Roky před úsvitem

LUDMILA VAŇKOVÁ

Roky před úsvitem

Ludmila Vaňková

Věk mužnosti

Smutný, ubohý a chudý je hrad českých králů. Smutná, ubohá a chudá je ta zem. Stříbro! Je skutečné bohatství v lesklém kovu, který ti odpočítávají spořiví hodnostáři?

Ne. Jenom bystrá řeka, nebo nic.

Bystré řeky té chudé země tekly lenivě, jak je spoutával přízrak ledu. Země se choulila, zamlklá, zamlžená. Ale hluboko v jejích útrobách klíčilo sémě života. Jen dobří ho tuší. Jen dobří, kteří čekají na budoucnost bez lesklých mečů a chocholů. Jenom ti, kterým ta sladká hrouda patří. Ti, co jsou na ní doma. Cizinci ne. Ani král je-li cizinec.

Byl cizinec? Jak kde. V Lucembursku byl doma. Měl nelepší vůli stát se i králem Čechů. Nadějeplná léta dospívání a jinošství! Sny. Skutečnost je tvrdě přirazila k zemi. Na západ ho vedla touha milence, která se vyhýbá manželské povinnosti. Ta, šedivá a nelákavá, zbyla zemi, která mu nikdy neporozuměla, ani on jí. Přesto se oba potřebovali. Čím dál víc. Jednou i povinnost vydá květ lásky. Šeří se k úsvitu.

Věk mužnosti. Možná nastal až teď, i když měl za sebou deset let urputných bojů o svůj trůn, o královský majestát, o uznání své dospělosti. Až teď, kdy dozrálo rozhodnutí obrátit se zády k těm, kdo by ho chtěli nadosmrti vodit za ručičku. K těm, srostlým s tvrdou, nepoddajnou zemí, po které se cval rytířských koní přežene beze stopy. Jan neměl trpělivost oráče, který den za dnem vede svůj pluh brázdou rodné země. Ostatně měl svou rodnou zemi jinde. A léty dobrovolného vyhnanství jen sládla a krásněla.

Věk mužnosti. Před deseti lety okouzlený chlapec stanul před přísnou královnou svých snů, ochoten bít se za ni, za sebe, za všechna posvěcená práva. Po deseti letech shledal, že se bil za vidiny. Marně. A často proti těm, kdo byli v právu. A často za práva, která život už zpochybnil. A ještě častěji proto, že přestával rozumět smyslu těch bojů. Žena? Věrná jen sobě. (Ani on nebyl *věrný.)* A posvěcené právo? Nepatří vetřelcům.

Věk mužnosti. Přizpůsobit se už nelze a dobře tak. Navěky vykořeněn těkat od domova k domovu? Dva domovy nejsou. Od ženy

k ženě? Ano, žen je víc.

Zadržel koně, aby ho družina stačila dohnat. Vyhledal zachumlanou postaviwkn v jejich středu a setkal se s vyčítavýma modrýma očima.

„Jsi unavená?“ zeptal se a něžně se usmál. I ona patřila ke konečnému účtmvání. Věk mužnosti. Uctívané dětské lásky se mění v milenky. Za čas i v milenky odložené. Ale na to zatím nemyslel.

„Proč tak spěcháme?“

„Aby ses zahřála. Je zima.“

„Líp se zahřejeme někde u krbu.“

Naklonil se až k ní. „Raději na loži. Proto spěchám.“

Vyloudila na rty nepodařený úsměv. „Kolik důvodů si ještě vymyslíš?“ „UŽ žádný.“

Bezděky se propadl do vzpomínek, zatímco Gertruda se zimomřivě schoulila do kožešin.

Možná i proto. Před deseti lety, když jeli opačným směrem také uprostřed zimy, chovala se přesně stejně. Jenže tehdy si jí mnoho nevšímal. Už tenkrát dětská láska ustoupila do pozadí před vábením podivuhodné budoucnosti. Král. Žena, vznešená a vznosná. Láska královská. Projížděli se sněhem, jako by bylo jaro. *Ona* se zimou nechvěla.

Podivuhodná budoucnost se stala minulostí. Nevábnou. V marných bojích se rodí schopnost přijmout nevyhnutelné a najít řešení i tam, kde zdánlivě není. Neocenitelná vlastnost vladaře. Vstřebal ji, ale rytířskému srdci znechutila všechno, co souviselo s učednickými léty a nevlídnými prohrami. Cítil se zraněný až v hloubi ukřivděné duše. A okřát lze jen doma.

Přes Gertrudiny protesty nezkrátil denní pochody, pro něj až příliš krátké. Přecl deseti lety... Ano, opačným směrem *byly* ještě kratší. Táhli se s vozy a pěšáky. A tehdy ještě neporoučel on, ale mohučský arcibiskup, Petr z Aspeltu. Poručník. Velký diplomat. Ale copak sebevýznamnější prelát může být vzorem rytíři?

Jan věděl, že jednou bude na něho vzpomínat s uznáním a vděkem, ale zatím na starého otcovského přítele myslel spíš s hořkostí. Nevděku neunikl ani strýc Balduin, trevírský arcibiskup, kterého rněl vždycky z té duše rád. Viděl v nich strůjce své největší prohry, přestože se s ní dávno vyrovnal. Přijeli rovnat královský spor s českými pány a místo rytířských kopí přivezli holubici míru. To byla

chvíle zlomu. Pak už následovalo jen nevyhnutelné. Neporozumění a cizota. Konec Lásky.

Ve skutečnosti porážka znamenala svobodu a nepřítele změnila v přítele. Nakonec je to tak líp. Ale rána, kterou utrpěla ctižádost muže i krále, je nezahojitelná. Pohasla láska a vladařská moc zlhostejněla. Kde jsi, můj nový vytoužený dornove? Tak jako tenkrát. Zase tam daleko vpředu. Jenomže před deseti lety jsem se neohlížel vzad.

„Stůjte! Stůjte přece! Co to děláte?“ Plačtivý hlásek v té vřavě zanikal, ale Jan ho zaslechl. Zarazil koně skoro na místě v poslední chvíli a zvedl ruku. Houfec jezdců za ním se rozjížděl do všech stran, jak jenom zvolna zvládali plašící se koně. Gertruda se nerada dostala dopředu, když znervóznělý kůň vyrazil mocným skokem a zapletl se mezi psí smečku, která se s halasem hnala dál. Jenom někteří obraceli hlavy a váhavě, neradi se vraceli.

Jan se usmíval. Prolétli praskající stodolou jako vichřice mezi padajícími prkny a leckdo asi sklidil krvavý šrám. Jestli .i on, tak ho necítil. Měl rád takové bláznivé chvilky, i když většinou přišly draho. Tahle asi též. Drobná postavička před ním byla oblečená do venkovských šatů, ale rozkročila se sveřepě a vůbec to nevypadalo, že v ní našňoření jezdci budí nějakou úctu.

„Hoňte si na svém!“ vykřikla. „Tuhle stodolu nám zaplatíte. Obilí od loňska se zmáčelo v sněhu a můžeme ho tak nejspíš vyhodit. Už předtím jste zboňli kurník a chlívek. Hezky zase pochytejte slepice a prasátka.“

„Můžeš mluvit o štěstí, že nám v cestě nestála tvoje chajda,“ promluvil zpupně za Janem Heřman z Miličína, kterého každý čin jeho panovníka plnil nadšením. Cím bláznivější, tím lepší. Heřmanovi šlo teprve na osmnáctý rok a to, co ostatní čeští páni by pokládali za výstřednost a klukovinu, pro něj bylo ztělesněním jeho představ o neohrožené mužnosti. Byl víc než hrdý, že si ho král vybral do družiny. Ostatně jich tu z Čech bylo víc.

Postavička se narovnala. Jen nevzdělanec nemluví francouzsky!“ utrhla se na něj. Jsi na Blankenheimském panství a ne někde za Rýnem.“

Heřman zmlkl, protože francouzsky se za měsíc ještě nenaučil a teď jí nerozuměl ani slovo. Janovi se konečně podařilo na tváři vyloudit zkormoucený výraz a vložil se do rozhovoru.

„Máš docela pravdu, maličká,“ řekl. „A určitě jsem nemínil poškodit tvé pány. Jsem jejich příbuzný.“

„°Tady jsme všichni příbuzní,“ odsekla o poznání vlídněji. Janovo kouzlo vykonalo své. „Kterýpak jste vy?“

Kterýsi z lucemburských pánů se k ní přitočil. „Buď zdvořilá,“ vyzval ji šeptem. „To je sám lucemburský hrabě a český král.“

„Bratránek Jan?“ vykulila na krále oči a rozesmála se. „Já jsem přece Anežka z Blankenheimu. Zrovna včera jsme o tobě mluvili.“

„Anežka!“ Seskočil s koně nejen ze zdvořilosti. Roztomilá pusinka lákala k polibku, ale spokojil se s mrazem zčervenalou tváří. Možná i proto, že Gertruda konečně zvládla svého koně a pomalu se blížila. Jistě by, na rozdíl od Elišky, nenamítala nic ani proti výraznější důvěrnosti. Ale bral na ni ohled tím spíš, že se nemohla bránit. Byl rytíř.

„Když jsem tě viděl naposledy, byla jsi batole. To už je mnohem, mnohem víc než deset let. S tvými bratry jsem se občas setkával. S tebou pak už nikdy.“ Začervenala se ještě víc. „Byla jsem v klášteře.“

„A co tu děláš sama, v těchhle šatech a pěšky?“

„Splašili jste mi koně.“ Najednou měla pláč na krajíčku. „*V3dycky* takhle jezdívám. Chtěla jsem se podívat na selátka a vy,jste je možná zabili.“

„Kdepak, chlívek spadl sám, jak jsme jeti kolem. Všechno uteklo.“ Popotáhla. „Stejně je pochytají vlci.“

„Musíš doufat.“ Pokynul Heřmanovi. „Doprovodíš dámu do bezpečí,“ vyzval ho. „Za svou nezdvořilost jí postoupíš koně a sám ho povedeš. Nechci, aby se jí něco přihodilo. Je to má sestřenka.“ Obrátil se znovu k Anežce. „Já sám si dovolím navštívit tebe a tvoje bratry, až zařídím všechno potřebné. Za škody se s vámi vyrovná paní z Wolkeringen. Hon byl na její počest a má to blíž.“

Usmál se na Gertrudu, která zdařile předstírala, že jí to půvabné stvoření vůbec nevadí. Z tak mladinkých dívenek už měla strach. Zatím byla v tak neujasněném postavení, že s hrůzou očekávala, kdy si vznešený milenec uvědomí její věk. Byla starší než jeho choť Přemyslovna a do třicítky jí chyběl sotva rok. Na pohled to nebylo znát, vedle něj vypadala dokonce mladší. Ale jak dlouho? A co pak?

Jan znovu vyskočil na koně a připojil se k jejímu boku, ale předtím si dopřál nový polibek na svěží tváře, když Anežku vysazoval dvorně do sedla, které jí zdvořile uvolnil mladinký český rytíř.

„Kdo to je paní z Wolkeringen?“ zeptala se Gertruda, když se pomalu vraceli kolem zpustošených stavení. „Nevšimla jsem si, že nás nějaká vznešená dáma doprovází.“

„Přece ty.“ Vzal ji za ruku a políbil ji. „Moje matka ti prý kdysi slíbila vesnici, když mě uvedeš do tajů lásky. Cítím svůj dluh a dám ti dvě.“

„Nežertuj. Ten slib jsem přece nesplnila,“ namítla obezřele. Pořád si nebyla jista, jak se na její minulé pletichy Jan dívá. Dobře cítila, že už to dávno není bezhlavě zamilovaný chlapeček, pro kterého jeho láska může být jen dokonalá.

Ale Jan nezamyšlel žádný úskok. Byl přirozeně štědrý ke každému, pokud na to měl. Tím spíš k ní. „Jak to, že ne? Železnou pannu, kterou mi vložili do náruče, jsi ty změnila - aspoň na čas - v půvabnou sirénu. A dobře tak. Kdybych se dřív aspori trochu nepoučil, v objetí s tebou bych zešílel. Mám pocit, že až teď jsem se naučil milovat doopravdy.“

„Máš vlohy,“ usmála se uklidněně. Ano, teď cítila, že mluví pravdu. Uměním, kterým ho oplétala noc co noc, si byla jista.

Rozesmál se. „Jenomže nevím, jestli mi budou co platné s jinými.“ „Tak to zkus,“ vybídla ho potměšile.

„Zkoušel jsem to dřív mnohokrát a nevím, jestli zdárně. Teď nechci. Byl *bych* neskromný, *kdyby* mi nestačila jedna láska, která obsáhne tisíce ostatních.“ Nebyla si jista, jestli to je zrovna poklona, ale chtěla to tak brát. „Nic o<I tehe

nechci,“ řekla důstojně. „Za lásku se neplatí a já tě miluju.“

„Taky tě miluju a pravá láska dává. Jenom rni musíš odpustit, že svůj dluh Blankenheimům splatím z tvého. Wolkeringen a Marcheren jsou jediné dvě vesnice, u kterých jsem si jist, že jsem je ještě nezastavil. A panské sídlo se taras hude dobře vyjímat.“

Po zádech jí přeběhl mrazík. „Ty mě nechceš mít u sebe?“ zeptala se přímo. „Chci. Ale u mne v Durbuy můžeš být jenom jako vzácný host. Nechci tě ponižovat před čeledí. A pak - bývám často pryč. Chci, abys byla nezávislá. Jen to je láska. Myslet si, že ti nic jinak nezbývá... Či se chceš vrátit do Čech?“

Otřásla se. Eliška by ji jistě přijala, ale to už by v klášteře bylo zábavněji. Královnin osud v ústraní na Mělníce ani v nejmenším sdílet netoužila.

„Toužím po tobě.“ Její hlas zněl křehce. „Tam by ses ke mně

nevracel.“ „Třeba pan z Lipé,“ nadhodil zlomyslně.

„Ten? Nikdy!“ vykřikla a v očích jí zahořelo.

Zamyšleně se na ni podíval. Pan z Lipé: Byl by ten odpor stejně upřímný, kdyby neměl svou královnu vdovu, která zbavila naděje všechny případné milostnice? Ale má ji. Nač mudrovat. Paní Rejčka možná neumí, co Gertruda, a možná umí mnohem víc. O tom se, bohužel, asi už nepřesvědčím. Pan z Lipé a jeho královna! Mám mu co závidět? Ani my nejsme ten nejhorší pár.

Díval se na ni se zalíbením. Dobře věděla, co jí sluší, a uměla se oblékat. Dobře věděla, co si milenec žádá, a uměla mu to dát. A konečně dobře věděla, že nemám rád ušlápnuté putlcy, a dovedla ukázat i drápky v pravý čas. Nikdy moc. Jenom tak, aby naše soužití zůstalo zajímavé. Nezapomíná, že já jsem pán jejího osudu. To pan z Lipé není a jeho královna si určitě nedělá žádnou újmu. Přesto rnu závidím? Kdoví.

„Podíváme se na tvoje vesnice a pak pojedeme domů,“ řekl. „Z honu dnes už nic nebude. Psi se rozutekli a do večera je budou shánět dohromady. A já chci lovit jinou laň.“

„Kdy pojedeš do Blankenheimu?“

„findy.“ Mávl neurčitě rukou. „Vezmu tě s sebou. Dárkyně jsi ty. Budou tě muset respektovat, i kdys já tady nebudu.“

Zarděla se. Po deseti letech se vrátila do vlasti bez majetku, bez přátel a beze všeho. Že s milencem, to tak moc nevadilo, byl-li to sám král. Je vskutku velkorysý, když myslí i na to, aby mě přijímala společnost, do které jsem kdysi patřívala. Eliška Přemyslovna je šílená. Takový muž by ji na rukou nosil, kdyby se jen dala. Láska? Bojím *se, že* neumím milovat. Ale ať je to jak chce, on je mému srdci nejblíž. A zůstane.

Na návštěvu jeli důstojně. Páni z Blankenheimu je přijali, jak se sluší, a Jan se ve vší počestnosti dvořil Anežce. Což se jejím bratrům dvakrát nelíbilo. Zato se jim velice líbila Gertruda.

„Někdy mám chuť to vzdát.“ Ludvík Bavor vzdychl a zarytě hleděl <lál clo desky stolu. „Fridrich už pomalu vyjednává v Itálii o císařskou korunu a vzteklý Leopold mě rok co rok prohání po vlastní zemi. Na koho se tu vůbec rnůžu spolehnout? Má švagrová nerespektuje ani závěť mého bratra a volá si na pomoc Habsburky! Za těch šest let, co jsem římským králem - kdyby aspoň to! Ale jen jeden ze dvou římských králů - nemohl jsem splatit ani volební závazky

kurfiřtůrn, kteří rně laskavě volili. Habsburk už dlužen není nikomu.“

Lucemburkové se po sobě podívali. „To nemůžeš vědět, své dluhy do světa niklo

nevytrubuje,“ řekl rozvážně trevírský arcibiskup, Janův st 'c Balduin. „Máme to chápat jako výčitku, že jsme se ti nesměle pňpomněli?~e jsme měli výdaje a nemalé - to přece víš. A přinejmenším mů~1 synovec nemá z čeho své dluhy platit.“

„Český král!“ odfrkl Ludvík vztekle. „Ge nemá? Ale budiž. Na vás je aspoň spolehnutí. Ale na vlastní rodinu?“

„Tvůj bratr ti to udělal naschvál, milý Ludvíku „ ozval se Jan. „Odjakživa stranil Habsburkům a ani na chvíli přece svou závěť nemohl myslet vážně. Ty jako doživotní správce jeho údělu, když měl tři syny! A papež vítá každý zmatek v říši. Dokud je interregnum - a to podle něho je, když žádnému z vás nedal aprobaci - má právo strkat nos do všeho. A to on rád.“

Baldtůn ho pokáral pohledem. Jako arcibiskup vlastně ani neměl podobné řeči pňpustit. Jan pokrčil rameny. „Jen to vzdej,“ pokračoval klidně. „Ale pak si stěžuj jinému. Vzdal jsem to snad já, když jste mě nechali na holičkách? Kvůli tvému slavnému kralování jsem já přišel o moc a nakonec i o ženu, protože pro tvůj boj s Habsburky už nebylo možné postavit další hotovost českému Janovi. Ať si pomůže. Nepomohl si, ale nevzdal to. A nevděk spojenci neoplácí. Ano, máš pravdu. Jestli ti není hanba, tak to vzdej.“

Ludvík se zamračil. Takové řeči neměl rád, i když, přísně vzato, si o ně sám ň'kal. „Leopold nedá pokoj,“ zahučel. „UŽ mě to unavuje.“

Jan se užuž chystal vybuchnout, ale ovládl se. Balduin ho odměnil pochvalným pohledem. „Bude to čím dál horší, budeš-li pořád ustupovat,“ řekl hladce. „Nikdo z nás nepochyboval, že o římskou korunu bude třeba svést boj. Ohánět se jen volbou nelze, zvlášť když se papež odmítá vyslovit. Ale výslovně přece nedal své slovo ani Habsburkovi.“

„Přesto ho podporuje.“

„Nemyslím.“ Balduin zavrtěl hlavou. Dobře věděl, že v ohni je docela jiné želízko. Už francouzský král myslel na římskou korunu, které se tehdy zmocnil Janův otec. Lucemburkům to vyneslo nepřízeň Kapetovců, která trvá i dnes za vlády Filipových synů. Kdyby to Ludvík Bavor vskutku vzdal, následky pro ně by byly nedozírné. Francie by ohrozila Janova lucemburská léna, a český trůn? Fridricha

jako český kurfiřt přece volil Jindřich Korutanský, kterého Jan přpravil o české království. Nehledě k tomu, že občas připomíná i Fridrich Habsburský nárok k české koruně. „O římskou korunu se měl ucházet Jan, to přece víš. Ustoupil nátlaku mohučského arcibiskupa - a ostatně i mému - a zůstal ti vždycky věrným spojencem. Na nás se můžeš spolehnout vždycky. Zvlášť proti Habsburkům. Le chceme záruky na tvé předvolební sliby? To je snad přirozené. Ještě jsi Janovi nevydal ani Cheb.“

Římský král se mračil čím dál víc. Cheb! Ještě to! „Jenom cla v Bacharachu by stačila na všechno. Ještě hrady! Ale my jsme v tom spolu, pánové. Nejsem tak bláhový, abych věřil, že mi zachováváte věrnost jen pro mé krásné oči.“

Kdyby tak krásné vskutku byly, pomyslel si Jan. „Nezapírám své zájmy,“ řekl klidně. „Ale nedám se vydírat. Bude-li třeba, střetnu se s Habsburkem v boji o české království místo o římskou korunu. Spojence najdu - a aspoň neutečeme. A to ti přísahám, že před bitvou neutečeš ani ty, budu-li při tom já.“

„Mohl jsi při tom být,“zavrčel Ludvík. „Ale to ses raději staral, jak si ukousnout

z dědictví po braniborském Waldemarovi. Jindřicha Landsberského jste svorně oškubali, a já jsem stál proti Habsburkům sám. Vojsko se rozuteklo, když někdo mezi ně šikovně pustil povídačky o zradě. Třeba nějaká i byla. Já jsem v táboře v noci nebyl. A i kdybych byl, stěží bych tomu mohl zabránit.“

Balduin se zvedl. „Nejlepší cesta k prohře je, abychom se ještě my začali hádat,“ řekl. „Zajeď si do Mohuče ale pochybuju, že Petr z Aspeltu ti poradí něco jiného, než my. Byl jsem u něho. Rodinné spory si musíš řešit sám. Do těch nikomu z nás nic není.“

Přece se objali. Balduin se tvářil provinile a Jan moc dobře věděl, proč.

„Ty s Petrem z Aspeltu jste moje neštěstí,“ řekl, když opouštěli Bingen a vydali se dolů po Rýnu. „Nejen že jste mě oba svorně před pěti lety přinutili k uzavření nesmyslného míru, ale ještě jste mi nastrčili neschopného Wittelsbacha, abych ho měl nadosmrti na krku. Kdybych to všechno úsilí vsadil na vlastní kandidaturu, mohl jsem být římským králem sám a nestarat se o to, že se mi v Čechách bouří vzpurní páni.“

Balduin se usmál. „Cla v Bacharachu bys teď zastavoval jiným ty,

a stejně by tě možná nezvolili. V Čechách by podle Habsburkovy vůle byl králem Jindřich Korutanský, a ty bys seděl doma v Lucemburku.“

Jan se usmál. „Proč ne? Stejně jsem tam rád.“

„Ale seděl bys tam i s Eliškou Přemyslovtu~u a ta by ti to, hochu, neodpustila. Znáš ji líp než já.“

Jan si to chvíli pokoušel představit. Pak se rozesmál. „Máš pravdu jako vždycky,“ řekl. „v Lucemburku a v říši jsem tnoc rád českým králem a pana z Lipé upřímně miluju a ctím. Vždyř co mi schází. Jen bych rád viděl líp do toho Wittelsbacha. Běhá mi z něj po zádech mráz. Na moje sňatky Petr Mohučský nemá šťastnou rtíku. Žehnal tornu s Přemyslovmou i tomu s Ludvíkem.“

„Vrátíš se do Čech?“

„Musím se trochu starat o poměry v hrabství. Sousedé si jaksi troufají, když jsem dlouho pryč. A v Čechách mě ani není třeba. Pan z Lipé je o hodně schopnější než Arnold z Pittingen, který mi jako hejtman v Lucembursku nadělal spoustu nesnází. Vyjedu si radši do Brabant. A vůbec obnovím svazky se všemi příbuznými. Dva roky! Dva roky jsem se tu neukázal. To je dlouho.“ Povzdechl si. „Z Čech tak dlouho pryč nebudu, buď klidný. Ale teď mě nech, sotva jsem se vrátil. Chci si užít domova, než začneme zase hlídat Bavora. Déle než clo léta ho Leopold nenechá na pokoji. Už abych pomalu sbíral hotovost.“

Měl víc než pravdu. Snažil se seč byl zachránit několik vlídných měsíců, ale zlé zprávy k němu pronikaly jedna za druhou, sotva se vrátil z dlouhé návštěvy v Brabantsku. Ještě měl oči plné bohatých Antverp a jejich přístavu, kole př-istávaly lodě z celého světa, *kdys* přišla první z nich. Už měl jen jediného syna. Druhorozený Přemysl Otakar zemřel na Mělníce, když se dožil sotva půl clrtthého roku. Tak urputný boj svádě-fi o jeho jméno a tak zbytečně! Jan rna1ičkého vídal málo, ale přece se ho to dotklo. V úzkosti vzkázal na Křivoklát a neuklidnil se dřív, než přišla zpráva purkrabího. Prvorozený je živ a zdráv a možná trochu příliš. Zlobí.

Amo, zlohil už na Lokti. Jan se usmál s hřejivým pocitem, že má nadějného syna.

Také on zlobíval. To patří nedílně ke klukovským létům. Zaplať Bůh, žádné nedochůdče. Už mu jsou čtyři a to se křehkost nemluvněte ztrácí.

Nedlouho na to - na Mohan je blíž - přišla další Jobova rána: Ve

svém sídle zesnul v pokoji metropolita český a mohučský, arcibiskup Petr z Aspeltu. To se už chylilo k létu a Jan jen nerad zanechal sladké nečinnosti, porušované pouze v Gertrudině objetí. Smlouvy a závazky. Postavit rytířská kopí. Nejlepší by bylo vtrhnout rovnou do Rakous, ale Wittelsbach tiše seděl na svém a chystal se nejvyš na obranu. Budiž. Vyhraná bitva rozhoduje, ať jsme ji svedli kdekoli. Přesto je to lepší v zemi nepřítele. Vojsku je dobře po boji dopřát plen, vítěz tak ušetří při vyplácení žoldu.

Aspeltova smrt je zaskočila. Pravda, bylo mu hodně přes sedmdesát, ale Jan už viděl letitější stařík a zdaleka nevypadali tak zachovale. Mohučský stolec byl nejdůležitější v říši. A co víc, teď, po Aspeltově smrti už jenom Balduin znal všechny nitky, se kterými je třeba počítat.

Lenivé vojsko se dotáhlo k Mohuči nedlouho po přeslavném pohřbu, jehož se účastnil i český král po boku svého strýce. Pokud v tom členové kapituly viděli něco mimořádného, zajisté nikdo nemohl prokázat úmysl. Teď, když se schyluje v Alsasku k boji! Nicméně složitá jednání, která oba Lucemburkové vedli s kanovníky ve věci jejich příští volby, patrně přítomnost sdružené hotovosti podpořila. I když vzápětí odtáhla se svými veliteli v čele na pomoc iímskému králi Ludvíkovi, kterého jeho sok, jak už se stalo každoročním zvykem, zatlačil z Bavor až ke Špýru.

Blahoslavený Habsburk! Jan načas zapomněl na starosti. Miloval boj a uměl ho vést čím dál lip. Vojáci ho zbožňovali a šli by za ním do pekel. Habsburská hotovost couvala, uhýbala, bokem se snažila vtlačit znovu nepřátelům do týla, ale jejich ústup krůček po krůčku byl zjevný. Nikdy se jim nepodařilo prolomit lucemburský střed a křídla, na nichž se drželi jůlišský markrabě a římský král, nakonec také vždycky odolala. Po úporných bojích se dostali až za Štrasburk. Vypadalo to, že Leopold zvolna mizí, nabízenou bitvu nepřijal. Ale byl teprve srpen. Čas vhodný k bojům zatím nepominul.

„Na několik dní nás snad můžeš podstrádat," řekl Jan Ludvíkovi, když přišla ta zpráva. „Jen mne a Balduina s družinami. Vojsko necháme tvému velení. Jde o víc než o pošramoceného Leopolda. Mohučská kapitula volí Aspeltova nástupce."

Ludvík věděl, oč jde. „Budu s vámi," řekl vřele. „Rád bych osobně, ale přece jen se bojím opustit bojiště."

Měli jsme ho vzít s sebou, pomyslel si Jan lítě za deset dní,

zatímco pozoroval slavný obřad, jímž jeho strýc přijímal z rukou kanovníků poctu volby na Bonifácův metropolitní stolec v Mohuči. Mít starý Gerhard Jiilišský volnou ruku, dopadlo by to možná líp.

Za ním se jako vtělené špatné svědomí krčil mladičký Heřinan z Miličína, který jen strašně nerad přivezl tu zlou zvěst: Fridrich Rakouský přitáhl bratrovi na pomoc a Ludvík couvl jako vždycky. Bez bitvy. Když už byla sjednána! Heřman se cítil potupený a hledal útěchu u svého krále, který jen tiše skřípal zuby. Má mohučský stolec cenu vítězné bitvy s Fridrichem? Ještě tu zbývá velká neznámá: papež. Bude

ochoten spojit dvě arcidiecéze v jedněch rukou a posílit tak nad únosnou mez postavení našeho spojence Ludvíka?

Vojsko se zvolna táhlo zpátky. A zase kolem Mohuče. Buď jak buď, kanovníci byli rádi, že volili tak, jak volili.

Sprcha po česku

Chichotající se dívenka z královnina fraucimoru strčila hlavu do dveří. „Pan podkomoří, Milosti.“

Eliška stáhla obočí. Pohledný mladík. To jistě. Dívenky se zardívaly a klopily oči, když šel kolem, a za jeho zády si horečně šuškaly. Nejen ty prostinké, které mu v chodbě určitě udělaly špalír, aby si ho prohlédly blíž, a aby i on, možná... Ne. Radostné vzrušení se ted objevilo i na Mariině tváři a kyselý úsměv zkřivil rty Radmily z Potštejna. Ten drzý panošek pana z Lipé. *Pan ~odkomoří* Království českého. Purkrabí na Křivoklátě. Místo Viléma. Rok, rok a půl, je únor třináctistého dvacátého prvního roku, ani královna, ani žena, a matka jen zčásti. Mrtvá. Mrtvá jsem.

Ten mladý povyšenec, kterého právě ohlásili, byl ztělesněním její porážky. Vychovatel královského syna! Pan Oldřich Pluh! Jezdíval vyřídit jen nejnezbytnější věci. Byl tu všehovšudy dvakrát, loni počátkem roku. Asi vycítil královskou nevůli. Vlastně ho to spíš ctí. Když uvážíme, s jakým nadšením ho vítaly obě dívky... Nudily se, zvlášť ta Radmila. Asi očekávala víe'od lesku královského dvora. Marie byla tichá, přizpůsobivá a upřímná. Taky byla mladší. V sedmnácti se dívka ještě snadno smíří s tím, že její místo je doma v ústraní. AJan osvědčil kupodivu větší míru taktu, než by Eliška

čekala. Na dvoře, kde nežije král ani královna, těžko mohla zůstat králova neprovdaná sestra. Pod ochranným plilštěm pana z Lipé! To je ten pravý strážce dívčí nevinnosti. A Marie je krásná. Velice.

Eliška ji měla docela ráda a bez námitek přijala svou úlohu. Proč ne? V té vleklé mdlobě, která ji zachvátila po Valdekově smrti, by nenamítala nic, i kdyby jí poslali do Mělníka samotnou Rejčku. Natož Marii.

Radmila z Potštejna dávala najevo povýšený nesouhlas, ale nebyl jí nic platný. Prosím, má milá. Nelibí se ti tu? Nikdo tě nedrží. Můžeš do Potštejna nebo do fraucimoru pana zemského hejtmana. Ale to na počestný sňatek pak už nečekej. Pan Oldřich Pluh se stejně nevyjádřil. Pan Oldřich Pluh, když vůbec, tak se spíš točil kolem Marie. Radmile z Potštejna, která mu prý byla zaslíbena, se vyhýbal tak zřejmě, až to budilo podiv. Zvlášť od chvíle, kdy se ujal vysoké hodnosti, ačkoli právě ona mu dávala právo ucházet se o ruku urozené panny s nadějí na úspěch.

Teď vešel, a jak se slušelo, sklonil se pued královnou, aniž si všiml kohokoli jiného.

„Stalo se něco Václavovi?“ zeptala se Eliška úzkostně.

Jediný syn. Už jediný. Druhý umřel loni v bouřlivé dubnové noci jako by ji nebe chtělo potrestat za nepočestný žal nad smrtí muže, který nebyl její choť.

„Ne kralevic je zdráv,“ pospíšil si Oldřich s odpovědí. „Přináším vzkaz od tvého chotě. Tobě a... princezně Marii.“

Teprve teď se rozhlédl a zachytil Mariin úsměv. Opětoval ho a vrátil se pohledem k Elišce, aniž jím zavadil o Radmilu. Stálo ho to přemáhání. Věděl, že už není ani zdvořilý, ale jeho podivné postavení ho nutilo se jí vyhýbat. Děsil se chvíle, kdy jí bude muset říci - jsem ženatý. A všechno začne. Kde, s kým a jak. Rej všetečných otázek, na které nedokáže odpovědět, aniž by tupil sebe nebo Zuzanku.

„Vzkaz? Vyřiď mu, pane podkomoří, že důchod z mých věnných měst mi sotva stačí. Nemohu mu ještě půjčovat.“

„Eliško!“ ozvala se Marie. „Vyslechni přece pana Oldřicha! Můj bratr...“

„Moje milá,“ přerušila ji Eliška. „Tvůj vzácný bratr z této země zná a chce znát jen její stříbro. Co mi může chtít? Divím se, že neposlal pana z Weilnau. Ten přece sbírá jeho důchody. Pan podkomoří mlčí, nemá k tomu co dodat.“

„Čekám jen na svolení promluvit," řekl Oldřich s úsměvem. „Jestli už Brním... Tvůj choť je v Praze, Milosti. Prosí tě, abys tam přišla za ním."

„Do Prahy? Proč?"

„Je to snad přirozené, aby král měl po boku svou choť," řekl Oldřich vážně. „Snad nezvolil nejvhodnějšího prostředníka. Vím, že mě Tvoje Milost nemá zrovna v lásce."

„Kdekdo tě má v lásce, pane podkomoří," přerušila ho Eliška s posměchem poměrně dobromyslným a podívala se poočku na Marii. „Opravdu kdekdo. Alc: neodpověděl jsi na mou otázku. Proč mě král chce mít po svém boku? Že by dokonc e postrádal choť?"

„Nic takového neříkal," odpověděl Oldřich upjatě. „A mně královské potřeby nep~sluší soudit. Jen ti mám vyřídit, že za týden pořádá v Praze veliký turnaj a přeje si, aby ses na něm zaskvěla v čele českých paní:"

„Pro Marii nevzkázal?"

„Jistěže ano. Pražský dvůr se tná ukázat v plném lesku, Milosti. Tak sis to přece= vždycky přála."

Eliška mlčela tak dlouho a s tak roztržitou tváří, že Oldřich podlehl domněnce, že na něj zapomněla. Lehce zakašlal, ale než se stačil připomenout říčinněji, královna na něj pohlédla jako z hloubi nějakého těžké1ro snu a řekla pevně: „Ne. Nepojedu nikam. Vyřiď mému choti, že snadno sežene půvabnější že ny **Ilež,lSeITr,l~l,** aby zazářily na jeho turnaji."

„Eliško!" vzlykla Marie zklamaně.

Královna se usmála. „°Ty, dítě, jeď. Tobě to ještě způsobí potěšení. Já, nehněvej se, tnne to už netěší. Nic mě netěší."

„Být královna..." odvážila se Marie.

„Být královna není mávat bláhovým floutkům," řekla Eliška zlostně. „Tunraj! Přední starost krále! Bueliž, jednou je můj choť. Poslal mě na Mělník, jsem tady. Ale do svých hloupostí ať mě už neplete. Ten turnaj hude jistě nákladný, pane podkomoří."

„Slawosti tvého otce bývaly královské - a velice nákladné," připomněl jí jemně. „O tom nic nemůžeš vědět, tak mlč," okřikla ho, Jakže! Srovnávat krále

Přemyslovce, který... „Za něho nebyla v zemi bída."

„Není," přerušil ji. „V zemi je dávno blahobyt. Za ten rok v míru..." „Urodilo se," uťala příkře. „Tu zásluhu si nepřičítej ty, ani

tvůj pán.“ „Kdy odjedu?“ vykřikla Marie. „Prosím tě, Eliško!“

Oldřich tentokrát nečekal na svolení promluvit.

„Měl jsem příkaz doprovodit vás obě, Milosti,“ usmál se na Marii. „Okamžitě, jakmile se královna uvolí.“

„Doprovodíš tedy jenom Marii. Třeba hned, přeje-li si.“ Eliška se zvedla, přistoupila k mladinké švagrové a polibila ji na čelo. „Bav se dobře, dítě. A vrať se, až budeš chtít. Bude mi tu smutno.“ Vstala, vzala za ruku osmiletou Markétku a šestiletou Gutu a opustila královského hodnostáře dost nezdvořile bez rozloučení.

„Pojedeme hned,“vykřikla Marie rozjásaně. „Hned, okamžitě! Připrav mi věci, Radmilo.“ Do krvava se zarděla pod zkoumavým pohledem své společnice. Jako by chtěla zůstat s tím mladým mužem o samotě. Rychle se zvedla. „Pomůžu ti,“ řekla honem. „Budeme aspoň připraveny dřív, aby pan Oldřich nemusel čekat tak dlouho.“

„Pan Oldřich čeká rád.“ Radmilin hlas zazněl jízlivě, tak jízlivě, jak jen dokázala. „Velice rád. Čím déle, tím raději.“

Podíval se na ni bez hněvu. Spíš smutně. „Když mi to stojí za to, zajisté,“ prohodil zdvořile a uklonil se.

Marie popadla Radmilu za ruku a vytáhla ji na chodbu. „Určité se vyjádří, uvidíš,“ zašeptala útěšně. Z jejího hlasu zaznělo radostné očekávání, které necítila. Ta myšlenka jí byla vlastně docela odporná. I když, samozřejmě, nikdy nemohlo být řeči o tom, aby lucemburská hraběnka a Oldřich Pluh... Povzdechla si.

„Elišce tu bude smutno,“ prohodila k Radmile, zatímco přebíraly šperky a šaty. „Proč je taková? Můj bratr ji přece má rád.“

Ano, královské lásky. Taky mě to čeká. Taky to osamělé čekání. Na nevěrného chotě. Je jí nevěrný? Elišce? Jan? Můj bratr?

Najednou všechno odplavila radost.

Chvíle života! Ruch honosného dvora! Je mi sedmnáct. Sedmnáct a všechno na mne čeká. Na ni už...

~o

Eliška volila moudře. Janův vzkaz byl jen čirá zdvořilost. Ruka, kterou jí podával, byla sice ruka smíru, ale lásky dávno ne. Už nezbývala ani žárlivost. Jan byl teď zvyklý Krásným rozmarným ženám, jimž se dvoříval s všetečnou vynalézavostí. Hrát počestného chotě by ho netěšilo. Odmítnutí uvítal.

„Měls pravdu, Jindřichu,“ obrátil se se smíchem ke svému zemskému správci. „Eliška si skutečně zasluhuje mé ohledy. Hned po

turnaji ji navštívím na Mělníce, abych jí vyjádřil láskyplnou úctu. Proč nic neříkáš?“

Jindřich z Lipé se zachmuřil. Moc dobře předvídal, co teď přijde, a nebyl tím nijak nadšen. Král se změnil. Byl hlučný, okázalý a samolibý. Dlouhý pobyt v Lucembursku mu dodal víc sebedůvěry, než mu v očích českých pánů slušelo. Janova dětská bezstarostnost, která kdysi Jindřicha tak okouzlovala, mu u pětadvacetiletého muže připadala na povážlenou. Navíc nebylo nijak příjemné, že se král zahaloval leskem světovosti a celá chystaná slavnost rytířství měla být jen jeden veliký otrmutý nos nad provinční malostí země, která ho zahrnovala slávou svého jména i bohatstvím, bez něhož by po dvorech, kde lehkomyslně rozhazoval její stříbro, procházel stěží jako žebráček.

„Protože všechno umíš říci sám, můj králi,“ odpověděl přehnaně vážně. „Pravda.“Jan se otočil na podpatku a dvorně poodešel k Richenze, která seděla trochu stranou. „Aspoň vidíte, že jsem měl pravdu, má paní, když jsem vám nedovolil utéci,“ prohlásil s nadnesenou dvorností a sklonil rty k její ruce. „Jak může při slavnosti chybět vedle českého krále česká královna? Eliška za Elišku. Okouzlení diváci to jenom přivítají. I rytíři, kterým váš pohled dodá obratnosti a síly. I já.“

Pan z Lipé nedal najevo víc než lehkou nelibost, ale v duchu zuřil. Ten hejtmanský rok byl dlouhý k nepřežití. Občas zajížděl do Brna, ale příliš často to nešlo. Když dlouho nemohl, Richenza přijížděla za ním. Jako teď. Kdo mohl tušit, že se Jan tak z ničeho nic vrátí?

Kdyby se při své hře na českého krále Jindřich s ní tentokrát ze žertu aspoi5 neusadil na Hradě! Teď bez urážky nemohla odmítnout královské pohostinství. Eliška byla jeho jediná naděje, ale zklamala. Ostatně kdoví. Richenze možná ten vznešený ruch a rytířské blábolení ani nebyly proti mysli. Je žena. A kdybych jí clo omrzení opakoval, jak je krásná, co je to jediný hlas, který poslouchá už deset let?

Zahlédl konejšivý pohled, který na něj vrhla přes hlavu klečícího záletníka, a sebral odvahu k hrdinskému činu. Stárnoucí žárlivec, tak mě vidíš? Dost možná. Ale nechci tě ponížit nedůvěrou ani polechtat jeho sebevědomí představou, že rná naději. Nemá.

Ne u tebe. On, Habsburk, nikdo.

„Jen jsme se obávali, že na tvém Hradě bude trochu těsno, Veličenstvo. Netroufál jsem si podnikat tu stavby, to jinému než králi

nepšísluší. A chátrá už skoro dvacet let. Teď, s příchodem tvé sestry, to bude horší, ale snad postačí, když uvolním místnost, kde spávám, když královna nepřišla.“

„V tísni se nastěhoval k své milé do ložnice,“ zarecitoval Jan a rozesmál se. „Výborné řešení. Přísahám, že sám bych mu dal přednost před jinými. Nejsem si ovšem jist, že se to hodí.“

„Bojím se, že nerozumím,“ řekl Jindřich suše. „Nevím, proč by se nehodilo, ary bývalý hejtman přespával ve svém domě pod Hradem. S tvou přítomností mne tu trž není třeba. O tvých ostatních hostech přece nerozhoduju.“

„Půjdu také,“ rozhodla se Richenza okamžitě.

„Ne! To přece nemůžete udělat!“ vykřikl král rozmarně. „Pan z Lipé má možná docela jiné plány. Nevidíte, že vás ani nepozval?“

„Můj dům je Jejímu Veličenstvu vždy otevřen, to ona ví,“ usmál se „in<Iřic-h nedotknutelně. „Jenom se bojím, že by se nudila. Mám cosi naléhavého mimo Prahu. Vrátím se taktak k turnaji.“

1f

Jam nebyl hlupák. Riskantní hra pana z Lipé ho pobavila. Bojí se, že by holubičku ztratil, kdyby jí přitáhl otěže? Nebo si věří tak nadmíru?

„Netruchlete, má paní,“ oslovil ji zaníceně. Ještě před ní klečel, což mu umožňovalo důvěrnější tón. „Pokusím se pana z Lipé zastoupit co nejlépe. Tak dobře, jako on mne na trůnu. Tedy vlastně líp.“

„Rozhodli jste o mně, ani jste se mě nezeptali,“ usmála se Richenza, tentokrát na Jana. Pro Jindřicha měla jen pohled plný údivu a pohoršení. „Podrobuju se. Doufám, že se k turnaji vrátíš skutečně včas, pane z Lipé. Nerada bývám sama. Náš král je mladý rytíř, určitě zkusí štěstí na kolbišti.“

„Copak pan z Lipé už neobléká zbroj?“

Jindřich přijal výzvu bez mrknutí. „V mém věku?“ podivil se. „Už je mi dvaačtyřicet, můj králi.“

„Dvaačtyřicet!“ zvolal Jan s pokryteckým soucitem. „To je ale smutné.“ „Nejsem o mnoho mladší,“ ozvala se Richenza.

„Ticho, o tom se nemluví.“Jan znovu dvorně zvedl její ruku ke rtům. „Krom toho Písmo svaté zapovídá lhát, má krásná.“

Jindřich se raději odporoučel. Ty čtyři dny byl jako vzteklý pes. Ale ať ona pozná, že jí věřím. Chci to. Už jsem se jí dost natrápil. Ať

radši umřu, než bych jí dal znát, že... Ne, nevrátím se dřív. Až budeme moci zůstat spolu. Odvezu ji do Brna rovnou od toho nesmyslu. A už tam zůstanu. Nikdy, nikdy, nikdy se nedám zlákat k rozloučení.

Vrátil se den před turnajem k půlnoci. Čekal, že dům bude tonout ve tmě, ale k svému podivu spatřil světlo v hodovní síni a v ložnici. Synové? Ovšem, čekal je k turnaji, ale chystali se ubytovat v paláci u Landštejna. Průjezd byl otevřen. Vjel dovnitř a málem podupal podomka, který se mu hnal ze dvora vstříc.

„Odpustte, zapomněl jsem zavřít, pane. Kůň Jeho Milosti...“ „Čí kůň?“

„Králův přece.“

Jindřich polkl. „Kdo je tam nahoře?“ „Jen paní a on.“

Mít tady aspoň Oldřicha! Který čert spískal, že je teď podkomořím? Měl jsem ho nechat ve svém domě a... Čert? Ona. A král ji poslechl nějak až příliš hladce. Kdoví, jak dlouho už...

„Vy někam ještě jedete, pane?“ zeptal se nesměle podomek, který marně čekal na uzdu jeho koně.

Jindřich sebou trhl. „Ne.“ Sestoupil a zeptal se zasmušile: „UŽ šli... totiž šla spát?“

Podomek potřásl hlavou. Pánova roztržitost ho ohromila. „Vždyť je tam ještě Jeho Milost, pane. Říkám přece, že jeho kůň...'

„Běž. Běž a nestarej se.“

V domě nebylo zrovna rušno. Jen na chodbě poklimbával zapomenutý číšník, který asi dlouho a marně čekal na nové příkazy. Jindřich překročil jeho nohy, natažené pomalu od stěny k stěně, a opatrně pootevřel. Byh tady, samozřejmě, a ne v ložnici. Vlastně - vlastně vůbec o nic nejde. Jsem *směšný.*

Užuž chtěl bez okolků vstoupit, když zachytil útržek rozhovoru a zůstal ohromeně

stát. „Přece víte, že se nevrátí. Ai kdyby, slyšeli bychom klepadlo. Budu dávat pozor.“ „Vy jste mě asi nepochopil.“ Balvan naJindřichově hrudi se začal drolit. Tohle

nebyl hlas lásky, znal ho dobře. Ačkoli, i jemu kdysi, celé roky...

„Pochopil jsem, co muž má chápat,“ řekl Jan horce. „Žena nemůže říci, já chci, i kdyby chtěla sebevíc. Přeje si být dobyta po dlouhém obležení. Jenomže já už nemám čas obléhat. Zítra se vrátí pan z Lipé. Pošlete ho snad do Brna samotného? A zůstanete, abychom zakončili ten boj, jak sluší rytíři a královně? Se všemi

vytáčkami, úniky, obchvaty až k vřavě poslední, vysilující bitvy? Dopřejete mi čas prohlubujících se vzdechů...“

„Můj milý,“ přerušila ho Richenza střízlivě, „všichni na Hradě věří, že jsme milenci. Dopřála jsem vám to, když jste o to stál, proč ne? Vždyť o nic nejde, klepy jsou jen klepy. Ale myslela jsem, že si tozumíme.“

„Copak si nerozumíme?“ zeptal se potměšile. „Neříkejte mi, že mu jste věrná. S těmahle očima!“

„S těmahle očima mu jsem věrná,“ prohlásila Richenza chladně. „A jestli to nevíte, tak jste hlupák. Odpusťte. Jemněji to nedovedu říci. Myslite, že jste se zbavil Elišky? Nikdy. Tohle vám vštípila ona. Všechno, co vám kdy vštípila, ve vás žije. Jste ubožák. Na celý svět se díváte očima své ženy. Lituju vás.“

Chvíli bylo ticho tak hluboké, že Jindřich pro jistotu zatajil dech. Za Boha si nepřál být postižen u dveří.

„Kdybyste byla muž...“ promluvil po dlouhém mlčení Jan. „Ano ? ”

Rytíř se konečně ovládl. „Ale jste žena. Krásná žena,“ řekl tak lehce, až to znělo skoro přirozeně. „Odpusťte, ale musím vás milovat i tak. Proto jste chtěla odejít sem? Abyste mě mohla vyčastovat těmi roztomilostmi bez obav, že zavolám stráž? Díky. Taky mě vidíte jenom za Eliškou. A křivdíte mi.“

„Ráda vám křivdím,° zasmála se. „Protože vás mám vůbec ráda a...“

„Takže souhlasíte?“ vyhrkl dychtivě. Zvuk, který se teď ozval, bylo plesknutí. Spíš jenom přes ruku, protože se oba rozesmáli. „Mír,“ navrhl Jan.

„Já mám Jindřicha rád, jenže jste zatraceně svůdná. Být to tam u nás, pokládal by si za čest, kdyby se v jeho posteli vyspal král. Vy jste tu divní.“

„Byl jste rád, *když* vám Valdek chodil za Eliškou?“ zeptala se. Zamračil se. „Valdek nebyl král.“

„Ano? To vám tedy řeknu, že divní jste tam u vás. Král jako muž nemusí za moc stát. Své chotě jsem si nevybírala, ale milence vždycky ano. A jsem spokojena s tím, co mám.“

„Jsem mladší,“ nadhodil pokušitelsky.

„Jestli myslíte, že je to přednost, tak jste na omylu,“ odbyla ho shovívavě. „Možná za dvacet let. Jenže to už mě stěží bude zajímat a

vás taky.“

Jindřich usoudil, že je čas. Opatrně se vrátil kolem spícího sluhy a zahalekal: „Kde je tu světlo, k čertu! Mám se snad zabít na schodech?“

Dům ožil. Spáč se vzbudil a v rozespalosti vpadl do dveří hodovní síně. Jako lay tnu to přikázali. Ale přece jsem slyšel... Jindřich zaplašil podezření a vstoupil, ne moc hlučně a taky ne opatrně, prostě docela samozřejmě jako pán domu, kterývítá hosty.

‚Q

„Slyšel jsem, že mám tu čest přivítat ve svém dómě krále,“ oslovil Jana, který jevil jakési rozpaky. „Zdravím Tvé Veličenstvo.“ Uklonil se, přistoupil k Richenze a polít~il ji na tvář. Jak jste věděli, že přijedu už dnes?“

„Zmínil ses Oldřichovi,“ řekla Richenza prostoduše a obrátila se k Janovi, jako by čekala potvrzení svých slov. „Říkal cosi takového.“

„Ano, určitě,“ vyhrkl Jan tak překotně, až vzbudil Jindřichovu útrpnost. Ty bys neoklamal ani Svatou Prostotu. Je vidět, že jsi zvyklý vyznamenávat své lásky veřejně. „Vlastně jsem to vzkázal, už si vzpomínám. Posedíme?“

Na Janově tváři bylo vidět jasnou úlevu. Vstal.

„Ne, díky. Jenom jsem královně dělal společnost, aby se nenudila, než přijdeš. Chtěla na tebe počkat tady. Půjdu spát. Pro zítřejší turnaj chci být svěží.“

„To ti tedy radím spát sám. Já naštěstí to nemám zapotřebí. Nejsme na Hradě, kde hlídají desítky zvědavých očí, viď, miláčku?“

Jan znejistěl a rychle se odporoučel. Richenza se na Jindřicha přísně zadívala. „Co to má znamenat?“

„Co jako?“

„Ten nenucený příchod a ten nesmysl o Oldřichovi, který jsi tak blahosklonně potvrdil. Vždyť vůbec není v Praze. Pokud vím, objížděli jste spolu Plzeňsko. Jindřichu, ty jsi poslouchal!“ „Blázníš?“ ohradil se rozpačitě a znovu to v něm temně zabublalo. Ona věděla! Kdyby si byla jista, že nestojím u těch dveri, třeba...

„Jestli jsi neposlouchal, musím ti říci, že jsi neobvykle důvěřivý. Tvůj Jan má své záměry napsány na nose.“

„Má záměry?“

„Nejspíš tedy ne. Bystrozraký pan z Lipé by to už poznal. Styď se! Za dveřmi! Jako žárlivý manžet!“

„Říkala jsi, že kdekdo na Hradě věří, že jste milenci!“ „Takže jsi poslouchal.“

„Ano. Je to pravda, že o tom kdekdo ví?“

„Nevím. Myslela jsem, že bude mít radost, když to řeknu. Vadí ti to?“ „Nevadí mi to, jestli milenci doopravdy nejste.“

„To je špatně. Neodpověděl jsi. Vadí ti to?“ „Nevadí, jestli...“

„Zase špatně! Přece musíš vědět, jestli jsme milenci anebo nejsme. Tak naposledy: Vadí?“

„Ne. Nevadí.“ Sevřel ji do náruče.

Vymkla se mu. „Máš hlad? Ne? Tak pojď honem spát.“ Těch pár kroků skoro utíkali.

Je mladší,“ řekl, kdyz zůstali ležet bez dechu. „Tím hůř. Jsern zhýčkaná.“

„Nespal by celou noc, být tu s tebou.“ „A ty snad chceš spát?“ zasmála se.

„Samozřejmě. Teď hned. K turnaji chci být svěží.“

Posadila se. „Jindřichu!“ vykřikla přísně. „To nemyslíš vážně!“ „Smrtelně vážně. Nech mě spát.“

„Nenechám.“ .

Zalomcovala jeho ramenem. Strhl ji k sobě a znovu ji objal. „Tak dobře. Naposledy.“

Rozplakala se. Plakala ještě, když ji hladil zemdlenou rukou dávno po tom, co touha dozněla.

„Miláčku,“vzlykla, „miláčku, prosím tě, nedělej to!“

„Proč?“ usmál se ve tmě. „To bude přece napínavé. Dva rytíři, lámající dřevce pro tvůj úsměv. Dva čeští králové. To už budeme čtyři, přičtu-li tvé dva předchozí chotě.“

„Přestaň. Přece víš, že nemůžeš nastoupit.“ „Proč bych nemohl?“

„Od TyrOVa...“

Rozzuřil se. „Ano, občas se zkroutím jako stařík prolezlý nemocemi. Je to tak často? Ubralo mi to na vylconnosti? Jen si postěžuj.“

„Jindřichu,“ zaprosila.

„Před dvěma lety jsem se ještě bil s Valdekem u bran Prahy. Neboj se, já znám své síly. Tu jedinou srážku vydržírrí. Mám tiše strpět, aby za tebou lezl a chvástal se mladistvou bujarostí? Znám jeho ruku, sám jsem ji kdysi vedl. Ať ještě pozná svého mistra, to mu neuškodí. Přijel se chvástat, kohoutek? Tak ať si vzpomene, jak při

jeho svatbě ve Špýru si slavní říšští rytíři netroufali postavit se českým. Vartemberk mi o tom vyprávěl. A každý, kdo tam byl.“

„Proč ty? Pan Plichta by snad stačil. Ty už dávno nejsi hvězda turnajů.“ „Galantní rytíř ví, že nemá skolit svého krále. Bud zláme dřevce, nebo ustoupí. Já ne. Já ho chci vidět na zemi. Za dnešní večer a za všechny předchozí, o kterých nic nevím.“

„A budeš-li na zemi sám?“

„Pak uznám, že má pravdu. Ano, nejspíš budu muset. Protože po tobě toužím a stěží budu spát.“

Pleskla ho přes ruku. „Nic,“ řekla vážně. „Leda bys přísahal, že ho necháš být.“ „To zní svůdně.“ Chvíli ji hladil. Nechala ho. Stáhl ruku sám. „Ale ne. Spát. Zítra pan z Lipé srazí ve šraňcích miláčka Jana. Spi a těš se. Jeho chochol je tvůj. Oškubu ho jako kapouna pro krásné oči mořské víly.“ Políbil ji. „Bez přísahy by to nešlo?“ zeptal se dušeně.

„Ne.“ „Tak dobře.“ Natáhl se vedle ní, objal ji oběma rukama a přitiskl ji k sobě. 'Jenom spát. Ale chci vědět, že jsem s tebou.“

Praha přihlížela. Zvědavě, pobaveně, pár výrostků i s nadšením. Někteří dokonce vylezli až na střechy domů kolem rynku, aby viděli líp. Královský turnaj! Tentokrát Jan nezval cizí rytíře. Jenom ty, co přijeli s ním. Staroměstský rynk pestře kvetl pyšnými chocholy na přilbách rytířů i pokrývkami turnajových koní. Král nedal

stavět nákladnou dřevěnou arénu, ostatně ani nebyl~čas. Jen hezky tady, uprostřed města. Ať Češi vidí.

Čeští rytíři se sjeli v plném počtu. Leckdo tu příležitost uvítal. Teď vůbec nebylo tak snadné najít doma kolbiště ke zkříiení nedočkavých dřevců. Hejtrnan pan z Lipé si oslavy nevymý“slel, *kdys* nebylo proč. Vlastně i bylo. Po roce jeho spořádané vlády země jen kvetla. Ale původcem téhle slavnosti byl král.

Narychlo sbitá tribuna pod Štukovým domem se stala útočištěm vznešených paní, které sem přišly sledovat své chotě, bratry a milence. Richenza zaujala čestné místo právě uprostřed a tím odstavila princeznu Marii, která si od ní zachovávala bázlivý odstup. Slyšela v Mělníce už příliš mnoho o královně vdově a to, co mohla vypozorovat za těch pár dní v Praze... Očima bezděky hledala Oldřicha v pestrém hemžení na kolbišti. Radmila s ní. Beneš z Vartemberka, který pokulhával po nadmíru nepříhodném pádu s koně, jim děla(společníka, netrpělivý, vzrušený a posmutněly. Radmila se na něj

vlídně usmívala v marné naději, že to liknavým ženichem konečně pohne.

Koně čvachtali blátem prvního tání. Zlomyslná představa, jak bude za chvíli vypadat leckdo z těch honosně vystrojených rytířů, vyvolávala chvílemi ve zvědavém davu tutlaný smích. Mazlavá černohnědá břečka stň'kala zpod kopyt až k nim, ale oni tu nebyfi proto, aby se dali obdivovat. Občas jen někdo z nich s nadávkou setřel s tváře obzvlášť vtíravý cákanec.

První srážky. Spíš zkoušení sil. „°Tamhle je Plichta ze Žerotína," upozornil Beneš obě dívky. „Prošel kolbišti celé Evropy. Většinou jako vítěz. Králi se nepostaví, to už s ním domluvili předem. Bude-li Jeho Milost ovšem naléhat..."

„Jan měl výtečnou pověst jako rytíř už před třemi lety," usmála se Marie. Já nemám strach."

„Naše dřevce jsou bytelnější, není možná zvyklý." Beneš se nepokojně zavrtěl. gýt tam!

Pan ze Lerotína kolem sebe zametal. Kdekterého odvážného rytířka už sbírali z bláta. Král na druhém konci kácel své protivníkys elegantní bravurou a občas popojížděl před Richenzinu lóži, jako by loudil o úsměv. Ale neusmívala se. Její tvář zůstávala starostlivá a vážná, ať se před ní dělo cokoli. Jan se ted rozjel na pana Plichtu, kdosi mu zastoupil cestu, střet, praskot dřevců a oba rytíň se vraceli ke šraňkům, aby se vyzbrojili znovu.

Marie se usmívala když mávala na bratra, ale oči měla pro toho druhého. Pan podkomoří. Na chvíli zvedl hledí *a vážně* pozdravil. Radmila s povděkem přijala, *kdyi* Beneš najednou uchopil její ruku, a okatě mu ji ponechala. Ať vidí, nevěrník. Rychlý sklon Vartemberkovy hlavy si pozorovatel jistě mohl vysvětlit i jinak než vzrušením z nečekaného pohledu.

Jenomže Oldřich se už nedíval. Radmila vzdychla a soustředila se k Benešově řeči.

„Pan z Lipé!" hlesl nevěřícně. „To není možné!"

„Proč ne?" zasmála se Marie. „Bratr ho vždycky vysoko oceňoval jako rytíře prvního z nejpřednějších."

„Ale ve šraňcích dávno nenastoupil. Sám jsem ho slyšel říkat, že s turnaji skončil,

je to hezkých pár let. A tady v tom zmatku... Že tam nejsem!" vykřikl najednou. „Podívej ! „

Pan z Lipé smetl vlastního syna, který ho neuváženě napadl. Jenom tak mimochodem. Ještě na poslední chvíli zadržel koně a štítem nadzvedl kácejícího se soupeře, který se skulil na šíji svého koně, ale zůstal v sedle. Spíš to vypadalo jako otcovský pohlavek mladému nezvedenci, kterýse neřídí jeho píikary.

Zlostně setřásl chumel ctižádostivých rytířů, kteří ho poznali a zatoužili se vyznamenat. Pan z Lipé *má už* léta, kdoví. Nikdy neporažený! Ta sláva! Vyměnil poklonu s Plichtou ze Žerotína, který k němu váhavě natočil koně, jako by se chystal k vyzvání, a všechno rázem umlklo v očekávání nejslavnějšího boje. Ale oba páni jen dokončili pozdrav a rozjeli se. Pan Plichta nijak netoužil po utkání, jehož výsledkem si nemohl být jist, a pan z Lipé zase nepřijel s úmyslem vyrvat mu palmu vítěze, i kdyby mohl. Otočil koně, zastavil se a zapátral po královském chocholu.

Jan už ho spatřil. Rozjařený řádkou snadných vítězství zatoužil po střetnutí, které by ho v očích přihlížejících paní proslavilo víc. Vykřikl, aby na sebe upozornil, a rozjel se na něj. Jindřich se s nedbalou ostražitostí vyhnul nečekanému nárazu, projel kolem krále, který zakolísal úderem do prázdna, a zaujal postavení na druhé straně, už pmpraven přijmout výLVU.

Jan se otočil a zbrkle zaútočil. Až při jízdě se pevně usazoval v sedle. Hřebec pana z Lipé vyrazil mohutným skokem. Hejno dychtivých bojovníků z obou stran se pokusilo odlákat na sebe najíždějící jezdce. Nedojeli včas. Jen dovršili nepopsatelný zmatek, který nastal, když Jan obloukem vylétl ze sedla a padl do veliké louže přímo pod kopyta cválajícího koně, kterého už jeho jezdec nedokázal strhnout stranou. Hřebec se začal plašit. Houf rytířů se srazil kolem něj a chvíli trvalo, než se klubko zápasících rozmotalo. Na zemi v blátě jich už leželo víc.

Dlouhý vzdech proběhl po tribuně, kde bledly krásné paní. V přihlížejícím davu se kdosi rozchechtal. Rytíři, obalení mazlavou břečkou a nemotorní jako hovniválové uprostřed své smrduté kořisti, se zvolna zvedali. Jen jeden se směšně skulil zpátky. Smíchy už řvalo celé náměstí. Pan z Lipé rychle odkládal nejtěžší kusy zbroje a skočil na zem, až lesklý kov na jeho těle zařinčel. Ale pořadatelé za bouřlivého chechtotu už odnášeli padlého z dosahu neklidných koní. ~indřich se váhavě sehnul, sebral z kaluže přeražená supí pera vedle narychlo odhozené přilbice a zvedl hlavu k Richenzině lóži.

Královnina tvář byla kamenná. Má strach, uvědomil si. O něj nebo O nrne? Shodit krále do bláta je ovšem na pováženou. Přivolal koně a nasedl, dost svižně na tu tíhu, kterou měl na sobě. Dav mu provolával slávu. Pan Plichta na něj povážlivě kýval hlavou. Jednak byl zastíněn a pak, tohle jemu nikdy nedovolili. Pan z Lipé rná ovšem výsady. Kdo nad ním může vynášet soud a kdo ho trestat? Nikdo - až na krále. A to je rytíř. Nebude se mstít.

Turnaj pokračoval. Diváci zůstali, i když sotva mohli očekávat ještě větší švandu. Král ani pan z Lipé už nenastoupili.

000 8

Maminko! Tvář mrtvá deset let. Ty ruce jakoby se vztáhly z hrobu, aby tišily palčivost ran. Cítil se líp při jejich dotyku. Také Mariina tvář se občas kmitla, a jasněji. Tu matčinu mu rozmazala mlha, kdykoli se pokusil zaostřit známé rysy. Snad že už dávno umřela. Snad že zapomněl, jak vlastně vypadala. Ale její panovačná přítomnost k němu nepouštěla ten ohromující, obludný smích.

Mrazivá, ocelová modř očí pana z Lipé jako blýskající ostří zbraně za škvírou hledí. Pád. Asi jsem v té chvíli zešílel. Rána, že slyšíš zpívat andělíčky, jenomže já slyšel ten smích.

Slyšel ho pořád. Zmítal se v horečnatém blábolení, dokud nepřišla majestátní žena a nezahnala ohlušující výsměch podivuhodným zvukem svého hlasu. Matka takový hlas neměla. Jan se zavřenýma očima se křečovitě držel ochranitelské ruky a poslouchal hlas, který zpíval, hladil, modlil se, vyzváněl v jediném slovu, v jediné konejšivé slabice.

„Smáli se," řekl konečně. Byla to první slova, která promluvil. Ruka zmizela i hlas. Aby se nepropadl do bezdna samoty, otevřel oči. Ale tvář nad ním patřila panu z Lipé.

„UŽ je ti líp?" zeptal se Jindřich starostlivě.

„Smáli se," opakoval Jan, očima marně zapátral po ruce, která ho opustila, a z nedostatku lepší příležitosti se křečovitě chopil té Jindřichovy. I když při turnaji pod spuštěným hledím v něm krutě cítil nepřítele. Zabloudil pohledem po jeho tváři, ale výraz očí, které se na něj upíraly ted, nebudil nedůvěru. Byl vlidný, hřejivý a trochu provinilý. „Oni se smáli," vyhrkl úzkostlivě a sevřel Jindřichovu ruku pevněji. „Mně!"

„Hlupáci se smějou vždycky," řekl Jindřich smířlivě.

„Ale oni se smáli jenom mně," trval Jan na svém. „Mně, králi!"

„Proč ti to vadí? Na těch přece nezáleží.“

„Cítil jsem z toho smíchu nenávist. Jako předtím z tvých očí.“

Jindřich se zamračil. „Jestli jsi předtím sváděl všechny ženské v městě, můžeš to srovn ávat. „

„Tak proto.“ Smích zmizel. Jan se zaujatě zadíval na pana z Lipé. „Ona si stěžovala?“

„Ani ne. Mrzí mě, že jsem se nechal unést. Nemohl jsem tušit, že spadneš tak nešťastně. A ještě ti pitomci se svými koni. Odpusť.“

„Já tobě? Jsi prostě lepší. Měl jsem si to pamatovat. Zaslepila mě představa, že stárneš a já už jsem zvítězil v tolika turnajích. Tam! Jenomže to je něco jiného.“ „Nemluv. Unavuješ se.“

„Potřebuje se vymluvit. Je mi líp s každým slovem. Řekneš mi, proč se smáli?“ „Jak to mám vědět?“

„Víš to.“

Jindřich se na něj chvíli mlčky díval.

„Nic nového,“ řekl pak. „Jsi tu prostě cizí a snažíš se nás přesvědčit, že za nic nestojíme. Ohromovat. A potom vybrat peníze a fuč. Být zase na náš úkor slavný ve svém hrabství, které by tě nikdy nemohlo učinit králem. A boháčem. Prvním rytířem světa.“

„Mluvíš jako Eliška,“ zakabonil se Jan.

„Asi že měla pravdu. Čekali jsme od tebe víc.“ „Tak proč jsi stál se mnou proti ní?“

Jinak jsem nemohl, chtěla mě zahubit. A nepřemyšlela o tom, že přitom zničí celou zem. Je vášnivá a popudlivá, to přece víš. Nebo aspoň... byla.“

Eliška. Ochromen slabostí, která budí nostalgické city, si bezděky vzpomněl, jak ji spatřil prvně v johanitském refektáři v Heimbachu. Vznosnou. Majestátní. Pravou královn u.

A najednou věděl. „Ona je tady?“ Nebyla to ani otázka. Matka. Táž postava. Týž pocit bezpečí, který zakoušíval kdysi v její náruči. Žena, která mu dala čtyři děti... Ano, jedno z nich už pochovala. Ani jsem při tom nebyl.

„Je tady?“ opakoval.

„Zajel jsem pro Její Veličenstvo do Mělníka. Vypadalo to s tebou zle.“ „*TY? !* „

Otázka zněla udiveně, ale Jindřich nepokládal za nutné vysvětlovat podivený podnět, který ho vedl k tomu kroku. Smířlivost zatmívajícího se podzimu. Stárneme, já i ona. Ani mě nepřivítala

výčitkou. Bez nenávisti. Vyhasle. Jako by odumřela.

„Chceš ji vidět?“ zeptal se. „Bála se, že snad ne. Čeká vedle.“

„Bála se!“ Jan se prudce nadzvedl, sykl a padl zpátky. „Nesmíš mi říkat tak rozčilující věci,“ pokáral Jindřicha s křivým úsměvem. „Ještě si ublížím.“

„Tys ji neviděl od Valdekovy smrti,“ poznamenal Jindřich mírně.

„Ovšem, Valdek.“ Jan se zamračil. „Máš nějaký zvláštní důvod, proč mi to připomínáš?“

„Ne. „

„Pojď sem.“Jan opatrně vztáhl ruku, která ho bolela míň, a přitáhl si Jindřicha až k sobě. „Eliška měla velice nerada tvou královnu. Už ji to přešlo?“

„Bohužel ne. Ale královna vdova je v mém domě ve městě. Nesetkaly se.“ „Útěšné vysvělení. To je tvář, kterou jsem postrádal. Tak už se nezlob, pomstil ses mi hůř.“

„Mám Její Veličenstvo zavolat?“ „Prosím tě o to.“

Díval se ke dveřím. Vešla a znovu ho obklopila tím pocitem. Matka. Bezpečná náruč pro zbloudilé syny. Mateřskou něhu si nejspíš leckdo představuje jinak, ale Janova matka byla královna. *Byly* si podobné. I proto ji miloval - kdysi.

„Nevyhovělas mi,“ řekl tiše s jemným výsměchem. „AŽ panu z Lipé.“

Zarděla se pod jeho upřeným pohledem. „UŽ nejsem žena pro rušné slavnosti,“ řekla. Mělo to znít vyhasle, ale její hlas proti její vůli zpíval. Jan zavřel oči. Pod úderem toho sladkého zvuku ji znovu na okamžik viděl mladou, krásnou, zářící.

„Ne?“ zeptal se. „A pro koho jsi žena?“

Mlčela. Vztáhl ruku. Poslechla výzvu a vložila svou do jeho dlaně. Opatrně ji pohladil, smutný, poražený a nesvůj. Mrtvá matka. Mrtvý milenec. Žádný živý cit, ale najednou jsme si blízcí. Dokud jsem slabý a ona silná. Snad se i milujeme, jen jsme to zapomněli. Promluv zase! Chci poslouchat tvůj hlas.

Kosa na kámen

Je hezká?“ zeptal se Jindřich mladší s hranou nedbalostí a otočil se ještě jednou k zrcadlu. Jeho otec potlačil úsměv, když si všiml, že

ruka, kterou syn rovná sponu na svém plášti, se znatelně chvěje. Nejbohorovnější mládí !

„Já nevím, zeptej se Oldřicha. Ten je ve fraucimoru pečený vařený. Já u královny vítán nejsem.“

Oldřich, který se dostavil v plné parádě, aby oba Jindřichy doprovodil do Hradu, rychle uhnul očima. Neměl vůči panu z Lipé nejčistší svědomí. Už dvakrát dovolil potají Elišce přístup na Křivoklát a nebyl si jist, jestli by to všemocný hodnostář uvítal zrovna s nadšením. Ale Jindřich si jeho rozpaky vysvětlil po svém. Ženatý rytíř, který se točí kolem Radmily z Potštejna...

„Nic ve zlém, Oldřichu,“ řekl přátelsky. „Taky jsem se bavíval, ale nepřeháněj to. Pan Mikuláš z Potštejna nezná žerty.“

„To vím. Jenomže dnes jsem královský podkomoří, pane. Musel by se mi po stavit. „

„To nemusí, můj drahý. To vůbec ne. Pan z Potštejna občas najímá vrahy. Tvá duše na nebesích by se pak sice radovala, kdyby se znovu octl ve věži a při velké dávce štěstí se jen přivedl na mizinu, ale bojím se, že pro tvou tělesnou schránku ta vyhlídka není zrovna útěšná.°

Jindřich syn je poslouchal s neskrývanou netrpělivostí. „Jenomže mě dnes nezajímá Radmila z Potštejna,“ zamračil se. „A vůbec je to Oldřichova věc. Půjdeme?“ Zadíval se tázavě na Oldřicha. „Ještě jsi mi neodpověděl,“ dodal prosebně. „Je hezká?"

Je,“ řekl Oldřich stručně. Anežka z Blankenheimu, pro kterou král poslal do Lucemburska s úmyslem provdat ji za pana z Lipé syna, mu mocně připomínala skřítečka. Drobounká, tmavovlasá, černooká s živou, pohyblivou tvářičkou. Měl bych zajet, pomyslel si s bolestnou výčitkou. Měl bych, už je dávno čas.

Nebyl tam víc než rok. Od té chvíle, co ho rovnou z její náruče odvedli do Prahy, se vrátil všehovšudy jednou, aby ji přestěhoval zpátky do tvrze. Ani se nezdržel na noc. Stěží na jediné objetí. Neměl čas, pravda, ale... Ovšemže ho měl méně než kdy

jindy. Podkomořský úřad sice už několikrát zastával.vlastně sám za pana z Lipé i za Mikuláše Opavského, ale nikdy ne s takovou náročností k sobě jako teď. Na vladařském úspěchu pana z Lipé v uplynulém roce měl lví podíl a oba to věděli. Jenomže den dva by si možná při dobré vůlí našel, kdyby ho netísnila představa, co dál.

Nevěděl, jak se jí podívá do očí. Přivést ji do některého ze svých

vznešených domů jako svou choť? Zuzanku? Skřítečka s podkasanou suknî? I kdyby nebylo té holé nemožnosti, nikdy by nechtěla. Bývala šťastná se sedlákem. Ale s pánem plakala. A zapudit ji? Popřít svazek lásky tšeba i se svolením papeže? Ne. Nechtěl to a ani by to nedokázal. Prostě jen nemám kdy, namlouval si. Musím přece trávit tolik času i na Křivoklátě, kde pod mou ochranou vyrůstá královský syn.

Štval se sem tam, Křivoklát, města, Praha - ještě že Morava má vlastního podkomořího - a snažil se nepřemýslet. Většinou se mu to dařilo. Mužskou stránku věci řešil jednoduše tak, jako jiní. Už mu přestala vadit náhodná objetí.

„Ty jsi ale mluvka, Oldřichu," řekl pan z Lipé mladší mrzutě. „*Je.* No aspori něco, díky. Hned je mi lehčeji. Budu se jí líbit? Co myslíš?"

„Dívky jsou zvyklé, aby se jim líbili určení ženiši," prohlásil otec vážně. „Na pohled nejsi nejhorší. Myslím, že bude celá šťastná, královna ji určitě postrašila. Ale celé ujednání platí, až co řeknete vy dva. Takovou podmínku jsem si kladl já i král. Má Anežku z Blankenheimu moc rád, jak se mi zdá."

„Královská milostenka jako choť není můj ideál," ušklíbl se syn a přestal spěchat. Ještě jsi ji ani neviděl a už urážíš."

„Znám přece tvého Jana. Myslíš, že se utajilo, proč jsi ho zmrzačil při turnaji?" Pan z Lipé, ktery už byl ve dveřích, se otočil. „Vidíš, a tebe jsem dokonce podr~zel. Ačkoli bych tě nejradši roztrhl, kdykoli přijdeš Richenze projevovat synovskou úctu." „Jak tohle můžeš srovnávat?"

„Když zásady, tak zásady. Doufám, že to králi i jí řekneš do očí." „Proč se svlékáš?"

„Snad abychom radši nikam nechodili. Anežka z Blankenheimu byla totiž vychována v klášteře a mohla *by být* na takové řeči citlivá. Ostatně i král, pokud jde o ni. Nechci tě vidět ve věži."

„Prosím tě!"lindřich honem znovu přehodil přes otcova ramena shozený plášť. „Přece nejsem hulvát. Přísahám, že jí to vyčtu jen, bude-li ošklivá."

„Ale v tom případě to určitě nebude pravda." „Jinak ano?"

Pan z Lipé se zadíval kamsi skrze syna nepřítomnýma očima. „S krásnou ženou klid nepoznáš, můj synu. Rozkoš a prokletí, nic mezi tím. Jistota? Nic není hloupějšího. Jen ten, kdo nemiluje, si může být jist."

„Ty nejsi?“ zeptal se Jindřich překvapeně.

„Rozumem jistě. Ale srdce bolí.“Vrátil se pohledem k synovi. Proč ho děsím! Takové dvě nejsou. Ať si je Anežka z Blankenheimu třeba královna ze Sáby.

Šel zvolna mezi Jindřichem a podkomořím, malinko nesvr~j. Dobře tušil, proč je takový spěch s tím sňatkem a proč Jan vzkázal dřív do Vranova Jindřichovi, jehož souhlasem si byl jist. Dohodli se i spolu, samozřejmě. Jenomže teprve včera, když na královské pozvání přijel do Prahy, a uprostřed hodnostářů. Spoléhal se král na

synow ctižádost, která otci nedovolí couvnout? Ostatně... proč? Výmluva se už najde. Mne ten světácký rytíř nepřechytračí a těší-li mého syna říkat *bratránku* českému králi, ať si užije.

Nesnáz byla v tom, že při takové rodinné návštěvě se těžko mohl vyhnout setkání s Eliškou. Jejich vztah zůstal napjatý, i když už na něj neútočila nenávistnými šlehy jako dřív. Ale radši se vyhýbali. Oba.

Královna ho nezklamala, a ač to bylo tak s podivem, prostě se nedostavila. „Není jí dobře,“ řekla Marie a začervenala se. Uměla špatně lhát.

Zastupovala královnu a trůnila po bratrově boku. Jindřich si s hrůzou všiml, že chvílemi vysílá docela žhavý pohled k Oldřichovi, a zatrnulo v něm. Ještě tohle! Pan Fluh si troufá. Králova sestra. Ostatně, přísně vzato, dvořit se princezně Marii mohl vlastně spíš než kterékoli urozené panně. Nehrozilo tu nebezpečí sňatku a tedy ani prozrazení jeho závazků.

Anežka z Blankenheimu se dostavila v doprovodu Radmily a mladého muže, který vypadal značně nedůvěřivě. Královští sourozenci se usmívali s kuplířskou dychtivostí a přes Janow plavost a Mariinu temnou krásu si najednou byli neuvěřitelně podobní. Jindřich se díval spíš na syna než na ni a s povzdechem vzal najevo spokojený oceňující úsměv, který se objevil na jeho tváři.

Anežka vypadala dětsky vzrušeně. Divýma očima, ve kterých jiskřil utajovaný smích, těkala z jedné tváře na druhou, když jí Jan obřadně představil oba pány. Nakonec se na něco zeptala zpěvavou francouzštinou a Jan i Marie se rozesmáli. Nedůvěřivý mladík, kterého jim prve představili jako jejího bratra Frédérika, se připojil. Napjatý výraz z jeho tváře se už ztratil. Spíš teďvypadal provinile, když se díval naJana.

MladýJindřich znejistěl a tázavě se zadíval na otce. Pan z Lipé jen

pokrčil rameny. Chvíli poslouchali hudební příval cizí řeči, pak Anežka zrudla, podívala se na ženicha a honem sklopila oči.

„Promiňte oba," řekla hodně špatnou němčinou. Já ještě neumím česky. Ale naučím, snad brzy. Jsem tu teprve od svátku svatého Desideria, tedy vůbec jen tři dny."

„Tři dny!" zděsil se mladýJindřich pohotově. „Věčnost, o kterou jsem vás mohl poznat dřív!"

Marie s bratrem vyměnila úsměv a Anežka zčervenala ještě víc. V klášteře a na venkovském sídle svých bratří si na dvoření podnikavých pánů nezvykla. Kratinká lekce, kterou jí před časem udělil královský bratránek, na ni neudělala velký dojem. Na rozdíl od podezíravých bratrů ji pokládala jen za pribuzenské škádlení a nedovedla pochopit Frédérika, který trval na to, že do Čech ji bez své osobní ochrany nepustí.

Její bratři přesně zaznamenali, kdo je to paní z Wolkeringen, a ač ji samu přijímali s vlídným zájmem, který měl zakryt pokušitelské lechtání, svou nevinnou sestru určitě nechtěli vidět v takovém postavení. *BratránekJan* mohl být nebezpečnější, než se zdálo, právě proto, že Anežka ho bez podezření přijímala s dětským obdivem. Ale tentokrát byl Frédéric ochoten připustit, a rád, že králi takovou myšlenkou ukřivdili. Těžko mohl přece očekávat, že Anežka zapomene na vštěpovanou mravnost vedle tak vzhledného ženicha.

„Požádal jsem pana z Lipé, aby ti ukázal Prahu, Anežko," řekl Jan spokojeně.

„Marie se svou společnicí půjdou s vámi. Také pan podkomoří vás laskavě doprovodí. Frédéric zůstane, má naléhavé jednání v riié kanceláři. Už jděte. A dobře se rozhlédni, ať mi pak můžeš říci, jak se ti zalíbilo moje město i - můj lid. „

Po významné odmlce nastalo chvíli ticho a pak se mladí lidé překotně odporoučeli. Frédéric na králův pokyn odešel za kancléřem. Sám byl zvědav, co jeho i bratry královský rozmar bude stát. Jednání v královské kanceláři mu otvíralo příjemnou vyhlidku že sestru provdají dokonce bez věna Janova štědrost byla známá a naléhavost jeho vzkazu naznačovala, že mu na Anežčině sňatku mimořádně záleží. Ještě ode dveří vrhl pohled zpátky na ženichova otce. Měl neodbytný pocit, že právě on je hlavní postavou královské hry.

Naprosto se nemykl. „Tak co?" zeptal se král Jindřicha z Lipé, když osaměli. „Co co?"

„Vypadá to, že v sobě nalezli zalíbení. To byla tvoje podmínka, Jindřichu.“ „I tvoje, můj králi.“

„Ovšem. Protože se tedy zdá nepochybné. že svatební projekt nezklame, můžeme jednat dál.“

„Myslíš obvěnění?“ usmál se Jindřich. „Můj nejstarší syn určitě nepřijde zkrátka a od dívky tak urozeného rodu a tak sličné na nic dalšího nečeká. Jistě nebudeme počítat groše.“

„To vím. Neobávám se, že bychom se snad nedohodli o věnu.“Jan se odmlčel a podíval se zkoumavě na Jindřicha. „Budeme tedy příbuzní, pane z Lipé,“ dodal výLnamně.

„ „Jistě se pamatuješ na náš rozhovor.“ „Mluvili jsme jen obecně, pokud vím.“

„Ne, docela jmenovitě. Žádal jsem tě, aby ses po mém odjezdu znovu ujal vlády v zemi.“

Ještě neodjíždíš. A doufám, že v dohledné době na to ani nepomyšlíš. Země nemá být tak dlouho bez krále.“

„Ať už odjedu kdykoli. Tak tedy ano?“ „Ne.“

„Nejsi důsledný. Tvrdil jsi, že hejtmanem v Čechách může být jen příbuzný královského rodu.“

„Nejsem příbuzný královského rodu. V nejlepším případě bude Jindřich přl'l7uzný tvůj . „

Žertuješ. Tvůj syn je snad tvůj syn, a já jsem král.“ „Ale ne z českého královského rodu. Jen ses přiženil.“

„Zase!“Jan se rozzuřil. „Dobrá, ať vládne Přemyslovna. Požádám svou choť, ta jistě přijme.“

„Ve jménu svého syna, proč by ne? Vidím, že už se nechceš vrátit do Čech. Já koneckonců sídlím na Moravě. Ta k Čechám nevyhnutelně patřit nemusí. Nějak · vydržím, z Bma je do Vídně blízko.“

„To už přestává všechno!“ vybuchl Jan. „Copak je královna vdova tvá choť?“ „Možná víc, než je Eliška Přemyslova tvoje,“ usmál se Jindřich. „Ostatně nechápu, jak to souvisí.“

„Žárlíš a stal se z tebe morous. Proč mě nenávidíš? Kdjýí jsem se ženil, byl celý *Špýr* plný pověstí o tobě a mé choti. Přesto jsem tě přijal bez podezření, s láskou a přízní.“

„Mohl jsi. Eliška byla nevinná.“

„Spal jsi s Gertrudou. Měl jsem ji rád od dětských let a ted s ní žiju. Možná ji miluju. Přesto ti nevyčítám.“

„Milovals tehdy Elišku, stěží můžeš. Krom toho jsem nebyl jediný.“

„Já přece také...“Jan se kousl do rtu, když zahlédl hněvivý výraz, kterýse okamžitě objevil v Jindřichových očích, a rychle obrátil. „Dvořit se krásné ženě není snad nic zlého. Nesmíš dát na řeči hradských děveček. Přísahám ti, že já a paní Rejčka jsme nikdy nebyli milenci.“

„To vím,“ uťal Jindřich stroze. „Tak proč...“

„Hovoříme o zemské správě nebo o mém rodinném štěstí?“

„Mnozí si mysleli, že mám důvod se na tebe hněvat,“ řekl Jan pomalu. „Namouduši si myslím, že snad mají pravdu. Vyhodil jsi mě ze sedla a sotva jsem se vzpamatoval, chceš mě zničit.“

„Přeháníš. Za rok, dva jsem ochoten si o tom pohovořit a do té doby... Radu ti nikdy neodepřu, to přece víš.“

„Za rok!“ vykřikl f an. „Víš, co mluvíš?“

„Vím. Já prostě nechci být zemským hejtmanem. Aspoň zatím.“

„Dokud nejsme příbuzní, rozumím. Ale po tom sňatku? A neříkej mi ty žvásty o Přemyslovnách. Sám jim nevěříš.“

„Kdysi jsem věřival. Zůstaň v Praze, uděláš líp.“ „Ne. „

Jindřich se zamračil. „Tak udělej hejtmanem Jindřicha Javorského. Je manžel nejmladší Přemyslovny a schopný vladař.“

„Javorského vévodu!“ Tentokrát se rozhořčil Jan. „UŽ si nevzpomínáš, co mi provedl přede dvěma lety, když umi:“el Waldemar Braniborsky?“

„Postoupil ti svá práva k Budyšínu a Homí Lužici, pokud vím.“

„Práva! K Budyšínu, kde mě chtěli stejně, a k Horní Lužici, kde mě stejně nechtěli. A sám si nechal Zhořelecko. To bývalo přece české jako Budyšín. Bez něj bych dopadl stejně, ne-li líp. Třeba bych dobyl i Zhořelec. Či myslíš, že on je silnější? A ještě mi za to sebral Žitavu.“

„*Mmc* Žitavu,“ poopravil ho Jindřich. „Jsi markrabě budyšínský. Myslím, že jsi vyd ělal . „

„Tak ty si přeješ, aby tu vládl zetáčekfindřich.“ „Nic si nepřeju. Jen jsem radil.“

„Díky. Naposled: Budeš hejtmanem?“

„Nechci a nebudu. Stárnu a soužím žít doma. To není v Praze na Hradě. Sem si nemohu ani přivést ženu, která je pro mne vtělením domova, aby si pomlouvači hned nešeptali, že se mi spouští s králem.

S laskavým přičiněním Jeho Veličenstva. Už nikdy nechci žádný úřad v Čechách. Chci zůstat na Moravě.“

„Mně kážeš o prospěchu země a sám...“ „fá nejsem král.“

„Myslíš, že já jsem víc?“ řeklfan tiše a znělo to teskně. Vzpamatoval se. „Jsem král, tak musím být zodpovědný. Pan z Lipé je starší, mocnější a cítí se tu doma, ale zodpovědnost se ho ovšem netyká. No prosím, jak si přeješ. Když manžel Přemyslovny, tak manžel Přemyslovny. Zavolám Lehnického vévodu. Přijme rád.“

„To nemůžeš...“ Jindřich se na poslední chvíli ovládl. „To nemůžeš vědět,“ prohodil ledabyle, jako by měl na mysli jen to. „Ale prosím, zkus to. Má věc to není. Na Moravu ho ovšem nepustím.“

„Myslel jsem, že jste přátelé,“ usmál sefan uštěpačně. Boleslav Lehnický, manžel Eliščiny mladší sestry Markéty, býval dřív ve vlídných stycích s panem z Lipé, který se obezřele zbavoval nepřátel. V zahraničí je vlastně neměl. Smířil se s každým. A v Čechách od smrti Zajíce z Valdeka...

„Já se nepřátelím s každým větroplachem,“ řekl Jindřich upjatě. „Boleslav Lehnický je manžel Přemyslovny, ano. Stěží můžu co namítat, i kdyby rni do toho něco bylo. A moc rád valčí. Takže to bude, jako když v Čechách je král.“

„Jindřicha Korutanského!“ vykřikl najednou Jan a rozesmál se. „Copak bys řekl korutanskému vévodovi? Zná to tu. Dokonce se snad kdysi naučil i česky, nekoktal by tak trapně jako já. No? Choť Přemyslovny. To by bylo!“

„~enomže Anna Přemyslovna zemřela už před osmi lety,“ řekl Jindřich klidně. „Skoda jí. To bych se pomstil panu z Lipé. Vévoda Jindřich Korutanský, zemský hejtman v Čechách! To zní, co?“

„Mně by ses nepomstil.fá budu na Moravě a...“

... a nikoho tam nepustíš. Dobře, dobře. Jindřich Korutanský! Amo. Omluv mě, musím ještě něco vyřídit.“

„Čemu jste se tak smáli?“ zeptal se Oldřichfanovy sesUy, když znovu stoupali k Hradu a pohledem dozadu se přesvědčil, žef indřich s Anežkou se loudají za nimi čím dál tím ve větší vLdálenosti. „Jeho Veličenstvo s vámi, pannou Anežkou a jejím bratrem, když jsme přišli.“ Marie se znovu zakuckala. „Ptala se, představte si to! Který z těch pánů je její snoubenec, když se oba jmenujou stejně a taky oba stejně vypadaj í. „

„To pana z Lipé může jenom těšit,“ řekla Radmila s náznakem

úsměvm. Po několikahodinové procházce, kdy neukořistila ani něžnější stisk nuky,_ji i to stálo přemáhání. „Mladý pan Jindřich je *celý* on.“

„Tohle by zase netěšilo mladéhofindřicha,“ usmál se Oldřich. „Celý tatínek! Nic ho nedopálí víc. Chce být sám sebou, ale neumí to.“

„Vy znáte dobře *pány z* Lipé, pane podkomoř7?“ zeptala se Marie zvědavě. „AŽ rnoc,“ uťal Oldřich stroze a podíval se úkosem na Radmilu.

Vlastně bylo s podivem, že ještě nevyzradila téhle císařské dcerce tajemství_jeho původu. Ale ovšem, chtěla si ho vzít. Teď určitě. Sám Mikuláš z Potštejna se snažil. Nesměle se usmála, když zachytla jeho pohled, určitě první za smutnou řádku dní, a Oldřicha bodlo u srdce. Tahle nová Radmila, poddajná, něžná a ukřivděná, he> dojímala stokrát víc než pyšná panská dcera. Marnost. Kdybych se neoženil...

Vzpomínka na Zuzanku ho roztesknila a zahanbeně' odvrátil oči. Jsem to ale padouch. Mizera. Ničema. Vymazat ze svého života jediné chvíle štěstí pro peníze a moc? Hned zítra se zajedu podívat. Okamžitě. Jak jsem to mohl tak dlouho odkládat? A zůstanu. Nejmíň týden. Ne, tři dny stačí. Musím k hornímu soudu... Panebože, ten je pozítří. Jedinou noc, nic víc. Stojí to za to? Za její slzy při loučení? Ne, takhle nakvap... Udělám si čas. Určitě si ho udělám. Budu s tím počítat. Něco urychlím a něco prostě vynechám, jsem příliš pozorný a,přičinlivý, to urozený podkomoří nikdy nedělá.

Pravda, já nejsem skutečně urozený. Kdekdo ví, že jsem jen povýšenec, ale moji synové to už budou. Moji synové! Moji synové ze Zuzanky skřítečka? Ne, nikdy nebudou ani oní skutečně urození. Ať, budou svobodní a bezstarostní, o to se postarám. I o ni.

Ano, zajedu. Co nejdřív, jak jen budu moci. Na týden, radši dva, spíš tři. Všechno bude jako dřív. V“sechno... Jenom ještě ten horní soud, a taky musím zajet do Hradce, vlastně i do Plzně a do Domažlic, po smrti pana z Valdeka tam vázne zase zástava Petra z Rožmberka, k čertu s těmi dluhy, král peníze jen polyká, musím se snažit, kdepak dva tň týdny. Týden a ještě stěží. Uvidíme.

S ustrnutím si uvědomil, že usilovně shání výmluvy a nevraživě se zadíval na Radmilu. Ty, ty za to můžeš, obvinil ji v duchu nespravedlivě. Nebýt tebe, nikdy bych si nepředstavoval urozenější děti, než jsou její. Ty, která jsi mě vydala. Zbaběle zradila. A zahnala,

dokud jsem nebyl podkomoří. Ty a tvůj bratr, který mi teď nadbíhá jako bohaté nevěstě, ačkoli před třemi lety...

Radmila z jeho pohledu vyčetla nepřátelství a otřásla se, jakoby na ni sáhla smrt. Proč, proč je takový? Ted, když bychom mohli... Copak si skutečně myslí na princeznu? On? Zůstala stát kousek od nich, když se obrátili, aby počkali na opožděnou dvojici, a polykala slzy.

Mladý pan z Lipé se rozloučil u hradní brány a přenechal všechny tři dívky ochraně královského hodnostáře. Věděl, že ted bude vážen a obracen ze všech stran a že se vůbec nesluší, aby překážel. Úzkost o výsledek na něj nedoléhala. Anežka se mu líbila, o to nic, ale musel počítat s odporem Elišky Přemyslovny. Byl připraven i na odmítnutí. Nicméně nasadil zkormoucenou tvář, když líbal útlou ruku.

„Zítra," zašeptal. „Neuvidím-li vás hned zítra, musím umřít."

„A pak?" zeptala se s nevinnou vyzývavostí. Procházka a usilovné dvoření mladého pána ji zbavilo těch nejhorších rozpaků. Připadala si velice svůdná, krásná a světácká. Přesně tak, jak se tvářil, že ji vidí.

„Zítra a potom každý den," řekl zamilovaně. „Každý den od rána do večera a raději i v noci. Po svatbě," dodal honem, když se začervenala a vytrhla mu ruku, kterou svíral. „Souhlasíte-li."

Neodpověděla. Oldřich na něj přátelsky mrkl a prošel branou, zavěšen do Marie a do Anežky. Radmila se skloněnou hlavou rupala za nimi.

Eliška Přemyslovna je očekávala s pečlivě nacvičenou vlídností. Stálo ji to dost přemáhání, ale zdaleka ne tolik jako dřív. Anežka z Blankenheimu a syn *tolco!* Když spatřila Anežčinu rozzářenou tvář, rázem si vzpomněla na svá dívčí léta a zachvátila ji tesknota. Jindřich z Lipé! Ano, už syn.

„Byla jste spokojena se ženichem?" zeptala se vlidně.

„Já... Jsem poslušna Vašich Veličenstev," pípla Anežka způsobně. Marie se rozesmála. „Také bych byla poslušná, mít proč jako ty."

„To moc rád slyším, Marie," zahlaholil za nimi ve dveřích Jan. „Opravdu moc rád. Nemyslím jenom na Anežčino štěstí. Nezapomněl jsem, že mám sestru, neměj strach."

Eliška se zvolna otočila a obdařila ho mírným úsměvem. Od jeho zranění při turnaji žili spolu téměř v láskyplně shodě. Jako bratr a sestra. Spíš matka a syn. Ne, vůbec se necítila jako jeho choť. Ale možná ho měla raději.

„Marie nespěchá, je nám spolu dobře. Co čeká dívku, když se

vdá? Povinnosti a děti. Nech ji ještě. Má čas.“

V pohledu, který na něj upírala, se objevila vyčítavá připomínka smrti jeho nejmladší sestry, kterou provdal tak předčasně za uherského krále. NešťasW á Beatrix umřela před půldruhým rokem při porodu. Ve čtrnácti letech! Ovšem, Marii už bylo sedmnáct. Královská dcera nesmí dlouho čekat. Její ruka je celé jmění pro otce nebo pro bratra.

Jan, málo vnímavý k výtkám všeho druhu, tentokrát kupodivu pochopil.

„Má milá hluboce lituju Beatriac, a nejen proto, že mi zkomplikovalo život, když si Karel Robert teď vzal Lokýtkovu dceru. Když umřel starý Matouš Čák, chvíli to vypadalo, že na východní hranici bude pokoj. Chudinka Beatrix! Ten rok vedle ní Karel Robert trochu pozapomněl, že je syn Habsburkovny. S tím je konec. Ještě Lokýtkovna. Ženské! Ostatně mám na Moravě pana z Lipé. Ať se stará on.“

Eliška se zachmuřila. Užuž se chtěla vmísit do jeho vladařských úvah, ale stiskla rty. Ne. Habsburk, Lokýtek, pan z Lipé? Nic z toho se mě netýká. Snad jednou, až doroste můj syn.

Jan ji nemínil rozhněvat. Přisedl k ní a dokonce ji políbil na tvář. „Nejsem tak bez srdce,“ řekl vemlouvavě. „Opravdu jsem měl Beatrix moc rád, i když Marie byla vždycky má nejdražší sestra. Neměl jsem dovolit, aby se Beatrix vdávala sama. To přivolává neštěstí.“

Eliška nikdy neměla smysl pro žertování, tím méně teď. „To nikdy nedokážeš mluvit vážně?“ zeptala se zlostně.

„Vždyť *jsem* vážný!“ zvolal. „Nejvážnější, jak si můžeš představit. Sňatky budou tři. Ten Anežčin jsem vymyslel sám - a přese všechno musíš přiznat, že piímo skvěle - a pro další dva mám nejvyšší posvěcení. Ludvík Bavor mě o to prosil, *kdýc* jsem byl za ním v Chebu. Slavnostně ohlašuji, že mám ženichy i pro Marii a pro Markétu.“

V Chebu? Tam byl před měsícem! A mně ani slovo. „Pro Markétu!“ vykřikla pobouřeně. „Vždyť je ještě dítě!“

„Dítě, dítě! Neříkám, že se vdá hned dnes nebo zítra. Zasnoubení není žádné neštěstí. Mezi knížecími dětmi *bývá* zvykem už při narození, a často i před nírn.“ „Markétu nedám,“ prohlásila Eliška rozhodně. Marie mlčela a dívala se na

Oldřicha. Teď zvedla oči k bratrovi s němou otázkou.

„Ale ty, drahá sestro, se vdáš dřív. Sám římský král se nabídl za

starosvata. Markétě je teprve šest, ale ty jsi dospělá. Nepochybuju, že tvou svatbu už sjednal.“

Marie vzdychla. Pan podkomoří ji nepodepřel ani pohledem. Bodejť by, měl rozum. Musím ho mít s ním.

„Kdo je můj ženich?“ zeptala se tedy statečně.

„Kníže,“ odpověděl Jan, přesedl si k ní a vzal ji za ruku. „Kníže skvělého rodu. Sám korutanský vévoda.“

„Korutanský vévoda?° zeptala se Eliška přidušeně.

„Ano, korutanský vévoda. Je třeba konečně vrazit klín mezi Habsburka a jeho spojence. Nezdá se ti? Ty, ty sama by sis to měla přát především.“

Jeho hlas zazněl útočně, ačkoli si to nepřál. Ale očekával námitky, a zlé. Čelit jim mu bylo předem protivné už proto, že sám ~rijímal Bavorův projekt jen s váháním. Ač nerad, musel uznat jeho nezbytnost. Římský král sestru neměl a dcerku maličkou. Na straně protihabsburské aliance se k okamžitému sňatku hodila jenom Marie.

„Copak Jindřich Korutanský má syna?“ zeptala se Eliška popuzeně. „Vím jen o dcerách. A kdyby, muselo by to být nejvyš nemluvně. A Marii už bylo sedmnáct, měj přece rozum.“

Ne, nemá syna,“ řekl Jan ostře. „Vůbec nemá syna, proč by ho měl mít? Je čerstvý vdovec. Až se mu jednou narodí dědic Tyrol a Korutanska, bude to poloviční Lucemburk.“

„Cože!“vykřikla Eliška. „Ten tlustý, olezlý, odporný chlap? Pro Marii? Vždyť už mu bylo čtyřicet!“

Jan se ušklíbl. „Čtyřicet není žádný věk, jen se podívej na pana z Lipé. Anežka si ho popletla, myslela, že její ženich je on, ne syn. A je Anežka snad starší, než je Marie?“

Eliška stiskla rty. „f á nemiluju pana z Lipé,“ řekla chladně. „Ale uznej i ty, že v tom je jistý rozdíl. f indřich Korutanský! Ten žok! Jindřich z Lipé je - ano, vidycky byl krasavec.“

Já jsem si to nevymyslel,“ řekl Jan netrpělivě. „Ale musím říci, že Bavor má pravdu. Vždyť je to nesmysl. Copak se králové a královny vdávají z lásky?“

Já jsem se vdala i z lásky,“ řekla Eliška tiše. „A mohu-li věřit tomu, co jsi mi říkával, ty také, Jene.“

„Ano, oženili mne. A upřímně jsem se snažil milovat svou choť. Myslíš, že oni nemůžou? Že nedokážou totéž, co my? A možná víc? Jenom se podívej, co zbylo z té velké lásky.“

„To jsi řekl ty, ne já," ohradila se Eliška. „Ano, milovali jsme se. Ano, nenáviděli jsme se. Ano, možná se máme rádi. Zatím. Má sestra Anna si vzala Korutance a snažila se ho milovat. Ale to byl o dvacet let mladší než teď. A ona byla tehdy jako Marie."

„Já nerozumím," ozvala se Marie. „Koho že si mám vzít?"

„Mého bývalého švagra, drahá," zasmála se Eliška trpce. „Od doby, co se oženil s mou sestrou, budeš už jeho třetí choť. Jindřich Korutanský, český král! Ten, proti kterému jsi musel bojovat, než jsi se mohl stát králem skutečně.°

„A potom proti českým pánům a taky proti tobě, miláčku," řekl Jan velice jízlivě. „Copak se nepamatuješ? To mi bylo hej, když jsme z Prahy vyháněli Jindru a jeho Korutance. Pan z Lipé i má choť mě ještě milovali."

„Pan z Lipé tě miluje stále,° odsekla Eliška. „A ty?" zeptal se.

„Já! Jsme spolu víc než deset let a pořád mám pocit, že mi svěřili do péče jenom další dítě."

„To je ta chyba," odsekl. „Jsem muž a měla bys to vědět. Co víc, jsem český král a Marie je moje sestra. Tvoje ne. O jejím sňatku rozhoduju sám."

Jsi směšný. Nemůžeš ji provdat proti její vůli. *Gádný* kněz takovému sňatku nepožehná, kde nevěsta řekne ne."

„Proti její vůG?" zeptal se Jan nebezpečně. „Proti její vůli?! Ty ji chceš štvát?" „Přestaňte!" vykřikla Marie. „Nehádejte se kvůli mně!" Chvilinku mlčela a pak se zeptala nesměle: „f aký je opravdu ten Jindřich Korutanský?"

„Rád jí a rád se pomiluje," řekl Jan hněvivě. „To snad není nic špatného. Pro manželku, řekl bych, je v tom dokonce výhoda. Krom toho je spojenec Habsburka. Musíme, rozumíš? Musíme mu ho vzít."

„Jaký je?" opakovala Marie bledá jako stěna. Jaký je - jako muž?f á s ním mám žít! Ani ty, ani Ludvík Bavor ne, ale já. Já s ním mám trávit každý den a noc. *Jaký* „Tlustý, rosolovitý, mastný, odporný," prohlásila Eliška s pohrdáním. „A teď už

také starý a jistě plešatý. Už tehdy se mi hnusil. Už tehdy, a to byl mladý. Co teď? Myslíš, že zkrásněl? Zjemněl? Omládl?"

„Jsi zaujatá."Jan se ošil. Samozřejmě věděl, že Eliška mluví pravdu. „Jsi prostě zaujatá, nesnášíš ho a chceš překazit každý můj plán. Ať se Marie zeptá někoho nezúčastněného." Zavrtal se pohledem do Oldřicha. „Tady pan podkomoří ho přece zná. Tak řekněte, kdo má

pravdu. Já nebo má choť?“

Oldřich se podíval z jednoho na druhého a pak utkvěl dlouhým pohledem na Marii. „Je mi to moc líto, Vaše Veličenstvo,“ řekl konečně stísněně, „ale královna řekla pravdu.“

„Ne, vy jste dobrák! To mám za to, že... Dobře, jak chcete. Hada na svých prsou hřát nebudu.“

„Mám složit úřad hned,“ přerušil ho Oldřich, „nebo až Vaše Veličenstvo ráčí zaplatit své dluhy?“

Jan zkrotl. „Nemusíte, nejsem mstivý,“ zahučel zahanbeně. „Vlastně jsem už dávno Jindřicha Korutanského neviděl. Tenkrát před deseti lety se mi nezdál tak zlý, ale snad to bylo tím, že jsem zvítězil. Vítězi se poražený vždycky líbí. Trochu tlustý byl, pravda. Ale to se časem přece mohlo změnit.“

„Leda k horšímu,“ odsekla Eliška nenávistně. „Při jeho žravosti!“ „Vezmu Marii s sebou, ať se s ženichem poznají líp.“

„Ne!“ odmítla Marie ostře. „Nechci. Nechci! Já... Snad se mezi knížaty ještě najde muž, který by nebudil jen posměch a hnus. Prosím tě, bratře! Ať nejsem nešťastnější, než je Anežka. Moc tě prosím.“

„Nemusíš prosit, já ti přece neublížím.“ Najednou se rozesmál, popadl Marii a políbil ji na obě tváře. „Ale že by to byl vtip! To bych chtěl vidět, jak by se tvářil hezký Fridrich ve Vídni, kdybychom mu vyfoukli Korutance. Ten si na něm zakládá. Spojenci! Marie, ty jsi hloupá husa. SJindřichem Korutanským by sis točila, jak lny tě napadlo. Takoví muži jsou nejlepší, víš? Pro ženu, která se nerada podrobuje.“

Já bych se podrobila ráda,“ řekla Marie tiše. „Kdyby můj choť za to stál.“

„Tak? A kterýpak asi?“Jan pohlédl krátce na Oldňcha a zase na Marii. Záchvat

• -35

nemístného veselí se mu tentokrát potlačit už népodařilo. Smál se dlouho a nezadržitelně do hrobového ticha. Jen Anežka mu nesměle přizvukovala. Byla smíšek a sporu vedenému v němčině moc nerozuměla.

„Čemu se směješ?“ zeptala se Eliška tiše a hrozivě, když vyčerpaně zmlkl. „Představil jsem si ji - s ním,“ vydechl Jan zmoženě a znovu vyprskl. „Ona, útlounká a plná snů o roztomilém rytíři - a ta hora rozměklého masa!“

„Jsi dětinský!“ vykřikla Eliška rozhořčené. „°To je ti k smíchu? Styl se!“ „Dětinsky? Jsem prostě hodný. Mohl bych poručit, a ustupuju.“

Jsi směšný!“ vybuchla Eliška tlumeně a pro jistotu česky, aby jí Anežka nerozuměla. Docela zapomněla na Oldřicha a na Radmilu, ale Jan ne. „Směšný zelený kluk! Takový budeš i v padesáti. Nikdy nebudeš dospělý. Nikdy nebudeš muž. Já... Vrátím se radši na Mělník. Já prostě s tebou nechci být. Nemůžu. Nechci.“

„Muž jako kdo?“Jan rázem zvážněl. „Budeš litovat,“ odsekl, otočil se a práskl za sebou dveřmi.

„On to tak nemyslí,“ ozvala se Marie po chvíli rozpačitého ticha a přiklekla k Elišce. „Jan se nikdy nehněvá dlouho. Je mi to lito. Kdybys mi to řekla o samotě, určitě bych mu to už rozmluvila. Určitě. Nemuseli jste se nepohodnout - kvůli mně.“

„To nebylo kvůli tobě,“ řekla Eliška tiše. „To vůbec nebylo kvůli tobě. Nevyčítej si. Neměla jsem se prostě vracet. Mezi námi je konec. Oba dávno víme, že je. Nač slepovat střepy.“

Byl moc rád, když ses vrátila,“ namítla Marie nesměle.

„Taky jsem ho viděla moc ráda. Jenomže nejsme matka a syn. Škoda. A jako muž... Ne, prostě ho neuznávám. Nemohu.“

Marie se na ni dívala s úžasem. „To ho jistě mrzí,“ řekla konečně. Je přece tvůj choť. „

„Mrzí! Přestalo ho to mrzet dávno dřív než mne.“ Pohlédla nerozhodně na Radmilu, která se v koutku u dveří docela úspěšně tvářila, že je hluchá. „Běž s Anežkou a Radmilou. Běž, Marie. Pan podkomoří vás doprovodí. A omluv mě u večeře Jeho Veličenstvu. Jsem unavená a přeje si být sama.“

Sama. Vždycky jsem sama. Truchlivě se usmála a přistoupila k oknu. Ted, koncem května, už byly dny dlouhé. A plné jasu. Parné skoro jako v létě. Kdy jsi mě objímal naposled? To už se dloužila noc. Byl srpen. A předtím v Praze, ty světlé noci krvavé lásky a mého podrobení... Nikdy. Jediný zákmit toho citu. Vyprahlá jsem. Byla jsem i dřív? Těžko říci. Viléme, snad bych tě milovala, i kdybys zůstal živ. Snad. Mrtvého určitě. Je to ta odumřelá vášeň, která mi pomáhá v jednotvárných nocích, že necítím touhu po spalujícím objetí? Nebo jsem vůbec taková? Chladná. Bez citu.

Nebyla jsem. A znám svého vraha. A už se na něj ani nehněvám. Trochu mě mrazí při vzpomínce, nic víc. Byla bych žena jako jiné,

kdyby ses povyšil až ke mně, Jindřichu? Nač vzpomínat. To je dávno pryč. Ty, Jan a Vilém z Valdeka. Ty, který ses mě nikdy nedotkl, jsi možná stále jediný. A už se nepřesvědčím. Je pozdě, pozdě na všechno. Za rok mi bude třicet. A přece jiné ženy...

Dost. Ne, nechci myslet na Rejčku. Ne dnes. Ne tady. Vůbec nikdy. Coura. Mám právo říkat to právě já? Měla jsem přece milence a můj choť žije. Jan to ví. Ano, ví to. Sám mi byl nevěrný, ale neodpustí mi. Ví, že jsem ho vždycky podváděla, i ve

chvílích, kdy touha nemá lhát. Ne, nechci ho. Ne, nemiluju ho. V žádné z jeho nocí jsem nebyla celá. Vždycky jsem musela předstírat, snažit se, lhát. Tehdy byl spokojen a věřil mi. A já jím pohrdala.

Byl jsi ty celý v mých nocích, Viléme? Taky ses snažil a předstíral. Vím to. Ale nelhal jsi. Tvá touha byla jako kámen. Nakonec jsem si zvykla. Zvykla jsem si na tvrdé, nepoddajné tělo, které se neptá po cizí rozkoši. A přece jsem ji prožívala, když se mi podařilo odhodit svou vlastní faleš. Byli jsme pro sebe stvořeni. A všechno ostatní byl klam.

Uléhám. Nebe už černá. Je noc. Noc bez měsíce a beze hvězd, přes které táhne závoj mraků. Dusno. Snad bude bouře, v dálce hřímá. Za bouře jsme se prvně milovali. Divně. Nepodařeně. Škoda, že jsem už tenkrát nevěděla... Viléme! Opakuju tvé jméno a znovu odhazuji bezcenné pozlátko laškovných manželských objetí. Vzpomínka na ně vždycky umrtvuje touhu. Teď, teď se vrátila. Vzpíná se ve mně. Proč jsem tě přivolávala! Proč? Tělo se probouzí a kolem vane vítr, jen tvůj duch se může dotýkat mých úst záchvěvem dechu.

Přicházíš! Vítám tě se zavřenýma očima. Vstupuješ ke mně s krutostí násilníka a já pláču štěstím. Nehybná. Kamenná. Jen obklopená tavící rozkoší, která nemá hlas. Jsi to ty. Cítím tě tvrdě. Tvé prsty svírají mé paže. Hladit už zapomněly. Nepotřebujeme to. Vzpínám se, přemožená nenávistnou touhou. Jsi to ty. Ano, jsi to ty. Srážíš mě zpátky jako vždycky. Ty pán, já otrokyně. Já královna.

Tvé rty teď zpokorněly na mém těle. Jen na tu kratičkou, nepostřehnutelnou chvíli nejbolestnějšího odpoutání. Jsem přemožena. Miluje tě a ty už nepřijdeš. Nikdy. Viděla jsem tvůj hrob. Náhrobní kámen snad rozpukl bouří jako mé srdce. Nikdy nebolelo tolik jako dnes. Odešel jsi, ačkoli stále cítím vedle sebe tvé tělo. Ale vím, že už jsi pryč. A pláču. Co jiného *zbývá.* Krvavé slzy pláču. Ponížená. Zmauená.

„Neplač,“ ozval seJan ze tmy vedle ní. „Je mi to líto. Zachoval jsem se hanekx~ě. Proč ses víc nebránila?“

Mlčela. Je možné mluvit manželovi o náruči milence?

„Neprovdám Marii za Korutance,“ řekl chvatně. „vidíš, chtěl jsem tě pokořit a sám jsem... Hrome! Jako nějaký kočí, který za tmy přepadne děvečku! Odpusť mi, Eliško. Udělal jsem to schválně, ale odpusť mi to. Já nejsem takový.“

„Ne, ty vůbec nejsi takový,“ hlesla mrtvě a přestala plakat. K čemu pláč. A k čemu slzy. Všechno je lhostejné. Za jedinou noc, kdy jsem v tvém objetí byla skuteeně celá, se hanbíš, bláhový chlapečku. Muž! Ano, dokázal jsi to. Když jsem tě viděla s maskou jeho tváře. A teď se stydíš. Za to, co jediné dokážu milovat. „Ty Ile~sl takový a já už nepláču. Zapomeňme, Jene.“

„Může to napravit?“

Lichotivá ruka ji rozzuřila, ale ovládla se. „Zapudil jsi mě už víc než přede dvěma lety,“ řekla, jak dokázala nejmírněji. „Mezi námi byl konec dávno dřív. Hned tenkrát, když ses poníženě smířil s porážkou. Tři roky! Už tenkrát jsi mě nenáviděl a já jsem se už tehdy smířila s tím, že pro mne nikdy nebudeš skutečně mužem, i kdybys byl rytíř, jemuž se koří svět. Chápeš mě? Nechci tě urážet, jenom ti říkám pravdu. Tři roky jsi nevstupoval do mého lože a já jsem tě v něm nepostrádala. Proč dnes?“

„Možná chci začít znovu,“ řekl nepřesvědčivě. „Nechceš.“

2R _ ! o~

Najednou zase plakala. Zoufale. Nezadržitelně. Znóvu! Začít znovu!

Tenkrát, když zasedal panský sněm ke královské volbě, měla ona oči jen pro Jindřicha z Lipé. Vilém z Valdeka byl jedna z tváří v šedi bezvýznamného davu. Jind~ch z Lipé! Vilém z Valdeka, vítězně rozrážející bránu Prahy, a Jindřich z Lipé s korouhví po boku krále, který volal *mír!* Hodnosti Jindřichovi z Lipé. Vilém z Valdeka jen věznitel a kat. Jindřich z Lipé byl vítěz. Vždycky byl vítěz. Nad ní, nad Valdekem, nad Janem.

Začít znovu! Hodnosti Vilémovi. Lásku a trůn. Ne, chladné místo v hrobě. Tam lež. A neohrožuj už Jindřicha z Lipé.

„Najal jsi na něj vrahy?“ zeptala se zajíkle. Ta rána šípem v Dachově pňšla až příliš vhod.

„Vrahy? Já? Na koho?“Jan, který už odevzdaně a vlastně docela

rád stál jednou nohou na podlaze, se zase vrátil. „Blouzníš, miláčku.“

Miláčku. Slovo bez obsahu. Říká tak kdejaké děvce. Možná i psovi. Sokolu. Miláčku. Řekl mi tak někdy *on?* Už se nepamatuju. Na nic. Na nic?

Chtěla s odporem odstrčit manželovu ruku, ale místo toho ji křečovitě přitáhla blíž. Sama jen s těmi vzpomínkami. Ne, dnes ne. Už je to jedno. Už jsem se zpronevěřila. Přece jsem věděla, hned jak vstoupil, že to nejsi ty. Věrná? Neumím. Už ani sobě ne.

Plakala dál, zatímco Jan ji hladil s myšlenkami ulétajícími daleko. Neměl jsem chodit. Bylo nám tak líp. Našel odvahu a objal ji s Gertrudiným obrazem před očima. Když jsem sem přišel, měl jsem aspoň vztek. TecC... Přijala ho mlčky, jen několikrát tiše vzlykla a její polibek byl slaný slzami. Už nepromluvili. Vstal, sotva se odloučili, a snad už ani nezaslechl to jediné slovo.

Viléme...

Brána dokořán

Zvolna se šeřilo. Jan zarazil překvapeně koně. Obloha byla bez mráčku. Z Domažlic vyrazili za úsvitu a ještě neprojeli ani hraniční hvozd. Koně se tlačili do houfu s ušima přitisknutýma k hlavě a leckdo z královy družiny se potají pokřižoval. Pátek je přece nešťastný den. Tma houstla.

„Nebeské znamení,“ promluvil za ním vážně jeho astrolog. „Upozornil jsem Vaše Veličenstvo ještě v Praze.“

Ovšem. Zatmění slunce. Málem zapomněl, ačkoli s napětím očekával vzácnou podívanou. „Jak dlouho potrvá, Mistře?“ zeptal se.

„Už téměř vrcholí. Za chvíli bude možné se podívat bez nebezpečí.“

Slunce ještě stálo nízko, ale jeho zatmívající se kotouč bylo dobře vidět nad stromy. Jan přelétl očima svou družinu a ušklíbl se.

„Kdo doprovází českého krále, nesmí se bát,“ řekl zvučně. „Ani když hrozí nebezpečí, natož ted. Přesně určená dráha vede Měsíc mezi Sluncem a Zemí a neodchytí se. Astrologové, jak vidíte, ji vypočítali předem. Koně to nevědí, ale lidé by měli. Dívejte se. Nic se vám nestane.“

Bez dechu pozorovali černý kotouč, kolem něhož tryskaly ohnivé gejzíry. Leckomu - ani králi - se ještě nepoštěstilo být svědkem tak mimořádného úkazu. „Dost," zavelel Jan, když se objevil tenounký jasný srpeček. „Dívat se d0 SlUnce

je smrtelníkům zapovězeno. Viděli jsme dost."

Pobídl koně a tryskem se hnal dál, ještě než se jeho průvodci vzpamatovali. Divukrásný obraz zůstal v jeho očích, i když se letní den zase vyjasnil a na nebesích z něj nezůstalo nic.

Nebeské znamení, řekl astrolog. Ano, i tak to lze říci. A když zmizí slunce, je znamení zlé. Pro mne dobrá předzvěst pro jednání s Ludvíkem. Mohu být přece pověrčivý. Že mě pařížští univerzitní Mistři kdysi poučili o drahách Měsíce a hvězd, to Bavor vědět nemusí a nejspíš neví. Vlastně byl vděčen Elišce. Představa líbezné Marie v náruči tlustého Korutance se ani jemu moc nezamlouvala, i když v nětn budila veselost. Ale žertovat takhle krutě s city vlastní sestry přece jen nelze. V dubnu jsem se ukvapil. I Balduin mě důrazně varoval, když jsem ho vyrozuměl, ale jeho vzkaz by přišel pozdě, nebýt mé milované choti.

~4

Mariin půvab a mládí mohou být mocnou zbraní v rukóu lucemburské politiky. Není druhá taková. A nejen v naší rodině, ale vůbec není. Skutečně je dost na tom, když zasnoubíme Václava. Nevěstě nejsou ještě ani tři roky a jemu pět. Do sňatku uvidíme. Korutanec není žádný přínos do rodiny a nebýt jeho soudržnosti s Habsburky... Že je samý dluh, to bych chápal. Ale tak zbytečně! Hazardní hra. Ano, mám ji rád, ale ne za stolem s kostkami v ruce.

Jindřich je ženich pro ostudu, ale jeho dcera možná zdědí Korutany i Tyroly. Nebude-li mít on ovšem syna. S mou sestrou ne, ale nějaká nevěsta se určitě najde. Ne každá je jemná jako Marie. To ukáže čas. Ostatně zrušit Václavovo zasnoubení mohu vždycky. Zplodí-li Korutanec ještě dědice, ani by ten sňatek nestál za nevyhnutelnou hádku s Eliškou. Právě ted, v této chvrli je nějakého zasnoubení ale třeba.

Tak se vžil do toho, že přináší společné věci oběf už zasnoubením synka, že se zadíval s úžasem na svého královského společníka, když v Řezně zasedli za společný stůl a Bavor se dychtivě zeptal na Marii. Přece měli domluveno, že ji Jan přivede! Jindřich Korutanský čeká v Pasově, aby se seznámil s pňští chotí. Kde je?!

„Sestru jsem nechal v Domažlicích," zalhal Jan hbitě. „Na cestu z mé země ji provázelo zlé znamení. Moje mladší sestra, jak možná víš, zemřela při porodu. Také jsem ji provdal za uherského krále, abych získal spojence proti Habsburkům. Nechci to opakovat. Nebesa mě varovala jasně."

Ludvík Bavor se na něj díval s údivem. Jestli od Jana Lucemburského čekal leccos, tohle jistě ne. Stěží se ovládl. „Do Domažlic není daleko," řekl nicméně poměrně klidně. „Můžeme pro tvou sestru poslat, až se zeptáme astrologů. Jsem přesvědčen, že se mylíš, příteli."

„UŽ jsem se ptal, a ona tam už stejně není. Určitě se vrací do Prahy. Moje choť bude šťastná. Velmi se na mě rozhněvala. Přece víš, že Korutanec si *dělá* nárok i na moje království."

„Tvá choť!" Ludvík si zlostně odfrkl. Jan nevypadal jako poslušný manžel a kdykoli se díval s tak nebeskou nevinností, měl v rukávě nějakou vlastní hru. Jakou? Spojení Korutance s Habsburky bylo nebezpečné stejně pro ně pro oba. A dáma, která očekává českého krále v jistém měšťanském domě, jak mu donesli?

„Neoženíme-li Korutance my, udělají to Habsburkové," řekl. „Adleta Brunšvická si s ním točila a tvoje zesnulá švagrová prý taky. Tvoje sestra je mladinká a prý krásná, a krom toho je dcera císaře. Vážil by si jí. Dalo mi práci vylákat ho. Ted to chceš zmařit?"

„Bude-li jeho dcera jednou českou královnou, měl by se spokojit. Je to až dost. A kdybychom se konečně střetli na bitevním poli..."

„Letos ne," skočil mu Ludvík do řeči. „Habsburkové se nechystají."

„A my?"Jan si ho nespokojeně změřil a s radostí cítil, že se z obrany dostává do útoku. „Habsburkové se nechystají! Tím spíš jsme měli my vpadnout do Rakous. Zvlášť po tom řetězu ostudných ústupů, éterý se za námi vleče. Je nejvyšší čas se střetnout opravdu, nebo oba budeme pro smích. Do Čech je nepustím, ale budou-li se bez nesnází procházet v říši, nedostanu se z Lucemburska do Čech ani naopak. Svatba nás nespasí. Myslíš, že vítězný Habsburk by poslouchal Korutance? Především je třeba ho porazit."

Ludvík to spolkl. Jana potřeboval možná ještě víc, než on jeho. „Porazíme ho spíš, když se nebude moci opřít o spojence," řekl zamračeně. „Připomněl jsi svou mladší sestru. Lokýtkova dcera na uherském trůnu možná neznamená nebezpečí pro mne, ale jistě pro

tebe. Vdovci v sousedství se žení zatraceně rychle. Je lepší jim včas nalézt nevěsty.“

„Dobře, najdu mu jinou.“Jan se usmál. „Nemyslím, že se zástup chtivých nevěst z panovnických domů požene do zadluženého, byť vévodského údělu. A já mám vedle sestry ještě houf sestřenic. Některá z nich bude snad méně vybíravá. Zajedu za ním sám, ač se mi to příčí. Myslím, že ruka mého jediného syna postačí, aby se nehrnul aspoň na bitevní pole. Sestru nutit nebudu, zvlášť když mi výstrahu dalo samo nebe.“

Ten první večer Jan odmítl pozvání k posezení s výmluvou na únavu, jako by pro něho den v sedle něco znamenal. Ludvík to ovšem dobře věděl, a také věděl, jak míní tu strašnou únavu zahánět. Záviděl mu. Měl doma léta churavící choť, nevrlou a předčasně stárnoucí, a zdaleka se s tím neuměl vyrovnat s bravurní elegancí jako Jan.

Tajuplnou čekající dámu si s pomocí svých lidí samozřejmě dobře prohlédl. Líbezné stvoření, i když dívčí vzhled a dětsky nevinný pohled mohly klamat. Jestli jí bylo přes dvacet, na svůj věk nevypadala. Chovala se důstojně a uzavřeně. Mladinký rytíř, éterý ji doprovázel, se tvářil přísně a upjatě a zaháněl případné dotěravce už jen pohledem. Dával okatě najevo, že je ochoten střežit milostné štěstí svého krále i za cenu vlastního života.

Gertruda věděla, že král už přijel, a s potěšením zjistila, že ji očekávání příjemně vzrušuje. S žádným milencem ještě nevydržela moc dlouho a Jana nikdy dřív vážně nebrala. Přijala ho spíš jako nevyhnutelnost, ale teď ho oceňovala čím dál víc. V jeho přítomnosti se nikdy nenudila, ani když spolu hovořili, ani když ji objímal. A co víc, byl to král.

Zvláštní, že v Čechách, které mu tu hodnost daly, jí nikdy nepřišlo, že je na něm něco víc než na jiných. Milý chlapec, jak ho znávala, nic víc. Neuvážlivý, snadno ovladatelný, nepříliš významný. Tady najednou chápala, jak mu české prostředí nesvědčilo. Sotva překročili hranice, jako by to byl někdo jiný. Ženy se chvěly v jeho blízkostí, mladí muži na něm viseli očima, ochotní jít na smrt na jeho pouhý pokyn, starší žárlili. Jeho slovo mělo váhu, podepřenou osobní statečností i mimořádným postavením mezi ostatními knížaty. Král! Hodnost rovru~cenná francouzskému vladaři. Tady, v ňši za Rýnetn, se nenuceně stavěl po bok nápadníkovi císařství, sám císařův syn.

V Čechách ho kupodivu nebrali vážně. Snad to bylo tím, že přišel

do jejic h pevných představ a řádů jako chlapec v jehož silách nebylo vzepřít se. Přesto se pokusil - a odcizil se natrvalo. G“echy! Těch deseti let, které tarn Gertruda strávila, nelitovala. Bylo to zajímavé a poučné. Ale stejné jakoJan patřila Bern. Spíš na druhý břeh Rýna, ale koneckonců přijeli jenom na návštěv. Když pro ni vzkázal, znamenalo to, že ještě touží. Díky nebesům. Nepochybovala ani na chvíli, že pro pouhé uspokojení smyslů by našel čekající lože bez nesnází. I v zemi, která se tak holedbala mravností, jako severní část impéria.

„Má lásko,“ řekl ve dveřích a rozevřel náruč. Vlétla do ní s rozzářenýma oivirna.

- 41

Zkouška věmosti dopadla velkolepě. Vypadalo to, že po čelou dobu odloučení oba hladověli. Půl roku!

Přesto se zeptal. Spíš žertem. „$ylas mi věrná?“

Rozesmála se. „Tvá nedůvěra lichotí mému ostrovtipu. S tím strážcem, kterého jsi mi nasadil do domu? Nemohla jsem se hnout ani na krok, abych ho neměla v patách. Nestěžuju si. Přestože se choval trochu neurvale, když mě na tržišti okukoval římský král.“

„vida,“ řekl Jan jenom. Kdopak to donesl Ludvíkovi? Ale konečně, do mého soukromí jemu není nic a Gertruda mi určitě můie udělat jen čest v očích toho starého záletníka. „Choval se neurvale k tobě nebo k němu?“

„Na něj se jenom podíval. Mne odvlekl. Neboj se, na místě jsem ho pokárala a tvářil se velmi nešťastně, že tě zklamal. Prý se u mne měl naučit pravé dvornosti.' „Jistě. Neměl jsem v úmyslu, aby tě střežil. Láska musí být svobodná. Učila jsi ho **j V MOCI?“**

Potřásla hlavou. „Chceš mi lichotit? Je to roztomilý chlapec, přiznávám. Připomínal mi tebe v časech...“

...když jsem tě miloval tak beznadějně,“ doplnil s úsměvem. „Ani jednou ses nepokusila ho zotročit jako mne?“

„Zrovna jako ty by se jistě nedal,“ zasmála se. „Ne, nepokusila jsem se. Vážím si toho, že mě obdivuje tvrýma očima Jeho rytířský zápal nechci ztratit, ani tvou důvěru.' Dlouze se na něho podívala, a dodala vážně: „Já vím, že není snadná, miláčku.“

„Věrnost je snadná?“ zeptal se škádlivě. „Velice. Milujeme-li.“

Milujeme-li. Hluboká pravda. Milujeme? Jeho laskající ruce přilnuly k poddajnému tělu, jako by se chtěly dopátrat důkazu. Milovat. Je láska jenom objetí, i když vede k tak dokonalému

naplnění? Nic víc? Mohu brát vážně h'beznou kočičku, která se mi proměňuje pod rukama v souladu s každým přáním vzbouřených smyslů? Je to dost? Láska! Pro mne možná ano. Miluju změnu a Gertruda nikdy není táž.

„Ty se mě nezeptáš?“ zašeptal, když na chvMi zmalátněti. „Na co?“

„Na věrnost.“

Dlouho bylo ticho. Nakonec promluvila. „Ne.“

Bylo v tom svolení i odpuštění, a hlavně moudrost. Ne. Ani já jsem se neměl ptát. Ptal jsem se nejspíš proto, že jsem si byl jist. Ne tak jí, jako věrností Heřmana z Miličína. Styď se, Jene. Ve všem měla pravdu.

„Smím přesto odpovědět?“ zeptal se kajícně. Zachvěla se. „Smíš všechno,“ hlesla.

Ano, přiznat se s bezohledností muže. Tady mě máš, byl jsem ti nevěrný, a co dál? Jsem tvůj pán, jsi na mně závislá, tak se zkus zlobit. A vlastně je to velký nesmysl. V té neskutečné noci s Eliškou jsem přece nebyl já.

„Vlastně jsem ti vůbec nebyl nevěrný,“ řekl a rozesmál se. „Vůbec ne. Kdybys věděla, jak jsem po tobě toužil!“

Dívala se na něho s našpulenými rty. „Smířil ses s Eliškou?“ zeptala se potutelně. Zarazil se. „Z čeho tak soudíš?“

„Z ničeho.“ Také ona se už zakuckávala smíchy. „*Vlastně-z* ničeho!“

„Jsi nádherná,“ zašeptal lichotivě. „*K~3ybys* věděla, jak tě miluju! Nejkrásnější a ještě nejchytřejší, to je příliš.“

Vlastně je dobře, že se smířili, pomyslela si, zatímco vychutnávala objetí ještě bouřlivější a vynalézavější než jindy. Jeho manželské lože mě neohrozí. *Kdyby* se úspěšně vloudil do toho, v němž lehá pan z Lipé, kdoví.

Budu na Elišku Přemyslovnu pamatovat ve svých modlitbách. Vděčím jí za mnoho. Teď dokonce i za věrnost jejího chotě.

Také Jan myslel na Elišku s letmým pocitem provinění, který v něm vždycky vzbouzela. Neměl to rád. Snad proto sé v Čechách cítil nesvůj, že ho tam všichni peskovali. Kdo není Přemyslovec, to nebyl u nich král. Vynucený a strohý majestát je stejně nudný jako vynucená láska. Čertví, proč se tam *vždycky* vracím s představou, že v téhle zemi může něco jít podle mého. Nikdy nepůjde. Turnaje, lesk

kralovského dvora? Vždyť už je div, že přes ty hory a neprostupné lesy se vůbec ven donese zvěst o tom, že je nějaké České království! Já si ho přesto vážím. Leckdo má zálusk na tu zem plnou stříbra. Zaplať Bůh je ho dost. Dost na to, abych se tam hned tak nemusel vracet. Dost na to, abych těm zazobancům nemusel honemhonem vyplácet neúnosný žold.

„Letos nebude válka s Habsburky," řekl zvesela. „Vůbec žádná válka nebude. Čeká nás krásné léto."

„Posel od pana de Bric9uebec, Vaše Veličenstvo."

Jan ožil. Slibované krásné léto se vydařilo až rnoc. Dokonce utichly i šarvátky se sousedy. Zvláštní věc. Dva roky pobýval bez přerušení v Čechách a z Lucemburska chodila jedna poplašná zpráva za druhou. Zčásti si za ně mohl sám, jak jeho neklidný duch ho i na dálku vedl k tomu, aby se prostřednictvím lucemburského zemského správce pletl do konfliktů brabantského bratránka. Výsledkem byl popleněný sever hrabství, na němž Jan Brabantský s lotyšským biskupem Adolfem z Marcku vykonali pomstu úměrnou rozsahem nepřátelskému počinu Lucemburčanů, kteří jim překazili obléhání Maastrichtu. Na jihu zase Verdun, stále bolavé místo. Uzemní nároky tamního biskupa se chystal se zbraní v ruce obhájit jeho bratr Gobert ďAspremont. A najednou už dva roky klid.

Králova osobní přítomnost v zemi vykonala své, aniž musel hnout prstem, což se mu v Čechách nikdy nepodařilo ani s přispěním neurvalých žoldnéřských čet. **PdII** Gobert se tvářil jako že ty ozbrojence má kolem Verdunu jenom na vlastní ochrac~u, aJan Brabantský se dokance omluvil, když se sešli na jedné z jeho skvělých slavností **v** Monsu. O žehnajících rukou obou biskupů, lotyšského i verdunského, ani nemluvě. Prostě pohoda a mír. Lichotivé, vskutku.

Ačkoli se v Gertrudíně posteli poctivě tvářil jako přešťastný milenec, uvítal vprav<lě ~obozující žádost pana z Lipé o potvrzení listin, k jejichž vydávání měl *přece* jako moravský hejtman plné právo sám. Vytýkat mu to? Jindřich z Lipé se přece choval

. 42 _ ~ _ 4~

jak se patří. Poníženě žádal o povolení kdečeho. Jakoby svého panovníka mět v skutečné vážnosti. Jan se obvykle vztekle ušklíbal, protože za tím tušil vytrvalou snahu vtahovat ho neustále do věcí království. Tak ohleduplný zdaleka nebyl, dokud jsem o to ještě stál.

Obvykle nedbal, ale tentokrát se k úžasu starého přítele z ničeho

nic objevl v Bmě osobně. Několik dní se ve vší počestnosti dvořil Richenze a zase zmizel. V Praze se jen stavil, aby pozdravil Elíšku a Marii. Než se stačily vzpamatovat z toho překvapení, byl zase pryč. Ani neměl čas vyslechnout novinku, která by ho možná zajímala. Ačkoli Gertrudě *vlastněnevěrný* nebyl, jistá květnová noc vykonala své. Misto v královské rodině, uprázdněné neštastným úmrtím maličkého Přemysla Otakara, se mělo zase zaplnit. Dcera, a herně vypsaná pro její věno? Či syn, který posílí následnická práva Lucemburků k Českému království?

Elišky se letmá návštěva, o které se právem domnívala, že platila spíš Marii, nevlídně dotkla. Dobře. Ať tedy neví nic. Je to métajemství. Nepotřebuju ho s ním sdílet. Na dětech ho stejně zajímá jen zisk.

Zčásti mu kiivdila. Docela bez zištných úmyslů zajel na Křivoklát, jak byl odhodlán činit kdykoli při návštěvě království. Ne že by bral tak vážně otcovské povinnosti. Těm, jak se domníval, učinil zadost přísným pověřením pana P1uha, který na rozdíl od jiných hodnostářů vykonával úkoly každého svěřeného úřadu nejvyš poctivé. Jak očekával, neshledal závady. Chlapec měl i vychovatele, který ho jakžtalct vzdělával.

Na otce se díval s nedůvěrou. Vlastně ho ani moc neznal. Ale byl hezký, na svůj věk urostlý a na koni seděl jako chlap, ačkoli mu bylo teprve pět. Jan si s ním vyjel na krátký lov a byl spokojen. Naposledy ho viděl na koni ještě na nádvoří Hradu, to mu nebyly ani tři. První pokus. Synek se k jeho potěšení nebál. Při klusu radostně výskal až do chvíle nevyhnutelného pádu. Plakal jen chvíli. Než se vznešený otec stačil pořadně zamračit, už se sápal zpátky a rozeřval se mnohem hlasitěji, když ho už nevysadili.

„Kdyby tě viděla dědička Korutan," řekl Jan svou velmi špatnou češtinou, když se vraceli, „určitě *by se* chtěla vdávat hned."

Chlapec se na něj chvíli díval a pak řekl zamračeně: „Nerozumím ti. Proč nemluvíš pořádně?"

Jan se rozesmál a řekl mu to francouzsky s výsledkem ještě horším. „Řekněte tomu páterovi, pane podkomoří," obrátil se k Oldřichovi, který je doprovázel, „ať ho učí nějakou řeč. S češtinou se ve světě nedomluví."

„Jeho Výsost prý umí už obstojně latinsky. Já to posoudit bohužel nemohu."

„Já ano.“ Jan vyměnil se synkem několik kostrbatých vět. „Dobře, umí. Ale já z něho nechci mít arcibiskupa, bude král. Musí se naučit francouzsky.“ „Francouzsky otec Jeroným asi nezná,“ řekl Oldřich zaraženě.

„°Tak aspoň německy. Bude to potřebovat pňnejmenším, až se ožení.“

Když se loučil, synek jeho polibek neopětoval. „Chci maminku,“ řekl místo toho zarputile.

Jan se jen zprudka nadechl, ale neřekl nic. Chvíli se na dítě mlčky díval, pak nasedl na koně a odcválal. Bez pozdravu i panu Pluhoví.

Cestou ještě sjednal několik spojeneckých smluv proti sousedům, kteří jako na potvoru pořád nezlobili, a už byl zpátky ve svém ráji, tíživém k neunesení. Utrhoval

se i na Gertrudu, která to těžce nesla. Ani ne tak z přecitlivělosti, jako ze strachu. Dobře věděla, že nejnebezpečnější pro lásku je nuda. A že byfanovi k spokojenosti stačilo každonoční milování a přes den rozhodování na sebezajímavějších soudech lásky, o tom vážně pochybovala.

Ostatně s milováním to už brzy bude na pováženou. Váhala s přiznáním. Vůbec si nebyla jistá, jak milenec přijme novinu, která by manžela potěšila. Vrátil se v listopadu. Ještě si mohla dovolit trochu ztloustnout, ale mlčet si netroufla déle než do podzimu.

Kdoví co čekala. Jestli vy“buch štěstí anebo třeba hněvu, zklamal ji. Přijal to lhostejně, jen s trochou překvapení. Děti ho nikdy příliš nezajímaly, ale uznával, že]stál je potřebuje. Tohle ne. A připraví ho na čas o milenku. Krásné léto se neúnosně protah ovalo.

Posel Roberta Bertrana de Bricquebec mu zrovna spadl z nebe. Nesl jen ústní poselství, jak jeho pán nestačil ani napsat list, ale stálo za to.

„Jeho Veličenstvo francouzský král Filip Šestý se vydal cestou všeho těla. Můj pán vzkazuje, že pohřeb je už pozím.“

Pozítří! f an vypravil rychlého posla k Balduinovi a zmizel jako vítr. Až cestou si ujasňoval co nenadálá zvěst znamená.

Filip Pátý byl prostřední syn velkého Kapetovce Filipa Čtvrtého Sličného, na jehož dvoře kdysi Jan strávil několik šťastných let. Jeho otec ho odvolal, když se kurfiřti shodli na volbě římského krále. Na tenhle trůn by byl mocný Filip velice rád posadil svého bratra Karla de

Valois. Ale papež, jinak větný vazal, takové posílc ni moci francouzského krále přece jen nevítal.

Ani v německých zemích nezavládlo zrovna nadšení. Pravda, Jindřich Lucemburský, toho jména Sedmý na císařském římském trůnu, Němec nebyl, aspori ne docela.feho hrabství leželo jako svorník zrovna na rozhraní nejmocnějších evropských říší, kde se odehrával tichý zápas o přetahování jednotlivých lén od Francie k říši a naopak. Lucembursko, ač v úzké vazbě k Francii, přece jen *tylo* říšské léno a jeho pán patřil mezi říšská knížata.

Jindřich tu sázku přijal. Jen prozřetelně a hlavně včas vzdálil z Paříže svéh~> synka, aby se nemohl stát předmětem případného vydírání. Čí pomsty. Či třeba jenom nelitosti. Od té doby, to mu bylo sotva dvanáct let, Jan Paříž neviděl.

Filip Čtvrtý samozřejmě zanevřel na troufalého Lucemburka a celý jeho rod. I'o něm stejně tak jeho nejstarší syn Ludvik. Ostatně se neměli rádi už od klukovských let.

Ale mocný Filip měl syny tři. A protože oba starší zemřeli bez dědice, te<1' oa francouzský královský trůn nastoupí nejmladší. Odstrkovaný Karel, mezi nápadníky **trůnu** dosud přebytečný.

Karel hrabě de la Marche, kdysi Janův přítel. Jen o dva roky starší. S nírn a se **synem** Karla de Valois Filipem tvořívali nerozlučnou klukovskou trojici, která bývala postrachem celého Louvru. Jan a Filip měli ovšem víc volnosti než nejmladší ltrálovský syo. Ze všech tri byt nejzakříknutější. A teď je z něho francouzský král.

Robert Bertran hladký diplomat stanem v létě vyjednával ještě ve jménu krále **~~rPa.** Šlo o spor, který hrozil mezi Francií a říší kvůli Verdunu, kde říšská práva a)povinnosti ochránce držel Jan, zatímco jménem Francie je nárokoval hral>ě Eduard

-45

de Bar.Tehdy se Bertran s lucemburským hrabětem a českým králem spřátelil. Janovi se po Paříži stýskalo. Výchovou, milovanou řečí, vším tíhl k Francii. Říšská politika mu připadala těžkopádná a obtížná. Obejít se bez ní nemohl ani jako lucemburský hrabě, natož český král, ale představa, že bude věčně závislý jen na ní, ho svírala až k zadušení.

Okénko, či aspor'í malý průduch do světa! Do světa rytířství a slávy, kam mu dal nahlédnout jeho otec a odkud byl vyhoštěn. Syn

zloducha a provinilce v očích Kapetovců, kteří aspoň pro vedlejší větev svého rodu mínili uchvátit i říšský trůn. Na pařížském dvoře vládl nesmiřitelný duch Filipa Sličného, udržovaný trvalým vlivem Karla de Valois, odmítnutého nápadníka římské koruny.

Janův nový přítel, ač mladý, držel se na výsluní a za všech okolností byl odhodlán zůstat věrným a dobře odměňovaným služebníkem francouzského trůnu. Proto už před lety, sotva jeho první pán král Ludvík 'umřel, si zaloiil do ohně další železko. Kdoví. Ani Filip nemá syna, pouze dceru, a smrt nejstaršího bratra posunula k trunu blíž i nejmladšího Karla. Nikdo s tím *vážně* nepočítal, ale prozíravost se vyplácí. Pan de Bricquebec zůstal nadále z nejvlivnějších osob u dvora.

Král Jan hnal koně mrazivou nocí a měl pocit, že se neodvolatelně přibližuje k nejdůležitější křižovatce svého života.

Jan zvrátil hlavu nazad a nepřítomnýma očima se zahleděl k vysoké klenbě remešské katedrály. Korunovace byla mnohem vznešenější než kdysi jeho pražská. Ta byla ovšem v zemi, poznamenané dlouhou válkou, vyrabované a chudičké. Dokonce bez důstojného královského sídla.

Nečekaně se vynořil osten výčitky. Dvanáctý rok už běží, co česká země má jediného právoplatného krále, a Pražský hrad, vyhořelý a zpustošený, chátrá dál. Hned letos to napravím.

Ne, letos ne, čeká nás rozhodující boj s Habsburky, který pohltí všechno, co lze na penězích získat. Ale brzy. Určitě, co nejdříve.

Soustředil se k přítomné chvíli. Francouzskou královskou korunu tu právě přijímal Karel, toho jména Čtvrtý, jemuž stejně jako jeho otci přezdívali *le Bel*, krásný. Ano, to byl. Na Janových rtech pohrával spokojený úsměv. Ramenem se dotylcal druhého přítele, Filipa de Valois, a ač to nijak neodpovídalo jejich postavení, stáli až vzadu, namačkáni mezi našňořenými dvořany. Jaksi se pozapomněli před chrámem v družném rozhovoru. Možná schválně. Filipův otec na Jana samočinně přenesl nevraživost, kterou choval vůči jeho otci, a svému synovi obnovení dětského přátelství silně zazlíval. Ted byl kdesi vpředu mezi nejvýznačnějšími osobnostmi královského dvora a Filip s Janem byli volní. Pokud lze o volnosti vůbec mluvit v sevřeném daw, kde se ani nemůžeš naklonit k uchu přítele. Protože při královské korunovaci víc než šeptat nelze.

Docela vpředu v nejvznešenější společnosti byla i anglická

královna Isabela,

sestra Karla Čtvrtého. Před obřadem ji bylo vidět v přátelském rozhovoru s Karlem de Valois. Jan ji znal jako intrikánské stvoření, kterého se stranili už v dětství. Určitě ne neprávem. Dlouhý rozhovor, který po pohřbu zemřelého krále měl s Karlem Francouzským, ho v tom jen utvrdil. Otřesen se vyptal Balduina. V čase, ktery strávil v českém království, na císařském tažení svého otce a ve vzrušujícím roce, kdy se marně pokoušel získat pro sebe jeho trůn a nakonec ho dobrovolně popustil Ludm'kovi, aby se na něj nedostal jeho úhlavní nepřítel Fridrich Habsburk, byl vzdálen klepům francouzského dvora. Jejich ohlas k němu nedoléhal ani později, v době urputných bojů o moc v české zemi. Lucemburskou politiku tehdy určoval Petr z Aspeltu, docela soustředěný na problémy římské říše. A co Jan letmo pochytil od Balduina při občasném pobytu v Lucembursku, byl jen vzdálený ohlas dějů, ne jejich příčina.

V Karlově společnosti strávil strastiplnou noc v úloze tiše naslouchajícího zpovědníka a přičítal si zásluhu na tom, že nejmladší, dosud odstrkovaný syn se odhodlal k rozhodnutí, k němuž odvahu nenalezli jeho oba starší bratři. Historie byla ovšem stará už osm leť, a kdys Ludvík a po něm Filip nastupovali na trůn, dosud trvala sedisvakance na papežském trůnu a nebylo na koho se obrátit o dispens. Když v polovině roku třináctistého šestnáctého konečně na Petrův stolec zasedl Jan Dvaadvacátý, v podstatě nejbezvýznamnější z kardinálů, netroufl si o tak ošemetných otázkách rozhodovat. Dostal už do vínku složitou zápletku dvou římských králů, která k starostem nejzásadnějšího druhu určitě patřila. Ale dnes byl papežem rrž šestý rok a své postavení považoval za dostatečně pevné. Ve zmatcích zmítajících římskou říší byl jako doma. Jediný, koho se měl co obávat ve svém jinak bezpečném sídle v Avignonu, byl francouzský král. Dnes tedy Karel Čtvrtý. Jan Dvaadvacátý neměl žádný důvod, proč nerozřešit zoufalou otázku Karlova dosud trvajícího manželství.

Bylo to ještě v době Janova pobytu na francouzském dvoře, když Filip Čtvrtý Sličný vystrojil svatbu svým synům skoro současně. Jen nejstaršího Ludvíka ženil o dva roky dříve. Všem vybral za manželky burgundské princezny. Karlovi bylo tehdy stěží třináct. Blanka, jeho dětská choť, byla nesmírně půvabné stvoření a zamilován byl do ní kdekdo. Především všichni tři přátelé. A leckterý dvořan jejího tchána. Tehdy bylo v Paříži veselo. Ples za plesem. Ani Filip Čtvrtý, pozdější

zastánce nejpřísnějších mravů, neměl nic proti nevinnému vpádu mládí. Jen nepůvabná Isabela z té duše nenáviděla své sličné švagrové. Ale Isabela se vdala do Anglie *týž* rok, kdy Jana z Paříže vzdálil zásah jeho otce, příštího císaře. A do dvou let se vzdálil ještě víc, až do pochmurné české země.

„Vlastně jsme spolu ani nezačali žít," řekl Karel tiše. „Jen jednou. A krvavě si vyčítám že se to stalo. Nebýt toho mohla podstoupit zkoušku panenství. A zůstat se mnou. A Gautier ďAunay, veselý Gautier, který byl středem každé společnosti, mohl být iiv. Nikdy nezapomenu, jak vypadal, vystaven k potupě a pro výstrahu, krvavý cár švarného kavalíra zbavený kůže a mužství - br! Chvíli ještě žil. Nikdy nezapomenu. Nemůžu. Ti dva druzí vypadali stejně. Jenomže moji bratři uvěřili. Já nikdy. Od té doby jsem se jim vzdálil. Sám do sebe, dál jsem nemohl. Tys Blanku znal. Myslíš, že mohla být cizoložná? To líbezné stvoření? Vždyť jsme se milovat. Ano, bylo podstatou Její bytosti přijímat dvoření jako zajímavou hru. Často jsme se spolu 1~avívali

bláhovým počínáním jejích ctitelů. Hrála si s nimi s půvabnou lehkostí a možná jenom proto, abych se smál. Můj bože!"

„Slyšel jsem, že..."

Jan se zarazil. Také Lucemburk Balduin byl natolik vzdálen pařížskému dvoru, že k němu dolehly jen střípky událostí v královské rodině. Cizoložný proces. Manželky všech tří synů usvědčeny. Byly usvědčeny opravdu?

„Nesmysl," vybuchl Karel, když mu položil váhavou otázku. „Gautier k nám chodíval často. Já jsem byl vždycky přitom, ale nevěřili mi. Prý jsem očarován a nevím co mluvím. Věděl jsem to dobře. Markétu s Janou pi"ištihli při zábavě snad volnější než sluší příští královně, což Markéta byla, ale snad to bylo mocné nechat soudu jejího manžela. Nevěděl jsem o tom nic a přece se mi to nezdálo, jakmile v tom měla prsty Isabela. Veřejný proces v královské rodiněl A to jsem zpočátku ani netušil, že se to může týkat i mé Blanky. Jednou mě otec zavolal z jakéhosi bezvýznamného důvodu, a když jsem se vrátil, byla pryč. Pak jsem ji viděl až při přelíčení. V cárech. Zlomenou. Přiznávala, co pravda nebylo. Mučili ji? Nejspíš ano. Mou Blanku! Nevěrim, stačil jsem jen říci, když ji vedli kolem. Zvedla ke mně uštvané oči a pokusila se o úsměv. To jsem ji viděl naposledy. Kolikťát jsem se marně pokoušel. Nepustili mě k ní na

rozkaz krále. Mého otce, mých bratrů. Teď jsem král já. Pustí mě.“

„Půjdeš za ní?“ zeptal se Jan zamyšleně. Karlovi ui bylo osmadvacet a na královském trůnu si stěží mohl dovolit tak romantický cit

„Nevím. Mám strach. Po osmi letech, ve vězení, v špíně... Vím jen, že ještě žije, ale to je vše. Bojím se, až ji uvidím. Možná jsem neosvědčil dost vytrvalosti. Možná jsem mohl víc.“

Jan vzdychl. „Málokdy můžeme. Jsem také král a zažil jsem nejednu bezmocnou chvíli.“ Podíval se ostře na Karla. „Musíš se rozhodnout královsky, pi“íteli. Jako rytíř nemůžeš nechat trpět ženu, zvlášť, je-li nevinná Ale jako král nemůžeš posadit na otcovský trůn řádně odsouzenou cizolo3.nici. A nemůžeš se ani trůnu vzdát. Jsi poslední. Leda bys chtěl dopomoci Isabele k snadnému dosažení jejího cíle.“

Jaký je její cíl?“

Jan pokrčil rameny. Je vaše sestra. Když vyvolala ten ostudný proces, už měla syna. Tak si to spočítej.“

„Karel de Valois je otcův bratr.“

„Zestárlý bratr, ano. Sprš umře před tebou. Pravda, má syna. Ale je otázka, přežiješ-li Filipa ty nebo on tebe. Jeho malý Jan by už měl k trůnu daleko. Isabelin Eduard je ještě dítě. Má naději se dožít spíš.“

„Co bys dělal ty?“ zeptal se Karel zamyšleně.

„Papeže máš v Avignonu a vlastně ve své moci. Požádej o svolení k rozvodu.“ „Kvůli cizoložství?“ zděsil se Karel.

„To jistě ne. Po osmi letech! Přenech to Svatému otci. Jacques Duse se vždycky vyznal v kanonickém právu a na Petrově stolci to určitě nezapomněl. Nějakou kličku už najde, bude-li o to stát. A aby o to stál, to můžeš zařídit snadno. Za dispens se platí a on má rád zlato, pokud vím.“

„Nemám odvahu ji uvidět,“ řekl Karel malomyslně.

Měl bych ji já? Nevím. Nedovedu si to představit. „To musíš,“ řekl nicméně Jan

rozhodně. „Nebo jí vzkázat, musíte být domluveni. Ale určitě bude spíš hodno rytíře, když půjdeš sám.“

„Sám nemůžu.“ Karel se na něj prosebně podíval. „Půjdeš se mnou?“ Povinnost rytíře. Někdy je krušná. Přijeli k věznici Gaillard za soumraku, spíš na zapřenou. Velitel žaláře Karla neznal. Průvodní list s královskou pečetí platil českému králi a jeho průvodci. Uvězněná

byla dosud chotí francouzského krále. Dalo se očekávat, že se jí chce zbavit. On tu jistě nebyl proto, aby kladl překážky, ale určitě by bylo příhodnější, aspoň pro něj, kdyby ji zardousili někde mimo věznici. Co dělat. Muž, kterého si přivedl český král, ani neměl vzezření kata. Královský mistr popravčí je nejspíš lékař. Jsou už takové časy, že se všude *žádá* vzdělání.

„Nechte nás o samotě," přikázal Jan, když zaskřípala poslední mříž, a vstoupil. Žena v koutě na slámě zvedla hlavu. Ani nevypadala poděšeně. Spíš otupěle, jako by v ní umřel všechen cit. Špinavé cáry stěží přikrývaly vyhublé tělo. ‚lan za sebou zaslechl přidušený zvuk. Snad to byl vzlyk.

„Blaničko, poznáváš mě?" řekl velmi jemně.

Mlčky zavrtěla hlavou, ale ve vyhaslých očích se přece jen objevila jiskřička zájmu. „Jsem Jan. Jan Lucemburský. Pamatuješ se?"

„Co mi chcete?" Hlas zněl vyhasle. „Já nic. Přicházím od tvého chotě."

Zachvěla se. „Já nemám chotě. Jsem cizoložnice." „To přece není pravda. Nikdy tomu neuvěřil."

„Ať tomu uvěří. Na všechno je pozdě. *Kdyby* se z těchhle cárů dala uplést oprátka dost pevná už bych nežila." Vstala a zapotácela se na nejistých nohou, ale ustoupila, kdys vztáhl ruku, aby ji podepřel. „Nedotýkejte se mne. Sama sobě se hnusím. Kdejaký podomek se tu na mně vystřídal. Už stokrát je pravda všechno, co jsem na nátlak doznávala. Tenkrát jsem lhala. Dnes už ne."

Jan mlčel. Karel se konečně vzpamatoval a vystoupil dopředu. „To jsem já, drahá," řekl tiše. „Můžeš mi někdy odpustit?"

„°Ty?" Postoupila o krok. Jan zvedl ruku s pochodní, aby na sebe viděli. Dívala se dlouho beze slova. On taky. Pak sklonila hlavu. „Proč tobě," řekla vyprahle. „Nemůžeš přece za nic. Proč jsi přišel?"

„Vysvobodit tě. Už může. Jsem francouzský král."

Z ničeho nic se rozesmála. Řezavě. Neskutečně. „Já francouzská královna!" vykřikla a opřela se o zeď, jak ji opouštěly síly. „Nech mě tu," řekla mrtvě a slzy jí vytryskly z očí. „A radši mě dej zabít, ať sama nemám ten hřích."

Jan se znovu vložil do rozhovoru, jak vycítil prudké dojetí královského společníka, který určitě nebyl schopen dalšího jednání. Vzal ji za ruku a usedl vedle ní na otep slámy. „Dobře rně poslouchej. Choť, který tě kdysi miloval," zvýsil hlas, když vycítil Karlův

nesouhlas a opakoval pevně: „*Kdysi tě miloval a* nikdy ti nepřestal věřit, nemůže dopustit, abys i dále takhle trpěla. Záleží jenom na tobě. Možná bys mohla ještě být hraběnka de la Marche, ale nikdy francouzská královna. Anebo...“Odmlčel se.

„Ateho?“ zeptala se už skoro klidně. „Vím, že už nemůže být ani hraběnka cle la Marche. Nepřišli jste jen tak. Mluv. Řekni mi, co se ode mne čeká.“

„Panehože!“ Karlův hlas se zlomil. „Neměl jsem chodit. Vidět tě...“

_48_ ~ _49_

Jan si ho teď nevšímal. „Ano, bylo zbytečné sem chodit bez osvobozujícího slova,“ řekl Blance. „Ale měl tě nechat v zoufalství třeba jen o hodinu déle, než je nutné? Samozřejmě, že teď můžeš vyjít ven. Ale ne, dokud jsi chof francouzského krále.“

„Rozumím. Jestli je třeba mého souhlasu, dám ho beze všech podmínek. Co pak? Domů se vrátit nemůžu a ani nechci. Ostatně-kde je doma? Sedm let jsem žila v Paříži. Klášter? To nejspíš. Jsou i takové, kde v zahradě voní květy. Bože! Uvidět zase slunce!“ Křečovitě se chopila Janovy ruky a rozplakala se.

„Jistě si můžeš vybrat,“ řekl jemně.

Otřela slzy a chvíli zůstala sedět, tichá a nehybná. „Nechám to na vůli krále,“ řekla pak vyrovnaně. „Ale mohu-li prosit Vaše Veličenstvo, nezapomeňte, že jsem tady. Sbohem.

Karel k ní rychle pokročil. „Blanko!“ Ale odvrátila se.

„Pojil,“ řekl Jan tiše. Spíš ho vlekl než vedl. „Mám ještě jeden list, pane,“ řekl veliteli věznice. „Opravňuje mě k jakémukoli rozkazu ohledně uvězněné. Až přijede stri3ž s nosítky a s touto pečetí, vydáte ji bez obtíží. A do té doby ač se s ní jedná se vší úctou a všemi ohledy. Rozumíte?“

„Ano, Vaše Veličenstvo.“ Díval se za nimi, než zmizeli v tmě, a pak se rozběhl po schodech dolů do vězení. Choť francouzského krále, v rozedraných cárech a na špinavé slámě, stokrát znásilněná v smrduté podzemní kobce, stále žila. Nezardousili ji?!

„Pojďte,“ řekl. Následovala ho bez hlesu nahoru, do cely vysoko ve věži, kde bylo okno. Dokonce krb. Dal v něm zatopit. Dveře se skřípotem zapadly, ale klíč se v nich už neotočil.

Trvalo dlouho, než se Karel vzmohl na slovo. „Hned,“ řekl pak.

„Ne, nejdřív zítra. Teď je noc.“Jan zvolnil krok koně. „Vzpamatuj

se přece! Co jsi čekal?“

„Znásilnili ji! Už nikdy...“

„Tak to ve věznicích chodívá. Najdeme rychle kl~ster. Do Paříže ji přivést nemůžeš. Nejjednodušší by bylo počkat na papežův výrok.°

„ „Ne.“ Dál jeli mlčky a Jan myslel na svou sestru a na korutanského vévodu.

Myslel na ni i teď, a poočku se podíval na Filipa. Tvůj otec má nejspíš pravdu, příteli. Daleko jsme se vzdálili od dětských let. Už ti neříkám upřímně, co se mi honí hlavou. Ač nerad, vlastně stojím proti tobě, když chci postavit mezi tebe a trůn jiného, právoplatnějšího následníka. Už cestou do Gaillard jsem se ti zpronevěřil. A neřekl jsem nic. Ani slovíčko varování. Až z Avignonu se pošeptmu rozneslo, že svoboda francouzského krále se už blíží a s novým sňatkem klesají volným pádem vyhlídky rodu Valois.

Tvůj vyděšený otec spřádá intriky a ačkoli nic není právně vyřešeno - papežská kurie si vždycky dává načas a zejména za Jana Dvaadvacátého - už se snaží mařit námluvy. Markéta Henegavská i Beatrix Savojská jsou mé sestřenice. Karel de Valois na mne zahlíží, jako by se na scéně vynořily jen kvůli mně.

Křivdíš mi, Valois! Ani nápad. Markéta ani $eatrix mi na srdci neleží. Ty ze zoufalství hledáš východisko a prosazuješ mladinkou dcerku aragonského krále. Je

ještě dítě. Bláhovče! Karlovi je teprve osmadvacet a dítě dospěje dřív, než z něho bude vetchý kmet, neschopný plodit syny. Přesto... V dospělé nevěstě se jistě skrývá více nebezpečí. Ty i tvá neteř, anglická královna Isabela, zatím spojenci, pilně intrikujete proti Markétě i Beatrix. Roj nevěst doplňuje i řádka jiných knížecích dcer, ale žádná z nich není z rodiny tak vzácné, aby znamenala přínos pro královský rod. Žádná, o kterých víte.

Ale na jednu jste zapomněli. Je dobře schována a objeví se včas.

~r~~

_~n_

Na rozcestí života

„Nepřijel jsem jenom za sebe,“ řekl Oldřich n naléhání bylo zcela jasné, že nepořídí. „Čechy

už zase nemají daleko k bídě. Nikdo nezapomíná na předloňský rok, pane z Lipé. Po těch všech letech konečně blahobyt. A mír. I ten se porušuje. Vévoda Boleslav je moc milý pán a jistě statečný rytíř, ale vladař, odpust mi, není. Je samý dluh. Vždyi prodal i Vratislav mladším bratrům, on, prvorozený. Ten tady hledí jenom sebrat stpbro. Vždycky ses bránil proti vládě cizích...“

„Boleslav Březský není cizí,“ přerušil ho Jindřich. Je manžel Přemyslovny. Rád bojuje. Na takovou dmžinu, jakou potřebuje válečm'k podle jeho vkusu, výnos Březska ovšem nestačí.“

„Takového manžela Přemyslovny už máme na trůnu, co shání peníze pro rytířskou slávu,“ utrousil Oldřich mrzutě. „Pan z Rožmberka se sem chystal se mnou. A pan nejvyšší sudí. Pan z Vartemberka a... Řekl jsem, že sám pořídím spíš. Vidím, že jsem se mykl.“

„Vůbec ne. Nepořídil bys ani s nimi. Mám snad vést vzpouru proti českému hejtmanovi? Sesadit ho může jenom král.“

„Kdybys řekl, že ty sám...“

„Promluvím s ním, až se vrátí. Víc slíbit nemůžu nikomu.“

„Posledně byl pryč skoro dva roky,“ namítl Oldřich. „Loni na podzim se tu jenom kmitl. Mluvil jsem s ním, pravda, ale ještě nebylo tak zle. Stejně, kdybych byl věděl, že se chystá sem... Pane maršálku! Boleslav nevládne ani rok a už je všechno jako dřív. Zmatky. Nejistota. Bude-li ještě k tomu neúroda, hrozí hladomor. Zásoby nejsou. A urodí-li se, bude chtit všechno sebrat a dostaneme se do knžku. Já nedám. Už prostě ne.“

Jindřich se usmál. „Já vím, že na tebe je spolehnutí, Oldřichu,“ řekl vlídně. „Proto jsem taky klidně v Bmě. A jsem ti vděčný. Už se mi nechce se štvát. Stárnu a rád bych co nejpomaleji. Má paní je *věčně* mladá.“

„Takhle to mám vyřídit?“ zeptal se Oldňch zamračeně.

„°Takhle,“ vmísila se do rozhovoru Richenza a pohladila Jindřichovu paži. **„A** třeba i Elišce Přemyslovně. Bude jistě ráda, je přece mladší, než jsem já.“

„Drahoušku, tvá zlomyslnost je bezpříkladná.“Jindřich políbil tu hladící ruku a odsunul ji stranou. „Královna pry“ porodila druhého syna, ano?“

„Ano, už před měsícem.“ „A jmenuje se doufám Jan.“ „Jan Jindřich.“

„To je dobře. S Přemyslem Otakarem jsme štěstí neměli. Jeho slavný praděd zůstane tedy poslední toho jména na českém trůnu.“

„Stejně by nebyl českým králem,“ řekla Richenza a hlas se jí zachvěl. Pomyšlení na dítě které umírá v půldruhém roce života, ji vždycky dojímalo, i když ho nikdy neviděla a i když to byl syn její sokyně. Já nemám chlapečka. Nikdy jsem neměla a už nikdy... „Byl druhorozený,“ dokončila statečně a odvuátila se, aby nenápadně otřela slzu, tak nepochopitelnou pro muže.

„Přemysl Otakar Druhý byl taky druhorozený.“Jindřichův hlas zazněl významně. „Jan Jindřich, mladší syn Elišky Přemyslovny, který žije s ní.“

„Nevzkážeš králi?“ zeptal se Oldřich s nadějí. „Ani teď?“

„A co mám vzkázat? Že mám strach z Jana Jindřicha?“ usmál se pan z Lipé. „Ne, nemám. Ale budiž, vzkážu. Něco už vymyslíme. Až bude příležitost...“ „Příležitost je,“ vpadl mu Oldřich do řeči. „Král vzkázal pro svou sestro. Odjíždí za týden do Lucemburska.“

„Ale! Chce ji snad zase provdat?“ „Snad.“

„Za Korutance?“

„Stěží. Proslýchá se, že... Jistě, nevzkázal nic takového. Ale nový francouzský král je zdá se svobodný.“ Oldřich se zlomyslně ušklíbl. „Říkají mu piý Karel Sličný.“

Richenza se už vzpamatovala. „Vida,“ řekla teď lehounce. „Šťastná Marie.“ „Sličný je kdekdo,“ odsekl Jindřich. „I náš rakouský soused. Co je na tom tak **ZVIáŠtI1Í11** O?“

Jenomže Karel Francouzský je Sličný po svém otci,“ usmála se. „To Fridr-ich je sám za sebe.“

„Po Albrechtovi Habsburkovi sotva.“ Jindřich se obrátil k Oldřichovi. „Kdo jede s princeznou?“

„Nevím, snad pan z Weilnau. Z nás nejspíš nikdo.“ „Pak není po kom poslat vzkaz.“

„Po Marii Lucemburské. Vyřídí, co budeme chtít.“ „Máš viiv.“

Oldřich vydržel jeho pohled bez uzardění. „Snad. Hlavně už mátn dost nesmyslného hospodaření pana vévody.“

„Proč to vadí tobě? Za nepořádných pánů se podkomořím dařívá spíš líp.“ „°To není můj způsob,“ odbyl ho Oldřich příkře.

„Vím. Mne jsi nepodváděl. Ale už případ opavského vévody mě poučil, že na slezská knížata se třeba díváš jinak. Nebo se bojíš, že se položíš jako vévoda Mikuláš?“

Oldřich se trpce usmál. „Jako vévoda Mikuláš se může položit jen skutečně „urozený podkotnoří. Složit úřad a mějte se tu. Je věvoda, Přemyslovec a všichni si ho

váží. Ale já? Pokud *by mě* vůbec nesebrali drábi - prtitože kdo zchudl, ten přece určitě krade, ne? A pasivní vyúčtování u Oldřicha Pluha je víc než podezřelé kdybyčh tedy měl to štěstí, že bych *vyvázl*, v nejlepším případě skončím jako sluha v domě pana z Lipé.“

„Anebo na statku v Kramolíně,“ podotkl Jindřich.

Dlouho bylo ticho. „Ano,“ řekl konečně Oldřich stísněně. Jeho hlas zněl napjatě a cize. „Vlastně jsem nepřijel výhradně kvůli hejtmanovi, pane. Dokonce ani ne hlavně kvůli němu. Já... Chtěl bych tě požádat o radu.“

„To jsme nemuseli mařit tolik času.“ Pan z Lipé se pohodlně rozvalil ve svém křesle a usmál se na Richenzu. „Copak se stalo, Oldřichu?“

Já... totiž... ano.“ Oldřich se zamračil a sklopil oči k desce stolu. „Mikuláš z Potštejna se rně přišel zeptat, jaké mám záměry s jeho sestrou.“

„Chce tě zabít?“ vykřikla Richenza zděšeně. „Ne, spíš naopak. Chce, abych si ji vzal.°

„No tak,“ vydechla ulehčeně. „To je přece řešení.“

„A jaké máš záměry s jeho sestrou, Oldřichu?“ zeptal se pan z Lipé nevinně.

„Ty přece víš, že nemůžu mít žádné, i kdybych chtěl,“ odpověděl Oldřich trochu netýkavě. „A konečně ani nechci. Snažil jsem se, aby to nevypadalo, že ano, jenže pan Mikuláš chce za švagra mít královského podkomořího.“

„Opravdu nechceš?“ zeptal se Jindřich zkoumavě. „I kdybys mohl? Jsi si jist?“ „Tím ano. Jenomže...“ Oldřich se zarazil.

„Tobě se Radmila už nelíbí?“ ozvala se Richenza překvapeně. „A taková to byla velká láska!“

„Možná to velká láska ani nebyla. A ostatně jsem neřekl, že se mi nelíbí. Líbí se mi.“

„Tak co je? Máš snad jinou?“

Oldřich se podíval překvapeně na Jindřicha. „°Ty jsi její Milosti... vůbec nic?“ „Ne, vůbec nic.“Jindřich se omluvně usmál na Richenzu, která se na něj strašlivě zaškaredila. Její Milost by jistě vymyslela cosi úchvatného a já nemám právo zasahovat do tvého života, Oldřichu.

Ostatně, to tajemství je tvoje, moje ne. Nemohu ho vyzradit ani nejbližší duši.“

„Kdys je to tajemství, můžu odejít.“ Richenza uraženě popotáhla a zvedla nos. „Zůstar'S, prosím,“ zadržel ji Oldřich rychle, když se pohnula ke dveřím. „Není to tajemství a ani nesmí být. Už ne.“

„Oldřich je ženatý,“ ohlásil Jindřich do napjatého ticha, když viděl, že se rozrušený Oldřich těžko vzmůže na vysvětlení. „Má ženu v Kramolíně. A dvě děti. Moc hezké kluky, viděl jsem je. Tomu staršímu je... Kolik, Oldřichu?“

„Čtyři,“ řekl Oldřich nerad, když si to spočítal.

„Ty už jsi ženatý pět let?“ vykřikla Richenza s úžasem. „Pět let! To už tenkrát, když...'

Ne, tak dlouho ne. Oženil jsem se, až když se narodil ten druhý. Tenkrát po té hádce, Milosti. Původně jsem neměl v úmyslu... Ona totiž... Já...“

„Nekoktej,“ zarazila ho přísně. „Kdo je tvá choť? Ty už ji nemáš rád?“ „Miluju ji,“ vybuchl docela upřímně. „Ale...°

„Ty přece jeho choť znáš, miláčku,“ přerušil ho Jindřich usměvavě. „To je ta

dívka, která nás tehdy hnala od té vesnice, když jsme ho hledali po jeho návštěvě u Potštejnů.“

„Ach tak, už rozumím.° Richenza se chvíli dívala z jednoho na druhého. „To je dobře, že jste se tenkrát pohádali,“ řekla pak nesmlouvavě. „Muž nemá trousit kolem levobočky, když jejich matku miluje. Chceš, aby se tvému synovi jednou dělo to, co tobě? Právě ty?“

„Moji synové stejně nikdy nebudou urození,“ odpověděl temně. „S ní! Já sám jsem příliš čerstvý pán, než abych si mohl dovolit...“

Richenza mu hbitě skočila do řeči: Já přece nesmím zklamat pana z Lipé,“ usmála se. „Prohlásil, že vymyslím cosi úchvatného. Dobře, proč ne? Vymyslím. přiveď sem tu svou... Jakpak se jmenuje?“

„Zuzanka,“ řekl mimovolně.

„Zuzanka? Krásné jméno. Ano, přiveď ji. Já ti z ní udělám vznešenou paní, že se budeš divit. A všichni v Praze. Rozumíš?“

Oldřich chvíli mlčel. „Nebude chtít,“ řekl pak místo díků. „Proč?“

Je šťastná na vesnici.“ „Víš to tak jistě?“

„Ano, vím to. Vlastně... Myslím si to. Byla tatn šťastná se mnou. Teď... Ale je tam ráda. Bála se i jen trochu lepších šatů. Myslím, že je

celou tu dobu ani neoblékla. „

Jakou dobu?“

„°I'u dobu, co jsem byl pryč.“

Richenza svraštila obočí. „A jakou dobu jsi byl pryč?“ zeptala se přísně. Odvrátil oči. „Neviděl jsem ji už přes dva roky,“ přiznal konečně.

„Cože?!“ Richenza vyskočila s planoucíma očima. „A ty si troufáš mluvit mi tu o lásce? Dva roky! Mám chuť tě vyhodit. Víš, co jsi?“

„Ničema, zbabělec. Ano, jsem. Já to vím.“

„Příkladný případ úředníka, který myslí moc vysoko,“ vložil se do toho pan z Lipé. „Ty to přece znáš, drahá. Kolikrát jsi mi za to spílala, než mi pan Valdek na Týřově vyhnal hlouposti z hlavy. Být Oldřich na mém místě dnes, chtěl by se stát hejtrnanem. A nikdy nepustit. A já ostatně před deseti lety taky. Nech ho, on přijde k rozumu. Ostatně nemá tak docela nepravdu, víš? Já jsem pan z Lipé a ani já 1>yc-h se nemohl oženit s dívkou z poddanské vesnice, kdybych chtěl zůstat, čím jsem.“

„Ano „ řekla tiše. „Ano, máš pravdu. Odpust' mi, Oldřichu. Zmrzačit srelce. Proč vždycky musíme?“

„Vždycky?“ zeptal se Jindřich a políbil ji něžně na tvář.

„Vždycky ne,“ usmála se. „Taky jsem nesměla, jsem přece královna. A mezi mnou a tebou je alespoí5 takový rozdíl jako mezi Oldřichem a jeho Zuzank«u.“ „Díky,“ řekl bez hněvu. „Cekám už léta cosi takového. Jenomže zapomínáš, že jsi prohlásila, že o krále nestojíš.“

„A Oldřich zase nestojí o Radmilu. Nezdá se ti, že musíme něco udělat? Uva roky!“ Vrátila se k Oldřichovi a znovu jí hněvivé blýsklo v očích. „Víš, co to je? ~estli *tě má* ráda, bude už celá usoužená. Před dvanácti lety se pan z Lipé *celý* r«k *~'YhY~al i* mně a... Honem za ní jeď a přivez ji. Neboj se, bude chtít. Má-li tě ráda.“

- ~ -55

„A co pak?“ zeptal se Jindřich rozmarně. „To přece nic neřeší.“

'Jak to, že ne? Může být moje příbuzná. Tady! Kdo by tady znal kdejaký dvorec v Polsku?“

„Milosti,“ řekl Oldřich a proti své vůli se usmál při představě skřítečka jako knížecí dcery. „°To Zuzanka nikdy nedokáže. I kdyby tisíckrát chtěla, kvůli mně.“ „Když nedokáže, tak nedokáže. Jestli chce, může žít někde na statku. Ale na

mérn statku, samozřejmě, a ty můžeš vykládat, že tvá choť je ve fraucímoru královny Elišky Rejčky. Já už to dosvědčím. Ani tvá Radmila není víc. Eliška žádný fraucimor nemá. A až odjede princezna Marie...“

„Proto asi najednou ten spěch,“ řekl pan z Lipé. „Radmila se vrátí do Potštejna a bude z ní stará panna. To jsi se vyznamenal, Oldřichu.“

„Nech teď být Radmilu. Je urozená. Pro tu bratr vždycky ženicha sežene,“ odbyla ho Richenza. „A cy už běž do Kramolina, Oldřichu. Dva roky! Když si na to vzpomenu, dostávám znovu vztek. Čekám vás oba. Nejradši ještě dnes. Nebo spíš zítra ráno. Přes noc bys tam měl přece zůstat. Po dvou letech už určitě.“

„Já... Díky, Milosti. Děkuji.“ Oldřich se vrhl před Richenzou na kolena a přitiskl její ruku ke rtům. „Ani nevíš, jak... Já vím, vím, co si myslíš, ale přísahám, já... Jenom jsem se bál podívat se jí do očí. Strašně chtěla, abych zůstal. Možná i já, ale nemohl jsem. Já nejsem sedlák, Milosti. Přestože... Prostě nejsem. Nemůžu.“

„To ona pochopí,“ řekla Richenza. Jeď. A už ji nezarmucuj.“

Oldřich hnal koně nedočkavě jako milenec na první schůzku. Jako by z něho někdo sejmul dlouholetou kletbu, která mu bránila být svůj. Bude se bránit. Bude možná plakat. Ale za tu cenu, že zůstaneme spolu, že smíme, a naše děti... Je možné, že bys to nechápala, skřítečku? Ty, která sis bez váhání vzala pána a tak přijala jeho život za svůj? Tenkrát v kostele jsi ještě netušila, že chci s tebou zůstat ve vesnické chalupě. Neoklamal jsem tě. Přece ne. Netvrdil jsem nic, jenom jsem zůstal. A pak jsem odešel. To jsi snad čekala. Nebo jsem byl tak přesvědčivý? Doma. Konečně doma v té jediné náruči.

Najednou nemohl pochopit, nač vlastně čekal tak dlouho. Skřítečeк se přece na nic neptá. Skiíteček mlčí nebo vzdychá s očima plnýma blaha. Nikdy mi žádná jiná nedokázala dát tolik radostné rozkoše. Skřítečeк. Moje kněžna. Co na tom že ji nikdy nikdo neuvidí. Bude za ní stát slovo královny Rejčky a jistě i pana z Lipé. Vznešená. Jen trochu plachá. Kolik pánů má kdesi na hradě chof, kterou nikdy nikdo neviděl, a přece o jeho synech nikdo nepochybuje. Byly to ovšem za svobodna urozené panny z Vartemberka, z Dubé, z Dobrušky, z Valdeka, ze Zvířetic, z Říčan anebo třeba z Potštejna. Sestřenka pomořanského vévody. Anebo kujavského, javorského, kdopak se vyzná ve vzdálených příbuzných? Nejsme v dobrých vztazích s Vladislavem Lokýtkem a do Polska se dávno nejezdí jako

dřív. Dokaž, že není! Ostatně co dokazovat, když za ní bude stát slovo královny? Copak jsou ve fraucimoru holky z vesnice? Radmila... Dobře. Mikuláš mě bude chtít zabít. To snesu. V přímém boji se jeho meče nebojím. Ostatně jsem ji nesvedl. A když mi královna vdova vybrala jinou choť...

Pohled na nedostavěný Rabštejn za řekou ho naplnil odhodláním. Ten hrad tu bude stát. Sem ji pak přestěhuju, přece nemůže zůstat natrvalo v Brně. Jednou se na všechno zapomene. A moji synové si musí zvykat, že vyrůstají na hradě. Pan

podkomoří není kdekdo. Dnes se mi ještě za zády pošklebují, ale jednou si zvyknou. Všechno má svůj čas. Teď nadešel čas skřítečka a navrácené lásky.

Seskočil s koně na dvoře tvrze rovnýma nohama a hnal se do domu. Jakási ženská vyjekla když do ní za dveřmi vrazil, a zmizela v kuchyni. Rozčilený správce přibíhal přes dvorek, jak ho narychlo vytáhli z kovárny, kde dohlížel na podkovy jediného koně, který byl v tvrzi.

„Nečekali jsme tě, pane,“vyhrkl udýchané.

„Dobře, to nevadí. Ted jdi, chci napřed mluvit s paní.“

„S paní?“ Nevěřící tížas. Stařík neodešel podle rozkazu, ale naopak se přiblížil a upřel na Oldřicha prostoduchý pohled. „S jakou paní?“

„S mou paní. Copak nerozumíš?“

„S tvou paní. Ano, tedy - s paní Zuzanou?“

„Mám jich snad tucet?“ rozkřikl se Oldřich. „Nejsem mohamedán.“ „To jistě ne, ale... Myslel jsem, že to víš.“

V Oldřichovi zatrnulo. Ledová ruka mu sáhla do tyla tak prudce, že se musel honem posadit. Zuzanko! Ne, tohle není pravda. Ten prázdný dům... Ne, není to pravda, prázdný dům přece neznamená nic.

„Co vím?“ zeptal se zchváceně a čekal slovo smrti. Ulevilo se mu, když nepřišlo, přestože skutečnost nebyla o moc lepší.

„Dala se odvézt na trh do Jihlavy,“ koktal správce a ohlédl se přes rameno na dveře, jako by vyměřoval cestu úniku. **„I** s dětmi. Netušil jsem, že to není z tvé vůle. Pacholek zapřáhl koníka a jeli. Je hlupák. Tam mu prostě řekla, aby se vrátil, že clál pojede sama, a on poslechl.“

„Kam dál?“

„To neříkala. Totiž nevím. Já jsem se nezeptal. Nepřijížděl jsi ani

ty a mysleli jsm e... „

„Jak je to dlouho?“

„Už dva roky, pane. Tři *čtyň* měsíce po tom, co jsi ji znovu dal přestěhovat seru.“ „Vzala si něco?“

„Nevím. Snad jestli tu bylo nějaké stříbro... V truhlách jsme nenalezli ani groš. Odpusť, pane, když byla pryč půl roku, podívali jsme se. Ale nikde nic. Tvůj komorník přijížděl pravidelně, ale o paní nic neříkal.“

Ne, ani mně, že ji tu nenašel. A já se neptal. K čertu s tím. Ovšem, věděli, že není urozená, a tomu sňatku nikdo moc nevěřil. Jenom ten farář, a ten asi mlčel. „Zavolej pacholka,“ řekl sklesle. „Snad si vzpomene.“

Výslech nepřinesl valný výsledek. Vozka si nepamatoval vůbec nic. I to, že ji vezl do Jihlavy, mu musel připomenout správce. Nakonec si vzpomněl. „Ovšem. Poslala mě domů a dala mi groš. Ne, jenom denár,“ opravil se honem, jako by měl strach, že pán rnu jeho groš bude brát.

„Měls něco vyřídit?“

„°To už nevím, pane. Je to moc dávno.“

Ano, strašně dávno. Poslal panoše s omluvou do Brna a se zbytkem dmžiny se sám hnal k Jihlavě. Co si sliboval? Dva roky! Nikdo nevěděl nic. Na trzích se sjížděl lidí a hezky zdaleka. Sern chodívali kupci z Rakouska, někdy dokonce až z Benátek. Kdepak jedna ženská! Že s dětmi? Tady jich je.

_56_ ~ _57.

Prolezl město. Jen tak pro jistotu. Co by tu dělala? Ostatně se mohla svézt s nějakým kupcem, když skončil trh. Kam? Nejspíš domů. Copak mohla jinam? Kdyby mě hledala v Praze, našla by mě. V každém městě mě kdekdo zná. A taky mohla vzkázat po komorníkovi. Ne, nehledala mě. Prostě odešla. Zrazená. Roztrpčená. Neochotná snášet úděl odložené milostnice. A přece dřív neočekávala nic. Jenornže já jsem jí přísahal před oltářem. Přijedu do týdne. To jsem jí řekl, když jsem ji opouštěl bez objetí, na které čekala. Tři čtyři měsíce. A ted dva roky, kdy možná marně doufala, že si ji najdu. A já nehledal. Ne, neodpustí mi. Ale přesvědčím ji. Unesu ji třeba násilím.

Do vesničky se přihnal jako vítr a seskočil před chalupou jejího otce. Jsern Oldřich Pluh,“ řekl hned na prahu, sotva vtrhl do světnice. „Královský podkomoří. A hledám Zuzanku.“ Zarazil se. Najednou si

uvědomil, ie před sebou vidí docela cizí lidi. Jenom tvář hospodyně u ohniště mu byla povědomá, ale Zuzančina matka to nebyla.

„pádnou Zuzanku neznám," řekl hřmotný chlap, vstal od stolu a hněvivým pohledem zahnal ustrašenou ženu, která zděšeně vyjekla. „Čím mohu sloužit, pane?" „Zavolej hospodáře."

„Hospodář jsem já. Už několik let. Tři čtyři, myslím." „Toho, co tady byl před tebou."

„Odešel. Prý se upil. Nikdy jsem ho neviděl. Dostal jsem chalupu přímo od pana z Potštejna. O žádné Zuzance jsem nikdy neslyšel."

Oldřich se na něj chvr'li díval. „Dobře, zeptám se jinde." „Nač? Nikdo nic neví. Řekli by to."

„Třeba se někdo pamatuje. Přece museli mít přátele. Přece..." Oldřich si všiml pohledu, kterým sedlák krotil hospodyni, a obrátil se k ní. „Tebe přece znám. Neříkej, že jsi o Zuzance ani o mně nikdy neslyšela. Jsi tady z vesnice. Pokud se pamatuju, hned odvedle."

„To je. Vyženil jsem ji k tomu stavení. Tak se ptej, pane. A ty, Dorka, koukej odpovídat. Přece víš, co se sluší."

„Neviděla jsi tu Zuzanku? Tak přede dvěma lety.°

Vylekaná selka mlčela. „Je trošku pitomá," řekl její manžel bezohledně. „Zbytečně mařiš čas. Víc už ti nikdo nepoví, pane."

„Zeptám se Báry." „Koh o?"

„Kořenářky. Bydlí na kraji vesnice." , Vyšel ven. Selka vyběhla za ním a chytla ho za ruku. „Stará Bára dávno umřela,' vyhrkla poplašeně. „Můžeš se zeptat."

„Kdo tam bydlí?"

Selka se na něj skoro pověsila, když se vydal stezkou mezi domky dál. „Vystěhovali se," drmolila rychle. „Celá Zuzčina rodina. A ji tu nikdo neviděl od té doby, co odešla i se svým parch... s tím chlapečkem. A s..."

„Se mnou," doplnil. „Copak to zapírám? Jenomže se sem vrátila. Kam jinam by šla než domů?"

„Zuzana tady není doma," řekla selka příkře. „Komu by chodila na krk se dvěma děuni, když...' '

„Se dvěma!" vykřikl Oldřich. „Tys ji viděla!"

„Mlč, huso!" zařval sedlák a strhl ji zpátky. „Jenom tak žvaní, pane. Nevěř jí. Ženská se dvěma dětmi? To bych přece musel..."

„Jsi blázen," okřikla ho hospodyně, kterou najednou opustila bojácnost. Oči jí zasvítily jako lištičce která chrání své doupě před

vetřelci. „Nelži pánovi. Nebo to dopadne... Víš jak. Možná hůř.“

„Víš o ní?“ zeptal se Oldřich s nadějí. „Prosím tě!“

„Ano, vím. Mlč,“ obořila se na manžela, který se chystal ji přerušit. „Já vím, co mluvím. Ty nejsi zdejší, tak mlč.. Nikdy jsi neviděl Zuzaninu matku ani jejího bratra, který... Mlč, povídám. Nechtěli jsme ti to říci, pane, ale jsme nevinní. Přísahám. Nikdo tu za nic nemůže. Děti ji našly v lese.“

„Jak našly?“ zeptal se a v ústech mu vyschlo.

„Asi pňšla v noci. To víš, v zimě je (es plný vlků. Chodí i do vesnice. Nikdo, kdo má rozum... Možná, že křičela. Hvízdala meluzína, to nepoznáš naříkající hlas.“ „Mluvilas... o dvou dětech,“vypravil ze sebe těžce.

„Ano, dva chlapci byli s ní.“ Ohlédla se po sedlákovi, který jí teď položil ruku na rameno s výrazem uspokojení v brunátné tváři. „Vidíš, pán to chápe. Přece ví, že jsme nemohli. Mám ti ukázat jejich hrob?“

Oldřich stál na pěšině bledý hrůzou. Taktak se zachytil plaňky nejbližšího plotu, aby nepadl. Jen němě kývl. Hlas ho neposlouchal.

„Tamhle nahoře. Kdysi ho vykopal ten její Martin pod šípkovými keři. Jako by věděl, že ji tam jednou uloží.“

„Jak se ti líbí Paříž?“

Marie se zasněně usmála. „Řeka s ostrovy mi připomíná Prahu,“ řekla. „Ale tady královské sídlo leží u ní. Tam straní ve výši.“

Jan se na ni překvapeně podíval. Jeho nikdy srovnávat nenapadlo. A nž vůbec ne v neprospěch Paříže. „Praha se ti líbí víc?“ zeptal se opatrně.

„Ani nevím. Ne, o tom jsem nepřemýslela. Ale Prahu znám a tady jsem prnič.“ „°Také Lucemburkem přece protéká řeka.“

„Ale ne taková!“ ohradila se pohoršeně. „Řeka, která majestátně plyne městem, a~ už se jmenuje Seina nebo Vltava. A taky vzpomínám na Elišku. A na děti.“ Poočku se na něho podívala. „Měl by ses zajet podívat na svého nejmladšího syna,“ řekla. „Byl strašně hezký hned po narození, to prý novorozenci ani nebývají. Byl První, kterého jsem kdy viděla tak brzy. Chtěla bych... Chtěla bych aby rnůj syn jednou vypadal stejně. Je vskutku líbezný.“

Ošil se. Líbezný snad, ale nejmladší nebyl. Podle toho, co věděl od Marie, mohl být sotva o měsíc starší než ten, jehož křik se pronikavě nesl jeho novyn zámkem v Durbuy. Sestra o něm ještě nevěděla. Co řekne pak?

„Zajedu, neboj se. Stejně musím do Čech. Válka s Habslxarkem je letos

ro

neodvratná. Škoda. Moc rád bych zůstal tady s tebou, ábych na vlastní oči uviděl... Ale čekat nelze. Život jde dál a promeškaná chvíle se už nevrátí. Přichází jenom jednou, Marie.“

Usmála se a z jejího úsměv vyčetl stopu dychtivosti. Dal si záležet, aby jí vylíčil co nejdojemněji smutný osud nového vladaře Francie. Marie byla schopná soucitu a pro její zaujetí ani nebylo třeba, aby vyhlédnutý ženich byl skutečně tak půvabný, jak vypadal. Ostatně nebyla nijak vzdorovitá. Nebýt Elišky, snad by se dala přemluvit i k sňatku s Jindřichem Korutanským.

S uspokojením se díval na sestru. Je pravý opak drobné Blanky, ale to je spíš dobře. Tmavá krása s tklivýma očima. Vznosná a štíhlá. Nápadná, ale přitom důstojná a vážná. Už na první pohled neschopná pohrávat si lehkomyslně s city ctitelů. Přesto z ní vyzařoval skrytý oheň, který budil nejzvědavější představy. Nebýt to moje sestra... „Pozor,“ sykl.

Nestáli ve špalíru dvořanů u vchodu do královské kaple. Jan znal Karlovy zvyky. Věděl, že půjde pěšky, a zůstal s Mauí na mostě. Královská družina se bližila. Karel ho zahlédl, usmál se a očima nevěřícně utkvěl na Marii. Předlouhý pohled. Karel de Valois vedle krále ho zachytil a neomaleně se vsunul mezi ně. Janův pozdrav opětoval velmi svrchu a zamračeně si změřil jeho sestru. Vypadal zaskočeně. V jeho očích byla překvapená otázka. Horlivě začal něco vykládat králi, aby odvedl jeho pozornost. Ale Karel se naklonil a dokonce se ohlédl. Ohlédl se! Janovo srdce plesalo.

„Půjdeme dovnitř?“ zeptala se Marie a vykročila směrem ke královské kapli. Zadržel ji. „Ne. To stačí.“

„K čemu?“

Neodpověděl a vedl ji zpátky. Nic překotně. Prostě jsem ukazoval sestře Cité. Jen ať se Karel zeptá sám. , Příležitost mu dal až za dva dny. „Provází tě pověst neodolatelného kavalíra,'

řekl mu Karel s úsměvem, když se až na opakované pozvání dostavil do královského sídla. „Dáma, kterou jsi v neděli doprovázel, byla velice půvabná.“

Jan se na něj dotčeně podíval. „Doufám, že nebudí dojem žerty, která by se právě ode mne dala doprovázet,“ řekl pŕkře. „Opsals to

velmi jemně, ale moje pověst je prachšpatná. Byla to moje sestra. Trochu jsem ji vodil po Paříži, ještě tu nebyla.'

„Tvoje sestra! A proč jsi nás nepředstavil?“

„Protože bys byl nucen ji zdvořile pozvat ke dvoru a to je poslední místo, kde bych ji chtěl vidět, dokud nebude provdána.“

~Je svobodná?“

Dosud ano. Je jí už sedmnáct, ale ještě váhám. Římský král chtěl, abych ji provdal za korutanského vévodu. Jenže já ho znám. Není to chod, jakého bych si představoval pro Marii.“

„A jakého by sis představoval?“ zeptal se Karel velmi vážně. Jan se na něj podíval a usmál se. „To stěží mohu říci. Tvůj strýc Karel by na mne poslal najatého vraha. Mám život rád. Radši jsem Matii poslal za strýcem do Trevfru. Je arcibiskup, jen ať pečuje o její ctnost. Ty prý už jsi zasnouben s Violantou Aragonskou, ano?“zaútočil přímo.

„Jedná se o tom,“ řekl 'Karel neurčitě. „Stěží mohu být zasnouben, papež rnůj

sr'íatek ještě nerozvedl. Teprve až ryti skutečně udělí dispens, začnu se rozhlížet sám. Nechci se zaplést do neřešitelných nesnází. Zatím mi stačí, že Blanka je v bezpečí a snad i spokojená. „

Filip de Valois se přiblížil sledován zachmuřeným otcem. „Není tě vidět,“ řekl Janovi zvesela, „°Také u královského dvora jsou krásné ženy. Nezanedbávej je.“

„f sem na odjezdu,“ řekl Jan. Je mi to moc lito. Věř mi, že teď bych raději zůstal v Paříži.“

„Jedeš do Lucemburku.?“

„Ne, do Prahy. Mezi Habsburkem a Wittelsbachem se schyluje ke konečnému boji. Nesmím chybět.“

„Vy nikdy nechybíte u ničeho,“ řekl jízlivě Karel de Valois. „U bitev ani u námluv. Mimochodem, za koho je vdaná vaše sestra?“

„Z čeho soudíte, že je vdaná?“

„Na neprovdanou dívku je vyzývavá. Všiml jsem si, že ani nesklopila oči, kdyz jsme vás v neděli míjeli.“

„To podle vás měla?“zeptal seJan. „Průvod francouzského krále je podívaná, **která** se jí naskytla prmě za život. Když už jste si dal takovou práci se získáváním informací, tak jistě víte, že je svobodná.“

Karel de Valois se zasmál. Velmi strojeně, od srdce mu to nešlo. '°To byste si měl pospíšit, příteli. Věru že už má léta. Je nejvyšší čas.“

„Otče!“ ozval se Filip popuzeně.

Francouzský král se díval z jednoho na druhého a jen mlčky sledoval rozhovor. *„Díky za* radu, Výsosti. Pospíším si,“ řekl Jan posměšně, naposledy se podíval na krále a odporoučel se.

„°I'klívý pohled!“ zaslechl za zády ještě zlostný šepot Filipova otce, který odpovídal **na** jakousi Karlovu poznámku. „To je tím, že je šilhavá. Ty sis nevšiml, synovče?“ Zamrzelo ho, že nemůže poslouchat dál, ale nevrátil se.

Karel Jana ještě jednou před odjezdem vyhledal. „Skutečně nezůstaneš?“ zeptal se.

„Nemohu.“ „A kdy se vrátíš?“

„Až po bitvě, a těžko říci, kdy bude. Jak Wittelsbacha znám, budeme čekat na Habsburka. Zaútočí-li.“

„A kdyby neútočil?“

Jan pokrčil rameny. „Mám prostě smůlu. Radši bych zůstal. Ale nemůže.“ Karel chvíli mlčel. „Pozdravuj svého stýce Balduina,“ řekl pak. „A řekni mu, že **~h** mezi královským domem Francie a Lucemburky je ten nejlepší. Bude- G pořádat nějakou slavnost, ať na mne nezapomene. Jeho pozvání přijmu rád.“

cn ~ _ ~l

Sluha zastavil Radmilu u dveří. „Zasedá královská ráda, panno,“ řekl. „Nemohu rušit. Nehněvej se.“

„Nesu vzkaz od Její Milosti.“ „Ani tak. Musíš počkat.“ „Docela krátký vzkaz.“

Sluha pokrčil rameny. „Nesmím.“ Jak dlouho mám čekat?“

„Nevím, sotva začali. Může to trvat do večera.“ Podíval se na ni a omluvně se usmál.“Ale třeba ještě půjde některý z pánů, nejsou uvnitř všichni. Můžeš vzkaz poslat po něm.“

„Díky.“ Radmila poodešla stranou a opřela se o stěnu v mělkém výk1enku. Spěšné kroky ji překvapily. Vyhlédla, až když ji příchozí míjel, a s bušícím srdcem se bleskurychle stáhla zpátk . Pán ani nepostřehl pohyb po straně. Anebo jestli, nepřikládal mu význam. ~el dál se svěšenou hlavou, jako by byl nepřítomen na světě.

Radmila se bez hlesu vtlačila co nejhloub do svého nedostatečného úkrytu a polykala slzy. Toho ne. Toho jediného nemohla oslovit. Ještě aby si myslel, že snad schválně čeká na něho!

„Vyřídíš laskavě vzkaz od Její Milosti, pane podkomoří?“ slyšela úslužného dveřníka a nohy jí zdřevěněly. Utéci! Kdyby bylo kam. Něco odpověděl, ale tlukot vlasW ího srdce ji ohlušoval, že

nerozuměla ani slovo. Až vracející se kroky. Přemohla slabost, která jí podrážela kolena, a bílá jako plátno vystoupila z výklenku. Popošla mu vstříc. Dokonce se vzmohla na hrdý, povyšený úsměv, který k ní patříval.

„Nerada obtěžuju, pane podkomoří," řekla a hlas se jí ani nezachvěl. „Nebyla bych se odvážila sama, ale rada může zasedat dlouho. Vyřídil bys králi, že Její Milost Eliška Přemyslovna se vrátila do Prahy? A že... Ne, jenom to. Jsi laskav, díky." Nepočkala na odpověď a honem se odvrátila. Díval se za ní. Šla pomalu a ten pohled cítila v zádech jako zrádnou dýku.

„Radmilo," promluvil nečekaně. Jeho hlas zněl docela jinak než v těch letech naprosté cizoty. Zvolna se otočila. Udělal dva tři kroky a zůstal mlčky stát proti ní. „Je mi to hluboce líto," promluvil konečně. „Nemohl jsem tvému bratrovi dát slovo, protože..." Hlas se mu zatřásl. Na okamžik se odmlčel a sevřel rty. Radmila si s údivem všimla, že zbledl. „Nemůžeš-G nebo nechceš-li... Jestli stále ještě... Prosím tě, měj se mnou trpělivost. Já nejsem schopen myslet na budoucnost. Zatím ne."

Vzpamatovala se. „Můj bratr není já," řekla příkře. „Nedělej si starosti, pane podkomoří. Na nic nečekám."

„Já vím. Jenom jsem nechtěl, abys myslela, že... Ctím tě a vážím si tě nade všechno. Ani jsem nezapomněl... na nic."

„Ne, nezapomeň. Za zbabělost se platí. Musím to unést." Odcházela. Vzpřímená a pyšná. Urozená panna z Potštejna. Oldřich se za ní díval, dokud dveřník za jeho *zády* významně nezakašlal. Král čeká, uvědomil si. Já nejsem pan z Lipé, tohle si nemůžu dovolit. Af. K čemu je mi ta hodnost. Pro koho? Pro koho chci být urozeny? Pro pány z Potštejna?

Proměnlivá tvář čarodějnice. Baba a skřítečeк. Skřítečeк! Kousl se do rtu, až ucítil na jazyku slanou chut vlastní krve. To to setkání s Radmilou. Nebudu myslet.

l~Iesmím. Na nic. Pracně udržovaný útlum se vrátil. Pečlivě přikryl stopy rozjitření ledovou maskou a vstoupil do dveří.

„právě včas, pane podkomoří," ozvat se král, když ho zahlédl. „Jste poslední, ale přicházíte v pravou chvíli. Hovoříme o nové obecné berni."

„Berně je vybrána, Vaše Veličenstvo." Oldřich se ani nepodivil. Vůbec se nedivil ničemu. Jenom konal své povinnosti a vyhybal se

panu z Lipé, což vyčerpalo všechny jeho duševní síly. Tak i teď. Odvrátil oči před upřeným pohledem pana maršálka avyhledal si místo mezi pány co nejdál od něho.

„Je vybrána, tak je to stará herně. A vlastně ani není. Co z ní zbývá?“ Jan se zadíval na Oldřicha, jako by byl jeho poslední naděje. „No řekněte pánům, pane Oldřichu. Jste přece podkomoří. Je mocné vypsat berní znovu? Nemyslím hned, třeba až na podzim,“ přerušil se honem, jak to ve shromáždění zašumělo. „Panských zboží se přece obecná herně netyká. Nechápu vaše pobouření. Tak schopný úředník jako pan podkomoří přece dokáže...“

„Vaše Veličenstvo,“ přerušil ho Petr z Rožmberka nezdvořile, „dobře víte, že to nejde. Český král není chudák, který by musel ožebračovat celou zem. Má vlastní zboží. Vlastní vesnice vlastní statky, hrady a města.“

„To se vám povedlo pane z Rožmberka!“ vykřikl Jan. „Kde je to moje vlastní zboží? Královský hrad? To je také Zvíkov, pane z Rožmberka. A města? Vezměme například Domažlice. Ty míval v zástavě pan z Valdeka, ano? Pan z Valdeka už umřel. Má snad Domažlice král? Ne, rná je pan z Rožmberka.“

„Složil jsem zástavní peníz,“ řekl Petr suše. „Sám jste mě tehdy žádal. Neho jsem neměl vyhovět?“

„Zástavní peníz! Hrdlujete se jako kramáři.“ Jan vstal a vzrušeně přešel po místnosti. Zastavil se nad Oldřichem. „°Tak co, vyberete tu berní, pane podkomoří?“ zeptal se hněvivě.

Obecnou berní schvalují české stavy, Vaše Veličenstvo,“ odpověděl Oldřich pokojně. Jestliže schválí letos druhou, tak ji vyberu.“

„Vy teď patříte také k zemským stavům. Dáte pro vypsání svůj hlas?“ „Ne. „

„Proč? Přece mám druhého syna, kterého také musím obvěnit.“

Ještě jste ho ani neviděl, Veličenstvo,“ vložil se do toho konečně i Jindřich z Lipé, který až dosud mlčel. „Jste v Čechách už dva týdny. Své dítě nemusíte navštěvovat jen ověšen zlatem. Protni~'íte mi tu řeč. Cítím tak trochu otcovskou zodpovědnost.“

„Za Jana Jindřicha?“ ušklíbl se Jan. „Ne. Za vás.“

„Díky. A jakou mi tedy dáte radu? Právě vy, pane maršálku? Myslíte snad, že jsem lakomec, který lpí na penězích? Vůbec ne. Mohu se toulat krajem v jediném rozedraném plášti bez groše. Buďte

takoví i vy a nemusíte vypisovat žádnou berní. Postavíte mi zdarma bojové družiny? Rytířská kopí? Lučištníky? *Pěšáky?* Lehkou jízdu? Oboz?“

„Vpadne-li nepřítel do země, tak jistě. Naštěstí, pokud vím, se k tomu niklu nechystá.“

„Ne. Jenom Habsburk se chystá vpadnout do Bavorska a uchvátit římskou koninu.

_~2_ ~ -63

To víte všichni. Řinčí zbraněmi, aby to bylo **hezky slyšet. A také** víte, co by to znamenalo. Márn zradit svého spojence **Ludvr'ka Bavora? Copak** vaši přemyslovští králové válčili vždycky jenom doma? Jakpak to dělat?“

„Najali vojsko, Vaše Veličenstvo.“

„A za co? Neříkejte mi, že nevypisovat **žádné herně.“**

Jindřich se usmál. Jestli Vaše Veličenstvo dovolí, **nebudeme** plést jedno do druhého. Berni jste žádal k obvěnění svého syna, který je nemluvně. Ne kvůli válečnému tažení. Nebo se mylím?“

„Nedáte souhlas?“

„Ne. **K** vypsání obecné herně máte právo jen, když se **vám** vdává dcera.“

„Vdávám letos dvě,“ vykřikl Jan. „°To přece víte. **A** herně **byla** vypsána jen jednou. Guta je ve Wartburku, řádně zasnoubena s **mladým míšeňským** lantkrabětem, a Markéta se v létě vdává za dolnobavorského vévodu. **Tak** co?“

„Věna jsou zaručena, Vaše Veličenstvo,“ prohlásil **neoblomný** Jindřich. „Berní jsme schválili, je vybrána a míšeňskému lantkraběti jsme se zatočili vlastním jměním, protože jste se k zásnubám neráčil obtěžovat. Já, můj **syn,** pan podkomoří, Hynek Berka z Dubé, Těrna z Koldic, Ota z Bergova. Z vašich **rýnských** pánů jenom jeden. Zapomínám na hejtmana, vašeho švagra vévodu **Boleslava. Jemu** jsme se ovšem museli zaručit také my, protože sám nic nemá, **leda dluhy.** Ačkoli v Čechách hospodařil rok.“

„To je snad drzost, pane z Lipé,“ řekl Jan urputně a **zadíval** se mu do očí. „Vy, vy mi budete vyčítat Boleslava! Právě vy! Tak dobře, **obvěnili** jste mé dcery, Boleslav odjel, země, jak tvrdíte, je ožebračena, a co dál? **Má** snad váš král chodit žebrotou? Prosím. Vstoupím do služeb Ludvíka **Bavora** sám jako potulný žoldnéř, ale v jeho bitvě se budu bít. Děkuju vám, pánové. **Rada** je rozpuštěna. Zítra

odjíždím.“

„Postavit vojsko je jiná věc,“ řekl pan z Lipé káravě. „UŽ jsem Vaše Veličenstvo žádal, abyste nepletl jedno do druhého. Chce někdo z nás snad žold pro své lidi předem? Je tu takový? Vybral byste novou obecnou berní a... Známe se. Vaše Veličenstvo, jste tady mezi svými. Nesmíme se bát upřímnosti.“

„Půjdete?“ „Ano, všichni. Pan kancléř rozpracuje zástavy a...° „Mám ještě co zastavovat?“ zeptal se Jan hořce. „Málo, Vaše Veličenstvo. Ale umíme čekat.“ „Ano, jako pavouci u sítě.“

„Když Vaše Veličenstvo dovolí,“ ozval se nesměle Jan Volek, kancléř království a Eliščin nevlastní bratr. Jde-li o obranu země...°

„O obranu země pry nejde, kancléři,“ utrousil Jan pohrdavě. „Slyšel jste přece pana z Lipé. A ten to zná. Podmínky každé smlouvy stanovil vždycky on, ne já.“ „Myslim to tak, že vojsko by nepřekročilo hranice. Aspoň zatím. A... spíš vůbec ne.“

„Jak tomu mám rozumět?“ zeptal se~an hrozivě. „To myslíte, že dovolím, aby Habsburk s Bavorem svedli svou bitvu v echách?“

„Kriste, ne!“ vykřikl kancléř. „To by byla pohroma!° „Tak jak si to představujete?“

pánové mlčeli. Kancléřův návrh je překvapil a nevěděli, kam míří. Jan Volek se rozhlédl po napjatých tvářích a usmál se.

„Je to naprosto jednoduché „ řekl. „Máme své zprávy, Vaše Veličenstvo. Vy jistě také. Boj římských králů musí skončit a není pochyby, jak.“

„°Tak? To je zajímavé. Ještě se neutkali ve skutečné bitvě a vy už víte...“

„Vaše Veličenstvo, já márn v Bavorsku přátele. Jistě si nikdo nepřeje porážku svého krále, ale... My koneckonců nejsme Bavoři a nemusí na nás proto padat děs jako na ně. Copak se Ludvík Bavor Habsburkovi postaví? Vy tomu věříte? Byl jste s ním. Už spolu válčí osm let. Jak? Habsburk mu vtrhne do Bavor, plení zemi, vyzývá **k** bitvě - a římský král jen uhýbá. Sem tam. Vždycky couvne před rozhodnutím. Bojí se, není rytíř. Nezazlívám mu to, já taky ne. Jinak *bych* nikdy... Ale nezněl jsem jenom děda, železného a zlatého krále. Můj otec byl Václav Druhý a všichni víte, že ten se nikdy zbrkle nehnal do boje. Válčil, jen když musel. Vlastně jedinkrát, ale zvítězil. Jenomže Ludvík Bavor není Václav Druhý. Uhy~á ze strachu, ne proto, aby šetřil krev. Takhle jí teče možná víc a zbytečně. ~enom si

vzpcnner5te na pana **z** Valdeka! Jak padl ten? Když vojsko začalo bez boje utíkat. Chytla je hrůza ze zrac1y, **jak** by ne. S takovým vojevůdcem napadá lidi ledacos. A pak jsou vojáci zjitření a začnou se rvát. Jedinkrát za celých osm let svedl bitvu. A byla to vůbec bitva? Tenkrát jste tam byl, na Neckaru. Říká se, že šarvátka vznikla spíš náhodou, jak **z** obou stuarr šli napájet koně a dostali se blíž. Řekněte sáru. Bylo to tak?“

Jan chvíli mlčel. „Bylo „ přiznal pak. „Jen pořád nechápu, kam tírn míříte. Mám se snad přidat k Habsburkovi?“

„Ale to ne,“ ohradil se kancléř. „Tak daleko jsem nikdy nepomyslel.„Jenže letos sbírá Habsburk příliš velkou sílu.“

„Ludvík Bavor také. Ví, že střetnutí bude poslední.“

„Jen aby. Couvne a bude doufat. Jenomže ho už nenechají. Král Fridrich verbuje v Rakousku a vévoda Leopold na Rýnu. Zeptejte se pana z Lípé. Má ve Znojmě,ještě pořád rakouského kastelána a co chvíli rovnají spory. Když se **pll SI1111'lr s(:dÍ lr Vinni,** i největší tajnůstkář leccos vyzradí. Ještě nikdy neměli Habsburkové větší sílu. Dvě vojska proti jedinému. Až se spojí, sevřou Bavora v kleštích. Místo uhýtWní začne utíkat a... Dobíjet na útěku je tuze snadné, Vaše Veličenstvo. Bojím se, že tentokrát z jeho vojska nezůstane ani myš.“

„Já utíkat nebudu,“ prohlásil Jan a zvedl bradu. „Nemusel jste mi to vysvětlovat. Tohle vím.“

„Snad by nám pan kancléř mohl přednést svou radu,“ ozval se~indřich z l.ipé syn. „Přiznám se že jsem sám zvědav, kam míří. O habsburských plánech jsem rnn říkal já, ale nevidím východisko. Je vzdělaný, v žilách tnu proudí znamenitá krev snad ho napadlo cosi moudřejšího. Zůstat v zemi... zatím. Jak? Vpadnout Halrshurk~wi do zad, až potáhne k Rýnu? V jeho vlastní zemi? Bojírn se, že na to nás není c1ost. **A** pak...“ Pokrčil rameny. „Fridrich a jeho bratři jsou rytíři. Přiznávám, že se mi takový záměr příčí.“

„Díky, bratránku,“ řekl král vyzývavě a mrskl okem po panu z Lipé. „Přílnrznýtn královského rodu náleží první slovo v naší radě. *Tedy* tobě a panu kancléři. Svůj názor jsi už řekl, ať tedy promluví i přemyslovská krev.“

Jan Volek se rozhlédl. Ve tvářích mlčících pánů si předem přečetl zřetelný

-65

nesouhlas se vším, co by jim chtělo bránit v rytířském šílení.

Povzdechl si, a protože věděl, že jeho bitva je předem ztracena, promluvil docela **nepřesvědčivě.**

„Zůstat a čekat," řekl. „Nic víc jsem nechtěl říct. Vítězný Habsburk by mohl vtrhnout í do Čech, má to při cestě. A země zbavená obrany..." Mávl rukou. „Dobře, vidím, že nechcete chápat. Mohli jsme s Habsburkem uzavřít mír. Jsme přece sousedé. Je nám snad tolik do římských králů? Zbavit se hraničních nepokojů. Vy, Vaše Veličenstvo, pohlížíte přece spíš k severu. K Braniborsku. **K** Míšni. Jistě jste ruku své dcery nezadal bez úvahy. A má vám vázat ruce věčný spor na hranicích jižní Moravy? Proč? Pro těch pár tisíc zástavního stříbra, které pan podkomoří jednou vyplatí? Se sousedy je třeba žít v míru, kdys chcete rozmnožovat svou zem. A vítězný Habsburk bude uznalý, nepřispějete-li jeho nepl"íteli. Konečně, mluvil jste tu o příbuzenství. Vaše choť je přece vlastní sestřenka rakouských vévodů. Jejich otec a její matka byli sourozenci. Přr'buzenské úmluvy se dodržují spíš.°

Jan se obrátil k moravskému hejtmanovi. „To je *váš* názor, pane z Lipé? Vítězný Habsburk, který vtrhne do Čech? Má choť sestřenka Habsburků jako záminka k spojenecké smlouvě?"

„Ne, není to můj názor, ač by mohl být," řekl pan z Lipé klidně. „Morava je z Rakouska ohrožena bezprostředně. Měl jste se poradit, pane kancléři, protože nemáte pravdu. Vítězný Habsburk nebude uznalý. **Má** rád své zástavy v moravské zemí, rád sedí ve Znojmě a vůbec by u nás rád vládl, přinejmenším na Moravě. Ale poraženého Habsburka můžeme donutit, aby naše smlouva byla příznivější. Jenomže to budeme muset patřt k vítězům a ne stát stranou. Patřit k ním a pi!ičinit se, aby se jimi stali. Jinak máte pravdu. Nemůžeme věčně šilhat po Vídni. Svazuje nám to ruce. Co je nám po římských králích? Jistě mnoho ne. Ale tentokrát nám jejich boj dává výtečnou záminku k vítězství vlastních zbraní. Ptal jste se mne, Vaše Veličenstvo, odpověděl jsem. Ptejte se i ostatních. Mluvím jen za sebe a přiznávám, že pan kancléř byl přesvědčivý."

Otázku nebylo třeba už položit nikomu. Shromáždění zahučelo souhlasem a Jan se obrátil ke kancléři.

„Jsem rád, že mi moji páni taky jednou dali zapravdu proti Přemyslovci," usmál se. „A věřím, že jste promluvil jen v dobré víře. I kdys jste Habsburkův bratranec.' „Já ne," ohradil se kancléř. „Já nemám s Jejím Veličenstvem přece společnou

matku, jenom otce. Ale jejich příbuzný je i váš syn.“

„Tím spíš si musím dát pozor, abych nezaváhal. Jste klerik, odpouštím vám. Ale vaší rady rytířský král nesmí dbát.“ Rozhlédl se. „Takže mi pro ten slavný boj, který berete za své a kterývIastně, jak tu pan kancléř krásně rozvedl, zůstává obranou české země, povolíte to vypsání obecné herně, pánové?“

„Ne.“ Čtyři to vyslovili současně. Pan z Lipé, z Dubé, Oldřich Pluh a Petr z Rožmberka.

„Ani pro syna?“ zkusil to ještě Jan.

Jindřich z Lipé vstal. „Vaše Veličenstvo, proč neskončit v té nádherné shodě?“ zeptal se vyčítavě. „Věna vašich dcer jsou vyplacena, obecnou bemi vypsat nemůžete. Ale můžete počítat s našimi meči a s tím, že nikdo z nás nebude naléhat na odměnu předem. „

„Ale když prohraju, nedostanete nic. Povolit berní by bylo prozřetelnější.“

„Ne.“ Jindřich se usmál. Znal Jana a dobře věděl, že berní by spolykala jeho zahraniční sláva. Český král! Jistě, bylo krásné budit vážnost až za Rýnem. Moc krásné by to bylo, kdyby nebylo tolik dluhů. Bůhví; co s tím vším stříbrem dělá. Nejsprš ho polyká A ještě hejtmanská vláda vévody Boleslava... Neměl jsem se tenkrát vzpouzet. Nebo jsem aspoň měl najít jiné řešení.

„Vy jste velice nesobecký, pane z Lipé,“ řekl Jan vztekle. „Podivuhodně.“

„Ani ne. Jenom vám pojiš~uju naši věrnost. Teá přece už Bavorovu bitvu prohrát nesmíme.“

Jan se ušklr'bl. Prohra ho mrzela, ale v takových chvílích míval své pány nejraději. A také nejvíc toužil je nějak ošidit. Syn! Ovšem bylo dobré mít druhého syna. Jediný syn je stálé nebezpečí a je víc ohrožen, když jeho životem všechno končí. Kdejaký pomstychtivý vrah... Nebyl by tady v Čechách první. Otřásl se, *kdys* si vzpomněl na Elíščína bratra. Ani třetí syn by neškodil, pomyslel si se skrytým úsměvem. Když se mi nepodaří dcera, která by mi dopomohla k další berní, vidina trůnu tak bezpečně zajištěného pro můj rod mě může odškodnit.

„A kde je vůbec moje choť?“ zeptal se. „Skrývá se na Mělníce? Prosím vás, pane z Rožmberka, zajeďte k ní a vyňďte jí, že jsem tady. A ie ji prosím, velení prosím, aby přišla. „

„To není třeba Vaše Veličenstvo," ozval se podkomoří. „Měl jsem od Jejího Veličenstva vyřídit vzkaz. Královna se vrátila do Prahy. Jistě vás očekává."

Červenec. A za oknem už tma. „Není moc pozdě?" zeptal se Jan nejistě, jak se ho náhle zmocnila pochybnost. „Třeba je unavena."

Noc! Tím lip. Chvátám j'i pozdravit hned z rady, a to je zdvořilé. Neprozrazuje to zjevný úmysl. Kdybych s ním přišel, kdoví. Ta noc, z níž vzešel můj nejmladší syn, kterého jsem ještě neviděl... Ta vzpomínka není zrovna povzbudivá, ale odvahu. Je noc rok jsme se neviděli, vstoupím jako tenkrát a... A co? Přece je moje choť! A rodila mi i dcery, až jsem jí to, nevděčník, zazlíval.

Usmál se. Také na tvářích přítomných pánů se začaly objevovat úsměvy, když se rozloučil s nápadným spěchem. Půvaby Elišky Přemyslovny málokdo přeceňoval, jenomže nezapomněli, o čem byla řeč.

„Tak mu tu berní za rok povolíme, páni," řekl Hynek Berka z Dubé za všechny, „bude-li mu přát štěstí."

Pan z Lipé se na odchodu obrátil a ucedil přes rameno: „Dokud nás neseznámí se závazným zasnoubením, tak ne. Nemám chui platit ze svého všem Přernyslovnám věna. Může jich zplodit ještě dvacet, bude-li se *vidycky* vracet takhle včas."

Střepy

To už je brzy světlo, pomyslel si Jan rozespale a převrátil se na druhý bok. Před chvrlí odbíjela půlnoc. Ještě jsem přece ani neusnul. [eho ruka zavadila o teplé ženské tělo. Gertruda. V polospánku nesrozumitelně zamumlal jméno a přisunul se blíž. Přijala ho, ale celá se proměnila. Zlý sen. Místo vzdutých pružných nader, na která byl zvyklý... Rázem procitl. Také žena vedle něho bděla a dívala se na něj velikýma, vážnýma očima. Snad jsem to jméno nevyslovil? Snad ne. Ruku neodtáhl, ale nenápadně proměnil milostnou výzvu v přátelské pohlazení a uvolněně se položil vedle ní.

Usmála se. „Vyspal ses dobře?" „Bojím se, že málo."

„Ano, spíš neklidně." „Rušil jsem tě?"

„Ani ne."

Zase mlčeli. Jan roztřzitě hladil Eliščinu paži. Vlastně už ani s Gertrudou. . . Moc ztloustla po dítěti. Pohublá Eliška z té soutěže už

nevycházela tak beznadějně jako kdysi. Jeden syn tady, druhý tam. Jsou skoro stejně staří. Ale ten rozdíl mezi matkami! Čeká Eliška, že ji ještě obejmu? Jsme přece manželé už tolik let a je den. V noci jsem se snažil, to snad stačí. Pro jistotu se nadzvedl a líně sjel rty po jejím rameni. Nepatrně, ale rozhodně se odsunula. S povzdechem rílevy klesl zpátky. Radši bych spal.

„UŽ musí být pozdě," promluvila vedle něj tiše. „Jsem vzhůru od svítání a připadá mi to jako celá věčnost."

„Ano. Mám vstát?"

„Tak jsem to nemyslela." Propletla prsty s jeho a pomalu je stiskla. „Málokdy jsme spolu. Byla jsem ráda, že jsi přijel."

„Díky. Chtěl jsem ti vzkázat a tys přišla sama. Věříš mi?" „Přece bys nelhal."

‚Janova srdce se zmocnila vzácná pohoda. Ano, ona to cíli t~lky. Objetí bez vášně, proč ne? Pro potěšení mám růžové dívenky a krásné paní. Noc jako dneska je pohodlná a vlastně příjemná. Neptá se, nechce nic a dává jen, co je nejnutnější. Už

jsrrre si zvykli. Bezděky se usmál. Jak je to dáveno co jsem se vztekal při narození Guty, že mám druhou dceru. A vida, dnes mě zklámal syn, přestože nese jméno moje i mého otce.

„Čekalas mě?" zeptal se. V noci moc nemluvili. Přišel tak samozřejmě, jakoby spolu spali včera, a snad to tak bylo líp. „Vlastně jsem tě chtěl jen pozdravit, zasedali jsme dlouho a nemyslel jsem, že ještě stojíš o to, aby... Čekala jsi to? Řekni."

Zaváhala jen nepatrně. „Nevím,° odpověděla pak po pravdě. Za rok zestárla a ztnalátněla, neschopna už klást odpor osudu. Choť, kterému porodila pět dětí. Český král. To všechno jsou jen marná, mrtvá léta, než doroste náš syn. My žijeme jen jeho čekání a chlapec, který leží vedle mne, to nejspíš neví. Musím být na něj vlídná, dal mi ho. Jsme manželé. Dávno už není řeč o lásce a touze. Co chceš slyšet? Bylo by směšné předstírat víc. Už nejsem dívenka. Ale jsem tvoje žena. Přijímám to i dnes."

Svraštil obočí a zadíval se na ni pozorněji. Samozřejmě, to bylo to, oč měl stát. Ale měl nejasný pocit, že ho nějak klame. Co! Po tom všem manželská pohoda? Sám ji před chvílí cítil, ale... Ovšem, přijala ho. S takovou ochotou, až to zaráží. Rok tu nebyl. Nepřijet ani při narození syna. Čekal spíš hádku než povolnou náruč. Vlastně to bylo podezřelé. Nějak moc snadné. V Cechách a hlavně s Eliškou na to

nebyl zvyklý. Ale nedal své pochybnosti najevo.

Eliška sevřela jeho ruku pevněji. „Proč jsi to udělal?“ zeptala se tiše. „Co?“

„Proč jsi mi vzal Gutu?“

„Všechno překrucuješ,“ řekl mrzutě. „Přece rni nešlo o to ti ji brát.,[en jsem ji zasnoubil, to je přece běžné. A také je běžné, že nevěsta dospívá na dvoře svého ženicha.“

„Ale Markétu ne!“vykřikla. „Prosím! Mám jen ji jednou.“ „Máš Jana Jindřicha.“

„Jan Jindřich je moc malý. Prosím tě. Markétu ne!“

„Markéta může zůstat doma,“ řekl velkomyslně. „Nebyl bych posílal ani Gutu, ale zasnoubení prý není svatba. A míšenská vévodkyně naléhala.“

Jiného ženicha bys nenašel?“

„Ne hned a ne takového,“ usmál se. „Míšeň je brána k Braniborsku, myslím-li dál. A dívám-li se do nejbližší budoucnosti... Potřebuju zkrátka peníze. Čeští páni jsou najednou náramně opatrní. Berni jen při sňatku. Dalo to práci.“

„Osud dítěte,“ začala.

„Osud dítěte! Kdo z královských dcer a synů se vdává a žení jinak? Kdo? Pověz mi! Mně bylo čtrnáct. Guta je mladší, já vím, ale čtrnáct taky není věk na ženění. Nezdá se ti? A přece jsem šel sem, ačkoli můj otec i má matka to strašně nechtěli. Ale trvali jste na tom. I ty.“

„Potřebuješ peníze!“ řekla trpce. „Nač? Zemi za tebe spravují jiní, načpak jsi potřeboval české peníze na Rýnu? Na život v Lucembursku snad stačí lucemburské důchody.“

„Ne, ty jsi dobrá! Jsem český král, to zavazuje. Jak bych vypadal? Král! Byl jsem v únoru na korunovaci francouzského krále v Remeši. Já jediný jsem mtr byl roven důstojenstvím. A měl bych tam vystupovat jako zchudlý hrabě?“

-68- ~ _

„Nehádejme se,“ řekla honem. Jenomže jsi vždycky říkal, že ti na penězích nezáleží a ted...“

„°Teď mi na nich nezáleží o nic víc. Seberu je a zítra nemusím mít nic, ale aspoň den, aspoň jediný den musí být vidět, že jsem král. Pak potkám chudáka a dám mu všechno, jak velí rytířství. Docela všechno. Nepočítám, já nejsem kramář. Nevím, nač jsi zvyklá, o tvé

zemi se říká, že je bohatá, ale jestli je bohatá jen proto, že tvůj otec škudlil...“

„Dost!“ vykřikla.

„Sama jsi řekla nehádejme se,“ prohlásil mírně a pohladil ji po ruce. „Eliško, já přece nechci. Nechci se s tebou hádat. Proč si rozumíme tak zřídkakdy?“ „Patrně proto, že zřídkakdy jsme spolu,“ povzdechla si. „*Máš* pravdu, nemá to

smysl. Nikdy nepochopíš. A ostatně, kam jdou zemské důchody? Mně ne.“ Chvíli přemítavě sledovala jeho nevýraznou snahu po novém objetí, ale nepovzbudila ho. Dobře tušila, že by nebyl rád. „V Remeši na korunovaci,“ vrátila se k tomu, co říkal. „Tam jsi domluvil Mariin sňatek?“

Jak jsi na to přišla, že jde o sňatek?“

„Neškubej sebou, přece si to cvrlikají vrabci. Proč bys ji jinak povolal?“ „Nedomluvil jsem nic. Karel Čtvrtý byl v té době ještě ženatý a nevěsty už na něho *čekaly* ve špalíru s Violantou Aragonskou v čele. Nebude to moc snadné ale nepochybuji, že francouzskou královnou se nakonec stane Marie. Zatím to nikdo netuší. Ano, tři přece. Marie, Ba7duin a francouzský král.“

„Jak to?“

„Ukázal jsem mu ji v Paříži. Jenom tak letmo. Nechtěl jsem dráždit příznivce jiných sňatků nad únosnou mez a docela správně jsem předpokládal, že Marie ho musí na první pohled upoutat. Zabral dokonale. Myslim, že Balduinovi jsem mnoho starostí nenechal. Ted to už záleží na něm.“

„Na ní ne?“ řekla s jemnou výčitkou. „Li'bil se jí tvůj podkomoťí.“

„Taky jsem si všiml,“ zasmál se Jan. „Ale doufám, že ani jeden z nich to nebral vážu ě. „

„Ne, jak by mohli,“ ohradila se Eliška. „Nikdy nebyli ani o samotě, to bych nepřipustila. A Marie snad ví, kde je její místo. I on.“

„Smůla s tím Bavorem. Pořád nic, a najednou všechno letos. Chtěl bych být u toho. Já vím, že Balduin to zvládne, ale čekat na mě nemůžou. Příliš mnoho vdavekchtivých dívek se dostalo do hry. Jen rychle pod čepec. Spíš pod korunu. Francouzská královna!“Jan se blaženě protáhl. „Víš, co to znamená? Český král, to je panáček svých pánů, rimský král zase kurfiřtů. Ostatně jsou dva a věčně se jen hrdlují. A římský císař není. Nebyl před mým otcem a po něm nebude.

Ale francouzský král je vladař. Toho, má drahá, poslouchá i papež. Aspoň většinou. A jeho dvůr, ta nádhera a lesk... Neboj se, nevystupoval jsem ošuměle. Takovou hanbu jsem ti neudělal. Kdybys to viděla, tak by ti tvého stříbra líto nebylo. Český král drží krok s francouzským. Aspoň na *návštěvě.* A když mu dojdou groše, honem se utíká schovat, anebo běží zpátky do Čech a musí provdat dceru, aby z těch skrblíků vyždímal novou berní."

„Jene, buá vážn ," zaprosila. „°To je moc hezké, co mi tady říkáš, ale český král by měl vládnout v ~echách..A prospěch jeho země by mu měl být přednější."

„Přednější než co? Než čest rytíře a sláva bojovníka? Tady ji nezískám." „Ukazovat se při hostinách a rozhazovat poklady své země kdejakému tulákovi,

kterého potkáš na cestě, to je ta rytířská sláva?"

„Ne, to ne. Já taky na to nežádám obecnou berní. I když, jistě, zasnoubení dcer byla jen záminka. Sláva rytíře se získává jen v boji, to bys mohla vědět, vnučko zlatého a železného krále, i když tvůj otec byl... Václav Stříbrný."

Eliška se zprudka posadila. „Co tím chceš říci?"

„Nic. Prostě jenom to, že nebojoval. Nikdy. To každý ví. Ale já jsem jiný. A nechci zůstat stranou žádného sporu, tím méně toho římských králů. Nemůžu."

„Proč?" Eliška, která kdysi tak toužila po rozdrcení Habsburků, od Valdekovy smrti měla jiný názor. Ne že by začala milovat Fridricha Sličného. Ale vítězství Ludvika Bavora ji nadšením nijak neplnilo. „Vybral sis vskutku toho pravého. Král, který utíká, ještě než zařinčí zbraně! Chceš se zesměšnit? Ty i tví rytíři? A plést se do šarvátek na útěku uprostřed zmateného vojska? Místo bojovat a zvítězit?"

„Když jsem byl s ním, bojovali jsme. A budeme. A zvítězíme."

„Bylo by moudřejší zůstat stranou," řekla mrzutě. „Mám tvého Ludvíka Bavora plné zuby. Co udělal on kdy pro nás? Smířil tě s českými *pány,* to je sláva! To jsme, můj milý, mohli i bez něho. Tak ho smiř s Habsburkem, oplatíš mu tu službu. Za víc mu zavázán nejsi, co já vím."

„To bych rád věděl, na čem mohla vyrůst moc Přemyslovců," usmál se Jan škádlivě. „Všichni mluvíte stejně."

„Kdo všichni?"

„Vy," řekl neurčitě. „U tebe mě to obzvlášť překvapuje. Ludvík

Bavor byl přece takový pilíznivec tvého Valdeka.“

„To mi nepňpomínej,“ ohradila se ostře. „To ne.“

Jan nepochopil. „Tím líp,“ zahučel. Vidina soka v manželském loži ho dráždila, i když nežárlil na ženu. Ale na královnu ano. Odmítá vzpomínku na Valdeka, to je příliš krásné. Počkat! Co ona najednou s Habsburkem? Co ona! Prostě se jí znelíbil Ludvík Bavor a žádný div. Mně taky, jenže nemáme jiného.

„Můj Václav nebude žádný Přemyslovec,“ řekl pohrdavě. „Ten bude umět třímat meč. Musí být rytíř jako jeho otec. A jednou, jednou ho učiním římským císařem. Žádného Wittelsbacha. Zatím ať na tom stolci sedí radši Bavor než Fridrich Sličný. Nezdá se ti, že přemoci Habsburka by potom bylo těžší? Nezdá se ti to?“

„Tys myslel na Václava!“ vydechla a prudce se k němu přimkla. „I ty?“ Je vnuk římského císaře.“

Je Přemyslovec.“

„Lucemburk. Žádný z tvých Přemyslovců nepřijal korunu v Římě.“ Políbil ji. „Ano, i po matce má znamenitou krev,“ dodal dvorně. „Zatím je dítě, ale nebudu čekat moc dlouho, než ho dám cvičit ve zbrani.“

„UŽ mu jde na sedmý,“ zasmála se. „A je na svůj věk silný a obratný. Už umí šíp vystřelit takovou silou, že...“ Zarazila se a upřela polekané oči na manžela.

Ten ji pustil, zvolna se zvedl a zůstal nad ní stát. „JAK TO VÍŠ?!“

_70- ~ -71

„Nechal jste mě čekat, pane podkomoří. Z Křivoklátu do Prahy je přece skok.“ „To jistě, Vaše Veličenstvo. Jenomže já jsem nebyl na Křivoklátě, musel jsem

zajet do Loun. *Váš* posel mě dostihl až tam. Hledal mě. Já vím, je neomluvitelné nechat týden čekat svého panovníka, ale jde-li vám, jenom o návštěvu Kňvoklátu, mohl jste přece sám. Velice nerad jsem se zdržel, ale při našem posledním setkání jste nedal příkaz.“

„°I o jsem ještě nevěděl, že...“

Král se odmlčel. Oldňch se okamžitě propadl zpátky do mátožných snů, kterými ubíjel kruté vzpomínky. Chvíli tak jeli beze slova lesem. Voněl létem.

„Poslyšte, pane Oldřichu,“ řekl pak král, „ry máte mou důvěru doufám právem. Ale někdo z vašich lidí vás zrazuje.“

„Z mých lidí?“ podivil se Oldřich. „°To si...“ Nedořekl a ohlédl se

po družině. Patřila jenom králi. Byla početná, možná až přliš. Už v Praze Jan odmítl doprovod Oldřichových lidí a vzal jen své. Oldřich nic nenamítal. Nenapadlo ho, že na tom něco je, a ostatně rnu všechno bylo jedno. Zatím nepřemyšlel, co to znamená.

Zachytil králův zkoumavý pohled a vrátil ho s naprostým klidem. Jan odvrátil oči první. Takhle ne. Stejně bezelstně vlezl před lety do pasti jiný podkomoří, pan z Lipé. Ani pana z Lipé tenkrát nic nenapadlo, a pan z Lipé byl nevinný. Snad je nevinný i Oldřich Pluh. Spíš je, to by se kroutil, v Praze mohl snadno. A potom ujet. Kdo může dobývat Kňvoklát?

Jana zamrazilo. Snad jsem měl počkat, až budeme uvnitř. Až se ho zmocním jako tenkrát Lokte. Až...

Nesmysl. Podkomoří je úplně v mé moci. Snad už pochopil, že jsem i uvažoval o tom strčit ho do věže, ale radši to neudělám. Na starosti s novým podkomořím teď nemám čas, a těžko bych našel schopnějšího, než je pan Oldřich Pluh. Ten vyždímá groše i ze smetí.

Poslechl náhlé vnuknutí a udeřil přímo: „Víte o tom, že královna navštěvuje Kř7voklát? Anebo se to děje za vašimi zády."

Tentokrát se Oldřich začervenal. „Za mými zády ne," pňzna1 váhavě. „Svolil jsem k tomu."

„Vy jste svolil! Jak jste mohl? Copak jsem to dovolil?"

„Vlastně jste to, Vaše Veličenstvo, ani nezakázal. Jen jste žádat', aby kralevic byl přísně střesen, a to je. Nerozhodl jsem to o své újmě. Radil jsem se nejen s panem z Lipé, ale i s panem kancléřem. Také vaše sestra naléhala."

„Marie je velice důvěřivá. Ale vy? A dokonce pan z Lipé! Je vůbec na někoho spolehnuta? Co vás to napadlo?"

„Směla se jenom podívat, nemluvili spolu," promluvil Oldřich rychle. „Ani na chvíli nebyli o samotě a nikdy jsem nedovolil, aby přicházela sama. Vždycky jen s panem kancléřem."

Jan se na něj ostše zadíval. „Vás dojímala mateřská něha?" „Vaše Veličenstvo..."

„Mluvte. Dojímala nebo ne?°

Oldřich se zamračil. „Chcete-li to vědět - ano. Já nejsem přítel zbytečné tvrdostí. Ostatně všichni jsme se domnívali, že vztah mezi Vašimi Veličenstvy se upravil." „Upravil! Podle toho, jak. Bojím se, že má choť si všechno představuje trochu

jinak jako vždycky. Pan z Lipé je šílený, jestli o tom ví."

„Samozřejmě ví. Nikdy bych si nedovolil učinit sám takové rozhodnutí. Vždyť se nic nestalo, Vaše Veličenstvo. A nemůže se stát. Jsme velmi obezřelf.“

„Obezřelí? A vy - byl jste vždycky osobně u toho?“ „Vždycky. Jenom...“ Oldřich zaváhal.

„Copak?“ „Pan kancléř mě žádal při poslední návštěvě, jestli bych mohl, kdyby náhodou...“

„Co náhodou?“

„Čekali dlouho. Nebyli jsme domluveni a zdržel jsem se. Pan kancléř žádal, abych vydal příkazy, že ho mí lidé na Křivoklátě mají být poslušni i v rné nepřítomnosti.“

„A vydal jste je?“

„Vydal. Pan kancléř, kterému Vaše Veličenstvo důvěřuje...“

Důvěřuje mu? Jan se zamyslel. „To je otázka,“ řekl pak s lehkým úsměvem. „Pane purkrabí a podkomoří, bojím se, že máme co napravovat. Jak jste se mohl dát takhle oklamat?“

Jak oklamat?“ ohradil se Oldřich. „Kralevic je v bezpečí na Křivoklátě a ani neví, že ho jeho matka viděla. Prosím, přejete-li si, návštěvy zakážu a zákaz dodriím. Ale je.to kruté.“

„Snad. Vlastně máte možná pravdu. Mohu být nesmiřitelnější než pan z Lipé? Vždyť přece já a moje choť už druhý rok žijeme v úplné shodě. Dobře, souhlasím. Řeknu to kancléři sám a...“ Najednou se zarazil. Kancléř! Ty divné řeči o Habsburkovi. A přístup na Křivoklát, kde je můj syu. Jak je to dávno, co **110** lrIleSIa na Loket, aby se v jeho jménu prohlásila královnou? Ovšem tenkrát měla Viléma z Valdeka. Už ho nemá, a1e... Ale co když má kancléře? Svého bratra? Přernyslovce, jako je ona a jako je můj syn? Ta jeho rada, která mě chtěla zničit, a ona, ona mluvila podobně. Jsou domluveni? Jsou? Proti mně? A důvěřivci, jako je pan z Lipé, se dají dojmout mateřskými slzami!

Jí tak jde o synáčka! O Přemyslovce jde, o trůn, jako vždycky. O vládu, a nejspíš beze tnne. Mne *vydá* Habsburkovi, a bez lítosti. Proč tak najednou přijela z Mělníka? Z touhy? To sotva. Aby rně oklamala! Protože já jsem hloupý kluk který naletí Elišce Přemyslovně i na manželskou oddanost a věrnost. Věrnost? Kdoví, jak to bylo s tím Zajícem. Kdoví! A jestli nás už předešli?! S hrůzou si vzpomněl na to ráno kdy odcházel od Elišky a v chodbě u dveří potkal kancléře. Tenkrát mu to nicnert'kalo, ale vlastně to bylo zatraceně divné. Bývali

přece nepřátelé. A teď šel IlelSl)Íš za ní. Proč? Proč?!

„Rychle!“ vykřikl a pobídl koně do trysku. „Chci vidět svého syna. (:hc-i vědět, že je tnůj. Co nejrychleji!“

h~ s

o ~· ' óo ď

0 0 o **O·aO.o**

„To je přece bláznovství,“ řekl pan z Lipé, povolaný z Brna, když mu Oldřich řekl tu novinu. „Měli jsme mu to říci, ale v tom shonu s jeho návratem jsem na to zapomněl. Jan Volek a Eliška! Nesmysl. Má z ní snad ještě větší strach než já. Vystrnadil přece z úřadu jejího milovaného MistraJindřicha.“

„Valdek umřel,“ připomněl mu Oldřich tiše. „Valdek umřel, ano. A jak to souvisí?“

„Dost jednoduše. Ztratila příznivce, tak hledá jiného.“

„Ty už jsi jak ten Lucemburk. Proboha! Dost. Dost už. Eliška je mírná jako holubice, měli bychom si toho vážit. Nebo jsi něco zanedbal? Jezdil s ní malý Václav na vyjížďky? Může ho unést? No tak mluv.“

„Ona ne, ale dovolil jsem kancléřovi...“ „Kancléře vynech, tím jsem si jist.“ „Řekneš to králi?“

„Jistě. Pojd.“

Přišli k nejlepšímu. Jan Volek v poutech jako zločinec a král brunátný hněvem. „Nezapírej pořád!“vykřikl a ani si nevšiml nově příchozích.

Petr z Rožmberka, Ondřej z Říčan, Beneš z Vartemberka, Hynek Berka z Dubé a ještě několik nižších úředníků stálo kolem s pobaveným úžasem, který se zvolna měnil ve zděšení, když si uvědomili, že nejde o žert.

Beneš z Vartemberka dokonce zastoupil cestu panu z Lipé a zatlačil ho zpátky na chodbu. „Radši ujecT,“ zašeptal nenápadně. Sblížení mezi královskými manžely bylo obecně známo a teď se Jindřichovi přívrženci začali domnívat, že jde o nové spiknutí proti nim. Král s královou jako před třemi lety. A první obětí je kancléř, dosazený tenkrát proti královninu člověku.

„Tak mluv! Přiznej tajné spolky s Habsburkem! Nejsi sám, tvého spojence znám moc dobře. Vím, že šlo o to připravit mě o trůn. Přiznáš se?“

„Vaše Veličenstvo, já nechápu,“ koktal Jan Volek bledý jako

stěna. Jindřich odstrčil mladého Beneše a vstoupil dovnitř. Komplikace ho nemile překvapila. Na Habsburka byl Jan citlivý a jestli mu Eliška znow namluvila tohle... Oldřich si všechno mohl špatně vyložit. Možná vůbec šlo jen o kancléře.

„Myslel jsem, že mi věříte, Vaše Veličenstvo," řekl vážně. „Když jsme odpadli od Fridricha Habsburského, neměl jste pochybnosti. Aspoň jste se tvářil, že je nemáte."

„Prosím?"Jan se překvapeně obrátil k panu z Lipé. „Neobviňuji přece vás, pane maršálku, ale toho hada, který..."

Jindřich ho zadržel, když se prudce pohnul ke kancléři, který si zděšeně zakryl rukama tvář. Asi jsme se všichni mýlili a zatraceně jsme podcenili Elišku Přemyslovnu. „Dáte-li na ženské řeči, Vaše Veličenstvo..." řekl schválně přezíravě. „Už jednou jste uznal, že jste vždycky chybil, když jste poslouchal svou choť."

„Právě, že jsem to uznal z upřímného srdce, pane."Jan pohodil hlavou. „Vy, vy mi chcete kázat o opatrnosti? To nevíte, že tenhle bídák, kterého jsem poctíval důvěrou a o kterém jste vy mluvil jako o příteli, má spolky s královnou a chce mě svrhnout z trůnu? To nevíte, že se zabývá plánem jak unést kra1evice a prohlásit ho za přemyslovského krále, v jehož jménu by vládla jeho matka? To nevíte? Asi ne. Nemohu věřit, že pan z Lipé je sebevrah, kterýsám sobě plete oprátku. Nebo jste neporadil panu podkomořímu, aby povolil královně návštěvy na Křivoklátě? Vymyslel si to? Ano, nebo ne?"

„Ne, nevymyslel si to, Vaše Veličenstvo," řekl Jindřich zmateně. „Vůbec ne. Z toho vidíte, že naprosto nejsme zaujati proti Jejímu Veličenstvu a..."

„Blázne! Nic nechápete. S královnou proti vám nejsem já, ale on!"

„Vaše Veličenstvo, to je mylka!" vykřikl Jan Volek. „Zeptejte se pana z Lipé! Nikdy jsem nechtěl jezdit na Křivoklát! Ne! Přemluvili mě."

„Lžeš." „Nelže," vložil se do toho Jindřich. „On..."

„Mlčte už proboha! Muž tak znamenitého ducha jistě dokáže přimět důvěřivce, aby ho trochu přemlouvali. Copak to nevidíte? Jste snad slepý?" Znow se obrátil ke kancléři. „Však on to přizná," řekl vítězně. „Na mučidlech. A hned."

„Veličenstvo!" vykřikl kancléř. „Nemám co přiznávat, při Bohu

přísahám! Já jsem vyšehradský probošt! Odvolám se k papeži!“

„Dost!“ zarazil ho Jan. „Teď jste to slyšeli!“

„Snad bychom měli všichni pohovořit v míru,“ navrhl Jindřich, ale král se rozkatil.

„V míru! Pořád se domlouvám jenom v míru! Ne. Odvést,“ poručil biřicům. „A zavolejte kata. Sám přijdu k výslechu.“

„Počkej,“ zarazil Jindřich poslušného drába a obrátil se k Janu Volkovi. „Přiznejte se, pane kancléři,“ řekl nabádavě a německy, aby kral rozuměl každému slovu. „Přiznejte se, král bude milosrdný.“

„Ale já jsem nevinen!“

„Copak mi nerozumíte? Přiznejte se, nebo se nevyhnete práv útrpnému. Přiznejte se hned a o víc se nestarejte.“

„K čemu bych se měl přiznávat?“

„Ke všemu.“ Pan z Lipé se postavil vedle krále a zeptal se: „Co si Vaše Veličenstvo přeje slyšet?“

„Pravdu,“ zahučel král. „O čem pravdu?“

„O tom, že mi dal radu nebezpečnou pro mne a pro celou zemi.“ fá?“vyjekl kancléř.

„Přiznejte to,“ vyzval ho pan z Lipé.

„Přiznávám, že jsem Vašemu Veličenstvu dal radu nebezpečnou pro vas a celou iemi „zakoktal kancléř vyděšeně.

„A držíš spolky s královnou k mé záhubě!“

„A držím spolky s královnou k vaší záhubě. Přiznávám, Vaše Veličenstvo. Ještě něco?“

„Chtěls unést mého syna z Křivoklátu.“

-75

„Ne! Totiž... Amo, Vaše Veličenstvo, chtěl jsem i Křivoklátu unést kralevice Václava.“

„A učinit ho králem rnísto mne.“

„A učinit ho králem místo Vašeho Veličenstva.“

Jan se zadíval z jednoho na druhého. „Tohle mi vážně přiznáváš?“ zeptal sé nedirvěňvě.

„Ano, to přiznávám.“Jan Volek se zadíval úpěnlivě na pana z Lipé. „Já jsem to přiznal, pane z Lipé,“ opakoval pro jistotu. „Chtěl jste, abych to přiznal, tak jsem poslechl.“

„Dobře jste udělal,“ řekl pan z Lipé. „Vidíte, král je spokojen. Jen vůči zatvrzelým zločincům je přísný.“

„Váš vliv je zázračný. No dobře. Vezměte vězně, pane

podkomoří, a uvrhněte ho do věže.“

„To ne,“ zasáhl zase Jindřich. „Kancléř má pravdu, je muž církve. Svěřte ho k ochraně klášterníkům, než pan z Rožmberka s panem z Říčan svolají soud.“ „Jistě, jistě,“ řekl komoří který velice rychle pochopil. „Nejlépe umístit ho u křižovrríků. Bude mít k soudu blíž.“

Kancléř se dal odvléci bez námitek. Pánové se k němu obraceli zády, ale přesto se mu zdálo, že v kradmém pohledu pana z Lipé čte povzbuzení. Nezbývalo mu než věřit, byla v tom jeho jediná naděje. Zacházeli s ním jako s vězněm. Až druhý den k večeru přišel mnich-kovář a sňal mu pouta.

„Neřvi,“ řekl přátelsky. „Nic se ti nemůže stát. Když ses už jednou přiznal, tak tě pověsí bez mučení.“

Povzbudivá slova kancléře neuklidnila, ale uvědomil si denní dobu. Na noc soud? „Pusť,“ řekl tiše. „Půjdu sám.“ A následoval žalářníka jako beránek.

Dva muži, kteří ho čekali před formou, vypadali tak nejspíš na zbrojnoše, ale sotva mnich zašel, odhodili kápě.

„Pan z Lipé vzkazuje pozdravy,“ ušklíbl se vlídně Petr z Roimberka a plácl vyděšeného kancléře po rameni. „Pan nejvyšší sudí ti dá doprovod. Ujížděj, co ti síly stačí, pane kancléři. Máš kam?“

„Ty myslíš... za hranice, pane komoří?“

„Bude to bezpečnější. Podej zprávu, kde jsi. Vzkážeme ti, až bude klid. Bez kancléře se špatně úřaduje, tak neměj strach. Nezapomeneme.“

„A král?“ zeptal se Jan Volek stísněně.

„Jsi první, na koho by zapomněl?“ zasmál se Petr z Rožmberka. „Ten má ted jiné starosti. Stačí mu, že jsi ve vězení a pod pravomocí soudních úředníků. To přece jsi. Pan nejvyšší sudí i já jsme úředníci královského soudu. Jecr.“

°“~ ~ -°~°_ ~*J*“~-,*fó*

„Do měsíce přijedou pro Markétu, paní,“ oznámil v té chvr'li nahoře na Hradě král Elišce.

$ rížasem se na něj podívala. Od té noci ho neviděla. Věděla, že byl na Křivoklátě **a** vrátil se teprve včera. A ačkoli se nerozloučili v nejtepší shodě, neočekávala nic **tak** zlého. Byl tu s ním křivoklátský purkrabí a docela zjevně nebyl v nemilosti. O kancléřově zatčení ještě nevěděla, a i kdyby, sotva by ho spojovala se sebou.

„Jak - pro Markétu?“ zeptala se. „Kdo?“ „Její ženich. Sňatek se

bude konat tam.“ „Vždyť jsi mi slíbil!“ vykřikla rozhořčeně.

„Co jsem ti slíbil? Ge můžeš beztrestně ukládat o můj život? Vrať se do Mělníka, prosím, a zůstaň tam.“

„Ne!“ vzbouřila se. „Nejsem tvůj vězeň. Jsem česká královna, tvá choť.“ „To ano,“ usmál se ledově. **„Já** na to nezapomínám, jak víš.“

Eliška se napřímila. „Já jsem se podvolila světským řádům, protože nějak iít musíme. Ale ty rozbiješ všechno, na co sáhneš. **I** tu náhodnou shodu jednou za rok vmé ložnici. Myslela jsem, že cítíš totéž a jsi si vědom povinností krále.“ Uvědomila **si** přítomnost Oldřicha, který přišel s Janem, a Radmily, která tiše vyšívala v ksnuě za ní, a zarazila se. „Dost o tom, prosím,“ dodala tiše. „Ai o samotě.“

„O samotě? To rád „ řekl Jan jízlivě bez ohledu na přítomnost cizích lidí. „Musíme nějak žít a plodit následníky- a zvlášť nevěsty mocných sousedů. A vyvěnit **je, jak** se sluší. Na to nezapomínám. Rozmyslí se. Mělník ti bude svědčit. Neboj se, přijedu i tam za povinností, kterou tolik ctíš.“

Otočil se ke dveřím. Eliška zdušeně vykřikla. Radrnila vyskočila a v posle<lrrí chvrli ji zachytla. Král už byl za dveřmi, ale Oldřich se vrátil.

„Mohu ti pomoci?“ zeptal se starostlivě. „Zavolám někoho, chceš?“

„Ne,“ řekla Radmila a soucitně se dívala na Elišku. „Omdlívá často, víra si rady. „

„Mám odejít?“

V té chvíli královna otevřela oči s hlubokým povzdechem. Plodit <lce~y, ano. **A** vybírat berní na jejich věna. Mocná už při narození. Ta nevolnost přece nel>y**la** z rozrušení. Ne, nemusela být. S hrůzou si uvědomila podezření, nad kterým **se** ještě včera radovala. Rodit rnu dcery! Jako rozmnožujeme dobytek pro větší zisk. **Ne.**

„Slož moje věci, Radmilo „ řekla klidně. „Vyprav mě na cestu. Odjedu do **Bavorska** se svou dcerou. A teď jdi, chci být sama.“

Radmila kývla na Oldřicha a vyšla na chodbu. „Mohu tě doprovodit?“zeptal se trochu odtažitě.

„2Ve, díky. Zůstanu tady,“ řekla a opřela se o dveře. „Za chvíli možná bude volat. **Je** rozrušená.“

„Myslíš, že opravdu odjede?“

„Tím jsem si jista, já královnu znám.“ Podívala se na něj. „A co měla udělat? **~ysliš;** že cena má povinnost přijmout potupu a mlčet?

Ne, já ji chápu. Vzbouřit se **a jít.** ***Kéž*** bych mohla!“

„To přece tnůžeš,“ řekl s podivem. „Pojedeš s ní?“

„Márn?“ zeptala se. Z ničeho nic jí z očí vyhrkly slzy. Otočila se k němu *zády,* **Opřela** se čelem o zeď a zoufale se rozplakala.

Najednou si uvědomil, že otázka platila jemu, a proč.

_~s_ ~-77

„Radmilo,“ řekl němě, „neplač. Přísahám ti, že jsem tě nechtěl potupit. Ani tecC, ani nikdy. Všechno je prostě - jinak, než to vidíš. Přísahám.“

Podívala se na něj a vlastně teprve teď si uvědomila jeho zpustošenou tvář. „Jak jinak? Jsi nemocen? Nemůžeš mi to říci?“

Zavrtěl hlavou. „Ne, to je má věc. Ale s mým vztahem k tobě to nesouvisí. Už ne.“

Mlčela a pořád se na něj dívala. Konečně promluvila a její hlas zněl docela jinak. Něžně a sladce. „Mám odjet s královnou do Bavor,“ zeptala se pomalu, „nebo mám zůstat?“

Ani on nepromluvil hned. Sklonil se, políbil jí ruku a chvíli ji podržel ve své s odvrácenýma očima.

„Zůstaň, řekl pak. „Přijedu do Potštejna... až se uzdravím.“

Triumf

Balduin si prohlédl Marii od hlavy k patě. „Díky, Gertrudo,“ řekl. Pomluvy, které provázely lucemburskou kněžnu, poukazovaly mimo jiné i na barbarské vychování, kterého se jí v daleké zemi chudých mravů dostalo. Pravda, Marie se nikdy nezabývala starostmi o to, co se nosí, a už vůbec neznala vkus Paříže. Ale Gertruda byla neomylná. Smysl jejího života byla vlastní krása a dokonalé vystrojení. Uplatňovala ho i u jiných. Marie byla Janova sestra, nemohla ji v jeho očích ohrozit. Krom toho - tak vysoko jako hraběnka z Lucemburku, neť trevírského arcibiskupa, sestra českého krále a dcera římského císaře, nemohla ani pomyslet. A právě dnes se Mariiny oči upíraly převysoko, i když o tom hlasitější slovo nepadlo.

Balduin ji pohladil obdivným pohledem. „Jsi krásná, Marie,“ řekl. Dobře věděl, že vědomí vlastního půvabu jí dodá sebejistoty nezbytné k připoutání pozornosti. I když ji nemínil předvádět ve společnosti příliš početné. Spoléhal na Roberta Bertrana de Bricquebec. Všechno

domluvil už Jan a arcibiskupovi zbývalo zahalit děje dnešního dne jen pláštěm žehnající velebnosti. Na času a místě se dohodli letmo včera večer přímo pod ostřížím zrakem Karla de Valois. „Vy se z rodiny zúčastníte honu sám, Vaše Excelence?“ zeptal se králův strýc Balduina podezíravě.

Arcibiskup rozhodil lítostivě ruce. „Bohužel, boj v říši vrcholí. Můj synovec- je velmi nešťasten, ie chybí v tak skvělé společnosti, ale co dělat. Snad si to vynahradí později.“

Později bude pozdě, pomyslel si Karel de Valois uštěpačně a konečně se uklidnil. Jako noční můra ho pronásledovala představa půvabných lucemburských sourozenců jak znovu zkříží cestu nadějného ženicha. Dobře si u královské kaple všiml, jak Karlovy oči při pohledu na tu dívku ožily. Jeho jízlivosti vůbec nezabraly. Pravda, nikdy ui se o ní nezmínil. Ale konečně, ustaraný strýc s ním nebyl stále. Kdoví. Škoda, věčná škoda, že Violanta nedorazila. Není o mnoho starší než má Markétka, ale je p~, roztomilá a Kare1 má děti rád. S Markétkou se občas i pomazlí. Dítě z Aragonie by mu mocná padlo do oka a dynastické spojení to je znamenité. Ten záměr mi nikdo vytýkat nemůže.

_79_

Gertruda pňnesla ještě aksamitovou čapku, stejně~oslnivě modrou, jako jednoduché šaty ušlechtilého střihu, několikrát ji posadila na Mariiny vlasy a zase sejmula.

‚~Já nevím,“ povLdechla si. „Možná by bylo dobré, když ji jako náhodou ztratíte. Ale teprve až vás král v ní uvidí. Sluší *vám* neobyčejně, ale vaše rozpuštěné vlasy jsou krásné. Škoda je přikrývat.° Marii znala jako dítě a kdysi jí tykala. Teď dávnou důvěrnost neobnovila. Nehodilo se to. Věděla, že Jan ji za to rozhodnutí pochválí.

Marie se ohradila. „Přece nebudu... Jako nějaká...°

„Když oblékáte krásné šaty a dbáte, aby vám slušely, to myslite, že jste nějaká?“ usmála se Gertruda. „Nevidím rozdíl. Vy ano, Excelence?“ obrátila se k arcibiskupovi.

„Gertruda má pravdu, Marie,“ řekl vážně. „Líbit se není hřích. Ba ani - zalíbit se.“

„Nezapomeňte, Výsosti, že nejste v Čechách. Jste ve Francii. Co tam by vzbudilo pohoršení, je tady přirozené. Čapku ztratit by bylo možné i v českých lesích, nezdá se várn? Ostatně nikdo vás nenutí.

Rady nemusíte dbát. I tak jste krásná.“

Po Mariině tváři přelétl letmý červánek. Balduín sí s potěšením uvědomil, že její smetanová pleť je bez vady. Zblízka, zdaleka, zepředu, z každé strany - krása. Souměrná vznosná postava, hluboké oči. Hudební hlas. A rod, jemuž se každý nevyrovná. Je nejen znamenitý, ale jeho význam je v evropských souvislostech přímo kličový. To nemůže uniknout francouzskému králi. Jeho přední rádce Robert Bertrarr to už pochopil.

Vyrazili. Arcibiskup se svou loveckou družinou a po obou jeho stranách dvě ženy. Ger~truda ted vystupovala jako Mariina společnice, a to ostatně i byla. Balduin si nemohl dovolit nezasvěcený fraucimor. Ne dnes. Až nastane čas obřadných příprav, Ger-truda prostě zmizí. Nikdo o ní nepotřebuje vědět víc.

Alej na pokraji lesa byla dlouhá. Úmyslně ji tak zvolili.

Obavy z dlouhého čekání byly zbytečné. Ve stejnou chvrli se na opačném konci vynořily siluety dvou jezdců. Mane se zachvěla. Hra byla řízena s takovým přehledem, až to budilo podiv. Lovčí se psy se rozptylili do lesa, ještě než pětice dojela k sobě. Hlahol zdvořilostních obratů převzali Balduin s rytířem Bertranem. Gertruda nenápadně couvla a Karel s Marií osaměli ve svém mlčení. Jeden před druhým měl děs, že vypadá hloupý, ale ani jeden z nich včas slovo nenašel.

Ba1duin po nich pokukoval trochu vyplašeně, ale Gertruda rázně popojela vpřed ve chvíli, kdy užuž mínil zasáhnout, a oddělila ho od mlčící dvojice. Robert Bertran miloval baculaté ženy a také věděl, že odláká-li Mariinu společnici, přijde králi vhod. Gertruda ostatně jevila živý zájem o znamenitost Balduinovy smečky, kterou znalecky hodnotil.

Mezitím králův kůň jakoby náhodou stočil hlavu a připojil se k Mariinu. Zvolna vykročili. Konečně se odvážila zvednout oči a zjistila, že ji jeho pohled neopouští. Zkoumavý. Tázavý. Snad plný obdivu.

„Děkuju,“ řekl tiše. „Zač?“ poplašila se.

„Že jste se na mne podívala. Nemohu zapomenout na vaše oči. Pronásledují mě od pnmího setkání. Hněváte se, že jsme se potkali?“

„Na velkých honech se lidé potkávají,“ řekla neurčitě.

„Ale já jsem vás potkal schválně. Přál jsem si to.“

Pořád se na ni díval. Marie se najednou rozesmála, pobídla koně a čapka jí sklouzla z vlasů. Dohnal ji. „Jste krásná. Chtěl bych být první,

kdo vám to kdy řekl. Co o mně víte?“

„Dost na to, aby...'

„Mlčte,“ zarazil ji. „UŽ nemluvte. Domyslím se.“ „Co když špatně?“ usmála se.

„Nebudu vědět, že špatně. Budu šťastný.“ Vzal ji za ruku a schylil k ní své rty. „~ste tady a mohu snad věřit, že souhlasíte. Musím se rozhodnout velmi rychle, ale není to nesnadné.“

Ohlédla se. Daleko za nimi se loudal Robert Bertran s Gertrudou. Balduina už vidět nebylo. „Poslechnu svého bratra a strýce,“ řekla upejpavě.

Jenom to?“ Znělo to zklamaně.

„Vy jste se ještě nevyjádřil, ale prosím, mohu říci víc. Velice ráda tentokrát poslechnu svého bratra.“

Dovtípil se. „Už jste ho někdy neposlechla?“ „Velmi nedávno.“

„Díky. Zastavte se.“

Poslechla. Pobídl koně a objel ji kolem dokola. „Možná si počínám hloupě,“ řekl, „ale nemůžu se vás nabažit. Jste vskutku krásná. Nic chytřejšího mě nenapadá. Stydim se. Nechci vás nudit.“

„Mne nenudíte.“ Dívala se na něho. Jestli mluví pravdu, jsme krásní oba. Jemu tak ostatně říkají. A oba jsme velice málo výřeční. Všechno, co řekneme, tak má strašnou váhu. Bojím se slov. Podívala se na jejich spojené ruce a pak znovu na něho.

„Marie,“ řekl, „je to brzy, ale prosím vás mi věřte. Jsem si jist, že vás budu milovat.“ Uvolněně vydechl, jakoby z něj spadlo velké břímě. „Jsem také jist, že spojení s vámi je to nejvhodnější i pro Francii. Plní mě to štěstím. Velice bych trpěl, kdybych se vás musel vzdát. Jsem král. Uznal bych i bolestnou nutnost, nebylo by to prvně. Ale tentokrát díky nebi nemusím.“

Štěkot psů, veselé výkřiky, sem tam se mihl hlouček jezdců. Toulce se houpaly u sedel netknuté. Možná i prázdné. V torn zmatku vypustit šíp bylo nebezpečné a královští loučí dbali, aby nedošlo k tragickému omylu. Anebo dokonce k záměrné vraždě pod rouškou náhody. Ale pokud někdo přišel s černým úmyslem, neprojevil ho.

Vládla pohoda. Spíš ospalá v parném letním dnu. Stíny se zvolna dloužily a už se vlastně čekalo jen na závěrečné zatroubení, aby se rozptylení lovci sjeli na mýtině a s chudičkou kořistí v ukázněném šiku se odebrali k hostině. Ale protože pokyn k zakončení honu mohl dát jen král, nedělo se nic.

Hubě de Valois se znepokojeně přitočil k svému zéti, henegavskému vévodovi. „Neviděls Jeho Veličenstvo, Viléme?“

Místo otce se ozval syn. „Ujížděl jako ďas s Robertem Bertranem. Ale už je to hezky dlouho, dědečku. Myslím, že štvali lišku. Mám se po něm podívat?“

„Buď tak rnoc hodný.“

„Můžu s tebou?“ ozvala se plavovlasá holčička po Karlově boku. „Proboha ne!“ vykřikl mladý Vilém odmítavě. „Pojedu rychle. Spadla bys.“ Holčička popotáhla.

„Neplač, Markétko,“ řekl hrabě. „Prosím tě! Nikdy jsi přece neměla ráda divokou jízdu a Vilém jezdí ztřeštěně. Ještě jsi malá.“

Markéta se zatvářila vzdorovitě, ale vlastně za odmítnutí byla vděčná. Bylo jí sotva šest a na svém malém koníkovi se taktak držela. „A co dostanu, když přestanu plakat, tatínku?“

„Pusinku,“ řekl a hned to splnil.

Tohle děťátko obzvlášť miloval. Markétka uzavírala dlouhou řadu jeho potomků. Narodila se s velkým odstupem, ostatní byli vlastně dospělí. I někteří jeho vnuci už byli starší než ona. Divokému Vilémovi, který se právě vydal ~po stopách francouzského krále, bylo přes dvacet.

Jeho dvě sestry si za zády rodičů něco šuškaly a občas vyprskly smíchy. Karel de Valois se s lítostí podíval na starší z nich. Jmenovala se Markéta zrovna jako jeho dcerka. Byla první z těch, které se vynořily v jeho představách, když začalo být zjevné, že bude třeba oženit krále Karla. Jistě by s ohledem na vlastního syna dal přednost tomu, aby poslední Kapetovec raději zůstal bezdětný, ale těžko se mohl okatě stavět na odpor královu vysvobozeni z bezvýchodného manželství.

Jemu samotnému královské koruny unikaly jedna za druhou přes všechnu snahu jeho staršího bratra krále. O tu nejcennější, císařskou korunu římskou, ho před čtrnácti lety zrádně připravil drzý Lucemburk. A Jindřichův bratr, Balduin Lucemburský, se tu najednou naparuje, jako by odjakživa byl v přízni francouzské královské rodiny! Kdysi býval, to jistě. Před patnácti lety. Svůj arcibiskupský titul dostal jen díky přímluvě francouzského krále a odvděčil se mu hanebným nevděkem. Neměli umřít Karlovi starší bratři. Ti si otcova odkazu vážili víc.

Karel si najednou dělá, co se mu zachce. Snad proto, že celý život poslouchal. Nikdy ho nikdo nebral vážně a najednou je z něj král.

Vilémova dcerka jistě není kráska a léto jí nesvědčí. Sotva se ukáže slunce, je samá piha, ale snad by si ženich dal říci, henegavské má rád. Horší je, že papež by asi dispens odepřel. Právě Markétě ji nedal už k sňatku s Isabeliným synem Eduardem. Dokonce dvakrát ho žádali. Ale Jan Dvaadvacátý dokáže být tvrdohlavý. Snad aby ukázal, že jsou oblasti, kam světská moc nezasahuje, a že i král Francie musí občas ustoupit chce-li, aby jeho jedinečný vliv na celou avignonskou politiku nepřišel nazmar úplným znehodnocením instituce papežství.

Ted by to dopadlo jedině stejně, královo příbuzenství s henegavskými je ještě těsnější. Rádcové jako jeden muž zvedli hlas proti tomu sňatku, protože už každý z nich měl nějakou chráněnku, a Karel de Valois to přijal odevzdaně. Ostatně kdyby se podařilo a ani Karel neměl syna, výhra je větší. Nejbliže trůnu stojím já, a po mně můj syn.

„Žádal jsem toledského arcibiskupa, aby si pospíšil a svou sestru přivedl už sem," řekl nespokojeně. „Bůhví, co ho zdržuje. Ráno jsem dostal zprávu, že se chystá. Pořád se jenom chystá. A nic."

Henegavským to bylo celkem jedno. Když jejich dcera vypadla z královské hry, výsledek je natolik nezajímal. Jistě, bylo by příjemné, *kdyby* se F~lip, bratr vévodkyně, dostal na královský trůn, ale nejnovější francouzský král byl ještě o rok mladší než on. A na královraždu nepomyšleG.

Mezitím mladý Vilém na své krkolomné cestě narazil na trevírského arcibiskupa. Byl v loveckém, velmi světském šatu, a tvářil se na výsost spokojeně. Což bylo v tuto hodinu všeobecného hladu s podivem, protože o něm bylo známo, že holduje lecjaké světské neřesti včetně dobrého jídla.

„Hledám krále," oznámil mu Vilém. „Trapně se připozdívá. Vy ještě nemáte hlad, Excelence?"

Balduin se usmál. „Kde se nasytí duše, hlad těla se neozývá, milý Viléme," řekl poučně.

„A čím se duše nasytila, smím-li se ptát?" „Tiše,° řekl Balduin místo odpovědi.

Vilém sledoval směr jeho pohledu. Pěšinu mezi stromy přejel pán s dámou a zmizeli v houští. Za nimi zase dáma a další pán. Vilém hvízdl.

„Čest a uznání Lucemburkům," řekl. „UŽ jsem něco slyšel. Bojím se, že chudák dědeček tu ránu osudu odstůně. „

„Chudák dědeček je na rány osudu zvyklý," prohlásil Balduin s notnou dávkou cynismu. „Byla obava, že by ho porazil spíš nečekaný úspěch. Můj synovec jednal výhradně v jeho zájmu."

Vilém ožil. Setkání s českým králem bylo určitě s to zahnat nudu královských slavností. „Jan? On je tady? Neviděl jsem ho."

„Není tu. Bohužel někde válčí." Balduin si povzdechl. Byl nesvůj, kdykoli se Jan hnal do válečné vřavy. Dobře věděl, že je neopatrný. „Zastoupil jsem ho doufám k jeho úplné spokojenosti."

„Kdo je ta druhá dáma?" zeptal se Vilém. „Ta, kterou doprovází pan de Bricquebec. „

„Gertruda z Wolkeringen," řekl Balduin opatrně. Vilémův zájem ho nepotěšil a připomněl mu, že podivná společnice musí zmizet včas. „Bývala společnicí hraběnky Marie už za života její matky." **Znl** to dost nevinně? Snad ano.

Vilém potřásl hlavou. Jméno mu mnoho neříkalo. „Jak se tak dívám," řekl jen, „ztratím se na chvíli k rožňům, třeba z nich něco upadne, budu-li se snažit. Vypadá to, že na hostinu si počkáme."

„Za tmy při pochodních má hodování větší kouzlo," usmál se Balduin. „Leckdo to ocení."

Setkání s Karlem de Valois se už nevyhybal. Dokonce skupinku, kde byl, vyhledal záměrně. Chtěl ho mít při ruce, až vypuknou ty řeči. Vilém Henegavský patřil k sousedům, s nimiž měl tradičně dobré styky. Jeho společnost byla dobrá záminka.

Králův strýc se na něj jenom podíval a srdce v něm pokleslo. Vzezření trevírského arcibiskupa bylo výmluvné.

„Domníval jsem se, že Vaše Excelence míní přivést i loučí a vlastní smečku,"

Q~ _ ~ _ f22

řekl štiplavě. Jeho vykání nebylo projevem úcty jako Vilémovo. Dával dávnému chráněnci najevo odstup, který si vysloužil zradou francouzského královského zájmu. Věru že se ji chystal odčinit velmi podivně.

„Nejsem tak zuřivý lovec," usmál se Balduin. „Rád jsem je postavil do služeb mládí. Tím spíš, že mi to dalo vzácnou příležitost k milému setkání s Vaší královskou Výsostí. Vídáme se jen při událostech, při nichž na srdečná slova nedojde." Sklonil se s úsměvem

k malé Markétce. „Rozkošné dítě. Vaše nejmladší dceruška?“

Karel de Valois, zahnán do obrany, se na něho nedůvěřivě zadíval. Co tohle znamená! Proti jeho vůli se po jeho tváři ale rozestřel zmatený úsměv. Markétka, to byla jeho slabá stránka. Nezasvěcení ji vždycky spíš pokládali za jeho vnučku. Bylo vidět, že Balduin se na setkání připravil a jistě mu na něm záleželo.

Markétka vysekla dokonalou poklonu a Vilém Henegavský se vložil do rozmluvy. „Rád vás dva vidím pohromadě,“ řekl s úsměvem. „Vznešeného otce své choti miluju a ty, Balduine, jsi můj nejdražší přítel. Bolí mě, že mezi vás vstoupilo nedorozumění. Čas přece dávno přikryl všechny domnělé křivdy a neuvažující mládí se pokrylo šedinami. Byl vinen víc Jindřich Lucemburk nebo Filip Kapet? Oba jsou mrtvi. Ale vy dva žijete.“

V nastalém tichu ho ani Balduin nepodepřel. Co! Vinen že je císař sražený ve svém rozletu intrikami papeže a francouzského královského dvora? Karel de Valois se vysloveně mračil. Vilém se díval z jednoho na druhého a jeho úsměv zvolna vychládal.

Balduin se vzpamatoval první. Takhle jsme si to s Vilémem nedomluvili, ale vlastně má pravdu. Nelze se ohlížet. Ceká nás budoucnost složitá, určitě přinejmenším stejně jako minulost, nad kterou se voda ještě nezavřela. Císař Jindřich zahynul v Itálii, opuštěný a snad i zrazený. Filipa uvláčel k smrti zdivočelý kůň. Trest boží, můžeme křičet jeden na druhého. Nebo si podat ruku v soustrastném srozumění. Je už čas?

Zkoumavě se zadíval na králova strýce a setkal se s jeho očima. Byly přemítavé. Zdálo se, že bývalý nepřítel uvažuje stejně. Ale oba váhali. Balduin měl proč. Tahle chvíle mohla jen vzbudit nejistotu. Avzpomínku na ni, až záš~, která za chvíli nutně vypukne plnou silou, zvolna opadne.

Usmál se na Viléma. „Díky, příteli. Jsem ochoten podat ruku k smíru, a nejen dnes.“ Obrátil se ke Karlovi de Valois. „Nechci zastírat svůj podíl viny, pokud nějaká byla,“ řekl vážně. Jen bych rád připomněl Vaší Výsosti, že ať se stalo cokoli, děti našich bratří byly nevinné a nezatěžuje je žádná zloba. Při císařské volbě mého bratra byl nejstarší z nich, můj synovec Jan, teprve dvanáctiletý. A jako český král je tak významnou složkou poetiky římské říše, že jeho přátelství s francouzským králem, které naštěstí žádnou újmu neutrpělo, je přínosem i pro Francii. A jako lucemburský hrabě...“

Tvář Karla de Valois, užuž připravená zjihnout, se najednou změnila. Zvuk rohu hlásal pozvání k prohýbajícím se stolům a nepochybně znamenal, že někde se objevil král. Balduin se otočil. Ovšem, už ho bylo vidět. Blížil se pomalým klusem v čele trevírské lovecké družiny a žena po jeho boku vyvolala v řadě přihlížejících dlouhý obdivný vzdech. Oči jí zářily jako hvězdy. Karlovi též.

„Málem bych ji nepoznal," řekl Vilém fIenegavský, který Marii od jejího odjezdu do Čech neviděl. „Krása! Ale ten pokus o smíření býl předčasný."

Balduin se ohlédl. Karel de Valois byl pryč, jen větve keřů, které za ním uzavíraly cestu, se ještě pohybovaly.

„Jedině možný, drahý Viléme," řekl s povzdechem. „Nečekal jsem víc. Teď bude velmi nesnadné na to přivést řeč, ale Karel de Valois naštěstí není hlupák. Snad si v příhodnou chvíli na podávanou ruku vzpomene."

Mladý Vilém se objevil s plnými ústy. Jeho výprava se zřejmě zdařila. Teď se připojil k průvodu příštích hodovníků, který se řadil za králem a jeho společnicí.

„Královská svatba!" řekl s potěšením. „Tu si Jan přece ujít nenechá."

Balduin si povzdechl. „UŽ bude muset. Jak jsem viděl tvého děda, netroufl bych si žádat prodlení. Ostatně, podíváš-li se pozorněji do tváře francouzskému králi, bylo by to i zbytečné."

S Karlem de Valois se nakonec u stolu sešli v nejtěsnější blízkostí vznešeného páru. Řeč tu plynula zdvořile a hladce, nikdo nechtěl popouzet. Ale král stejně nevnímal, co se kolem děje. Díval se upřeně na zvolenou nevěstu. Oba mlčeli.

Heřman z Miličína hnal koně na východ na Balduinův příkaz, a taky z nedočkavosti. Poslední dny už neměl stání. Okolkování v lesích na burgundském pomezí jistě oplývalo nejjemnějšími zákruty vysoké diplomacie, s níž by se mladý muž v jeho postavení a důvěrník českého krále měl obeznámit blíž, ale Heřman předobře věděl, že daleko na východě se schyluje k bitvě, která jeho rytířskou duši lákala nesrovnatelně víc. Balduin mu samozřejmě vysvětlil, oč jde, a mladý rytíř dobře chápal, že tohle jeho krále-modlu možná zajímá víc, než celý Ludvík Bavor a jeho zápas o římský trůn. Proto zůstal. V neposlední řadě i proto, že si vážil důvěry, která vyjadřovala uznání jeho spolehlivosti hbitosti.

V rychlých přeletech ze země do země vidycky on jediný udržel krok s králem a nejednou sklidil jeho pochvalu, kdys v čele letící družiny se octli sami dv-a a ostatní zůstali kdesi vzadu. Ale byl šťasten, že tohle poslání konečně skončilo. Výsledek byl příznivý královskému přání a on byl volný pro slavné činy první veliké bitvy. Šarvátek už svedl nepočítaně, ale to, co ho čekalo, bylo víc.

Mety objel ze severu. Měl sto a jeden .dohrý důvod, proč se **VylIIIOUt rllěStll,** a zřejmě nebyl sám. Právě se chystal vjet do brodu na Moselle, když ho panoš upozornil: „Kdosi nás stíhá, pane."

Za nirni se hnala skupina jezdců, citelně početnější než Heřmanova dmžina. Se řekou za zády nebyli v nejlepším postavení. Snad mohli přebrodit ještě včas, alc Heřman byl prosáklý královským hazardérstvím. Polu~jeli útočníkům vstříc a zastavlll se v bojovém seskupení. Zbytečně. Zdánliví pronásledovatelé uhnuli a vydali se podél řeky v očividné snaze najít jiný brod. Proč?

Heřman zpozorněl. Při své početní převaze si mohli neznámí cestu k brodu probít, krom toho Heřmanova družina okamžitě opustila nepřátelský postoj, jakmile bylo jisté, že nejde o útok. V hučení řeky ho mohl zvuk zmylit, ale přesto...

„Za nimi!" zavelel, jak se mu zdálo, že zaslechl úzkostný dívčí hlas. To, co vedoucí jezdec přidržoval před sebou v sedle...

Heřman se řítil v čele svých lidí a vzdálenost mezi ním a uhánějícími jezdci se krátila. Náhle si všiml, že jede sám. Za ním třesk zbrani. Ještě než stačil zastavit a obrátit koně, věděl, že je zle. Jeho nepočetná družina se taktak bránila přesile. Rychle se vrátil a zasáhl do beznadějné bitky. Ještě vrhl přes rameno pohled za těmi, které pronásledoval. Na štěstí neobraceli. To jsme mohli být pěkně v kleštích, patří-li k nim ti vzadu.

Nových útočníků i tak bylo až dost. Obstoupili je kruhem a tlačili do řeky. Kdyby aspoň brod! Marná snaha. Bili se urputně, ale pod couvajícími koni se drolil kraj břehu. Heřman sklouzl s koně a uprostšed zdecimované družiny se pokusil přeplavat. V hluboké vodě se zbraněmi a koni to šlo mizerně. Navíc nepřátelé se rozdělili, projeli brodem a teď na ně čekali u řeky z obou stran. Heřman s družinou zůstal stát na mělčině. Voda z nich crčela.

„Vzdejte sei"

„Co od nás chcete?" odpověděl Heřman otázkou.

„Pro loupežníky máme provaz," houkl pán ze břehu. „Ale

věnujeme vám život, když odhodíte zbraně a řeknete, kam jste dali odvézt Irmengardu.“

Heřmanem lomcoval vztek. Ted v létě ve vodě nebylo nepříjemně, ale cítil se pokořený. „Lapkové jste vy,“ houkl zpátky. „Můj meč patří jen mému králi. Divý ho nevydám.“

Mezi nepřáteli to zašumělo a dva jezdci vyjeli do čela. Heřman k svému podivení v jednom z nich poznal verdunského biskupa Druhý jezdec se mu podobal postavou i tváří. Patrně jeho bratr Gobert. HeřTnan se s ním dosud nesetkal.

„Kterému králi?“ Otázka zněla mnohem méně sebevědomě.

„Korouhev,“ sykl Heřman k panošovi. Pochopitelně ji stáhli při divokém pronásledování, ale... „Měli jste ji vztyčit už dávno, pitomci!° Když český lev konečně vycenil nad jejich hlavami zuby, křikl s pekelnou jízlivostí na zaražené útočníky: „Byl bych rád složil Vaší Excelenci uctivou poklonu. Omlouvám se. Bohužel nebyl čas.“

Bojovníci na břehu couvli a udělali místo. Heřman vylezl z vody první. Bratři ďAspremontvyměnili pohled. Promluvil biskup.

„Jeli jste bez korouhve, pane,“ řekl dost mírně. „A když jsme se objevili, začali jste prchat.“

„Neviděli jsme vás. Hnali jsme se po proudu z docela jiných důvodů. Skupina jezdců vzbudila moje podezření. Zdálo se mi, že slyším ženský výkřik. A že ji taky vidím. Chtěl jsem se přesvědčit, co jsou zač. Byl jsem jim v patách, ale musel jsem se vrátit, když jste zaskočili mou družinu.“

„Ztrácíme čas!“ vykřikl Gobert. „Kde je? Kde je má Irmengarda?“

Heřman potřásl hlavou. „Bojím se, že už je nedoženete. Měli dost času zmizet,“ řekl s lítostí. „Letěli po druhém břehu jako árii. Neb projedete zpátky a brodem...“

„Za nimi!“ vykřikl Gobert. Přestal si ho všímat a rozjel se tryskem k brodu. Hotovost za ním.

Biskup s několika jezdci se ještě pozdržel. „Jsem vám dlužen omluvu a vysvětlení, pane,“ řekl zadýchaně. „Skupina drrých lapků unesla mou neteř takřka před našima očima. Stíháme je už od Meusy. Mysleli jsme... Nehněvejte se, chovali jste se podezřele.“

Heřman se hořce usmál. Kdybych jel pokojně dál za svým posláním, mohl jsem jim únosce prozradit včas. A kdyby se oni na nás nevrhli jako blázni! Aspoň že v potyčce nebyli žádní mrtví. Bez zraněných se budu muset v tom spěchu obejít. I v bitvě, kčertu.

Nebude snadné sehnat jiné.

„I mně to je líto, Vaše Excelence," řekl nicméně ukázněně. „Doufám, že se se svou netí sejdete s živou a zdravou."

Biskup potřásl hlavou. „Možná jí ten omyl zachránil život. Já i Gobert jsme ochotni za její svobodu zaplatit cokoliv. Ale kdybychom je dostihli a bojovali kdoví. Mohu se jen modlit, aby ta černá srdce vedl jenom zisk." Heřman se chvíli díval za biskupem, kterývjel pomalu do brodu. Goberta už vidět nebylo.

Jedeme," řekl pak své zmáčené družině. „Ranění zůstanou v nejbližší vesnici a pak se vydají do Trevíru. My uschneme cestou, sušením se zdržovat nemůžeme. Už tak jsme ztratili hrůzu času."

Byla to prazvláštní družina. Jeli bosi. Ve škorních jim čvachtala voda. Zavěsili je k sedlům. Nad jejich hlavami hrdě vlála korouhev s českým lvem.

Krvavý kotouč slunce už stál nad obzorem. Ještě za šera se odbyla slavná polní mše i rytířské pasování. Teď už stáli svému osudu tváří v tvář. Tam za potokem se tměla habsburská hotovost. Vpředu šik rytířů.

Stejně jako u nás, pomyslel si Heřman. Ještě naposled stáhl železnou rukavici a holou rukou něžně pohladil rytířský pás. Teprve před chvílí mu ho český král položil kolem beder. Heřmanovi se zdálo, že povzbuzující úsměv platil jenom jemu, stejně jako navyklá slova obřadu. Třásl se nedočkavostí. Měl za sebou desítky potyček i několik turnajů, ale ve skutečné velké bitvě se měl bít poprvé. Den patrona České země.

Na možnou smrt nemyslel. Toužil se jenom vyznamenat před očima toho, jemuž zasvětil život nejen z povinnosti. Mladý, zářící rytíř, český král! Vyrovnat se mu nemohl, ale aspoň přiblížit se. Jak dlouho ještě budeme čekat?

Včera při poradě velitelů mocného vojska římského krále nebyl, ale jako obvykle se všechno vyneslo. Falcká korouhev chyběla. Římský král dal opět přednost tomu přihlížet z hradeb pevného Dombergu, který byl za jejich zády, jak jiní krvácejí pro jeho království. Taktak, že netáhli vůbec zpátky, když včera bez výstrahy narazili na Fridricha.

Nikdo ho ještě nečekal. Všeobecně se mělo za to, že vojska obou hat>slnu-ských

Q~

bratří se spojí dřív, než vytáhnou proti nepříteli, a o Letipoldovi se vědělo. Mohl být nejvyš někde u Mnichova.

Jakmile zvědové zjistili, že samotného Fridricha provází hotovost jen o málo slabší, než se podařilo shromáždit Bavorovi a jeho spojencům, Ludvík začal zase uvažovat o včasném ústupu.

Český král se rozzuřil. „Nikdy!“ vykřikl. „Kdybych tu na místě měl padnout sám. Já *nelnulo* terčem posměšků a potupných písní, aby si na mě ukazoval kdejaký kluk. Já ne! Kvůli tomuhle bych měl zmeškat slavnou svatbu své sestry, francouzské královny? Nikdy bych si to neodpustil. A co víc, neodpustil by mi to ani jediný z mých rytířů.“

V tom měl pravdu. Vytrvalou pomoc váhavému králi už v Čechách Janovi kdekdo zazlíval. Jen málokdo si uvědomoval, že nemá na vybranou. Habsburk ho pokládal za úhlavního nepřítele a za českého krále stále vydával vyhnaného Jindřicha Korutanského, kdysi manžela Anny Přemyslovny, starší sestry královny Elišky.

„Dokud jsem nebyl poražen,“ namítl Bavor, bledý jako stěna, „zbývá naděje. I tobě, příteli. Velice si vážím tvých bojovníků, ale víš, jaká sta proti nám bude stát, až se habsburští bratři spojí? Domníval jsem se, že Fridrich má kolem sebe jenom družinu a vojsko přitáhne až s Leopoldem. Jen se podívej!“

~an se usmál. „Tím lip. Kdyby měl Fridrich jenom družinu, nezbylo by nám než čekat a možná na porážku. Ale takhle můžeme rytířsky nabídnout čestnou bitvu.“ „Zbláznil ses?“ vykřikl Ludvík. „Dorazí-li Leopold během bitvy, roznese nás na

kopytech! Uprostřed vřavy je nemožné usměrňovat vojsko. Stiskne nás ze dvou stran.“

„Zajisté, dorazí-li,“ řekl Jan klidně. Už byl rozhodnut. „Proto bitvu musíme svést okamžitě, hned po východu slunce. Do večera to Leopold nestihne. Víme, za co se bijeme, a víme, že musíme zvítězit rychle. Svatý Václav nám pomůže. Tím jsem si jist. Pošlu Ftidrichovi výzvu aspoň sám za sebe. Jednou to musí skončit. Déle to snášet nehodlám.“

Jeho prohlášení se setkalo s všeobecným pochopením. „Můj patron svatý Václav není,“ pokusil se Ludvík ještě protestovat, ale ukřičeli ho.

„Je to předvečer patrona rytířství svatého Michala,“ přidal se k Janovi Fridrich z Hohenzollernu. „Dáme-li se neslavně na ústup,

přikloní korouhev na stranu Habsburků. Jeho Veličenstvo má víc než pravdu. Musíme udeřit hned.“

Opustil s českým králem jednání, ještě než ho Ludvík Bavor rozpustil, aby dali dohromady výzvu, jejímuž znění by Ftidrich neodolal. A možná i něco jiného. Teď, těsně před bitvou, Hohenzollernův šik vidět nebylo a norimberští pod jeho vedením určitě neustoupili.

S vyhlášením bitvy poslal král Jan Plichtu ze Žerotína, jehož věhlas neporazitelného ho proslavil daleko za hranicemi Čech a rytířský Fridrich ho dobře znal. Museli obezřele volit slova, aby Fridrichovi zabránili v odkladu, k němuž ho vedla prozíravost. Ale byl rytíř, který na sebe nebude chtít vzít hanbu, jaká provázela jeho protivníka po letech nestatečných ústupů.

Jan uvažoval dobře. A volil dobře posla. Pan Plichta zopakoval přesně zdvořilá slova, jak mu pňkázal český král, a dál už stačil jenom výraz jeho tváře, když Fridrich

zkusil odsunout o jediný den osudné střetnutí. Jestli chceš, Habsburku, cejch zbabělého psa..

Fridrich umlkl v půli věty. Plichta ze Žerotína bude putovat po knížecích dvorech jako uctívaný vítéz a host. Nelichotívá zmínka z jeho úst...

„Souhlasím. Zítra za východu slunce.“

Osudné slovo bylo vyřčeno. Přípravy skončeny. Už jenom český král pronesl krátkou plamennou řeč proti Fridrichovi; který ho hanebně připravil o římskou korunu a upírá mu nárok i na českou. Zhoubnými nájezdy plení zpřátelené země. Takovou potupu může smýt jen krev.

Koně rytířů v praní řadě neklidně popojížděli a zase se vraceli. Král naposledy projel před českým šikem s odhalenou odhodlanou tváří a pak spustil hledí. Hlasitě to třesklo, jak všichni najednou následovali jeho příkladu. První řady vstoupily do potoka, který obě vojska dělil, a pomalu se dávaly do pohybu. I nepřátelské vojsko se zavlnilo a ze strany se ozvalo příšerné zavyti. To kumánská jízda, kterou uherský král poslal na pomoc Fridrichovi, spustila válečný ryk, který nepřátele kdysi plnil děsem. Dnes už si zvykli. Dobře věděll, že lehká jízda nemůže ohrozit rytíře.

Kumáni do boje zatím nezasáhli. Proti Čechům se rozjeli rakouští těžcí rytíři. Heřman zarputile zaútočil sotva se přiblížili na dosah.

Dokonce se dostal před krále, ale ne na dlouho. Jezdec s královskou korouhví se octl po jeho boku a rytíř se zlatou přilbou a supími pery dokonce před ním. Šik českých rytířů rozrazil řadu Rakušanů ostrým klínem.

Příliš úzkým. I nezkušený Heřman si okamžitě uvědomil nebezpečí. Pronikli hluboko do rakouských řad a přiblížili se dokonce k Fridrichově orlici. Český král určitě sledoval ctižádostivý cíl utkat se s Habsburkem přímo, ale Fridrich byl dohí-e střežen.

Až příliš dobře. Nápor ze strany hrozil, že je umačká. Nevyhnutelnému odříznutí bránili jenom další najíždějící rytíři, z nichž každý, obklopen nepřátetskými jezdci, bojoval o život. Heřman, zle tísněný z obou stran, zahlédl, jak se opodál kácí Gerotínova orlice, a co horšího, český lev vpředu zakolísal, propadl se a zmizel.

„Český král! Zajali českého krále!“ ozval se z rakouské strany vítězný ryk. Nad hlavami jezdců supí pera vidět nebylo.

Heřman se zběsile vrhl směrem, kde je zahlédl naposledy, a jeho meč opsal smrtonosný kruh. Štít taktak zachytil zbývající rány, ale jako zázrakem se *před* ním uvolnilo. Ten, který stál zle tísněn na zemi, se tak konečně mohl rozmác hnout a zběsile se bil o kousek místa mezi dorážejícími koumi. Zahlédl dvě bílá lekna na štítu, duchapřítomně se chopil podávané Heřmanovy ruky a dřív než se opřel o jeho nohu a vyhoupl se za něj na koně, sehnul se a jediným vzmachem vytrhl českou královskou korouhev z ruky padlého korouhevníka.

Tři rožmberští jezdci se k nim probili. Pod jejich ochranou Heřman otočil koně a drali se zpátky z obklíčení. Stň'brný lev výsměšně vycenil zuby z rozvinuté korouhve vJanově ruce. Provázely je výkňky zklamání, když se konečně octli mimo nebezpečí. Rytíři, dychtiví boje, se znovu šikovali. Postup Rakušanů byl zřetelný.

Jati sklouzl s koně. „Udržte je!“ křikl na jezdce.

Věděli, oč jde. V noci dlouze probírali možné zvraty boje. Hustě semknuti se

_R8- ~ -89

čeští rytíři postavili znovu rakouským, ale už neútočili. Spíš ustupovali. Krůček po krůčku.

Řady nepřátel houstly, jak zadní narážely do předních. Habsburská orlice se kdesi ztratila ve zvířeném prachu. V zmatené strkanici už nebylo možné ani kloudně zvednout meč. *Češi* se dtželi na

místě za pevnou hradbou štítů, jenom na středu nepatrně ustoupili. Teď! Najednou se rozjeli do stran jako bleskem. Heřman v letu seskočil s koně a plesknutím ho hnal za ostatními. On sám se vklínil do neprostupné řady pěšáků, které jezdci až doteď zastírali očím zaskočeného protivníka. Vypadalo to, jako by se vynořiti rovnou z pekla před poplašenými koni.

Jezdci, namačkaní jeden na druhém bez možnosti uhnout, byli rázem bezmocní. Takový šik bylo možné rozrazit jen z divokého cvalu. Během nastalé řeže se Rakušané pokusili získat místo. Trvalo věčnost, než se jim zdařilo se rozjet a sešikovat o kus dál.

Heřman se otočil po supích perech. Král předtím stál v pnmí řadě pěšáků, ale teď zmizel. Celá řada ostatně prořídla. Ani Heřman nezůstal mezi těmi, kdo zvolna postupovali vstříc vražednému rozjezdu. Rychle přivolal koně a nabídl ho opěšalému králi. Ten jenom mávl odmítavě rukou a Heřman rychle pochopil, proč. Přiváděli mu jiného z hloučku, kde neklidně pofrkávali koně padlých, které kdosi zázrakef sehnal dohromady. Heřman se vyšvihl do sedla a ještě před králem vyrazil vpřed.

Pěšáci se rozestoupili a jejich středem prolétli znovu rytíři, roztáhli se do ochranného šiku a vyrazili proti nepříteli, dřiv než mohl nabrat dostatečnou rychlost k rozhodujícímu nárazu.

Prorazili řadu a zvolnili. Tentokrát neopakovali šílený nájezd a klín, na jehož vrcholu se znovu octl král, byl roztažen do bezpečné šíře. Postupovali. Nepatrně, ale přece. Slunce stálo vysoko už hodně dlouho. Za chvíli začne klesat k západu a bitva byla dosud nerozhodnutá. Co víc, k večeru by mohl od Mnichova dorazit i Leopold. Tlak zesílil. Vpředu bylo vidět jakýsi pohyb, ale Heřman nerozeznal, oč jde. Bil se urputně teď proti třem, jak se rozvlněné vojsko jaksi promíchalo. Z ničeho nic byl volný a před ním napříč bitevním polem se hnala jízda z boku Rakušanů.

„Dopředu!“ vykřikl vedle něj král. Vrhli se do vzniklé mezery, vpadli mezi nepřipravenou zálohu Fridrichova vojska, která se bránila jen chabě, obchvatem uzavřeli ústup aJan se konečně zastavil. „Zajatce! Pospěšte si!“

Heřman dosud nepochopil, co se děje, ale vypadalo to, že v rakouském vojsku zavládl nepochopitelný zmatek. V dáli prchala uherská jízda.

Několik českých jezdců kolem korouhve s pluhem bleskurychle

utvoňlo kruh kolem rytíře pod rakouským znakem. Pokusil se bránit, ale neprorazil nastavenými štíty. S mečem se nesetkal. Pustil zbraň, vzal korouhev z rukou svého panoše a sklonil ji k zemi. Bitva doznívala.

„Vyóorně," řekl udýchaný hlas za jejich zády. Heřman poznal krále. „Veďte je do tábora. A opatrujte mi dobře Jeho Výsost. Lepší kořist si nemohu přát."

Rytíř mlčky zvedl hledí. Heřman poznal mladšího rakouského vévodu Jíndřicha. Vzal za uzdu jeho koně, zatímco lidé podkomořího se chopili vyděšeného panoše. Mladý kníže se nadzvedl v sedle a rozhlédl se. Habsburskou orlici

nebylo vidět nikde. Na místě, kde byl šik nejhustší, teď vlála Hohenzollernova korouhev.

Na druhém křídle boj ještě pokračoval, ale rychle utichal, když Habsburkovi spojenci konečně pochopili, co se stalo: Fridrich Habsburk se octl v moci svého nepřítele. Po osmi letech byl boj o římský trůn konečně rozhodnut.

e e o

e e ó „ „ e e e ó o „„

Oldřich Pluh s Heřmanem z Miličína jeli v čele po zuby ozbrojené družiny. Velké nebezpečí z přepadení snad nehrozilo, vévoda Leopold po té zhoubné zvěsti se s vojskem rychle uklidil do Švábska, aby je nestihla ještě větší pohroma. Král LudvMc sice další boj nevyhledával, ale Jan Český a jeho zeť~indřich Dolnobavorský, které habsburská moc ohrožovala bezprostředně, mohli mít jiný názor.

Leopold byl daleko, ale zajetí unikli nejmladší vévodové, Albrecht a Ota. Mladická nerozvážnost je mohla svést k bláznivému kousku, který by Leopold, prozatím hlava rodu, jistě ocenil.

Oldřich i Heřman odolali pokušení vzít vznešeného zajatce mezi sebe. Válečný mrav velel vléci ho v poutech a beze všech poct. Výkupné za tak vznešené vězně bývalo značné a kdo je chován jak v bavlnce, toho zajetí netísní natolik, aby mu stálo za to se případně ožebračit v zájmu své svobody. Český král, který stále tonul v té nejnaléhavější potřebě peněz, si jistě od zajatého Habsburka sliboval zisk všeho druhu, od truhlic stříbra až po zástavní ústupky. Toho, co mohl požadovat právě ocl Habsburků, bylo víc než dost.

Ani se neotočili. Tak daleko nezašli, aby zajatého rakouského vévodu vlekli na provaze, ale k sedlu byl připoután s rukama za zády.

Včera byl plačtivý podzimní den, ale dnes se nad obzorem objevilo slunce a zářilo v kapkách na rudém podzimním listí jako krev.

Jeď napřed, pane Heňnane „ řekl Oldřich vlídně. „Ať nás na Křivoklátě řádně čekají. A nezapomeň uvědomit kralevice. Vévodu povedeme rytířskou síní, k<le mezi znaky zemí, které patiívaly k říši železného a zlatého krále, jeho praděda, a o které ho připravili právě Habsburkové, je i rakouský znak.“

Heřrnan přikývl. Vlastně zastupovali krále. Nebylo radno držet zajatce na neurčito v cizí zemi a ač by si Jan rád dopřál osobně ten triumf, bylo důležité, aby s ~ímskýrn králem dohodl okamžitě všechny zisky svého vítězství. Bezprostředně po vítězné bitvě se snad dalo čekat, že i obojetný Wittelsbach projeví velkoryse vděk rolnu, kd<> mu ho přede všemi vybojoval. A pak, Hohenzollernův podíl, který jistě nebyl malý, se zcvrkl o nejvzácnějšího zajatce. Ať rád či nerad, postoupil zajatého Friclricha Ludvíku Bavorovi. Jan, který očekával vysoký zisk za svobodu svého knížecího vězně, se nemínil vystavit takovému nebezpečí. S vévodou Jindřichem v Čechách Ludvík Bavor nemohl už nic.

Šestiletý kralevic se na Heřmana díval nechápavě jenom chvíli. Otec Jeroným

nn t· _ ot

odvedl svou práci se vší pečlivostí a chlapec věděl předobře, jaké účty má jeho rod s Habsburky. Zvědavě čekal.

Za přípravu představení by se sám král nemusel stydět. Povyk, řinčení zbraní, zajatec v řeťězech. Hezká tvář byla bledá a zamazaná. S přehnanými ohledy s ním nezacházeli.

Pam podkomoří, purkrabí na Křivoklátě a opatrovník malého Václava, k němu přistoupil, obřadně se uklonil, jak se slušelo před příštím panovníkem, a řekl: „Habsburská moc se často táhla k české zemi na škodu rodu Přemyslova. Tvá Milost je dnes svědkem vítězství českého krále. Tvůj otec smyl dávnou potupu. Zde před tebou stojí v poutech...“

Nedořekl. Z řady v kameni vytesaných znaků vysoko na stěně se z ničeho nic utrhl ten rakouský a zřítil se k zemi s temným rachotem. Přihlížející taktak uskočili. Jindřich Rakouský zbledl ještě víc a sevřel rty. Znak jeho země ležel před ním v kusech na kamenné podlaze.

0 0 . **e** e

0 ó 0 e e o 0

„Jak jste to zařídil, pane podkomoří?“ zeptal se král s úsměvem, když mu o tom vyprávěli. „Skvělé! Ani Eliška by to nevymyslela líp. A dokonce ani já ne. Co chlapec? Polekal se?“

„Ani ne. Více méně jsme se lekli všichni. Pan Heřman, který byl s ním, řekl, že mu jen pevněji stiskl ruku a pak se usmál.“

„Usmál se!“Jan zaváhal, ale pak potřásl hlavou. Ne, nemůžu. Musím rovnou do Prahy, čekají mě. Zastavím se u Václava, až budu zase odjíždět.

Vzal Oldřicha v dobré náladě kolem ramen. „Šetřte si slova, pane Oldřichu, já znám už předem vaši odpověď. Nebojte se, vrátím se do Čech brzy, ale ted musím na západ. Příliš mnoho věcí mi zbývá k vykonání. Nebyl jsem ani na svatbě své sestry. A před bitvou jsem složil slavný slib děkovné pouti do svatyně rytířství. Mohu se zdržet jenom krátce, ale slibuju vám návrat do roka.“

Do roka! Oldřich zvedl oči k nebi, ale nahlas nenamítal nic. Těžko mohl. Král, ověnčený aureolou vítěze, vypadal rozhodněji než kdy jindy.

Po prvé v životě ho Praha vítala s jásotem rovnocenným tomu, který po vítězných bitvach vítával nejslavnější Přemyslovce. Sličné dívky házely z oken pestré podzimní květy na krále i jeho průvod, ve kterém nechyběli stateční bojovníci ani významní čeští hodnostáři.

Moravský hejtman Jindřich z Lipé. Jeho stejnojmenný sj“n, hejtman českého království. Nejvyšší stolník Heřman z Miličína a jeho mladičký syn, hrdina z bitvy u Můhldorfu, obzvlášť vyznamenávaný královskou přízní. Stejně tak jiní mladší páni, kteří se zúčastnili slavné bitvy, Rožmberk, Oldřich Pluh, Vartemberk, nekonečná přehlídka korouhví.

Jen žerotínská orlice, zastřená smutečním suknem, byla v průvodu osiřelá. Starý pan Habart ve svém žalu zůstal doma. Jeho slavný syn, pan Plichta ze Žerotína, se z bitvy nevrátil.

Stupně slávy

„Ty jsi byl v Altenburgu, drahý bratře?“ Ludvíkův hlas zněl medově jako *Vždycky*, když měl za lubem cosi nekalého.

Jan se na něj ostře podíval. **K** setkání došlo náhodou, z jeho strany skutečně nežádoucí. Hleděl si pojistit míšeňské zástavy a nevítal, že

ho při tom počínání provází bdělé oko jeho - dosud snad ještě - spojence. Měšťanské měšce ždímali všichni, i když český král byl v tom určitě nejdůslednější, ale po torn dárci snad nic nebylo.

Nebylo? Kdoví. Pokud šlo o záměry římského krále, mohl jen hádat. Je konec roku dávno si zvykl být neohrožován a mocný. Už ty, co mu překážejí, nepotřebuje. „Ano, byl jsem v Altenburgu a teď spěchám," řekl Jan nevrle. „Musíš mi

prominout, ale neměli jsme dohodnutou schůzku. Před bitvou jsem složil slib svaté pouti, dá-li nám Bůh vítězství. Musím ho splnit v čase, v němž jsem se zavázal."

„°To tě ctí. Svého zajatce máš v Čechách?" „Ovšem. Pokládám to za nejbezpečnější." „Taky blíž Vídni, než kdyby byl tady."

„Tady být nemůže. Jsem králem v Cechách a hrabětem v Lucembursku, ale ve městech, která jsi mi svěřil v říši do zástavy, jsem pánem teprve nedlouho. Nemohl bych si být jist."

„Přesto odjíždíš. V Lucembursku by vévoda Jindřich byl bezpečnější."

„V Lucembursku bych byl pod větším nárJakem papeže. Velice krátký čas uplynul, **a** už se z Avignonu protestuje proti zadržení obou Habsburků. K tobě papežova výzva nedorazila?"

„Pokud se týče vévodyJindřicha, je to jistě tvá věc, chceš-li se připravit o vy1cupné," řekl Ludvík upjatě.

Jan se rozesmál. „Tak málo mě znáš? Neboj se, že rně Habsburk ošidí. P'líliš potřebuju jeho stříbro."

„V Altenburgu, Cvikově a Kamenici jsi prý dal vybrat tolik, že se měšťané málem ~Yplatili ze zástav."

„To byl jenom jejich dar z čiré lásky," ušklíbl se Jan. „°Ty zástavy byly přece tvoje, **ne** měšťanů. A ostatně jsme vůbec nedohodli, že je vyplatíš. Vím, *že by* ti to tecl'

_92- -93

dělalo potíže. I když se dá očekávat velký zisk za vy7cupné, na ten si ještě počkáš. A celému vojsku jsi musel platit v hotovosti."

„Ano. Velmi mnoho." Ludvík se kysele ušklíbl. „Svých spojenců si jistě cením a nejdražší mezi nimi je vždycky český král."

Jan nedal mrknutím oka najevo, že se ho dvojsmysl dotkl. „Toho si vážím," řekl důstojně. „Věřím, že nás k sobě poutají nejen společné zájmy, ale i bratrský cit. Kéž naše láska unese i lihu vítězství u Můhldorfu."

„Co tím myslíš?“ zeptal se Ludvík ostražitě.

Jan pokrčil rameny. Jen to, že zmizel nepritel. Habsburka držíš v okovech, jsi vítěz. Nezbývá než doufat, že nezapomeneš, kdo tvé vítězství vybojoval.“

„Vítězství! Mám se z něj vskutku radovat?“ Ludvík si pokrytecky povzdechl. „Bývali jsme s Fridrichem nejlepší přátelé,“ pokračoval truchlivě. „AŽ kvůli tobě jsme se rozvadili. Nikdy bych ve snu nepomyslel na to, ucházet se o římský trůn a ještě proti svému pokrevnímu příbuznému, skoro bratru, s nímž jsme už jako děti pečetili přátelství nejstrašnější přísahou. Zavázal jsem se mu i předvolebními sliby. To tys mě přemluvil. A dnes ho týrám ve vězení, protože mi nic jiného nezbývá.“

„Nikdo ti nepřikazuje, abys ho týral. Klidně ho pusť.“

Jan v sobě mocí krotil vztek. Hedvábná pohrůžka byla jasná. Nedodržel své sliby vůči Fridrichovi, takže se možná necítí zavázán dodržet je vůči nikomu. Klid, přemlouval se. I~id. Nic nepořídím, když vybuchnu jako uražený kluk. Závazky byly zpečetěny, hned po dvou měsících je přece rušit nemůže. Ale proč se tak zajímá právě o míšeňský Altenburg?!

„Já jsem tě v nejmenším nepřemlouval. Mohučský arcibiskup přemluvil i mne. Postoupil jsem ti trůn svého otce, milý bratře, a taky jsem ti ho sám vybojoval. Ty jsi v té bitvě nebyl. Já ano. Nic z toho, co jsi tni postoupil, nemám neprávem.“

Ludvík se zatvářil zděšeně. „V otevřené bitvě, já proti němu? Ještě proti Leopoldovi, ale proti Fridrichovi? To jsem nemohl. Kdybychom se střetli tváří v tvář... „

„Ale můj milý! Tváří v tvář Ftidrichovi? Po bitvě tě takové zábrany zdá se opustily. A před deseti lety u Gemmelsdorfu tí vaše dávné přátelství taky nevadilo, když šlo o dědictví tvých dolnobavorských bratranců. Porvali jste se jako psi o dojemnou péči nad sirotky. Ty a tvůj milovaný přítel Fridrich. A to šlo jen o mizerný poručnický groš. Jenže to jsi byl mladší a neměl jsi co ztratit. Tvůj starší bratr tě málem vystrkal ze všech tvých rodových držav. Nebýt té volby, kterou mi tak neuvěřitelně vyčítáš, byl bys možná jen potulný žoldnéř. Tvůj bratr sice umřel, ale má tři syny. Na jeden úděl je to dost. Jenomže léna uděluje římský král, a to jsi tedy ty. Řekneš i na to *bohužel3“*

„To dobře připomínáš.“ Ludvík se cítil na koni a taky byl. „Když

se tvůj otec stal římským králem, uprázdnilo se jedno říšské léno. Mnohem větší a významnější než oškubané Brambory, z nichž si liž každý soused ukousl. A ani jediný hlas se nezvedl proti tomu, když ho udělil svému synovi. Bylo to jeho právo, které jsme všichni ctili.“

Jan se prudce nadechl a chvílí nepromluvil. „Nechápu tvoje podobenství,“ řekl pak hedvábně. „Copak ty chceš dát Brambory svému synovi? Já jsem byl tehdy, pravda, chlapec, ale bylo mi aspoň čtrnáct. Jemu je sedm a o žádné dědičce Btanibor,

kterou bys za něho mohl provdat, nevím. Ale nač o tom vůbec mluvíme, když jsi je závazně už slíbil mně.“

„Jenom jsme uvažovali, ještě jsem přece nic nerozhodl,“ uhnul Ludvík opatrně. „To všechno má čas. Čechy byly uprázdněné léno tři roky od smrti Habsburka Rudolfa, nepočítáme-li Jindřicha Korutanského, který si - k smíchu! - ještě teď říká český král. Vidíš, i Albrecht přece udělil české léno synovi, Jak jinak. Ale já, já vážím i jiné nároky. Především tvůj, jak jsi řekl. Jenomže uvažuju i o tom, že Lucembursko a Čechy jsou už dvě državy až příliš vzdálené. A ještě Branibory? Drahý příteli! Hluboce si vážím tvých schopnosti být hned tu, a hned zase jinde, ale uvaž sám, jak taková vláda potom vypadá. Už v Čechách jsi měl potíže. Sám jsem tvé spory musel rovnat.“

„V G“echách je klid,“ zamračil se Jan. „Viděl jsi snad ve své bitvě po mém boku mé *pány*. Mnozí z nich pro tebe vyktváceG. Tehdy šlo jenom o hloupé nedorozumění a mrzí mě, že jsem tě vůbec volal. Takový mír jsem mohl smluvit sám. Ostatně Branibory s Cechy téměř souvisí. Mám Budyšín, ty sám jsi mi ho přiznal. A snad mohu spoléhat i na svého budoucího zetě v Míšni, jehož tízemí tvoří k Bramborům most. To tvé državy jsou dál.“

„Já také nechci Brambory získat pro sebe,“ usmál se Ludvík. „Proč se, můj milý, vůbec přeme? Přece jsem ti řekl, že ještě nejsem rozhodnut. Udělení tak významarnuého léna musím předložit říšskému sněmu a zejména kurfiřtům. Chovám hlubokou vděčnost k tobě i tvému strýci, ale vy máte prazvláštní touhu, každý z vás hned po dvou kurfiřtských hlasech. On Trevír a Mohuč a ty zase Gechy i Branibory. To by i před římským králem hlavní moc v říši patřila vám. Jistěže jste si ji zasloužili a vlastně nic není ztraceno, i když papež volbu mohučské kapituly neschválil. Mimochodem, jistě tě potěší, že nový mohučský arcibiskup se zřekl Habsburkt. Papež se nezaraduje. Ale byla řeč o Bramborech. Ujišťuju tě, že pořád ještě váhám, i kdys

udělení braniborského léna mému synovi je nabíledni. Tu svou řeč o Míšni jsi myslel vážně? To snad ne! Míšenská vévodkyně, matka příštího lantkrahěte a jeho poručnice, mi o sňatku svého syna řekla něco jiného. Prý ty sám žádáš, ahy poslala zpátky tvou dceru, že máš zájem o jiné snatkové spojení. Paneloože! Ge hy mi lhala? A já už jsem jí málem závazně slíbil ruku vlastní dcery!“

Jan zbledl. Hade! Blázen jsem, korunovaný blázen, nic víc. Ten Volek měl svatou pravdu. Stokrát ji měl. Klidně jsem Ludvíka rněl nechat, aby couvl. Habsburk by mi za opatrný postoj byl vděčný a nechal by plavat Korutance. Vždyť k čemu mu jinak je? A pravdu rná i papež. Dokud se Ludvík s Fridrichem drželi za chřtán, zůstaly otevřené všechny možnosti i pro jiné. Teďsi ten mizera myslí, že už mě nepotřelmje.

Jenom aby se nespletl. Fridricha drží někde ve věži, ale Fridrich má 1~ratry, Stejně jeho boj vedl spíš Leopold. Uvidíme.

„Míšeňská vévodkyně se prostě zmýlila,“ řekl napodiv klidně. „Guta je přes pul roku ve Wartburku a Eliška je na návštěvě u Markéty v Bavorsku. To jistě víš. Ani Iry mě nenapadlo dcero odvolávat do Prahy. Ostatně když jsi mi clal do zástavy míšeňská města, jistě jsi měl na mysli svazek, který bude pojit Gutu a mladého Frid~icha. Či tne?“

„Jsou stížnosti,“ podotkl Ludvík neurčitě.

„Na *co? Le* sháním peníze? Měl jsem veliké výdaje s hotovostí. **NesInÍI~IIé.** Ne

_94_ -95

kvůli sobě, ani kvůli Čechám, ba ani kvůli Lucemburšku. Kdo je můj dlužník, to dobře víš.“

„Budu mít tvůj zájem na zřeteli,“ řekl Ludvík vyhýbavě. „Na jaře svolám říšský rok. Doufám, že nebudeš chybět. Ani ty, ani tvůj strýc.“

„Zjara?“Jan měl docela jiné plány, ale přece jen chvíli zaváhal. „Uvidíme.“ „Radím ti, abyste tam oba byli.“ Ludvíkův hlas zazněl důrazně. „Záleží mi na tom, aby nikdo nezlehčoval vážnost a důstojnost mých sněmů. A každý kurfiřt aby hleděl *~rř-edeušim k* zájmům říše. Doufám, že rozumíš.“

„Doufám, že nechceš říci, že já nebo můj strýc k zájmům říše nehledíme. I když Balduin u Miihldorfu nebyl, jeho lidé tam bojovali spolu s mými.“

„Tvoje sestra si měla vzít Jindřicha Korutanského. Ne

francouzského krále," zaútočil Ludvík.

„Doufám, že uznáš, že to je naše věc. Ostatně zálesí-li ti dosud tolik na Korutanci, máš přece dceru. A když se vysvětlilo nedorozumění s míšeňským lantkrabětem, je volná a jen o tři roky mladší, než je Marie."

Ludvik se na něj vztekle podíval. Jan věděl, že ho dráždí možná nebezpečně, ale měl hru na samém ostří meče rád. „Tvůj říšský rok je pro mne jistě zajímavý," dodal ještě ledabyle. „Bude-li se mi to hodit, možná přijedu."

Rozloučili se vřelým objetím, protože mnozí přihlíželi. Jan se varovným rozhovorem přestal znepokojovat, když uvážil všechny okolnosti. Ano, Francie ti leží v žaludku, to chápu. Nemůžeš mě ted už jen tak pustit po vodě. Mám se oč opřít. V Lucembursku márrr za zády Francii a Čechy s Moravou jsou pilíř jistoty. Ale možná...

Obrátil se k Heřmanovi. „Vy jezdíte jako dábel, pane z Miličína," řekl. „Byry mě dohoníte. A když ne, v Trevíru vám řeknou, kde mě najdete. Teď obraťte koně a v Praze vyřiďte ode mne panu z Lipé, aby urychlil jednání."

„Jaké jednání, Vaše Veličenstvo?" Král se usmál. „On ví."

Dám ti tecC příklad rytířství, Wittelsbachu. Hrozíš? Pohrozit umím i já. A elegantně.

Hejtman českého království, pan z Lipé syn, vskutku dobře věděl, o čem je řeč, i když Heřmana přijal trochu rozpačitě. Nenadálý návrat králova věrného průvodce ho, jak se zdálo, znepokojil. Ale tvář se mu rozjasnila, jakmile vyslechl vzkaz. „Vyřiď Jeho Veličenstvu, že může být bez obav. Jeho slovo mi bylo rozkazem ještě dřív, než ho vyřkl."

Heřmanův otec vysvětlil synovi záhadu jednoduše. Sotva vytáhli paty z Prahy, mladý pan Jindřich zajel na Křivoklát a přivedl si vznešeného vězně. Spíš jako hosta. Starší pan Jindřich v Brně se teď snaží navázat jednání. **Jeho** královna vdova má na Habsburky vliv. S Leopoldem ovšem nevycházela **nijak** zvláš~, s tím snad dobře nevycházel nikdo na světě, a možná bude vůbec lepší přenechat jednání vévodovi Jindřichovi. Předběžný souhlas k jeho propuštění na čestné slovo rytíře dal král už před odjezdem.

Večer se Heřman zúčastnil hostiny. Byl koneckonců hrdina od Múhldorfu a syn jednoho z předních hodnostářů. K jeho pobavení nechyběl ani podkomoří. Ani ne před dvěma měsíci se před zajatým Habsburkem zřítil rakouský **znak** v rytířské síni

Křivoklátu, kam ho v poutech přivlekl pan z Miličína, a purkrabí, pan Oldřich Pluh, ho na královský rozkaz dal zakovat ve věži do podzemní kobky. Teď byl prosinec a mladý vévoda s nimi seděl u hostiny jako nejmilejší přítel v družném rozhovoru a pohodě. Za těch několik dní pookřál, že byl s to se dokonce dvořit hejtmanově choti.

Druhý den odjížděli společně, ale rozjeli se hned za hradní branou. Pan Pluh se vracel na Křivoklát, zajatec s hejtmanem do Brna k jeho otci a Heřman se hnal královskou stopou na západ.

1

O-o

Roc Amadour. Dvě stě sedmdesát osrn stupňů ve skále. Kráčím po stopách největších rytířů všech dob. Já český král, král vítěz, vítěz od Můhldorfu, který rozhodl 0 osudech říšského trůnu. První bojovník římské říše, já, Jan Lucemburský, český král.

Je to dost? Není. Domovem mého srdce je Francie. Francie, jejíž královnou jsem učinil svou sestru. Kráčím po stopách zářících rytířů, kolem tnne, přede mnou, za mnou jdou ti, které miluju a ctím. Francouzský král a jeho nejbližší. Jak daleko je Ronceval, kde padl hrdinný Roland, tak jako kdysi Leonidas u Thermopyl? Jeho meč býval zde ve svatyni. *Zázračný* Rolandův Durandal.

Panna rytířů má svůj chrám na vrcholu. Bohorodička, kterou uctíval Karel Veliký, Ludvík Svatý. A já, Jan Lucemburský, český král. Vítěz od Múhldorfu. Konečně padám na kolena před oltářem. Vedle mne klečí sám francouzský král. Ostatní daleko vzadu. Také můj přítel Flip, jediný mužský potomek rodu Valois. A jednou dědic francouzského trůnu. Zatím. Dokud má sestra...

Ne, nechci uvažovat takhle. Přeju všechno dobré jí i Filipovi. On snad dokonce na trůn ani nečeká. Je rytíř především, tak jako já. Zdařilý syu nepovedeného otce. Nemám rád Karla de Valois o nic víc než on tnne, ale je Filipův otec a Karlův saýc. Usmívám se na něj při každém setkání.

On zptvtr ne. Teze si přál, aby si jeho synovec vzal Violantu Aragonskou. Dítě. Dospělá choť ho podráždila. Jak by ne. Všichni pořád uvažují o zdraví krále Karla. Nebude-li mít syna co nevidět, kdo ví? Karel de Valois je nápadník mnoha trůnta. Nikde se neuchytil. Kdyby se mu povedlo urvat ten francouzský... Ale už se na mne taky usmívá. Má sestra je totiž krásná a Karel de Valois je starýsvěták, ženy miluje. Sám měl tři. A prý zbožňuje své dcery. Ano, má dcery. A

já mám zase syna.

Nechme užJindru Korutanského. On jako žádoucí chof mé sestry a rnůj syn pro jednu z jeho dcer? Bavorův sen. Že jenom já jsem ten, kdo musí obětovat všechno, i to, co mu je nejdražší? Pro pana Ludvíka? Když mě chce obrat o leccos, co jsem si vysloužil vlastní krví? Protože i já jsem v té bitvě utržil sem tam nějaký šrám. Byla perná. Přišel jsem o ozdobu českého rytířstva, pana Plichtu ze Žerotína. Kdo ~rri hu nahradí? A sklízím nevděk, že je to až hanba.

Kašlu na ten tvůj říšský rok, Ludvíku! Mám se tvářit jako spojenec a přítel, až

btuleš udílet braniborské léno svému synovi? Protože téď už je to jasné. Včera se přihnal ui-ícený Heřman z Miličína s tou novinou, ke které přišel kdesi na cestě. Vážím si bystrých služebníků. Pochopil, oč jde, nelenil a zajel do Míšně.

Všechno je pravda. Ten had! Má dcerka na cestě do Prahy a její místo v Míšni zaujala Bavorova dcera. Starý lantkrabě po mrtvici dočista zblbnut a jeho choť si dělá, co ji napadne. Okouzlilo ji spojení s budoucím římským císařem? Má ho mít. A jestli neměla moc naděje na Gutino věno, na to Mechtildino si počká tím spíš. Brána k Brauiborům! Ano, to Míšer'S jistě je. Teď klíč od ní strčil do kapsy Ludvík Bavor.

Tak si jen pořádej svoje sněmy, Ludvíku. Nejsou dost vznešené pro českého krále, který má důvěrný, ba skoro rodinný přístup na skvělé dvory, o kterých se ti nesnilo. Nejen srdce mě táhne jinam. Jistě, naše cesty se nerozejdou, jsme dva nejmocnější vladaři v říši teď, co jsem ti porazil Habsburka - čert mě vzal z~ tu snahu! - ale o sňatcích v mé rodině rozhodovat nebudeš. Už ne. Jako starosvat jsi se neosvědčil už v Míšni.

A abych byl upřímný, i jinak jsou pro mne tvoje plány už vzdálené a směšné. Od té doby, co umřel Filip Pátý Dlouhý, dokonce nesmyslné. Dcery má také Karel de Valois a já mám ještě Jana Jindřicha. Už to by pro dědičku Korutan byla pocta. Ale můj prvorozený syn, můj Václav? Eliščin Přemyslovec. Teď bych jí udělal radost, kdyby při tom byla. A docela rád.

Opustila mě. Žije teďv Koubě u svého zetě a mně dělá jen ostudu. Jistě dělá, dělal bych ji taky na jejím místě, kdyby mi někdo zatrhl důchody. Udělal jsem to. Ať se vrátí a bude mít zase všechno ze svých

věnných měst. Jsem přece v právu, ne? Ani se čeští hodnostáři neodvážili odporovat. Stěží mohli, když jim tak vadí, že zemské důchody jdou za hranice.

Její tedy už ne. Ne, dokud se řádně nevrátí. Snad z toho něco mám i já. Snad ano. Panu Pluhoví groše nepočítám, jenom ať účty předkládá hejtmanovi. Mladý pan z Lipé má dobrou školu, ten se ošidit neriechá. A co je mi konečně po hejtmanovi nebo po českém podkomořím. Svoje mám jisté. I když to nejisté, co bych mohl žádat po pečlivém vyúčtování, by asi bylo víc.

Pečlivé účtování! Ne, to nechme škrabákům a úředníkům. Ostatně mně i moje Eliška brzy udělá radost, a tak nerada, chudinka. Od té doby, co není Valdek, už nemám strach, že dítě není moje, i když jsem byl trochu překvapen. Bavorský rytíř, který mi přinesl tu dobrou zvěst, určitě nelhal. Čekáme se! A bude-li to holčička...

Český král vypadal nadmíru zbožně, když v hluboké modlitbě přeslechl konec mše. Francouzský král, nejmocnější vladař světa, jehož poslouchá i papež, chvíli váhal, než se odvážil dotknout jeho ruky. Přes jejich dětské přátelství tak skvělý rytíř, jakým se stal český král, budil jeho úctu. Karel Čtvrtý nebyl zvlášť bojovný. Nebyl vychován k vladařské roli a když dosedl na trůn, našel dost oddaných paží, které ochotně zvedaly jeho meč. Rád by k ním přičetl i Janovu. Patřila králi, a jenom král misže mít s králem rovné spolky.

Krom toho miloval Marii. Po dávném zhroucení svých citů zůstal nemluvný a uzavřený, a dlouho pochyboval, že si vůbec zachoval schopnost lásky. Ale vrátila se nečekaně a snadno, sotva spatřil ji. Časem jen vzrůstala. Přes intriky a závistivé

řeči, které provázely jeho loňský sňatek, byl šťasten beze zbytku a den ze dne sílilo jeho přesvědčení, že nikdy nemohl najít skvělejší ženu ani královnu.

Český král konečně procitl ze zbožného rozjímání a rozhlédl se s matným úsměvem. „Myslel jsem na to, jak krásné je být křesťanským rytířem a králem," řekl s citem a usmál se na švagra. „Zvlášť tady."

„Zůstaneš ve Francii?" zeptal se Karel rychle.

„S tvým dovolením, rád. Nebyl jsem na svatbě své sestry, ale v žádném případě nechci zmeškat její korunovaci. A snad i jinou svatbu,° dodal obmyslně.

Král Karel se usmál. Plán lucemburských sourozenců se zamlouval i jemu a neměl by být neuskutečnitelný. Jeho strýc

očividně jihl před půvabem mladé královny a pod stálým nátlakem Viléma Henegavského. „Koruna francouzské královny ozdobí hlavu mé milované choti, jak se sluší, o svatodušní neděli," řekl vážně. „Je její vroucí přání obě slavnosti spojit. Rád jí vyhovím."

Královská korunovace. Ano, to je ten pravý čas. Ale do svatodušních svátků nezbývá mnoho. Čtyři měsíce. Musím pospíchat.

Vyhledal ve špalíru, kterým procházeli, tvář Karla de Valois a pokynul mu, jak dokázal nejpřívětivěji. Čtyři měsíce! Zbožňuješ svoje dcery, pravda, starý pane? A nejvíc z nich tu malou Markétku? Všechny své potomky bys chtěl vidět na královských trůnech? Filipa možná mou vinou mine. Marie je mladá a může svému choti porodit deset synů. Ale aspoň jednu z tvých dcer mohu učinit královnou.

Sotva pár týdnů měl kralevic Václav na učení. Moc nepochytil. Pan de Viviers neuměl česky ani německy a domluva byla všelijaká. Nebýt Heřmana z Miličína, který jako královský světoběžník za ty tři roky už breptal všemi možnými jazyky, nedomluvili by se ani o těch nejběžnějších věcech. Ostatně o učitele příliš nešlo. Hlavně o šaty. A o to, že na cestu ho nemohl doprovázet otec Jeroným. Také krejčí a švec švitořili francouzsky. Sátn pan purkrabí, který část toho bláznivého času z povinnosti svého úřadu trávil s nimi, vypadal vyveden z míry a daleko méně nepřístupný, než kdy dřív. Dokonce sedal u Václava a držel ho mlčky za ruku.

„Řekneš mi konečně, co se děje?" zeptal se chlapec popuzeně, když už to trvalo hezkých pár dní. „Krom děveček a podomků neslyším kloudné slovo, otce Jeronýma jste poslali pryč a ty jen mlčíš. Pan Heřman je náramně důležitý a všechny svoje síly vyčerpá dohadováním mezi tím Francouzem a kuchyní. Ještě že se jakžtakž domluvím latinsky. Proč se mám učit francouzsky?"

„Protože asi pojedeš do Francie," řekl Oldřich opatrně. Ani on se kloudně nedověděl nic. Ba ani Heřman z Miličína si nebyl jist. Jen plnil, co mu I>ylo přikázáno, a čekal na nový králův vzkaz.

„Je tam maminka?"

„Její Milost je v Bavorsku."

Václav si povzdechl. Už to vypadalo, že tajemnou matku nikdy neuvidí. Jako

9R _ I _ 99

kdyby umřela. Pátý rok byl sám. Z jednoho hradu do 'druhého hradu. Občas se zastavil otec, trochu častěji purkrabí. To byla jediná

změna jednolvácných dnů. Dva měsíce strávil dole ve věži mladý rakouský vévoda, jenže k tomu ho samozřejmě nepustili. Jedna sestra se prý vrátila z ciziny, ale ani ji nezahlédl. Zůstala v Praze. Pořád jen velké Nic.

A najednou **bláZIIIVÝ** shon, zkoušeli mu šaty, boty, čapky, cizí klerik mu cosi vykládal řečí k neporozumění, a ač změnu vítal, trochu ho děsilo, že se s ním nikdo vážně nebaví o tom, co bude. A purkrabí, který budil dojem, že ho na tomto světě nic vzrušit nemůže, najednou vypadal zmateně a docela zřetelně si nevěděl rady.

Oldřich byl skutečně zaskočen. Do hradu, kde měl pod hrozbou nejvážnějších trestů přísně střelit kralevice, najednou vpád hordy cizinců, od kterých nevědět, čeho se může nadít! Jistě, Heřman z Miličína patřil ke královým důvěrníkům. Sjezdil s ním kus světa a snad se dalo věřit, že nepodniká nic na vlastní pěst. Jenže do Křivoklátu teď chodil kdekdo jako na procházce. Pláteníci, kupci, čertví kdo se mohl vloudit v přestrojení.

Nebyl to ani rok, co mu Jan Lucemburský vyčetl malou obezřelost. Už na vánoce, když byl král pryč, pustili Jindřicha Habsburka do Vídně. Vrátil se a ted byl úplně na svobodě v Praze. Ale koneckonců, hejtman je panovníkův zástupce v království a jeho moc je svrchovaná. Aspoň pan z Lipé se tvářil, že taková vskutku je. Ostatně Jindřich Habsburk zřejmě neutekl a hejtman za všechno ručí přímo králi, do toho mi není nic. Ale malý princ?

Heřman se vysmál jeho starostlivosti, ale to je ovšem mladík bez závazků, který žádnou odpovědnost nenese. A postavit se proti královskému přání? Radši se od svěřence nehýbal.

„Tvá teta Marie, francouzská královna, s Její Milostí lila léta v Čechách," řekl, aby ho trochu potěšil. „Ve Francii budeš asi u ní."

Václav svraštil čelo, jak napínal paměť, ale podoba se mu nevynořila. Jak také, stěží si pamatoval matku, a to ještě ne docela. Matně si vybavil hlas, pocit bezpečí, když ho objímala, a dost. Co může udržet v paměti ani ne tříleté dítě?

Než se mohl zeptat na něco víc, vplul pan de Viviers sledován krejčím a obuvníkem. Hábit vlál kolem něj, jak horlivě poletoval sem tam po místnosti. „Vaše Výsosti, nové šaty," zahlaholil. „Račte je vyzkoušet. Tentokrát to bude oděv slavnostní."

Václav s potěšením zjistil, že v podstatě rozumí, oč jde, ale pohled na šaty ho vyděsil. Krejčí dal pokyn a malého prince obstoupil roj

jeho společníků. Takhle to možná vypadá dole v mučírně, blesklo Václavovi hlavou, kdys tam stál s rukama od těla bez možnosti se bránit, zatímco silné ruce zatahovaly tkanice až k prasknutí a zapínaly dlouhé řady knoflíků tak těsně, že ztrácel dech.,jeden z krejčovských pomocníků mocně funěl námahou, že by si Václav s chutí zacpal uši, jen kdyby mohl. Konečně odstoupili. Polozadušený chlapec zalapal po dechu a bezmocně zapadl do pňstrčeného křesla. Než se vzpamatoval, začalo nové mučení, tentokrát u nohou. Střevíce tízké a dlouhé, se zvednutými špicemi, že si nedovedl ani představit, jak se v nich postaví. Ale zřejmě se od něj očekávalo, že v nich dokonce bude chodit.

„Vstaňte, Výsosti," vyzval hn pan de Viviers s tak výmluvným gestem, že se Václav

stěží mohl, jak původně chtěl, tvářit, že nerozumí. Vstal, udělal krok a zavrávoral. Střevíce byly ošidné a krom toho se mu ještě nepřestala točit hlava.

Pan de Viviers zvedl oči k nebi. „Strašná země," povzdechl si. „Hrabě de Valois měl docela pravdu. Čemu toho nešťastného chlapce tady učili?"

„Číst a psát, mistře," · ~~~al se za jeho zády poněkud popuzeně Heřman z Miličína. „To, pokud vím, n~ nmí ani francouzský král. A latinsky. A příběhy z dávných dějů české země. A asi ještě ledacos, co si nedokážu představit. Já nejsem vzdělaný, jsem rytíř. Ale náš král studoval na vysokém učení v Paříži."

Pan de Viviers se nechtěl hádat, *i kdys* si v skrytu pomyslel, k čemuže znalost českých dějin bude kralevici v Paříži. To, co mu tady předestřel český pán, který, jak věděl, se těší mimořádné přízni všeobecně obdivovaného Jana Lucemburského, znělo nakonec impozantně.

„Ale aby mohl své vzdělání uplatnit," řekl jen, „musí se umět pohybovat ve společnosti. To jeho otec umí. A seznámit se se zákruty vysoké evropské politiky, chce-li být jednou na královském trůnu úspěšný. Francouzský král i český král jsou v tom mistři."

Ani Heřman se nechtěl přít. „Proto také Jeho Veličenstvo požádalo právě vás, abyste vzdělání jeho následníka vtiskl pečeť své moudrostí," řekl zdvořile. „Doufám, že se vam v naší zemi líbí. Aspoň trochu."

Pan de Viviers si povzdechl. Připadal si tu spíš jako ve

vyhnanství, ale slíbená odměna byla víc než štědrá. Ostatně doufal, že ho český král neníní zaklít na ten opuštěný hrad. „Jaro je tady krásné," řekl zdvořile. „Skutečně. A klid, v němž duše pook'r-ívá."

Pokud to myslel vážně, dlouho už jeho duše okřívat neměla. „To rád slyším," usmál se Heřman. „Teď odjedeme do Francie, jakmile skončí přípravy. Dorazil posel od Jeho Veličenstva. Po slavnostech vám aspor'í nebude zatěžko se s kralevicem vrátit k nám." Vzal pana de Viviers kolem ramen. Ten potlačil povzdech a celkem zdařile předstíral, že ho ta představa neděsí. Ani on, ani pan Heř-tnan netušili, že už je rozhodnuto docela jinak.

e ..

„Pf! Ba ba ba!"

Jan potřásl hlavou a otevřel oči. Na nožkách dosud vratkých se k němu l~atolilo dítě, kolem hlavy svatozář zlatých prstýnků. V dlouhé košilce vypaclal,jako andělíček. Přestože chodil jen taktak, sotva se zachytil okraje lose, urputně se dral nahoru.

Gertruda vedle Jana zlostně zakňourala. „Zase ho pustili! Ty dveře t~y přece neotevřel sám. Říkala jsem jim stokrát..."

„Mlč."Jan vleže natáhl ruku, podepřel dětský zadeček a vysadil ho k sol>ě do postele. „Vždyť nic nedělá. Stejně už musím vstávat."

Vyrušení přišlo včas. Ospalé lenošení Jana zmáhalo, a dobře věděl, že se mu

ann

dlouho už poddávat nesmí. Ďábelský andílek ted přičinlivě lezl sem tam a učinil svudnPmu odpočinku rázný konec.

„Ale já chci spát!"

„Zlenivěla jsi, lásko," zašeptal Jan, naklonil se k ní a poh'bil ji.

Rázem procitla a posadila se. Ulek v jejích očích mu neunikl. Nemyslel to tak, byl rytíř a nedostatek milostné vynalézavosti by nikdy nevyčetl matce svého syna, ale jeho slova zřejmě zapůsobila jako narážka na právě prožitou noc.

Skrytě si povzdechl. Už se stalo. Ostatně Gertruda byla příliš znalá umění milování, aby si neuvědomila, jaká proměna se s ní stala. Ani já nejsem nováček. Když žena jako Gertruda jen chabě odpovídá na vábení lásky a po prvním objetí se skulí do peřin a usne jako špalek, neznamená to nic méně, než že touha se kamsi vytratila. Být to před narozením malého Mikuláše, podezíral bych ji, že má milence.

„Ty se mnou nejsi spokojen, já vím," řekla a její oči *byly* pořád

vylekané. „Ale jsem strašně unavená. Kvůli tomu malému se skoro nevyspím.“

„Často ses nevyspala kvůli velkému, a nikdy dřív ti to nevadilo,“ usmál se. „Z čeho máš najednou strach?“ uhodil přímo. „Přece ti nenaháněl hrůzu ani když jsem se otáčel za jinými. Co jsme pryč z Čech, sama jsi mi je vodila.“

„Nikdy jsi nechtěl.“

„Nemám rád, když někdo rozhoduje za mne. A snad jsem ještě schopen upoutat ženu, která se mi zalíbí.“

„°To jistě jsi.“ Přtulila se k němu. Ostře si uvědomil, že kypré, měkké tělo v něm nevzbuzuje žádost, ale jeho dotyk byl příjemný. Smetl dotírající dítě něžně z postele a uvolněně se natáhl. Gertrudin hlas se malinko třásl, když mluvila dál. „Nechtěla jsem tě popouzet. Ale v době, kdy jsem čekala Mikuláše... Já nejsem žárlivá. Vím, že nemám vůbec žádná práva. A že muž bývá netrpělivý. Těch měsíců! Odpusť mi. Myslela jsem to dobře.“

‚> „Já vím.

Zkusmo ji polaskal lehkou dlaní. Ne, nemykl se. Vůbec si toho nevšimla. Gertruda! Vždycky citlivá na sebenepatrnější pobídnutí k milostnému skutku. Stačilo pohnout jediným prstem, naznačit pohledem či zadržet dech... Ne. Nevnímá ani ruku, která ztěžkla na jejích ňadrech. Stáhl ji.

„Prokázala jsi mi loni vzácnou službu,“ řekl. „Balduin mi vyprávěl, že tvůj podíl na **MarlIIlě** úspěchu byl zásadní. Ještě jsem ti dost vroucně nepoděkoval. Nejen za ni.“ Zádumčivě se podíval na Mikuláše, který právě zaznamenal významné vítězství, kdys se mu pouaňlo znovu dobýt nepřátelské lože. „Náš syn je neobyčejně půvabný,“ řekl vlídně.

„Vůbec máš půvabné syny,“ usmála se. „Byla jsem se podívat, *kdys* přijížděl tvůj prvorozený. Víc než čtyři roky jsem ho neviděla. Vypadá dospělejší než je, ale sluší mu to. Přvmo se vnucuje vědomí, že je to příští král.“

Překvapeně se na ni podíval. „Neviděl jsem tě.“

„Ne. Já vím, kde je moje místo, neměj obavy. Jak se ti h'bí můj dům?“

Nepodivil se. Začalo se mu zdát, že jejich rozhovor nabírá žádoucí směr, který by se mu nikdy z dvornosti neodvážil dát. „Zařídilas ho s kromobyčejným vkusem, jaký je ostatně pro tebe příznačný. Je

příjemný. Budu se sem vracet, kdykoli budu

chtít pookřát.“ Popadl neúnavného Mikuláše, který ho prstíčkem dloubal do tváře, a přes jeho odpor ho chvíli držel v sevření.

Můj chlapče! Ty králem nebudeš, ba ani hrabětem. Ale pro královské syny je otevřená budoucnost i tak. Stěžuje si snad Balduin na svou církevní kariéru? A to byl syn z řádného manželství, ovšem nejmladší. Papežská dispens se dá zaplatit. Nebudu šetřit.

„O chlapce se postarám,“ řekl velice vážně. „Až nastane čas, dostane se mu výchovy, jaká odpovídá jeho rodu. Neobávej se. Nebude z něho pan z ~Volkeringen, jen o něco Lepší vesničan. To, co jsem ti zatím dal, stačí k skromnému životu ženy, ne pro královského syna. A nemám obavu ti svěřit jeho důchody než doroste. Jsi moudrá. A hospodařit umíš určitě líp než já.“

Zarděla se potěšením. I když z jeho slov plynulo, že za několik let o dítě přijde. Ale která matka se s královskými dětmi těší déle? Královna? Ta nejméně. Stačilo vzpomenout si na Elišku. Ostatně, pňjdou-li další...

Zachmuňla se. Jan si to vyložil po svém, posadil se a řekl vemlouv-avě: „Ty jsi žila tak dlouho v Čechách, že mi nevěříš. Listiny dám vyhotovit okamžitě. Ještě před odjezdem do Paříže. Ano, já často zapomínám, ale na tohle ne.“ Zkoumavě se na ni podíval. „Odpočinek přijdu hledat *v'zdycky k* tobě,“ řekl vroucně, pomazlil se s její rukou a dodal: „Ale já nebývám moc často unavený.“

Gertruda z ničeho nic vyprskla a schovala tvář na jeho prsou. Smála se čirou úlevou. Jan se k ní přidal. Mikuláš, který už natahoval moldánky v nevlídném sevření, vypískl, když ho otec náhle pustil, a zajíkal se upřímným dětským smíchem.

„My jsme veselá rodina, to je dobře,“ řekl Jan, když se uklidnil. Připadal si jako vysvobozený. Užuž se zdálo, že ho bude svírat jakási nová manželská povinnost a odhodlal se k upřimnosti. S Gertrudou možná byla. „Jestli n“eco ve tvé posteli vrší můj odpočinek, tak je to náš syn. Budeme ho muset občas vykazovat. Nenechal by nás spát.“ Popadl ho a políbil, ale poočku se díval na Gerttudu, která je pozorovala se smíšenými pocity.

Je to tak líp? Ještě v ní všechna ženská ctižádost neusnula. Ale nepochybně ji maličký připravil o spoustu půvabu. Je možné zůštat svůdná s tělem, které obalil zrádný tuk? Zatím jen zaoblil dříve drzé tvary a leckdo dává přednost Ixtclatým. Ale předobře znala královský

vkus. Do tvrdé sebekázně se jí nechtělo. Už proto, že s podivením shledala, jak k milostným hrám zlhostejněla. Už se musela nutit i clo vzdechů a výkř-ik rozkoše jí sám od sebe prostě neuklouzl.

Stojí za nekonečnou námahu a kázeii v jídle, které se pro ni stávalo pomalu stejnou radostí jako dřív milostné rozkochání, stojí za to všechno objetí dost žhavé na to, aby znovu přilákalo do její náruče roztouženého mladého krasavce? lJspěch byl sporný. Byla o hezkých pár let starší a on to věděl. Neutajila by to, ani kdyby to nebylo ještě vidět. A bylo. Dobře věděla, že z lože rodičky nevstala ráj l:ertru<la, která uléhala do podušek lásky, chvějíc se touhou a rozkoší.

'Touha a rozkoš. Vzpomínka, nic víc. Porod je nepňjemná záležitost a před nún dlouhé měsíce znetvořené tělo neláká milence. Jak můžu vědět, teď, že Mikuláš I~yl zplozen náhodou, jaká se nemůže opakovat? Ta léta před títn... Měla jsem prostě štěstí. Nebe tni přálo až do konce. Vlastně i teď. Jen nic nezkazit. Nestat se p<xUem, on je nenávidí. A má pravdu. Láska musí být svobodná.

mo

Zahnala do kouta uraženost, která jí užuž křivila rty výčitkou. Ne, v soutěži krásy ani vášně bych neobstála, nemám naději. A stojí to vůbec za námahu, když mě už milencova snaha netěší? A Jan je neskromný. Plný síly. Vynalézavý, jak nebývá u muže. Přemáhat se a ještě pořád umírat úzkostí, ie za týden, zítra, možná už dnes přestanu stačit? Ne. To, co mi nabízí, je šlechetné a možná upřímné. Pojí nás léta milostného jiskření i léta naplnění. Tak dokonalé souznění bývá řídké. Nepokažme ho. Může se rozvíjet i v jiné rovině.

Jan s úlevou vydechl, když neomylně poznal, jak skončil zápas její lenosti a pýchy. A možná i rozumu. Pokfid, který po manželském objetí zakoušel u Elišky, byl vždycky klamavý. Nepamatoval se, že by kdy neskončil hádkou. Ale po těch chvílích pohody se mu stýskalo. Představa, že je teď najde u Gertrudy, byla sice směšná, ale příjemná Bez hádek. A dokonce i bez objetí. **K** tomu, jak mu napovídalo jeho mládí i bouřlivá povaha, přece klid nepatií. Ale k načerpání sil ho někdy bylo třeba.

„Už musím.“ Políbil ji jako bratr sestru, syn matku, otec dceru, a vstal. „Nemám jen toho jediného syna.“ Naposledy šťouchl do bříška malého Mikuláše, rozvalujícího se spokojeně ve vyhřátém důlku, který mu v Gertrudině loži zanechal, a vyšel ven už bez ohlédnutí.

Q ~ ~1 **o**

o

Křest mladého rytíře

Kolem Verdunu byl klid. Aspoň o hrady Mitvault a Mony se už nebojovalo, což páni ďAspremont, verdunský biskup i jeho bratr, okamžitě ocenili. Bylo nemilé a nebezpečné, aby se v těsném sousedství biskupova města rozvíjel spor sousedů tak mocných a hlavně bojovných, jako byli český král a hrabě Eduard de Bar. BiskupJindřich měl už tisíckrát příležitost litovat neuvážené poznámky, že kdyby oba sporné zámky připadly rozhodčím výrokem biskupství, *mohla* by je jeho neteř IrTnengarda, snoubenka Eduardova syna, dostat věnem. Hrabě to pochopil po svém a pokusil se je dostat včas pod svou správu. Kdo jednou sedí v opevněném místě, má určitě větší naději, že tnu zůstane.

Jenomže v tomto případě byl odpůrcem český král, jehož styky na francouzském dvoře, odkud měl vzejít výrok, v počátcích sporu byly nijaké, spíš nepřátelské, a teď se zázrakem změnily v pravý opak. Těžko mohl někdo doufat, že spor proti němu vyhraje, pokud do toho má co mluvit francouzský král. Ostatně se vší pravděpodobností byl tentokrát i v právu a verdunský biskup už dávno odevzdaně přijal jeho vnucenou ochranu, která od změny na francouzském trůnu už neznamenala jen ochranu zájmů říše a Ludvíka Bavora.

Za jiných okolností by to neústupný hrabě de Bar asi klidně nepřijal, ale otázka Irmengardina věna stejně byla sporná, když nevěsta zmizela. Naděje najít ji a učinit z ní hraběnku de Bar se zmenšovala každým dnem. Jistě to byla nevěsta žadoucí bohatstvím i rodem. Ale co se dalo čekat po několikaměsíčním zajetí v rukou neznámých loupežníků? Prchlivý Gobert vyjednavače, který první přijel s žádostí o vylcupné, dal jednoduše pověsit přes varovaní svého bratra, že tírn život dcery jen ohrozil.

„Vrátí-li se mi zprzněná, zabiju ji sám," prohlásil neústupně.

Biskup, který by byl určitě něžnější otec, ač vlastní děti samozřejmě neměl, nesměl mít, aspoň ne ty uznané před tváří světa, si vyhradil právo rozhodování 0 osudu Irmengardy, kterou vřele miloval, pokud se jí vlastní otec zřekne. Ale důvod takového rozhodnutí zatím nenastal.

Pustili pověst do kraje, aby lupiče nezastrašili natrvalo. Skutečně se objevil další vyjednavač a tentokrát šel rovnou k biskupovi. Výsledkem bylo vyplacení poloviny

vylcupného předem a dál nic. Nedávno přišel třetí. Vylcupné prý bylo stanoveno přMiš nízké. Biskup, kterému se Gobert krutě vysmál pro jeho bláhovost, si vyžádal lhtuu na rozmyšlenou a dal vyděrače sledovat. Marně. Zmizel mu beze stopy. A ještě mu český král vyslovil pokárání, když se o celé záležitosti dověděl. Vypátrat únosce není věc, kterou může zvládnout nějaký biskupský pacholek. Přece má Verdun ochránce, či ne?

Poslal svého nejobratnějšího stopaře k biskupovi a ty z Heřmanových lidí, kteří zůstali u Balduina, pověřil výpravou na sever, aby se pokusili najít sídlo loupežníků. Příliš mnoho nadějí v to nevkládal. Pan Gobert, ať byl jakylcofi, určitě schopnostmi pronásledovatele předčil svého bratra a v den Irmengardina únosu prohledal

odezřelou končinu kámen po kameni. Docela marně. Stejně marně ji pročesávali ~eši a Lucemburčané. Ještě snad kdyby mohl výpravu vést osobně pan z Miličína, ale teri právě plnil úlohu průvodce mladého kralevice.

Když je konečně slavnostně uvítali v Lucemburku, pátrání dávno uvázlo na mrtvém bodě. A nejméně do svatodušních svátků nebyl čas je obnovit, pokud se neobjeví další vyjednavač, který by je přivedl na čerstvou stopu. Královský zvěd v biskupově domě zůstával ve střehu, ale únosce bud někdo varoval, nebo si spíš biskupova člověka prve všimli. Kolem dívčina osudu zavládlo velké mlčení.

Ne tak na místech utichlých bojů. Oba soupeři s podivením pozorovali, že kdosi se na jejich sporu přiživoval. Popleněná zboží Jana Lucemburského i hraběte de Bar vyvolávala nedorozumění a ostré protesty pro porušení dočasného smíru, než oba pochopili, že je tu ve hře kdosi třetí, kdo obratně těžil z jejich neshody. Barský pán se popudil a vydal se na číhanou.

Jan mu pomstu velkoryse přenechal. Místo toho za něj zase převzal důvěrná jednání s lotrinským vévodou a lutyšským biskupem. Jejich výsledek sice ležel daleko v budoucnosti, ale bylo ho třeba připravit dřív, než se na neurčitou dobu *vydá* do Čech. Už bylo nevyhnutelně nutné se dohodnout s Habsburky, a krom toho se ještě předtím chystal se synkem do Paříže ke královskému dvoru ke

slavnostem, od nichž nemínil předčasně uh'kat.

Nemohl mít a neměl čas, i když ho celá záležitost nemálo popouzela. Ten zlotřilec se drze projížděl po jeho vlastní zemi a málem zmařil diplomatické úsilí Karla Francouzského, který se poctivě snažil nastolit mír mezi oběma pány! Chvála Bohu se aspoň to teď zdařilo. Stíhání je konečně v povolaných rukou, hrabě de Bar není žádný nováček a objeví-li hnízdo loupežníků, dokáže je stisknout.

Ostatně byli ve spojení. Ani Barský, ač dosud mezi nimi nevládl zrovna duch přátelství a bezpečného míru, případnou pomoc českého krále nepodceňoval a Jao rozhodně nemínil připustit něčí zásah ve své zemi, aniž by u toho chyběl on či jeho zmocněnec. Ještě se nerozhodl, komu nesnadný úkol svěří. Nejspíš ho napadal Heřman z Miličína. Ačkoli mu bylo sotva dvacet, schopnosti už prokázal.

Náhoda mu ušetřila rozhodnutí. S lotrinským vévodou i Adolfem z Marcku se spěšně vracel od Met, když Heřman, který z vlastní píle pročesával okolí, aby uchránil královský průvod případného nebezpečí, zaznamenal podezřelý pohyb kolem dávno opuštěné polorozbořené tvrze. Cesta, kterou měla střežit, zarostla, jak se její hlavní směr odchytil jinudy. Přálo mu štěstí. Dva ozbrojení otrhanci pozorovali cestu, kudy táhla královská družina; tak ostražitě, že přehlédli nebezpečí za zády. Heřman

se svými lidmi je umlčel a odzbrojil v okamžiku. Dalo, se předpokládat, že nezvaní obyvatelé tvrze ještě netuší nic.

„Jejich hejtman je bývalý zbrojnoš hraběte ďAspremont, Vaše Veličenstvo," ohlásil králi rozjařeně. Ulovek byl znamenitý a věděl, že sklidí pochvalu. „Pan Gobert ho přede dvěma lety vyhodil pro opilství a výtržnosti. Sehnal si tlupu pobudů a začal se přiživovat na vašem sporu s hrabětem de Bar. Ještě netuší, že jste uzavřeli či uzavřete smír a jejich kousky jste už dávno objevili. Zvědové vás sledovali až od Met a v patách vám chtěli vyrabovat Piérrepont. Mysleli, že to bude na Barského, který se podle nich potlouká kolem Verdunu."

Jan se usmál spíš očima. „Taky nevědí všechno," řekl klidně. „Díky, Heřmane." Mladý rytíř se začervenal radostí. Král nehýřil zrovna důvěrností a pouhým jménem ho oslovil jen zřídka. Znamenalo to, že je s ním nadmíru spokojen. Guillaume de Machaut, dvorní pěvec aJanův sekretář, se k němu přitočil. „To bude hrdinská píseň, pane z Miličína. Moc mě to netěší, já radši zpívám o lásce, ale budiž, aspoň něco. Milostné téma se bohužel dávno nedostavilo. A svatba,

která nás čeká v Paříži? Jistě, zpívat se dá o ní taky, ale přece jen to není to. Děti! Kde je tu vášeň?“

„Čekáte snad něco ode mne, pane de Machaut?“ zeptal se Heřman v dobré náladě a očima sledoval svého krále, kletý se o čemsi domlouval s Fenym Lotrinským. Věděl, že až skončí porada, poženou útokem na obsazený hrádek a nechtěl zmeškat ani vteřinu. „Lituji, ale mé srdce se ještě neozvalo.“

„Však je to hanba,“ řekl Machaut s citem. „Zrovna o vás bych zpíval rád.“ „Snad budete mít ještě příležitost,“ houkl Heřman už přes rameno, jak se ma Janův pokyn k němu rozjel, aby přijal příkazy.

„Kdy?“ Dvorní pěvec se odpovědi nedočkal. Tň družiny se už mezitím obchvatem pi-iblížily k pevnůstce. Jan se tvářil spokojeně. Skutečně měli štěstí. Kdyby byl sám, jen se svými jezdci by stěží měl naději na zdárné dobývání. Ještě že se jeho společníci dosud neodloučili.

Těch pár otrhanců odpor dlouho klást nemohlo. Přesto, že zpevnili chatrnou hradbu, měla tvrz několik slabých míst. Uvážlivý vojevůdce ovšem neplýtvá životy svých vojáků. Zachytli na štíty pár šípů, které stačili vyslat překvapení loupežníci, ale když se pod polorozpadlou hradbou rozvinula kolem dokola celá síla všech tří ozbrojených družin, zavládlo nahoře zděšení.

Jan si dal podat hlásnou troubu. „Vzdejte se!“ vykřikl. „Nemáte naději. Možná vás všechny nepověsím, ale musíte si pospíšit.“

Čekalo ho překvapení. Urostlý hejtman vystoupil na hradbu a vykřikl: „Držíme v zajetí urozenou Ir~nengardu ďAspremont. Nikdy ji její otec ani strýc už neuvidí živou, nenecháte-li nás odejít.“

Ztracená Irmengarda! Tady? Tak blízko Verdunu? Ta cesta na sever měla jen zmást stopy. Jejich drzost až budila úctu. Jsem zbrklý pitomec, pomyslel si Heňnan hořce. Tak důležité sdělení a já jsem ho z těch chlapů nevytáhl. Spokojil jsem se tím prvním, co tni řekli, a přitom tohle je o tolik důležitější. Že se to nedalo čekat, není omluva.

Jan se bystře zahleděl k hrádku, ale nad opevněním nebylo vidět nic. „Ukažte mi ji,“ vyzval Gobertova zběha. „Nevěřím kdejakému vyděrači.“

„Dáte-li slovo, vyjedeme všichni z brány a ona pojede na půl cesty k vám. Tam zastane stát, dokud neodjedeme. Ale pozor! Mám lučištníka, který trefí sokola v letu. Jestli se pokusíte o zradu, je mrtvá.“

„Uvolním vám jedinou cestu," vykřikl Jan. „Ostatní zůstanou zavřené. Ale můžete si ji vybrat."

Chvíli bylo ticho. „Cestu k Lutychu," řekl pak lupič.

Adolf z Marcku, lutyšský biskup po Janově boku, neklidně poposedl. Král Jan se usmíval.

„Uklidněte se, Excelence," řekl. „Lutych je daleko. A i kdyby chtěli, nedojedou tam. Hrabě de Bar je totiž právě hledá u Arlonu. Pochybuju, že mu zmizí bez povšimnutí. Je to, jako bychom je tady dobili do posledního muže. Ale vybral si. Já držím slovo. - Budiž," křikl do hlásné trouby. „Stáhnu všechny muže z cesty k Lutychu. Máte mé rytířské slovo, že až otevřete bránu, nikdo se vám nepostaví do cesty. Pokud ovšem krásná Irrnengarda je naživu a přijede k nám.°

„Můžou nastrčit hampejznici," zašeptal vedle Jana Ferry Lotrinský. „Těžko. Ví, že bychom to odhalili dřív, než bude v bezpečí."

Jan vydal pokyn a všichni začali sestupovat. Nakonec odvolal i hlídky nad cestou. Vůdce viděl z hrádku jejich pohyb a uklidnil se docela. Na slovo českého krále bylo spolehnutí, aspoň se tak říkalo. Cesta ústupu byla volná.

Všichni napjatě čekali. Brána se otevřela a na bělouši pomalým krokem vyjela žena. Zlatorudá nádhera dlouhých vlasů ji halila od hlavy až k patě. Jela pomalu a váhavě. Za ní se z brány vyřítili lapkové a hnali se pryč uvolněnou cestou.

Bělouš se zastavil. „Je to podvod, říkal jsem to," zabručel Fetry Lotrinský.

„Ano, proč stojí?" vyjelo z Heřmana z Miličína vzrušeně. „Proč víc nepospíchá?" Jan smělost svého dvořana nepokáral. „Pojdte, přesvědčíme se," řekl. „Ty taky, Machaute."

Tři jezdci se oddělili od vojska a blížili se k stojící ženě. „Zůstaňte zpátky," křikl náhle král a rozjel se tryskem.

Heřman i Guillaume se poslušně zastavili. Jan přirazil koně těsně vedle dívčina, strhl si s ramen plášť a ovinul ho kolem ní. „Teď pojdte, příteli, a použijte své dýky," vyzval Heřmana. „Krásná Irmengarda je spoutaná.°

Heřman ani Machaut zatím nerozuměli, ale z králova hlasu zaznívala nepochopitelná rozjařenost, která ostře kontrastovala s uctivou něhou, s níž přidržoval kolem dívčích ramen plášť. Až teď si oba uvědomili, proč vlastně. Irmengarda byla oblečena jen do svých

dlouhých krásných vlasů. Jinak neměla na sobě ani nit.

Machaut se díval nepřítomně. Bylo vidět, že už v duchu skládá oslavnou píseň na tuto prazvláštní situaci. Heřman zrudl jako vlčí mák, ale poslušně se přiblížil až ke koni a opatrně dylcou proťal provaz, který poutal dívčiny ruce. Samozřejmě neodolal a aspoň úkradkem jí pohlédl do tváře. Sklopené oči a ruměnec hanby až na čele.

„Obraťme se," vyzval král oba a předešel je vlastním příkladem. „Krásná Innengarda nám řekne sama, až bude připravena pro naše pohledy."

Stáli všichni tři vedle sebe. Heřmanovi se třásly ruce, které se před chvMí dotýkaly dívčiných, Machaut vypadal zasněně a král se usmíval. Jsem bídák a zpustlík, spílal si Heřman znechuceně. Ani jeden z nich ted nemyslí na to, co já. Na to, jak králův

plášf rozhrnuje vlasy, aby mohl na dívčím těle zaujmout jejich místo, a co je pod nimi, co je pod nimi, panebože. Na prchavou vteřinu se kmitne hebká plet, něžné ňadro...

A třeba ani není krásná. Ale i kdyby byla, co je mi do toho. Je to snoubenka mladého hraběte de Bar, dcera pana ďAspremont a neteř verdunského biskupa. Já jsem jen Heřman z MiGČína. Ačkoli můj otec je nejvyšší číšník českého království, můj rod se zdaleka nevyrovná jejímu, aspoň ne tady. Není mi vůbec nic po tom, jestli je krásná nebo není.

„°Tisíckrát děkuji Vašemu VeGČenstvu," ozval se za nimi rozechvělý hlas. „Drlůžeme jet, pokud to záleží na mně."

Všichni tři se rázem obrátili. Královský plášť teď zakrýval i část tváře, takže bylo vidět jen šedomodré oči.

Král Jan rychle odhadl situaci.

„Sestupte na zem a veďte koně, pane Heřmane," přikázal mladému rytíři. „A vy, má krásná, nemějte obavy. Budu při vás já i Guillaume de Machaut. Nemusíte se uzdou vůbec zabývat, kůň s vámi půjde jako beránek až ke královskému stanu. Ten bude váš."

Král strávil noc ve stanu Ferryho Lotrinského, zčásti pro pohodlí a zčásti pro svědectví, že nezneužil svého postavení.

Do rána Machaut kdesi vykouzlil dvě dívky a ženské šaty, ale osvobozená zajatkyně se přesto před stanem neobjevovala. Jenom král k ní několikrát zašel ve vší uctivosti, vždy v doprovodu Guillauma de Machaut a některého z předních pánů.

Heřman zůstával venku. Ve dne střežil stan a v noci, když uvnitř svítily svíce, sledoval stíny na jeho stěnách a představoval si kdovíco.

Hrabě de Bar se dostavil nazítří velice rozjařený a spokojený. „Dostali jsme tu chásku do jednoho. Je pravda, že Irmengarda žije? Jednomu z nich jsem za tu zprávu věnoval život. Můžu ji vidět hned? A o samotě?“

Jak račte, příteli.“

Vztahy mezi králem Janem a hrabětem Eduardem de Bar byly všelijaké a střídavé, jak už to mezi sousedy bývá. Momentálně se blížiti k spojenectví, nicméně tón hraběcí řeči se králi Janovi vůbec nelíbil. Přesto byl zdvořilý. Zajatá dáma byla snoubenka Eduardova syna a otec měl jistě svá práva.

Po **půlhOdIlě** soukromého rozhovoru v královském stanu vyšel hrabě ven a vypadal zamračeně.

„Irmengarda pojede se mnou,“ prohlásil neústupně.

Teď už toho měl král právě dost. „Pokud vím, Irmengarda není dosud chotí vašeho syna. Pojede s vámi, je-li to její výslovné přání, a když ne, počká zde u tnt~e na posly svého strýce biskupa.“

Eduard de Bar se ušklíbl. „Vaše záměry, vážený příteli, jsou všeobecně známé. Dosud jsme se nepřesvědčili, že vyšla čistá z rukou loupežníků a leccos se dá na ně svést, že?“

„Račte to opakovat ještě jednou a vrazím vám vaše slova zpátky do chřtánu,“ řekl Jan s ledovým klidem. „Chcete tím snad naznačit, že já jsem prostopášník, v jehož rukou není v bezpečí čest urozené panny?“

Jestli je ovšem dosud panna,“ utrousil Barský.

„Co říká ona?“ „Že je.“

„Jak tedy můžete svévolně pochybovat o slovu dámy?° Jde-G o budoucí matku mých vnuků, chci mít jistotu.“

Jan ho odstrčil a vešel zhurta do svého stanu. Tentokrát se závěs nedovřel. Heřman zahlédl Innengardu, jak stojí uprostřed s hořícíma očima.

„Chcete odjet s hrabětem z mého tábora?“ zeptal se jí král Jan jemně. „Ne.“Jediné slovo a znělo rozhodně.

„Postarám se tedy o vaše bezpečí, než pro vás pošlou.“

„Můj otec ale s ním sjednal svatební smlouvu,“ řekla třesoucím se hlasem. „Snažně vás prosím, Vaše Veličenstvo! Nechci.“

„Vy si nechcete vzít mladého hraběte de Bar?“ „UŽ ne.“

„Proč? Přece jste dříve souhlasila.“

„Nevěří mi!“vykňkla zoufale. „Chce mě dát prohlédnout! Nechci! Nikdy!“ Král Jan jí položil ruku na rameno a chvíli se jí mlčky díval do očí. „Podlost,“ řekl pak. „Pochybovat o slovu tak čistého stvoření, jako jste vy. Nemějte strach. Nevydám vás nikomu, kdo by vám chtěl ublížit.“ Vyšel ze stanu. „To, co se stane s krásnou Irmengardou, není věc našeho spojenectví, pane. Doufám, že i vy to tak chápete,“ řekl hraběti. „Ale chcete-li to přesto tak brát, prosím. Já nemám strach. Vzkážu biskupovi i jejímu otci a než se všichni dohodneme - všichni, rozumíte? Také ona a já, nejen vy a oni - zůstane pod ochranou jisté dámy, kterou vám pro jistotu nebudu jmenovat. Po tom, co jsem slyšel, vám už slepě důvěřovat nemohu.“

C 0

Doprovod, kterývedl Heřman z Miličína, mířil do Wo1keringen k paní Gertrudě. Irmengarda jela mlčky mezi svými dvěma průvodkyněmi, tvář zahalenou závojem. Jediné, co neskrývala, byly zářivé, skvoucí vlasy, které splývaly po šatu nenápadné bary jako zlatorudá záplava. Několikrát zaslechl její hlas. Zastřený. Zvláštní. Zralý hlas ženy, ačkoli byla pouhá dívenka. Vlastně ji dosud pořádně neviděl.

Přesto, či snad právě proto, se cítil zamilován. Pň dvoře Jana Lucemburského, kde se pravidelně konaly soudy lásky, *milovat* patřilo k dobrému mravu. To se Heřmanovi zatím nepodařilo.

Byl voják tělem duší. A tělem duší zbožňoval svého krále. Který ovšem kromě své statečnosti býval i uznávaným soudcem lásky a vyznal se v té nejjemnější spleti nitek citu, kam ho Heřman ke svému žalu nedokázal sledovat. Ještě tak na cestách těla, ale láska? Změnu uvítal. Bylo mu sladce i bolno zároveň a byl bláhově šťasten. Až dosud si připadal vyřazený ze společnosti, která povyšila na oltář milostný cit beze stopy chtíče. Kdekdo vzdychal po nějaké krásné paní, jenom on dosud ne. Až teď.

Ze snění ho vyrušil pokřik kdesi vzadu. Obrátil koně a vrátil se.

„Chytili zvěda, pane,° řekl mu jeho panoš. „Skrýva1 se tady nad cestou celou tu

dobu, co jste projížděli.“ Smykl výrostkem asi patnáctiletým, až padl vedle Heřmanova koně.

„Vstaň.“ Chlapec se zvedl na kolena. Z hnědých očí se mu koulely

slzy a rozmazávaly se po špinavé tváři. Na čele byla krvavá šmouha, jak prve narazil o ostrý kámen.

„Já jsem nic neudělal, pane, vážně.“ „Proč se schováváš?“

Já se schovávám před vojáky, už třetí den. Vypálili naši vesnici tamhle za kopcem a všechny pobili. Nemám kam jít, mám hlad.“

„To je lež, pane,“ ozval se panoš varovně. „Radši ho pověsíme dřív, než nás někomu prozradí. Kdoví, proč se nám přilepil na paty.“

Heřman se díval na kluka. Pověsit? Vždyť je to dítě. Byl zsinalý a křečovitě se třásl. Nejspíš strachy. Či to byl projev viny?

„Pojď sem,“ řekl. „Ty už nikoho nemáš?“

„Nemám nikoho.“ Chlapec popotáhl a utřel si oči roztrhaným rukávem. „Tak si mě pověste!“vykňkl přeskakujícím hlasem. „Mám chcípnout hlady, nebo takhle? To už je jedno.“

A hlasitě se rozeštkal.

Heřman se podíval káravě na panoše. „Zajeď se podívat za teo kopec,“ přikázal mu.

„A co když je to úskok, pane?“

Mladý rytíř se zamračil. „Pověsit ho můžeme vždycky. Naopak to už nejde. Nebo se bojíš?“ zeptal se výsměšně. „Nikoho takového jsem do svých služeb snad nepřijal!“ Arnold se zalékl. „Ano pane,“ řekl poslušně. „Jak si přejete, pane. Já... Nebojím se o sebe. Vezeme přece dámu.“

„To už nech na mně.“

Díval se za skupinou tří jezdců, která jela na kopec, když se za ním ozval známý zastřený hlas.

„Vy toho chlapce chcete trestat, pane?“

Zachvěl se. „To ještě nevím. Nejde jen o nás, ale i o vaše bezpečí,“ řekl drsněji než měl v úmyslu, jak chtěl svému hlasu dodat rozhodnosti. „Není-li za tím kopcem spálená vesnice, pak je mi líto, ale je skutečně podezřelý. To ostatně je, i kdyby byla. Také ten, kdo ji spálil, o ní musí vědět a vy jste pod mou ochranou.“

„Ne, já mu věřím.“

Jezdci se tryskem vraceli. „Pár vypálených stavení tam je,“ hlásil Arnold. „Do základu pane. Nezůstaly ani kozy v chlívku, ani slepice. Vůbec nic.“

„A lidé?“ „Tři zabití.“

„A to mi říkáš jen tak? Už ať jste zpátky a slušně je pochovejte. S křížkem, rozumíš? A ty,“ obrátil se k chlapci, který pořád ještě

popotahoval, „pojedeš s námi radši v poutech. Nechci unáhleně rozhodnout o tvé smrti, ale ani o odpuštění špehovi. Rozumíš? Přenechám to soudu.“

„Ne,“ řekla. „Já vím, co je to válečný soud. To nemůžete.“ „Musím.“

„Prosím!“

mn m

Dotek její dlaně na hřbetě jeho ruky jím projel jako blesk. Nerozhodně se zadíval oa kluka.

Jak se jmenuješ?“ Jáchym, pane.“

„°Ty ses narodil jako sedlák. Kdyby sis mohl vybrat, chtěl bys tu zůstat?“

„Ne, pane. Vždycky přijdou vojáci a sedláky zabiijou. Vždycky je na tom voják líp, pane.“

Tlak hebké dlaně zesílil. Zmatený Heňnan, který to vůbec neměl v úmyslu, se z ničeho nic zeptal: „Chtěl bys ke mně do služby?“

Hnědé oči se zaleskly. „Chci, pane.“

Hlas plný údivu a naděje. Irmengarda konečně stáhla ruku a Heřman se trochu uklidnil. Ukvapil jsem se, ale zpátky to vzít nemůže. Před ní!

„Nejdřív tě dám hlídat. Musím mít jistotu, rozurrnš? Přece jen nejsem tak důvěřivý. Jestli se pokusíš utéci, jsi mrtvý předem.“

„Proč pořád vyhrožujete,“ řekla tiše.

„Jsem zodpovědný za váš život a vaše bezpečí.“

„Kvůli mně přece ne!“ Usmála se na kluka. „Tak už z Jeho Urozenosti neměj strach, je jenom opatrný. Přece nám můžeš být ještě utitečný. Znáš to tu a... Nemám pravdu, pane?“

Heřman si odkašlal. „Když se ukáže, že nemáš žádné nečisté spolky, budiž. Bude z tebe voják ve službách českého krále. Je to čest, které si váží i stateční a dospělí muži.“

„Jste laskavý, pane.“

Hlas byl teplý a hladil. Heřman se zatvářil zarputile, aby nebylo vidět jeho rozechvění. Povzdechla si.

„Nevím ovšem, jestli je zrovna štěstí být vojákem. Ať už ve službách kohokoli.“ „Zvykne si,“ řekl stroze. „Ostatně to chce sám.“

Podívala se na něho a hned odvrátila oči. „I vy jste to chtěl?“

„Mne nic jiného nikdy neučili. Jsem rytíř, je to můj osud a tak to má být. Ve službách českého krále se lze pokryt jen slávou.“

„Přeje vám jí vrchovatou míru.“

Závoj trochu sklouzl, ale rychle ho stáhla zpátky. Líbezná tvář na chvíli zazářila v jeho stínu a znovu ještě bouřlivěji rozechvěla Heňnanovo zmatené srdce.

„UŽ tam budeme?“ zeptala se s odvrácenýma očima.

Otázka ho zamrzela. Ještě den cesty,“ řekl. Vlastně se to dalo stihnout do večera, ale toužil ještě poslední noc prostát před stanem, na jehož stěnách mihotavé stíny probouzely ty nejli'beznější představy.

Píseň o Irmengardě

Václav otce uvítal celkem přátelsky. Bylo to až s podivem, vzhledem ke skutečnosti, že s jeho přítomností mohl spojovat všechny nepříjemnosti svého života. Ale byl úplně zaujat novým prostředím. Jeho samota se proměnila, a vlastně to už ani nebyla samota. Nebyl tu jenom pan de Viviers. Dům se hemžil vyšňořenými sluhy, kteří vypadali vznešeněji než křivoklátský purkrabí. Další krejčí a obuvníci. Tentokrát ho nechávali na pokoji, už nebyl čas. Zato se mu plně věnoval půvabný pán s loutnou, který ho učil krásné písně a pochvaloval si jeho sluch i hlas. S tancem to bylo horší. Nikdy dřív se o nic podobného nepokoušel a vytrvale pletl krok. Ale strašně neměl rád, když se mu smáli, a v samotě své ložnice cvičil do úmoru, až ho i užaslý pan de Machaut musel pochválit.

Také otcův strýc, trevírský arcibiskup Balduin přispěchal, aby. se podíval na novou ratolest královského rodu, a byl očividně spokojen. Chlapec byl vnímavý a snažil se přijít na kloub i věcem, které obvykle děti nezajímají. Trochu uzavřený, pravda. Rozveselil se jen zřídkakdy. Ale Balduin odhadl zcela neomylně, že právě tím si získá francouzského krále, který byl stejně zádumčivý, jako malý kralevic. Jistě by postačila otevřená náruč jeho milované choti, ale vlastní cit byl jistější.

Karel Sličný. Sličný byl i Václav. Ani náročný Balduin na něm neshledal žádnou vadu, která by stála za zmínku. Francouzský královský dvůr byl plný potomstva vznešených příbuzných, většinou drzého jako opice. Malý Lucemburk do toho hemžení přinese změnu. Bude nápadný vznešenou zamlklostí. A dřív, než by mu mohla být na škodu, snad ho přejde.

„Budeš mít slavné narozeniny," řekl otec a přitáhl si ho na klín. „I'y nejslavnější. Pamatovali na ně také v Čechách?"

Ano, pamatovali. Hostina bývala bohatější než jindy a vždycky na Křivoklát přijel i purkrabí. Také se obvykle objevila zahalená paní, která zdálky tiše přihlížela, jak šíp z jeho nového luku zasáhl terč. Václav netušil, že je to jeho matka. A že letos by ji na Kňvoklátě už nespatřil.

„Vzal jsi mě do Lucemburku na oslavu narozenin?" zeptal se.

„Ne jenom na ni. Ostatně je oslavíme v Paříži. Chystám velikou slavnost. T~u

největší, jakou tam kdy viděli. Jsi můj prvorozený 'syn, budoucí český král a lucemburský hrabě. Musíš ze světa poznat víc než Křivoklát."

Baldtrin stáhl nespokojeně obočí. Jan se ted tvářil, jakoby kdosi jiný, zlý, zavřel ktalevice do opuštěného hradu. Jako by se on sám teď mohl cítit jako osvoboditel. „Měl bys mu říci víc," řekl. „Oslava narozenin se protáhne do noci a kdy ho chceš učit, co má dělat?"

Chlapec se díval z jednoho na druhého a mlčel. Na překvapení se netěšil a zvlášť na žádné z těch, které mu chystal otec. Jeho zkušenosti s nimi nebyly nejlepší. Trochu se ošil, jak ho už nesnesitelně škrtily nové šaty, a závistivě se podíval na oba Lucemburky. V nepohodlnosti si jejich vystrojení s tím jeho nezadalo a přesto se pohybovali nenuceně a volně, jakoby jim pranic nepřekáželo.

„Ukaž se," řekl král a prohlédl si ho od hlavy až k patě. „Slavnostní oblek má?" zeptal se krejčího, kterýv uctivé pohotovosti postával u dveří.

„Dva, Vaše Veličenstvo."

„I~fálo. Ještě nejmíň tři. A takových, jako je tenhle?" „Pět nebo šest."

„Pět nebo šest!" zahromoval Jan. „To se má u královského dvora snad ukazovat v něčem, co už měl na sobě? Můj syn? Můj následník?"

„Je to dítě," zasáhl Balduin. „A zvyká si jen těžko. Doma prý oblékal jen volné haleny."

„Doma!"Jan si zlostně odfrkl. „Doma je tady. Av Paříži. Valois bude jeho tchán. A ačkoli se teď tak milujeme, jen čeká na příležitost, aby se nám vysmál. Má jeho Markétka na Václava ohrnovat nos?"

Václav uhnul před krejčím, který se k němu řítil s náručí látek. „Jaký tchán? Jaká Markétka?" zeptal se spíš Balduina než

rozhněvaného otce.

„Postůj, aby mistr mohl vybrat látku," napomenul ho arcibiskup. „Na oblečení velice záleží. Dal jsem si ušít pět nových ornátů na tu slávu. A to nemám žádné narozeniny, ani se nežením."

„Já se žením?" Václav zrovna ztuhl a dopřál tak krejčímu, aby ho dohnal a přehodil mu přes ramena měkký aksamit.

„Bílá," řekl spokojeně. „°To je ono, Vaše Veličenstvo, vidíte? Ale Jeho Výsost musí dát pozor při hostině, jinak to bude spíš na škodu. Nebo mám..."

„Nene, to je správné. Plášť, čapka s diamanty a perlami. A jasně modré nohavice jako ty, co má na sobě. Ale samozřejmě z dražší látky. A perly i na ně." Letrno si vzpomněl na Gertrudu. Mít ji tady, nemusím se otravovat s nějakým krejčíkem. Ale to bohužel nejde. Gertrudu ne. Václavovi bude sice teprv sedm, ale je vnímavý jako dospělý. Někdy se mi zdá, že je dospělejší než já.

Usmál se na chlapce. „Balduin to už nakousl, tak dopovím," řekl. „Má sestra, francouzská královna, si přeje tě zase vidět. A nejdůstojnější člen královské rodiny má dcerku na vdávání - tak zrovna pro tebe. Bude se ti líbit. K vznešeným sňatkům obvykle dochází v dětském věku, to snad už víš. Vážím si tvých schopností, jak vidíš, víc než náš vzácný strýc. Ten nevěří, že by sis ze dne na den dokázal zapamatovat svatební ceremoniál nebo jak přijmout svátost biřmování. Můj hochu, to bude nejslavnější den tvého života a kdoví, možná že i mého. Den tvého narození letos spadá na předvečer svatodušnítro svátku. Až se ráno vzbudíme, budou vyzvánět zvony

pařížské katedrály a ty přijmeš při sňatku druhé jméno stejně jako tvá choť. Posvátný den pak vyvrcholí korunovací francouzské královny. Co se na mě díváš?"

„Já nevím, jestli je to všechno pravda, tatínku," špitl Václav zaraženě. „Vyprávíš mi to jako pohádku."

„Však to také pohádka je, hochu," usmál se Balduin. Jednou snad pochopíš, co to znamená. Abys mohl mít svatbu v týz den, kdy bude tvá teta Marie korunována, k tomu bylo třeba zvláštní papežovy milosti. Slavnost korunovace je tak jedinečná, že nepřipouští její spojení s žádnou jinou. Ale hrabě de Valois, otec tvé nevěsty, je v Avignonu dobře zapsán. Dosáhl nemožného."

Od té chvíle Václav zakoušel prapodivné pocity. Zvláštní směs těšení a obav. Zdálo se mu, že na něho čeká cosi nepředstavitelného.

Vzrušení kolem něho rostlo s každým uplývajícím dnem. Otec byl buď horečně veselý, nebo se zasníval s očima upřenýma do neurčita. Bez výstrahy mizel a zase se objevoval, jak ho neustále zaměstnávaly nejneuvěřitelnější pletichy.

V jejich změti nad jiné vynikala podivná záležitost s Irmengardou. Jeho neklidný duch by ji jindy uvítal s radostí. Teď ho odváděla od vytoužených povinností. Do Verdunu se vypravil jen s krajním sebezapřením. Hubený výsledek. A snad to bylo i tím, že myšlenkami byl všude jinde než u dívky, která mohla být za jiných okolností ztělesněním jeho snů.

0

„Kolik je vám let, moje drahá?“ „Pata áct.

Gertruda si povzdechla. Když mně bylo patnáct... „Jste krásná,“ řekla nicméně bez závisti. Satna bývala velice přitažlivá a nebýt té tloušt7cy, ještě dnes... Jistě si užila íc než jiné. S královským synem a zabezpečením mohla být spokojená. Touhy! Jen nesplněné touhy bolí. Kdo plně žil, vítá i chvíle vystřízlivění. V klidu a pohodě.

„Máte nádherné vlasy. Takové jsem nikdy ani neviděla.“ „Ano, říkají to.“

T6n hlasu Gertrudu zarazil. „Jste smuUrá?“

„Mám strach.“ Irmengarda si povzdechla. „Všechno vypadalo tak jednoduché. Tak přímé. Teď je všechno strašně složité.“

„Co se změnilo? Máte stejného snoubence, stejného otce, stejného strýce, všechno je stejné.“

„všechno je docela jiné. Jindřich mi nevadí. Vlastně by mi nevadil ani dneska, nebýt jeho otce.“

„Král přece slíbil, že vás ochrání.“ „Docela nemůže.“

To byla pravda. Gertruda o totn měla s Janem dlouhý rozhovor a výsledek nevyl~aclal nijak utěšeně - pro Innengardu.

„Vy něco víte?“ zeptala se opatrně.

„. ~~ **»e**

„Nevím nic. Nikdo mi nic neřekne. Jen se pořád bojím. Já čekám krále každý den.“

„Co se tak chvějete. Ne, nebojte se. Určitě nemá s vámi nečestné úmysly,“ usmála se. „Je ohleduplný. To *by vás* nepřivezl sem. Mikuláš je totiž jeho syn.“

„vy a on?“ špitla Irmengarda nedůvěřivě.

„Tiše, má drahá. Už si to sice štěbetají vrabci, ale o některých

věcech se nahlas nemluví. Řekla jsem to vám, abych vás zbavila zbytečného strachu. To už je pryč. Kdyby si vás odvezl někam jinam...“ Usmála se. „Nenene, Jan není takový. I když určitě umí budit lásku.“ Zkoumavě se na dívku podívala. „Ale vy ho nemilujete, že ne?“

„Nesmírně se mu obdivuju.“ „Od obdivu k lásce je jen krok.“

„Ten neudělám. Nemůžu. Je ženatý, já nejsem taková. Promiňte, nemyslela jsem to tak.“

Gertruda se na ni soucitně podívala. Chudinka! Možná by jí bylo líp, kdyby ji ti loupežníci znásilnili, to by teď neměla zábrany. Ani Jan. A téhle krásy by si vážil. Ale ovšem, je tu její otec a hlavně strýc, biskup verdunský. Ten by svou neteř strčil do kláštera a konec. A ještě ten Barský! Kdoví, jak to dopadne.

Jan přijel za dva dny a trochu nejistě se dal ohlásit u Irmengardy. „*Váš* strýc pro vás posílá,“ řekl.

„veličenstvo! Slíbil jste...“

„Já jsem vám neslíbil, nemohl jsem vám slíbit, že vás vytrhnu z vaší rodiny. Jen jsem vám slíbil, že promluvím s vaším strýcem, a to jsem také udělal. Nebojte se. Kdyby Barský trval na prohlídce, zasnoubení bude zrušeno.“

„A trvá na ní?“ „Ne.“

Chvffi bylo ticho. „To znamená,“ řekla pak hořce, „že se mám provdat do rodiny, kde můj tchán bude pochybovat, jestli jsem skutečně počestná. ProtožeJindřich je ještě mladší než já. Nepoznal by nic.“

Janovi kmitla hlavou vzpomínka na vlastní sňatek. Eliška také byla o čtyři roky starší než on. A také ji provázely pochybnosti. Ale EGŠka byla statečná. Ač to na ní nikdo nechtěl, tu prohlídku si vyžádala sama. Povzdechl si. Občas ho bodlo u srdce při vzpomínce na vzdálenou choť. Láska zmizela dávno, přesto se vynořila vzpomínka na cit, jaký od té doby nepoznal. Dobře, že naléhavě letos musím do Čech, řekl si. To je jediný a nejlepší lék. Setkat se, snad. Uvidět. Znovu vystiízlivět.

„Co vám mám na to říci, moje drahá?“ zeptal se jemně. „Všichni jsme svázáni tisícem neviditelných pout. I já. Nemůžete se vzbouřit docela. Snad se vám podaří přesvědčit svého otce, aby vám našel jiného ženicha. Jindřichovi de Bar je teprve jedenáct. Pravda, ženit by se mohl, ale není král, nic ho nezavazuje. Klidně může počkat do své

dospělosti, to váš otec pochopí. Když ne, váš strýc jistě. Starý hrabě - já mu nepřeju nic zlého, ale koneckonců nikdo z nás není nesmrtelný. Třeba budete i šťastná. Jindmch je milý chlapec, znám ho.“

„Já taky,“ řekla a usmála se. „Je milý, ano. Ale láska... Jistě jsem ochotná přijmout ho za manžela, ale přece jen bych byla radši, kdyby už byl muž.“

„°hakže jste spokojená?“ zeptal se rychle.

Chvíli se na něj dívala. „Já nechci zatěžovat vaše svědomí, Veličenstvo, ale víte sám dobře, že můj otec neustoupí a hrabě de Bar také ne. Není nesmrtelný, říkáte. Ale copak si křesťanská žena může přát něčí smrt? To ode mne přece nemůžete chtít!“ ,

„To od vás jistě nechci. S Gerrtrttdou vám bylo dobře?“ „Velice. Ráda bych zůstala, kdybych mohla.“

„°To bohužel v mé moci už není.“ Sklonil se k její ruce. „Váš strýc pro vas pošle za několik dní.“ Pohrál si se štíhlými prsty s představou, která se velice podobala té Gertrudině. Škoda. škoda tě pro toho chlapce a škoda tě do rodiny toho hulváta. Jsi krásná. Jsi velmi krásná, Irmengardo. Až se vdáš, jednou možná. Ale urozené panny nesvádím.

„Doprovodíte zase paní Irmengardu, pane z Miličína,“ řekl venku Heřmanovi, který byl se svými vojáky rozložen na Gertrudině dvorku a střežil dům.

„Odjíždí?“ polekal se mladík.

„Přijedou pro ni z Verdunu. Ale nevím, kolik jich bude, a na cestách bezpečno docela není. Shóil jsem jí ochranu. Dokud nebude v bezpečí u svého strýce, nesmí se jí nic stát.“

V okolí Wolkeringen nebezpečí zřejmě nehrozilo, ale na cestu se Heřman připravil svědomitě. Družina, kterou poslal biskup, vskutku nebyla příliš početná. Irmengarda přijala velitele a slibila, že druhý den před polednem bude připravena k odjezdu.

Gertruda ji večer zamyšleně rozčesávala vlasy. Milovala tu činnost. Jistěže její vlastní komorná mohla nahradit Machautovy dívky, které zmizely hned po jejich příjezdu, ale hebkost a krása dívčiných vrkočů ji okouzlovaly natolik, že jí sloužila raději sama. Obě mlčely.

Také Irmengarda si chvílemi přejela rukou po vlasech a její zamyšlená tvář vypadala, jako by se odhodlávala k jakémusi rozhodnutí. Krutému. Nepřijatelnému. „Dáváte mě střežit, paní

Gertrudo?“ zeptala se najednou. „Dvorek je pořád plný vojáků.“

„Můj bože, přece nejste ve vězení. Střeží vás pan z Miličína jen pro vaše bezpečí.“ Gertruda se na dívku pozorně zadívala. „Váš život ještě může být bohatý a šiastný,“ řekla měkce. „Odhodlat se k zoufalému činu je snadné, snadné je ho i provést. Ale vrátit ~se pak zpátky nelze.“

Irmengarda se vytrhla ze zamyšlení. „Čemu říkáte zoufalý čin?“ zeptala se překvapeně.

„Smrt, má drahá,“ řekla Gertruda vážně. „Tu není možné odčinit.“ Rozhlédla se po místnosti a sáhla po nůžkách, které ležely na stolku.

„Prosím, nechte mi je,“ řekla Ir7nengarda vážně. „Chci ještě vyšívat.“ „Vyšívat?“

„Ano, vyšívat. Proč ne? Ale prosím vás, dejte mi zatopit, bylo by mi chladno.“ Ruce obou ležely chvíli na nůžkách, pak Gertmda tu svou pomalu stáhla. „Vy se nechcete zabít,“ řekla. „Viďte že ne!“

„Nechci. Z toho nemějte strach.“ „Věřím vám.“

Irmengarda usedla k vyšívání, jakoby to byla ta nejsarnozřejrnější věc v tak osudové

chvíli jejího života. Děvečka přinesla polena a zatopila, tázavě se podívala na dívku, a když nedostala další příkazy, tiše zmizela.

Ruch venku doznával, narudlá záře pohasínala. Odlesk ohně, který plápolal opodál, se přestal objevovat v okénku Irmengardjny komůrky. Věděla, že v koutě dvora pod ním bude za chvíli úplný stín. Přesto čekala, Na jemné tiché zaškrábání opatrně vstala, zastrčila závoru na dveiích, přešla k oknu a otevřela.

„*Máš* všechno?“ zeptala se tiše. „Tak rychle. Pojd.“

Teriu~ý stín vklouzl dovnitř. Irmengarda bedlivě zastřela okénko, přihodila poleno do krbu a zapálila svíci. „°Tady jsou nůžky,“ řekla. „Pospěš si.“

Panebože, ať to není na mně! Ai to nezůstane na mně! pomyslela si Gertruda zoufale. Král Jan si všechno rozmyslel a přijel si pro Irmengardu sám. Heřman z Miličína, bledý jako stěna, v rozrušení málem nalehl na vlastní dýku. Naštěstí v piítomnosti krále, který mu srazil ruku s tichým zaklením.

„Vy rně už nedopalujte, pane Heřmane,“ řekl vztekle. „Zklamal jste mě, dobrá. To se vám stane ještě mnohokrát. Tak mě ještě nepřipravujte o mého oblíbeného rytíře, ano? A radši vzpomínejte. Přece se nemohla vypařit.“

Vchod do domu naštěstí hlídali biskupovi lidé. Zoufalství vládlo i tam. Gertruda se z úleku vzpamatovala poměrně rychle. Bylo brzy jasné, že Jan ji z Irmrengardina zmizení neviní. Mohla se domyslet, a taky se domýslela víc. Všechny, úplně všechny šaty, které Irmengardě obstarala, *byly* na místě. Nechybělo nic, ani střevíček. Ohniště bylo podivně rozhrabané s deseti rýhami v popelu. Jakoby náhodou posunula nohou ohořelá polena a její oči ulpěly na stolku s vyšíváním. Nenápadně z něj sebrala tenké hebké vlákno a zamyšleně si ho ovinula kolem ruky.

„Přece nevylítla komínem!“ běsnil Jan. „Okno bylo otevřené?“

„Zavřené,“ řekla Gertruda rychle. „Sama jsem ho zastrkovala.“ Že až ráno, to už nedořekla.

„Oknem to je úplně vyloučené,“ prohlásil Heřman. „Je uzounké a dvorek je obsazený mými lidmi. Kus dál hořel oheň, tudy nemohla uklouznout ani myš. A pi-es ohradu už vůbec ne, tu hlídáme ve dne v noci, Z temného kouta pod oknem by se mohla dostat nejvyš jiným oknem do domu. Ale proč? Mohla klidně vyjít dveřmi. Ty z nás nehlídá nikdo, před vchodem hlídkují biskupovi žoldnéři.“

Z těch si kdosi vzpomněl, že za svítání zahlédl zahalenou ženu, jak se kradla ven. Jenomže čeleď často vycházela. Nikoho nenapadlo ji zadržet. Prohlíželi se jenom ti. co přicházeli. O únos zřejmě nešlo. Žena šla sama dál do polí.

Hnafi se tryskem směrem k městu. Potkali jen starou kořenářku, která se vracela s plnou loktuší.

„Neviděla jsi paní Innengardu?“ houkl na ni Heřman s koně. Jen potřásla hlavou. Jezdci s~ řítili dál.

Sotva se kořenářka vrátila domů, Gertruda si ji dala okamžitě zavolat a poslala ji k nemocnému podruhovi do sousední vesnice. „Může dostat horkost. Zůstaň tam dva tři dny,“ přikázala jí. „Dřív se tu neukazuj.“

Jan se honičky neztíčastnil. Okolkoval po dvoře a vyptával se. Marně. Heřmanovi i arcibiskupovi žoldnéři se rozjeli do všech stran, jenom dva usmolení kluci v táboře pana z Miličína hřebelcovali koně. Nikdo neviděl nic.

„Ty skutečně nic nevíš?“ udeřil přímo na Gertrudu.

„Byla večer divná. Měla jsem strach, že si chce něco udělat. Ale řekla, že bude vyšívat, abych jí dala zatopit. To jsem ji viděla naposledy. Pak děvečka zatopila a řekla, že klidně seděla u stolku a

šila. Nevím, kdy světlo zhaslo. To můžou vědět jen lidé pana z Miličína, okénko vede na dvorek.“

„Co měla na sobě?“ zeptal se Jan. „Přece musíš vědět, co chybí. Všechny šaty měla od tebe.“

Gertruda se zarazila. OklarnatJana nebylo snadné. Radši se o to ani nepokusila. Otevřela šatník, prošla šaty jedny po druhých a řekla po pravdě:

„Vypadá to, že nechybí nic.“ Rozzuřil se. „Přece neodešla nahá!“

„°To jistě ne. Ale opravdu si nevzpomínám.“ „Nelži! Ty máš pamět na šaty.“

„To mám. Když ti říkám, že nechybí nic, tak nic nechybí.“

„Co tím chceš dokázat?“ zeptal se vážně. „Kdybychom aspoň věděli, jakou barvu má její plášť, nebo cokoliv...“

„Co by ti to prospělo? Když dokázala takhle zmizet... Neboj se. Uistila mě, že si na život nesáhne, a já jí věřím.“

Chvíli ji pozoroval. „Ty něco víš, „ uhodil na ni přímo. „Přísahám, že nevím nic.“

„Tak aspoň vršíš.“

„Tušit mohu,“ usmála se, „stejně jako ty. Ale mám-li být upřímná, tak radši netuším.“ Pohladila pod rukávem pletenec ovinutý kolem vlastní ruky a pojednou byla ráda, že už minul čas milostných objetí a že je strašně nepravděpodobné, že by Jana napadlo zrovna teďvzít ji za mku.

Nemylila se. „Bude to svízel,“ povzdechl si. „Ale tobě lhát nebudu. Márn o ni strace, to ano. Ale nechci vědět nic.“

Machautova loutna dozněla. Citlivé dámy slzely nad smutným osudem krásné Irmengardy, prchající v přestrojení ranním šerem do náruče milovaného rytíře, který ji osvobodil z rukou loupežníku. Zlý otec, nedbaje hlasu jejího srdce, chtěl-ji provdat za nemilovaného muže, ale rytíř čekal a odjeli spolu atakdále, atakdále.

Král Jan se pobaveně díval z Gertmdy, která se ve středu ostatních paní úspěšné tvářila, že celou historku slyší poprvé, na Heřmana z Miličína, který rudl a bledl

m _ t „

pohnutím. Zamilovaný rytíř ho jaksi nenapadl a Irmengarda, prchající do náruče jiného?

„To je opravdu krásná píser'S, Guillaume,“ řekl král Jan. „Ale řekl bych, že na návštěvu k hraběti de Bar by sis měl připravit nějakou

jinou.“

Machaut se. usmál. „°Tu už jistě mám, Vaše Veličenstvo.“ „Tak? A o čempak?°

„O milém mladém pánu, kterého opustila zrádná milenka, ale vbrzku i on najde štěstí v náručí žehy čisté a milované.“

„A jak se ta zrádná milenka jmenuje?“

„Ta se, Vaše Veličenstvo, nejmenuje. Obávám se, že u hraběte de Bar budou i bratři ď Aspremont.“

„To jistě budou,“Jan se podíval na Heřmana z Miličína. „Vás, pane Heřmane, nedojala Machautova píser5, jak vidím. Máte snad jiný názor na to, jak krásná Irtnengarda zmizela?“

„Nevím o tom nic,“ zabručel Heřman ouáveně. „Vaše Veličenstvo ví stejně dobře jako já, že to byli Lidé jejího strýce, kteří ji viděli odcházet. Já ne. Ale o milenci bych si soudit netroufal.“

„Machaut je básník, má svá práva,“ usmál se král. „Ostatně, jak jinak potom vysvětlíte, že jsme ji nedohonili? Vždyť v širém okolí hledal kdekdo. Mohla zmizet jen na koni. Sama ho neměla. Mám pravdu?“ obrátil se najednou ke Ger~trudě.

„Mně nepřísluší soudit, Vaše Veličenstvo,“ řekla způsobně. „Viděla jsem ji naposledy předtím večer. A samozřejmě, že se mi o úmyslu utéci vůbec nezmínila. Nepřeju jí nic zlého. Právě proto bych ji určitě zadržela. Ona to věděla, o tom nepochybuju.“

„Má drahá paní, jak bychl mohl o vás pochybovat?“ řekl Jan vesele. „Mé panstvo, rozejděme se. Řekl bych, že Machautova píseň byla tím pravým zakončením večera.“ „Zůstaneš, nebo se vrátíš do Lucemburku?“ zeptala se Gertruda tiše, když se společnost rozcházela.

Jan zaváhal. Ale myšlenka na manželský poklid v posteli ho z ničeho nic rozladila. Jistě, byly to příjemné a pohodlné noci. Ale nějak už dlouho nic nebylo mezi tím. „Musím zítra vyjet z Lucemburku v plné slávě,“ řekl a nebyla to tak docela lež. „Nevypadalo by to nejlíp, kdybych k hraběti de Bar jel rovnou od tebe. Je mi protivný jako málokdo, ale bohužel teď s ním potřebuju mít mír. Zavázal jsem se k tomu francouzskému králi. Zasadil se o odstranění našich minulých sporů, nemohu k tomu přidat nový. Takže nezbývá, než celou záležitost nějak urovnat.“

„Jak ji chceš urovnávat?“

„Nevím,“ řekl po pravdě. „Jsem zván, tak pojedu. On také ví, že

smír je žádoucí. A ostatně, on sám ho potřebuje, nemyslím, že budou velké potíže.“

Heřman jel v králově průvodu vedle Guillauma de Machaut. „Pane de Machaut,“ řekl. „Jakpak víte, že Innengarda měla milence?“

„Proboha, proč by jinak utíkala?“ V Machautově hlase zazněl údiv. „Vždyť za mladého hraběte byla zasnoubena dávno předtím a na tom, že pro ni strýc posílal, nebylo přece nic zvláštního. Prostě využila příležitosti.“

„Ale vy tvrdíte, že ten milenec ji zachránil. A kdo ji zachránil? My - totiž český král. „

Machaut útrpně potřásl hlavou. „Vážený pane z Miličína, jste skvělý bojovník, ale to není všechno, co dělá rytíře. Dvorskému mravu se musíte ještě učit. Přece jste slyšel: Básníci mají svá práva. Copak pěvec lásky může vyprávět nějakou oplzlou historku o milenci, který pro krásnou dámu neudělal nic a přesto sklízí plody ušlechtilého úsilí jiných? Musím vám říci, že píseň o krásné Irmengardě patří k mým nejl~pším. Je mi moc líto, opravdu moc, že jí musím podávat ve změněném znění.“

U hraběte de Bar měla Machautova píser5 o zklamaném milenci stejný úspěch jako ve Wolkeringen krásná Irmengarda. Dárny opět slzely. Nicméně hrabě Eduard zachovával okázalý odstup, jen jeho mladá choť se snažila, aby společenská událost takové úrovně, jako byla návštěva českého krále, nebyla pokažena vůbec ničím.

Heřman ji pozoroval s úžasem. Na matku jedenáctiletého Jindřicha mu připadala příliš mladá.

„Druhá choť,“ špitl Machaut na jeho nesmělou otázku. „Hrabě byl donedávna vdovec. Je sotva starší, než měla být jeho příští snacha. Nebýt jí, myslím, že by si s ním Irmengarda točila. Vidíte? Ten jeho upjatý výraz vždycky zmizí, kdykoli se na ni podívá.“

„Snacha není choť,“zahučel Heřman.

„Ano, to je pravda.“ Machaut potřásl hlavou. „Ale vypadá to, že se s nítn jako s manželem dá vyjít. Paní Matylda nevypadá nešťastná.“

Hraběnka Matylda Heřmana nezajímala, ale zato krále Jana zřejmě ano. I kclyl~y nebyla hostitelkou, jeho pozornost by z ní nepochybně učinila prvrú dámu večera. Machautova loutna zazněla ještě jednou. Hraběte zřetelně potěšila nová písea o manželském štěstí vdovce, který ztratil milovanou choť a našel anděla, který jeho synům nahrazuje matku. Vypadalo to, že králův básník usiluje o přízer5 pána

domu a hrabě se dal brzy strhnout jeho výmluvností a osobně ho provedl svým hradem, aby tnu ukázal několik vzácných památek, které si přivezl z výprav do vzdálených zemí.

Heřman úsilí čilého dvořana brzy pochopil, jakmile se král přitočil k paní domu a usadil se s ní ve vzdáleném koutku. Jakoby všichni dokonale znali své úlohy předem. Slavnost probíhala dál a dvojice, která ještě před chvílí byla stuedem pozornosti, jakoby najednou nebyla.

„Je mi velmi líto, co se stalo, drahá paní," řekl Jan vřele a jako náhodou zavadil o Matyldinu ruku. „Přísahám, že jsem zcela bez viny a nikdo z mých lidí notná tušení o tom, co se stalo. Jen lidé Innengardina stýce možná vědí víc. Ale rasám-li taýt zcela upřímný, nebyl jsem docela bez obav o její osud. Ač stokrát zklamán, vidycky důvěřuji krásné ženě a vfiš chot jevil pochybnosti vskutku *až* urážlivé."

„Eduard je hodný," řekla s malyn úsměvem. „~isté víte, že ustoupil i od Ix>ia<lavku, který té dívce tolik vadil. A já sama laych ji ráda viděla jako Jindřic-hovn paaí. Nepřipadala bych si tu tak sama."

„Máte chotě," nadhodil opatrně. ' „Ano, máte, a vycházíme spolu velmi dobře. Ale..." Slůvko zůstalo viset ve vzduchu.

„Máte na něho tolik vlivu, aby choť vašeho syna nebyla nešťastná?"

„Já?" podivila se pokrytecky. „Vaše Veličenstvo! Je prostě tak laskavý, že splní každé moje přání. Co mohu chtít víc?"

„Aby byl mladší a hodnější vaší krásy," zašeptal. „Zpívat o lásce je věc básníků, ale žít ji...'.

„Je věc králů?" usmála se.

Chápeš příliš rychle, dívenko, pomyslel si. Ne že by ho to mrzelo. Na dlouhé dobývání neměl čas a ani příležitost se už nemusí podruhé opakovat. Věděl, že dává v sázku mnoho, zejména po fiasku s Irmengardou, ale ruku, která pořád jakoby náhodou ležela v jeho dlani, pohladil tentokrát už velmi významně a řekl: „Krása by neměla patřit nikomu, kdo jí není hoden, tedy ani králi. Ale i král je jenom její pokorný sluha a muž, který touží, možná marně."

„lfarně?" zeptala se potutelně.

„Na to vám neodpovím. To víte jenom vy."

Machaut s pánem domu se vraceli, Heřman si s údivem všiml, že král a hraběnka byli náhle opět středem pozornosti, jako by v ústraní

nestrávili ani okamžik.

„Vaše Veličenstvo se myli," řekla Matylda se smíchem. „Tak ráda bych vás přesvědčila o opaku."

„Dík," zašeptal a políbil jí ruku.

„O jaký omyl jde, má drahá?" zeptal se hrabě de Bar a s malým podezřením pohlédl na krále.

„Snažím se přesvědčit Jeho Veličenstvo o vaší velkorysosti, můj drahý," řekla. „I o tom, že mohu-li být matkou vašich synů, budu i něžnou matkou jejich chotí." „Zase jde o Irmengardu?"

Jan se bleskurychle rozhodl. Nejenom kvůli dobrodružství, které ho zřejmě čekalo a lákalo.

„Hovořili jsme s vaší chotí jen všeobecně," řekl. „Ale napadlo mě přitom, že mka mé druhé dcery je dosud volná"

Spíš by se hodilo říci *c~ět volná,* ale hrabě o hanebnosti Ludvíka Bavora nemusel vědět. A ostatně, i kdyby věděl. Dcera krále!

„Je jí, pravda, teprve osm, na skutečný sňatek má čas. Zato se určitě nikdy nedostane do rukou loupežníků, kteří by zpochybnili její čest."

Hrabě se začervenal potěšením a objal Matyldu kolem ramen. „Má choť je nejvzácnější stvoření, které jsem kdy potkal," řekl s citem. „Jejího úsudku si vážím nade všechno. Prokáže-li Vaše Veličenstvo takovou čest mému ubohému synovi..."

MalýJindňch vůbec nevypadal uboze. Janovi se líbil a krom toho jeho nevlastní matka dávala jisté záruky. I když se nedalo předpokládat, že vztah, vznikne-li vůbec, přetrvá. Ostatně, v nejhorším se lze vracet. Přece jde-li o štěstí dítěte...

Skrytě se usmál sám nad sebou. Má drahá, označíš-li mí včas dveře, buď jista, že nezabloudím ani nezapomenu.

Zásnuby, až dosud jen slovně nadhozené, se začaly slavit okamžitě. A tvrdě. Množství vína, které na Matj~ldin pokyn přicházelo na stůl, předstihlo všechna

očekávání. Král Jan sledoval očima hostitelku a upíjel jen velmi střídmě. Nepochyboval, že ho pozoruje. Machaut neztrácel ostt"ažitost, sám nepil skoro vůbec a jenom pilně doléval hostiteli. Aby to nebylo nápadné, přistrčil mu Heřmana z Miličína, který měl co zapíjet. Zapíjel zdatně. On i hrabě de Bar byli brzy téměř pod stolem.

„Jestli jste zanedbal své povinnosti, pane;" blábolil hrabě s rukou ovinutou kolem Heřmanových ramen, „prokázal jste mi tím

znamenitou službu.“

„Nezanedbal jsem nic,“ ohradil se Heřman nedůtklivě. „Přísahám...“ „Nepřísahej,“ přerušil ho hrabě. Jazyk se mu už pletl. „Jsi miláček svého krále a tedy i můj.“A uštědřil mu mlaskavé po~óení.

Heřman se otřásl a trochu vystřízlivěl. „Nikdy bych si nedovolil s Vaší Urozeností...“

Machaut ho pod stolem kopl. „Dneska máš pšíležitost se učit, dvošan,“ řekl svou velice nedokonalou češtinou. „Na hrabě pšítel jak můžeš. A neohlížej, král už není. Hrabě musí nést na postel, rozumíš?“

Král ale dosud byl. Dobře znal svůj čas a paní Matylda taky. Vynořil se ještě jednou vedle hraběte, spolu s Machautem mu zazpívali zdravici, a když viděl, že skelný pohled pnštího Gutina tchána ho už nevnímá, zmizel skutečně. Dámy bujnou společnost už dávno opustily.

Heřman z Miličína stále strizlivěl a stále pilněji doléval Eduardovi de Bar. Hrabě měl kořínek, trvalo to. Ale nakonec usnul s hlavou na stole a jeho noví přátelé, Heřman a Machaut, doprovázeli sluhy, kteří ho odnášeli do ložnice, aby se přesvědčili, že skutečně už neprocitne. Jejich starost byla zbytečná, ale zato jejich svědomí klidné.

„Dobše učila,“ pochválil Heřmana Machaut a popleskal ho po rameni. „Pojil', ať spíš, máš dost, já taky.“

„A král?“ polekal se Heřman. Přišel s ním a domníval se, že by měl s ním i odejít.

Machaut se vrátil ke své mateřštině. „Pokud Jeho Veličenstvo nespí, určitě není na vas, pane Hermane, abyste s ním bděl,“ usmál se zasvěceně. „Pojďte, snad seženeme nějakou jinou krásnou Innengardu, která vás utěší.“

„Proč mne?“ utrhl se na něj Heřman nedůtklivě.

„Na lásku, pane z Miličína, už mám oko,“ řekl králův pěvec a sekretář. „To pni musíte prominout. Ale určitě vás neprozradím. Ještě by si někdo mohl myslet, že ten rytíř na koni jste byl vy.“

„Já! Copak bych ji měl kde skrývat?“ řekl Heřman hořce. Guillaume se jen usmál. „Kdoví. Mám o tom složit píseň?“

„Proboha ne!“ vykřikl Heřman. „Miluju vaše písně, ale nepřivádějte tně do neštěstí.“

„Bylo by to neštěstí?“

„Nebylo by to neštěstí, kdyby to byla pravda. Jenže bohuiel.“

Opustil svého společníka rozlícen. Machaut mu zjevně projevoval přítelství, ale ne *vždycky* zrovna způsobem, který by se Heřmanovi líbil.

Ze všech pánů, kteří se účastnili hostiny, patrně jenom český král strávil noc podle svých představ. Byl spokojen. Měl rád krásné *ceny.* Ještě raději měl krásné

799 _ 1 ~n2

žehy nevlídných manželů. A vůbec nejradši měl ženy, pro které mohl vykonat ten šlechetný rytířský čin a učit je rozkoši, kterou dosud nepoznaly. I když to bylo nebezpečné. Hrozila láska těžká a svazující a Jan byl volný milenec. Ještě že ho chránila jeho hodnost i manželství s Eliškou. Jenže ne každá vdaná žena si uvědomilá, že záštitou pro ni je manžel a ne Janův trůn.

Noci, jako byla tato, si nekazil přemyšlením o následcích. Čas lásky přišel znenadání, ale právě vhod. Přrliš dlouhou dobu strávil drobným válčením a intrikami i poleháváním u Gertrudy. Irmengarda polechtala jeho představy do té míry, že se bezmála cítil zamilován. Matylda se objevila v pravou chvíli. Líbezná, horoucí a vděčná. Chápavá žačka ve hrách lásky.

Noc promilovali až k ránu a ještě od dveří se několikrát vrátil k žádostivým rtům. Zítra, přísahali si. Marná slova. Jan věděl předobře, že zítra bude daleko. Pouhé dny chyběly do velké chvíle, na kterou se těšil víc než její hlavní hrdina - jeho sym.

° ° o o ° á **en** . **u** o 0

0 0 ó 0 0 0 0 0 0

Konečně naložili truhlice - bylo jich, jakoby se český král s celým dvorem mínil stěhovat kamsi na konec světa - a vydali se k jihu. Ale do Paříže vjet za šera, když už do ulic padal jarní večer. Třináctý večer kvetoucího máje, léta Páně třináctistého dvacátého třetiho.

Václav usínal v nádherném paláci, který jeho otec najal pro tu příležitost, a do jeho snů celou noc pronikal hlahol příprav. Ale přes všechno vzrušení a divné očekávání spal až do rána jako zabitý.

Druhý den stál vedle otce na konci dlouhé chodby, kudy přicházeli návštěvníci. Brzy si všiml, že v nádheře vystrojení ho nikdo nepředstihuje. **I** otec byl oblečen skromněji. Začal se cítit nesvůj, ale statečně odolával zkoumavým pohledům, které se na něho upíraly. Syn českého krále! Bytost z riše bájí. Až dodnes málokdo uvěřil, že

někdo takový vskutku je. Syn. A chof? Či je vdovec? Nikdo nic takového neříkal.

Václav se ohlédl. Vzadu za nimi v sále plnil povinnosti hostitele Balduin. Pohled na něho Václava uklidnil. Nádherný ornát arcibiskupa určitě držel krok i s tím, co měl na sobě sám.

Nastal šum, jako když vítr zavane do květů, po celé délce chodby se hluboce ukláněli všichni, kdo zůstali před sálem, aby se dočkali té jedinečné chvíle. Přicházela královská rodina.

Balduin opustil svoje místo a pokročil jim vstříc. Václav ze zvědavosti málem zmeškal naučenou poklonu. Otec ho musel upozornit něžným š~ouchancem. Ale než se stačil vzpamatovat z leknutí, zazněl nad ním nebeský hlas. **Byl** nejen líbezný a zněl jako sbříbmá loutna, ale promluvil česky.

„Můj chlapče! Jak jsi vyrostl!“

Ani si nestačil prohlédnout tvář a už byl v měkké náruči. Když vzhlédl, jakoby se nad ním vznášely zářící hvězdy. Byl nevýslovně šťasten.“Maminko!“ řekl.

Hebká dlaň se mu rychle položila na rty. „Tiše,“ řekla. „Já_jsem tvá teta Marie. Přece jsi věděl, že se setkáme.“

Ovšem, věděl to. Věděl i to, že jeho matka je vzdálená a určitě nemůže být středem slavnosti jeho otce.

Marie ho políbila hebkými a vonnými ústy a obřadně ho představila krásnému muži, který šel vedle ní. Francouzský král. Následovala dlouhá řada dvořanů, ale Václav si z ní zapamatoval už jenom vzpřímeného vysokého starého pána. Kráčel po boku mladé krásky, která vedla za ruku malou holčičku. Dívenka si Václava zvědavě prohlížela velikánskýma modrýma očima. Při pohledu na ni se mu zdálo, že ve srovnání s ní se klaní velice neohrabaně, i když to vypadalo, že otec jc. s nírn spokojen.

„°To je náš budoucí zeť, drahá,“ řekl starý pán a usmál se na Václava. Krásná paní se sklonila a políbila ho. Způsobná holčička vykoukla za otcem, zarejdila očima, aby zjistila, že na ni skutečně nevidí nikdo jiný než Václav, vyplázla na něj jazyk a honem se zase schovala. Málem velice nevhodně vyprskl smíchy. Ovládl se, ale dalo mu to práci. Markétka už se tvářila zase jako loutka, velice půvabná a docela neživá.

Hostina to byla vzácná. Množství nebývalých chodů, přemíra drahých vín, mísy cukrovinek z Benátek, stříbrný strom, ověšený

zlatými plody. Neznámé ovoce až z Afriky. Obrovská paštika, ze které, když ji nakrojili, vylétlo hejno bílých holubicv zobáčcích s perlami, které se sypaly na hlavy hodovníků. Z nich každý před sebou na stole nalezl ještě další vzácný dar.

Václav dávno přestal být středem pozornosti. Jako vždycky ji přes všechnu snahu o nenápadnost docela uchvátil český král. Guillaume de Machaut, mistr písní i tance, vysvětloval společnosti nové kroky. Jan se uklonil před Mahaut de Chatillon, chotí Karla de Valois a Markétčinou matkou, a vedl ji k tanci. Houf dětí, které se dobře znaly, se pošťuchoval v koutě, a Václav, na jehož počest se to všechno dělo, zůstával zapomenutý. Jen francouzská královna občas vyslala k zadumanému chlapci laskavý pohled a něžný úsměv.

Ryk kolem vzrůstal. Václavovi se zatočila hlava, ať už z vína nebo rozčilujících zážitků. Posunul se k Marii a složil jí do klína tmavou hlava. Usnul jako zabitý, zatímco královští manželé si nad ním tiše šeptali.

„Vstávej!“ Janův hlas zrovna zaburácel. Václav zamžikal ospalýma očima. Ano, rrž, ho I>uclili

několikrát a vždycky marně. Venku zářilo slunce a stálo hezky vysoko.

„Sem s tím vědrem.“ Král vzal nádobu z rukou váhajícího podotnka a vychrstl proud studené vody do tváře usínajícího synka. Václav vyletěl ze: zmáčeného> lože a v první chvíli vůbec nevěděl, kde je. „Máme nejvyšší čas.“

Než se vzpamatoval, začali kolem něho kroužit krejčí i komorníci a upínali ho

m, ~ me

do nejslavnostnějšího oděvu. IJŽ procitl docela a vzpomněl si, co ho čeká. Provinile se rozhlédl, chtěl se omluvit otci, ale ten už byl pryč. Zvenku bylo slyšet jeho nasupený hlas.

Dveře se rozlétly a vpochodoval houf jídlonošů. Až ted si Václav uvědomil, že má hlad. A velký. Cpal se, zatímco jím cloumali sem a tam, navlékali mu rukávce, zapínali šaty. Na kadeřníka, který mu rozčesával vlasy, neviděl. Konečně skončili, obstoupili ho velkým kruhem a znalecky zkoumali svoje dílo. Když už si myslel, že je všechno skončeno vrhli se na něho znovu. Překládali záhyby, rovnali kadeře, převěšovali šperky. Další chvíle zkoumání a další zmatek. Připadalo mu to jako pečlivě nacvičený složitý tanec, jen Machautova

loutna chyběla.

Konečně se král vrátil. Zahnal snaživce pohybem ruky a přísnýma očima přejel syna. Obratem zjihly. Přitáhl si ho a políbil.

„Myslel jsem, že se zlobíš.“

„Taky že jsem se zlobil, u čerta,“ řekl král bezbožně. „Chybět u vlastní svatby si nemůžeš dovolit. Najedl ses, tak pojil.“

Václav vrhl litostivý pohled zpátky na mísy, od kterých ho pořád vytrhovali. Přes veškerou snahu stačil sníst jen málo. Ale odporovat otci si netroufal.

Na ostrově v řece, před vchodem do chrámu udržovaly královské stráže v hustém šiku volnou uličku v davu tak hustém, že slabým a dětem hrozilo ušlapání. Když se český král objevil s ženichem, ozval se nadšený křik. Bodejť by ne. Jana znal v Paříži kdekdo. S úsměvem kráčel špalirem a komorník za ním rozhazoval plnýma rukama stříbro mezi diváky. Francouzský král včas zarazil svoje sluhy s ošatkou měděných mincí. Po Janově královské štědrostí se to už vůbec nehodilo.

„Přijmeš mě za kmotra?“ zeptal se Karel Sličný vlídně Václava. „Moje jméno je slavné. Je to jméno zakladatele nové římské říše.“

Marie oba polaskala očima. „Kmotrou Markétky bude sestra Ludvika ď Evreux,“ řekla tiše.

Její choť na ni překvapeně pohlédl. „Myslel jsem, že je dohodnuto...“

„Včera jsem ji o to požádala,“přerušila ho rychle. „Jeho starší sestra, milý. Blanka.“ Dlouho se na ni mlčky díval. „Karel a Blanka,“ řekl pak tiše, vzal její ruku a dojatě ji políbil. „Díky, má drahá. Ale přísahám, že se mi nesmírně líbí Karel a Marie.“

Markétka mezi ně strčila zvědavý nosík. „Mně se 1'bí Blanka,“ prohlásila a obrátila se k Václavovi. „°Tobě ne?“

„Na tobě se mi bude líbit všechno,“ řekl dvorně a všiml si, že ho otec chválí pohledem.

Poočku se na něho podívala a usmála se. „Vypadáš hezky. My budeme taky krásný královský pár.“

Nesmírný chrám. Václav dosud vlastně znal jen hradní kaple. A lucemburský dóm byl proti pařížskému jako nic. Sledoval obřad roztržitě. Vnímal jen Balduina v nádherném ornátu na vyvyšeném místě mezi preláty. Francouzský král Václava políbil a zavěsil mu řetěz vzácné práce kolem šíje. Markétka-Blanka se pyšnila perlami a

novým jménem.

„°Teď jsi Karel," řekla. „To je dobře, že napřed nás biřmovali. Neuměla bych tvé jméno vyslovit. Vane-la."

„Václav," opravil ji.

„Ne. Vždycky ti budu říkat jenom Karel. 'to nespletu. Jmenuje se tak spousta lidí, i můj otec. Ty bys měl radši Markétu?"

Usmál se. „Když já jsem Karel, ty jsi Blanka. A budeme královský pár." „Krásný," napověděla.

Stiskl jí ruku. „Tiše. Co nevidět bude svatba."

Rozdělili je. Když se znovu sešli před oltářem, měla Blanka na sobě jen prostou bílou iízu a rozpuštěné plavé vlasy ji zahalovaly až do pasu. Václav shledal, že se mu hra na ženicha a na nevěstu docela líbí. Leželi spolu tváří k zemi a drželi se za ruce, zatímco nad nimi se vznášel knězův žehnající hlas. Co Bůh spojil...

Konec. Na hlavy malých manželů se sypaly jarní květy, když vyšli do jasného dne. Zvony teď zvučely plnou silou. Dav ještě zhoustl a na stromech visely hrozny kluků, kteří nechtěli přijít o vzácnou podívanou. Blanka se znovu proměnila. Drahocenná čelenka a pláštík z perel odvály kamsi malou vílu.

„Teď musíme do průvodu," špitla. „Je to vlastrlě škoda, mohli jsme mít slavnost jen pro sebe. Vidíš? Už na nás všichni zapomněli."

„Já nezapomenu," zašeptal a políbil ji neobrazně na tvář. „Už pojil'."

Pozornost se upírala jinam, ale přece jenom sem tam někdo se zalíbením pohlédl na dětskou dvojici. Dokonce i král Karel, který s korunou na hlavě čekal na vyvrcholení slavného dne.

Fanfáry. Bubny. Od mostu špalírem přicházela královna a drahocenný plášť se vzdouval za ní jako andělská křídla. Královský manžel se na ni díval pohledem plným zbožňování. Vtělená krása. Něžná a chápavá duše. Karel a Blanka. Ne. Karel a Marie. Navždycky.

Jásot překryl zvuky hudby a dokonce i hlahol zvonů. Václav ucítil na svém rameni čísi ruku a vzhlédl. Otec byl zase vedle něho.

„Korunovace francouzské královny," řekl slavnostně. „Mé sestry, Marie Lucemburské. Dobře se dívej, synu. Nikdy nezapomeň."

Kde vlast nenajdeš

Přičinlivý sluha přiskočil. „Pláš, pane podkomoří.“ Oldřich netrpělivě trhl rameny.

„Ne, obejdu se. Je horko.“ K čertu s těmi přiléhavými šaty. K čertu s tou panskou novotou a celým královským dvorem. V selské haleně mi bylo líp. Bez pláště budu jediný, ale ať. Ať i Pan Oldřich Pluh. Pán. Stejně se pošklebují, tak aspoň ať mají proč.

„Ten pán čeká, Milosti,“ připomněl mu sluha. „Jaký pán?“

Návštěva, která přišla tak nevhod, zrovna když se oblékal.

„Že se moc omlouvám, ale ať přijde jindy. Řekni mu, že spěchám ke králi.“ „Už jsem to panu z Rabštejna řr'kal, ale...“

„Komu? Jak že se jmenuje ten pán?“

„Pan Lidéř z Rabštejna. Chtěl jenom na pár slov. Řr~cali jsme mu, že čeká královská rada, ale...“

„Přived ho.“ Z Rabštejna, vida. Pán. Ten se asi necítí jako rab. A taky proč? Rabštejn je hrad, z něhož se rabuje, a ne který si postavil nějaký rab. Tak mi to tenkrát řekl pan z Lipé nad opuštěným zdivem nedostavěného hradu nad Jihlavou, kde jsem chtěl usadit své syny. Tenkrát. Ještě když jsem žil.

Ne, ten už nedostavím nikdy. Oldřich Pluh z Kňvoklátu. Nestačí to? Křivoklát, královský hrad. Jsem tedy skoro král. Křivoklát, sídlo královského syna.

Trochu se usmál při vzpomínce na malého Václava. Dva měsíce ho neviděl. Až se tecY princ z Francie vrátí do jeho péče, bude ženatý. On, malý chlapec. Tak je to mezi králi.

„Pan Lidéř z Rabštejna, Milosti.“

Ano, už mi tak ři'kají. Jako krali, jako panu z Lipé. Aspoň sluhové.

Pan Lidéř vstoupil, vtělená uctivost. „Nerad tě ruším, pane podkomoří,“ začal poníženě, „ale má věc je naléhavá a...“

„Bohužel spěchám do královské rady, pane,“ řekl Oldřich sice vlídně, ale odměřeně. „Naznač mi svoje přání, ale k jeho podrobnému projednání se budeme muset sejít později.“

„Ano tak jsem si to také představoval, pane podkomoří „ ozval se host spěšně. „Před královskou radou je vzácná příležitost, pak rrž by mohlo být pozdě. Já...“

„Nechci být netrpělivý, ale nemohu nechat krále čekat.“

„Já chápu. Totiž... Pouze... Kdyby komora měla zájem o zástavní zboží...'

„Jak tornu mám rozumět? Máš pohledávky za komorou? Nevím o nich nic.“ „Ne, to ne, právě naopak. Jsme tři a potřebuju vyplatit své bratry.“

„Takže nabízíš zástavu. To nevím, pane. Král spíš zastawje vlastní zboží. Co to má být? Vesnice?“

„Vesnice s kusem lesa. Třeba i dvě. Alespori to.“ „Alespoň? Ty potřebuješ víc?“ pochopil rychle Oldřich.

„Ano. *Kdyby* byl zájem, hrad sice není v nejlepším staw, ale přece jenom, opevněné místo...“

„Ty bys chtěl zastavit svůj hrad? Který.·“

„Přece Rabštejn, pane podkomom. Já jiný nemám.“

Oldřich potřásl hlavou. „Přijel' za tři dny, pane z Rabštejna. Uvážím to.“ „A dřív, pane podkornoří, dřív by to nešlo?“

Pán byl zjevně ve velice zlé tísni. „Bohužel musím,ještě na Křivoklát. Hned, až se vrátím, vzkážu ti. Nech u podornka zpráv, kam.“

Tentokrát si *vzal* koně, ačkoli na Hrad chodíval pěšky. .~lle byl parný den a nechtěl se hnát. Ocenil to, ještě než dojel k mostu. S panem Mikulášem z Potštejna se raději setkával jen jako rovný s rovnýrn.

Radmilin bratr pohnal koně přímo k němu. „Jsem moc rád, že tě potkávám, pane podkomoří. Opravdu rnoc rád. Chtěl jsem tě vyhledat.“

„V mém domě budeš vždycky vítán,“ odpověděl Oldřich uhlazeně. „Ale tecl' promiň, spěchám do Hradu.“

Mikuláš zachytil uzdu jeho koně. „Do Hradu!“ zasyčel výhrůžně. „Má to být výsměch, pane?“

„Výsměch? Proboha proč?“

„Vrabci si cvrlikají, že jsi milencem mé sestry.“

„To je lež,“ odpověděl Oldřich kliclně. „(anost panny Ra<lmily stojí nad veškeré podezření. Svou nedůvěrou urážíš pouze ji.“

Mikuláš zbledl. „Chceš se vymlouvat?“ „Já?“ podivil se Oldřich.

„Kdysi jsi odpověděl vyhýbavě. Ptám se tě znovu. Oženíš se s mou sestr<>u nebo ne?“

Ano, je čas. Chci-li vůbec ještě někdy...

„Vzkázal jsi pro ni, aby přijela clo Prahy,“ pole učoval Mikuláš

útočně.

„Jen z moci svého úřadu, pane z Potštejna," odpověděl klidně. „A nevzkázal jsem. Pouze jsme prosili, aby nám panna prokázala laskavost, a ona souhlasila. I ty, pokud vím."

„To jsem netušil, že jsi to byl ty a ne český hejtman."

„V tom není rozdíl. Já, jak snad víš, opatruju na Křivoklátě kralevice. Ale když sc z Míšně vrátila mladší princezna... Jsem svol>oclný, nebylo vhodné, at>y pro<Ilévala na Křivoklátě se svým bratrem. Žádná žena královského rodu tu už nežije a hejtmanova choť se čeká každým cínem. Nemohla na sebe vzít takovou starost.

Pan z Lipé souhlasil. Já na hradě nežije a s pannou Radmilou se vídám jenom málo. To není výmluva," zarazil Mikulášův nevyřčený protest. „Jen bych si nikdy nedovolil, sáru od sebe. Ale když už na to přišla řeč, ano. Byl bych nevýslovně šťasten, kdyby mě tvá sestra poctila svou rukou."

Nečekané zakončení jeho řeči Mikuláše zaskočilo. „Ano?" zasmál se nicméně jízlivě. „Jsi trpělivý, pane."

„Musím být. Nemám hrad, kam bych mohl uvést urozenou choť. Pan z Kňvoklátu je jen purkrabí. Ale získám-li její slovo a tvůj závazný slib, vynasnažím se zařídit všechno, jak se patří, co nejdříve."

Bezděky se usmál při vLpomínce na pana Lidéře. Hrad do zástavy. Ale snad by souhlasil i s prodejem. Rab z Rabštejna. Tak jsi mě kdysi vyčastoval, pane Mikuláši. Proto jsem na Jihlavě chtěl postavit hrad s tím jménem a... Dost. Tam ne. Ale dnešní návštěvník přišel jako posel osudu.

„To myslíš vážně?" zeptal se překvapeně Mikuláš, který čekal spíš vytáčky. „Úplně. Jestli ovšem tvá sestra souhlasí."

„Musí souhlasit."

„Ne. Jenom jestli souhlasí dobrovolně. Už jsme se na ní oba provinili dost. Promiň mi teď, královská rada čeká."

Pan z Potštejna ještě jednou pohnal koně a dohonil ho na mostě. „Kdy?" zeptal se nesmlouvavě. „Má se snad Radmila s hanbou vrátit do Potštejna, až princeznu odvezou k novému sňatku?"

„Proč s hanbou?" zeptal se Oldřich už popuzeně. „Nikdy jsme s pannou Radmilou nemluvili o sňatku. Přej nám čas."

Pan z Potštejna je asi jako vždycky samý dluh a bohatý švagr by se hodil. I takový Oldřich Pluh. Pan Lidéř zastavuje rodný hrad, on zase prodává sestru. Vznešený svět. Jednou nohou jsem v něm, ale na

druhou si už dám pozor.

„K čemu čas?“ štěkl Mikuláš.

„Třeba k uvážení jejího věna,“ odpověděl Oldřich uhlazeně. „Na to, co jí dám připsat, čekáš i ty jistě s napětím.“

„Co si to...“

„Mluvme otevřeně, milý budoucí švagře. Jak je to dávno, co jsi mě na Potštejně poučil, že na ruku tvé sestry nesmím ani pomyslet. Možná jsi zapomněl. Já ne.“ „Chceš se mstít?“

„Ne. Jenom jsem si vědom, že rozdíl rodu je třeba vyvážit. Nemyslel jsem na to, že se ožením. Můj majetek je roztroušený. Je třeba zcelovat, to pochopíš. A uvést ji na panství, hodné panny z Potštejna. To není hned.“

„Jaký čas potřebuješ?“

Oldřich zaváhal. Čas. Věčnost smrti je neměnná. TecC, když stál před novým životem, pocítil nepřekonatelný odpor do něj vstoupit. I když, samozřejmě, trvale žít sám...

Vzpomněl si na Radmilu. Prvně se znovu setkali, když ukládala malou princezničku k spánku. Guta ji držela za ruku, šťastná a vděčná, že vidí známou tvář. Když usnula, zvedla Radmila k němu oči a zeptala se posmutněle: „Vždycky už budu vychovávat jenom cizí děti?“

Mlčel. Rychle odvrátila oči a dodala: „Aspoň za to ti děkuji.“Její bratr se teď na

něj díval pohledem plným očekávání. „Do roka, pane,“ zamumlal konečně. „Nevím, jakdlouho králova návštěva potrvá a po tu dobu se nebudu moci věnovat svým věcem. Příští rok, doufám, můžeme zpečetit smlouvy o věnu. Zatím, potřebuješ-li půjčku...“

Mikuláš se začervenal. „A kdyby?“ zeptal se zpupně.

„Potom tě prosím o návštěvu, ale jindy. Teď spěchám ke králi.“

K radě se dostavil i hejtman Moravy. Král se opozdil jako vždycky. Vlastně ho ještě nikdo neviděl. Byl vůbec v Praze? Den a čas rady vzkázal z Chebu a od té chvíle o něm neslyšeli.

Hejtman, Jindřich z Lipé syn, poslal se zeptat. Ano, Jeho Veličenstvo je tady. Ještě spí, přijel v noci.

Vzbudit ho? Páni zasmušile rokovali, ještě když Oldřich vstoupil. Upachtěný, ale klidný. Z královského hněvu neměl strach. Spíš z pana z Lipé. Taky to byl jediný hněv, jehož se v Čechách a na Moravě bylo co bát.

„Dáváš si na čas, pane podkomoří,“ pokáral ho všemocný pán. 'Jsme tu už dávno všichni, až na tebe.“

„Ani Jeho Veličenstvo tu není,“ vybreptl Oldřich neprozřetelně.

„Jsi ty snad král?“ rozkatil se Jindřich. „Mohu-li tu být já, můj sym, pánové z Dubé, z Rožmberka...“

„Omlouvám se,“ přerušil ho Oldřich rychle. „Nemínil jsem se vyvyšovat. Jenom jsem přijel z Křivoklátu až k ránu. Zaspal jsem. Nestačil jsem už upozornit pány, že královská rada patrně začne později.“

Pan z Lipé se na něj upřeně zadíval. Co Oldřich může vědět o začátku královské rady? Svolával ji sám král, či vlastně hejtrnan jeho jménem.

„Z Křivoklátu?“ zeptal se jen. „Proč?“

„Chtěl jsem osobně dohlédnout na přípravy k uvítání následníka. Domníval jsem se, že ho král přiveze.“

Nastalo ticho, které přerušil až Petr z Rožmberka. „Jak to myslíš, že ses domníval?“ zeptal se nejistě.

„Král přijel sám.“ „Ty jsi ho viděl?“

„Ovšem, stavěl se na Křivoklátě. V noci jsem přijel do Prahy s nítn.“ Páni se po sobě podívali.

„Pan podkomoří měl vlastně pravdu,“ usmál se konečně Hytek l3erka z Dubé. „Je sJeho Veličenstvem důvěrnější než my.“

Oldřich se ušklíbl. Ovšem, to překvapení si rrž odbyl, když se včera u lciivoklátské brány objevil nečekaný host.

„Vzbudím ho,“ promluvil rázně mladý Jindřich z Lipé a vysunul bojovně bradu. „Jistě jen zapomněl dát příkazy. Omluvte mě.“

Nikdo nic nenamítal, když se mladý hejtman obrátil ke dveřím. Králova přítomnost v nich vyvolávala tísnivý pocit stejně, jako když byl pryč. Oč jde? Vrátil se brry. Že by chtěl tentokrát skutečně zůstat v zemi? Tu pouť svaté Panně slíbil už před bitvou a půl roku není zas tak moc. Marně se snažili uhodnout, co Čechám víc svědčí. Král doma nebo v cizině?

Docela vzadu se krčil kancléř, který si netroufal zůstat ani odejít. Vzkázali rnu, že nehrozí nebezpečí. Ale o krk šlo jemu, ne jirn.

Pan z Lipé se pCitočil k Oldřichovi. „Potřeboval peníze?“ zeptal se tlumeně. Oldřich se usmál. „A jak! Přijel típlně sám. V ošoupaném kabátci a bez družiny.

V (:hebu nadělali spoustu dluhu, nechal je tam. Prýse cestou

protluče líp bez nich. Nemá ani groš.°

„Ty mu neposíláš jeho důchod?“

„Ten si vyžádal na rok dopředu. Když v dubnu odjížděl kralevic, vezli s ním truhly stříbra.“

„Okradli je snad?“

„Byla svatba. Syn českého krále si bral francouzskou princeznu a jeho sestra, královna Francie, měla korunovaci.“

„Co z toho?“

„Pařížský dvůr ptý zíral. Ani francouzský král nevystupoval nádherněji a nepředčil našeho štědrostí.“

Jindřich se zamračil. „Důchod na celý rok?“ „Ano, celý.“

„A přijel jako žebrák?“ „Docela.“

„A kralevice nechal v Chebu?“ „Snad.“

„Pošleme pro něj na naše náklady. A Jeho Veličenstvo bude muset skromně zůstat v Čechách. Aspoň ten rok.“

Oldřich pokrčil rameny. „Jak to chceš dokázat?“ „To nech na mně.“

Tentokrát jsi se přecenil, pomyslel si Oldřich s úsměvem. Ach pane z Lipé! Jan Lucemburský, vítěz od Můhldorfu a švagr francouzského krále! A kralevice oženil s jeho sestřenkou. Už tě poslouchat nebude. V Čechách snad, jenomže tady ho neudržíš.

Král vešel v nejrůžovější náladě, sledován zemským hejtmanem.

„Pošleme do Chebu pro kralevice Václava, Vaše Veličenstvo,“ uvítal ho Jindřich z Lipé.

„Proč do Chebu?“

„Protože chceme, aby se vrátil s náležitou slávou, jak sluší příštímu králi. Každý den, kdy tam prodlévá...“

„Poslužte si, pane z Lipé,“ odpověděl Jan rozmarně. „Jen nevím, proč ho chcete hledat v Chebu.“ Rozhlédl se po ustrnulých tvářích. „Nechtěl jsem se včera dotknout pana Pluha, na jeho Křivoklátě je útulno a jistě je to hrad, který bych si k pobytu zvolil s potěšením. Ale mému synovi je už sedm let. Nemůže vyrůstat v ústraní. Bude král. A jen prostředí skutečného královského dvora... „

„To záleží jen na vás, Vaše Veličenstvo,“ řekl mladý hejtman naléhavě. Jeho zkušenější otec mlčel. I Petr z Rožmberka a Hynek z Dubé už tušili víc. „Vaše sídlo je zchátralé, to je pravda. Ale dáte-li příkazy...'

„Sem?“ podivil se král. „Zapomínáte, pane Jindřichu, že jsem na

tom hůř než vdovec. Ten aspoň do svého domu může přivést novou královskou chop Ale naštěstí márn sestru královnu. Václav žůstane v Paříži.“

A rada pokračuje cestou na Moravu. Vlastně pořád. Dokud jsem v českém království, všichni mi radí. Asi ze zvyku. Ani jsem nic nezískal z toho, že Eliška je pryč. Jenom to, že nemusím mít strach o korunu. Tím méně teď, když tu nemají následníka, a druhý syn je v Bavorsku. Takže mi návrat kancléře přišel spíš vhod. Vyzná se v listinách a ve všem, čím se já zabývám jen nerad. Kdyi je Eliška v bezpečné vzdálenosti a Karel - tiše, to nové jméno si jen myslím, tady ho radši nevyslovuju dokonce v Paříži, rád uvěřím, že Eliščin bratr všechno myslel dobře. A konečně je pravda, že je to církevní osoba. Dost na tom, že jsem bojoval na Bavorově straně, nemusím ještě kvůli vlastnímu kancléři popouzet papeže.

Navíc - potřebujte ho. Kancelář stojí na něm, je stejně nepostradatelný jako Oldřich Pluh. Vlastně je to dost, když rnůžu pustit z hlavy všechna podezření, ať už postrádají smysl nebo ne. Díky, Eliško, díky, páni. A díky, bohatá města a kláštery.

Ošívali se nad obecnou berní. No samozřejmě, a jak. Prý svatba syna není důvod. .Škoda. Byl bych raději, kdyby to uznali. Protože to drahé, to nepochybné...

Šel jsem s tím ven. Ano, Eliška mi udělala radost, chudinka. Ještě že je křesťanská matka a netroufne si rdousit novorozeriátka, která v bolestech přivedla na svět. Holčičky! Hned dvě najednou! Má drahá, zlíbal bych tě za ten skvělý čin. Dvě dcery, dvojí věno, dvojí obecná herně.

Marně zbraslavský opat namítal, že jednu zaslíbila Bohu. To přece nemaže hez otce. Leda by řekla, že já to nejsem, ale zajít tak daleko se neodvážila. Mám v Bavorsku dětí jako smetí. Markéta je tam vdaná, to je v pořádku. Alef an Jindřich a ještě dvě dcery?

Matka bez důchodu. To jsem zvědav, jak cll<utho to vydrží. Kolik že jí je, jednatřicet? Ta ještě muže porodit dcer!

Ne, žádné důchody z jejích věnných měst se posílat nebudou.,Jenom ať se vrátí. Toužím mít doma svou choť. Je to tak divné, páni?

Aspoň jsem mohl vzkázat pro dnržinu. Cheb trž je zamořen jejich dluhy, tnttsím je zaplatit. Ale stálo to za to. Nech si své kázání, pane z Lipé. Také tvůj franccmzský švagr má ministry, kancléře jako každý. I

oni počítají, jenomže královskou slávu t« nezasahuje. Všechno hezky potichoučku a v sktytu.„Jestlipak ho takhle otravuje Karel de Valois? Anebo dokonce někdo, kdo vuhec není jeho příbuzný!

Ouha, Deníku. Pan z Lipé je. Sám jsi se postaral.

Usmíváme se na sebe. Tu berní tni už odpustili. Vůbec mi všechnu «<Ipustili. Český král přece nebude žebrat celý r<>k. Pár rad, pár uctivých uapumenutí, připomínka, že s tak velkou částkou přece mohu vyjít - a všechno překrývá slavná cesta k výdobytkům mého vítězství. No, jejich také, samozřejmě. Skoru kař<lý z nich mě tarn provázel.

Pečetím revers. Docela stejný na mě nepochybně čeká v Brně. Vybral jsem, <-o se

dalo, a nikdy už nebudu vymáhat obecnou berní, leda že by se mi ještě narodila dcera. Sern s Eliškou! Moc rád ji obejmu. Moc rád.

Blížíme se k Brnu. Těším se na paní Rejčku a asi je to znát, protože Jindřich z Lipé se mračí, ale mou pohodu to nezkalí. Rád bych napravil své přehmaty, bylo jich dost. Moc dlouho mi trvalo, než jsem vyrostl z jinošských škorní.

Bojím se, že jsem se jí nedvořil dost rytířsky. Zasloužil jsem si svůj předloňský pád. Dnes by mě Jindřich stěží skolil, mám cvik. Z turnaje na turnaj. A ve Francii. Zatímco Jindřich v Rejččině posteli už trochu zpohodlněl. A zestaral. Malinko, ale začíná to být znát. Dnes už by si ho nikdo nespletl s jeho synem.

Co ona? Také zestárla? Je o tři roky starší než Eliška. Čtyřiatřicet! Možná, pane z Lipé, možná se opravdu nemáš čeho bát. Možná budu spíš zdvořilý než dvorný a z upřímného srdce požehnám tvému pawčinami opřádanému manželskému štěstí.

Zatím jsem zvědavý. Na všechno. Na ni. I na ten klášter, který buduje pro svůj věčný odpočinek. I pro tvůj, piíteli Jindřichu.

Auo? Je to pravda? Tak jste pohrdli zvyklostmi světa lidí, že i před tváří věčnosti přiznáváte svůj nemravný svazek, jako by byl svaty? Všechna čest, pane z Lipé. I tobě, královno. Ne, i kdybys byla nestárnoucí kráska a povzbudila mě tisícem úsměvů, nevztáhnu ruku. Ne, jen se ti budu dvořit jako rytíř královně. Stavíš prý dílo hodné Eliščina otce, kdysi tvého prvního chotě krále Václava.

Dva roky jsem tě neviděl. Loni jsem neměl čas a možná jsem se styděl za ten pád. To jsem tě spatřil naposledy. A byla jsi krásná, mladá, žádoucí. Ne, krása jako tvoje nezestárne. Já jsem tě možná

miloval. Možná od prvního spatření. Jenom jsem si to nepřipouštěl, protože pan z Lipé je můj přítel. A kdys jsem tě viděl prmě, už jsi ho milovala. Jak je to dlouho? Třináct let? Můj bože! Tenkrát se mi Eliška zdála krásná. I vedle tebe.

Brno. Ano, tady je příjemně. Pan z Lipé zachovává lesk královského dvora. Cítím se líp než v ošumělé Praze. Jako nejvzácnější host. To jsem. A výtěžek herně se v mých tmhlách aspoň netenčí. Moravský hejtman je štědrý. Ale marně hledám na Špilberku královnu. Dávno prý sídlí dole ve městě, aby byla blíž své velkolepé stavbě.

Anebo proto, že já mám volný přístup na královský hrad?!

Ale přišla. Hned první večer a řekl bych, že ji pan hejtman nezval. Jenomže nepřišla za mnou, bohužel. Pochopil jsem to, sotva se sešla s mladým Habsburkem a málem se mu vrhla do náruče. Je prý neobyčejně podoben Fridrichovi. Tomu, co tecf sedí v Bavorově žaláři. Tomu, kterému se přesto dodnes říká Sličný. Zlí jazykové si špitají, že před patnácti lety prý převzal i vdow po bratrovi, když se ucházel o český trůn.

Rudolf, Albrechtův prvorozený syn a Fridrichův bratr, byl také český král. A manžel paní Rejčky. Měla jich! A má. Stačí jen kývnout prstem, šel bych taky. I v Paříži by vzbudila úžas, ještě dnes. Kočičí půvab, pružnost šelmy i křehkou štíhlost dívky, to všechno si zachovala. Ne jako Gertruda. A taky má dítě. Dcerku se svým chotěm Přemyslovcem. Javorskou vévodkyni. Prý je jí neuvěřitelných osmn ác t!

Jindřich Rakouský, můj zajatý Habsburk, je můj rytíř a tedy můj přítel. Mám chuť ho pustit bez podmínek nejen pro její krásné oči, ale dusím bláznivý nápad, ještě

než se projevil. A taky by ani nešel, pyšný hoch. Už přece mohl. Svobodný přišel do Vídně, svobodný tam mohl zůstat. Ale je rytíř dbalý ctí.

Ano, tohle se mi líbí. Jsi volný, nepříteli. Jsi rytíř, důvěřujeme ti. O výkupné se svými bratry se dohodneš sám.

Nedohodli se. Leopold je vztekloun. Odmítá uznat Bavora a já, král vítěz, přece musím trvat na tom, že králem je ten, koho jsem dosadil. Rytíř Habsburk se vrátil a můj mladý hejtman z něj učinil nejváženějšího hosta při svém dvoře.

Přes tu krásnou shodu se tvář moravského hejtmana zachmuřila

při pohledu na to vřelé objetí. Možná mu připomnělo dobu, kdy pan z Lipé tak velice nepřál Habsburkům a král Albrecht po smrti svého syna dokonce přitáhl s vojskem a oblehl Hory Kutny. Stejně marně, ubožák, jako potom já.

Tenkrát královská vdova pro vlastní bezpečí i s dítětem, prýv přestrojení, musela utéci i Prahy a krásný Fr-idrich, ten, co je teď u Bavora v okovech, a kterému je tak tuze moc podoben jeho bratr Jindřich, na ni čekal někde na předměstí jenom s nepatrnou družinou a s nasazením vlastního života ji unesl rovnou do habsburského ležení.

Rowou prý ne. Někde zůstali přes noc. A pan Jindřich z Lipé, který tenkrát patřil k obhájcům stiíbmého města, přihlížel z hradeb. Historka jako pro Machauta. Jaký div, že se Jindřich při vzpomínce mračí ještě dnes!

A přece prostředkoval. Přece si přál ten smír. Kvůli ní? Z proradnosti? Anebo ve službách zájmu země, se kterou je tak spjat, že bych mu záviděl, být králem víc než podle jména?

Jan Lucemburský, český kral. Ne, králem je pan z Lipé. Mocnář přepustil pražský trůn synovi a sám žije na výměnku v marla-abství. Tak je to. Já jsem jen pro ozdobu. Takže mi nezbývá, než být hezký.

Snažím se. Dvořím se královně a jejím pěti dívkám - nemá jich víc - rád bych se dvořil i jeptiškám jejího kláštera, jenie to nejde. Přesto se ona, dívky i jeptišky usmívají na Jindřicha z Lipé, ačkoli už dávno není to, co byl. Dívky mají asi zvláštní cit pro starší *pány.* Anebo nechtějí zarmoutit. Ten starý frejíř musel být zvyklý. Kampak se hrabe jeho syn!

Poctivě musím říci, že jestli v Paříži se mi daňlo být i před mýrn švagrem Karlem, aspoň občas, v Brně jsem pana z Lipé nepředstihl. V ničem nikdy. Král je on. Ostatně, už jsem si zvykl. Být korunovaným českým králem znamená nekonečně mnoho za hranicemi té vzpurné země, ale tady nic.

Dva týdny čekání uběhly v radovánkách. Pomalu už je čas jich zanechat. Duše bezstarostně pookřála, ale ač mě pan z Lipé má za lehkomyslného bláznivého rytíře, bohužel nejsem takový. Ne jenom. Tíživou povinnost bych asi odhodil jako nepříjemnou zátěž - ale já miluju zápolení, i když tělo odpočívá, zbraně spí a krásné *ceny* jsou v nedohlednu. Také jiskření ducha je boj. Snadné tíspěchy nehledám. Ani na kolbišti, ani v politice, ani u žen. Ani ten, který mě čeká, snadný nehude. Hlavě ne levný. Sháním peníze jako vždycky, ale

tentokrát ne pro selce. Mezi vlídnými tvářemi vyniká jedna, která se mračí. Oldřich Pluh. Bodejť by ne, podkomoří to bude muset všechno zaplatit. Co se stal hodnostářem a vstoupil mezi panstvo, je náramně zodpovědný a zdaleka ne tak roztomilý jako dřív. Zato je nepostradatelný, nepotřebuje se mi už zalichotit. Dělal to jenom proto?

Zkouším ho. Půjčka? Ste'ně ochotný jako dřív. Když uvážíme, že ani groš z toho nedostane nikdy zpátky... ~e ne? Přece si moje dluhy může splácet sám a byl by blázen, kdyby to neudělal. Kdoví, kolik královského zboží drží v zástavě právě on. Nedopočítal bych se. Ani nechci. Mám pátrat v účtech? Já? Pochybuju, že bych ho přistihl. Je příliš obratný a prý i poctivý. Ale i kdyby, kde najdu schopného pána, který by mi ho nahradil? Takový druhý není.

Leda pan z Lipé, ale to je urozený lenoch. Chápu ho. Chce si užívat, dokud mu zbývá čas, a má pravdu. Za něj dvorské úřady vykonávali jiní. Zlí jazykové tvrdí, že má i náhradního maršálka. To pan Pluh všechno dělá sám. Říká se, že zná zpaměti všechny královské důchody. I takové směšné nicůtky, jako čtvrtinové právo k jediné usedlosti kdesi v Zapadákově. Vzbuď ho o půlnoci a bude ti citovat berní úlevy města Litoměňc. A jiných, o kterých ani nevím, že je mám. Pan Oldřich mi je vyjmenuje po paměti, když hledám nějaký mimořádný zdroj pro vyschlý měšec. Jako právě leď.

A vždycky. V městech se přece jenom něco najde a vyšťourat to umí jedině Oldřich Pluh. Ano, už se může mračit na krále. Snesu to rád, od něho ano.

Oldřich se nemračil na krále. Dokonce ho to ani nenapadlo. Na svízele svého úřadu byl tak zvyklý, že už mu ani nepřišly. Ale Jan Lucemburský pobýval tak zřídka v Čechách, že neměl příležitost si všimnout trvalé zasmušilosti svého hodnostáře a docela pochopitelně ji přičítal svým neustálým, čím dál tím nehoráznějším požadavkům. Být jeho podkomořím byl úkol víc než nesnadný.

Oldřich ve skutečnosti jen uvítal, když náročné úkoly jeho úřadu ho zaměstnaly natolik, že přežil trýznivé vzpomínky. Vý1rledy do budoucna, o kterých kdysi míval, pro něho dávno přestaly být růžové. Ale uznával, že je nejvyšší čas skoncovat se sebetrýzněnítn, které žádnou vinu neodčiní. Nemůže. Králův povzbudivý úsměv mu teď dodal odvahy. Bylo-li jí k přednesení takové žádosti vůbec třeba. Přesto, když ho oslovil, znělo to nesměle.

„Smím-li mít neskromnou prosbu, Vaše Veličenstvo...“

„Copak?“ Králův hlas zněl vlídně, ale trochu v něm zatrnulo. A jejejej. To letošní stříbro mi přijde draho.

Oldřich zavolal pohledem Mikuláše. Pan z Potštejna ke královskému průvodu vlastně nepatřil, jen doprovázel podkomořího. Janovi neuniklo, že se celou cestu ztráceli a prohlíželi Oldřichovo zboží. Jakoby podkomoří mínil prodávat

Naopak, jak se ukázalo. „Chtěl jsem Vaše Veličenstvo požádat o svolení,“ řekl Oldřich zvolna, „abych se směl psát po svém hradu. Z Rabštejna.“

Mikulášem to trhlo. Král se na něj zvědavě podíval. „To přece dávno můžete,“ usmál se na Oldřicha. „Povolil jsem vám jeho stavbu už před lety a rozumí se samo sebou, že...“

„Ten hrad jsem nedostavěl, Vaše Veličenstvo,“ přerušil ho podkomoří a stáhl obočí: „Celou stavbu jsem odstoupil panu z Lipé. Koupil jsem jiný, na Plzeňsku. Jsem podkomořím v Cechách, hodí se to spíš.“

„Když si přejete... Vidím, že jste zrovna posedlý tím jménem. Jak se váš hrad jmenoval původně?“

„Rabštejn, Vaše Veličenstvo. Přece jak jinak, když se tak chci psát?“

Pan Mikuláš vypadal, že by radši nebyl. ~an, kletý t<nnu ví'ltrec-rler<>zLIITIěI, mu bezděky zasadil další ránu, jak se rnu najednou vybavily zasuté zbytky češtiny.

„Rab z Rabštejna,“ slabikoval s pochopením. „L.!ž si vzporníuám.“ To, že pan Z Potštejna málem omdlel, rnu vysvětlili až později.

Oldřich rnu širokým úsměvem dal najevo, že jeho poznámka přišla vhod. „Vaše Veličenstvo se mylí,“ řekl nicméně uhlazeně. „Rabštejn se jmenuje hrad přece proto, že se z něj rabuje. Jako by si rabové stavěli někdy hrady! (~o říkáte, pane z Potštejna?“

Pan z Potštejna toho tnoc neřekl, jen cosi zamučel. Okolnosti, za nichž pana Pluha před lety nazval rabem z Rabštejna, byly určitě zvláštr~í, ale pao Mikuláš rná dluhy. Takže bude muset spolknout raba z Rabštejna. S tou neurvalou tv;~í a c1rsnými mravy nemá naději, že by mohl roztomile ždímat měšce lakomců,-jako to wní český král.

I tentokrát se to podařilo. Možná i díky tc>nnr, že posel

benárskéhc~ ~1uietc~, který naléhavě Jana vyhledal, přinesl rozruch do ospalých slav~u>stí a karatele upozonlil cla skutečnost, že ten, kterého zdobí koruna českých králů, není jen rozmařilý rnarnotratník, který stříbro rozhazuje docela tbytein~~.

Z tajuplné jízdy ke Hronu se vrátil brzy. Na tu zamyšle mru lnlavuí cestu, ostatně velmi krátkou, se vydali včas.

Král, páni z Lipé, Mikuláš Opavský, Petr z Rožmberka, calonluuckv 1>iskul~ a mifxec každý, jehož jméno má v českém království zvuk. Důstojný doprovod. Ale ten, s míurž se měli setkat, se obklopil průvodem možná ještě skvělejším.

000 ó

Hodonín. Poselstvu uherského krále= a san Kwel Robert jako zásntpce r akouskýcl vévodů. Dohoda je na pohled jednodtu-há-Znojrno a rTlol“rVSke zástavy se mi vracejí bez náhrady. Totiž spíš panu z Lipé. Vitc>r<rz, Laa, řada rakmských míst po<I moji, jeho správu. A ještě výkupné. Nemalé, zajatý~imlřich je přece včvocla. Takc~ llstlny, které Habsburkům dávaly jakési takési právu k mému uŽlnu ještě od časů AILn-echta a jeho syna Rudolfa, českého krále. Složitější už je to, co zůstává v pozaclí. Nc:Ioulnc totiž ani zmínka o římském mulu. Ne náhodou. Setkání I>ylu vzorně hřilr<rvcac~ a všichni víme, oč jde. Závazky hraběte z Lucemburku se prostě netýkají českélru krále.

Nežádám totiž, aby se zřekli Friclrichuvých ln-áv. 'I-oho m.í v clrápeclr Ludvík Bavor, ai se snaží. Můj Habslmrk, propuštěný na rytířské slovo, se čestně vrátil clc> věže a já ho čestně pustím, jakmile Leopold potvrdí dohody.~en ať ten kr arnář, ten zbabělý houžvička a Istlvý podvodnÍk, který prní trůn mého otce, ať vidí, jak to chodí mezi rytíři. Kde by dnes byl on, rrel)ýt rTlrlel Kde by 1~yl, k<lvl->vch já Ic>oi nesvedl včas *jeho* bitvu!

Pečetíme listiny. Tam to je přesně a je to dost zlé pro Ludvíka WiUelsha<-ha.-Je~hc~ spojencem už není český král, jen Itrceml>urský hrabě. (;eský král má sc~ sc~useUy

dobré styky. Nebude se s nimi prát kvůli tobě, Ludvíku. Jén lucemburský hrabě. Dvě stě jezdců, na to mu jeho hrabství stačí. Kdepak šik českých rytířů!

Kancléř měl vlastně pravdu. Měl? Ne, vůbec ji neměl. Zbavím se rakouské posádky ve Znoj mě, a zadarmo. Nač platit zástavy, když jsem zvítězil? Všechna zástavní místa na Moravě vyklidí a ještě mi

přidá, vévoda Leopold.

Na dohodě, kterou předběžně uzavíral pan z Lipé, nevidím kazu. Na mého Jindřicha je spolehnutí. Ošidil by i pánaboha, natož Habsburka. A všechno bez hochu, jen jak se sluší. Jan Lucemburský je spojenec Ludvr'ka Bavora. Jan Český má mír s rakouskými vévody a nic mu není do bojů římských králů. Je kurfiřt, pravda. Ale nestranný.

Spojenci, Ludvíku Bavore? Samozřejmě. Na život a na smrt jako dřív.

I když jsi *moje* braniborské léno dal svému synovi. I když jsi mi uzavřel průchod Míšní a podvodně nastrčil bláznivé vévodkyni pro jejího syna svou dceru místo mé. Jsrne spojenci, *a já* na to nezaponúnám.

Ale dobře se dívej, Ludvt'ku. To všechno je jen malá výstraha, aby sis nemyslel, že mi snad můžeš šlápnout na krk. Mně ne, Ludvíku Bavore. Mně ne. Pohrál sis, pochytračil, tak se dívej. Co je mi po tobě, dokud jsem král Čech? Proč bych měl pro tebe žádat uznání rakouských vévodů? *Mne* uznávají. Dnes, po třinácti letech, jim nezbývá nic jiného. Jan Lucemburský, český král. Konečně tedy i ve Vídni.

A nad tím vším úsměv pana z Lipé. Jeho dílo a jeho vítězství. Ani mi nevyčetl velkolepou štědrost, kterou jsem zahrnul dobrého souseda, uherského krále. Karel Robert je Anjouovec a na přepych je zvyklý. Vyrůstal v Neapoli, ale nebyl v Paříži, kde já jsem doma. A nepředstihl mě tam ani sám francouzský král. A já že bych se zrovna na Moravě měl dát zahanbit? Nikdy.

Zahanbit jsem se vskutku nedal. Královská listina snese ledacos, i když ji pečetí král s děravou kapsou. Úhrada se už najde. Od čeho mám podkomořího? Milosti. Úlevy. Sliby kdekomu. Také dar panu z Lipé, Rejčce, klášteru. To už ovšem z Prahy.

„Zase chceš odjet z království?“ zeptal se pan z Lipé ustaraně, když jsem opouštěl Morav. Zná mě tak dobře, až to budí strach. Mezi čtyřma očima mi dokonce neváhal tykáním připomenout dávé přátelství, aby mě zavázal. Ne že by mě toužil zdržet v Brně, to jistě ne. Ale má své představy o povinnostech českého krále. Plní je, já zase plním své. Avěru že to není snadné.

„Už brzy budu muset,“ odpověděl jsem s úsměvem. Kázal mi den co den a večer co večer, jedinou číši mě nenechal vypít, aby mi nezhořkla výčitkou. „Dítě nemá vyrůstat bez rodičovské péče. Musím

za Václavem.“

Na to je zticha. Jen se dívá, smutně a vyčítavě. Ať. Zlomyslně jsem zvolil důvod, který mu vzal řeč. Mám tisíc jiných. A zatímco se naposledy dvořím jeho královně, bavím se úvahami, který z nich mě první odvede.

Nerad jsem opouštěl Brno. Jinde stesk doléhá hůř. Francie. Svět. A cval rytířských koní. Můj návrat tentokrát byl slavný, ale myšlenky se už řítí vpřed. Za dva měsíce se letos mohlo přihodit za hradbou neprostupných lesů a českých hor.

e e e : **ó ó s**

e e

Heřman z Miličína málem strhal koně. Doprostřed takřka rodinné večeře u českého hejtmana vpadl zablácený od hlavy až k patě. Mohl si to dovolit. Nejen kvůli svému poslání, ale jeho otec byl nejvyšší královský stolník, a teď ho bez okolků a bez ohlášení prostě strčil do dveří. Mladý pan z Lipé jenom zvedl obočí, ale král vstal, jakmile spatřil tvář svého důvěrníka. Tentokrát ho nechal u Balduina, aby ho jakékoli naléhavé poselství zastihlo okamžitě. Jak to vypadalo, jeho prozíravost byla na místě.

„Nesete dopis?“

„Nebyl čas. Jenom vzkaz,“ vypravil ze sebe Heňnan udýchaně.

Král mu položil tuku na rameno. „*Dámy* a pánové prominou,“ řekl bez pohledu na společnost. „Vy pojďte se mnou. Najíte se pak.“

„Já nemusím...“ ohradil se Heřman, ale už byli na chodbě. Neuvalo to dlouho a vrátil se sám. Vypadal zklamaně.

„Kde je král?“ zeptal se Jindřich z Lipé.

„Dal si sedlat koně. Bere s sebou jenom pana Těmu z Koldic, který byl zrovna po ruce.“

Hejtman vstal. „Kam?“vykřikl. „Proboha! Teďv noci!“ „Nejspíš za Ludvíkem Bavorem.“

„Proč?“ Heňnan se omluvně usmál. „Odpusťte, ale nepověřil mě, abych cokoli prozradil. I když to jistě není tajemství. Ale chce várn to říci sám.“

„Za dva roky,“ utrousil Jindřich hořce a zase usedl. „Pojez s námi, pane Heňnane. Ty, drahá,“ obrátil se ke své choti, „budeš muset návštěv u svých hratW už oželet.“

Anežce cuklo v tváři. Odstrčila misku s jídlem a sklonila hlav do dlaní. Byl<> vidět, že taktak potlačuje pláč.

Heřman se usmál. „Proč za dva roky, pane z Lipé? Tak pomalý náš vladař- není. Vzkazuje, že bude zpět do dvou týdnů a že se máš i se svou chotí chystat na cestu. Já mezitím pojedu do Brna, abych vyrozwněl tvého otce, že král pro něj posílá.“

Anežka se rozzářila, zato její choť se až zakuckal, jak mu překvapením zaskočilo. „Pro otce?“ zakoktal, když popadl dech. „To je snad žert, pane z Miličína. Proč jmi to neřekl, když byl v Brně?“

„Asi to ještě nevěděl,“ odpověděl Heňnan s plnými ústy. „Souvislost s tírn, co se děje, sice nechápu, ale král jistě ví, proč si přeje mít pana z Lipé tady.“

„Zajedu pro něj osobně,“ řekl Jindřich. „Král by mi jistě zazlíval, kdyl>yc-h mu uštval tak vzorného služebníka.“

Znělo to jízlivě, i když to ve skutečnosti byla pravda. To, že Heňnau nedohrovúel Jana Lucemburského, mohlo znamenat jen, že několik dní a nocí strávil v sedle beze spánku. Na to ostad~ě i vypadal.

1 2ft _ ~ ~ en

Oč jclc~? Král určitě není tak bláhový, aby si myslel, že moravského hejtrnana **p1'enrlrlvl,** aby se zase, byť i nakrátko, usadil v Cechách. To byla už obehraná historie. Na zástupném hejnnanovi se sice zatím nedohodli, ale Jindřich byl přesvědčen, že ,jeho návrh se nesetká s královskou námitkou. Ostatně šlo sotva o pár měsíců. Anež-ka sice zatoužila po návštěvě rodného Lucemburska, ale určitě tarn nemíní setrvat.

Starý pan z Miličína do korce večeře mlčel, pak si vzal syna stranou. „Co se c1ěje?“ zeptal se.

Ileíinan se na něj chvíli díval a na jeho unavené tváři se zvolna objevil shovívavý rístněv. „Dals rni dobré vychování, tatínku. Dělám ti, doufám, čest. Nemusíš mě tak prostomyslně zkoušet.“

„Nerozumím ti.“

„Ne?“ Heřman se zachmuřil. „To je mi líto. Patrně jsi přeslechl, co jsem odpověděl panu z Lipé. Nemám zmocnění o torn hovořit.“

„„Ani s vlastním otcem?“ „Aui sám se sebou.“

Pan Ileřman starší si povzdechl. Ze syna se stal tak dokonalý rytíř, až ho to mrzelo. Navíc choval obavy, že mladý hejtman mu neuvěří a bude mu to utajování **ZaZh**Vat.

V tom se rnylil. Jindřich příčiny panovníkova nenadálého odjezdu pustil obratem z hlavy. Za ta léta si zvykli, že král už je takový.

Daleko víc ho zajímalo, co může chtít tak neodkladného jeho otci. Ale ani ten neměl tušení, oč jde. Ukázalo se, že král rnu ani neráčil sdělit, že míní odjet ještě do vánoc.

„Je vrtkavý," řekl Jindřich otec Anežce, když dorazil se synem do Prahy a našel jetro choť uprostřed radostných příprav. „Netěš se tak moc, má milá, ať nejsi zklamaná. Když zmizel takhle nahonem, kdoví, kdy se vrátí."

„Řekl, že do dvou týdnů," naježila se.

„Pokud vím, tak to řekl pan Heřman," opravil ji. „Vsadím se, že už ho letos neuvidíme. A napřesrok kdoví jestli."

Měl štěstí, že Anežka se urazila a sázku nepřijala. Byl by ji prohrál. Ještě do dvou týdnu chyběl den a král byl zpátky.

Vypadal vzrušeně, spokojeně, napjatě, kdovíjak. Jindřich z Lipé, který ho znával tak důvěrně, se na něj překvapeně zadíval. Z krále vyzařovalo cosi, co při nejlepší vůli nebyl s to pochopit.

„Je mi to líto, Jindřichu," řekl Jan a oči mu svítily jako kočce při pohledu na obzvlášť tučnou myš. „Ale už dost toho peciválství. Nemohu si pomoci, musíš se mnou. Hned."

„Já?" podivil se Jindřich. „Snad syn."

„Ten samozřejmě taky. I s Anežkou."Jan se na něj podíval a ušklíbl se. „Copak se ti na torn nelíbí? Chápu, svou královnu nerad necháváš samotnou. A bez rozloučení. Či ji rnáš tady s sebou? Jestli ano, může nás doprovázet. Anežka jistě přivítá tak milou společnici na cestu."

„Nerozhoduju za Její Veličenstvo," řekl Jindřich upjaté.

„Půjdu s tebou a přimluvím se, ano? Ale bojím se, že zbytečně. Královna je krásná a pěstěná žena a jistě potřebuje k přípravě více času než otužilý válečník, jako jsi ty. I když..."

„I když co?" zeptal se Jindřich zasmušile. Také jemu bleskla hlavou vzpomínka na Richenzu, jak prchala z Prahy v přestrojení a rozhodnout se musela okarTržiře, sotva jí došel vzkaz krásného Fridricha. Bylo to ovšem už patnáct let.

„I když nic," zasmál se Jan. „Nic nevím a klepům nedrivěřuju. Pojď. Složím královně aspoň poklonu. Rozloučit se jaksepatří stejně nemáš čas. Odjíždíme hned." Hned! „Kam?" zeptala se Richenza, když do příprav k večeři v Jindřichově domě ve městě vpadli jako velká voda.

„Zatím k Rýnu," odpověděl král a bylo to prvně, co se~indřich

dověděl o cíli cesty víc. „Musím se poradit se strýcem. A protože se musím poradit také s panem z Lipé, nezbývá mu než mě doprovodit.“

„eso přece můžete tady.“

„Na to není čas. Nejde o otcovské požehnání či radu, jak být šetňrější. Možná už odvykl přemýslet složitěji, ale já to teď po něm žádám.“Jan se podíval z,jodnoho na druhého. „Ale jistě se nebojím, že by nás přítomnost krásné žehy ohrožovala. Naopak. Můžete se svobodně rozhodnout nás doprovázet. Či Iu>slat nás c>ha k černr. Jsem připraven řídit se každým vaším přáním.“

Richenza se zadívala na Jindřicha, který zarputile mlčel. „(:hceš?“ zeptala sc' konečně tiše.

„Co můžu chtít?“

Chvíli vážila význam té odpovědi. Už králův piíctrod,ji překvapil. ~indřích zaboha nechtěl aby o ní věděl. A teď ho přivádí. Srdce jí napovědělo. Být spolu je příkaz touhy. Ale žárlivost je zlá.

„Vždycky jsem toužila navštívit léčivé vody v (;áchách,“ řekla *lehce.* „A1t: Vaše Veličenstvo jistě pochopí, že přípravy si přece jen vyžadují nějaký čas. A nprostřeel zimy? Jsern o třináct let starší, než když jste přijel dohw~at své království. I tenlcr-át mi v nosítkách před Prahou byla zima. A na koni? Nejsem taková jezdkyně, al>yoh vas mohla doprovázet a zúčastnit se vašich rozlrovora.“

„Takže ne?“

„AŽ někdy jindy,“ usmála se. „Možná hudete pro změnu p<>třelxwat nrun radu a já nechám pana z Lipé doma, jako on mě tu nechá dnes.“

Škoda že lžeš, pomyslel si Jan melancholi<-ky. Ale dobře tak. IJž Anežka I~y nás zdržovala, kdybych ji nemohl nechat pozadu v Iréči jejího tnamiela. Ale Jinclřiohu chci mít po boku. A spěchám.

„To je mi líto,“ prohlásil nicméně zdvořile. „Ale nechci vám Jindřicha odvést jenom z rozmaru. Příští týdny a měsíce budou rozhodující pro osud a význam českého krále, a tím i jeho království. Auo, také lucemburského hraběte. Na z<ípaclě mám skvělého znalce poměru, strýce Balduina. Ale v (:echách a okolí se nevyzná. Můj otec mě kdysi na cestu do Čech vybavil rá<Icern. Petrem z Aspeltu, který m<°I daleko lepší předpoklady, a přece zklamal. Na východ od Chebmerozrměl -r,tmla ničemu. Pan z Lipé hrál vysokou hm, tu nejvyšší, a vyhrál. Ano, i proti mně. Zná dobře Habsburky i Polsko, dokáže odhadnout i záměry Karla Roberta Llhe“rskéhm. V této chvíli

se nemohu bez něho obejít.“ Pohlé<11 z jednoho na cirmhéhu. „f'almž zahájil proces proti Ludvíku Bavorovi,“ řekl na vysvětlenou. **„Lačátketrl Irlf'slce,** přes varování nejzkušenějších kardinálů, vydal proti nětntr papežskou Ixilu a clal,ji přibít na dveře avi~nonského kostela. Čekal jsem něco podohne~hc> už týelay. Vím,

»n

co se děje v Itálii a posel benátského dožete, s kterým jsem se setkal v Horní zemi, mi to jen potvrdil. Válka dvou slepých. V severní části říše papež nemůže zpochybnit kurfiřtskou volbu, a za Alpami zase nelze pomoci k vítězství straně ghibellinů **natIýdÍO.** Ludvík papeže jen popudil, když zmařil válečné úsilí jeho legáta a v létě z papežského tábora odvedl německé bojovníky. Navíc popudil i mne, když porušil slovo a připravil mě o BraJ~ibory. Mám se teď otevřeně přidat na papežow stranu? Přemyšlej, Jindřichu.“ Král se zvedl. „Řekneš mi to cestou. Ale je nezbytně nutné, abychom vyrazili ještě dnes.“

Richenza zasáhla. „Za úsvitu,“ prohlásila nesmlouvavé. „Na noc už stejně daleko nedorazíte.“

Chceš zachránit noc milostných radovánek, holubičko? „Ale má paní!“Jan ji pokáral i pohledem. „Pojedeme přes noc. Nemějte starost o zdraví pana z Lipé. Samým rozčilením by se nepochybně ani ve vaší péči nevyspal.“

Jindřich vypadal zaujatě. „°Ty už jsi se přece rozhodl,“ řekl tiše. „Nač potřebuješ mne?“

„Abys pro mne vážil důsledky mých rozhodnutí, přece!“vykřikl Jan už netrpělivě. „Neposlouchám trpně ani Balduina. Ale nemám čas pídit se po maličkostech. On je rná v malíku zrovna jako ty.“

Richenza si pokárání vzala k srdci a na chodbě už prohánëla sloužící, aby připravili věci pana z Lipé. Teď se vrátila.

„Ale něco sníte,“ řekla přísně.

„Já ne.“Jan už byl ve dveřích. „Pro vaše krásné oči, paní,“ řekl, „nechám pana z Lipé v klidu navečeřet. Ale nic víc. Za hodinu jsem tady.“

Jestli Richenza potají přece jen doufala v něco víc, pochopila svůj omyl, sotva se přes stůl podívala na Jindřicha. Zvolna, ale jistě se vracel do podoby z časů, kdy ho věci království zaměstnávaly víc, než snesla jejich láska. Přisedla si, ale jen netečně pohladil její ruku.

„Co mohl Bavorovi chtít?“ řekl zamyšleně. „Heřman se s tou

zprávou musel **hIlát** ve dne v noci. On taky. V Řezně prý byl hned druhý den, co odjel z Prahy. *Kdyby* chtěl Bavora potopit, nikdo by se tomu nepodivil. Ale mne by to překvapilo. Já na jeho místě...“ Zarazil se a nuceně se zasmál. „Ale co na tom konečně mně záleží!“

Neoklamal ji. Potichu vzdychla. Vrátí se ještě někdy to štěstí v ústraní, nebo můj miláček znow zapadne do koloběhu událostí, tentokrát na té nejvyšší mezinárodní úrovni? Třeba budu muset skutečně vážit dalekou cestu k horkým pramenům Karla Velikého, abych ho ještě spatřila. Ale ne. Ne, on nebude na nejvyšší příčce ve středu toho dění. Nebude ho těšit jen přihlížet. Byl zvyklý rozhodovat. Snad mohu doufat, že ještě zachráníme dobrý kus společného života.

Hrdinsky se přemohla a neplakala ani, když odjížděli. „Přece se brzy vrátíš,“ odpověděla usměvavě jeho překvapenému, znepokojenému pohledu.

„Kdyby to záleželo na mně, ještě v noci,“ odpověděl chmurně a odklusal za králem, který se po něm ohlížel už netrpělivě. Možná ne jenom po něm. Ohlédl se též. Richenza stála v průjezdu a oběma rukama za ním vyslala polibky.

Zamával jí jako každý mladý, lehkovážný rytíř, který bláhově opouští svou lásku cestou do bitev, a připojil se k Janovi.

„Proč zase já?“ zeptal se trudnomyslně, jak ho vyhlídka na osamělou Richenzu a celé pluky svůdných mladíků kolem ní zase vzdálila královskému uvažování. „°Tobě přece na českém království nezáleží.“

Král se usmál. „V tom se hluboce mylíš, příteli. Já si ho vážím. Jenom tu nejsem rád.“

Na tenkém ledě

Balduin, trevírský arcibiskup, se s úžasem zadíval na pana z Lipé. „Myslel jsem, že,jde o vašeho syna, pane,“ řekl překvapeně. „Stalo se snad něco Anežce?“

„Anežka dorazí do Blankenheimu co nevidět,“ odpověděl Jan místo Jindřicha. „S ní se m°ibec nesetkáš. Mladý Jindřich se snad časem objeví. Ostatně ho tak moc nepotřebujeme. Nechme ho nabrat sil po strastiplném hejtmanování. Snad ho trochu utěší, že ted může chvíli žít zase on na moje útraty.“

„Na tvoje?“ zeptal se Balduin a rty mu zvlnil úsměv, kterému

Jindřich dobře rozuměl. Jako Jan nemilosrdně obral Cechy, jistě neváhal vytrvale ždímat i cípy arcibiskupského ornátu svého strýce.

Těma z Koldic za arcibiskupem se přátelsky usmál na Jindřicha. „Museli jste se hnát jako ďasi. Dorazili jsem teprve včera, a to jsem měl náskok několik dní.“ „Dotrfárn, že už,jsi stačil strávit tu novinu.“Jan teprve ted objal strýce a rozhlédl

se. „Heřman se podívá s Těmou k vojsku,“ řekl. „Ale pana z Lipé si tady necháme. Mám hlad jako vlk, on jistě taky. Mluvit můžeme i při večeři. Doufám, že tu jsem očekáván.“

„Zajisté. Jakmile pan Těma dorazil, bylo mi jasné, že se objevíš každou chvíli. Ale s rozhovorem snad počkáme. Nechci si kazit zažívání.“

„Zkazil jsem ti ho?“ Jan po něm bleskl pohledem, chopil se číše a naráz ji vyprázdnil. „Vidíš to. Pan z Lipé mě chválí.“

„Já možná také,“ aekl Balduin vážně. „Ale pan Těma byl velmi stručný. Nevím toho moc.“

„On *taky* ne. Jenom jsem nechtěl, aby ses k tomu vyjadřoval dřív, než promluvíme spolu.“

Balduin potí asl hlavou. „Tak málo mě znáš? Já jsem, jak vidíš, trpělivý. Dokonce i teď. Bavor mi poslal jedno poselství, papež druhé. Nechal jsem je bez odpovědi, dokud se neporadíme. ~I~o ty jsi jednal beze mne.“

„Musel jsem. Chtěl jsem, aby Ludvík neměl zdání, že už to vím. Teprve držel v ruce zprávm z Avignonu, když jsem tarn dorazil. Předstíral jsem, že mi jde o peníze. Tornu uvěří snadno každý, kdo mě zná. A abych řekl pravdu, tak docela jsem nelhal.

Peníze potřebuju vždycky a zástavy v říšských městech. pro mne nemají zvlášť velkou cenu ted, když mi vyfoukl míšeňský sňatek i naději na Branibory. Nerad bych o ně jednoho krásného dne přišel bez náhrady, nepohodneme-li se.“

„Odepřel jsi mu pomoc?“

„Ne. Ani neslíbil. Ale dal jsem mu několik užitečných rad.“ „Například?“

„Aby poslal svatební posly do Henegavy. Vilém je důležitý spojenec.“ „Pro něho?“

„Pro mne. Mladá choť by na Bavora mohla mít vliv.“ Podíval se na Balduinovu pochybovačnou tvář. „Tobě se to nezdá?“

„Proč ne? Ale nepřeceňuj to. Ludvík je balvan bez jemnějších

citů.“

Jan vzdychl. „O něčem jsme jednat museli, můj milý. Sňatkový projekt spolu s vyplacením zástav, to jistě byl věrohodný důvod mého pňjezdu. Nehodlám mu říci své výslovné ano ani později, ale to už si bude dávat pozor. Teď byl upřímný.“

Balduin se zamračil. „Ošemetná záležitost. Smířil ses s Habsburky v pravou chvíli. Je to důležité a papež to jistě ocení. Ale co dál? Přece nemůžeme tleskat, když se v Avignonu zpochybňuje právo kurfiřtů. To jsme my oba. Papež si to představuje jednoduše. Orsini, Colonna i Gaetani ho varovali. Zbytečně. Postavil si hlavu. Zuří, že Ludvík v létě zaskočil jeho legáta v Lombardii. Kdyby to aspori nehnal tak důsledně k svrchovanému právu papežské aprobace! Nemůžeme pňpustit, že bez jeho potvrzení je kurfiřtská volba neplatná.“

„Ne, to nemůžeme. Římský král má právo k výkonu plné moci už z rozhodnutí kurfiřtů. I když je to mrzký had jako Ludvík Bavor. On je teď vítěz, lhostejno, čí zásluhou se to stalo. Povalit ho bude přetěžké. A vlastr~ě nemožné. Nemůžeme si to prostě dovolit, když nám někdo číhá za zády, aby okamžitě zneužil situace. Ne.“

Jindřich z Lipé starostlivě nakrčil čelo. Stárnu, pomyslel si. Už tomu nějak nerozumím. Nebo má Jan pravdu, když žertem říkává, že nevidím přes hradbu českých hor? Často jsem míval dojem, že to myslí vážně. Asi ano. „Vy se chcete postavit proti papeži?“ zeptal se opatrně.

Lucemburkové se na něj podívali jako na povel pak vyměnili pohled a Jan se rozesmál. „Vy jste takový pňtel Habsburků, pane z Lipé,“ řekl uštěpačně. „Moc I~y vás to mrzelo?“

„Nedivte se. Morava je otevřená k jihu.“

„Ovšem, Morava. Nebojte se, neohrozím naše dohody. Znojmo je vaše. Ale Čechy zase sousedí s Bavorskem, víte? Váš syn, český hejtman, šilhá k západu jako vy k jihu. A já rnám ještě Lucembursko. Musím se dívat do všech světových stran.“

Významná odmlkaJindřicha upozornila, že teďse čeká na jeho odpově<l'. „Ovšem, to chápu. Ale před Můhldorfem jste říkal, že je třeba rozhodnout se pro jednu stranú a na té setrvat. Setrvali jsme tedy s vámi věrně po Bavorově boku, ačkoli to nikoho z nás neplnilo nadšením. A pak jste přišel o naději na Brambory i na Míšeň.“

„Před Můhldorfem!“Jan si povzdechl. „Kéž bychom tam dosud byli. Ale bitvu jsme už svedli, a to vítězně. Stačí, když domyslíte, co

jste tu nakousl, pane z Lipé, a přijdete na to sám. Všechno je teď mnohem zajímavější. Hra je otevřená a možnosti se rozšířily. Leopold Rakouský hledá spojence ve francouzském králi, to

nevíte? Ludvík Bavor si zase zve k rozhodčímu soudu vedle svého spojence Hohenzollema také Korutanského vévodu, který je Habsburkovým vikářem v Padově. I tlustý Korutanec pochopil, co si doba žádá. Přispěchal a vyřkl soud. Samozřejmě ne jednoznačný. Habsburkové mají Ludvíkovi vydat zadržené říšské klenoty, ale až on pustí Fridricha. A já, já bych měl být omezenější než ten žok? Postavit se teď jednoznačně proti Bavorovi by bylo nudné. *Čeká* se to ode mne. Ale co by se stalo pak? Jan Český je přece spolehlivý spojenec. Jednou se zaváže a není třeba se dál o něho starat. A víc než to, on to přece za nás v říši vyřídí. Nenene. Snad jste po boku své královny nezapomněl na bujaré mládí. Za cenu jakýchkoli obětí přece dobýváme jen upejpavou pannu, ne tu, která se vzdává hned. Nastala chvíle, kdy je možné české království povyšit mezi nejvýznamnější země světa. Necítíte to? Kdybych se staral jen o lucemburské hrabství, nebyl byste tady se mnou vy."

Kolik že mu je? Už sedmadvacet? Ano, to je ta chyba. Díváme se na něj pořád jako na chlapce. Ovšem, někdy se tak chová. Teď a tady ne.

„Vskutku mi není jasné, proč jsem tady," řekl s úsměvem. „Ještě se nestalo, že byste potřeboval radu právě ze zaostalých Cech."

„Kdo myslíte, že nás teď ohrožuje?" „Teď právě nikdo."

„výborně. To je třeba zachovat."Jan se obrátil znovu k Balduinovi. „A co mi řekneš ty?"

„Možná ses ukvapil. Ve chvíli, kdy se ho nehodláš veřejně zříci, tvá návštěva u Bavora může budit dojem, že při něm setrváš."

„Máš pravdu. Hodlám vypravit k papeži posla se zprávou. A s uctivým dopon rčením, že rozum nabádá k smíru, když není dost sil k rychlému vítězství. Znám postoj ostatních kurfiřtů. Měl by ho znát i papež. Ani německé biskupy nemá jisté. Bavor je bliž a může postavit hotovost. Je to ztracená věc, leda by vytáhl k boji i můj švagr Karel. Ale tak bláhový není a nebude. Samozřejmě, že papežství Bavor neohrozí. Ale kdybych já seděl pod papežskou tiarou, měl bych strach z ostudy. Když Svatý otec něco řekne, mělo by to platit. Ale za Rýnem to platit nikdy nebude. Lepší je, když to není tak vidět."

„Tohle mu napíšeš?"

Jan se usmál. „Tohle zrovna ne. Buď klidný, slova budu volit opatrně. Nebo mám Jana Dvaadvacátého prostě pominout? Řekni. Církev a její hodnostáři jsou tvoje hájemství. Ne mé. Třeba se nehodí, aby se k tomu všemu vyjadřoval světský panovník. Krom francouzského, samozřejmě. Ale ten má Avignon pod palcem."

Balduin se usmál. „A papež si musí dávat pozor, aby ho ten palec nezamáčkl. Je to pravda, že se máš sejít s neapolským králem Robertem?"

Jan se zachmuřil. „Sám ne. Je to na Karlovo přání. A řeknu ti upřímně, že jinak bych se pohnout nenechal, ač je to jistě spojení nad jiné žádoucí. Teď za mnou dolézá, ten had, který před deseti lety zničil mého otce!"

„Před patnácti lety tvůj otec zničil naděje francouzského trůnu na římskou korunu a já jsem se zachoval jako nevděčník nejhanebnější." Balduin vzdychl. „To je život, můj milý. Dnes jsme zase oba v Paříži jako doma. A císař, tvůj otec a můj bratr, zemřel na bahenní zimnici, ne že by ho Robert dal zavraždit. Byli prostě

nepřátelé, jako jsi byl ty s Habsburky, s Korutancem, dokonce tady s panem z Lipé, který je dnes tvůj přítel z nejvěrnějších, a s Barským, jehož synovi jsi zasnoubil svou dceru. Konečně tu a tam i stanem Brabantským, se kterým se co chvíli upřímně objímáte. Mohu ti tvých přátel nepřátel jmenovat na desítky. Ostatně tvůj otec táhl do Itálie s požehnáním papeže, který ho právě za to dal potom do klatby. Mám pokračovat?"

Jan se křivě usmál. „Já jsem Robertovy posly také nevyhodil, ač jsem měl tisíc chutí. Mám příGŠ čerstvě dobré vztahy s jeho švagrem Karlem de Valois, než abych ohrožoval jejich křehkost. Valois má dlouhé prsty, vliv v Avignonu, a konečně je to i Karlův tchán. Ano, sejdu se s Robertem. To je nepochybný straník papeže. Ti, kteří by z mé cesty za Bavorem chtěli něco vyvozovat, budou rnít o čem přemýslet."

Karlův tchán!Jindřichovi z Lipé to vrtalo hlavou. Hrabě de Valois měl spoustu dcer a mohl mít několik zetů Karlů, ale proč Jan Lucemburský v této souvislosti nevzpomněl především na svého syna Václava?

Doprovázel krále dál na jeho cestě, ačkoli měl pocit, že je tu zbytečný a toužil zpátky. Už jsem pecivál. Jak jsem byl šťastný, *když mě* skoro před třiceti lety Berkův otec Hynek z Dubé s sebou bral do

Polska ve službách Přemyslovce Václava Druhého! A jak rád jsem tam ujížděl i později od choti a rostoucí řádky dětí! Tehdy bych s nadšením uvítal úkol, který by mě vedl do vysněných krajů rytířské elegance. Dnes mi vadí i nepohodlí náhodných noclehů a v bezesných nocích přemyšlírn, co ona. Ještě že ten Fridrich sedí v zajetí u Bavora. Ona je už osrn let etrrosU~á, větrá a dokonalá, přesto se těch strašáků nikdy nezbavím. Bojím se o ni. Sarnozřejrně jí věřím, ale ani na okamžik si nejsem jist. To jsem býval. Vůbec mi nepřipadalo podivené, když o tntre stály sebekrásnější žehy. Sebevědotrú krále. Možná větší, protože mě nezdobila koruna a v mládí jsem spíš než bohatý byl chudý. Neměl jsem víc než kouzlo osobnosti. Ztratil jsem ho snad?

Podíval se na Jana. Jsi obraz mého mládí, králi. Asi dokonalejší. A přece -,jsem si jist - *u ní* jsi ríspěch neměl. Kvuli runě, stárT~oucímu podivínovi. Aoo, jednoho dne přijde láska a všechno se změní. Světák v manžela byť beze sňatku, královna v podajnou ženu. *Kéž* jsem u ní zpět!

Zastavili se v Blankenheimu, aby ujistili Anežčiny bratry, že jejich sestra s cW těm jsou už na cestě. Návštěva u Gertrudy vyvolala Jindřicha°rv úsměv. Tohle že je ta svůdná kočička, u které hledával zapomenutí, dokud se domníval, že Richenzu nikdy nedostane? Důstojná matrona, matka královského syna. Ale musel uznat, že: jí i tahle podoba sluší. Gertruda měla vzácný dar, že jí slušelo prostě všechrrc>. Ale láska? Král u ní strávil noc a ráno vypadal velmi vyspalý a svěží, což ovšem v,jehc> věku nemuselo znamenat vůbec nic.

Konečně Durbuy. Nádherné sídlo plné přepychu. Zámek 1>ez hradela, chráněný jenom tokem řeky, okna bez mříží. Král opustil společnost pana z Lihé a zavřel se s několika mnichy, aby dali dohromady konečné znění jeho listu papeži. Narychlo povolaný kanovník z kapituly v Cambrai, který rněl sloužit za posla, dělal Jindřichcwi společníka při zdlouhavém čekání. Po zámku je prováděl pan cle Machaut spc>In s Heřmanem z Miličína, který tu byl jako doma. A samozřejmě houf krásných dívek královského fraucimoru. Machaut s Heřmanem se jim znalecky dvořili, kanovník se držel zpátky, jen oči mu zvědavě rejdily, a Jindřichův smutek se ještě prohluboval.

Připa<1a1 si_jako kleštěnec, kterému ženský půvab neříká už nic.

Krom toho jediného, vzdáleného k nedotorržení.

„Škoda, že nemůžeš být účastníkem soudu lásky, pane z Lipé," řekl mu Heřman souciu~ě. „Obávám se, že král teď nebude mít čas. Snad v Toulouse, až se připojíme ke dvoru francouzského krále, ale ještě nás čeká cesta do Provence. A Avignon, urovná-li hrabě de Valois cestu k papeži."

„Karlův tchán," nadhodil Jindřich zkusmo.

„Ano, tchán Jeho královské Výsosti," přisvědčil Heřman bezelstně.

Jindřichovi se skoro zatmělo před očima. „Proč Karel?"vypravil ze sebe těžce. „Byl pokřtěn jménem patrona české země. Václav."

Až leď si Heřman uvědomil, že se podřekl. Ostatně, nač to tajit? Král možná bude i rád, že vysvětlovat nemusí on sám. „Při biřmování mu byl za kmotra francouzský král. Jeho malá chot, Markétka také změnila jméno. Kníže Václav je patronem Cechů, ale tady to nikdo vyslovit kloudně neumí. Je to tak jednodušší. A Karel je ostatně zakladatel římské říše. Jeho jméno tu má stejně posvátný zvuk, jako Václav v Čechách."

„Ale v Čechách bude Václav králem," hájil Jindřich neústupně své. „Teď je tady," řekl Heřman klidně. „Až dospěje, může se rozhodnout."

Vlna hněvu v Jindřichovi zvolna opadala a měnila se ve smutek. Ty obdivovateli svého krále! Švitoříš francouzsky stejně jako německy a česky, sedáš na soudech lásky, jistě se biješ v turnajích, vypadáš dobře, nejspíš jsi samá ženská, jako jsem býval já. Nějak jsem zvaldekovatěl. V mládí mi posvátnost symbolů tak na srdci neležela. Měl jsem pravdu tenkrát, nebo ji mám led?

Machaut je poslouchal s úsměvem. Rozuměl, ale promluvit česky se nakonec neodhodlal.

„Já radši zazpívám," nabídl se. „Pan Herman vám to může přeložit. Ale vy francouzsky možná už rozumíte jako já česky, ne?"

„Co chcete zpívat?" zeptal se Heřman nedůtklivě.

„Vy to nemáte rád," usmál se Machaut místo odpovědi. „Ale paní Gertruda tu píseri zbožňuje."

„Paní Gertruda tu není. Já tu jsem."

„Píseň o Irmengardě si poslechnu vždycky s potěšením," promluvil král za nimi nečekaně. „Zpívej, Machaute!"Objal Heřmana kolem ramen a dodal útěšně: „Překládat nemusíš. Já panu z Lipé

stejně tu historku dlužím. Třeba nám poradí, kde ji hledat. Na ženské měl vždycky nos.“

a o 0 0 0 **0** 0

o n

Setkání s Václavem-Karlem na Jindřicha udělalo dojem. Dokonce byl ochoten připustit, že Jan měl asi pravdu, když ho vzdálil z Čech. Chlapec byl bystrý, sebevědomý a ve skvělé společnosti se po půl roce pohyboval s takovou jistotou, jako by do ní patřil odjakživá. Navíc francouzská královna i francouzský král se

v něm viděli. Jindřich, značně rozladěný změnou jeho jména, by rád našel nějakou vadu na královském vychování, ale přes všechnu snahu se mu to nepodařilo.

Domluva snadná nebyla. Mladý kralevic mu odpovídal roztěkaně a mateřská řeč mu už zjevně působila potíže. Půl roku pobytu v cizím prostředí vykonalo své, ale zase to nebylo tak dlouho, aby ho nezvyklý ruch kolem přestal zajímat. Být z Čech mu ještě připadalo samozřejmé a pan z Lipé byl pro něj jenom kdosi, kdo doprovází jeho otce. Ten tu byl středem pozornosti a palmě i předmětem obdivu svého syna.

Jindřich se stáhl zpátky, sotva si to uvědomil. Jediné, co mohlo prince snad zajímat, byla jeho matka. Ale právě o ní Jindřich neměl k povídání nic pěkného. Lhát nechtěl a pomlouvat už vůbec ne. Matku dítěti!

S příchodem k francouzskérnu královskému dvoru trávil Jindřich stále více času s Heřmanem z Miličína a s Těmou z Koldic. Král byl plně zaměstnán a Jindřich si začal klást otázku, nevzal-li ho vůbec s sebou jenom proto, aby do Čech přinesl svědectví o jeho mezinárodním věhlasu. Protože vědomí jeho významu se přímo vnucovalo den co den. Jeho sounáležitost s královskou rodinou. Jr:ho říčast aa každém závažnějším jednání. Jeho postavení v lesklé společnosti, jejíž byl vždycky středem a kde zářil jako hvězda. Zatvrzelý zástupce českých zemí ovšem nemohl nevidět i rub skvoucí slávy. Tenčící se stříbrný obsah truhel, naplněných kutnohorskou těžbou a vydíranou berní, byl nabíledni.

Jestli důchody celého Lucemburska - a o tom Jindřich silně pochyboval po tom, co viděl v Durbuy-snad stačily na udržování skvělých sídel v hrabství a lucemlmu-ské hotovosti, královská štědrost na francouzském dvoře měla svůj původ jistě v Čechách. Nebo v

nedobrovolně otevřené štědré dlani trevírského stryce.

Ne jenom, jak zjistil později. Jan dostával krom nesčetných dan°~ i zvláštní důchocl z pokladny francouzského krále a český konuuú princ měl svůj malý knížecí dvrir také na francouzské útraty.

Janovi křivdil. Či přecenil jeho ohledy k veřejnému mínění v království. Vskutku ho bral s sebou pro užitečnost rad, kterou ale vyčerpal rrž cestou. A pokaždé si mohl ověřit, že diplomatický instinkt přivedl i jeho k stejným neomylným závěriun. Proč pana z Lipé s sebou vláčel ještě leď, mělo svrrj důvod, který zatím ve víru složitých jednání a skvělých společenských událostí neměl čas s ním projednat. Ani cestou do Toulonu ke schůzce s Robertem Neapolským, kde Jindřichova přítomnost Myla už téměř nesmyslná.

Z českých pánů ho doprovázel už jenom Těma z Koldic. Heřman s hotovostí táhl rovnou k jihu k Toulouse, oblíbenému zimnímu sídlu franccmzského královského dvora, které Karlovi Čtvrtému odepřelo poslušnost, a krom samozřejmé nechuti zadat prestiži královské moci působilo i nesnáz pro vlídnější přezimování.

V sychravé adventní Paříži už začínalo být velmi nevlídně a královské zimní sídlo v Toulouse bylo nejen nejlépe vybavené ze všech možných na jihu Francie, ale navíc leželo v samém srdci garonnské nížiny, nejteplejšírn místě francouzského království.

Čas na své jednání s panem z Lipé si Jan nalezl až po tajuplném setkání tří králů, z něhož na veřejnost neproniklo nic. Stěží povědomí o tom, že vůl>ec Iryl~>. Večer vpadl do osamělého zákoutí, kde Jindřich s Těmou z Koldi<- zasmušile se<lčli nad číší vína. pivot v provensálskérn městě, kde nikdo neuměl jinak než francouzsky,

byl pro ně svízelný. Přes den bloumali po tržišti a posunčinou se pokoušeli domlouvat s kupci z cizích krajů, kteří na tom s dorozumíváním francouzštinou nebyli líp než páni z Čech.

Dny se krátily a večery byly dlouhé. Těma sice navrhl výpravu do záludných uliček, kde se nabízely dívky pro každého, ale Jindřich to rozmrzele odmítl. Ne z mravnosti. Ale představa takového objeti ho odpuzovala. Byl zvyklý na jiné.

„Hodina tvého vysvobození se blíží, příteli," řekl Jan s úsměvem. „Brzy tě vrátím do té vytoužené náruče. Ale sem jsem tě nevzal pro udffení rad. Do Itálie je totiž odtud blíž."

„Do Itálie?" podivil se Jindřich.

Jan se usmál, posadil se a přijal nabízenou číši. „Chci, abys o ní

vyprávěl své královně. Je to prý krásná země. Sám se tam chci jednou podívat. Zatím se z ní těší jen můj bývalý švagr a předchůdce na českém trůnu. Obávám se, že nemá dost smyslu pro krásu. Pojedete, páni, za ním.“

Tváře pana z Lipé i pana z Koldic vyjadřovaly jen zvědavou otázku. Zatím jim to nic neňlcalo.

„Marie si vzala francouzského krále a můj syn jeho sestřenku. Jsem z toho šťastný, ale Korutance to asi popudilo. A já ho potřebuju. Ne kvůli Bavorovi, sám pro sebe. Nechci, aby můj dolnobavorský zeť byl v takovém obklíčení, kdyby došlo k nějaké neshodě. Bavor, Korutanec, Habsburkové. Já jenom na kusu hranice. A potom, kdybych někdy mířil na jih, kdoví. Potřebuju mít volnou cestu do všech světových stran.“

„Z Lucemburska do Čech jezdíš říší.“

„Právě. Takhle bych v nejhorším mohl tou cestou, kterou teď pojedete vy. Francií a Lombardií přes Trident a Tyroly.“ Zvážněl. Jsem mu totiž dlužen nevěstu a chotě pro jeho dceru. Mohu to napravit, mám spoustu sestřenek a neteří a ještě druhého syna. Nechci, aby se příležitosti chopil někdo jiný. Jeho dcera se může jednou stát dědičkou Korutan. Bude chtít záruky z Čech, především pana z Lipé a některého z předních pánů, jako je třeba pan Těma.“

„Takhle bez přípravy... „začal pan z Koldic, ale Jan ho přerušil.

„Jde jen o předběžnou dohodu. Pak samozřejmě vypravím poselstvo se všemi náležitostmi. Nechci nabízet Jana Jindřicha a Beatrix Brabantskou s rizikem, že budou odmítnuti. Nikdy. Když staří přátelé prozkoumají napřed půdu...“

Jindřich mu nezdvořile skočil do řeči. „Myslíš-li mne, můj králi, tak jsi na omylu. Já nejsem Korutancův starý přítel. Nemůžu přece před něj vůbec předstoupit, nechceš-li mu zrovna vypovědět válku.“

„Pročpak? Přece jste uzavřeli mír, než odjel z Prahy. A ty ses pak dokonce přátelil s jeho rakouskými bratránky, kteří mu chtěli vrátit český trůn.“

Jindřich se usmál. „Ty dobře víš, že o tohle vůbec nešlo. Ale býval jsem pánem v jeho království.“

„Jako v mém,“ podotkl Jan uštěpačně.

Jindřich to zdvořile přeslechl. „A pak, když se chtěl stát králem skutečně, jsme ho vyhnali. Já první.“

„Jako jsi chtěl vyhnat mne,“ přisadil si Jan.

Teprve teď dal Jindřich najevo, že si poznámky všiml. „To nesrovnávej, prosím.

Nešlo o tebe, ale o tvou choti Ty jsi byl chlapec. Dnes jsi dospělý. A máš následníka. On ho neměl a za hranicemi číhal Habsburk se svými právy, kterých se vzdal až ted.“

„Děkuji,“ řekl Jan poněkud rozmrzele. „Ale vážíš-li si mne jenom kvůli tomu chlapci, musíš uznat, že se mi povedl.“

„Vážím si tě i jinak. Ale chtěl jsi mou radu ve věcech, o kterých něco vím. Vskutku vím dost o Jindřichovi Korutanském. Zavaří se v něm krev, když uvidí mne.“

„Odmítáš za ním jet?“ „Neodmítám. Jenom varuju.“

To znělo vážně. Jan se zamyslel. „Kdo tedy, když ne pan z Lipé?“ řekl pak. „Porad mi. Rožmberk? Berka z Dubé? Lichtemburkové? Či dokonce pan Pluh? Tehdy to byl pan Nikdo. Jenom lepší sluha. Vládne ovšem příjmy Ceského království. „

„Jméno znamená mnoho,“ zasáhl Těma z Koldic. „Vy máte v Čechách hejanana, který byl za Korutancových časů dítě. Nemůže proti němu nic mít. Pan z Lipé za pana z Lipé. A je to váš pň'buzný.“

„Vida, na synka jsme zapomněli! Vy, pane Těmo, jste si jediný z nás zachoval jasnou hlavu. To je tím, že jste s námi nemudroval. Díky za radu. Jindřich, myslím mladého Jindřicha, je bohužel daleko. Ale budiž.“

Cesta do Toulouse byla radostná. Už cestou přivezl Heřinan z Miličína pňjemnou zvěst, že město se vzdalo vzpoury při pohledu na hrozivý šik královského vojska a jeho spojenců, mezi nimiž hrála hotovost českého krále podstatnou úlohu.

S očekáváním vyjeli vstříc královně Marii, která se blížila s celým dvorem. V jejím průvodu nechyběl ani malý český princ. Důvodů k radosti bylo mnoho. Jedním z předních byla skutečnost, kterou Marie s uzarděním sdělila svému choti. Konečně měla jistotu. V květnu se i francouzský trůn možná dočká následníka.

Jen Heřman se netěšil z nastalé pohody. Místo odměny za prokázané válečnické služby si ho král vybral k dalšímu úkolu. Vytoužená královská blízkost se zase vzdalovala.

„Zajedte pro mladého pana z Lipé, pane z Miličína,“ řekl mu Jan, sotva se setkali. Jste jediný, kdo mi ho až z Blankenheirnu dokáže přivézt včas.“

„Pojedu sám a vyřídím to,“ nabídl se Jindřich rychle.

„Vás, pane z Lipé, si tu ponechám.“ Jan se usmál napůl škodolibě a napůl přátelsky. „Vrátíte se do Čech spolu se svým synem, až splní poslání, které jsem měl pro vás. Mne čeká ještě návštěva v Avignonu. Vy vydáte v Čechách svědectví o tom, že váš král a jeho následník mají přístup i k Svatému otci. A postaráte se, aby to věděli i sousedé. Tím váš závazek končí.“

„~ Q ~ o

gen

Třpytivé zimní ráno. Heřman vyšel před stan a protáhl se. Mráz, ale slunce jiskřilo v krystalcích sněhu. Ta cesta do Blankenheimu vlastně není tak zlá. Dole na jihu je tepleji a v Toulouse spíš prší. Stejně bych musel zůstat u hotovosti ve stanu. A na blátě.

S potěšením se podíval na čekajícího koně, jehož srst se hedvábně leskla. Kluk, který držel jeho uzdu, se tvářil pyšně, jakoby kůň patřil jemu.

„Tak co, Jáchyme, už umíš *česky?“* křikl na něj Heřman.

Jáchym se zazubil. „Moc špatně, pán. Já na to ucho ani hlava. Ne. Ale učím a rozumím.“

„Učím a rozumím!“ ušklíbl se Heřmanův panoš. Sám byl Lucemburčan, ale česky se naučil dokonale. Pan Heřman to tvrdě vyžadoval zvláš>' od těch, kteří v jeho družině chtěli hrát významnější roli. Proč taky ne, kdys on sám se ve službách svého krále hbitě naučil francouzsky? Arnold byl ctižádostivý a na to, že od loňska zvládl nesnadnou řeč jen jak ji pochytal od českých žoldnéřů, byl hrdý. A taky dával najevo pohrdání všem, kdo to nezvládli. „Většinou mu to Imrich musí překládat. Ten na to hlavu rná, ale zase...“ Mávl rukou.

„Kdo je to Imr-ich?“ zeptal se Heřman jen tak mimochodem a vyšvihl se na koně.

„Přece ten druhý, pane.“ „Jaký druhý?“

„Ten, jak jsme ho sebrali, když jsme v létě plenili kolem Salmu. NějakýJáchymův bratranec nebo co.“

„V létě! O tom nic nevím.“

„Já vlastně...“ Panoš se ošil. „Kdys jsem si ho všiml prvně, už se čile točil u koní. Nadělá spoustu práce, pane.“

Ano, mnoho lidí přišlo o domovy. Někde se válčilo pořád.

Heřman si povzdechl. Jeho ideál a vzor, král Jan, byl víceméně lidumilný mstitel. Ať už dráždili Jana Brabantského či kolínského arcibiskupa, jen vypalovali vesnice, ne jako cháska z Henegavy, jejich

nejčastější spojenci. Královští vojáci měli zakázáno zabíjet prchající, leda by se bránili. Ale kdo by se bránil vojákům!

„Jak to, že o tom nevím?“ zeptal se nicméně přísně. Kázeň je důležitá věc a nechtěl se tvářit příliš laskavě.

Panoš se zakoktal. „Myslel jsem... Přece... Když jsme našli Jáchyma, tak Tvoje Urozenost...“

Ano, pravda. Tenkrát jsem ho pokáral, když se snažil být obezřetný. Tenkrát před těma očima... Panebože! Bodlo ho u srdce, *kdys* si vzpomněl, kde a jak přišel kJáchymovi. A proč se mu najednou válečné řemeslo tak docela nezdálo.

„No dobrá,“ řekl. „Jistě jsi na něj dával pozor. Jak dlouho je už s námi?“ „Ani nevím, pane. Prostě... Najednou tu byl.“

Heřman se rozhlédl. Postavička, která se krčila za kupkou sena, mu byla povědomá. Musel ho vídat už déle, opravdu nejmíň od léta.

„To je on?“

„Ano, pane. Imrichu!“

Druhý kluk se váhavě přiblížil. Ne moc jen tak o krok, dva.

Heřman se na něho díval s úžasem. Špinavější stvoření snad v životě neviděl.

Umouněný obličej, z šatů kapala špína a barvu rozježených vlasů, tu ani nešlo rozeznat.

„Pojil sem,“ řekl Heřman přísně. „Ty! Ty, Imrichu. Prý rozumíš česky?“ Většina čeládky pana z Miličína byli Češi a ne všichni se naučili německy či francouzsky. Voják, který má meč, ostatně řeč znát nepotřebuje. Všichni se mu snaží porozumět i bez toho.

„Jo,“ zamumlal Imrich a zase ustoupil. „Co je? Snad se mě nebojíš?“

„Nebojím.“ Přesto se schovával za Jáchymem.

Možná si uvědomuje, jaký je špinavec, a stydí se, pomyslel si Heřman. Konečně, co je mi po něm. Radši nevidět.

„Někdy by ses mohl umýt,“ řekl. „Moji vojáci na sebe musí dbát. Jsme součást hotovosti Jeho VeGČenstva a nesmíme mu dělat ostudu.“

„On nebýt voják,“ vložil se do toho Jáchym. „On bojí. Jen u koně, ne jako já.“ „Ty už jsi voják?“ usmál se Heřman. Jáchym ve snaze po větší výmluvnosti radši mlčel a jen se tvářil smutně. „Tak mu dej nějakou zbraň,“ obrátil se Heřman na panoše. „Dva ke koním nepotřebuju. Ačkoli - na mého koně ať ten špindíra radši nesahá.“

Arnold věděl, že lesknoucí se hedvábná srst válečného oře pana z Miličína,je dílo právě Imricha, ale byl zticha. Pan Heřman dnes vypadal přísně jako dávno ne. „Luk,° vyhrkl Jáchym. „Nebo aspoň prak. Rovnou zabít, to já ne.“

„Luk! Co bys nechtěl,“ ušklíbl se panoš. „Prak stačí. A možná ti přidám nůž.“ Heřman zahlédl ještě koutkem oka, jak Imrich tahá Jáchyma za cíp haleny a něco mu vzrušeně šeptá, pobídl koně a byl pryč. Kluci ho přestali zajímat, sotva mu sešli z očí.

Odpoledne se zatáhlo a začalo sněžit. Sníh byl mokry a těžký. Vypadalo to na oblevu. „Nepostavíme tábor, pane?“ staral se panoš. „Za Mety se dnes už nedostaneme. Koně se taktak vlečou, sníh se lepí.“

Hennan se rozhlédl. Pláň vypadala příhodně. Kdoví, nač by narazili pozdě naveeer. A přenocovat ve městě? Družina byla početná, nocleh pro všechny by nezaplatil, zvlášť když nemohl a nechtěl zapřít korouhev. Metští měšťané měli nepříjewaý zvyk vymáhat královské dluhy, kdykoli tam někdo z nich zabloudil. (Ceský král patřil k jejich nejpřednějším dlužníkům. Přinejmenším to znamenalo zdržení, seli co horšího. Městská šatlava určitě není místo pro rytíře.

„Dobře, stavte stany,“ přikázal.

Hlídka zepředu se přiřítila. „Za lesíkem se něco děje! Viděl jsem clva koně a nosítka se zlámanou žerdí. Nikdo v nich.“

No vida. Heřman pookřál. Aspoň něco. Den byl nudný a ten mokrýsních vlastně vůbec nevadí.

„Za mnou!“ zavelel. „Ale opatrně.“

Tiše obklíčili podezřelé místo. Za chvíli našli nosítka. Koně už někdo odvázal a odvedl. Možná šlo jenom o nehodu.

Ale ať už o nehodu nebo o přepadení, ten *ne'~do* opatrností zrovna trehýřil. Brzy pochopili, proč. Ti, kdo měli hlídat, měli na práci cosi mnohem zajímavějšího.

Volání o pomoc nejspíš ztlumila surová dlani, ale přesťo Heřman rozeznal ženský hlas. Jako tenkrát bezmála na stejném místě na břehu Mosely. Ale dnes je nás víc.

Heřman nezaváhal. Jeho pán, český král, ho správně učil rytířství. „Na ně!“ křikl.

Řítili se po hlase jako bouře. Bylo slyšet řinčení zbraní, úprk koní, jak někdo rychle hledal spásu v útěku, ale lesík byl obklíčen a Heřman dobře věděl, že neunikne ani myš. Vyrazil na mýtinu, dva chlapi

pustili bránící se ženu a dali se taky na útěk.

Příjemné překvapení. Byla mladá a hezká. Heřman přenechal pronásledování svým vojákům a rozhodl se věnovat raději rytířské službě. Velké modré oči mu připomněly Innengardu, ale zahnal její obraz, kterýse sem v té chvrli nehodil.

Zena si přidriovala na těle roztrhané šaty. Její oči byly vyděšené a obrovské.

„Už se nemáte čeho obávat, paní.“ Seskočil s koně a pokročil k ní. „Jste pod ochranou českého krále. V každém dobrém skutku svých vojáků je přítomen osobně **1 OIl.“**

Srial plášt a přehodil jí ho přes ramena. Docela stejně, jako tehdy král.

„Blíží se noc. Bezpečně ji můžete strávit v rném táboře. Zítra vás odvezu, karn si budete přát.“

„Noc v táboře?“ zeptala se. „Dosud je den.“

Potřásl hlavou. „Prosím, nevykládejte si to zle. Ale za soumraku bych se obával přepadení. Ne za sebe. Ale vy jste už dnes prohla dost. Tábor si ohlídáme spíš. **Já** se jmenuju Heřman z Miličína a jsem rytíř ve službách Jeho Veličenstva českého krále Jana. Chcete mi říci, co se stalo?“

„Kde jsou moji pruvodci?“ hlesla. „Bojím se, že je zabili.“

Heňnanovi vojáci se vraceli. Čtyři zraněné služebníky už vyprostili z pout. V těch pro změnu teď bylo deset loupežníků.

„Pověsíme je hned?“ staral se panoš.

Zachráněná se otřásla. Heřman si všiml, že tak drastické vyřešení sporu ji děsí, a řekl: „Ne, vezmeme je k arcibiskupskému soudu do Trevíru. Dej je dobře střežit. Nosítka a ty čtyři do tábora. Paní odvezu sám.“

Mohl jen doufat, že v rozrušení si dáma jeho obezřelého vyhýbání Metám nepovšimne.

Arnold se s pochopením ušklíbl. Heřman vysadil neznámou před sebe do sedla a zeptal se: „Směl bych se dovědět i já, komu jsem zachránil čest, a mocná i život?“ „Zapomněla jsem vám poděkovat, pane, odpustte. Bylo toho příliš. Jmenuju se

Magdalena a můj manžel je kupec z Met. Byla jsem navštívit jeho nemocnou sestru ve Verny. Zdálo se, že kolem města je bezpečno.“

„Kolem měst není bezpečno nikdy,“ řekl Heřman. „Zvlášt kolem těch bohatých. Neradil bych osamělým cenám cestování. Do rána vám

dám opravit nosítka, vaši lidé dostanou najíst a přidám vám několik mužů doprovodu. Do Met je skok, snadno nás pak doženou. Zatím, prosím, přijměte pohostinství v mém stanu. Já mohu spát venku jako ostatní.“

„Proč nenocujete ve městě?“

Sjel ji dlouhým pohledem. „Vnuknutí,“ usmál se. „Už bych byl za hradbami a nikdy bychom se nepotkali.“.

Otřásla se. „Už mlčte,“ řekla nesvým hlasem. „Děkuji Bohu, že nejste milovník pohodlí.“

Tábor už stál. Jeden větší stan a několik přístřešků pro vojáky. Paní Magdalena se z nebezpečného zážitku vzpamatovala poměrně rychle. V táboře si našla i jehlu a nit, hbitě si pospravila šaty, a než se snesla noc, byla už zase usměvavá a vlídná. Heřmanovi se zdálo, že i zvědavá.

Ostatně po pravdě řečeno, sám chvíli uvažoval o tom, jestli zachráněná není nakonec kořistí svého zachránce. Věděl.dost přesně, jak by podobné dobrodružství skončilo za osobní přítomnosti českého krále a byl pevně odhodlán napodobit svůj vzor. Zde nebyl v roli pouhého dvořana.

Bezděky si vzpomněl na Machauta a jeho rady, jak bezpečně poznat, kdy paní je ochotná přijmout rytířské dvoření do všech důsledků. Předně musí být vdaná. To Magdalena byla. Za druhé, rytíř musí být pohledný muž. To pan Heřman byl. A za třetí je třeba vést důvtipně milostný rozhovor.

Tady byla ta chyba. To pan Heřman moc neovládal. V dobrodružstvích, kterých měl samozřejmě za sebou už řádku, býval spíš kořistí. Jenomže se mu moc zachtělo stát se konečně lovcem.

Snažil se. Povečeřeli spolu v jeho stanu a jediné připravené loie vyzývavě bilo do očí. Nicméně na žádnou naráiku neodpověděla tak jednoznačně, aby si byl jist.

Byly to vůbec nauážky? Heřman si zase netroufal tak moc. Byl v úloze zachránce, ona byla docela bez ochrany v jeho moci - a rytíř je rytíř, *žádmý* lapka. Do sebevědomí Jana Lucemburského měl po všech stránkách daleko. Při jeho námluvách u hraběnky de Bar měl naléhavý úkol zabavit manžela a nezaslechl ani slůvko, které hy mu teď mohlo být užitečné. **Král** Jan se vrněl dvořit elegantně.

V té chvíli by si Heřman přál, aby z jeho schopností ovládal i tu. Zatím se spokojoval uměním válečníka. Ale dlouhá doba, po kterou

byl jen mezi chlapy ve svém vojsku, mu pňpadala už dlouhá přespříliš.

Z Durbuy rovnou k Toulouse s hotovostí a sotva to vypadalo na smírné vyřešení a radovánky v městě, zas honem na cestu k sevem. Něco by to už chtělo. Jenomže paní Magdalena-nic.

Že se nestydíš, klnul si Heřman. Jako by nebyly oa světě i počestné ženy. Musí být unavená a vyděšená. Lapkové ji chtěli znásilnit. Kdyby ses aspoíí neprohlásil! Ale *kaidý* svévolný **Čln,** který bys na ní vykonal, půjde na vrub českého krále. A ještě k tomu v Metách, kde na něj mají už tak spadeno dost zle. Ne. To nikdy.

Zvedl se. „Je pozdě, paní Magdaleno. Bojím se, že jste unavena a že,jsern vám spíš na obtíž. Přeju várn klidnou utěšenou noc.“

„Klidnou?“ zeptala se. „Vy?“

Chvíli přemyšlel, jak tomu má rozumět, ale nevypadala vyzývavě.

„Klidnou noc po tom všem!“ povzdechla si a Heřinan si blahopřál, že si nedovolil jiné vysvětlení. „Jsem vátn nesmírně zavázána, pane. Ale budete kvt°tli mně v takuvnm nepohodlí!°

„Jsem zvyklý,“ řekl. „Ne vždycky máme čas postavit stan.“

Ještě jednou se uklonil a vycouval ven. Arnold ho pod přístřeškem přivítal s jakýmsi překvapením. Skulil se ze svého připraveného lůžka a uvolnil ho pám>vi. „Co to má znalnenat? Kde chceš spát ty?“

1 ~d _ 1 ~ rr

„fá jsem, hm,“ panoš si odkašlal. „Nepočítali jsme... Promiň, pane, hned to zařídím.“

Jáchym s Irnrichem přitáhli suchou otep a panoš na ni rozestřel svůj plášť. Špinavá hlava zmizela báječnou rychlostí, když po ní Heňnan vrhl neprivětivý pohled, ale z urnoměné tváře se zaleskly zuby v úsměvu.

Heřman se chvíli převaloval na lůžku a díval se ke stanu, v němž hořela svíce. Žena uvnitř se chystala na lože. Jako tenkrát...

Lezavé vlhko jen zostřovalo panující chlad. Panoš vedle něj kýchl.

„Tobě je zima.“ Heřman se posadil, náhle odhodlán. „Připravil sis teplejší lože,“ řekl. „Když se nevrátím, můžeš ho použít.“

Svíce ve stanu zhasla. Heřman rozhrnul závěs a vstoupil. Žena na lůžku slabě vykňkla.

„To jsem já,“ řekl rychle. „Nelekejte se. Přišel jsem se jen přesvědčit, jestli máte všechno pohodlí.“ Potmě neviděl, jak se tváří, ale snad to tak bylo líp.

„Je mi tu zima,“ špitla. „Přikrývka je tenká a venku mrzne.“

„Mohu přes ni hodit i svůj plášť,“ řekl a postoupil tápavě po zvuku hlasu. „Ale to bude urna zase vám!“

Heňnan natáhl plášť přes přikrývku a ačkoli dbal na to, aby dotyk jeho rukou byl co nejuctivější, přece jen poznal, že se paní Magdalena choulí v koutku. Jako by dělala místo.

Váhal jen nepatrnou chvíli. Všechno mé počínání jde na vrub českého krále? Nesmím mu tedy dělat ostudu. Ani nechci. Ostatně venku by byla zima i mně. „Nebude,“ řekl vzrušeně a tiše a vklouzl k ní.

Skutečně jim zima nebylo po celou podivuhodnou noc, i když z toho zimomřivého lose postupně popadaly nejen přikrývky a plášť, ale i ostatní kusy oděvu jeho i jejího. Pokrývka k ránu přišla znovu ke cti, i plášť'. Ale zahřívání je přesto neornrzelo.

Kupec z Met! Nějaký tlustý lichvář. A tolik krásy! Ano, takhle to dělá český král. Totéž bylo u hraběte de Bar. A jestli paní Matylda projevila králi méně oddanosti nežli mně paní Magdalena, tak si zaslouží výtku, protože on je jistě o mnoho roztomilejší rytíř než já.

Paní Magdalena vděčila dlouhému vojáckému půstu za zcela neobyčejnou noc. Ráno je zastihlo se zářícíma očima a nenasycené. Heřmanovi nezbylo než vyklouznout zadem pod plátnem stanu, protože už byl dávno bílý den. Objevil se mezi vojáky jakoby nic, ale samozřejmě všichni věděli, oč jde.f en čtyři strážci paní Magdaleny netušili nic. Nebo se aspoň tvářili, že nic netuší.

Heňnan hlasitě pozdravil před stanem, a dokud ho paní Magdalena nepozvala dál, nevstoupil. Byla už oblečená, ba i učesaná, a jen rytířův zapomenutý pláši na loži lásky svědčil o tom, že noc nebyla tak pokojná, jak se zdála.

Heřman ho rychle stáhl a hodil si ho přes ramena dřív, než se objevil panoš s kouřící snídaní. „f e mi to moc líto,“ zašeptal, když znovu osaměli, a pohladil ji po ruce. „Ale já musím dál a ty musíš zpátky. Rozloučení nelze odkládat.“

„Já vím,“ řekla a usmála se. „Přijedeš někdy do Met?“

„Když budu moci, vždycky rád,“ zalhal si a letmo ji pol'bil s očima na rozhrnutém závěsu stanu. Hřešit už mnoho nemohli. I tak snídani protáhl neúměrně. Bylo

bezmála poledne a ani nápad, že by dnes ještě dorazili alespoň k Trevíru. Natož do Blankenheimu, jak si představoval ještě včera.

Vojáci bourali tábor a bylo třeba obětovat i stan. Vyšli ven. Nosítka se spravit nepodařilo.

„Přiveďte někdo koně pro paní," zavolal Heřman. „Ale proboha ne ten špindíra."

Špindíra se k tomu stejně neměl. Stál za Jáchymem a popotahoval. Koně pňvedl panoš, pan Heřman osobně vysadil paní Magdalenu do sedla. Na pohled přeci očima vojáků i strážců nebylo lze vyčíst žádnou neuctivost z jeho dotyku. Ještě ji na kus cesty vyprovodil pod záminkou jejího bezpečí, ale na dohled města se rozloučili.

Když se vrátil, stan už byl stržen. Imrich se schovával ještě víc než kdy jindy. „Snad ses neurazil?" oslovil ho Heňnan.

Chlapec se hlasitě rozvzlykal.

„Ne, neurazil se, samozřejmě, pane," řekl Jáchym rychle pro jistotu svou mateřštinou, aby se vyvaroval jakéhokoli omytu. „Bolí ho koleno, v noci si ho narazil. To je všechno."

„Z toho nebude voják nikdy," obrátil se Heňnan rozmrzele k panošovi. „Nevím, k čemu nám takový kluk je."

„Ke koním, pane," připomněl mu panoš. „Jáchym dostal prak a nůž."

„No dobrá, vždyt' nic neříkám." Heřman vlastně ani nevěděl, proč ho úděsná špinavost tak pobuřuje. Jeho vojáci se také určitě nemyli kažclý den. „At' si zaleze d« vozu, když ho bolí koleno," řekl srnířlivěfáchyrnovi. „Ale ať se prosím tě nedotylcá mých věcí."

Jel vpředu spokojený a vyrovnaný. Ačkoli celou noc nezarnhouňl oko, prontilov~uW hodiny ho neunavily. Spíš naopak. Zasněně vzpomínal a by(šťastrrý. V líbezném rozpoložení mu ani nepřišlo, že Metám se nejspíš stejně jako dnes bude velkým obloukem vyhýbat vždycky.

Večer bez cíle bloumal táborem. Stan s vychladlým ložem ho nelákal. Zašel ai ke koním, které dva chlapci pilně hřebelcov-ali. Jáchym přes svou novou hocln<>st ozbrojence nezanedbával dřívější povinnost. Heřman pohoršeně vykřikl, když si všiml, že právě jeho koně má v parádě drohný Lnrich. Chlapec vzhlédl, kclyž se pán přiblížil.

„Něco jsem zakázal," začal Heřman a najeclnotr se odmlčel. „Ukaž ruce," vyzval ho překvapeně.

Irnrich je váhavě vztáhl dopředu. Heřman potřásl pobaveně hlavou. *Byly* tíl~loZ~ čisté. Opálené, mozolnaté - ale drobné dlaně

vyčuhovaly ze strašlivě špinavé roztrhané haleny a vypadalo to, že pase jsou čisté i dál. Dokonce pocl špinavým rukávem jako by se bělal jiný, čistý.

„Proč se někdy neumeješ?“ zeptal se Heňnan. „Nemám čas,“ zahuhlal Imrich. „A je zima.“ „Kdo hřebelcoval mého koně včera?“ „Imrich, pane,“ odpověděl Jáchym.

Heřman se na kluka usmál. „Dobře. Jestli chceš, můžeš ho hřehelcuvar <lál. Al<~ jen když budeš mít ruce čisté jako dneska. Rozuměl jsi?“

„Rozuměl, pane,“ řekl Jáchym místo Imricha.

„K čertu, copak jsi němý?“

„Ne,“ řekl Imrich a k Heřmanovu překvapení se mu zase skoulela slza po tváři. „Tak už se mě neboj,“ řekl vlídně. „Nevyženu tě.“

Obrátil se a šel pryč. Ke svému stanu, k vychladlému lůžku, k vzpomínkám na Magdalenu.

Přestože celou minulou noc probděl, probudil se už za svítání. Zima ho vyhnala z lože, které ještě včera bylo tak teploučké a příjemné. V nezamrzlém pruhu u břehu, kde silnější proud statečně odolával ledu, drobná postavička usilovně cosi prala.Užaslý Heřman poznal Imricha. Mokrým šátkem si třel tvář a zřejmě se přes ranní mrazík chystal shodit i špinavé hadry.

„Vždyť tě takhle ani nepoznáme,“ promluvil nad ním pan Heřman s úsměvem. Imrich zděšeně vykřikl a zvedl hlavu. Zlomek vteřiny. Pak sebral vyprané hadříky a hnal se pryč.

Heřman ho nepronásledoval. Zůstal stát na zdřevěnělých nohou a civěl za ním s vytřeštěnýma očima. To se mi přece zdá! Ano, výčitky svědomí. Rytíř! Veliká láska! Hanba mi. Na ten zlomek vteřiny měl pocit, jako by obličej, který zahlédl, nebyl Imrichův, ale Irmengardin. Po té včerejší noci!

Váhavě se vydal ke koním. „Podívej se na mě!“ řekl tiše Imrichovi, který velice horlivě hřebelcoval jeho hřebce. Imrich zvedl tvář, ale oči ne. Tu známou ušmudlanou tvář, která s Irmengardou měla věru tak málo společného. Vidiny, pomyslel si Heřman hořce. Ano, mám proč mít špatné svědomí. Ano, márn proč. Kdoví, kde je ona a co se s ní stalo.

Ušklíbl se. Kdo ví? Čekající jezdec. Machaut měl nejspíš pravdu. Jsem blázen, že mě pronásledují takové představy. Paní Magdalena přišla zrovna vhod. Zhurta se otočil a odešel bez dalšího slova.

„Mám strach," řekl Imrich zajíkavě Jáchymovi.

„To máš z toho, že pořád pereš."Jáchymův hlas zněl mrzutě. „A ještě ke všemu v takové zimě! Potom se nediv. Pán není první, kdo si toho všiml."

„Když ty hadry jsou *tak* špinavé!"

„Pomalu rok," řekl Jáchym zamyšleně. „Víš vůbec, co dál?"

„Nemám zdání." Imrich položil svou ruku na Jáchymovu. „Staráš se o mne, jako se o mne ještě nikdy nestaral nikdo," řekl. Jestli si myslíš, že mi vůbec za něco vděčíš, tisíckrát už jsi splatil svůj dluh."

„To... není jen vděčnost," řekl Jáchym zamračeně.

„O tom, prosím, ne," přerušil ho Imrich rychle a vstal. „Dobře víš, že něco takového nejde. Pojď, vyhřebelcujeme ty koně. Aspoň se zahřeju."

S kým obcuje bůh

Návštěva Avignonu Jindřichovi z Lipé vynesla aspoň setkání se starým přítelem. Pět let se neviděli.

Pražského biskupa nalezl v zastrčeném koutě města. Kardinálové a preláti bydleli docela jinde. Ale toto obydlí jako by se pokoušelo vyvolat dojem, že jeho pánovi jde jen o zbožnou samotu.

Jindřich ovšem dobře věděl, že omezené prostředky, které biskupovi posílali z domova, mu nedovolují vystupovat okázaleji. To, že se mu podařilo z nouze udělat ctnost, jen ocenil. Jistě se nehodilo, aby nejvyšší český církevní hodnostář působil dojmem žebráka, což v rozmařilém Avignonu jistě nebylo nesnadné. Zlato tu teklo proudem, zatímco Jan z Dražic spořivě odpočítával stříbrňáky.

„Nějak se ti tu zalíbilo, Milosti," řekl Jindřich zvesela, když se pozdravili. „Nechceš se vrátit do Čech?"

„Přijel jsi snad pro mne, pane z Lipé?"

„Bylo by to tak divné?"Jindřich si povzdechl. „Země je bez biskupa i bez krále. To už je příliš. Přece nejsme Tataři."

„Ani diecéze kacířsky spravovaná, zemi ke cti neslouží." „Kacířsky! To říkáš ty?"

„Ne, to říká ten druhý."Jan z Dražic se zamračil. „Nikdo nezvedl hlas na tnou obhajobu, když mě ten par... ten ničema, kterého si zvolila litoměřická kapitula, udal papeži. Musím se tedy hájit sám."

„Přece tě papež nepředvolal k soudu.“

„To jsem měl čekat, až mě předvolá? Ne, pane z Lipé. Nemohu strpět, aby hana padla na celou diecési. I kdyby mě to mělo stát zbytek života.“

Jindřich se na něj chvíli mlčky díval. „Bylo to uprostřed bojů,“ řekl pak taez souvislosti. „Ami král, ani my jsme nepročítali dt°tležitost nějakému udání.“

„Ale papež ano. A já taky. Jsem pražský biskup a musím hájit zájmy (:eského království. Jsern muž církve a musím tedy hájit i její zájmy. Blíží se doba, kdy t<> papež ocení. Gebravé *řády,* proti kterým jsemwystupoval, bral pod ochranu a dnes se mu paktují s jeho nepřítelem Ludvíkem Bavorern. Jenom mám starost, alpy si

někdo vzpomněl, jak vůbec vznikl můj spor. Proces se vleče. Pořád mě ujišťují, že je na dobré cestě. A čas utíká.“

„A tebe nikdy nenapadlo utéci?“

„Stokrát.“ Biskup se usmál. „Ale musím myslet na své poslání. Církevní hodnostář nemůže dopustit, aby byla uváděna v pochybnost jeho pravověrnost, byť i takovým Jindňchem z Šumburka. Je to pravda, že si král Jan přál mít jeho biskupem místo mne?“

Jindřich užasl. „Proboha, to snad ne! Musel bych o tom vědět.“ Opravdu musel? Přece mě už dávno napadlo, že to s tou radou z Čech nemyslí docela vážně. „A odkud to víš ty?“

„UŽ jsem v Avignonu pět let. Mám svoje zdroje informací, jinak to tady nejde. Mého postavení se to nijak nedotklo, papež prý odmítl.“

„Královskou prosbu?“

Jan z Dražic pokrčil rameny. „Královské přání není všechno, pane z Lipé, a papež má svou hlavu. Jestli je to pravda, tak mě příjemně překvapil. Což se bohužel nedá říci o našem králi. Dovedu si představit, že král - myslím skutečného krále, který sídlí ve svém království - by těžce nesl, že jeho země nemá biskupa, ale udavače namísto nevinně osočovaného...“

Potřásl hlavou. Jindřich ohromeně mlčel, ale v myšlenkách stejně jako biskup královu snahu odsoudil.

Křivdili mu, i když něco pravdy na šeptané pověsti bylo. Ale žádost nebyla předložena na Janovo přání. Vlastně se podrobnosti dověděl až při slyšení u papeže. Předtím mu pouze Karel de Valois sdělil, že by nerad svou nejmilejší dceru jednou pouštěl do barbarské

země, která nemá ani řádného duchovního pastyře. Na Janovu poznámku, že se s tím bez papeže sotva dá co dělat, prohlásil, že to zařídí. Jak, to českého krále ohromilo docela stejně jako Jindřicha.

„Je mi líto, že jsem tentokrát nemohl vyhovět vaší žádosti, milý synu," oznámil mu Jan Dvaadvacátý odtažitě.

Jana Lucemburského viděl prvně a měl všechny důvody ho nepokládat za svého přítele. Přes jeho okázalé přátelství s francouzským královským dvorem. Ostatně vlídnost, kterou papež projevoval Paříži, byla velice neupřímná. Spíš než příchylnost pociťoval obavy, aby nebyl pokládán za vazala francouzského trůnu. To, že byl nucen sídlit v Avignonu, ho uvádělo do trapného postavení. Ale v Římě bylo příliš nebezpečno a snadno se tam mohl stát zajatcem některého ctižádostivého rodu, jako se to před dvaceti !ety stalo jeho nejmocnějšímu předchůdci, Bonifáci Osmému.

Přesto b~papežské sídlo rád přenesl zpátky. Zapřisáhl se, že Avignon opustí jen k cestě do ma. Ale ta byla v nedohlednu.

Jan marně zapátral v paměti, oč papeže naposledy žádal. Pokud ovšem Jan Dvaadvacátý za žádost nepokládal jeho doporučení smíru s římským králem.

„Byla to pouhá úvaha, Svatý otče," řekl s takovou pokorou, jaké jen byl schopen. „Jen jsem vám nabídl pohled do míst, kam možná z Avignonu není tak snadné dohlédnout. Jistě se mohu mylit. Ale nepokládám se za tak důležitého, abych mohl ovlivnit vaše rozhodnutí."

Papež trochu změkl. Janův hlas zněl upřímně a on měl pochlebovaní rád. Krom toho proti své vůli cítil, jak ho k muži před ním cosi neodolatelně přitahuje. Za

chvíli, strávenou v jeho společnosti, začal rozumět, jak je možné, že Jan Lucemburský k sobě trvale obrací pozornost, kdekoli se jen objeví. A ač byl králem ve vzdálených Čechách, objevoval se prostě všude. V Paříži. V Avignonu. V Toulonu. Přátelil se s mnohými vladaři a s jinými vytrvale válčil. Lhostejný nebyl nikomu. Zajisté, city uměl budit, ať už záporné, či kladné.

Papež se začal přiklánět k tomu druhému a pocítil potřebu vysvětlit svoje stanovisko. Dělal to zřídka, vlastně skoro nikdy.

„Váš biskup ve skutečnosti ani nepropadl soudu, a to, že přišel sám, aby se očistil z toho udání, svědčí pro něj. Nařčení bylo víc než vážné. Téměř obvinění z čarodějnictví. Bylo tak důrazné, až skoro

budilo podezření. Proto jsem váhal biskupa byť i jen předvolat. Ale přišel sám. A bylo by velmi nespravedlivé zbavovat ho úřadu, dokonce ve prospěch toho, kdo ho udal, dokud proces nebude doveden do konce a on shledán vinným. Nechci předbíhat. Ale pokud jsem dobře zpraven, vinným spíš shledán nebude.“

Jan ohromeně naslouchal. Taky se hrabě mohl poradit. Měl se určitě soustředit spíš na to, aby celý kolotoč kolem Jana z Družic byl urychlen. Země by vskutku neměla zůstávat bez biskupa.

Než papež skončil svou tirádu, byl už zase plně soustředěn. Odpověď byla nesnadná. Především nesměl dát najevo, že Karel de Valois jednal na vlastr~í pěst. Jednak ho potřeboval mít věrohodného, za druhé jakákoli bezděčná papežova poznámka ho mohla rozkmotřit se synkovým tchánem a konečně a za třetí nechtěl, aby papež nabyl dojmu, že český král ve věcech své země je páté kolo u vozu. I kdýL to v jistém smyslu byla pravda, ale Karel de Valois nebyl český pán. Ti jediní měli snad k tomu právo.

„Vlastně šlo spíš o urychlení celého procesu, Vaše Svatosti,“ řekl. „Ctím vaši spravedlnost o to upřímněji, že její výrok je v souladu s přáním mého srdce. C:it a rozum nejsou totéž, a uvědomuji-li si hořce, jak tragické je pro tnou zemi zůstávat natrvalo pod duchovní správou pouhých adtniniswátorů, přece vítám, když čestný muž nebude potrestán. Ale jeho nepřítomnost je už dlouhá. Prosím Vaši Svatost poníženě, aby ji zkrátila.“

Papež rozhodil ruce. „Co mohu já, milý synu! Ctím zákony, které jsem převzal s papežskou tiarou a nemohu naléhat na nestranné soudce stran jejich výuoku. Ba ani zkracovat délku soudního řízení, pokládají-li další jednání za nezbytné.“

Hlavně výhodné pro kuriální pokladnu, pomyslel si Jan s tichou zlostí. Sel>etenčí proud stříbra, který ze země musel odcházet za biskupem, pokládal za svou vlastní úhonu. I když, přísně vzato, do církevních peněz panovníkovi nebylo vůbec- nic.

„Vašeho biskupa zvolila pražská kapitula,“ pokračoval Jan Dvaadvacátý blahovolně. „Jistěže bych i proti jejímu přání mohl jmenovat jiného, ale už jsem vám řekl důvody, které mě vedly k tomu, že tak neučiním. Kdybyste ovšem žádal znovu a připojili se k vám i kanovníci, možná bych to vzal v potaz.“

„Nene,“ řekl Jan rychle. „Skláním se před moudrostí Vaší Svatosti. Nikdy I~ych si nedovolil vám odporov-at.“

„Ano. Pokud se týče vašeho biskupa.“ Papežův pisklavý hlásek najednou zazněl ostře. „Ale jde-li o bavorského vévodu?“

Jan se potají ušklíbl. V Avignonu Ludvík Bavor neměl nárok na královský titul.

-160- ~ -161

„Byl-lSeIl1 dlouhá léta spojencem Ludvíka Bavora,“ řekl. „Nechci podcenit bystrost Vaší Svatosti a vysvětlovat vátn, proč. Habsburkové donedávna byli moji osobní nepřátelé. Kdyby na říšský trůn dosedl Fridrich, měl bych se co obávat i o českou korunu. Ale Vaše Svatost neuznala ani Fridrichovu volbu. Dnes je navíc poražen, v zajetí a neschopen výkonu královské moci. Já sám jsem vyhrál Bavorovu bitvu a nebojím se ho. To, že chci zemi uchránit krvavého sváru, nedělám ze strachu, ani z příchylnosti. Ludvík Bavor mě hanebně oklamal. Jistě si vážím výroku Vaší Svatosti, který edmítá, aby Brambory, které předtím slíbil mně, dal v léno svému synu, ale pravda je, že jsem ho učinil příliš mocným. Nedá se očekávat, že se dobrovolně vzdá čehokoli. Snad se o mně říká, že se ženu z války do války. Ale já ctím život v mítu. Zemím prospívá.“

Papež byl ~cteklý a tvrdošíjný a odpor vůbec nesnášel. Ale teď mu něco napovědělo, že tnuž před ním nemá Ludvíka Bavora v o nic větší lásce, než on sám, a že je možná prozřetelné ho mít nějakou omezenou dobu jako tichou zbraň v protivníkově táboře. Ostatr~ě dobře věděl, že říšští kurfiřti jsou citliví na svá práva a český král byl jeden z nich. Proto se ve svých listech proti Ludvíkovi obrátil na kdekoho, ale ty nejpovolanější, kurfiřty, vynechal. Nadšená odezva se od nich nedala očekávat. Je vůbec žádoucí, aby oni sami svou volbu odvolávali? Raději by z papežské moci prosadil svou sám.

Zatím se to moc nedařilo. Ne, s českým králem je lepší mít dobrou vůli. Už proto, že je to takový milý hoch. Bezděky se usmál do Janových upřímně oddaných očí a vstal, aby naznačil konec slyšení. Trochu se povytáhl, aby vypadal větší -vysoké podpatky na jeho střevících zdaleka nestačily vyrovnat rozdíl *vyšky* - a zadržel krále, který se chystal pokleknout.

„Těším se, že mě ještě před odjezdem navštívíš, milý synu,“ řekl vlídně. „Rád bych poznal i tvého synka, kterému jsem dopřál tu zvláštní čest sňatku zároveri s korunovací francouzské královny.“A políbil ho na čelo dřív, než zvedl žehnající ruce.

Jan sklonil pohotově hlavu. Papežovo tykání ho mile překvapilo.

Byl poučen, že je to projev svrchované přízně, a tentokrát za ni věru mohl vděčit jen vlastnímu kouzlu. Papež sice výslovně nežádal, aby se Bavora zřekl, ale zajisté to očekával. A nové pozvání bylo víc než lichotivé. Mnozí se o slyšení ucházeli dlouho, a maně. On sátu potřeboval prve mocnou přímluvu. Malý Karel byl ovšem zároveň zeť hraběte de Valois.

Jan si blahopřál k diplomatickému vyřešení ošemetné situace kolem biskupa. Nechtěl mít biskupem Jindřicha ze Šumburka ani pohněvat Karla de Valois.

Na nevlídnou otázku Jindřicha z Lipé jen zvedl obočí.

„Samozřejmě jsem s Jeho Svatostí mluvil o biskupovi. Jeho spor se vleče. Žádal jsem papeže, aby ho urychlil. Nic víc. Změna na biskupském stolci nepadá v úvahu. Potvrdil mi to."

Jindřich z Lipé vypadal zahanbeně. „Bylo by taky nemoudré dosadit jiného za Jana z Dražic. Koho konečně? Přece ne toho udavače. Nevěřím, že tě to třeba jen na chvíli napadlo."

„Ne, nenapadlo tně to."Jan se usmál. „Ale už to tak vypadá, že to napadlo někoho jiného a klepy se Avignonem šíří rychlostí blesku. Uklidni se. Svatý otec je

mi nakloněn. A já si určitě nepřeju, aby sesadil Jana z Dražic. Dal jsem mu to zřetelně najevo."

Když se Jan přišel rozloučit, našel svého synka u sestry. Za dva měsíce, které strávil s královským dvorem, už bylo znát, že francouzský trůn se možná konečně dočká následníka. Marie zářila vnitřním klidem i štěstím, a neustále si přála mít u sebe malého synovce.

„Nezlobí?" zeptal se Jan a pohladil synka po vlasech.

Mane se rozesmála. „Zlobí. Ale to přece patří k dětství. Naše chůva říkala, že i ty jsi zlobíval."

„Tornu rád věřím."

Jan se ušklíbl a změnil pohlazení v jemné zatahání. Chlapec se mu vysmekl jako hádě a uraženě se odvrátil.

Měl zastání. Král Karel, nastávající otec, byl jako vyměněný a s malým synovcem se pouštěl i do nejdivočejších her. Celý dvůr žasl. Ten uzavřený, tichý muž, který jako by ani nepatřil na královský trůn a jenom s krajním sebezapřením přemáhal nesmělost, aby byl práv svému postavení vladaře! Ovšem, už manželství s krásnou Lucemburkovnou vykonalo své. A s nadějí na následníka jakoby se z

něj stal někdo jiný.

„Opravdu nevím, jestli Karla můžu nechat ve Francii," podotkl Jan. „Docela mi ho tu zkazíte."

Samozřejmě to byl žert a všichni to dobře věděli, přesto se královna vyděsila. „Ne!" vykřikla. „Nech mi ho tu! Chtěla bych, aby můj syn byl jako on. Učí se strašně rychle a všemu rozumí. Jen se podívej! Tak málo stačilo a už má způsoby krále. A je strašně milý a má mě rád. Prosím tě! Ne!"

Malý Karel nechal dovádění s královským strýcem a zadíval se z jednoho na druhého velikýma, vážnyna očima. Jana jeho pohled uvedl do rozpaků.

„Copak je?" zeptal se.

„*Ty mě* chceš vzít k mamince?" zeptal se chlapec. Sourozenci vyměnili pohled a Marie odpověděla místo bratra.

„Tvoje maminka není'přece v Praze. Odjela do Bavor s tvou ne. ~starší sestrou, která se tam provdala. Tam tě tvůj otec brát nemůže. Je králem v Cechách, a nc: v Bavorsku."

Karel rychle zamrkal a podařilo se mu potlačit zrádnou slzu. „Tak zůstamt tady," řekl. „Mně se ve Francii líbí a tetu i strýčka mám rád. Jsou hodnější... Jsou hodní," opravil se s odvrácenýma očima. Na otce se už ani nepodíval a znovu se obrátil k Mariinu choti. „Zahrajeme si radši šachy," řekl přemoudřele. „To ti jde líp."

„Chceš říci že na klukovské hry jsem už starý, nevděčníku?" usmál se král. „Dobře, může být. Ale vždycky sis hrál raději se mnou, než s ostatními dětmi." „Pořád si s tebou hraju raději. Ale při loučení se to snad nehodí."

„Šachy se hodí?"

-162- [-163

Karel pokrčil rameny. „Ještě se neloučíme. Ale nakonec nemusíme hrát nic." „Sám jsi chtěl."

„Ano. Promiň."

Chlapec vypadal zamyšleně a vážně, když se zas přitulil k Marii. Královna vyměnila pohled se svým chotěm.

Ten pokynul Janovi a poodešel s ním stranou.

„Je na matku citlivý," řekl tiše. „Marie mě prosila... Já ti nechci domlouvat, ale asi byste se měli smířit."

Jan trhl rameny. „To napadlo ji?" zeptal se nevraživě. „Zná Elišku." „Právě proto. Říká, že je jenom nešťastná. Spolu

prývycházely skvěle.“ „Kupodivu ano.“Jan potřásl hlavou. Jenomže Marie je světice. Já ne. Krom toho neměla povinnosti chotě.“

„Slyšel jsem, že je plníš rád.“

„Co ona o tom ví! Rád? Ovšem. Jednou za rok. Každý král potřebuje kopec dětí. To víš sáru.“ Podíval se na Karla, který se chystal něco říci, a umlčel ho pohledem. „A co bych asi měl dělat, podle tebe a podle ní? Odešla sama. Nevyháněl jsem ji. Mám snad prosit? Udělal jsem už, co se dalo, aby se vrátila.“

„A co jsi udělal?“ zeptal se Karel mírně. Jan se ošil. „Pozastavil jsem jí důchody.° „Proto, aby se vrátila?“ Znělo to pochybovačně.

„I proto,“ odsekl Jan. „Co pořád máš? S chotí, jako *máš ty,* bych byl taky spokojen. Jenomže to je moje sestra, nešlo to. A tvá první choť... Ty si asi nedovedeš představit ženu, jako je Eliška.“

„Myslíš, že bych s ní nevyšel?“

Jan se na něj dlouze zadíval. „°Ty možná ano,“ řekl pak s povzdechem. „Já jsem prostě jiný.“

„A kvůli dětem?“ „Má je přece u sebe.“

Nebylo to tak docela pravda. Malá Guta byla sama v Praze, ale Jan byl odhodlán ji co nejdřív povolat do Lucemburska, aby ji seznámil s jejím ženichem. Vlastně se k tomu už skoro rok chystal, ale nějak to nikdy nevyšlo. Jakmile bude příležitost... Zadíval se na synka v Mauině náruči.

„Ty myslíš, že Karlovi by bylo líp v Praze? Když už odhlédnu od toho, že by bolestně chyběl Marii, nedovedu si představit, kde je možné lépe vychovat příštího krále než v Paříži. I já jsem navštěvoval přednášky na Sorbonně, a to zdaleka nemám takovou hlavu jako on, jestli je pravda, co říkají jeho učitelé. Bylo by hřích nechat takového ducha zakrnět. Ci ne?“

Král Karel mlčel. Ano, jistě. Kdyby manželé sili spolu, stěží by se našel rozumný důvod, proč chlapec nemá být u matky. Uvědomil si, jak hluboce by mu ten malý chyběl. Zvykli si na něj, jako by byl jejich vlastní. Ne, na tohle Marie asi nepomyslela. To maličké, které za tři měsíce zapláče v jejím loži, ho nikdy nemůže z jejich srdcí vytlačit. Vždycky bude o těch osm let mladší a samozřejmě i osm let pozadu.

Malý Karel bude věčný předobraz toho, jak by jednou mohl vypadat potomek francouzského krále. A až se to v dospělosti začne vyrovnávat, bude mít synek staršího přítele, který ho bude chránit. Ceský princ byl spolehlivý, *vážný* a statečný.

A v citech stálý. To dokazovala jeho vytrvalá oddanost matce, kterou už pět let neviděl.

Na takové dítě to bylo jistě dlouho a už mohl dávno zapomenout, když měl Marii. Určitě byl obklopen takovou péčí a láskou, jako by byl ve vlastní rodině. Ve francouzském králi měl i otce. Svého vlastního otce by doma nevídal o nic víc než ve Francii. Spíš míň.

Jan už byl zpátky u Marie. „UŽ moc dlouho jsem tady lenošil," řekl s úsměvem. „Musím se vrátit."

Lenošil! Složitá jednání s Robertem Neapolským a papežem, při nichž musel být stále ve střehu a bdělý, i ruch dvorského života, kde nemluvného švagra často zastupoval -z takového lenošení její choť býval unaven. Neposedný Jan ne. A už se asi nudil.

Mykla se. Jan vyčetl výtku z jejích očí a spěchal se ospravedlnit. „Nevím, jestli se staráš o to, co se děje v říši, ale já musím. Nerad bych se dopouštěl stejných omylů jako papež, který sleduje události jen z dálky. Ta všechno zkresluje. Musím se vrátit aspoň k Rýnu. Neměj strach. Přijedu včas, hned na začátku kvěu~a. Při tak slavné události chci být. Šťastný den Francie. Mého přítele Karla. A hlavně tvůj. Má drahá sestro! Ze všech na světě jsi mi ty nejbližší."

Zarděla se štěstím, ale polekaně se podívala na malého kralevice. Nejbližší! Sestra? Když má děti, choť?

Karel to na štěstí neslyšel. Když se otec chtěl rozloučit i s nírn, všimli si konečně, že zatím usnul s kučeravou tmavou hlavou v Mariině klíně. Bezpečné místo, které na světě měl nejraději. často se mu tam zdávalo o matce.

I

Královská družina se hnala zvesela. ‚Jan rněl rád prudké jízdy a vždycky se obklopoval skvělými jezdci, jako byl Heřman a jako býval pan z Lipé. Tentokrát Jindřich, který už časem zpohodlněl, byl pověsti svého mládí práv. Konečně se vraceli z nejzazšího kouta a každým krokem se klížil k domovu. Ještě byl daleko. Ještě bylo třeba vyčkat návraar jeho syna, a nejspíš by měl doprovodit i Anežku, ale už ted byl odhodlán zmizet okamžitě, jakmile to královská služba dovolí.

Syn už si poradí beze mne. A i kdyby mi odmítl půjčit část své družiny - u čerta! Ještě mohu jet sám. Ostau~ě se s Jindřichem vrátí i Těma, toho sem král taky vytáhl nahonem, a bez lidí. Budeme dva. Zato takoví dva, kteří vydají. Těma z Koldic- je spolehlivý druh i do bojů. Natož na cestu.

Jenom aby si pospíšili, z Toulouse vyjížděli před měsícem a ačkoli je do Padovy daleko, při dobré vůli a při trošce spěchu... Ale jestli se Jindřich Korutanský příliš nudí, možná je zdržoval. Měl jsem jet sám. Mne by hnal svinským krokem.

Ze sňatků by potom ovšem nebylo nic. A král, kdoví. Nejspíš *by mě* podezíral, že jsem všechno zmařil docela schválně. Moc dobře ví, kam pospíchám a proč. Ale v pětačtyřiceti už spěchat musím. Nevlídně cítím, jak se čas řítí čím dál tírn rychleji.

-164- ~ -165

Co ona? Čeká? Bavor mi začíná být milý. Vyvolal pobouření v Avignonu, když přes veškerý nátlak, výtky a hrozby, zajatého Fridricha nepustil. Jela by utěšit ubohého trpitele, kdyby se vrátil do Vídně? Jsem starý blázen. Ano, blázen. A starý. To bude tím. Toho děsu se nezbavím dřív, než budu u ní. Kéž bych už byl!

S tak vřelým otcovským objetím se mladý Jindřich z Lipé nesetkal už hezkou řádku let. Čekali na ně už v Lucemburku! Taky jsme se mohli vrátit dřív.

„Pořídili jste?“ zeptal se.

„Dokonale. Poslá ze své strany k jednání tridentského biskupa a opata ze Statusu. Jan Lucemburský, který ho vyhnal z Čech, má už ve světě slavné jméno. Dokonce v Itálii. Korutanec vypadal polichocen a hrdě nás představoval svým spojencům, aby viděli, kdo všechno za ním vypravuje posly.“

„Vyóomě. Konečně pojedeme domů. Skoro pět měsíců se tady vláčím. Vyrazíme hned.“

Syn se na něj podíval s úžasem. Já musím napřed za Anežkou. Králi snad nevadí, že má choť v cizině, ale já ji chci mít doma.“

„Pojedu sám. S Těmou, ten je tu ještě déle, určitě se mu už stýská.“

Král zmaňl jeho odhodlání. Možná i s trochou zlomyslnosti. „Nespěchej tolik, Jindřichu,“ řekl mu, když se přišel rozloučit. „Máme společnou cestu, aspoň k Rýnu. Přivlekl jsem tě sem, tak tě kus cesty doprovodím zpátky. Potřebuju - budeš se divit - peníze. Neboj se, až do Čech nepojedu. Já a Balduin držíme cla v Bacharachu. Raději je pojedu vybrat osobně. Ale napřed se zastavíme pro Anežku. Přece ji tady tvůj syn nenechá.“

Zastavili se dokonce i u Gertrudy, a Jindřichova nevrlost vzrůstala. K jeho radosti neposedného krále brzy omrzelo vláčet se s

vory a nosítky. Sebral oba pány z Lipé a ujeli napřed přes protesty opuštěné Anežky. Jejím doprovodem pověřil král Heřmana z Miličína. Kraj na pomezí kolínského arcibiskupství, Lucemburska a Henegavy byl neklidný.

„Nějak se dávno nic nestalo," posteskl si král v Bacharachu, kam dorazili bez jakékoli vzrušující příhody.

„Jak by ne? Leopold Habsburský vyslovil přece souhlas s podmínkami, které jsme sjednali s uherským králem," opravil ho přičinlivě Jindřich mladší.

„Tomu říkáte, že se něco děje?" zeptal se Jan útrpně. „Žádný boj, žádné přepadení, nic!"

„Doufám, že k zpestření nedojde přepadením mé choti," podotkl mladýJindřich suše. „Když Vaše Veličenstvo dovolí, vyjedu jí vstříc."

„I~fy pojedeme s vámi," řekl Jan s nebeskou nevinnosti. Jeho hlas zněl hedvábně. „Že, Jindřichu?"

Nervy pana z Lipé to už nevydržely. „Ne!" Skoro zařval. „Já ne! Pojedu domů!" Jan se usmál. „Přece! Čekal jsem to dřív. Už jsem se bál, že ti tvá královna zlhostejněla. Tolik trpělivosti jsi projevil. Ano, věk rozumu. Snad i já k němu dojdu. Škoda," povzdechl si. „Bylo by mi ctí ji utěšit."

„Snad potěšením, ne?" nadhodil Těma z Koldic zlomyslně. Jindřich po něm loupl očima.

„To především."Jan se přestal usmívat a podíval se naJindřicha. „Já vás mám oba rád," řekl najednou vážně. Jeď. Jeď rychle, Jindřichu."

Těch cest, kdy jsem se za tebou hnal proti větru! Do tváře dýchá předjaří. Každým krokem koně ze mne čas opadává. Než dojedu, budu zas mladý a bujarý. Pět měsíců! Připadaly i tobě dlouhé? Mezi naším posledním a příštím setkáním leží zima. Jak jsi ji prožila? Ano, občas chodili poslové. Dost často, ale ne tolik, abych byl uspokojen. Ne tak často, jako jsem já posílal své. Richenzo! Projel jsem zemí, kde jsou prý nejkrásnější ženy světa. Nespatřil jsem tam ani jedinou, kterou bych k tobě mohl jen přirovnat. Ani král, ten záletný a obletovanýJan, na tebe nezapomíná. Při každé jeho narážce cítím, že mi závidí. Je co závidět? Ty nepíšeš sama svoje listy a nevyčetl jsem z nich tvé čekání. Jenom jak pokročila stavba a kam až v zimě přilákal hlad vlky. A že ve tvém klášteře je o jeptišku víc. Pranic o společnosti, která tě obklopuje. Nic o mladých mužích, kteří čekají na tvůj úsměv. Nejsou?

Jsou?

„Zastavíš se v Praze, pane z Lipé?“ zeptal se Těma z Koldic, když se prodrali hraničními hvozdy. Sníh už tál. „Nejvyšší stolník, pan z Miličína, čeká jistě netrpělivě na zprávy od syna.“

Jindřich zarazil koně na místě a chvíli se na něj díval, jak ho ta představa ohromila. Pak zvolna zavrtěl hlavou. „To budeš muset sám, pane Těmo,“ řekl a usmál se. „Já jedu rovnou do Brna.“

Jan už byl dávno v Lucemburku, když se stojaté vody pohnuly. Žel, krotě. Nejdřív to vypadalo zajímavě. Papež dal Ludvíka Bavora do klatby! Jan trávil několik dní právě u Gertrudy a zrovna se jako obvykle začínal trochu nudit, když posel dorazil. Vítaná záminka.

„Budu muset pryč,“ ohlásil jí a políbil malého Mikuláše. „Dostal jsem zprávu z Avignonu a...“ Zarazil se a podíval se na ni pozorněji. Gertruda byla bledá jako stěna a rty se jí chvěly. „Co se ti stalo? Málokdy přece mohu zůstat déle.“

„To ne,“ řekla tiše a váhavě se na něj podívala. Konečně, není moje věc vyřizovat vzkazy. „Zatím, co jsi hovořil s tím poslem, přijel druhý.“

Chvtli se na ni mlčky díval a bezděčně se ho začal zmocňovat děs. „Kde je?“ „Čeká v síni. Dám ho zavolat.“

„Ne. Půjdu sám.“

Posel byl z Francie a Heřman z Miličína, který tu byl s ním, vypadal stejně vyděšeně jako Gettmda. Jan se bezděčně opřel o jeho rameno.

Její Veličenstvo, francouzská královna Marie...“ Jan sevřel Heřmanovm paži pevněji. Slova k němu doléhala jako z velké dálky. Marie. Něžná. Krásná. Moje pýcha a naděje. Nejslavnější den! Panebože! „Byl to chlapec, Vaše Veličenstvo. Oba zemřeli společně.“

Venku zahřmělo a spustil se prudký déšť, jakoby samo nebe potvrzovalo m zprávu. Pršelo ještě, když se král hnal k jihu, sledován jen Heřmanem a jeho <lmžinou. Smuteční posel pokračoval v cestě do Trevím.

Rozkvétající jaro Jana popouzelo. Taky se mohli zdržet v Toulouse, pomyslel si

-166- E -167

nenávistně, ačkoli jeho samota ého také nenapadlo, že by se příští francouzský král mohl narodit jinde než v Paříži. Dlouhá kodrcavá cesta přece nesvědčí budoucí matce arti dítěti. O dva měsíce dřív!

Takové dítě nepřežije. Ale matka?!

Cítil to jako hlubokou nespravedlnost. Tolik něhy a krásy! Vyhnul se Paříži a hnal se dál k jihu, k Montargisu, kde Marie dřímala v dominikánském kostele svůj věčný sen i s dítětem. Postál v kryptě nad zavřenou rakví a představoval si sestřinu tvář. Ted nesla pečeť smrti. Tam na nebesích jí mocná vyhovuje víc, že majestátní smuteční obřad, jaký pozůstalý choi dlužil francouzské královně, se bude odehrávat v pařížském velechrámu a nic neporuší její klid. Aspoň prozatím, dokud ji slavnostně nepřevezou do hrobky důstojnější.

Zasypal rakev květy, které sám natrhal při cestě, a vyšel se skloněnou hlavou špalírem modlících se dominikánek, které se shromáždily k jeho poctě. Ale žádné oči ho nesledovaly, když odcházel. Jeptišky se sklopenými víčky tiše ševelily modlitby.

Nasedl a pokynul Heřmanovi, aby ho sledoval. Dosud s ním nepromluvil. Vlastně s nikým. Ač to bylo tak cizí jeho povaze, se svými myšlenkami tentokrát toužil zůstat sáru.

Nejen jeho bratrský cit byl hluboce raněn. Mariina smrt před něj kladla výsměšný otazník. Na úzkém sepětí s francouzským královským dvorem vybudoval celou křehkou stavbu svého diplomatického úsilí. Pravda, jeho vztahy ke Karlovi Čtvrtému byly i tak víc než dóbré. Ale co ted udělá francouzský král? Jisté je jen to, že se musí znovu oženit. S kým? Neodvede jiná chot jeho pozornost nežádoucím směrem?

Paříž byla zahalena v smutku, když do ní vstupoval podél břehu Seiny, branou svatého Bernarda. Odtud ho nečekali. Žádný posel se neřítil do Louvru se zprávou, že přijíždí český král. Minul most a zastavil se na břehu proti královskému sídlu. Hrad z pohádky. Ač jsem králem v docela jiné zemi a ještě jinde jsem se narodil, tady je můj skutečný domov. I mého syna. Zůstane nám zachován?

Vrátil se k mostu a zvolna projel kolem chrámu, kde za několik dní... Obrátil se konečně k Heřmanovi. „Korouhev,“ řekl suše. „Nepřijíždíme na zapřenou.“

Český lev natáhl svůj stříbrný spár a družina se po mostě přehnala tryskem. Branný zahlédl korouhev včas, ale taktak stačil otevřít. Vjezdy českého krále byly náročné už proto, že nerad čekal. Volný přístup měl zaručen vždycky.

Francouzský král ho přijal okamžitě a mezi čtyřma očima. Mlčky se objali. Vlastně ne, oči nebyly jen čtyři. Jan si všiml uplakaného

chlapce a ačkoli to nebyl jeho zvyk, přiklekl k němu a vroucně ho políbil. Král Karel, jako by vycítil jeho pochybnosti, řekl třesoucím se hlasem dřív, než došlo na kruté podrobnosti, které švagrovi byl dlužen: „Prosím tě, nech mi chlapce tady. Bude mi vždycky připomínat mou drahou Marii.“

Jan vzhlédl. „°Taková připomínka možná milá nebude - tvé příští choti.“ Karel se zachvěl. „Mlč!“ vykřikl a dodal tiše: „Prosím. Zatím ne.“

Jan pustil vzlykajícího chlapce, vstal a položil ruku na Karlovu paži. „Mně se ta představa příčí možná víc nes tobě,“ řekl vážně. „Ale jsem také král. Vím, k čemu to vladaře zavazuje. *Kdys* jsi nastoupil na trůn, sám jsem ti radilrozejít se s chotí,

která ti nemohla dát následníka. Byl jsem přešťasten, když jsi na její místo povolal mou sestru. Byli jsme víc než bratři. Teď už jsme zase jen přátelé, i kdys i to znamená mnoho. Ale můj syn je dědic mého triuru. Nemohu ho nechat byť i na nejskvělejším dvoře Evropy jako vzdáleného příbuzného, který je na obtíž.“

„O čem to mluvíš?“ Francouzský král se podíval na malého Karla a jeho bledé rty se zachvěly v náznaku úsměvu. „°Tvůj syn v'zdycky byl a zůstane nejbližší mému srdci. A kdokoli z mé rodiny to musí ctít. Mám ho u sebe, kdykoli jen mohu. Ne kvůli tobě, dnes jsem tě nečekal. Nemůže se stát, že by ho někdo odstrkoval, aniž by měl mocnost postěžovat si přímo mně. Myslíš, že pod dohledem skutečného otce by na tom mohl být líp?“

Výtka byla dobře skrytá, přesto ji Jan vycítil. Rychle se podíval na syna, ale ten jejich rozmluvu nesledoval, docela ponořen do dětského žalu. Jan si dobře všiml, že se přitiskl k francouzskému králi, jakmile ho pustil ze svého objetí. Ne k němu. Svraštil obočí, ale nakonec to přijal s ulehčením. Kde, u kterého dvora by mu mohl poskytnout jen zlomek toho, čím ho obklopila Paříž? Jako všechny jeho vášně, i otcovské city byly nestálé. Určitě neměl vlohy pro soustavnou péči. Balduin? Možná. Ale jaká by to byla změna? Nezůstanu s ním přece v Lucemburku ani v Trevíru. Ami pana z Lipé nemohu udělat poručníkem. Představa Čechů je jednoznačná. Kralevic má žít v Praze a jeho otec s ním. Nikdy. To už je za námi. A matka? Kdyby se nakrášně vrátila a ujala se synka, měl bych se co bát o ts-ůn. Karel je půl Přemyslovce. Tam by mu zase začali říkat Václav a přemyslovská krev by převážila. Tady zůstane Lucemburk. Navíc - jak bych to

vysvětlil Karlovi de Valois? Francouzská princezna ve zpustlé Praze! Ne. Do jejich dospělosti se to nějak vyřeší.

„Jsi velkorysý," řekl tedy Karlovi umírněně. „Rád bych přispěl na jeho výchova, ale..."

„O tom nemůže být řeč!"vykřikl francouzský král. „Prosím tě, o torn nemluvme už nikdy. Miluju tvého syna jako vlastního." Sklonil hlavu. „Mohl jsem ho mít," dodal tiše. „Můj bože! Smrt je krutá. Říkají mi, že myj žal je nemístný a že na nebesích je jim líp. Myslíš si to také?"

Jan se mu podíval přímo do očí. „Ne," odpověděl pevně. „~sern ctitel života. Věčnost jde kolem nás a pohlcuje jednoho po druhém. Nemyslím, že je to důvod radovat se. To si vymysleli kněží pro útěchu pozůstalým, mrtví necítí ui nic. Ve světě sivých jejich paměi ová jenom vzpomínkou. Zachovejme ji."

„Já navždycky," řekl francouzský král. Oči se mu leskly potlačovanými slzami. „Čekal jsem jenom na tebe, nes určím tlen smutečních obřadů. Prosím tě, zůstaň do té doby se mnou."

Jan s Karlem stáli francouzskému králi nejblíž, *kdys* se rozezněly zvony Notre Dame. Docela blizoučko byl i hrabě de Valois s Blaničkou, která usilovně popotahovala. Také ona milovala Karlovu krásnou tetu. Na tváři hraběte byl vážný smutek a Janovi bleskla hlavou otázka, je-li upřínmý. Následník zardoušený už v matčině lůně nechával cestu k francouzskému trůnu stále otevřenou i rodu Valois. Králův stryc nepřál jeho sňatku s Marií. Ale za ty dva roky se zdálo, že si ji upřímně oblíbil. V královské rodině vládla nebývalá pohoda pod kouzelným dotykem Mariina úsměvu. Co bude dál?

-168- -169

Podíval se na synka. Malý Karel všechny slzy vyplakal už dřív. Teďvážnýma očima vzhlížel k té klenbě, pod kterou ani ne před rokem Marie přijímala královskou korunu při slavnosti povznášející srdce. Dnešní obřady byly truchlivé. Ale až teprve z kůru zaznělo zlověstné *miserere,* malý princ sklonil hlav a hořce se rozplakal.

Pro paní mých snů

Heřman netrpělivě čekal, až se dá vojsko dohromady. Konečně. Jeho vojáci se řadili za ním, vzadu dva vory. Tábor se stěhoval. Byli v dobytém kraji, ale přesto by měli postupovat ostražitě. Většinou, cesta

necesta, byla to pro lapky pastva. Sem tam jim v drápech uvízl i neopatrný opozdilec.

Heřman už týdny hlídkoval východně od Bonnu a zpráv, že se má znow připojit ke králi a k hlawí hotovosti, s radostí uvítal. Ne proto, že jeho vlastní postavení bylo nebezpečné. To jistě bylo. Uzavíral obklíčení města ze strany, kde neměl krytá záda. Byl hrdý na královskou důvěru. To nebylo místo pro každého.

Králův vzkaz patrně znamenal, že už se schylovalo ke konci bojů, které Jan a Vilém Henegavský vedli proti kolínskému arcibiskupovi kvůli vážnému podezření, že kolínští přepadli Vilémovo zboží. U toho Jan, věrný spojenec, chybět nemohl. A dojista ani nechtěl.

Možná to byla záminka. Kolínský metropolita Jindřich z Virnehurgu nikly nepatřil k Janovým přátelům. Bez ohledu na to, že po prohrané bitvě přestat I>ýt věrným spojencem Habsburků. Nešlo ani tak o spor římských králů jako o to, že to byl soused. Hrabství i Trevíru. A nemíval s Lucemburky dobrou vůli.

Heřman netrpělivě popojíždět kupředu a zase zpět k vlekoucímu se vojsku. Pi-i přemisťování s celým obozetn se nedalo moc spěchat. Denní pochody byly zoufale a nudně krátké.

Až bodem blíž, vezmu dva tři jezdce a nechám je, ať se táhnou sami, řekl si znechuceně a pobídl koně k chvilkovému trysku, aby si spravil náladu. Nádhen~é jaro! Bude ještě nádhernější, až přestane ta nuda.

Neprozřetelné přání! Vzrušení se dostavilo, ale nečekaně a zlověstně. Heřman daleko vpředu bezstarostr~ě klábosil s panošetn a celý průvod se nedbale roztáhl po úzké cestě. Podezřelé řinčení zezadu, kde se vlekly vozy, je konečně upozornilo, že se něco děje.

Vrhli se zpět a zmatení vojáci honem upevňovali opasky a přilby. Málem a přišti pozdě, Poslední vozka se s klením vyprošťoval zpod překoceného vozu, jehož obsah si rozebírali útočníci. Malý Imrich se pod plachtou urputně tahal s vousatým chlapem o stříhrem tepaný pás z šatníku pana z Miličína.

-171

Heř-rnan odbočil z cesty, přehnal koně přes pahorek a sledován několika vojáky tryskem odřízl cestu prchajícím útočníkům. Už mohli jenom k řece. K brodu, kam měli namířeno, bylo daleko. Zezadu je tlačil panoš s ostatními rovnou do Rýna. Ale bylo jich o hodně víc. Tu chvilku, než urputným náporem počet aspoň vyrovnali, se Heřman a

jeho druzi měli co ohánět.

Arcibiskupští? Ani nápad. Heř-rnan rněl dáveno podezření, že se jako vždycky na vádě mocných přiživuje kdejaký zlodějíček. Kolik těch ničemů se potuluje krajem, kde se bojuje! Leckterý z nich se už ověšuje zlatem. Pokud ho někdo neskřípne jako my teď. Spokojen ale nebyl. Určitě je mohli odrazit líp.

„Pochovejte mrtvé," přikázal mrzutě, když se rozhlédl polem zkázy. Bitka byla jako jiné, ale obzvlášť ukrutná. Pravda, zvítězili. Ale za jakou cenu! „Pošli rni ranhojiče, a přijď mi říci, ať vím, kolik rni *zbývá* ozbrojenců a v jakém stavu jsou."

Sárn utrhl bodnou ránu do boku a do ramene a těžce napadal na proťatou nohu. Ale byl voják a byl zvyklý vycházet z bitev posetý ranami. Víc ho mrzely prořídlé řady jeho družiny. Věděl, že král ho nepochválí. Sárn neměl také rád zbytečné ztráty, vždycky přišly draho. A tahle zbytečná byla. Málem se dal přelstít jako hlupák. Stráže místo hlídání cestou klábosily a on je ani neokřikl. Sotva ráno vyrazili, kázeti zmizela, jako by je už nic nemohlo ohrozit.

Natáhl se na plášť a pokoušel se přemoci neodbytnou slabost. Teď není čas na bolístky. „Patnáct mrtvých, a sem tam nějaký šrám utržili vlastně všichni," přišel nru ohlásit panoš.

Patnáct hrobů, to je práce do večera! „Tamty nechte ležet," řekl Heňnan vztekle. Byl křesťan a obvykle dal pochovat i mrtvé nepřátele, ale tohle bylo k nezvládnutí. Ať si jejich těla roztahají vlci, co je nárn eto toho.

Vstal, nejdřív se musel opřít o Arnolda, ale za chvíli to rozešel. Belhal se s~nutt~ou plání a nevrle přihlížel, jak pošramocení chlapi s hekáním kopají jámy. Samozřejmě že ne pro každého zvlášť. Ruch u poslední z nictr ho upoutal.

„Co se to tam děje?" zeptal se nevrle panoše.

„Potíž, pane. Ten malý Imnch se nechce <1át odtrhnout od Jáchyma. Vyvádí jako šílenec a po pravdě řečeno, niklo se nemůže odhodlat ho nakopn<>ut. Je aám her líto."

'Jáctryrn je mrtvý?" „Auo, pane."

Chudák kluk! Tak toužil být vojákem. A visla. Dlouho zbrani nenosil.

PřilUížili se ke skupince. K úlevě všech Imnch najednou vyskočil a začal bezhlavě prchat. Jáchynovo tělo přihodili k ostaurím a začali zasypávat hrob. Byl poslední. Heřman chvíli sledoval zarnyšlenpn

pohledem vzdalující se postavičku. „Přivecl'

mi koně," přikázal Arnoldovi. Pocítil najednou otcovskou zo<lpově<Inost za tur stvouení. Snad pro tu chvíli, kcly se uwjeho prostřednictvím zjevila Innengar<la, ahy u~u vyčetla tu nevěrně promilovanou noc. Dal se vysadit do sedla a rozjel se za prchajícím.

Ten chvíli zmateně kličkoval jako zajíc a nakonec upadl. Heřman sjel s koně vedle něj, hekl bolestí a řekl: „Zhláznil ses? Kraj je plný zabijáku. I3etpečný můžeš být jen s námi." Uvědomil si, že kluk ztratil patrně svou poslední I~lízkou bytost a trochu zjihl. „Přestaň brečet. Takový je život. Jáchym sám chtěl být

vojákem. I mně je ho líto pro jednu u'ipomínku daleko víc, než těch ostatních. Věí-íš mi?"

Kluk zastal ležet tváří k zemi. „Právě vy, pane!" řekl zastřeně. „Je mi to strašně líto. Jáchym loyl moje jediná naděje, jenomže se chtěl držet vojáků."

Ten hlas! Reč zněla zmateně, ale určitě by měla smysl, jestli... Heřman se odpotácel k řece, klekl si na břeh a namočil hlavu do studeného proudu. Chvíli tak setrval, ale myšlenky se mu nejasnily. To nevyhnutelné, co nebyl ochoten si pi-ipustit...

Vzdal to. Namočil šátek a vrátil se k Imrichovi. Ten už seděl s koleny přitaženými k bradě a zamyšleně ho sledoval smutnýma rnodrýrna očima. Heřman si u něho klekl a zvolna, s jakousi slavnostností mu začal šátkem něžně omývat tvář. Neřekl ani slovo, jen se díval, jak se zpod rozmazaného popela - až teď si uvědomil, že nešlo o žádnou zažranou špínu -znovu vylupuje ta známá tvář.

Chvíli se na sebe dívali. Pak Imrich mlčky vstal, setřásl cáry špinavých hadrů, které byly navěšeny přes čistou halenu a nohavice, odebral se k hučící řece a jako prve Heřman namočil hlavu do vody.

Útlé ruce dlouho mnuly vlasy a zbavovaly je špíny a nánosu sazí. Ani Hei-man nepromluvil, jen zděšeně zíral, jak v zářícím ranním slunci z vlasů, tmavých vlhkem, začíná sem tam probleskovat zlatý paprsek.

„Určitě jsem nechtěla způsobit potíže právě vám, pane," řekla Irmengarda odevzdaně. „Právě tobě," opravila se česky.

Heřinan si s úlevou uvědomil, že pořád spíš vypadá jako kluk a řeč, zcela neznámá v rodině, odkud pocházela, snad mohla na čas zmylit kdekoho. Nesměl ji ovšem vidět ani král, ani Machaut. Poklekl zčásti slabostí a zčásti proto, že ho přemohl cit. „Miloval jsem tě od

prvního spatření," řekl tiše.

S porozuměním kývla. „Já vím. Já tebe též. Ale zdálo se to tak nemožné."

Tíha chvíle se vrátila. „Nedovedu si představit, co budeme dělat," přiznal se. „Možná máš právo od muže očekávat víc, ale poznání rně zastihlo nepřipraveného." „Já taky nevím. Chtěla jsem jen utéci před tím sňatkem, víc jsem nepřemýslela.

Jáchym mi pomohl. Protáhla jsem se okénkem a jednoduše jsem zůstala mezi tvou čeledí. Bylo to snadné. Všichni mě hledali kdesi jako blázni. Jen vlasů mi bylo líto, ale nechat jsem si je nemohla."

„Jsi statečná."

„Ani ne, já jsem si to nějak nedovedla představit. A pak už jsem lila jenom v hrůze."

Horečně přemyšlel. „Moji chlapi tě snad nepoznají," řekl. „Už je to víc než rok a ostatně tě znají jako Imricha. Vezmu tě k sobě, nemůžeš zůstat mezi nimi. Neobávej se. Nechci zneužít toho, že nikdo na světě neví, kdo jsi a kde jsi. Po Jáchymově smrti snad mohu prokázat dobrýskutek i jinému."

Pozorně si ji prohlédl od hlavy k patě. Také spodní halena kryla všechno, eo bylo třeba zakrýt.

Usmála se konečně, když ji chtěl vysadit na koně. „Jsem tvůj sluha, ty pán. Takhle by to nešlo. Je<I' ty, povedu koně."

Panoš, který na dálku sledoval *celý* výjev, jim vyšel vstříc. Překvapeně se podíval na Imnengardu.

-172- -173

„Vida," řekl pak. „Docela hezký kluk, když se umeje."

„Zůstane tak," řekl pan Heřman zbytečně pánovitě. „Rozhodl jsem se postarat o něj jako o vlastního. Sežeň mu nějaké lepší šaty, nechám si ho k své osobní službě." Aby se ostatní tak nedivili, dodal ještě: „Musí se ovšem mýt každý den tak pořádně jako ted."

Vojáci mezitím vztyčili stan. Zle pošramocený pán si zjevně potřeboval odpočinout. „Imricha chci mít u sebe," řekl ještě a zašel do stanu. Ptvní, ještě před ní. Stálo ho to přemáhání.

Vklouzla nesměle za ním. Bezpečně vycítila, že se v něm vzmáhá proti ní hněv. Skutečně po prvním ohromení si Heřman uvědomil naprostou nemožnost svého postavení. Král! Jeho Bůh! Co si pomyslí, jestli objeví Irmengardu v jeho táboře? Hanebný zrádce, podvodník. A co s ní? Copak mohu natrvalo ve svém stanu přechovávat neteř

biskupa jen tak? Otec se jí už dávno zřekl. Pro svět je mrtvá. Jenže žije, je tady a já...

„Měl jsi mě nechat umřít," řekla najednou, jako by četla jeho myšlenky. „Já nemám vlastní vůG. Ale jestli mi to pňkážeš, umřu, i když to je hřích."

Proboha! Najednou byl myšlenkami zpátky u ní. Surovec! Sobec! A já si říkám rytíř? To ubohé bezbranné stvoření! Měsíce se tady vláčí, dělá nejšpinavější práci a nechá se ostouzet. Má milovaná! *Lárka.*

Odvézt ji domů do Čech? Jak řeknu otci, kdo je ona? Přece jsem nebyl ve Svaté zemi, abych si mohl přivézt saracénskou otrokyni. Sňatek? Ale vždyť ona je neteř verdunského biskupa a já... Ano. Nebo je to poběhfice a já pan Heřman z Miličína, syn nejvyššího stolníka a králův obl'benec.

„Má drahá," řekl tiše, „nevidím žádné řešení. Vůbec žádné.°

„Já taky ne," hlesla a oči se jí zalily slzami. „Snad jsem se přese všechno měla provdat za Jindřicha de Bar. Ale už se stalo, už nemůžu."

„Pan Machaut o tobě skládá písně, jak jsi uprchla do náruče čekajícího rytíře." Bledě se usmála. „Vždyť to tak je."

Bezděky couvl. Do náruče! Ta slova v něm vzbudila všelijaké představy a dobře věděl, že to je to poslední, čeho by se směl odvážit.

„Jsem jen tvůj sluha," řekl. „Dál nikdy nesmím pomyslet. Už pro to vyznání, které jsem ti učinil tak neprozřetelně. Nejsem násilník, který zneužívá příležitosti." „Se mnou," doplnila hořce a odvrátila se.

V noci si lehl na zem k loži, které jí přenechal, a s podivem poslouchal, jak tiše pláče. Ovšem, ztratila přítele. Ale mohl být podomek přítelem dámě jejího rodu? Ostatně má teď mne, pomyslel si žárlivě. Co měla vlastně s tím klukem?

Zastyděl se. Opravdu nejsem lepší, než ten Eduard de Bar.

„Měl bych ti přenechat stan a vzdálit se," promluvil ve tmě. „Ale nemůžu. Všimli by si."

Irrnengardu ani nenapadlo, aby mu udělala na loži místo jako tehdy Magdalena, jen se překulila ke kraji, vztáhla ruku a položila mu ji do vlasů.

„Já vím, že na všechno je pozdě," řekla. „Zapomeň, že to jsem já. Na loži budeš spát ty a já na zemi, tak se to sluší. Co chvíli může někdo přijít. A ty jsi zraněný." Hladící ruka zmizela a Heřman slyšel,

jak sklouzla na zem po druhé straně lůžka.

„To přece nemůžu," zaprotestoval. Jako rytíř..."

„Nejsi rytíř, prozradíš-li mne," řekla najednou rozhodně. „A vůbec, lože, na němž se vyválela nějaká měštka, není pro mne."

Znělo to vztekle, ale než se Heřman stačil podivit, vrazil panoš do stanu. Samozřejmě bez upozornění. Proč taky. O nějakého kluka!

„Přijeli..."začal, ale okamžitě zmlkl, když viděl pána na zemi vedle prázdného lože. Na druhé straně se choulil kluk.

„Asi jsem spadl," řekl Heřman honem. „Mám horečku. Pomoz mi vstát. Kdo že to přijel?"

„Král poslal posily, když se dověděl o tom přepadení. Jestli prý budeš schopen cesty, zítra se spojíme."

Z druhé strany lůžka se neozvat ani hlásek. Heřmanovo srdce by kdykoli jindy zaplesalo při té novině, ale teď se zachvělo děsem. Zítra!

„Je mi moc zle," zalhal. „Mám velké bolesti. Bojím se, že rána šla mnohem hloub, než se zdálo. Pošli posla k Jeho Veličenstvu, aby si nedělal starosti. Objevím se, až mi bude líp. Posily přeče nepotřebujeme. Tady se při troše opatrnosti nemůže nic stát."

Panoš potřásl hlavou. Pán býval lamželezo a opravdu se nezdálo, že by jeho zranění tentokrát bylo horší než kdykoli jindy. Ale konečně, v jeho kůži nebyl. „Stačí Imrich k tvé obsluze?" zeptal se.

„Úplně. Jdi už spát, díky."

Když panoš zmizel, zatápala ve tmě po jeho ruce.

„Slibme si," řekla úzkostlivým šeptem, „že se budeme pořád chovat jen jako pán a sluha. A budeme tak mluvit i mezi sebou, dokud si někdo z nás nevymyslí něco lepšího. Bojím se, že tak zůstaneme nadosmrti."

Heřman docela sdílel její obavy. Naprosto si nedovedl představit, co bude dál. V ráně mu cukalo, byl víc než zemdlený, ale dobře věděl, že to přejde. A noc co noc s ní?

Vstal, odebral otep ze svého lože a odnesl ji do vzdáleného kouta včetr~ě píilnývky. Dopřál si ten přepych a uložil ji. Pak políbil ruku, která zabloudila po jeho tváři, vrátil se k svému loži a zahalil se do pláště. Usnul okamžitě, ale až do rána ho pronásledovaly bláznivé, divoké sny.

Panošík, jemuž pod kuklou koukají jen oči, či spíše učeň panoše, byl jistě zvláštní zjev, ale všichni si brzy zvykli. Už Imrich si osvojil

umění chovat se nenápadně a splývat s okolím, což se teď dařilo i Innengardě. To Heřman byl daleko nejistější. Rozhlížel se těkavýma očima jako zloděj, který očekává, že ho dopadnou rovnou 1~ři činu. Taky se tak cítil.

Král Jan nic nedbal jeho zdráhavosti a přijel si pro něj hned druhý tlen. „l!ž jsem se bál, že vás najdu na marách, pane z Miličína," řekl zvesela. „'Ten váš panuš

-I74- ;~ -175

je ale pohádkář! Vždyť jste zdráv. Propustce přebytečné lidi, ať nemáme zbytečné vylohy. Vrátíme se. Henegavskému vévodovi přijeli na pomoc páni z Marcku a já už jsem vykonal své. Arcibiskup na nás hned tak nezapomene." Podíval se pozorněji na Heř-rnana. „Pobýt teď u dvora by vám asi neškodilo," dodal vlídně. „Nesliboval jsem vašemu otci, že z vás udělám jen vojáka. Myslím, že máte rozmanitější vlohy, pokud lze vět paní Gertrudě. Ta vždycky zjistí obratem, co nového je ve fraucimoru. Nic ve zlém. Ale už je na čase pěstovat i vašeho ducha. Budete přísedícím soudu lásky. Co říkáte? Všichni si potřebujeme trochu odpočinout. Vás taková změna neláká?..

Panošík se krčil za Heřmanem a pokoušel se stát se neviditelným, což se mu docela dařilo. Jan jeho přítomnost ani nezaznamenal.

„Takže jsme dohodnuti," řekl a přátelsky pleskl Heřmana po rameni. „Já už tu nechci okounět. Skoncujte s hotovostí a přijeďte za mnou co nejdříve. Nečekám ochotně ani na ženu, natož na rytíře. Budu ve Wolkeringen u paní Gertrudy, anebo možná v Durbuy. Však rně najdete."

Heřman ho našel bez potíží, i když se na Irmengardino přání Wolkeringen vyhnul obloukem. Jan u Gertrudy zřídka pobyl dlouho, ačkoli s ní vždycky rád poklábosil a den dva si s potěšením užíval mimomanželské ospalé pohody i roztomilého synka. Ale to bylo všechno. Třetí den už býval nevrlý a pryč. Pestřejší život v jeho novém zámku mu vyhovoval víc.

Slavenost na slavnost. Co se mu povedlo ukořistit, obratem rozházel. Kolem Bonnu vyplenili kdejakou vesnici, i z města od vyděšených měšť.anů leccos káplo, ale poklady v královských truhlách se tenčily a sem tam už prosvítalo dno. Zatím to vidět nebylo a český král ohromoval nejen přátele, ale i posly korutanského vévody, kteří tu čekali na řadu listin zpracovávaných učenými muži i

na skvělé poselstvo, do jehož průvodu se měli zařadit k větší slávě českého krále i k svému bezpečí.

Vedoucí poselstva, tridentský biskup, pocházel z Met a nijak nespěchal ze svého rodného kraje. Český král ho zahrnoval přízní. Trident! Brána k Itálii! Měl své sny. Dosud byly neurčité, ale věděl, že jednou dostanou jasný tvar. Na hranicích kolem Kolína se stále válčilo, ale on už byl myšlenkami jinde. Ve vypleněném kraji se ppliš získat nedá. Teď je třeba uskutečnit velkorysý plán sňatků a sblížení s bývalým nepřítelem, a mezitím se trochu potěšit.

Přicházející léto je ta prava doba k lenošení. A ai dojdou peníze, najdeme jiný cíl válečným snahám, než je zpustošené Porýní. Bez toho se neobejdeme. Arcibiskupská dlaň Balduinova se už otvírá jen velmi zřídka a nerada. Čechy se svými poklady jsou z ruky. Ale nač kazit přítomnou chvíli úvahami o tak přízemní věci, jako jsou peníze? Dluhy. Zástavy. Na to je čas. Ještě je z čeho brát, tak žijme.

Heřman měl královské slavnosti obvykle rád, ale teď mu vadil jejich trvalý sled, jemuž se nemohl vyhýbat. A samozřejmě už nespal ve stanu. Mít Irrnengardu v královskérrw zámku Durbuy byl hazard, jaký v jeho životě neměl obdoby. Ale venku ji nemohl nechat. Ani on, ani ona si netroufali víc, než že zůstávala zavřená v místnosti, kde spal, zatímco on sedával jako na jehlách na soudech lásky a nejapně odrážel slibné úsměvy na tvářích žen, které něžněly vždycky, když se schylovalo k ránu.

K Heřmanově nelitosti se.píseti o prchající Irrnengardě trvale těšila ohzvlášaií

oblibě Guillauma de Machaut. Tvrdil, *že* je jeho nejlepší, a zpíval ji při každé možné příležitosti.

Lekající rytíř budil Heřmanův útrpný úsměv. „Proč si myslíte, že musela utíkat za milencem?“ zeptal se jednou. „°Třeba se prostě jen nechtěla vdát.“

„Když se některá nechce vdát za vyhlédnutého ženicha, má milence,“ prohlásil Guillaume s převahou. „Vy, pane Hermane, jste skvělý bojovník. Ale když dovolíte, pěvec lásky jsem já.“

„I pěvec lásky se může mylit. Přece všechny dívky nejsou zpustlé prostopášnice.“ „A kdepak je tedy podle vás ta krásná Irmengarda?“ zeptal se Guillaume úskočně, ale Heřman už měl cvik.

„Možná se uchylila do kláštera,“ řekl statečně, ač v něm zatrnulo. „Pro ženu jejího rodu, která se nechce podrobit vůli své rodiny, je to

jediná možnost, řekl bych.“

Guillaume si odfrkl. Byl zčásti duchovní, aby rnu český král mohl opatřovat všemožné kanonikáty, které ho velice dobře uživily namístě jeho věčně zadluženého pána, ale také byl muž světa. Ženy miloval.

„A myslíte, že by jí strýc biskup v tomhle bránil?“ zeptal se. „Na to nepotřebovala utíkat. Stačilo při sňatku říci ne a projevit vůli stát se nevěstou samotného Krista. Jenomže - mezi námi: Zrovna na to mi krásná Innengarda nevypadala. Panebože' Tolik života, tolik krásy, tolik ohně...“

„Dost,“ okřikl ho Heřman vztekle.

„Copak je vám zas? Přece ji pořád ještě nenosíte v srdci, po tom všem! Je zu-ac-ená, rozumíte? Pokud žije, a já doufám, že ano, už se zaslíbila, tornu věřte. Navěky. A vsadím krk, že ne Bohu.“

Oooo

Také král Jan měl píser5 o Irmengardě rácl. Hrál v ní hrdinskou roli a vlastně vystupoval skoro jako patron romantických milenců. Přece nebýt jeho, rovnou I~y si ji odvezl otec nebo hrabě de Bar.

A navíc, dokud nebyla vdaná, nemohl na ni ani ve snu pomyslet. Te<1', Iu~ku<I skutečně má milence nebo se odhodlala dokonce k tajnému sriatku...

Často se pokoušel vytáhnout z Machauta, jestli ví něco určitějšího. Ale elvcnwí pěvec ani jemu neprozradil vůbec nic. Bodejť ne. Musel by doznat, že ni<- neví. Přitom ho záhada zajímala. Často zajížděl za Gertrudou a pokoušel se z ní tahat rozumy.

Ale Gertruda nebyla hloupá husa. Jednak si nechtěla pohněvatJana a jednak přála všechen úspěch Innengardinu podniku. Sarna by se něčeho takového nikdy neodvážila. O nůžkách, zapomenutém prstenci vl~ů, okénku, vedoucím do trnavéhc> kouta mezi Heřmanovy žoldnéře, a o kořenářce, která každý den vycházela za rísvitrr ven do polí zahalena svou loktuší a kterou si tak snadno tylo možno splést s prchající, mlčelajak hrob. A pan z Miličína se jejímu dvorci vyhýlal. Jen s oírn Iry

-176- 177

snad byla ochotna zapříst rozpravu a dovědět se možná něco víc. Přece jen ji znepokojoval Innengardin osud. Hrobové ticho trvalo příliš dlouho. Přece se někde už musela vynořit!

Gertnrda měla pravdu. Irmengarda by se docela určitě už někde vynořila, *kdyby* ona i Heřman nebyli tak naprosto bezradní. Nevinní.

Neschopní složitých intrik, jaké by pro Gertrttdu nebo pro Machauta byly hračkou. Ale Heřman se bál prozradit její tajemství komukoli. Ostatně si na skličující pocit viny pomalu zvykal a začal ho spíš vzrmšovat než deptat. Nebýt zahanbujícího vědomí, že se dotkl cti českého krále, byl by dokonce možná víc než spokojen. Jeho *Láska* mu byla nablízku ve dne v noci. Kdoví, co by se stalo, kdyby věděli. Dal by ji její strýc skutečně do kláštera? Nejspíš. Či sriatek podmíněný potupným dobrozdáním nějaké andělíčkářky? Sňatek s jiným.

A proč vlastně ne se mnou?!

Myšlenka, která se jednou vynořila, se neodbytně vracela a zaměstnávala ho nocí i dnem ještě dávno po tom, co král učinil náhlý konec lenošení v Durbuy a Heřmana s jeho četou vyslal k Metám, aby trochu potrápili měšťany. V kraji, kde ještě v zimě potírali loupežníky, si ted počínali jako jedni z nich. Až na to přepadávání žen a znásilr5ování.

Něco takového Heř-rnan svým lidem netrpěl a nejen kvůli tomu, že ho doprovázela Irrnengarda a sledovala ho žárlivýma očima. Mety! Ani ona nezapomínala na hříšnou Magdalenu. Marně jí vymlouval, že právě do těchto míst ho poslal král. Stěží pro to byl rozumný důvod, ale tím si Heřman hlavu netrápil. Byl rytíř svého krále a bez otázek plnil, co se mu přikázalo. Tomu Irmengarda nerozuměla a podezírala ho kdoví z čeho, když jí nedokázal vysvětlit, proč vytrvale krouží kolem města, kterému se dřív tak úzkostlivě vyhýbal.

Nikdo se kloudně nebránil. Vesničané s křikem opouštěli své domovy, kdykoli zahlédli najíždějící jezdce, a kořist z vozů, kodrcajících po cestě, jim obvykle padla do ruky nehlídaná, jak se vozkové i průvodci dávali na útěk, sotva se pňblížili. Ale Heřman věděl, že tahle pohoda dlouho nepotrvá. Dřív či později si těžce zkoušené město bude muset najmout zabijáky a pak nás ochraňuj Bůh. Sám měl pro strach uděláno, ale Irrnengardina přítomnost v něm spoutávala neohroženého bojovníka, až si to krutě vyčítal. Hle, další prohřešek proti uctívanému králi. Něco s tím budu muset udělat.

Jenomže jakékoli něco znamenalo přinejmenším konec jeho tajné selanky. Zatím se mohl těšit z její blízkostí. Pozoroval ji, jak za ním jede se schylenou hlavou a vyhybá se očima každému mimo něj. Jejich pohledy se co chvíli setkávaly v něžném souzvuku.

Neteř verdunského biskupa přece už není nedostižná, osud mi ji

přivedl na dosah. Ale učinit ji paní z Miličína a jezdit dále s králem po světě, zatímco ona doma v Čechách... Otřásl se. Ani tahle myšlenka se mu moc nezamlouvala. Mlčel a bezmocně čekal na zázrak, zatímco Irmengarda nabývala přesvědčení, že její rytíř o ni nestojí. Pravda, noci, jako byla ta s paní Magdalenou, se už neopakovaly, ale co mohla vědět o čase, který v Durbuy trávil ve společnosti, kam ona přístup neměla? A dokonce se jí zdálo, že se s postupem času chová ještě odměřeněji.

V tom se nemykla. Jak šel čas, rostly jeho obavy, že jednoho krásného dne, či

spíše noci, podlehne citu, kterému tak těžko odolával. Ale Irmengarda dobře cítila, že její postavení je čím dál tím nemožnější. Přece neniůže nadosmrti dělat českému rytíři panoše!

Několikrát si vzpomněla na Gertrudu, ale stejně jako Heřman si netroufla svěřit se nikomu. Ne dřív, než se stane něco neodvolatelného, co nedovolí, aby ji provdali za mladého hraběte. A za kohokoli. Nebo ji dali do kláštera. Panu Heřmanovi z Miličína určitě ne.

Jenže, jestli o mne nestojí, aspoň vzpomínku v tom klášteře, řekla si nakonec odevzdaně. Víc nemohu. Váhala. Už jedno osudové rozhodnutí udělala zbrkle a vyneslo jí to neřešitelné postavení. Z dalšího měla strach. A přece krok, ke kterérrw se odhodlala už víc než před rokem, si přímo vynucoval tenhle druhý.

Navíc, s uplývajícími dny uzrávala i touha. Už byla touhou ženy, ne bloudícího dítěte. Držela se v Heřmanově sJ~olečnosti jistě víc než bylo nutné, ale v jejím postavení to nebylo nápadné. Cas zrál k poslednímu, možná nebezpečnému rozhodnutí.

Heřmanovy sny byly čím dál tím živější. Den za dnem a noc za nocí dostávaly pevnější a určitější tvar. Ráno se styděl jí podívat do očí. Vítr, povívající dlouhými vlasy, mu teď na pomoc ani přispěchat nemusel. Pravda, dorůstaly. Ale té délky, která ji halila od hlavy až k patě ten den, kdy ji prvně viděl blížit se na koni, té ještě dávno nedosáhly. Dosáhnou-li jí vůbec někdy. Škoda. Přeškoda.

Ta noc ho ani nepřekvapila. Tolikrát se mu už zdálo, že hněte v dlaních skutečný tvar! Když sen začal být příliš živý, najednou si uvědomil, že bdí. Že ona je na loži u něj a on že se už nedokáže držet zpátky. Pokus o sebevládu trapně selhal. Tiše vykřikla, když k ní pronikl docela prost té něhy, o které tolikrát snil. Líbal jí slzy s

pocitem provinění, ale nedokázal se odloučit. Anebo aspoň zmírnit výbuch vášně, který ho zastihl tak nepřipraveného vzdorovat, když skutečnost vstoupila do jeho sn u.

Slova? Ta nejsou v takové chvíli. Někteří milenci snad vedou krásné řeči. Český král určitě, ale Heřman to nedovedl. Odevzdával se tak cele jako nikdy a doufal, že ona to pochopí. Jenže plakala. Plakala čím dál víc, otřásala se vzlykotem, a **Un sf:-ll** nedokázal zeptat dřív, než se bouře smyslů přehnala docela.

Bylo to zadlouho, protože jedna přecházela v druhou. Byl šťastný a zoufalý a neschopný se odtrhnout. Vzrušovalo ho, jak se chvěje, vzrušovaly ho její slzy, ona celá ho vzrušovala k nevydržení.

Zůstali spojeni. Úplně opustit svůj ráj nedokázal, i když už byl schopen promluvit. „Proč?“ zeptal se tiše.

Cože! Po tom všem, ani slůvko lásky? Jen ta zahanbující otázka? „Bylo pni zima,“ hlesla a rozplakala se naplno.

Heřman se vyděsil. Zima! Bylo jí jenom zima! A já... Přes všechno snahu s~· nedokázal stáhnout zpátky a rozechvělý svíravou rozkoší i hrůzou čekal na ortel. Neuniknu. Nechci. Nernůžu.

Ale neodstrčila ho. Doznívající záchvěvy vášně v ní budily pocity neopakovatelné a úchvatné, tak docela jiné, než ty předtím. Aspoň jednou. Jednou až do daa. I)<> úplného naplnění. Přestala hledat cestu úniku a řekla prostě: „Zůstari u rn~re. Chci tak být pořád. Celou noc.“

- I ~s - - I ~s

Heřman se cítil jako bůh a konečně našel správná slova. **„I** kdyby mě tisíckrát popravili kousek po kousku,“ zašeptal. „Kdybych se neměl dožít ani rána, i kdyby byla jenom tahle noc ze všech nocí, které jsem kdy prožil a které mi ještě zbývají, i kdyby byla jediná, jsem s tebou. A je mi jedno, co se stane pak.“

Ještě než domluvil, sen se vrátil. To přece nemohla být skutečnost. Byla to spíš přísaha než skutek lásky, vítězné vyčerpání posledních zbytků síly, jako by jejich objeti nikdy nemělo mít konce, jakoby byli jedno, a jedno měli zůstat navždycky. „Chvěješ se,“ zašeptal.

„Miluju tě!“

„Proč jsem to neřekl dřív než ty!“ pokáral se.

Ale nač vlastně musím mluvit já, já, který ze sebe vydávám poslední zbytek života, snad umřu, až se oddělíme, přece nemůžu žít dál s tou vysátou duší i tělem, které poslouchá mou touhu, ale ne mne, splněnou, nasycenou touhu, která pořad hladoví, přece už nemůže mít

tu srlu, přece nemůže...

Obrazy před očima se zatmívaly vyčerpáním. K poslednímu vzdechu dospěli společně.

Teď mlčela zase ona. Skutek lásky ji překvapil. Nikdy nečekala něco takového. Je to tak vždycky - nebo jen mezi námi? Cítím to sama, nebo i on? Zeptat se netroufala.

„Já bych se nikdy neodvážil," řekl nakonec Heřman. „Děkuju ti. Nikdy bych se neodvážil a nikdy nepoznal. Ať je co je, už musíme zůstat spolu.°

„Musíme," řekla křehkým hlasem. „Podala jsem ti důkaz nevinnosti. Jen tobě jedinému. Jinému už nikdy nemůžu."

Vlastně se měl polekat, ale v té chvíli cítil, že to, co se stalo, byl neodvratitelný osud, blažený osud, šílený osud, osud, který si nikdy změnit nebude přát. V té chvrli si byl jistý sám sebou, jí, prostě vším. Skličující otázka *co budeme déZat?se* nevynořila. Aspoň jemu ne.

„Musíme něco udělat," prohlásil místo toho a neznělo to jako otázka. **„I** kdyby ti prve byla jenom zima, už jsi moje. Už jinak nemůžeš. Ani já ne. Všechno je vyřešen o. „

Vyřešeno nebylo nic, ale Irmengarda se k němu vděčně přimkla. „Věřím ti," zašeptala. „Po dnešku ti věřím. Dlouho jsem pochybovala.."

Hladil ji po vlasech a s potěšením vnímal příval nové touhy, kterýv něm rostl. Ani ho nenapadlo ji potlačit. Noc, kterou kdysi věnoval paní Magdaleně, byla žebrácká proti té dnešní. Ani denní světlo ho nezaleklo, i když panoš mohl vejít do stanu. Ale kupodivu to neudělal.

„Řekla jsem včera Arnoldovi, že chceš spát až do poledne," špitla a rozesmála se. „Lhala jsem?"

„Lhala. Poledne bude příliš brzy."

Světlo dne! Vítám tě, protože mi odhaluje všechnu krásu, kterou jsem v noci jen cítil, když jsem ji hýčkal žádostivýma rukama. Světlo dne! Zůstaň, ty milosrdné, s námi! Zůstat5!

Imrich se protáhl pod plátnem stanu a zůstal sedět těsně u něj na zemi. Arnold ho zanedlouho objevil.

„Co tady děláš?" zeptal se. v"Pán ještě spí?"

„Jak to mám vědět?" odsekla. „Říkal až do poledne." „Poledne už je. Co je s ním?"

Pokrčila rameny.

„A co je s tebou? Vypadáš nějak rozveseleně.“ „Je hezky,“ řekla. „Krásný den. Či ne?“

Pan Heřman vyšel ze stanu. Také z něj vyzařovala pohoda. Ovšem, doopravdy je krásný den, uvědomil si Arnold. Jen hlupák jako já si dřív nevšiml.

Vešel do stanu, ale čekalo ho překvapení. Lože, které se chystal upravit, bylo urovnané a čisťounké, jako by na něm nikdo ani nespal. Třeba...

Otočil se po Heřmanovi. Pravda, jsme blízko Met. Třeba zajel v noci tam, pan Heřman neví, co je strach. Možná ho ani nepoznali. A já pitomec tady hlídám jeho spánek. Ale co s tím má ten kluk? Nebo že by ho tak těšilo dělat důvěrníka? Kdoví. Třeba bude v družině pana z Miličína za chvíli znamenat víc než já.

Králi se konečně uráčilo přitáhnout k Metám a upozornit svého bojovníka, že teď bude zle. Nešlo jen o potyčky a příležitostné okrádání kupců, jak si konečně Heřman už dávno domyslel. Hříchy města Mety byly větší a zásadní. A netýkaly sf: jen českého krále. Nemilé bylo, že se v blízkostí objevil vedle lotrinského vévody i hrabě barský, který byl stejně postižen. Šlo zkrátka o to, že metští nedodržovali zákon a svévolně skupovali propadlé zástavy svých urozených dlužníků, bez souhlasu zadlužených lenních pánů. Měšťanům se zase zdálo, že si jen berou, co jim patří. Pravda je, že jinak by asi k svým penězům nepřišli.

Nepřišli k ním stejně. Ztráceli na neklidných cestách i vypleněných vsích, a když chtěli podržet své zisky, museli najímat žoldnéře, a to stálo mnoho. Proti takovým bojovníkům, jako byl český král a jeho druzi, bylo třeba ochotu každého muže vyvažovat zlatem.

Král Jan a hrabě de Bar se uvedli velkoryse. Namísto Heřmanových drol>nýc-h šťouchanců vzplanul celý kraj jediným plamenem a troufalé město zůstalo odiíznuto, až na občasné výpady těch nejstatečnějších. Válka se rozrostla. Občas se metskýrn dařilo napadnout i Lucembursko a napáchat na oplátku něco škod. A i *kdyi*. se rychle vraceli do bran pevného města, jenom rozpalovali Janovu zuřivost.

Heřman se dostal do zálohy a poměrného bezpečí. Jindy by ho to uráželo, te<l' to vítal. Krom toho, že nerušeně mohl pokračovat ve své selance, se tírn od Innengar<ly vzdálilo nebezpečí ať z prozrazení, nebo válečné. **I** tak už změna, která se udála s pánem a panošíkem,

byla nápadná a vojáci jí nerozuměli.

Zato jí porozuměl, a to velmi brzy, pan de Machaut, který krále sice doprovázel, ale jeho úkolem nebylo bojovat. Také sám dával přednost bezpečí a potloukal se jenom pod ochranou hlídek mezi stany v ležení. '

Usmíval se. Ano, takových případů tu už bylo. Ale že zrovna nejoddanější pan Heřman z Miličína bude mít tu drzost si rovnou trprostře<l královského“tálurra

-180- [-181

přivést holčici do svého stanu? Zkušenému oku bylo jasné na první pohled, co se za nocí děje za staženým závěsem.

Ale když se mu jednou přes všechnu Heřmanovu snahu povedlo si podezřelého chlapce prohlídnout blíž, začal se mračit. K smrti uražen.

„Nezbývá mi, než várrr blahopřát, pane Hermane,“ řekl velice nepřátelsky. „Nikdy jsem vás nepokládal za hlupáka, ale že takhle oklamete i mne! A že víc než rok dokážete sprostě podvádětJeho Veličenstvo, to bych se vskutku nenadál.“

„Co tím myslíte?“ zeptal se Heřman opatrně. „Nerozumím vám.“

Machaut si zlostně odfrkl. „Neviňátko! Co mi to chcete namluvit? I básník může mít rytířského ducha. Myslíte, že vás prozradím? Když jsem poznal hrdinku své písně, chtěl jsem ji napřed vyděsit, ale ona vlastně za nic nemůže. Jak jste to provedli? Nedovedu si to představit.“

Heřman se zarazil. Machaut věděl. Nebude trvat dlouho a bude vědět i král. „Pane de Machaut,“ řekl vážně, „příteli! Věci jsou úplně jiné, než se zdají. Věřte mi.“ Zmlkl a najednou ho zachvátila beznaděje.

„To vám mám věřit, že ona není ona?“ Machaut se konečně trochu usmál a zahleděl se na Heřmana téměř otcovsky. „Chcete, aby se král nic nedověděl?“ zeptal se přímo.

„Zatím... asi ano. Ne natrvalo ovšem. Já...“ Jakmile se věci dají do pohybu, je konec. Konec, aspoň na čas. A možná navždycky. „Víte co, pane de Machaut?“ řekl honem. „Zapomeňte na náš rozhovor. Prosím vás! Zapomeňte aspoň na měsíc.“

„Neblázněte,“ zadržel ho Machaut. „Zapomenout už nelze, to si musíte uvědomit. Nejsem sám, koho občas něco napadne.“

Zatím sám zůstal, na štěstí. Milenci byli opatrní. Jenomže mezi sebou ne.

S postupujícím podzimem byla Irmengarda stále zamlklejší a pozorovala Heřmana vážnýma, úzkostlivýma očima.

„Co je ti?“ ptal se.

„Nic,“ odpovídala dlouho a odvracela tvář.

Nakonec ji přistihl, že pláče. „Neříkej mi, že ti nic není!“ utrhl se na ni. „Ty mě už nemáš ráda, viď?“

V slzách se rozesmála. Líbala ho mezi vyóuchy smíchu a chvílemi vzlykala. Zmateně ji objal a skončili v dokonalé milostné shodě. Znovu, jako už tolikrát, mu připadalo, že do jejich objetí vstoupilo něco nového, jedinečného.

Tentokrát se nemykl. Posadila se, podívala se na něj jako z velké dálky a řekla: „Budu mít dítě. Co uděláme?“

Odpověď mu přišla sama od sebe. Ani nemohla být jiná. „Vezmeme se,“ řekl pevně. „Hned.“

Zjevení

Najednou byli na známé cestě. Oldřich zarazil koně. Ne, tudy ne. Zvlášť ne dnes. „Odbočíme pěšinou,“ řekl panošovi. „Tam někde je Záměl, ne? Ještě jsem tam nebyl, musím se podívat.“

„Ale zajedeme si,“ namítl Bušek. „To nevadí. Mám čas.“

Ano, vypadalo to podivně. Ženich si jede pro nevěstu a najednou se stará o zástavní vesnici. Že byla v jeho držení už hezkých pár let a ještě ji nenavštívil, to ho jistě neomlowalo zrovna ve svatební den. Jenomže neměl sílu jet kolerrr *jejíJco* hrobu ke sňatku s Radmilou z Potštejna.

Stezka byla strmá a neschůdná a chvílemi se ztrácela v trávě. Nakonec zmizela docela. Bloudit a čas nezadriitelně letěl. Na Potštejně už jistě čekají.

Konečně se dostali na schůdnější cestu. „Záměl je za námi, pane,“ podotkl nesměle panoš. „Chtěl jsi se přece podívat...“

„Ano.“ Prokletý spratek, zaláteřil Oldřich v duchu. Byl by rád na vymyšlenou záminku zapomněl, už bylo hezky pozdě. Ale nechtěl si zadat a tak s klidnou tváří obrátil koně. Konečně, pár slov s rychtářem mě přece nezdrží.

Vojáci vjeli do vesnice. Tři dívky, které nabíraly vodu u studny, se daly na sítěk, když spatřily našňořené jezdce.

Jakýsi muž vyšel na zápraží svého domu. „Hledáš někoho, pane?“ zeptal se. „Rychtáře,“ odpověděl Oldřich.

„To jsem já.“

„Jsem Oldřich Pluh z Rabštejna a tvá vesnice mi patří. Zajel jsem se jenom podívat.“

„lesnice je královská, pane.“

„To vím. Královského zboií v držení jeho věřitelů je pomalu víc než toho druhého. Snad jsem vás tak příliš netýral. Bemi jsem dal vybrat jenom třikrát a už jsem tu pánem sedm let. Nebo si stěžuješ?“

„Ne. Přeješ si prohléc!nout hospodářství? Zavolám syna, provede tě. Martine !“ houkl dozadu.

-183

Rány, které se až dosud ozývaly za chalupou, ustaly a na rohu se vynořil světlovlasý hrotnotluk se sekerou v ruce. Zůstal stát a zadíval se na Oldřicha jako na zjevení.

Oldi-ich mu věnoval jen letrný pohled a znovu se obrátil k rychtáři. „To jsi netnttsel,“ řekl rychle. „Vrátím se jindy, stejně spěchárrt. Dneska...“

„Pozor!“vyjekl najednou Bušek a vrhl se kupředu. Oldřich pudově strhl koně. Sekera, která mířila na jeho hlavu, mu sjela po rameni, protála vzácnou látku jeho pláště a mělkou brázdou sklouzla po jeho zádech až k sedlu. Mohl jsem být vejpůl, uvědomil si ustrnule. Zbláznil se ten hoch?

Jeho vojáci už strhli na zem nepochopitelného vraha, který se ani nebránil. „Nebijte ho,“ řekl Oldřich mdle a zakolísal. „Chci vědět, proč...“ V hlavě mu hučelo. Krev proudem stékala po jeho ochromené paži a třísnila skvostný šat. „Pomoz mi,“ stačil jen říci panošovi a skácel se ze sedla.

Procitl v jizbě. Ustrašená cena mu kladla mokrý obklad na čelo.

„Smiluj se, pane,“ drmolil zoufale rychtář na kolenou u postele, na kterou ho položili. „Smiluj se. Neudělej z těch dětí sirotky.“

Oldřich se pomalu rozhlédl. V koutě jizby se krčila mladá cena, v náruči držela kojence a k nohám se jí tisklo dvouleté batole.

„Jeho žena?“ zeptal se. Upírala na něj obrovské vyděšené oči. „Ano, pane,“ vzlykla.

Oldřich se pomalu pohnul. Nic ho nebolelo. Rameno necítil, ale jinak mu bylo docela dobře. Jenom slabost. Hučení v jeho hlavě zvolna ustávalo.

Obrátil se k Buškovi, kterýstál zamračeně vedle postele se založenýma rukama. „Co jste s ním udělali?“

„Ještě nic, je venku na provaze. Půjde s námi. Jak je ti, pane?“ „Díky, už líp. Řekl vám, proč to udělal?“

„Ne, mlčí jako zařezaný.“

„Přiveď ho. Zeptám se ho sám. A pošli do Potštejna.“

„To už jsem udělal. Have(vyřídí panu Mikulášovi, co se stalo.“ „Dobře. Tak sem s tím chlapem.“

„Pane,“ zadrmolil rychtář, je to mírný a hodný chlapec, vážně. Nevím, co se to s ním stalo. Smiluj se, pane!“

„Mlč. A jděte všichni pryč, nemám náladu na vaše nářky.“

Zbrojnoši vyprovodili rodinu ze dveří dost neurvale. Zajatce strčili dovnitř, až upadl. Dva zůstali na stráži u dveří a Bušek se postavil mezi Oldřicha a útočníka. Zajatec se pracně zvedl na kolena a upřel na Oldřicha nenávistné oči. Jeho tvář byla strhaná a zarputilá. Mírný chlapec, to určitě!

„Nespletl jsi se náhodou?“ zeptal se Oldřich jízlivě. „Víš, kdo jsem?“ „Ano, spletl,“ odpovědi muž zdušeně. „Měl jsem tit rychleji.“

„Nech ho!“ okřikl Oldřich Buška, který po nětn napřahoval ruku. „Proč jsi mě chtěl zabít?“

„Jsi vrah. Jsi sprostý ničema a vrah a...“ „Nech ho, povídám!“

Bušek hněvivě potřásl hlavou a o krok ustoupil. Jestli se s takovými darebáky budeme mazlit,“zahučel vztekle.

„To je moje věc,“ řekl Oldřich suše. „Teď ho chci vyslechnout, ne bít. Tak od

začátku. **Jak** se jmenuješ?“ Zajatec mlčel. „Tak jak?“ vykřikl Oldřich, který už ztrácel trpělivost. „Odpověz, nebo tě přestanu chránit a moji lidé z tebe sedřou kůži zaživa. Rozumíš?“

„Ano, to by byla spravedlnost, co?“ ušklíbl se zajatec. „Dobře. Já se jmenuju Martin.“

„Ty nemáš rád pány, Martine?“

„°To sem nepatří. Kdyi jsem tě viděl prvně, to jsi nebyl pán.“

„Tak jsi se přece zmylil. V životě jsem tě neviděl, mám paměť na lidské tváře. Koho jsi to chtěl zabít místo tnme?“

„Místo tebe? Ne, já jsem tě poznal dobře. Ty jsi mě tenkrát asi neviděl, když jsem tě vlekl z ostružiní. Byl jsi víc mrtvý, než za chvíli budu já.“

„Cože?!“ Oldřich se zprudka posadil a v rameni mu škublo

trhavou bolestí. Martin! Samozřejmě. Jak mohl zapomenout to jméno. „Nechte nás o samotě," řekl Buškovi. „Uplně."

„Je nebezpečný, pane."

„Je přece svázaný. Bude to?"

Bušek poslechl jenom nerad. „Zůstanu u dveří." „To můžeš, ale zvenku."

Když osaměli, promluvil Martin první. „Takže už víš."

„Kdo jsi, to ano. Ale pořád nechápu, proč jsi se na mne hnal se sekerou." „Moc chápavý tedy nejsi, pane. **Já** jsem ji miloval, to nevíš?"

„°To jsem věděl, ale přece jsi mě snad nechtěl zabít ze žárlivosti? Tecl'!"

„Ne. Tenkrát, když jsem se to dověděl, jsem ji už nechtěl ani vidět. Ale pak, když jsem viděl, jak se trápí a jak ji týrají... Nenáviděl jsem tě. A nenáviděl jsem sátn sc:l>e za to, že jsem tě vytáhl z toho trní. Beztoho tě tam odhodil nějaký spravedlivý mstitel. Kdepak panský kat, ti netahají své oběti potají hluboko clo lesa. Měl jsem tě tam nechat chcípnout. Teď mohla být Zuzanka moje cena a mohli **lsltle** hýt spolu šťastni."

„Nejsi šiasten? Máš ženu, děti..."

„Já!" vykřikl Martin zuřivě. „A co ona? Kdybys už alespot5 táhl nadobro! Na dítě by se časem zapomnělo a já... Já bych si ji vzal. Přesto, že tatík tolik nechtěl. Ale jednou by povolil. Jenomže ona utekla za tebou. Všechno jí bylo jedno, jen když tě našla. Její rodinu odvlekli do Potštejna. Její otec, blázen, pospíchal vyřídit pozdravy! A pochlubit se komorníkovi, kdo že si odvedl jeho dceru. Pan Oldřich Pluh! Neměla se katn vrátit. Přesto jsem čekal, dlouho. Ale když se konečně vrátila, **už-lsCtn** pro ni nemohl udělat nic."

Hlas se mu zlomil. Oldňch dlouho mlčel.

„Bušku!" zavolal konečně. „Rozvaž ho," přikázal, kclyž se panoš ol>jevil ve dveřích. „A nech nás samotné."

Bušek nespokojeně potřásl hlavou, ale když viděl výraz pánovy tváře, nctr<mfl si namítnout vůbec nic. Pro jistotu nechal pootevřené dveře, ale Oldřich si toho všiml.

„Zavři!" houkl vztekle. Počkal si, až dveře zaklaply, a obrátil se k Martinovi. „Vzadu za tebou přes židli leží můj opasek. V něm je dýka. Máš pravdu, jsem vrah. Jestli chceš, dokonej, co se ti nezdařilo. Moji lidé tě pak sice

nejspíš roztrhají, ale s tím jsi asi počítal. Ostatně se můžeš pokusit utéci oknem, třeba se ti to i povede. Já nevykřiknu, to ti slibuju. No tak?“

Martin se podíval na dýku, na něj a zase zpátky. „Mám děti,“ řekl konečně sklesle. „Ale když jsem tě tak z ničeho nic uviděl... V takové chvíli se moc ne.přemýslí.“ Ušklíbl se. „Teď bych asi měl kleknout a prosit tě, abys byl milosrdný. (:o ? .,

„Nemusíš, jsi svobodný. Mluv dál.“ „O čem?“

„Co se stalo s její rodinou. Snad něco zbývá k napravení.“

„Stěií, pane. Matku a bratra umučili. Otec se vrátil pomatený. Na jeho statku se usadil nový rychtář a jeho z milosti nechali v chatrči po Báře. Jednou chtěl utéci a zmlátili ho bičem. Pije, dokud má za co. Někdy ho vyženou na práci, ale většinou za něj dělá...“ Zarazil se. „Jméno pana Oldřicha Pluha má zřejmě na Potštejně dohrý zvuk, kdys se kdejaký mizerný podomek zblázní jen pň jeho vyslovení.“

Oldřichovi se zatočila hlava a honem se zase položil. Pitomec. Lehkovážný chvástal, to jsem. Dal jsem ho pozdravovat! Po tom chudákovi!

Pravda, dřel ze skřítečka kůži, ale byl její otec a cítil se pohaněn. Kdybych ho aspori chtěl potrestat, ale to ne. Vypustil jsem to z úst jen tak. Ze špásu.

Představoval jsem si, jak se Mikuláš rozzuří, až... Rozzuřil se. A ten vtip stál životy dvou lidí. Můj příští švagr! Ani mi o tom neřekl. Proč taky, šlo jen o sedláky. Konečně, neberu si bratra, ale sestru. „Panna Radmila to věděla?“ zeptal se váhavě.

„Kdo? Na Potštejně? Ne, vůbec nikdo z pánů. Komorník měl prý strach, aby se nedověděli, že nechá lidi z poddanství utíkat. Měl nahnáno, že ti dva nevydrželi. Tam na vesnici se o tom vůbec nesmí mluvit pod trestem ztráty majetku a možná hrdla.“

„To se smí?“

„Co já vím! Ke komu se dovoláš?“ „Je tu král.“

„Král tady není pro nás, pane. Jak vidíš, klidně dokáže zašantročit i vlastní lidi, natož čísi poddané. Nedostaneš se ani k nejbližšímu pánovi přes jeho úředníky.“

A kdys, není asi co stát o rozsudky pana Mikuláše. „To ty jsi jim ukázal... ten hrob?“

Martin na něj krátce pohlédl. „Pomáhal jsem ho zasypat,“ řekl pak

s odvrácenýma očima. „Sám jsem ho vykopal, jsem tedy také vinen. Zrazená, opuštěná. Ještě s dětmi...“

„Ale já jsem ji přece neopustil,“ zmohl se Oldřich konečně na chabou obranu. „Dokonce jsem se s ní řádně ocenil. Odešla ode mne sama. Já vím, ty mi to nevěříš a ona to už nedosvědčí.“

„Oženil?“ zeptal se Martin s úžasem. „Říkala mi to, ale nevěřil psem. Jestliže byla opravdu tvoje žena, přece by měla právo přimět tě k návratu. Zádat, abys ji nenechal zahynout v bídě.“

Slova uplývala kolem Oldřicha a zatím si neuvědomoval jejich význam. Upoutalo ho jediné. „Ty jsi s ní mluvil?“ vykřikl. „Ty jsi ji viděl, *kdys* přišla?“

Martin zrozpačitěl. „Ano.“'

„Neměl jsem se tak ukvapovat s tvým osvobozením,“ řekl Oldřich chladně. „I ty jsi vrah. Nechat ji s dvěma dětmi jít samotnou v noci lesem, v zimě, kdy hlady skučí každý vlk... Nemohl jsi pro ni nic udělat! Proč ses jí neujal? Aspoň ty?“

„Je příjemné svalit vinu na jiného, co?“ zamračil se Martin. „Já jsem ji asi svedl, přivedl do neštěstí a umučil nelidskou dřinou, aby z ničeho uživila rodinu.“ „Odpusť. Před tím uhnout nemohu a nechci. Ale obviňuješ mě nesmyslně. Přece

nesila v bídě, se mnou ne. Prostě jsem... Ne, ani jsem ji neopustil, jen jsem byl od ní příliš dlouho pryč. Ale to se stává. A hledal jsem ji jako zoufalec.“

„Proč?“ „Protože jsem ji miloval, můj milý. Nevím, jestli mi můžeš rozumět, ale i ty jsi přece váhal, rnůžeš-li do otcovského stavení přivést svobodnou matku s cizím dítětem.

„O tohle u tebe snad nešlo,“ utrhl se na něj Martin.

„O tohle zrovna ne, ale... Já prostě patřím jinam. Mít ženu jako je 7,uzanka lay tně zbavilo všeho, čím žiju.“

„To ona ví.“

„Jsem královský hodnostář, jeden z nejvyšších. Ale títn jsem se stal až po tom sňatku. Přijal jsem ten úřad a neřekl jsem nic. Zaslepila mě pýcha a na chvíli se mri zdálo, že v tom je moje štěstí. Přiznat se až potom by mi vyneslo pturc poclvodníka. Pak jsem se už ani neodvážil přijít za ní a číst v jejích očích výčitku. Protože ona mě varovala. Prosila. Dlouho jsem hledal řešení. Když jsem ho konečně našel, vrátil jsem *se. Týž* den, přísahám. A ona byla pryč. Půl roku! Nikdy jsem nepochopil, proč.“

„Měla strach, že ji zabiješ.“ „Cože?“ strnul Oldřich.

„Ano, že ji zabiješ. I s dětmi. Tak mi to řekla, pane. Lidé jako ty se přece neštítí ničeho.“

„Co je to za nesmysl? Zabít ji! Já? A proč?“

„Aby nepřekážela. Aby si urozený pan Oldřich Pluh mohl řádně vzít mozema pannu. Nebe ti přálo, umřela a ty už jsi jistě dávno šťastně ženatý.“

„Dva roky, ne, mnohem víc od její smrti, ale dva roky už o tom vím. Je to cl<rst, myslíš? Ne, ještě jsem se neocenil. Hledal jsem štěstí v dvorské hodn<>sti, ale nikly jsem nebyl marnější. Ta doba s ní byl jediný čas, kdy jsem skutečně sil. Saatek mi nevyčítej. Ty jsi zapomněl dřív.“

„Mne nemilovala. A kdys už mě oženili... Háta je hodná holka. A děti rn~ítn m<r<~ rád.“ Zadíval se Oldřichovi do očí. „Bála se jenom o děti, o sel>e ne. Dohře věděla, že lay jí tam,“ hodil hlavou vzhůru, „bylo asi líp.“

Oldřicha ochromovala plíživá hrůza čím <lál víc.

„To přece není možné,“ zašeptal. „Přece si nemohla myslet, nikdy ani ve snn, že bych já mohl, ne! Kdy ti to říkala? To jen tak, při cestě? A tys ji r~ec-hal jít? Vymyslel sis to! Řekni, že ano, odpustím ti! S takovou představou nemůža žít.-Já vrah svých dětí? Copak mě neznala? Nežili jsme spolu? Nemiloval jsem ji jako nikoho?“

Martin teďvypadal jako vtělená váhavost.

- I$6 - ~ _ 1 R7

',~á nevím,“ řekl zvolna. „Já nevím, jestli ji títn nezrazuju, ale... Jaké jsi našel řešení?“

„Teď? Když je mrtvá...“ „Není.“

Oldřichovi chvíli trvalo, než pochopil.

„Cože?“ Prudce se vymrštil a klesl zpátky s tichým výkřikem. Panoš okamžitě vrazil do dveří. „Dej pokoj,“ zasípal Oldřich. „Nic mi nedělá. Skoč pro rychtáře. A okatnžitě sežeti někde nosítka, chci odtud. Do Vamberka je skok, už af jsi zpátky.“

„Neměl bych spíš do Potštejna, pane?“ „Ne.“

„A co s ním?“

„Vrátím ho rychtářově pravomoci. Běž. Nelhal jsi, viď?“ obrátil se Oldřich prosebně k Martinovi.

„vůbec ne, pane.“

Oldřich pokrotil svou netrpělivost, protože rychtář se vzápětí vřítil

dovnitř. „Milosti!“ vykřikl. „Pane! Já ti zaručuju... Vybrali jsme po vesnici trojnásobek obvyklé berně, aby... Nemůžeš bez zemského soudu! Jsme přece jen královská vesnice, i když v zástavním dřLení. A hrdelní trest...“ Zarazil se při pohledu na syna, který tu stál bez pout.

„Jsi přísný, rychtáři. Berni vrať. Dokud tu budu pánem já, tvoje vesnice ji nikdy nebude platit. Zemský soud neobtěžuj zbytečně. Zločin se stal tady, a ty tu máš rychetní právo. Viníka ti předám co nevidět.“

„Ženo! Háto!“vykřikl rychtář bez sebe štěstím. „Pojďte poděkovat pánovi!“ „Žádné díky, nebo všechno vezmu zpátky,“ zarazil ho Oldřich, když se chystal padnout na kolena. „Jdi klidně po svém, ty i ženské, nic se nestalo. Potřebuju si ještě promluvit s tvým synem.“

Jdi, táto,“ řekl Martin konejšivě a vystrkal ho ze dveří. A neměj strach, nejspíš se vrátím.“ Obrátil se zpátky k Oldřichovi. „Chceš, abych tě k ní odvedl?“ Oldřicha zaplavilo štěstí, až se zajíkl. Skřiteček žije! „A děti?“ zeptal se úzkostlivě. „Jsou s ní. Má se co ohánět, se třemi caparty a otcem k ničemu. Žijou v té chajdě

po Báře. Ona dělá děvečku celé vesnici. I na panském. Za sebe i za něj. Občas jí něco dávám, ale moc nemůžu. Na našem ještě hospodaří táta, nechci, aby jí chodil nadávat. Poběhlice! To je ona pro všechny. Každý pacholek myslí, že si na ni může dovolit. A ženské by ji uštípaly. Kdyby ten její táta byl chlap... Jenomže takhle má na krku další dítě. Hůř. To jeho pití něco stojí. Nejradši bych se neviděl.“

„Takže ji zapřeli,“ řekl Oldřich s údivem. „Ten docela cizí člověk?“

„Stačilo říci Oldřich Pluh a už dostal strach. Ví, co se stalo s její rodinou. Ona tě tenkrát viděla. A schovala se.“

„Přede mnou! Proč?“

„Přece jsem ti už říkal,“ zahučel Martin v rozpacích. Najednou se mu taky zdálo, že ty strachy *byly* zbytečné.

„Pojď, pomoz mi vstát. Tam asi nemůžeme s nosítky. Vyplašil bych ji. Pojedeš napřed?“

Martin se zamračil. „Ne. To musíš sám.“

Oldřich vstal a opřel se o~něj celou vahou. Šlo to. Dva tři kroky. Za chvíli to

půjde líp. Dosedl ztěžka na židli ke stolu a chvějící se rukou si podepřel hlaw. Chvíli mlčeli.

„Ten hrob... Kdo je v něm?“ zeptal se konečně Oldřich matně. Přece sám viděl prostý dřevěný kříž.

„Nikdo.“ Martin se usmál při pohledu na jeho nechápavou tvář. „Řekla, že tam pochová svou lásku. Pomohl jsem jí ho zasypat. Zuzanka mívala podivné nápady. Potřeštěné. Vůbec byla celá- taková. Copak by obyčejnou holku z vesnice napadlo utkat s pánem? A pak od něho?“

„Takže mi věříš?“

„Asi ano, vlastně říkala totéž. Jenomže, jak ti říkám, je ztřeštěná. Hned jsem jí říkal, že měla ještě počkat. Čtyři měsíce není tak dlouho a býval jsi pryč prý i déle. Jenomže tvrdila, že ses změnil. A že jsi cizí. Že tě vlastně nezná a že jsi schopen všeho. Ale přece jen čekala, že ji budeš hledat. A když jsi nešel, rok a déle, začala se bát.“

„Prosím tě, mlč. A podívej se, jestli někdo z mých lidí zůstal tady. Tam není daleko. Snad dojedu na koni.“

Dal se vysadit do sedla a jeli krokem. Martin bez sedla vedle něj. Rychtářova rodina se shromáždila před stavením a dívala se za nima vážnýma, úzkostlivyna očima. Přes všechny sliby si nebyli jisti, jestli provinilce ještě uvidí.

Štěstí a hanba. Divná směsice. Jak se jí podíváte do očí? Jak, když vím... Bude se bát? Vykřikne hrůzou, až vstoupím? Bude chtít ukryt oba chlapce... Trhl sebou a zadíval se na Martina.

„Jak to tři?“ vydechl. „Přece jsi mluvil o třech dětech!“

Martin se díval upřeně před sebe. „Holčička,“ utrousil nevrle. „Narodila se až tady.“

„S kým?“ zeptal se Oldřich s vysychajícím hrdlem. „S kyn ji má?“

„Hledáš záminku?“ Martin zastavil koně. Dostal vztek. Ta vzpomínka tnu právě nepřidala. Co bylo kolem toho porodu nepříjetnností a trápení! ládná ženská nechtěla jít k poběhlici. Pomáhal sám, otec byl opilý. Ještě že to šlo tak snadno. A doma slzy, výčitky. Háta se málem usoužila. Kterási dohrá duše jí to donesla i s předpokládaným otcovstvím jejího muže. „Jak to mám vědět, s kým? Ona iíká, že s tebou. Narodila se, sotva přišli. Radši se vrať. Ona to pár let vydrží, než se strhá, a pak už děti hudou velké, můžou pracovat. Vrať se, povídám.“

Oldřich přijal výtku mlčky a jeti dál. Po chvíli Martinův kW klusem dohnal jeho. Objeli vesnici kolem hrobu lásky a přiblížili se zadem. Bylo poledne, venku bylo pusto. Ve stodolách zvolna umlkaly

cepy. Nad opuštěnyni strništi panoval klid. Kolik je to let, kdy jsem nemohoucíma rukama ryl první brázdu zrcrn~a taely u toho úvozu? Podzimní slunce taky takhle hřálo.

Zarazil se, když na vzdáleném políčku spatřil drolenou postavu. Te.o pohyb znal tak důvěrně, až se mu sevřelo srdce.

Martin sledoval jeho pohled. „Sbírá klásky," řekl. „Často ji nenechají ani paběrkovat, ale takhle v poledne si nikdo nevšimne."

„Sesedneme," přikázal Oldřich. „Nechci, aby nás viděli ve vesnici."

Vojáci zůstali u koní. Martin Oldřicha podepřel a bok po boku pomalu kráweli k bývalé Bářině chýsi.

-188- 1 ~ -189

„Koho sem čerti..." zahudroval uvnitř drsný hlas. Martin strčil do rozviklaných dveří a rázem Vylo ticho. Stařík s rozcuchanými vousy v koutě tmavé jizby třeštil na Oldpcha kalné oči. Čpěla z něj pálenka. Oldřich se otřásl. Kdyby to nevěděl, nikdy by v tom chatrném těle nehledal statného chlapa, kterého před šesti lety viděl kosit nahoře na louce.

„Kde jsou děti?" zeptal se Martin. „S ní. Jsi tu sám?"

„Copak nevidíš?"

„Vidím. Ale jsem asi opilý. Vidím tě dvakrat a ten druhý nejsi ty. Co tu chceš?" Martin se podíval na Oldřicha. „Pán vás odvede," řekl s jistotou, ačkoli o torn zatím nebyla řeč. „Pakuj se. Ji a děti sebereme cestou. Radši ať nás nikdo nevidí."

„Co sis to vymyslel?" vyjekl děda. „Budou nás honit. Já nechci, slyšíš? Nepůjdu." „Tak si tu zůstaň, když to chceš odnést za všechny. Nás nechytnou." Martin bez okolků popadl starce za krk a vynesl ho před chatrč. „Jestli ho tu chceš nechat," řekl vážně Oldřichovi, „tak si to rozmysli. Ona bez něj nepůjde. Prý na něm spáchala hřích. Radši se udře, než by ho opustila."

„Ne, mám ho kam dát." Potlačil nemístný úsměv, když si vzpomněl na brněnský dvůr paní Richenzy. Ani za pacholka ke koním. Můj tchán! Ale můžu ho klidně usadit v I~r-amolině.

„Nenechávej mě tu!" zadrmolil Zuzančin otec a padl před ním na kolena. Slzy jako hrachy se koulely po ušmudlané tváři. „Bez ní ne!"

„Odveď ho ke koním," řekl Oldřich Martinovi. „Počkám tu, vrať se pro mne. Sám nemůžu."

Zašel do chaty a díval se jenom skulinou dveří.

Jeho opatrnost byla zbytečná. Postavička nahoře na poli, kolem níž rozeznával ještě tři drobnější, se nenarovnala a nerozhlédla. Krok za krokem, shrbená, nějak vetchá, se ploužila strništěm. Děti za ní. Paní z Rabštejna, ušklíbl se v duchu. Chot a děti královského podkomořího.

Co dál? Paní Richenza ji v Brně přijme, to určitě. Ale přeju si, abychom žili tak vzdálení?

Po těch dvou letech krutých výčitek byl ochoten obětovat všechno za štěstí, že ji našel. Ale možná jenom teď. Jenom v té první chvíli, kdy dojetí stahuje hrdlo až k pláči. Jak bychom žili? Kde?

Váhavě vyšel ven a sedl si do suché trávy za chyší. Ji viděl pořád, ale vesnici už ne. Ostatně on se neměl čeho bát. Zatím. Dokud je pan z Rabštejna, český královský podkomoří a o pár kroků dál jsou jeho vojáci.

Dát se zas honit jako štvaná zvěř? Podomek, který si chvíli hrál na pána, a tak úspěšně? Odpustili by mi? Jistě ne. Už nemůžu zpátky, je rozhodnuto. Jen jednou jsem měl na vybranou a nedokázal jsem říci pokušení ne. Ted už je pozdě. Královský podkomoří nemůže kydat hnůj ani z rozmaru. Parchant? Ne, tohle moje děti nebudou.

Slabost ho přemohla. Na chvíli zavřel oči a opřel se zády o ztrouchnivělé dřevo. Stěna zapraskala. Kdoví, jak by přečkali letošní zimu. Chatrč je na spadnutí a dědek věčně opilý. .

Zuzanko! Nač to myslím, místo abych se opájel tím štěstím? Žiješ. T'y, moji synové. A dceruška, kterou jsem ani nepoznal.

„Není ti dobře, pane?“ ozval se nad ním Martin. „UŽ to jde. Podepň mě, prosím.“

„Přijeli s nosítky.“

„°To je dobře. Vejdeme se?“

„°Ty a ona jistě. Děti můžou vézt tví lidé na koních.“ „Co ty?“ polekal se Oldřich. „Chceš se už vrátit?“

Najednou mu připadlo strašně zatěžko mluvit s ní sáru. Myslela, že ji chci zabít! To si mohla myslet! Vidí mě jako netvora. Asi rná proč. Jak se jí podívám do očí? Martin se pomalu usmál.

„Slíbils to. Ale jsem tvůj zajatec. Můžeš mě propustit, kdy chceš, anebo vůbec ne. Chtěl jsem tě přece zabít. Chci! To víš, že chci. Ale raději vás doprovodím.“

„Ty mi docela nevěříš, viď?“

„Nevím. Snažím se. Odvedeš ji a kdoví, co se může stát za prvním

vr-škern. Cítím se zodpovědný, víš? Přece jsem ti ji prozradil. Chci vědět, co se s ní stane.“

„Díky. O to jsem tě chtěl požádat. Aby se neděsila.“

Šli zvolna. Oldřich klopýtal na nejistých nohou a držel se křečovitě Martinovy ruky. Rána se citelně ozývala po celé délce. Blahoslavená bolest. Pro tu námahu s každým krokem nemohl přemýslet o nevyhnutelném setkání.

Nejstarší chlapec je zpozoroval první. „Strýčku!“zavolal. „Maminko, to je Martin. A nějaký pán.“

Zuzanka pomalu narovnala bolavá záda a otočila se. Koš s klásky jí vyl>a<Il leknutím. Pozorovala blížící se muže bez hlesu, jen k sobě přitáhla obě mladší děti, zatímco Oldřišek se rozběhl k příchozím.

„Pojď,“ řekl Martin. „On vás odveze. V úvozu čekají jeho lidé. Pojedu s vámi, neměj strach.“

„Ne,“ řekla bezbarvě s pohledem upřeným do Oldřichových očí. „LJž se nebojím.“ Ale neusmála se.

Oldřich mlčel. Zaplavila ho bezmezná úleva. Až teď, když ji viděl zblízka, si I>yl jist, přestože v její tváři zůsaly nezměněné jenom oči. Blažený úsměv bezstarostného štěstí jakoby k těm pobledlým rtům trž nepudil.

Pustil se Martina a pokročil k ní. Uhnula pohledem, celou tváří, a polibek, který se užuž chystal snést na jejich rty, se zase: ztratil.

„Kde je tatínek?“ zeptala se. „S nimi. Už čeká.“

Shrnula loktuši z vlasů a ohlédla se po košíku. Pak potřásla hlavou, vzala děti za ruce a vydala se bez ohlédnutí přes políčko.

Martin se obrátil k Oldřichovi, kterýse dosud nevzmohl na slovo. „Půjdeme?“

Šli pomalu za nimi. Musím jí dopřát čas; opakoval si nemohoucně. Čas, potřebujeme víc času, a všechno zase bude... bude...

Závrať. Procitl v nosítkách, Zuzanka seděla proti němu a venku uplývaly str-orny jeden za druhým. Dívala se na něj a mlčela. její oči byly stejně nepr«niknmelné jako tehdy, když se domníval, že patří čarodějnicí, která se proměňuje.

-190- ~ -191

Bušek nahlédl do okna a široce se usmál, když se setkal s Oldřichovým pohledem. „Nepřikázal jsi, kam pojedeme, pane z Rabštejna.°

Zuzanka ani nemrkla při tom neznámém jménu. „Do nejbližšího města, kde je trh," řekl.

„Do Potštejna ne?" „Ne. „

Buškova hlava zase zmizela. Oldřich se naklonil a vyhlédl ven. Martin vezl před sebou maličkou a každého chlapce jeden ze zbrojnošů.

„Chtěl tě prý zabít," promluvila konečně Zuzanka a dívala se na něj pořád stejně nepohnutě.

„Chtěl." „Co mu uděláš?"

„Za á~est pojede s námi na Moravu a zpátky sám." „Do Ktarnolína?"

„Ne, tam zůstane jen tvůj otec. My... Jsem královský podkomoří, to přece víš." „To vím." Chvilička ticha. „Mohls mě nechat. Nebyla jsem ti tu přece na obtíž." „Ne, nemohl. Jak dlouho bys to ještě vydržela?" Zapátral v její tváři po náznaku

jakéhokoli citu nebo úsměvu. Když se nedočkal, pokračoval s povLdechem: „Přece jsi nemusela jít:"

Tentokrát se usmála, smutně, ale přece. „Musela. **Máš** pravdu, nedokázala bych je uživit. Neměla jsem odcházet."

„Proč jsi odešla?"

„Protože jsem tě milovala. A chtěla jsem si zachovat aspoň vzpomínky. Netušila jsem, co se tu zatím stalo. A pak už jsem se vrátit nemohla."

„Chtěla jsi?"

„Spíš jsem se bála." „Že tě zabiju?"

Potřásla hlavou. „O ně," řekla. „Mně by tak bylo líp." „Skřítečku," zašeptal a vztáhl ruku.

Neucukla. Její ruka v jeho dlani zůstala chladná a nehybná. Stáhl se zpátky. „Já jsem tě nepřestal milovat. Nikdy."

„Lžeš. Staral ses, co se se mnou stalo?" „Ale ano, jenomže mi tě zapřeli."

„Po dvou letech! Ano, to byla starost."

„Vyčítej, máš na to právo. Dva roky mi trvalo, než jsem se vyrovnal s tím, že..." „Že ses se mnou oženil," doplnila bez hněvu.

„Nechci ti Lhát. Ano, je to tak. Ale nikdy v životě jsem tě nechtěl zapřít." „To už jsi udělal."

„Ne. „

„Čekala jsem tě dřív." Odvrátila oči a dodala: „UŽ je pozdě."

„Proč? Proč pozdě?“

„Jsme si cizí.“

Lhostejně vyslovená pravda. Zachvěl se. „Už se mne nezeptáš na nic?“ řekl, když mlčení už trvalo tak dlouho, až se mu zdálo, že zapomněla na jeho přítomnost. Trhla sebou, jako by ji vyrušil. „Na co?“

„Na to, co bude dál.“

„Ne. Udělám, co mi poručíš.“ „Ráda?“

„Ráda?“ Vzhlédla k němu s údivem, jako by vyslovil nějaké cizí slovo. „Proč ráda? Prostě mi nic jiného nezbývá.“

„Zuzanko!“zaprosil. „Skřítečku! Proboha tě prosím! Copak mi nikdy nemůžeš odpustit?“

„Já se na tebe přece nehněvám.“V jejím hlase pumě zazněl jakýsi cit. Chvíli se namáhal vyčíst z něj něco útěšného, ale byla to jenom lítost. „Nehněvám se,“ opakovala smutně. „Jenom tě už nemám ráda, Oldřichu.“

- 192

Návrat krásné Irmengardy

Paní z Miličína se objevila v táboře svého chotě jednou navečer, zachumlaná do kožešin a do závojů. Předcházelo ji upozornění. Vojáci nastoupili do špalíru a ukázněně pozdravili tlumeným sborem. Odpověděla jim francouzsky a zmizela uvnitř manželova stanu.

„Tak tohle bychom měli,“ řekl Heřman ulehčeně. „Poznají mě.“

„Nemyslím. A kdyby, sami tomu věřit nebudou.“ Políbil ji. „Já sám tomu ještě pořád nevěřím,“ zašeptal zamilovaně.

„Mluv francouzsky,“ napomenula ho. „Ať si zvykneme.“

Ano, situace to byla ošemetná. Čeština by ji prozradila v táboře, francouzština zase v hlavním stanu českého krále. Přinejmenším hrabě de Bar Irrnengardu dobře znal a konečně se mohl pamatovat i Feny Lotrinský.

„Stejně tu moc dlouho zůstat nemůžeš,“ řekl ustaraně. „Zima je na krku a pořád bojujeme. Už teď mám strach. Co teprve...“ Přitiskl ji k sobě blíž, ale budoucí dědic nedal ani zachvěním najevo svou přítomnost. „Trochu času máme, ale zase ne tak moc. Kolik?“ Tázavě se na ni podíval.

„Já nevím,“ špitla. „Když budeme mít štěstí, nemusí to prý být

vidět ještě dva, možná i tři měsíce.“

„Na čem to záleží?“

„Na mně. Nesmím moc ztloustnout a už od teď mi musíš každý den pořádně utahovat tkanice na živůtku.“

„To je nesmysl!“ vykřikl. „Bude se ti špatně dýchat a on by se mohl zadusit.“ „Proč myslíš, že to bude on?“ usmála se.

„Nemyslím. Doufám. A vlastně to je jedno. Co je ti?“

Irmengarda náhle zbledla jako stěna a rychle se posadila na lůžko. „To nic,“ řekla matně. „Není to prvně. A prý to k tomu patří.“

Spěšně jí povolil šaty, uložil ji a opatrně k ní přilehl.

„Vidíš to,“ zašeptal, zatímco jeho ruka zabloudila pod tak příhodně rozepjatý živůtek. „Nikdy tě nebudu utahovat. Spíš naopak. Něco už vymyslíme.“

Vzdychla, jak nevolnost zvolna odcházela a tělo bezděky začalo odpovídat dotyku laskající dlaně. „To říkáš pořád,“ hlesla. „A ještě jsi nevymyslel nic.“

„Ticho,“ zašeptal a s bezděčnou dychtivostí přilnul blíž. „Ticho teď. Už je ti líp>„

„Vůbec nic mi už není,“ vydechla.

Hlasy nadlouho odumřely. Cítil se zahanben za ten čin lásky, který si určitě měl odepřít, a zůstal ležet s tváří ukrytou na jejím rameni. Nedokázal se na ni ani podívat.

„Vymyslel jsem, že se vezmeme, a taky jsme se vzali,“ ozval se zdušeně. „Ale tobě se to tak možná nelibí.“

„Líbí. Takhle ano.“ Vjela mu rukou do vlasů a obrátila k sobě jeho tvář. „Ale to přece není všechno!“ dodala přísně.

„Vůbec ne,“ usmál se. „Zdaleka to není všechno, ale bojím se tě přesvědčovat víc.“

Přivřela oči v závrati a Heřmanovi se zdálo, že v nich čte tichý souhlas. Snad bychom neměli tak často, pomyslela si s tichým úlekem a otevřela dokořán oči, aby zarazila či aspoň zpomalila ten nekonečný pád. Nedokázala si vzpomenout, co je na jeho konci. Jako by ji všechna ta divá blaženost protkla poprvé.

„Zažeň mě, lásko,“ poprosil ji. „Nemohu tě opustit, dokud přede mnou neuzamkneš ráj.“

Něžně ho odstrčila a stulila se do klubíčka. Přetáhl přes ni přikrývku a posadil se. „Tak mluv a vyčiri mi. Ale pořádně.“

„Tak my jsme se vzali,“ řekla s posměchem, „v chrámu, v bílém a

s družičkami a s požehnáním rodičů. Otcové mezi sebou vyjednali věno a tvůj král byl tak laskav, že slíbil přijít dítěti za kmotra. Je to tak? Tohle sis vymyslel znamenitě.“

Zasáhla. Tajný sňatek v zastrčené kapli, u něhož okolkoval jenom Guillamne cle Machaut, aby mu svou přítomností dodal zdání legálnosti, určitě nebyl to, co si představoval pro svou lásku. Ale nebylo zbyti. Jednání s příbuznými budou víc než složitá a zakrátko by už nevěstu při obřadu provázela hanba. To nemohl připustit.

„Netrap mě,“ požádal ji. „Tohle se všechno srovná. Přece nezůstaneš natrvalo v táboře.“

„Se srovná!“ ušklíbla se. „Se srovnává už nějak dlouho, nezdá se ti? Přece musíme něco udělat! To dítě nezadržím. A ve stahu?“

„Já vím, já vím,“ přerušil ji rychle. „Ale říkala jsi, že je ještě čas. Ne, nechci odkládat vůbec nic. Ale chci tě mít tady, dokud to ještě je možné. Uvědomila sis, že pak se nebudeme vídat den co den? A možná vůbec ne moc často? Já královskou službu opustit nemohu.“

„Spíš nechceš,“ popíchla ho.

Podíval se na ni se smutkem. „Ty bys to chtěla?“

„Ze všeho nejvíc na světě!“ vykřikla, ale když si všimla jeho tváře, honem se opravila: „Ze všeho nejvíc na světě toužím, abys ty byl šťastný. A nikdy nechci, abys byl nešťatný se mnou. To bys byl, kdybych ti chtěla násilím přistřihnout křídla. Musíš mi věřit. Nemyslíš, že bys stěží našel ženu, která by kvůli tobě udělala to, co já~“

Vzal její ruku a přilichotil k ní svou tvář. „Taková druhá není. Nejen proto.

-194- i -195

Prostě vnbec ne. A neznám šťastnějšího muže, než jsem já Udělám pro tebe všechno na světě.“

„Ale co je to všechno?“ vykřikla pobouřeně.

Chtěl odpovědět, ale najednou mu to přišlo k smíchu. Pozorovala ho s přísně staženýrn obočím. Ano, tohle se říkalo i o českém králi. Občas vybuchne smíchy, kdys k tomu není vůbec žádný viditelný důvod. Jenom tak, jak ho něco napadne. Heřinam vzal příliš doslova svou touhu podobat se mu. Tak do důsledků to zrovna nemuselo být.

„Já nevím,; přiznal se. „Namouduši nevím. A nemrač se, nechci ti lhát. Přísahám, že se vynasnažím být už zodpovědný, ale nesmíš mě od všeho zrazovat. Nechtěla jsi, abych tě prozradil Machautovi nebo

Gertrudě. Machaut tě poznal sám a je jen otázka času, kdy tě objeví i král. Či jsem tě měl někam unést, aby nevěděli, a stát se třeba sedlákem?“

„To bys neuměl,“ řekla nevrle.

Vzal ji za ruce a zlíbal je. „Zatím mě napadla jediná možnost, a ta se mi vůbec nelíbí.“

Tázavě se na něj podívala.

„Odvézt tě domů. Do Čech, k mému otci. To bychom pak spolu skoro vůbec nebyli. Ale bojím se, že nic lepšího už nevymyslim.“

„A tvůj otec mě přijme?“ zeptala se.

„Jak to mám vědět? Ale mohu doufat. Věřím, že ano, má mě rád.“ „A co mu řekneš, kdo jsem?“

Zarnračil se. „To je právě to.“ Zvedl hlavu. „Prostě potřebujeme nejen Machauta, ale také Gertrudu a hlavně krále. Anebo si vymysli ty něco lepšího.“

Taky nic nevymyslela. Dny v táboře plynuly a vojáci trochu zmateně pozorovali mladou paní. Na tvář Irmengardy ďAspremont se pamatovali jen matně, občas si někdo nejvyš vybavil tu nádhernou záplavu dlouhých vlasů, ale podoba, kterou občas zahlédli pod závojem, byla povědomá a nápadná. Přesto, nebýt toho, že současně zmizel malý Imrich, asi by nikoho nenapadlo nic tak nesmyslného. Pan z Miličína byl přece urozený muž a jeho choť docela jistě vypadala jako dáma. Nikdo z nich nechtěl vzbudit pánův posměch či dokonce hněv. Odvážil se až panoš.

„Kampak se poděl Imrich?“ zeptal se jakoby nic.

Na tuhle otázku už Heřman čekal dlouho. „Našel svůj domov,“ řekl vážně. „Už tam zůstane.“

Pravda, i to bylo možné. Jezdili krajem, kde se k nim Imrich nejspíš připojil. Domovy široko daleko dávno přestaly být útočištěm komukoli, ale Arnold si nepřipustil pochybnost. Ostatně jakékoli jiné dohady byly očividně nesmyslné. Pan z Miličína byl přední šlechtic českého krále a dozajista nepotřeboval lhát o sňatku, *kdyby* si do tábora chtěl přivést nějakou holčici. A kdyby se z Imricha nakonec přece jen vyklubala ženská, mohla to být jedině poběhlice, která se předtím spouštěla i s Jáchymem. Špindíra. Docela jistě nic pro pána. Styděl se a byl rád, že rytíř nevidí do jeho myšlenek.

Pan Heřman do nich ovšem viděl a s povděkem přijal skutečnost, že nebezpoečí prozrazení aspoň v jeho vlastním táboře je zažehnáno. I

když mu nijak nezáleželo na tom, co si o jeho mravnosťi myslí jeho vojáci, jakákoli rozverná historka byla

vděčným námětem k povídání a ve spojeneckém ležení vládla poklidná a soudržná nálada, kterou prozatím k potěšení urozených vůdců nerušily šarvátky mezi jednotlivými oddíly. A tak Heřmanovi lidé po večerech klábosili nejen s ostatními královskými, ale i s družinami z Lotrinska, Trevíru či Baru.

K Heřmanovu zděšení k nim přibyli dokonce i vojáci pánů ďAspremont, kteří se na sklonku roku připojili k protimetské alianci. Bratr verdunského biskupa a Ir-mengardin vlastní otec, pan Gobert, přitáhl osobně se svou hotovostí na pomoc českému králi, s nímž v minulosti přece míval takovou nevůli! Pohroma na pohromu.

Navíc se zima přihlásila ranními mrazíky a nakonec i záplavou sněhu. Taktak se dařilo odhazovat závěje kolem zapadajících, promrzlých stanů. Heřman si vyžádal od krále Jana několikadenní volno a přes Irnrengardiny protesty ji naložil do nosítek a v noční tmě vyrazili směrem k Wolkeringen. Králův pěvec lásky Guillaume de Machaut je provázel.

e e 0

0 o e e o e ee ó e

Dobrý křesťan o vánocích neválčí. Také kolem Met na den dva utichly boje docela a s předchozí zuřivostí se po Novém roce neobnovily. Jak také, v torn mrazu! Útočníci i obléhaní se jen pošťuchovali a vzájemně se hlídali. Část hotovosti se dokonce stáhla. Ani Metští nevyjížděni.

Protože s oblevou se dalo očekávat, že nepřátelství, jen znásobené mrazivým vyčkáváním, vypukne v plné síle, Guillaume usoudil, že teď je pravá chvíle uvést Heřmanovu a Irmengardinu při do pořádku. Ostatně bylo načase. Zapírat přicházejícího dědice pánů z Miličína už bylo nemožné.

Král Jan si povolal Heřmana. Vypadal rozjařeně.

„Požádal jsem pana ďAspremont, aby dohlédl na rvou hotovost. Dokud je tenhle mráz, nic velkého se nepřihodí, a kdyby, pan Gobert je zkušený bojovník. Pocítil jsem to na vlastní kůži, když válčil proti mně. Já se na pár dní ztr'atínl (10 Wolkeringen.“

V Heřmanovi hrklo. Marně se snažil porozumět znamením, která mu dával Machaut za královými zády.

„Vy pojedete se mnou, pane z Miličína,“ pokračoval král v

dobrém rozrnam. „Vím, že z nejednoho důvodu nepatříte zrovna k přátelům milého hraběte. A já mám ostatně rád vaši společnost. Paní Gertruda též a nernylím-li se, velice jste ji zanedbával. Na podzim, *když* jsem ji viděl naposledy, si mi stěžovala víc než bolestně.“

Heřman jen zamumlal cosi nesrozumitelného. Nebyl si jist, zda může přiznat, že za poslední měsíc viděl Gertrudu mnohokrát, *kdys* díky délce zimních nocí mu bláznivá noční jízda mezi soumrakem a svítáním umožnila tu a tam vyměnit několik polibků a krátké objetí se zapíranou chotí a vrátit se ještě včas zpátky k obvyklému rannímu útoku.

-196- ~ -197

„Nic jste mi neřekl,“ vyčetl Guillaumovi, když se mu povedlo s ním zůstat o samotě. „To byl *váš* nápad?“

„Ovšem,“ přisvědčil básník hrdě. „Můj. A také paní Gertrudy. Nevím, na co byste chtěl ještě čekat.“

Heřman zavřel oči. „Na zázrak.“

„Záyrak je láska,“ prohlásil Machaut a přeběhl prsty po strunách své loutny. „Nestěžujte si, už vás potkala.“

Zázrak je láska, opakoval si Heřman jako zaklínadlo, když po Janově boku opustil ležení a zamířili k Wolkeringen. Zdálo se mu, že hrabě ďAspremont, prozatímní velitel královské hotovosti, si ho měří podezíravě. Byla v něm malá dušička, když se loučili, ale Irmengardin otec neřekl nic. Prostě se tvářil, jak už bylo jeho zvykem, a vůbec ho nenapadlo, že tentokrát má k tomu dobré důvody.

Jan zastavil koně, když si všiml, že Heřman zaostává. „Copak je tohle, pane z Miličína!“ pokáral ho. „Beru vás s sebou také proto, že vy jediný mi stačíte. A najednou to není pravda. Co je vám?“

„Nic, Vaše Veličenstvo,“ řekl Heřman sklesle a nerad vyrovnal krok.

Také on miloval prudkou jízdu, ale na cíl dnešní cesty, ač se k němu za osamělých nocí hnával tak dychtivě, se dnes netěšil. Zadržet neúprosný krok osudu! Jak? Bujný dětský život rozkvétal dál a ngak nedbal na jeho obavy.

Jsem zbabělec a hlupák, pokáral se a na rty se mu vloudil bezděčný úsměv, když si vybavil její tvář. Její proměněné tělo, ve kterém ožívala jejich láska. Něhu polibků a závrať objetí. A nevděčník, doplnil sebehanobení a najednou z něj obavy spadly, jak se blížili. Ať se stane cokoli, osud byl ke mně vlidný. Nač si stěžuju?

Přemohla ho dychtivost touhy jako kdykoli jindy a pohnal koně k divokému trysku, až se dostal daleko před krále. PřekvapenýJan ho taktak stíhal. Do Gertrudina dvorce vjeli bok po boku. Až dávno po nich, uprostřed večerní hostiny dorazil uštvaný Guillaume de Machaut.

„Zazpívej nám něco, Machaute," vyzval ho Jan, když skončili a Gertrudin sluha odklízel bohatý stůl. „Po dobrém jídle dobrá píseň."Avzal Gertrudu za ruku téměř zamilovaně. Mělo to svou dobrou příčinu. Ve stanech už mrzli dlouho a těšil se na postel. Tu Gertrudinu mohl vychutnávat bez omezení. Nečekala ho v ní žádná mimořádná snaha.

Heřman v děsu zavřel oči, když Machaut sáhl do strun. Hodina pravdy se neúprosně přiblížila.

Také král rozeznal známý akord a netrpělivě Machauta přerušil. „Tuhle ne, Guillaume," řekl a usmál se na Heřmana. „Já sice píseň o krásné Irmengardě miluje, ale slyšel jsem ji už mnohokrát. Pan z Miličína ji nemá rád.°

„Ale tohle je docela nová píseň, Vaše Veličenstvo," prohlásil Machaut hedvábné. „Napsal jsem nový konec. Teprve s ním to je to pravé. Nepochybuje, že Vaše Veličenstvo rozuzlení ocení. Ostatně, pokud pan z Miličína je tak zapřisáhlý nepřítel umění, může se přece na tu chvíli vzdálit."

„Co na to řekneš, Heřmane?" zeptal se Jan laskavě. V Heřmanovi znovu zatrnulo. Takový projev přízně a tak zbytečně! Zanedlouho mě bude oslovovat *kane z Miličína vy* a kdoví, jestli mě vůbec nevyžene ze svých služeb.

Vstal a o krok couvl. „Když Vaše Veličenstvo dovolí," řekl temně, „zůstanu."

„Nene!" vykřikla Gertruda. „Určitě se nehodí, aby se nám tu při té krásné písni někdo mračil. Jen jděte, pane z Miličína. Sem!"A pokynula ke dveiím, za nimiž se skryvala Heřmanova choť.

„Výborně," řekl král se smíchem. Dobře si pamatoval komůrku, odkud tak záhadně zmizela krásná Irmengarda. „To se skvěle hodí. A chcete-li nastavit ke dveřím zvědavé ucho, to je určitě ta pravá místnost k naslouchání."

Heřman, bledý jako stěna, se jen prkenně uklonil a šel. Narazil na ni hned za dveřmi.

„Má drahá!" řekl šeptem. „Drž se. Teď musíme být stateční."

Píseň skončila a zavládlo trapné ticho. Nakonec Jan promluvil a jeho hlas byl jako kus ledu. „Ve vaší písni se praví, pane de Machaut, že tenhle příběh bude předmětem nesčetných soudů lásky. Jakpak jste na to přišel? Ty se přece nezabývají manželstvím, leda by se do příběhu vloudil milenec. Ale o ničem takovém se nezmiňujete - zatím.“ Najednou se rozlítil a praštil pěstí do stolu. „Chci je mít tady okamžitě! Oba!“ zařval.

Irmengarda se rychle pokňžovala a Heřman otevřel dveře. Dva hříšníci v nich stanuli na smrt bledí. Irmengarda klopila oči. Heřman se díval upřeně na krále a snažil se svým pohledem říci všechno.

Jan si je c1tvíli mlčky měřil a pak se obrátil ke Gertrudě. „Kuplířství bylo odjakživa vaším řemeslem,“ řekl řezavě. „To se vám mimořádně povedlo, paní. Blahopřeju vám.“ Obrátil se k mlčícímu páru, probodl je očima a řekl: „Vátn není k čemu.“

Gertruda ~ytněnilá s Machautem polekaný pohled. Bylo to mnohem horší, než se jim zdálo, že to může být. „Vždycky toužím jen působit radost Vašemu Veličenstvu,“ řekla hezky nahlas, aby to bylo slyšet i za dveřmi, kde Mikulášova chůva čekala na narážku. Na ta slova se dveře otevřely a vpustily malého Mikuláše dřív, než se Jan stačil rozlítit ještě víc.

„Tatínku!“ zajásal chlapec a vrhl se k otci.

Byly mu bezmála tři roky a díky vynalézavé péči, která ho c5bklopovala, uměl mž mluvit bez vady. Otcův pňjezd pro něj vždycky znamenal hromadu dárků. Ty už tnu donesli, ale ten nejzajímavější si král vždycky nechával u sebe, aby tnu ho mohl Blát sám.

Jan prudce vstal a chvíli to vypadalo, že dítě odstrčí. Pak si zlým pohledem změřil Gertrudu a zase si sedl. Chlapec nedbal napětí, které rostlo v síni, a vyšlwál~al sc: mu do klína.

„Tohle sis vymyslela výborně,“ řekl Jan už klidněji a Gertrudě se ze srdce svalila celá skála. Nepřátelské vykání ji vyděsilo. Teď se zdálo, že se vznešeným «tcem jejího dítěte bude přece jenom řeč.

Machaut zasáhl. „Přísahám Vašemu Veličenstva, že není ani ten nejmenší clůvo~l k hněv. Nevymyslel jsem si nic. Všechno probíhalo přesně tak, jak jste t<> slyšel v mé písni. Pan Heřman dlouho vůbec nevěděl o přítomnosti své clu>ti... panny... Totiž krásné Innengardy ve svém ležení.“

Machautovo koktání konečně Jana trochu pobavilo. Předal

Mikuláše C:ertrudě, vstal a obrátil se k oběma hříšníkům. „Je mi to líto, že jste tak ztloustla, krásná paní," řekl hrubě. „Ubírá váru to půvabu."

-198- (-199

Heřman zbledl pokud možno ještě víc. Irmengarda se rozplakala a vrhla se před králem na kolena.

„Vina je jenom na mně, Vaše Veličenstvo!"vykřikla v slzách. „Celý rok o mně Heřman neměl tušení. Ani paní Gertruda a dokonce už ne pan de Machaut. A ani to dítě není Heňnanova vina. On nechtěl. Já jsem za ním přišla sama od sebe."

„Ne, tak to není," ozval se Heřman vzrušeně. „To já, když jsem zjistil, že je to ona, proti její vůli..."

Položila mu hebkou ruku na rty. „Mlč," řekla. „Nelži svému králi. To je hřích." Král se na ně dlouho mlčky díval. Jiný by Irmengardino přiznání nazval nestoudností, on pocítil bezděčný obdiv k její odvaze. „Ze všeho jsem vyrozuměl, že jste manželé „ řekl tiše. Jeho hlas pořád ještě nezněl vlídně, ale už nebyl zlý. „Odejděte tedy na lože. Je pozdě. Tam," pokynul k Irmengardině komůrce. „Dej uložit chlapce, Gertrudo, a pak se vrať. Ty zůstaň, Machaute."

Ještě nebylo nic zachráněno, ale nejhůř to už nevypadalo. Machaut se tiše probíral strunami své loutny, zatímco mlčky čekali. Gertruda se objevila obratem.

„Vždycky jsi byla mazaná," uvítal ji Jan bezohledně. „A taky zbabělá. Teď jsi mě překvapila. Ten úskok s Mikulášem ti samozřejmě vyšel. Pojď sem."

Váhavě se pňbližila. Jan vzal její ruku a políbil ji.

„Díky. Víš stejně dobře jako já, jak jsem prchlivý a že mě často mrzí, když to nemůžu vzít zpět. A to většinou nemůžu, jsem král, ne šašek. Potupili mě. Mám odpustit? Ale Irrnengarda má i otce. Nevím, jestli jejich sňatek může být platný bez jeho souhlasu."

„Ty myslíš, že ho nedá?" zeptala se váhavě. „°Ted!"

„Nevím. Pan Gobert nepatří k mým blízkým přátelům a nemohu na něj vyvíjet žádný nátlak. A to ještě nemluvím o hraběti tle Bar, který se určitě rozzuří."

„Hrabě tle Bar získal naději na ruku vaší dcery pro svého syna, Vaše Veličenstvo," odvážil se konečně Guillaume tle Machaut. „Pan Gobert se krásné Irmengardy dávno zřekl. Domnívám se, že za těchto okolností je jeho souhlas zbytečný. Ostatně není třeba, aby kdokoli z

nich něco věděl. Dá-li Vaše Veličenstvo svůj laskavý souhlas, pan Heňnan odveze svou choť ke svému otci do Českého království.“

„To mám projevit souhlas s únosem neteře verdunského biskupa?“ zeptal se Jan přemítavě. „Abych řekl pravdu, cítím se vinen s nimi.“

„Copak jsi něco věděl?“ vykňkla Gertruda. „Vinna se nemohu cítit ani já a stalo se to v mém domě. Hledali jsme ji poctivě a dlouho. Heřman si dokonce málem sáhl na život. Pan tle Machaut ji objevil až na podzim po půldruhém roce v jeho táboře. Budu upřímná do krajnosti. Když mi to přijel říci, byla jsem ráda. Ta dívka je mimořádně statečná. A okouzlující.“

Jan se bezděky usmál, jak se mu vynoňla oblíbená představa. Vdaná!

Jenže Heřman mu byl stejně blízký jako jeho otcovský přítel Jindřich z Lipé. Na Heřmana se zase díval spíš jako na syna. A jestli někdy v minulosti míval úmysly s královnou vdovou, tak jen do té doby, dokud ji pokládal za ženu světa a Jindřicha jen za jednoho z jejích milenců. Když zjistil, jak to s nimi je, už ne. A Irmengarda byla nevinná.

„Snad později,“ řekl bezděky nahlas.

„Okouzlující je pořád!“ vybuchla Gertruda. „Jak můžeš líci, že jí to dítě nesluší?“

„Sluší jí,“ usmál se spokojen, že skrytý tok jeho myšlenek neodhalila ani Gertruda, zvyklá v nich číst. A zejména v těch rozveřných, jako byla tahle. Bývala jejich společnicí a častým původcem. „Pojď spát,“ řekl a vstal s rukou ovinutou kolem jejích boků. „A ty, Machaute, jdi uklidnit ty hříšníky.“

„°heď?“ zeptal se Guillaume překvapeně. „Okamžitě. Bude jen spravedlivé, když je vyrušíš.“

Pan Gobert ďAspremont zarazil koně před Gertrudiným sídlem a dal se ohlásit se zamračenou tváří.

„Chci mluvit se svou dcerou,° štěkl, sotva ho Gertruda přijala. Chvíli se na něj nepohnutě dívala. Tak Jan porušil svůj slib! Vlastně žádný slib nedal, uvědomila si, zapřít ji nemohu. „Prosím. Hned ji zavolám,“ řekla odevzdaně.

Pan Gobert vůbec nepřijížděl s vědomím českého krále. Raději ujel dřív, než se s ním setkal, sotva se dověděl tu novinu. Z těch, kteří kdysi hledali krásnou Irmengardu, ji kdosi zahlédl v blízkostí

Wolkeringen. A nemlčel. K panu ďAspremont se to doneslo takovou oklikou, že si chtěl pravdu ověřit clř-ív, než vznese obvinění. Proti komu? Snad proti téhle paní pod ochranou českého kr._le? Či dokonce proti němu samému? Innengarda vstoupila s bledým úscněvetn. „Tatínku!“ řekla tiše.

Pan Gobert se na ni chytli mlčky díval. Měl bych se ovládnout, pomyslel si. Má jediná dcera. Měl bych se dovědět, co se vlastně stalo, vždyt' nerozumím ničemu. Jestli byla celou dobu tady... Ale nebyla. Docela určitě nebyla, biskupovi (iclé tenkrát přece prohledali každý kout, a nejednou. Mám jí klnout? Ptát se? Nebo ji... obejmout? Užuž se chystal zjihnout a pokročil k ní. Také Innengarda udělala k němu ImW ek, ale při totn pohybu se zavlnil řasnatý šat a odhalil ustrnulému otci její tajemství. Gobert jen lapl po dechu a cítil, jak se mu ve spáncích divoce rozbušila krev.

„Ty děvko, děvko!“zachroptěl. „Ty nestydatá poběhlice! Ty...“

K jeho tížasu se najednou vedle ní, kcle se vzal, tu se vzal, objevil paa Hei-tnan z Miličína, ten mladý drzoun, kterého si český král kdovíproč tak ol~líl>il, ochranitelsky objal dceru pana Goberta a vykňkl zlostně: „Mlčte, pane! A opustac tenhle dům, nebo vás vyhodím. Má choť s vámi nemá co mluvit, clukucl sc= jí neomluvíte.“

„Heřmane!“ vzlykla Irmengarda bezmocně.

Pan ďAspremont se na ně chvíli díval, pak se otočil a se sprostou na<lávkon za sebou práskl dveřmi. Ještě zvenku slyšeli jeho kletby, když odjížděl.

„Musíš být statečná,“ zašeptal Heřman a políbil ItTnengarclu na čelo. „Zavolám paní Gertrudu, já se rychle vrátím do tábora. Ani jsem králi neřekl, že o<Ijíždím. Teď se to ovšem doví. Musím tam být dřív.“

„Cestou se utkáte,“vzlykla Innengarda. „Prosím tě! Je to můj otec.“ „Mám to na paměti. Ale ani on tě nesiní urážet.“

- 200 - ~ - 201

Podívala se na něj uslzenýma očima. „Vždyť má pravdu,“ hlesla. „To, co jsem udělala..,“

„Mlč.“ Umlčel ji novým polibkem, tentokrát na rty. Jsi moje žena, poslechni mě. To jsi přece slibovala v té kapli před kněžem. Když řeknu já, že jsem tě svedl proti tvé vrtli, tak to platí. Rozumíš?“

„Rozmním. Ale přesto to není pravda.“

Znovu ji políbil na protestující ústa. „Už ani slovo o tom. A neboj

se. Všechno je vyřešeno, teď už se nic horšího nemůže stát.“

Nasedl na koně a vyjel, sledován jen svým panošem, který si konečně začal užasle skládat všechno dohromady. Kdo je to paní z Miličína. A kdy a jak se do jejich ležení dostala.

Heňnanovi se sice podařilo se před Irmengardou tvářit odhodlaně a rozhodně, ale dobře věděl, že to nejhorší lze teprve očekávat. Znal zkratky, byl skvělý jezdec a podařilo se mu dostat se před pana Goberta. Chtěl s králem mluvit dřív než on.

„Pan ďAspremont mluvil s Irmengardou,“ řekl udýchaně Guillaumovi de Machaut. „Neudržel jsem se, když jí sprostě spílal. Král ovšem nemohl předvídat, že tam právě budu. Ale tím hůř, kdyby se setkali beze mne.“

„Počkejte,“ zarazil ho Machaut. „Jak předvídat? A jak se pan Gobert vůbec dověděl o Irmengardě?“

„Nejspíš od Jeho Veličenstva.“

Machaut se zamračil. „Vyloučeno. Nehnul jsem se od něho už řadu dní. S panem ď Aspremont neztratil ani slovo. To myslíťe, že ten zuřivec by čekal týden a pak si teprve jel vylít vztek?“

Heřman vzdychl. „Na tom už nezáleží, jak se to dověděl. Podstatné je, že to ví, a paní Gertruda si ji netroufala zapřít. Nejspíš si také myslela, že ho poslat král.“ „Počkejte tady,“ řekl Machaut rychle. „Odlákám Jeho Veličenstvo, aby ho pan Gobert nezastihl dřív.“

Král přišel. Vypadal znepokojeně. „Takže nezbývá než přiznat barvu, Heřmane,“ řekl, když si zalezli do závětří mezi stany. „Ostatně si myslím, že je určitě lepší domluvit se s otcem, než prchnout na zapřenou. Už kvůli věnu.“

Heřman sykl. „Vaše Veličenstvo!“

„Já vím, já vím,“ přerušil ho král. „Vaše láska je prosta tak nízkých pohnutek. Ale časem přijdete na to, že i to je důležité a ItTnengarda je jediná dcera. Dědička. Doufám, že jste panu ďAspremont neřekl nic neuváženého.“

„Neřekl jsem mu skoro nic,“ řekl Heňnan ke královu ulehčení, které ale trvalo jen vteřinu. „Vyhodil jsem ho.“

„Cože!?“ „Vy byste připustil, aby ve vaší přítomnosti kdokoli jakékoli ženě řekl, že...“ Zarazil se. „Ne, nebudu to opakovat.“

„Dovedu si to představit,“ řekl král přemyšlivě. „Na vaší choti je už znát, že, řekněme, nejmíň půl roku není nevinná.“

„Tím spíš!“vykřikl Heřman. „Ona je má žena, moje láska, matka

mého dítěte, rozumíte? Ani její otec, ani on nesmí...“

„Dost,“ přerušil ho král. „Budete se muset omluvit.“ „Nikdy!“

Jan se na něj shovívavě podíval. Můj kohoutku, jak ti rozumím! Jenomže něco prostě nejde. Otec je otec. Ty jednou budeš taky. A brzy, jak to vypadá.

„Co jsem vám řekl, platí. Pojdte se mnou. Nechci, abyste se setkali sami dva.“ Pan ďAspremont vtrhl do královského stanu a ztuhl, když tam spatřil Heňnana. Při pouhém pohledu se začal třást vzteky.

„Pane hrabě,“ řekl král klidně. „Pan z Miličína mi řekl, co se stalo. Nejsem tomu rád, ale snad mohu posloužit za prostředníka. Já sám jsem se o tom, kde je vaše dcera, dověděl až nedávno. Můžu vátu na to složit přísahu. Ale vy byste v klidu měl vyslechnout, jak se všechno stalo.“

„Já jsem ji svedl,“ vložil se do toho Heřman k Janovu zděšení. „Znásilnil jsem ji, když jsem ji potkal, a...“

„Dost!“zahřměl zneuctěný otec. „A ona se asi bránila, ne? Viděl jsem dneska. Děvka je to.“

Král Jan odevzdaně pokrčil rameny a stáhl se.

„Pane hrabě ďAspremont,“ řekl Heřman ovládnutě, „odvoláte-li, co jste řekl o ní, kleknu před vámi a odprosím vás. Veřejně, přejete-li si. Přijmu jakýkoli váš soud a vaše rozhodnutí. Je-li ve vás otcovský cit, měl byste vítat, že Irmengarda našla ochránce. Je přirozené, že po otci chrání ženu i paže manžela. Jeho Veličenstvo vám dosvědčí, z jakého jsem rodu. Prosím vás, abyste našemu sr5atktt požehnal.“

Cože?! Taková drzost! „Darebáku,“ zasyčel Gobert. „Má dcera je děvka a já,ji nechci znát.“

„°To slovo ti vrazím zpátky do chřtánu!° zarval Heňnan a skočil po něrn.

Jan je odtrhl. „Pánové, jste snad rytíři,“ řekl suše a probodl Heřmana zlostným pohledem. „Nedovolím, abyste se rvali jako podomci. Smiřte se, nebo rozhodněte svou při, jak se sluší. Vám, pane z Miličína, kladu na srdce, že pan Gobert je otec paní Irmengardy. A vám, pane Goberte, že Heřman je její muž. A otec vašeho vnuka.“

„Nikdy!“ zachroptěl Gobert. „Nikdy nechci vidět toho parchanta!“

Heňnan zesinal. „Nesmím vás zabít,“ procedil mezi zuby. „Musel jsem m piísairat své choti, která vás miluje. I když není vaše dcera. Aui já nejsem váš zet:. K aí ani ke mně nemáte žádné právo. Sbohem.°

Gobert ho strhl zpátky. „Řekl jsem o ní, že je poběhlice!“ vykřikl.

„Stojím si za tírn a opakuju to. Vaše dítě je parchant, kterého si pořídila dobrovolně a z vilnosti. A jestli mi míníte odporovat, tak o tom, kdo z nás má pravdu, rozhodne boží suucl. Rekl jste, že nejsem její otec. Dobrá, nejsem. Nemusíte mít tedy zát>rany.“

Heňnan se podíval na krále a srdce v něrn kamenělo. „Dohře, piijúnám,“ ~<rhnčel temně.

„Nejsem přívrženec božích soudů,“ zasáhl Jan. „Často jsem se i já bil jn-o svou čest, ale jen do prnú krve. Souhlasíte?“ obrátil se ke Gobertovi.

„Ne. Jen jeden z nás odejde z kolbiště živý. Dřív nepřestaneme.“

„Tak, synu,“ řekl Jan po hlučném odchodu pana ďAsprerru~nt. „(:ol>ert je vynikající bojovník. Přeje si, abys zapomněl, že je Irmengardin otec, a já ti to raclírn též. Ten slib tě nezavazuje. Nechtěl bych vidét mrtvého zrovna tebe. Musíš clu boje od začátku vložit všechno své umění, a i tak to tnožná nelxtde stačit. Podaií-li se ti

- 202 - ~ - 203

ho šťastně srazit, můžeš ho ušetřit. Ale ne dřív. Ne dřív, než tě sám prohlásí za vítěze.“

Heňnan dlouho mlčel se svěšenou hlavou. „Pojedu se s ní rozloučit,“ řekl pak jenom.

„Blázne!“ vykřikl král. „Chceš se dát dobrovolně zabít?“

„Nechci.“ Heřman se na něj podíval jako z velké dálky a bolestně se usmál. „Ale Vaše Veličenstvo ví, že boží soud musí rozhodnout ve prospěch toho, kdo má pravdu.“

„A má ji snad on?“

„Nesmí ji mít,“ řekl Heřman zoufale. „Ale já jsem lhal s plným vědomím toho, co říkám. Neznásilnil jsem ji. A lhal jsem zbytečně. On tomu stejně nevěií.“

Soud boží

Boží soud! Vojsko tu zprávu přijalo s nadšením. V nudě vlažného obléhání sliboval rytířský zápas zpestřit vlekoucí se dny. Velká událost to byla kdykoli, natož teď a tady.

Zbrojnoši s chuti tahali klády a budovali arénu pro smrtonosný boj. Navíc ještě dodávala rytířskému zápolení dráždivý přídech šeptaná pověst o skandálním pozadí sňatku pana z Miličína, který měl

v boji na život a na smrt nastoupit proti vlastnímu otci své choti. Díky Machautově věhlasu znal kdekdo píseň o krásné Irmengardě. Přijde se podívat?

Tribuna, kterou stloukli v rozměrech při turnajích nevídaných, byla nabitá, až silné trámy praskaly. A kolem hrazení hlava na hlavě hodiny předem. Zmeškat vzácnou podívanou nechtěl nikdo. Dokonce v hustém zástupu z hradeb přihlíželi také Metští, jak zavládlo nevyhlášené příměří. Nikdo ten den nevypustil šíp na té, ani na druhé straně.

Na tribuně uprostřed, na čestném místě, zasedl český král, vedle něj hrabě de Bar. Za nimi s panem de Machaut dvě zahalené *ženy.* Byla to *ana?* Nikdo netušil. Nakonec se dostavil ještě lotrinský vévoda a vsunul se mezi krále a Burského.

„Ještě jsem se pokusil o smír, jak sis přál," řekl tiše Janovi. „Marně."

Janovou napjatou tváří se mihl úsměv. „To máš štěstí. Kdyby se ti to podařilo, tihle všichni by tě roztrhali. Ale jeden z těch dvou má smůlu. Doufám, že..." Zrnlkl a podíval se kose na biskupa.

Irmengarda za jejich zády tiše vzlykla. Biskup Jindřich ďAspenrront ji zaslechl a jen se toporně narovnal. Díval se upřeně před sebe, jakoby neteř, kterou kdysi miloval, prostě nebyla. Burský se tvářil smířlivěji. Dobře věděl, že lr~nengardina zrada byla výhrou jeho rodiny. Být tchánem dcery českého krále už něco Tr~amenalo. Mladý muž dole na kolbišti budil jeho sympatie už proto, že si s Aspremontem jako praví dobří sousedé často překáželi. I když občas, jako právě teď, je svedly společné zájmy do jednoho tábora.

Naděje na trvalý smír zmizela s překaženým sňatkem dědiců obou rodů. A bylo jisté, že bez Goberta by biskup zdaleka nebyt tak nebezpečný. Eduard de Bar měl prostě všechny důvody přát vítězství Heřmanovi z Miličína.

S Innengardou to bylo jiné. Ta probouzela jeho upřímný vztek, který občas dal najevo nevraživým ohlédnutím. Machaut ji s královským svolením přinutil usednout a on i Gertmda stáli nad ní jako věrná stráž.

Gertruda se k ní naklonila. „Neměla jste sem chodit," zašeptala starostlivě. Iurnengar-da kývla. „Neměla. Musím," zajíkla se. „Jinde bych zešílela. Tady taky, já vím."

„Netrapte se. Ještě může všechno dobře skončit." „To by Heňnan

musel zvítězit.“

„Zvítězí. Uvidíte.“ „Ne.“

Innengarda zavrtěla hlavou a zoufale se rozplakala. Machaut k ní přiklekl. „Jak to můžete vědět? Proboha neplačte! Pan z Miličína je skvělý bojovník.“

Jan slyšel hlasy za sebou, ale ani se neohlédl, ač by dal nevímco za to, kdyby rozuměl, co si tam šeptají. Ale vystupoval zde v roli nestranného přísedícího. Soudce byl vysoko nad ním. Málokdy byl tak rozechvěn, když nastupoval sám k boji. Ve vzduchu viselo neštěstí. Cítil s Irrnengardou, která, stejně jako on, věděla...

„Otec taky,“ vzlykla. „Tisíckrát zkušenější. A hájí spravedlivou věc.“ „To je nesmysl,“ okřikla ji Gertruda. „Tohle si nesmíte myslet.“

„Ale já to vím.“ Otřela si slzy a obrátila k ní zoufalou bledou tvář. „To já sama,“ řekla. „Nelhala jsem. Já sama jsem k němu přišla. Nevěděl nic, spal. A pak...“ Gertruda ji k sobě přitiskla. „Mlčte, děvenko. Nedrásejte se. Bůh je Láska. Rozumí

milujícím. Kolikrát i mně odpustil, a horší věci, než je spalující, čistá touha.“

„Ale on lhal,“ stála Irmengarda na svém. „Lhal, když vzal všechnu vinu na sebe. Byla moje. A Bůh, který odpouští lásku, jistě neodpouští lež. O tu jde při božím soudu.“

Gertruda se podívala na Machauta a vzala Ir-mengardu za ruku. „Pojďte odtud,“ řekla rozhodně. „Myslete na dítě.“

„Doprovodím vás.“

Machaut by nevímco dal za tu podívanou, ale příkaz Gertrudina pohledu byl nesmlouvavý. Podepřel Irmengardu z druhé strany a opustili královskou lóži. Daleko se nedostali. Hlediště bylo zaplněné, že by neproklouzla ani myš.

„Zpátky ,“ pňkázala Gertruda rozčileně. „Panebože! Ještě by v té tlačenici mohla potratit. Ze jsem jí to nerozmluvila dřív! Ale vypadala klidná.“

Machaut jim mlčky razil cestu zpět. Strážný u královské lóže si všiml jejich potíží a přispěchal jim na pomoc.

„Já už nemůžu potratit,“ zašeptala Irmengarda. Gertruda se na ni překvapeně podívala. Tvář, ještě před chvíli ztrhaná, ted vypadala klidně a cosi jako blažený úsměv se zastavilo na bledých rtech.

„Cože?“ „Nemůžu,“ opakovala. ; Jeho dítě se narodí.“

Gertrudě vyschlo v ústech. Snad ne teď a tady?! „Máte bolesti?“

zeptala se opatrně.

Irmengarda překvapeně vzhlédla. „Ne, vůbec ne. Jen se mi připomněl, jak je divoký. A žije. Podejte mi ruku.“

Gertruda jí vyhověla. Irmengarda vedla její dlai5 pod pláštěm po svém těle.

Skutečně, dětská nožka kdesi uvnitř bila divoce na poplach. Gertruda, krom svého vlastního, neměla s dětmi vůbec žádné zkušenosti a zaboha si nedokázala vzpomenout na příznaky posledních měsíců. Jakpak to bylo těsně předtím, než se narodil Mikuláš? Taky tak kopal? Samozřejmě.

Vyděsila se. Cože to řekla? Někdy zjara. Ale Imengarda je tak nevinná, až je to k pláči. A nezkušená. Neví nic. A měsíc sem nebo tarn, to nezasvěcený špatně pozná. Panebože! Já jsem rodila slušně doma v posteli a kolem mě se točil lékař a dvě porodnÍ báby. I tak to vypadalo; že mají plné ruce práce. Starala jsem se jenom o sebe a ani jsem si nevšimla, co dělají. Co si tu počnu! Mezi všemi těmi chlapy já sama! Přece ji nemohu opustit. Ale moc jí nepornůžu, *kdyby* bylo zle. Ani nepoznám, až to začne.

Copak je jaro? Několik měsíců je čas, okřikla se. To jí snad řekl někdo, kdo se *vycná.* Panebože, ať už dole začnou a máme to za sebou!

„Opravdu vás nic neboli?“ zeptala se váhavě.

„Vůbec nic. Jenom srdce.° Z Irmengardiny tváře se blaženost vytratila tak rychle, jak se na ní zjevila. „Ale to není bolest, to je hrůza.“

Jen aby. Gertruda si setřela pot s čela a podívala se na Machauta. Nechápe nic. Bodejť by, mužský. A svobodný. Možná nás ani neposlouchal, je celý šťastný, že se nám nepovedlo odejít. Třeba se mýlím. Kéž se mýlím! Pryč odtud se nedostamerne.

Soupeři se objevili každý na své straně kolbiště. Chlapi v hledišti naráz ztichli. Jan vstal.

„Naposledy vás vyzývárn,“vykřikl. „Ve jménu bOŽÍITI, smiřte se! Má-li vyzvaný co říci na svou omluvu, ať tak učiní bez prodlení.“

Nesouhlasné tnručení málem pohltilo závěr jeho slov. Pan Heiman popojel kupředu na neklidně tančícím koni a nadzvedl hledí.

„Přísaháru, pane ďAspremont,“ řekl jasným, klidným hlasem, „že jsem svou choť, vaši dceru, z rukou božích přijal čistou.“

Gobert odpověděl jediným slovem. Zahňnělo nečekanou silou, že

ho bylo *slyšet* v nejvzdálenějším koutě a možná až na hradbách Met.

„Lžeš!“ Nato ol>a s hlučným třesknutím sklapli hledí a rozjeli se <lo svých stran. Královský hlas se znovu zvučně rozlehl. „UčirSme tedy božímu pI'ávll z~t(lusl. Začněte.“A usedl.

Vzdech úlevy proběhl hledištěm. To tak, přijít o takovou po<lívaaou. Jakátnk omluva.

Rytíři se rozjeli proti sobě. Štíty zaduněly. Koně se řítili k ohrazení, k<lc: na bojovníky čekaly nové dřevce. Rychlá otočka a nový náraz. Irmengarda zaJanovýrni zády tiše vzlykala. Slyšel Gertrudin útěšný hlas. Machaut se postavil rumwu za královu křeslo a dychtivě sledoval průběh zápasu. Rty se mu němě pohybovaly,,jak se na nich rodila slova nové písně.

Pň páté srážce vyletěl ze sedla pan ďAspremont a tvrdě dopadl na zdupaný sníh. Heřman se zastavil a s podivem se zadíval na sraženého soupeře. Boží suu<l, pomyslel si zmateně. Tam jsem přece teď měl ležet já. Já! Irlnengarda rni v slzách vyčetla, že jsem Lhal. Má pravdu, lhal jsem. Ale copak jsem mohl nelhat?

- 206 - 1 _ 2m

Teď mohl dojet k padlému a bít se s koně proti opěšalému. Irmengardin otec už stál na vratkých nohou a v rukou třímal vytasený meč, připraven, že soupeř využije svého práu'a. Ale Heřman se otočil zády a dojel k bariéře. Tam zůstal stát a čekal, až pacholci chytí koně a vysadí otřeseného rytíře zpátky do sedla.

Gobert se vzpamatoval. Jakmile byl v sedle, vrátila se mu neumdlévající síla. Srážka byla strašlivá. Rytíři zapření do svých štítů stáli nehnutě jako přibití. V hlubokém tichu bylo slyšet jen praskot ohýbajících se dřevců. Nakonec se zlomil ten Gobertův. Zase se rozjeli.

Heřman se opíral takovou silou, že zakolísal, když se míjeli a jak se znovu usazoval v sedle, s hrůzou pocítil, jak kůň pod ním klopýtl. Trhl uzdou, ale uvolněné sedlo se začalo svážet ke straně. Heřman byl skvělý jezdec, ale těžká zbroj mu nedovolila se udržet. Sedlo ho strhlo. Osvobozený kůň, zbavený nerovnoměrně rozložené váhy, odkulhal k hrazení.

Pacholci ho chytli bez nesnází a horečně znovu nahodili ztracené sedlo. Heřman se zamračil. Kdoví, jak ho připevní v tom spěchu. A to, jak prve kůň klopýtl...

V té chvíli si uvědomil marnost takové starosti a rychle sáhl po

meči. Pan ďAspremont nemínil dát mu tutéž příležitost, jaké se jemu před chvílí dostalo. Ne. Obrátil koně a hnal se přímo na něj s mečem.

Bylo to jeho právo. Právo vítězícího, kterého Heřman nevyužil. Meč, při pádu nešťastně zaklíněný, uvízl v pochvě. Snad by ho dokázal vytáhnout, mít čas. Ale ten mu soupeř nedopřál.

Konec, blesklo mu hlavou. To je konec. Utéci? Nelze. Ne tady, před ní a před králem. Spustil ruce a zůstal nehybně stát s pozdviženou tváří v očekávání své smrti. Hledištěm to zahučelo, když rána dopadla, a nespokojený řev mnohých hlasů

přehlušil jediný, ostrý výkřik. Irmengarda se jako šílená dralа královskou lóží na kolbiště, bez ohledu na slušný mrav i povinnou úctu k majestátu. Klopýtavě se rozběhla k ležícímu a upadla. Odplazila se kousek dál, natáhla ruku a když dosáhla k Heřmanovi, zůstala ležet s prsty křečovitě sevřenými kolem jeho zápěstí. Krvavé výběžky zpod jeho těla sákly sněhem až k **nl.**

Machaut vtrhl za ní do arény a začal shánět zbrojnoše s nosítky. Vítěze, který se u hrazení zvolna odstrojoval, si nikdo nevšímal.

Král sestoupil do arény a zůstal stát nad padlým. Gobert se přiblížil. „Tohle jsem nechtěl," řekl. „Chtěl jsem ho jenom postrašit. Mohl přece uhnout. Myslel jsem, že uteče a zostudí se. Aby ona pochopila, že... Proč se nechtěl zachránit?"

„Asi nemohl."

Jan stěží potlačoval pohnutí. Snažil se představit, co by dělal sám na Heřmanově místě. Asi totéž. „Sám jsem ho učil rytířství," řekl temně. „Rytíř přijímá svůj osud v rovmétn boji bez námitek. I v nerovném, když je vyModa na straně soupeře."

„Chcete tím říci, že já rytíř nejsem?" vybuchl Gobert.

„Vysvětlete si to, jak vám libo," řekl Jan chladně. „Stojím si v slovu, přejete-li si. Zabil jste mi mého nejmilejšího pána a ze své dcery jste učinil vdovu. Zbytečně. Mladý hrabě de Bar je už zadán jinak a pochybuji, že obnoví svůj slib."

Zbrojnoši s nosítky uvolněnou uličkou zaběhli do stanu, kde všichni královští ranhojiči čekali na poraženého. Plačící Irmengarda se potácela za nimi. Pro otce neměla ani pohled. Machauť ji podpíral.

„Nuže, pane?" ozval se Jan tvrdě. „Trvám na tom, co~sem řekl. Chcete-li, můžeme nastoupit hned. Jste-li unaven, počkám."

„Ne, nejsem unaven." Gobert sledoval pohledem svou dceru a jeho drsné srdce se zachvělo. To všechno přece bylo z lásky k ní. Jen z

lásky. Dokud jsem byl potupený otec, byl jsem v právu. Všichni se mnou cítili. Už nejsem. Porušil jsem pravidla rytířství a právo je teď na straně toho nešťastného chlapce a Irmengardy. Všichni se ode mne odvracejí. Nový boží soud? Nemám naději. I kdyby můj příští soupeř nebyl rytíř tak skvělý, jako český král. „Nejsem unaven, ale jsem už starý a asi nerozumím ničemu. Prosím Boha za odpuštění. Zneužil jsem jeho soudu. Jsem ochoten se vydat vašemu. Ale nebudu se bít zbraní.“

„A čím?“

„Vydám se smrti stejně jako on.“

„To není můj způsob, pane Doberte,“ řekl král s pohrdáním. „Sbohem.“

Zašel do stanu ranhojičů. „Zatím žge,“ oznámil mu jeho Mistr lékařství. 'Je div, že nevypustil duši hned na místě. Mnoho naděje mu nedávám.“

„Žije, slyšíte?“ zaslechl za sebou Gertrudin hlas. „No tak, vzpamatujte se! Je živ! „

Ohlédl se. Gertruda klečela u zhroucené Irmengardy a vytrvale: do ní mluvila, nejspíš proto, aby přehlušila vyřčený ortel lékaře. Z Irmengardiných vytřeštěných očí jakoby se zvolna vytrácel život. Jan se otřásl.

Gertruda k němu zvedla vyčítavé oči. „Samí mužští, i když jsou to ranhojiči,“ řekla nespokojeně. „Přece ji tu nemůžu nechat samotnou. Mám strach, al>y předčasně neporodila. Kdoví, jestli on přežije. Měla by aspoň dítě!“

Jan si vzpomněl na svou sestru, položil Gertrudě mlčky ruku na rameno a odvrátil se. To byla ženská záležitost. Z místa, kde ležel Heřman, se neozval ani sten. Možná už... Vrátil se k němu. V životě už viděl mnoho ran a tahle rnoc dobře nevypadala.

„Meč se zarazil o přilbu a ztratil sílu, jinak by byl vejpůl,“ řekl lékař. „Neuvěřitelné, že vydržela. Podívejte se, Vaše Veličenstvo.“

Kus zprohybaného kovu, který od Heřmana odvrátil okamžitou start, svědčil o bytelné práci zbrojíře. Českého? Ano, tohle tam uměti. Přilby, štíty, meče. A dřevce. Vždycky vydržely víc než jiné. Přestože sám dával přednost umění francouzských a italských kovotepců, užitečnou výstroj, zbroj do lx~je, na které závisel život, si vidycky vozil z Čech.

„Spíš přežije,“ pozměnil nazítří Mistr lékař svůj původní výrok.

„Ale takhle ve stanu, nevím. Nenašel by se v okolí dům? Mrzne pořád a mohlo by to být ještě horší. A přikrývky, aby jich bylo dost, jsou těžké. Trpí docela zbytečně.“

Jan se zasmušil. Všechny domy v okolí Met *byly* vypálené, opuštěné, většin<nt pobořené. O nic příhodnější pro těžce zraněného než stan.

„V Metách,“ řekla z ničeho nic Irrnengar<la. „Teďse přece skoro nebojuje.“

~nR _ I - 209

Jan se na ni podíval s úžasem a potřásl hlavou. „To myslíte, že Mety přijmou vlídně mého rytíře? Potřebuje péči v pohodlném domě a u všech měšťanů mám dhrhy. A krom toho, i kdybys~ ,á byl k tomu ze zvláštních důvodů ochoten, nikdo z mých spojenců kvůli Heřmat- ó nepřeruší obléhání. Má krásná paní, na to není naděje.“

„Přece,“ řekla. Dala si přivést Heřmanova panoše. „Vy přece znáte jméno toho kapce manžela té paní. Znáte i jeho dům, příteli.“

„Jaké paní?“ zakoktal Arnold a podíval se prosebně na krále. Ale ten překvapeně mlčel. Marné a zbytečné zapírání. Ona to přece ví, byla u toho. „Já jsem s ní nebyl,“ zamumlal panoš konečně a odvrátil oči.

Zatím v tichém srozumění všichni o minulosti zachovávali mlčení. Jeho porušení, a zvlášť na tenhle ožehavý Námět, se mu pranic nelíbilo. Nakonec si ještě paní vzpomene, kolikrát vlepil pohlavek Inrrichovi, když se mu zdálo, že přezky na řemeni pánova koně se nelesknou jako ze zlata.

„Tak najděte někoho, kdo ji doprovázel!“ vykřikla vztekle. „Chci ho tu mít! Hned!“

Přišli dv-a. Zvědaví a trochu roztřesení. Nedovedli si představit, oč jde.

„Půjdete do Met,“ přikázala jim. „Půjdete se znamením vyjednavačů a budete chtít mluvit s manželem té paní, kterou jste tam před rokem vezli. Nebo s ní.“ „Ano, poslechněte,“ řekl Jan, který pochopil, že Irmengarda určitě ví, co dělá.

„Ale dřív prozraďte to jméno a popište ten dům.“

Heřmanovi vojáci se po sobě podívali. To nevypadalo dobře. Jakoby král očekával, že je rovnou někdo zabije.

„Závisí na tom možná život pana z Miličína,“ řekla Irmengarda třaslavě a rozplakala se. „Jsou mu zavázáni. Přece si vzpomenout“

Odvrátila se a zašla do stanu, kde ležel Heřman, zatímco král dával poslům příkazy. Samozřejmě použil její nepřítomnosti a řádně se vyptal. Uznale potřásl hlavou. Úcta k Heňnanovi i jeho choti v něm vzrůstala.

„To bude v pořádku," řekl Irmengardě vlídně, když stanul vedle ní nad bolestným ložem. „Už vyjeli. A když se nevrátí, pojedou další. A potom zase další. I kdybych měl bez boje obětovat celou hotovost, někdo se k tomu lichváři přece musí dostat."

Usmála se slzami. „Jak Vaše Veličenstvo ví, že jde o lichvářře?"

„dchni Metští jsou lichváři," řekl rozhorleně. „Miluju Heřmana jako vlasmítro syna. Jinak bych nikdy nepřipustil, abych někomu z nich byl zavázán."

„Nikomu nebudete zavázán, oni jsou zavázáni jemu."

„Já víru." Podíval se na ni a dodal uštěpačně. „Ta paní jistě. Ale kdoví, jestli se to líbilo i manželovi."

Začervenala se. „Jak jsem tu paní viděla, jistě byl rád, když ji dostal zpátky spokojenou a nepoškozenou."

Nepoškozenou? Jana rozverné myšlenky opustily, když se podíval na Heřmana blíž. Zsinalá tvář jako by zvolna promodrávala. Oči měl pootevřené, ale nevnímal. Občas bolestně vzdychl.

Irrnengarda po celou dobu, kterou strávila ve stanu, tiše plakala. Mlčky stála nad manželem a slzy se jí koulely lio bledé tváři jedna za druhou. U všech všudy, kdypak

to vlastně čeká? pomyslel si. Vysmál se Gertrudě, když mu svěřila své obavy, ale najednou si nebyl jist. Novorozenci taky nebyli jehó obor. Ať je to jak chce, má pravdu. Ve městě i jí bude líp. Jestli ovšem by tu paní Magdalenu potěšilo, kdyby se v jejím domě narodilo právě tohle dítě.

Proč vlastně ne? Vždyť je to skvělý doklad manželovi, *kdyby byl* náhodou nedůvěřivý. I to, že Heřmanova manželka posílá právě do jejich domu, takže o zachráněné paní ví.

Janovy i Irmengardiny obavy byly liché. Už první poslové se vrátili živí a zdraví. S nimi čtyři podomci z měšťanského domu a velká nosítka. Ukázalo se, že stráži u brány se za jejich bezpečnost zaručil osobně pan Gobert ďAsprernont.

Irmengarda to přijala netečně, ale Jan si dobře uvědomil, že to nejspíš ohlašuje obrat k lepšímu v neurovnaných rodinných vztazích. Přežije-li ovšem nešťastný rytíř, který chtěl v božím soudu obhájit

křivou přísahu.

Dům bohatého soukeníka pana Eberharta patřil v Metách k nejvýstavnějšírn. Byl prostorný a pohodlný. Pán domu byl nepochybně jedním z předních patricijů a také z předních věřitelů českého krále, jak okamžitě podotkl.

„Vašemu králi jsem byl ochoten okamžitě odpustit všechny dluhy," zahlaholil srdečně, když Irrnengardu uváděl dovnitř, „za to, že jeho rytíř zachoval život a čest mé žehy. Od té doby nás provází požehnání. Jsem šťasten, že ji vaši lidé z rukou těch bídáků vyprostili včas."

„Ano, jistě „ zamumlala Irmengarda s velice rozporuplnými pocity, když ji vedl síní, kde nad kolébkou s dítětem tak tří čtyřměsíčním se skláněla žena, jejíž podobu si dobře pamatovala i ze svých žárlivých snů, a odvracela od ní uzardělou *tvář.* Irmengardu samozřejmě nepoznala, ale měla před ní špatné svědomí. Co ví manželka toho mladého rytíře? Na jeho rozkaz ho sem neppnesli, v totn stavu ho stěží mohl dát.

„Promirite, musím k němu," řekla Irmengarda a proklouzla kolem kolébky. Neodpustila si pohled do dětské tvářičky a měla pocit, že v ní rozeznává známé rysy. „Copak dělá náš Hern ánek?" zaslechla za sebou rozradovaný hlas sebevěd<nného

otce. „Můj jediný, tvůj mazlíček, moje láska!"

Stáhla obočí. Ten bude mluvit o štěstí! Zdá se, že to je prn~í syn. A jediný- v jeho věku! Ale vlastně štěstí skutečně má. Zámožný muž potřebuje dědice a jinak hy sc ho možná nikdy nedočkal. Dlužno říci, že ta Magdalena má odvahu - s tírn jrnénern. Ovšem po třech čtvrtích roku od jejího pozvání už asi nepředvídala, že se úspěšný milenec v Metách objeví. Nesmím Heřrnana oslovovat jménem. Bude-li ovšem ještě někdy příležitost ho oslovit.

Hořce se rozplakala a zůstala stát přede dveřmi. Takhle ne. ~hakhle k němu nemůžu. Zaslechla za sebou tiché kroky a na rameni ucítila dotek ženské nrky. „Také vy byste si měla odpočinout, paní," řekla za ní Magdalena.

-210- **(** -211

Innengarda se otočila. Druhá žena se na ni dívala s provinilým soucitem.

„V našem domě *vy i váš* chof budete mít všechno pohodlí. Ne, nejste nám nijak zavázána. My jsem zavázáni jemu, možná víc, než si

myslíte. Jak se to stalo? Myslela jsem, že ted se nebojuje.“

„Nebojuje se,“ odsekla Irmengarda, kterou popudil ten dvojsmysl. Tak ty si myslíš, že nic nevím, ano? A dovoluješ si vtipkovat. Vztek pro tu chvíli zarazil slzy. Aspor'í to. Aspoň už může k němu. „Promiňte, prosím,“ řekla odměřeně a vešla do dveří.

Lékař k ní zvedl hlav. „Jak je mu?“ zeptala se. „Stejně.“

Zachvěla se. Stejně? To znamenalo velmi zle.

„Uklidněte se přece! Čekal jsem, že po převozu se mu přitíží, neli... Takže mu vlastně je líp.“

Pochopila. Ve skutečnosti měl Heřman být už mrtev. Ale přežil. „Dovolíte?“ ozvala se za nimi Magdalena tiše.

Ir-mengarda se rozhořčeně obrátila, ale viděla, že druhá žena jen sbírá zkrvácené obvazy, které Aeskulapův žák nedbale naházel na zem, když převazoval Heřmanovi ránu. Zahanbeně se sehnula, aby jí pomohla, ale Magdalena ji zarazila, rychle sebrala zbytek a povzbudivě se usmála.

„Neshýbejte se přece!“ řekla vlídně, očima plaše zatěkala k zsinalé tváři na lůžku a její úsměv pohasl. Potřásla lítostivě hlavou a zmizela za dveřmi.

Vlastně jsem bezohledná, pomyslela si Irmengarda zahanbeně. Co já téhle laskavé ženě mohu vyčítat? Nebyl tehdy můj choť a o mně slýchal jenom od Machauta v jeho písni, že jsem utekla za jiným. Přesto vzpomínal. Ano, je hodná. Ale ráda ji stejně nemám.

Magdalena se vrátila. „Nechám pootevřené dveře,“ řekla tiše. „Zavolejte, kdybyste něco potřebovala. Odvedu vašeho Mistra.“ Vzala Ir-mengardin plášť, přehozený přes židli, a pozorně si ji změřila. „Ve vašem stavu musíte být opatrná. Takové rozrušení, panebože! Není vám nic?“

Irmengarda jen zavrtěla hlavou a znovu se sklonila nad Heřmanem. Zůstali sami. Jen odvedle ze síně bylo slyšet cinkání pohárů a mís. Jsou víc než pozorní. Dokonce i k ranhojiči, který má v rukou život mého Heřmana.

„Miláčku,“ řekla tiše. Sklonila se a políbila ho na čelo. Zachvěl se a poprvé po třech dnech otevřel oči. Dlouho se na ni díval bez výrazu, nakonec se v jeho pohledu objevilo poznání a rty se dokonce zkřivily ve slabém úsměv. Jako by něco chtěl říci. Ale nedokázal to. Jen nepatrně pohnul prsty zdravé ruky v její dlani.

Lékař se vrátil. Jděte něco sníst, paní Ir-mengardo,“ řekl. „Zdejší

kuchyně je výtečná.“ A když zavrtěla němě hlavou, dodal vážně: „Nejde jen o vaši chuť a o váš hlad, už si to pamatujte.“

Vstala a poslušně odešla vedle do síně, kde se Magdalena pohybovala po špičkách a pohledem kárala hřmotného manžela, kdykoli pronesl hlasitější slovo.

„Kdypak to čekáte?“ položil jí neomalenou otázku, kterou si ptve nedovolila Magdalena, ačkoli ji to jistě zajímalo. To teď Ir-mengarda vyčetla z jejích zvědavých očí.

„Zjara,“ vydechla stísněně. Při pohledu na plný stůl ji zachvátila nechuť k jídlu, ale přemohla ji a poslušně spolkla první sousto.

„Náš Hermánek se narodil na podzim,“ zahlaholil Eberhart. „Kluk jak buk, ani nezastonal, ačkoli zima je ošklivá. Říká se, že jarní děti jsou na tom líp.“

„Ano,“ promluvila znow Irmengarda a podívala se poočku na Magdalenu. „Jste už dlouho vdaná?“ zeptal se s pozoruhodným nevkusem.

Irmengarda se vyhnula přímé odpovědi. Lhát nechtěla.

„Na jaře to už budou dva roky, co doprovázím svého manžela,“ řekla a znow zachytla Magdalenin pohled, tentokrát užaslý a zmatený.

„To tedy mou ženu znáte?“

„Jistě. Viděla jsem ji - někdy před rokem to tuším bylo.“

S radostí si uvědomila, že se Magdaleninou blízkostí v budoucnu asi moc trápit nebude, tahle odpověď ji určitě pořádně vyděsila. Těžko si ji mohla nějak přijatelně vysvětlit.

Měla pravdu. Magdalena se v dalších dnech zjevovala jen jako plachý stín, al>y jim posloužila co nejnevtíravěji.

„Spíš se uzdraví,“ vydal jednou ráno Janův lékař opět opatrnou zpráv. Irmengarda se znovu rozplakala, tentokrát štěstím. I když už mohla čerpat nesmělou naději i z jeho pohledu.

Ten den dokonce promluvil.

„Kde to jsme?“ zeptal se. Aby mu rozuměla, musela se sklonit až k sinalýtn rtem. Zarazila se. „~ domě přátel,“ odpověděla pak. Ze všeho nejmíň toužila ho zbytečně rozrušit.

Pohnul rukou a posunul ji k ní. Chopila se jí a zkropila ji slzami. Pak ji pomalu a opatrně přitáhla k místu, kde se dítě hlásilo k životu. Chvíli tak setrvali.

„Díky,“ vydechl pak a znow zavřel oči.

Sípavý dech se na chvilku uvolnil. Na rtech popraskaných

horečkou se objevil náznak úsměv, jakoby nebylo bolesti, která ho chvílemi zmáhala až k mdlobě. Přišel Eberhart a tvářil se důležitě. „Pojďte setn.“

Odvedl Innengardu stranou a řekl:

„Nehněvejte se, ale já si nemohu dovolit, abych hyl podezírán z piklů proti obci. Sousedé vidí, kdo sem chodí. Dobrá, pro jednou. Ale prosím vás, ať se to tíž neopakuje.“

„Máme odejít?“ vyděsila se.

Teď! Znow zmařit nesmělou naději a ohrozit jeho život? Zase do prornrzlélu~ stanu blíž smrti, zimě a bolesti?

„Vás se to samozřejmě netýká. Váš chot' je na umření a vy... Promiňte,“ řf:kl honem pan Eberhart se svým známým taktem. „Ale pan hrabě Gobert ďAspretnont patří k nejzuřivějším obléhatelům města. Je to váš otec?“

Je, ale my...'

„Tak mn prosím vás řekněte, že je to naposledy, ať sem už nechodí.“

Než se Irmengarda stačila leknout, pan Gobert stál před ní. Odkudsi se vynořila Magdalena, popadla manžela za paži a odtáhla ho.

Irtnengarda se zamračila. „My dva si nemáme spolu co říci.“ „Chci mluvit s ním,“ řekl Gobert.

-212- ~ -213

Otec a dcera se na sebe dívali a oba se tvářili nepřátelsky. „Ne.“

Postavila se do dveří, ale bezohledně ji odstrčil, až se zapotácela, a vstoupil. Heřman spal. Dýchal chrčivě a nepravidelně. Při každém hlubším nadechnutí zasténal a tvář se mu zkřivila bolestí.

Irrnengarda křečovitě držela otcovu paži. „Ne, nesmíš!“ vzlykla. „Pusť!“ utrhl se na ni. „Nepřišel jsem ho dorazit.“

Hlasy Heřmana probudily. Otevřel oči a spatřil Goberta.

„Pane,“ řekl Gobert *vážně.* „Lituju toho. Přese všechno jsem neměl v úmyslu vás zabít a měl jsem vědět, že rytíř z dmžiny Jana Českého neuhne před ranou. Jsem prchlivý, ale nechtěl jsem z Irmengardy učinit vdovu a z jejího dítěte sirotka. To chci, abyste věděl. Za prominutí ovšem nežádám. Až budete i vy otec, pochopíte mě.“

Heř-rnan zatěkal pohledem od něho k IrTnengardě a zasípal: „Prosím, odejdi.“ „Já?“ podivila se.

„Ty. Tvůj otec... Prosím.“

Zůstala stát bez hlesu, ale když viděla, že se mu tvář křiví námahou, jak se pokouší ještě něco říci, řekla rychle: „Ano, už jdu. Ne, nemluv, prosím tě.“ Sklonila hlavu a vyklouzla ze dveří.

„Ona...“ vypravil ze sebe Heřman z posledních sil. Jste její otec. Prosím.“ A zavřel oči, jako by znovu ztrácel vědomí.

Gobert se k němu sklonil níž. Zdálo se mu, že chápe. „Slyšíte mě?“ zeptal se důtklivě. Víčka se zachvěla. Gobert to pochopil jako přitakání. „Zapomenout nemohu,“ řekl odměřeně. „Ale neopustím ji. To je to, co jste chtěl?“

„Víc,“ zašeptal Heřman.

Gobert dlouho mlčel a mračil se čím dál víc. Nakonec udeřil hranou ruky o stůl, až sykl bolestí, a řekl: „Dobře. Když umřete, přijmu ji bez výčitek jako dceru i s dítětem a nikdy mu neprozradím, proč jsem mu právě já zabil otce.“ Zachytil Heřmanův nedůvěřivý pohled a dodal: „To vám při Bohu, který rozhodl náš spor, přísahám. Stačí?“

„Díky,“ zachroptěl Heřman. „Díky, pane.“

Gobert vyšel ven. „Jdi k němu,“ řekl Irmengardě. „vypadá to zle. Ne, neublížil jsem mu. Dnes ne, neboj se. A jestli...“ Zarazil se. Mluvit o smrti těm vylekaným očím? Konečně, řekl bych, že mnoho neriskuj u. „Poraď se s tím ranhojičem,“ řekl. „AŽ to bude možné, vezmu vás do Aspremontu. Tady nemůžeš zůstat ani ty, ani on. Mety jsou obležené město a až se oteplí, poženeme znovu do útoku. Nechci, abys tu zůstala jako rukojmí.“

„Do Aspremontu?“ vydechla. „Já a on? Nikdy!“

Tenhle zlý pohled má po mně, uvědomil si Gobert a z ničeho nic se usmál. Vlastně si ani nepamatoval, kdy se mu to zdařilo naposledy. „On to tak chce,“ řekl. „Doufej, že se mu ještě podaří ti to říct.“

„Ty už sem nechoď,“ řekla stroze a odvrátila oči. „Oni to nechtějí.“

„Dobře. Vzkaž.“ Chvíli čekal, ale když se nedočkal odpovědi, dodal důtklivěji: „Vzkážeš?“

Předešla ho a otevřela před ním dveře. „Ano, vzkážu,“ řekla. „A teď už jdi.“

Král Jan osobně vyhledal Goberta v jeho táboře. „Prý jste byl v Metách,“ řekl nezávazně.

Gobert zamračeně vzhlédl. „Ano, byl.“

Protože cíl této cesty mohl být jediný, položil mu Jan další otázku. „Jak se mu daří?“

Gobert sebou trhl, jako by byl přistižen při špatném činu, ale nakonec odpověděl. „Nevím. Nerozumím tomu. Nevypadá to zrovna nejlíp, řekl bych. Ale už uplynul týden a ještě žije. Musí mít hlavu ze železa:“

„Má rozťaté rameno,“ řekl král. „Na štěstí levé. Štit bude možná držet toporně, ale meč zvládne. Na schopnosti bojovníka mnoho neztratí.“

„Vy věříte, že přežije?“

„Vy ne?“ zeptal se Jan rychle.

Ano, vlastně by přežít mohl. Pan Gobert se zamyslel. Tváří v tvář té naději rnu jeho slib teď připadal příliš velkorysý.

„Jen dceru, jeho ne,“ zahučel pak. „Jeho už nechci ani vidět.“

Jan se domyslel, o čem je řeč, a chvíli mlčel. „Machaute,“ řekl pak básníkovi, který ho jako obvykle doprovázel. „Zazpívej laskavě panu Gobertovi píse~5 o krásW Innengardě. Bojím se, že já to tak neumím říct. Tu novou. Tu podle skutečnosti. Rozumíš?“

„Nechte si to!“ rozkřikl se Gobert. „Ještě zpívat! Taková hanba.“

„Ano, já várn rozumím,“ řekl Jan hedvábně. „Jistě je to poněkud nezvyklé. .Ale vaše dcera je nesmírně statečná žena. Má po kom být.“

Nasadil svou nejlíbeznější tvář, které i zarputilý papež špatr~ě odolával.

„Já se várn omlouvám za ten výbuch po skončení boje, pane Goberte,“ řekl. „Omlouvám se vám z té duše a co nejupřímněji. Dobře vím, že jste zvítězil právem. Heřman lhal. A s plným vědomím se odhodlal obětovat život pro cest vaší dcery. Málem ho ztratil.“

„Já vám nerozumím,“ zahučel Gobert. „Moje dcera...“

„Velice vás prosím,“ přerušil ho král. „Vyslechněte mého básníka. Skláelal tu píser5.podle toho, co mu mladí lidé řekli. Dá-li se věřit jejich přísaze, každé slovo je pravda. Zpívej, Machaute.“

Hrabě ďAspremont tentokrát mlčel a naslouchal. Nerad. Dvakrát se zve<II a chtěl odejít, ale nedokázal to. Zůstal až do konce.

„To je všechno?“ zeptal se chraptivě.

„Všechno. Jenom soud lásky nahradil soud boží. Bohužel.“

Gobert se otočil a opustil je bez dalšího slova. Dlouhou řadu dní ho Jan aevděl. S oblevou tábor zahalila mlha a všechno tálo. Gobert se znovu objevil před králem.

„Síním Vaše Veličenstvo požádat o oplacení té služby?“ zeptal se. „Na několik dní tu musím většinu hotovosti nechat bez dozoru.“

„Odjíždíte?“ „Amo, dostal jsem vzkaz.“ Zhluboka se nadechl a dodal strOZC: **„OdVážÍ111** <II~a do Asprenrontu. Ji i Heřmana.“

Jméno mu uklouzlo. S podivem si uvědomil, že na svého zetě už vclxmníná <lův~':n~č skoro jako na syna.

-214- / -215

Celou zdlouhavou cestu jel vpředu, ani se neotočil. Irtnengarda seděla u Heřtnana v nosítkách a vedle okénka jel ranhojič. Držela Heřmana za ruku a modlila se. Zdaleka nebylo vyhráno. Nepohodlí cesty vypadalo zle. Při nárazech Heřman ztrácel vědomí a její dlar'í, která objímala jeho, cítila vzrůstající horkost.

Ale nebylo vyhnutí. Den dva, a spojenecká hotovost požene do útoku.

S Magdalenou se nakonec loučila polibkem a křížkem přežehnala i Heřmanova s~~na. Toho v kolébce. Také ten druhý, ten ještě utajený, ten její byl zjevně synem bohatýra. Všechno zatím přečkal ve zdraví.

Gobert se ani nerozloučil, když dojeli. Prostě ujel. Irmengarda mu za to byla z hloubi duše vděčná. Pořád nevěděla, jak se na něj tvářit. Má mu snad padnout s díkem kolem krku? Ale vždyť jí málem zabil Heřmana! A projevovat mu nadále nepřátelství? Ale vždý je teď zachránil.

Heřman se konečně znovu probral po řádce zlých horečnatých nocí. „Kde to jsme?“ vzdychl.

„Doma,“ řekla.

~ak doma?“ Zvedl hlavu a dokonce se opřel o loket!

Stěstím se rozesmála a políbila ho. „U mne doma. Mám taky domov jako každý. Jen jsem tu dlouho nebyla.“

„Nerozumím.“ „Aspremont přece.“ „Cože? A co tu dělám já?“ „Jsi můj muž. Nebo nejsi?“

„eso jsme tu byli celý čas?“ zeptal se místo odpovědi.

„Kdepak, byli jsme hosty v Metách u paní Magdaleny,“ řekla zlomyslně. „Tvá plodnost budí úctu. Mít druhé dítě hned půl roku po prvním, to by žádná žena nedokázala.“

Ani teď nerozuměl a raději převedl řeč jinam. „Co je za den?“ „Už byly Hrornnice.“

Pohnul zraněnou rukou a zkřivil tvář. „Jsem mrzák,“ řekl.

„Nevím, budu-li ještě někdy bojovat.“

Kéž ne, pomyslela si, ale nahlas to neřekla. Nechtěla ho zarmoutit. „To je jedno,“ usmála se. „Stejně se říká, že tvůj král začal rozpouštět hotovost.°

„Už dobyli Mety?“ vykřikl.

„Ani ne. Ale prý mu došly peníze.“

Ušklíbl se. To dobře znal. „To tedy pojedeme do Čech,“ řekl prorocky.

Když v polích zazpíval první skřivan, vstal. Přešel sem tam po světnici, ale ruku pozvedl stěží do vyše ramene. „Pojďsem,“ řekl Irtnengardě, která ho pozorovala se štěstím v očích. „Myslíš, že ještě dojedeme? Nechci, aby se narodil někde na cestě.“

„Neboj se,“ usmála se. „Ten je rád v bezpečí. Nepustila jsem ho ven ani po božím soudu, až se všichni divili. Věř rni, že to bylo svízelné, ale je to silák. Drží se pevně.“

„Taky by se mi nechtělo ven na jeho místě,“ zašeptal. „Pojď blíž.“ „Co děláš?“ vykřikla.

„Chtěl jsem zkusit, jestli tě ještě umím obejmout. Ale už jen ta myšlenka mě dokáže porazit. Ten tvůj silák je pěkný sohec. Odstrkuje mě.“

Podepřela ho, protože se zapotácel, a dovedla ha zpátky k lůžku. Ale Přes jeho nesmělý pokus ho uložila samotného. „Jsme podařený pár,“ usmála se. „Jenom se podívej na sebe a na mne, jak vypadáme.“

Jsi nejkrásnější Irmengarda a já tvůj muž,“ zašeptal. „Neodolatelně cítím, že už tě o tom brzy přesvědčím.“

Verdunský biskup je přijel navštívit a předal Irmengardě listiny s rozsáhlým věnováním. Dokonce věno?!

Strýc ctil rodinný smír a také byl vlídnější než otec. Dokonce ji políbil. „Buď št',astná, holčičko,“ řekl. „A až se tu narodí dědic Aspremontů...“

„Ne,“ odmítla, ale dodala už vlídněji: „Tady se nenarodí. Na jaře budeme pryč. V Čechách.“

-216

Když vyhasla touha

Zase přijel v noci potají, jen v doprovodu pana Oldřicha Pluha.

Dokonce v děravých botách. Ty svoje cestou komusi věnoval, když už neměl nic k rozdání krom toho, co měl na sobě. Šaty, plášť, klobouk měl pana podkomořího, ale boty mu nebyly. Jeho skrz naskrz zadlužená družina uvázla tentokrát už v Noumberku.

Jenom pan Heřman z Miličína unikl tomu osudu. Nejenže díky svému sriatku neměl dluhy, ale zůstal daleko za králem v nosítkách své choti, kterou v jejím hrozivě pokročilém stavu nechtěl opustit. A snad i trochu z vlastní slabostí. Zotavil se teprve před nedávnem, a nechtělo se mu déle ulívat pohostinství pana Goberta.

Jejich vztahy se nijak zvlášť neoteplily. Ani k tomu nebyla příležitost, pan Gobert se zjevil jen několikrát a na skok. A ač se choval tak vlídně, jak jen při své drsné povaze dokázal, Irmengarda se ho vyloženě bála, jako by čekala, že jejího miláčka ještě zavraždí. Konečně do třetice - prvorozený vnuk jednoho z nejvyšších královských hodnostářů by se měl narodit na rodném hradě svého otce. V záhadné české zemi, kam bude patřit svým přirozeným původem.

Ve chvíli králova příjezdu na Křivoklát byli teprve někde za Trevírem a neměli tušení o docela mimořádné velikosti nesnází, do kterých tentokrát upadl uctívaný král, Heřmanova modla a laskavý příznivec jeho lásky.

Přes spěch a rychlost královského cestování se Oldřichovi podařilo vypravit spěšného posla, který zhurta probudil spícího hejtmana, takže mladý pan z Lipé je čekal už v bráně, a dával okázale najevo uctivou radost z králova návratu. Také švec čekal. Král mu dal blahovolně několik příkazů ohledně bot, které chce mít hned ráno, a projevil přání spát.

Pan z Lipé byl k neodehnání. „S berní, Vaše Veličenstvo, nemůžete počítat," ohlásil rnu stroze, když osaměli. „Spíš byste měl vracet. Z dvojčátek se dneška dožila jen jedna dcerka. A věno jste vybral pro obě."

„Byla snad řeč o berní, pane z Lipé?" zeptal se Jan už pohněvaně. „Nechte rně vyspat, ano? Jakpak víte, proč jšem přijel do Prahy?"

„Mám oči, Vaše Veličenstvo," odsekl Jindřich a tvářil se přitom docela jako jeho otec. „Ve vypůjčených šatech a botách pro žebráka! To už jsme zažili jednou. Prosím vás, nechte zemi kvést."

„Kvete?" ušklíbl se Jan. „To slyším rád."

Zívl a převalil se do postele, nic nedbaje dalších připomínek

znepokojeného hejánana.

Nazítří ho dal zavolat sám. Tak rozhodná řeč se mu vůbec nelíbila.

Ale k jeho překvapení se sluha vrátil bez pana z Lipé. „Pan zemský správce, Vaše Veličenstvo," oznámil mu v rozpacích, „teď nemůže přijít."

„Cože! Tohle mi vzkázal?" užasl Jan.

„Ne, k němu rně vůbec nepustili. Při královské radě prý nikdo nesiní rušit." „Královská rada čeká?" zeptal se Jan s údivem. „Nikdo mi nic neřekl."

Sluha si odkašlal a odvrátil oči. „Nečeká, Vaše Veličenstvo. Zasedají. Předsedá jim pan zemský správce."

„Vid a. „

Pan zemský správce. Není přece žádný zemský správce, když je v zemi I~-ál. A iídit radu... Zlé spiknutí. Už to tak vypadalo. Pan z Rabštejna se tentokrát vyznamenal, museli pány burcovat celou noc. Česká lakota.

Spustil bosé nohy z postele na zem a zachmuřeně pozoroval hýbající se palce. Nedá se nic dělat, něco budou muset dát. Pravidelný důchod si vybral dopředu, jako vždycky, a křížový desátek od všeho duchovenstva, přivolí-li papež... Vlastně musí podepřít stříbrem zbožný úmysl táhnout do Svaté země, ale to všechno je= na dlouhé lokte a Jan byl právě docela bez peněz. Berně. Přece budu ženit mladšího syna s dcerou korutanského vévody. Hejtman to ví, sáta loni zjara s ~I~ěmou z Koldic ten sňatek sjednával. Jan Jindřich je sya, ano, to už jednou zamítli, ale Konoanskému jsou Ceši přece ještě dlužni věno jeho prn~í choti, Přetnyslovny Anny, sestry Elišky. Eliška...

Auo, Eliška se prý do Cech vrátila. Pro <lluhy. To mi tedy vyšlo. Možnost roje, ale také na dlouhé lokte. Nejmíň tři čtvrti roku. Ne. Třeba půjčku, <-okoliv.

Bosá chodidla zastudila na kamenné podlaze. „Boty!" rozkřikl se. „Kde je teu švec?"

Boty byly. Sluha přispěchal s uctivými cnnluvami. Dokonce i jiné *šaty*, než ty odložené pana Pluha. Jan s úsrněvern potřásl hlavotmad střihern, který rnu piilrr<lal zastaralý.

„Pošli pro krejčího," poručil sluhovi vlídně. „Musím h<> poučit, jak sc r~l~léká král."

Po zasvěcené tncídní lekci propustil mistra cechu s ohje<lnávkm mlrlekn, na který lay stěží stačily důchody několika vsí. Zdaleka si nebyl jist, jestli vc **ZVI FÍŠtr1Í1r1** královském majetku vůbec zbylo jediné 1rolíčko, na které si,ještě aevypůjčil, alc k síni, kde zasedala královská rada, luáčel v vtžovétn rozrnant jako vždycky. Nenechají přece krále odjet jako žebráka. V šatech ocl přerlloňska!

Páni se už trousili ze dveří, když dorazil. „Nevěděli jste, že jsem tady?“ zeptal se nevrle Beneše z Varternlaerka.

Varterňberk couvl a ohlédl se po hejtrnaaovi. Pan z Lipé ho na holičkáho nenechal. „Nechtěli jsme Vaše Veličenstvo rušit,“ řekl sladce. „Sárn,jst<: tni včera

-218- ~ _2~N

přikázal, abych vás nechal vyspat. Jste jistě unaven. Před polednem nám řekli, že -jste se ještě neprobudil. Ostatně Vaše Veličenstvo dlouhé jednání vždycky nudí.“

„Třeba tentokrát ne, pane Jindřichu,“ odpověděl Jan stejně cukrově. „Pobuďte ještě; pánové. Moc rád se s vázni setkávám. Copak jste projednávali?“

Hejtmanův tísměv byl značně škodolibý, když pokynul královskému protonotáři. Tohle jsem neměl, uvědomil si Jan okamžitě a celkem upřímně se pokusil soustředit na nezáživné věty. Listiny, listiny. Usnesení. Berně. Co je tohle? Podařilo se mu zburcovat usínající pozornost a zarazil protonotáře.

„Záruky! Na co to pořád chcete záruky? Mám věšet pečeť na listiny, o kterých doufáte, že nevím, co v nich je?“

„Panuje nejistota, Vaše Veličenstvo,“ ozval se Rožmberk s nedbalou převahou. „Nám lidé už neuvěří, ale vaše slovo je uklidní. Proto si myslíme, že by laylo dobré ztvrdit i královskou pečetí, že všechny herně, na které máte nárok, vám byly už řádně odevzdány.“

„Vy jste se povedl, pane z Rožmberka!“ vybuchl král. „Co chcete říci tím *všechny letně?“*

„Prostě jen všechny, Vaše Veličenstvo. Nebo nám podkomoří lhal? Přede dvěma le ty...'

„Jsem lichvář-, abych dva roky seděl na truhlících stříbra? Dva roky! Vy byste vydtiel dv-a roky bez pňjmů?“

„Vaše Veličenstvo dostává týden co týden šest set hřiven.“

„Pakatel. Vy všichni si žijete a já rnárn věřit, že tahle země je chudá? Dodnes se po světě vyprávějí legendy, s jakou nádherou

vystupoval Eliščin otec. Z Hor se snad ztratilo všechno stříbro?“

„Jeho Veličenstvo král Václav Druhý tu žil s námi,“ promluvil i Hynek Berka z Dubé. „Žijeme si? Snad. Vy myslíte, že za něj jsme se puzovali? Ale nerozhazoval pro nic za nic. Ze země vyjížděl s okázalostí, jaká přísluší slavnému králi, to jistě ano, ále vracel se a své nejskvělejší slavnosti pořádal tady. Stříbro zůstalo clona, u našich řemeslníků a sedláků. Stědře obdarovával města, kláštery, berní bylo hrát z čeho. Co ještě chcete vyždímat ze země, ožebračené úchvaty?“

Závěr řeči pana z Dubé vzbudil potlačované veselí. Jak si vysloužil svůj piídomek Berka, to věděl i král, kterýse jinak o cizí věci dvakrát nestaral. Nech mě žít a žij si. Ale budeš-li se vzpouzet dopřát mi aspoň to, co děláš sám... „Když je řeč o úchvatu, musím na vás dát, pane z Dubé, jste na slovo vzatý odborník. Tak co je to s vámi, pánové? Mám vrátit ty boty? A zrušit objednávku u krejčího? Chtěl jsem navštívit brněnský dvůr. V tomhle by mě Waš otec, pane z Lipé, nepustil ani do předsíně.“

Rozhlédl se a mezi odmítavými tvářemi zahlédl soucitný úsměv podkomořího. Ulpěl na něm vyzývavým pohledem.

„Souhlasíte i vy, pane z Rabštejna?“ zeptal se důtklivě. „Vy, vládce důctmcln království, vy si také myslíte, že letos obecnou berní vypsat nelze?“

„Také si to tak myslím, Vaše Veličenstvo. Berní, doléhající na všechny, to ne. Jsou přece ještě možnosti.“

Jan ožil. „Jsou?“

„Možná *by byly*. Přivěsí Vaše Veličenstvo pečeť k listině, kterou vám navrhujeme?“ „Je to podmínka?“

„Podmínka! Vaše Veličenstvo! Jen chceme mít příjemný pocit, že jsme vyrovnáni, a dokud to nepotvrdí král...“

„Budiž. Vám jedinému věřím, pane Oldřichu. A ani nežádám, aby se za vás někdo zaručil. Dokonce už ne pan z Lipé.“

„Upadl jsem do nemilosti?“ ozval se mladý hejtman. „To mě mrzí.“

„Mne nemá mrzet, že v přítomnosti krále si vy klidně hejtmanujete? Tohle rni neudělal ani váš otec a že si troufal, pane.“

„Chtěl jsem vás jen zbavit nepříjemných stránek vaší hodnosti.“ Jindřich si pokrytecky povzdychl. „Ale jak si Vaše Veličenstvo přeje. Jistě zaujmete stanovisko i k ostatním věcem království. Jednání je sice skončeno, ale Vaše Veličenstvo vždycky může cokoli přikázat či

změnit.“

„Že můžu? Vy jste se povedl, pane z Lipé. Právě jste mi dokázali, **že IIeITlližll Illc.“** „Jen co se týče ben~ě, Vaše Veličenstvo..“

„A s ostatním mě chcete otravovat? Oč jde?“

„Přece jste slyšel. Protonotář Vašemu Veličenstvu přečetl královské listiny.“

Co! Zajdu snad tak daleko, že si před těmi loupežníky budu hrát na pňčinlivého úředníka? Já? Zesměšnili rně. Vlastně jediní mohou. Vlastně jsou mocnější než papež a francouzský král. Ti by si to nikdy nedovolili. Přetvařov-~rt se? Nač? Vždyť se známe. Chci od nich I>erni, tu mi nedají, ale podkomoří trochu oškube měšťany a mnichy. Snad to bude dost. Papež vypíše desátek. Samozřejmě, že to udělá. Ještě jsme neskončili namlouvání. A dokud se tni daří se zdráhat a přitom mn cláv-at naději jako rlpejpavá panna, která se tv~ář-í v tvář přitažlivému nápadníkovi obává o svou ctnost, vychází mi vstříc, jako žádnému ze svých skalních přívržence. A l~etz~ě v Čechách?

Usmál se. „Nač ty cavyky, pane z Lipé? Královskou pečeť stejně opatnye pan z Rožmberka z moci svého úřadu. Vsadím se, že jindy jí používáte s naprmstým klidem, tak si poslužte i teď, jak jste zvyklí. Vy jste přece zemský správce a já tu jsem jen na návštěvě. A chcete-li se mě zbavit dřív, tak prožeňte poclkomoříhc>. Krmn jeho ol>choclů mě tady nedrží až nic.“

Znělo to nevrle. V té chvíli měl skutečně vztek na celé království. Tatn, culkml přijížděl, ho hezvýhraclně ctili i přes ty dluhy a tnijčky, které vracel málokdy. Jenc>nrže v této chvíli už nebylo kde si půjčit. Dokonce ani Balduin nebyl ochoten. Pravda, válka o Mety i jeho něco stála. A bylo třeba ji dovést clo kom-e, mají-li se vynalclžent~ náklady vrátit. Atu>, spíš zdvojnásobit. Ale bez českého stiít>ra to nellůjde.

„Jestli chce Vaše Veličenstvo zatím na Morava, vzkážu otci,“ naloíelf-Jinelřicil **11t1láZetlě.**

„To nemusíte, rád ho překv“rpím. Ostatnť: máta ještě cestu, musíte pu aávratn pozdravit svou choť. Je na Mělníce, ano?“ Obrátil se až ve dvc=íích a dudal škerclolil>ě: „Příští rok, páni, mi tu obecnou berní povolíte..“

„Jen když se Vátn ještě narodí dcera, Vaše Veličenstvo,“ řekl Hynek Berka, který I~yl v podstatě necita, a ušklíbl se. **Ostattll IrllČ-ell. I** hejtrnan, který měl všw-hny clirvocly Znít v nelásce Elišku Přemyslovtm.

„je mi ho skoro líto," pronesl sám pro scl>e polohlasně Olclřich I'Inh, když s<~ za **kl dleln Za~Ťely** dveře.

."Koho chceš vyždímat, pane podkcnnoťí?"ze,ptal se hejtman zví<lavč.

22n _ - 221

Vedle Oldřicha vyr~ůstal a bývali důvěrní, ale od té doby, co dospěli do svých hodností, dodržovali přesně odměřený úřední odstup. Vyhovovalo to trochu tízkoprsému nazírání, které jirn bylo společné. Z oficiálního tónu teď Oldřich vypadl.

„To je moje věc," zavrčel nezdvořile, ale hned se vzpamatoval. „Buď bez obav, pane z Lipé," dodal s odtažitou uctivostí. „Zemská pokladna tím neutrpí."

„To dotrfárn." Jindřich se rozhlédl. „Měli jsme ho upozornit," řekl nakonec stísněně. „Přece jen... Je náš král a ona Přemyslovna. Setkání bude trapné pro ně pro oba. Ty tnáš ostaa~ě s králem jednání, pane z Rabštejna. Když si pospíšíš, zadržíš ho ještě před odjezdem."

„A když ne?" zeptal se Oldřich s nepochopitelnými rozpaky. „Tak ho doženeš cestou."

„A když ne?" opakoval podkomoří nešťastně. „Jezdí jako ďas."

„Můj bože, to je přece tvoje věc, pane podkomoří," vykřikl hejtman, spokojen, že může vrátit nevlídnou narážku. „V nejhorším ho chytneš na mělnickém nádvoří." Oldřich vzal nejdřív svůj úkol vážně a hnal se za králem jako běs. Ale čím víc se

blížil k Mělníku bez naděje ho dostihnout dřív, zpomaloval stále zřetelněji, až se loudal jen krokem v těžkých pochybách. Malá Guta žila ted u matky na Mělníce a její opatrovnice tam byla s ní. Zbabělče, spílal si a zároveň shledával omluvu pro své počínání. Přece jsem to slíbil jejímu bratrovi!

Obrátil koně kus cesty se vrátil, ale nakonec si to rozmyslel. Ne. Ona má právo, abych jí to řekl. Kdoví, co jí napovídal Mikuláš.

Když se na podzim vypravil konečně do Potštejna, Radmilin bratr se dlouho pokoušel tvářit, že nechápe. Seděli u vína a žvanili o všem možném. Jak přibýval čas, rostla i Mikulášova naděje, přestože se liknavý host dosud nezmínil o odložené svatbě, ba ani se nezeptal na nevěstu. Oldřich měl upřímnou snahu promluvit napřed s ní, ale všetečný Mikuláš mu nedopřál ani chvíli. Teprve k půlnoci stočil sám řeč k ožehavému tématu.

„Asi ti připadá divné, že Radmila na tebe nečekala," řekl jakoby

nic. „Ale nebyl v tom záměr, přisahám. Myslela, že se do Prahy po svatbě vráti s tebou a nic nezaíídila. Princezna zůstala jen s chůvou, a vlastně to mělo být jen na týden. Pak už to bylo dlouho. Říkala, že ji pochopíš.“

V Oldřichovi pokleslo srdce. Věděl s naprostou určitostí, že už se neodhodlá vyhledat ji po druhé. Ostatně stěží bude příležitost. Na Hradě ji ani nezahlédl, dokonce neměl tušení, že se vrátila do Prahy. Snad něco tušila a vyhýbala se.

Ta hrdost k ní patřila neodlučitelně. Proto si jí Oldřich vážil, i když láska dávrur odešla. Nevěsta ze skvělého rodu. Paní z Rabštejna Choť královského podkomoíího. Ano, tu bych nemusel skrývat a chránit před neomalenými otázkami urozených zvědavců. Na očích všem by byla ozdobou každé společnosti.

Lituju snad, že to není rnožné? Bože, ne!

Byl připraven na jed v číši, dylcu v zádech, cokoli. Až na vzdalující se zadky čtyř koní s dlouhou opratí. Jenomže podkomořího a pána nedá rozčtvrtit ani Mikuláš z Potštejna.

„To je mi líto. Byl bych to rád vysvětlil především panně Radmile.“

„Co chceš vysvětlovat?“ zahlaholil Mikuláš bodře a honem uhnul číh~rvýrna

očima, aby z nich Oldřich nevyčetl, že už tuší. „Před úkladným vrahem není jist nikdo z nás. Doufám, že chlapa pověsili.“

„Ne. „

„Ne? No, je to konečně tvá věc. Pojď, napijeme se.“

„Díky, zneužívám tvého pohostinství. Měl jsem ti to říci už hned z kraje. Já si tvou sestru nemohu vzít.“

„To má být vtip?“

Mikuláš se hrozivě vztyčil. Sestra odjížděla v slzách. Maně ji konejšil. Samozřejmě, znala toho lotra líp.

Oldřich se zaklonil, sáhl po plášti, který prve nedbale pohodil na lavici, mlčky z něj vytáhl svazek listin a položil je na stůl.

„A to má být - co?“

„Věno které jsem podle tvého přání zajistil panně z Potštejna, dokud jsem se domníval, že ji smím učinit svou chotí.“

Mikuláš rychle sáhl po svitku a když viděl, že rnu Oldřich v tom nehodlá bránit, ulehčeně se rozesmál. „Vtip, pane podkomoří. Trochu drsný, ale budiž. Chci to tak brát.“

„Věno patří panně Radmile i tak," pokračoval Oldřich neochvějně. „Náš sňatek nebyl zmařen její vinou. Cítím to jako svou povinnost. Prosím tě, přijmi. Listiny jsou v pořádku, stvrzené osobně nejvyšším sudím."

Mikuláš si zase sedl. Teď nevypadal rozhněvaně, spíš starostlivě. „°(ak tomu mátn rozumět?"

„Vyjádřil jsem se přece jasně. Bohužel si pannu Radmilu nemohu vzít." „Proč?"

„Důvody nejsou závislé na mé vůli. Pan z Lipé ti to potvrdí, bruleš-li si přát." Mikuláš z Potštejna úporně přemyšlel. Jeho ptvní popud hyl vyskočit a prohnat tomu ničemovi dýku srdcem. Ale v pravici, která se užuž sápala po rukojeti, držel ten svitek. Je to dost za zhanobenou čest?

Ale Radnrila byla dosud panna, nepochybně. A zabít královského podkom<>iího? Soud bude zlý. To není lecjaký rněšiánek. Sester zavřou do kláštera, on pi j<le h<>cl sekeru a majetek propadne tomu lucemlnrrskému floutkovi, ještě než ho někdo po zásluze užil.

Na druhé straně, pan Oldřich Pluh byl jenom výcll0dlsko Z Ilouze. 1'o<lkom<>ří. ano a dnes i pán, jeho matka byla jistě z urozeného rodu a nejspíš i nc=známý <>te<-. Ale levoboček mezi pány z Potštejna?

Rízení nebe. Ne, nezeptám se pana z Lilré. Nechci vědět nic, co by nuž mstilo vykonat pomstychtivý čin. Už jsem si užil dost za vraždu toho měštana n tohle-jc králův oblíbenec, viděl jsem přece sám. Poděkuj nebi, Mikuláši, s věnem seatm provdáš a něco ještě zbude, nemusí přece všechnu dostat její piíští c-hot:. Raelmila není už nejmladší, ale zato krásná a znarnenitčho rodu. Stačí, že: neželn-ánm."estli dodržel svatební ujednárú...

Svrbělo ho to ale střežil se přesvědčit. Ne přeci nírn. Čest pánú z P<>tštejna sc přece nekupuje. Jestli zahlédnu najeho tváii jen stopu výstnčchu...!

Zahodil listiny do ~tdáleného kouta a pro jistonr za sebe, alry na tu' bosi **Ile(losálll,** a vstal s rukou na jílci *dýky.* Oldřich zůstal sedět. Ani ho nenapa<Ilu, al>y se usmív<rl.

- 22z - ~ - ~z3

Rozhněvaný pán ho chvíli mlčky pozoroval, pak pustil zbraň a napřáhl ruku ke dveiím.

„Ven," řekl tiše a hrozivě. „Měl jsem si pamatovat, co můžeme

čekat od raba z Rabštejna. Ale ženské jsou husy. Bůhví, co na tobě viděla.“

Oldi-ich vstal, mlčky se uklonil a zamířil ke dveřím. „Počkej,“ zarazil ho pan z Potštejna. 'Jestli chceš odejít živý, přísahej mi, že mou sestru už nevyhledáš.“ „Záměrně jistě ne. Ale svede-li nás náhoda, nebudu utíkat. To vysvětlení jí jsem dlužen.“

„Vysvětlím jí to sám. Z náhody neměj strach, má sestra je panna z Potštejna a ví, co se sluší. Vyhne se ti sama.“

Amo, vyhýbala se. Na Pražském hradě ji nepotkal. Občas ji zdálky viděl mizet v chodbě. Vždycky ho spatřila včas. Ostatně tam býval zřídka a podle svého slibu ji nevyhledal. Před dvěma měsíci se vrátila z Bavorska královna a dcerku i s Radmilou povolala oa Mělník. Oldřichovi se ulehčilo. Ten vždycky prchající stín v něm budil tíseo, i když už slyšel šuškat o novém ženichovi. Na Mělník nejezdil. Neměl tu co pohledávat, až dnes.

Zlé tušení ho nezklamalo. V přízemní síni k němu vyšla Radmila. Nedala znát nic. Návštěvníka ohlásili a věděla, s kým se setká. Měla čas se popravit.

„Jeho Veličenstvo jsme před chvílí uvítaly,“ řekla klidně. „Musíš mít trpělivost, pane podkomoří. Teď je nemohu vyrušit.“

Jen mlčky kývl a díval se na ni. Vysoká, štíhlá, vznešená. Propastný rozdíl proti dívence se spravovanou sukní. Jen v očích měly stejný výraz. Smutnou lhostejnost. „Neodcházej,“ řekl tiše, když se obrátila znovu ke dverim. Věděl, že ruší přísahu,

ale v té chvíli nepřemyšlel o rytířské cti. „Chtěl jsem ti vysvětlit všechno sám. Tvůj bratr si to nepřál.“

Stáhla obočí, ale zastavila se. „Ano, ty jsi byl vždycky poslušen mého bratra. Co vysvětlovat? Leda to, že pan z Potštejna prodal čest své sestry. Jenomže na to se nepotřebuje ptát tebe. Asi bych nepochodila, kdybych tě požádala, aby sis všechno vzal zpátky. Ostatně on by to nevydal. Nenávidím vas. Tebe jako jeho.“

Znělo to mrazivě klidně, v příkrém rozporu s obsahem jejích slov.

„Přesto bych rád, abys to věděla,“ řekl vážně. „Nemohl jsem si tě vzít, protože jsetn ženatý.“

Překvapující sdělení jí vzalo dech. „Ženatý!“ vykřikla. „Ty sis vzal jinou? Místo mne?“

„Ne místo tebe. Oženil jsem se už dávno. Myslel jsem, že má epos' zemřela, ale loni jsem se dověděl, že žije.“

Vzpomněla si na jeho zpustošenou tvář a dlouholeté váhání. Vrátila se zpátky až k němu. „Rozumím," zašeptala se sklopenýma očima. „To tenkrát, když jsem... Když jsme tě odmítali."

„An o. „

Chvíli bylo ticho. „Stejně jsi ji miloval," řekla pak vyprahle. „Nad její ztrátou jsi truchlil. Nad mou ne.°

'v e 'si mrtvá." „Nemám proč domin at se, ž j

„„Jako pych byla." Zadívala se na něj s vášnivou úpěnlivostí v očích. „Bral sis ji z lásky? Řekni!"

Z lásky? Ztracený skřítečku! Ano, objímal jsem tě z lásky, žil jsem s tebou z lásky, děti jsem s tebou plodil jenom z lásky. Alé k oltáři jsem tě z lásky nevedl. „Ne," řekl tedy po pravdě. „Oženil jsem se ze vzdoru. Nikdy,jsern si ji vlastně nechtěl vzít, vždycky jsem se chtěl oženit jen s tebou. Provinil jsem se na ní i na tobě, a teď platím. Protože vím, že s tebou bych byl šťastnější."

Celá jako by se rozjasnila. Chránil se říci víc, protože nechtěl lhát a chtěl si zachovat vzpomínku na její zářící oči.

„Žijete spolu?" zeptala se zajíkavě.

Žít spolu! To jsme mohli v té vesnické jizbě, ale teď... „Máme tři děti," oclhověcl ěl vyhybavě, a když zase posmutněla, dodal rychle: „Vídáme se jen zřídka."

Ráda by věděla, kdo je *ona,* ale prozřetelně potlačila otázku.„Jen žádný otaraz sokyně. Žádný. Vztáhla k němu mce.

„Přeju ti štěstí," řekla upřímně. „Ať už s kýmkoli. Zasloužíš si ho."

Sklonil se k ní a políbil ji na čelo. „Já tobě také. Z celého srdce," zašeptal vřele. „Prý máš už ženicha."

Vyvinula se mu a krátce se zasmála.

„Ano, díky tobě. Nejmladší Sten~berk. Bratři ho ošidili o clědictv, ho<lún se. Ale já ho mám docela ráda."

„A on tebe?"

„Kdoví. Někdy mám pocit, že by si mě vzal i I~ez tvého dobrodiní. Mikuláš I~y I>yl určitě rád, zbylo by mu. Ale já nechci."

Zadívala se mu do očí, vystoupila na špičky a přitáhla si jeho hlavu blíž ko svým rtům. Její polibek měl slanou chuť. Dosud si nevšitTrl, že pláte.

„Chci svému choti přinést aspoti věno, když už mo nemohu clát skutečo~>n lásku. Ta je jen jedna."

Jedna jediná. Byl dojat, ale právě tahle: slova ho vzpamatovala. Je<tiná skntečná láska. 1'u už pochoval. A nikly to nebyla panna z Potštejna, hvězda jeho ctižádosti. rlno, byl by s ní šťastnější. Bez krvavé hořkosti marného žala, který je tak těžké smést. Snad jsem tněl věřit, že Zuzanka je mrtvá. Snad jsem rněl.

Radmila vycítila, že chvíle souzvuku už pominula a nepochopitelný milene<- se zase vzdaluje.

„Počkej tu," řekla a naposledy ho pohladila rozechvělými prsty lo> tváři. „Pokusím se tě ohlásit, IIeŽ pojdou spát."

„Mohu počkat do rána. Mám čas."

Otřásla se, jako by na ni sáhla smrt. I)o W aa! Pod jednou střechou? Myslí na n>? Myslí si, že já seď, za ty věrné statky...

„To není třeba," řekla přísně. „Určitě ještě nešli. A jestli am>..." I'oh«<lila hlavou a zmizela ve dveřích.

Oldřichovy myšlenky se vtibec nebraly c-cstou světských vášní, asp<W t~oktul se týkaly jeho a Radmily. Svými slovy mu pťil~omněla poslání, kte ré nc~vyt~lnil. 'Kecl' nž je pozdě. Už se setkali.

Na okamžik ho napadlo, aby se vrátil, ale rozmyslel si to. Soa~l,jclro.jmém~ vysvobodí krále a královou aspoň z tralmých rozpaků. Ani actušil,.lak I>lízko,jc. pravdě, kd~%z se unaveně schoulil do křesla v o1~uštěné síni.

- 224 - j - 225

OOOo

,jan dorazil do Mělníka v čase, na který by mohl být hrdý i jestřáb při střemhlavém pádu. Pnjemně rozjařen vpadl do hradu, kde jeho příchod vyvolal ohromení. Nikdo tu ještě ani netušil, že je v Praze, natož aby ho čekali. Přijel sám, bez družiny a tedy i bez zlého tímyslu. Po podivném rozloučení téměř přede dvěma lety...

„Ohlaš mě Jejímu Veličenstvu," požádal slušně sluhu, jako by nebyl král, který jen poručí a brány se otvírají. Zůstal na nádvoří, přestože se chylilo už k večeru a chlad se citelně zostřoval.

Procházel se sem a tam a podle zvetšelosti budovy odhadoval Eliščino hospodářství. Ne, půjčí mi stěží, sama nejspíš nemá. Ty zadržené důchody jí asi neschovávali. Ostatně nepřicházím kvůli půjčce. Takovou, která by předstihla mou obecnou berní, by mi nemohl poskytnout ani hamižný pan Pluh. Dvojčátka? Měl ,jsem po sobě tři syny, tak snad mám naději zase na dceru. Aspoň jednu.

Zavř-tr oči a pň večeři se jí budu dvořit, jak by slušelo zamilovanému rytíři. Dokázal jsem to i se starou lotrinskou vévodkyní, a to je baba jako čert. Tak proč ne s Eliškou? Zestárla, ale miloval jsem ji. Kráska nebyla nejspíš ani tehdy, když mě láska zaslepovala. Nádherná. Ano, tak jsem ji tehdy viděl. Můžu zas?

A už mi neporoučí. Předloni přece...

Ne, kdepak, nejde jen o dvoření u večeře, z toho se děti nerodí. Trochu se opiju. Kolikrát jsem už ráno procitl u docela nepůvabné ženy, která mi v noci připadala jako anděl s nebe. Kdybych tu tak měl Jindřichovu Rejčku! Aspoň pro inspiraci, když už se dobrovolně odřvkám.

Dobrovolně? Nějak se cítíš, Deníku.

S podivem si uvědomil rozjaření, které ho zaplavilo při vzpomínce na tu krásnou paní, a usmál se. Dvě královny, to přece jde dohromady. Dám se unášet představou. Eliška musí plakat žalem, až budu odjíždět, a prosit mě, abych se zase brzy vrátil. Přece nejsem jen žok povinností. Chci být i pro ni skutečný milenec.

Vyšla urozená panna z Potštejna a poctila ho dokonalou dvorskou poklonou. Zaskočit ještě do tvé komůrky, holubičko... Ne, to ne. Ne tady. K čertu, vzala si toho Pluha? Ani jsem se nezeptal. Vážně se uklonil, když ho zvala dál, a následoval ji s královskou důstojností.

Guta, Jan Jindřich. Dvouletou Annu, která se držela chůvy za palec, ještě ani neviděl. A druhou holčičku nikdy. Umřela. Jako tenkrát Přemysl Otakar. Zvážněl. Krev rné krve. Oba jsme vždycky mysleli jen na prvorozeného. I ona nejspíš. Je to spravedlivé k těm ostatním?

Guta a Jan Jindřich ho pozorovali s nedůvěrou. Chlapec proto, že ho vlastně neznal, ona spíš proto, že s jeho návštěvami si zvykla spojovat nepříjemné zásahy clo svého života. Tady si připadala zatím v bezpečí a mezi svými.

Jan zvedl Aninku, políbil ji na růžovou tvář, a starší děti pohladil po vlasech. „Kde je maminka?“ zeptal se.

„Její Veličenstvo vás očekává,“promluvila Radmila obřadně a otevřela před nírn další dveře.

Vstoupil. „I~Ieřekli mi, že jsi nemocná,“ řekl s úlekem. „Nejsem nemocná.“

Obrátila k němu vyzáblou tvář s velikánskýma očima. Rudohnědé vlasy jakoby někdo posypal popelem. Matné, bez lesku, tu a tam

prosavítala bílá nitka. Chvíli se na sebe dívali. Pak se Eliška otočila zády a rameny jí zaškubalo.

Jan se srnišenyni pocity poslouchal záchvat drásavého kašle. Není prý nemocná. Jakže to zemřel její otec? Kdysi mu to někdo vypravoval. Ne, jistě není nemocná, sama to přece řekla. Třeba jí jenom zaskočilo. Je pohublá, možná se v Bavorsku pořádně nenajedla, byla prýsamý dluh. To se spraví. Ceši ji hladovět nenechají, ani já.

Tak se vemluvil do radostné bezstarostnosti, že si připomněl záměr, s kterým přišel, a se škodolibým uličnictvím přistoupil blíž. Bude herně, páni, l>ucle. Je mínrá jako ovečka. Vůbec mi nedá práci přesvědčit ji...

Kašel umlkl. Eliška dál seděla zimomřivě schoulená s odvrácenomváří. „Prosím tě, zavolej Radrnilu," řekla zdušeně.

„Proč?Jsem tu přece já."

Vztáhl tuku a zabořil ji do jejích vlasů. Kdysi se s rozkoší probíral,jejiclr hclokmn hojností. Teď najednou byly divně zhrublé, rez života, jako vlasy mrtvého. Citlive konečky prstů bezděčně ucukly při tom doteku. Ale Eliška ho ucítila, pruclc-e se obrátila a přitiskla k němu smrtelně bledou tvář. Slzy jí ste·kaly z očí a vytvářely podivné skvrny na jeho ostudném, staromóclnítn kabátci.

To nejsou slzy, uvědomil si s tížasem. ~Co vypadá jako krev. Krev, rozmťlnť~ná pláčem. Přemohl se a pohladil ji, nesměle, bez milostné dráždivosti,,jako I~ezraclné dítě. „Co je ti?"

„Nic, to přejde."

Její hlas byl vyhaslý. Ten nádherný, stííl>rný hlas, který uměl znít jako nejtyzejší srdce zvonu, najednou ztratil barva a Ic:hl popelem. Vlastně jetr sípala.

Poklekl k ní. „Zotavíš se," zašeptal s upřímnou účastí a snažil se zachytit 1~ohlccl do tváře, utopené ve stínu. Snad to *byly* ty temné knihy kolem očí, které ji dělaly tak drohnou a <-izí. Bývala larnželezo. **Až p1'íllš statná Ila ženn.** Teď... Prorazil hych,ji malíčkem, uvědomil si a hrůza v něrn rostla.

„Mnj otec takhle žil řadu let," řekla najednou tiše. „Už <>cl dětství. Vždycky t<> přecházelo, dokud..." Zajíkla se. „~I'o nic. Dutna mi je líp.'.

Otřásl se. Kdylty se přidržel původního blánu, polílail Iry ji, sotva vkročil clo <Ivci-í. Sárn na svých rtech by ucítil slanou chuť tť· krve, která ho zvolna plnila u<Ilon-em. Ani za nic. Ani za pět loemí.

Nemůžu.

Narovnal se a na tváři vyloudil uhlazený úsměv, ale Elišku neoklamal. (:etla mn v očích rozsudek. A ačkoli ji jeho příchod naplnil zděšením, protože <lof>ře tušila, s jakým W nysletn přišel, sám a uctivý, **ackUll Sa111a V SOI)ě IreIláVISIIIě** orlmítnla očekávané neodvratné milostné naléhání, tccl' I~y dala nevímc-o za tu, k<lyl~y sc aspoti pokusil.

Jsem mrt,a. Dávno mě nemiluje, ale asp<ni o<le tane něcm ouekával. l!ž acv,,js<w mrtvá. Lhostejno, jak dloubu mě ještě neolxistí Irulestný dech.

-226- ~ -227

„Proč jsi přijel?“ zeptala se zlomeně.

„To je otázka! Jakmile jsem se dověděl, že ses vrátila, zatoužil jsem tě pozdravit. Tak dáwro jsme se neviděli. Mně se stýskalo, Eliško.“

Jan se už ovládal a znělo by to věrohodně, *kdyby* dokázal poručit i svým očím, z nichž se poděšený výraz ještě neztratil.

'Je to tak divné? Kus společného života máme za sebou a i když nebyl vždycky, jak rná být, byl jistě vzrušující. Vzpomínáš?“

„Ano. A co máme před sebou?“ zeptala se nehlasně.

„Copak jsem věštec?“ zasmál se lehkovážně, vzal ji za ruku a velice opatrně ji políbil. Tak opatrně, že se jí ani zplna nedotkl rty. „Vrať se do Prahy, chceš? Jsrne přece...“ Zarazil se. „Král a královna,“ doplnil trochu zahanbeně, protože ona přece věděla, musela vědět, že měl na jazyku to strašné slovo manželé. Lhnírající troska a zářivý rytíř v plné slávě. Nedokázal to vyslovit.

„Ty zůstaneš v Čechách?“

„Zatím ano.“ Ale myslel už na odjezd.

„Díky, rozmyslím se. Přespíš tu? 'Totiž... Zůstaneš na večeři?“

„Nemohu,“ zalhal. „Rada zasedá. (:htěl jsem tě aspori na chvíli vidět. Zlobíš se proto?“

„Proč? Že odjíždíš?“

„Ne, že jsem přijel.“ '

„Vůbec ne. Pošleme vzkaz, chceš? Rada se přece může sejít zítra.“

Elišce se najednou zdálo otázkou života a smrti, jestli se jí podaří ho zadržet. Jana, nenáviděného lehkovážníka, který jí pohrdal a ponižoval ji. Toho kluka, kterého přece nikdy nemohla brát vážně.

Ničemného surovce, který ji chladnokrevně připravil o děti a trůn. Marnotratníka, který promrhal panství jejích předku. Rytířka zamotaného do ženských sukní a nejspíš i do těch paní Rejčky.

Nebylo urážky, kterou ho někdy nestihla, a vždycky si myslela, že spravedlivě. Teď toužila, aby se jí dotkl laskající dlaní a aspoň očima holdoval ztracenému půvabu. Uměl přece lhát! Dřív to uměl! Možná už nechce. Zůstaň! Prosím!

Vložila všechnu svou zděšenou dychtivost do pohledu, kterýJana zasáhl nahou upřímností. Zaváhal. Odpor v něrn vzrůstal, ale váhal, protože tahle žena jasně říkala nesmlouvavýma očima, umírám, můžeš mě zachránit i zabít.

Rytířská služba přikazuje vyhovět a Jan byl rytíř celou duší. Jeho choť, matka jeho dětí, kdysi jeho láska... Váhal a trpěl jako na mučení.

Eliška viděla tu rozjitřenost a mučivá hr-ůza ustoupila závanu vzdáleného štěstí. „Pojil',“ řekla a její roztříštěný hlas se na okamžik pokryl dávenou svěžestí. '~e čas.“

Čas k červu? Zvala ho do hodovní síně nebo... Výmluvný úsměv zvlnil bledé rty, dosud potřísněné krví.

Ženu se přece i do bitev beze strachu. Rytíř jde s úsměvem i na popravu. Má žena, česká královna, matka mých dětí... Udělal krok, a druhý, jako by kráčel po střepech. Víc nedokážu, ale políbit ji musím. Tomu se nevyhnu. Bože mě ebrati.

„Vaše Veličenstvo, přijel pan podkomoří,“ ozval se za ním hlas dobrotivé víly. „Přijmete ho?“

„Vidíš, ani tady mi nedají-pokoj,“ vykřikl Jan rozhorleně s pocitem bláznivé

úlevy. „Pošlu pro tebe, drahá. V Praze si všechno vynahradíme. Přijel brry, těším se. Aspoň, že jsem tě viděl.“

Ano, viděl mě, opakovala si Eliška ustrnule ještě dávno po tom, co dozněly radostné kroky, které uličnicky skákaly po schodech. Unikl. Zachránil se. Viděl mě a už se na mne nikdy nepodívá jako milenec. Až přijedu do Prahy, nebude tam. Jenom mě letmo pozdraví jednou u večeře před odjezdem do těch veselých krajin, po kterých vždycky touží. A kdoví, jestli neuteče potají. Já na Mělníce nebo v Praze, anebo v hrobě. Na čem záleží!

Hvězda královských slavností

Král přijel do Bma s celou slávou za zvuků ti-ubek, píšťal a bubnu. Sám moravský hejtman mu vyšel naproti před město pěšky, aby mu holdoval, jak se patří. Král seskočil, objal pana z Lipé a protože hejtman odmítl koně, kráčel vedle něj brněnskými ulicemi a zasypával ho projevy přízně, zatímco jeho dvůr klopýtal za nimi po nerovné cestě městem a vzhůru k hradu, neboť se vůbec nesluší pro dvořana jet za opěšalým králem na koni.

Večer ho brněnský hrad přivítal slavností, jakou Praha dávno nepamatovala. Ozdobila ji svou přítomností i královna vdova Eliška Rejčka, která už dlouho žila v ústraní dole ve městě, aby byla blíž stavbě svého kláštera. Nádherně vystrojení páni a jejich urozené manželky, zářící klenoty a zlatem, královský hrad v plném lesku - hejtman svého vladařského sídla pečlivě dbal - sluhové, světla, blyštivé stolní náčiní.

Jan si s povzdechem vzpomněl na ponurou, ošumělou Prahu. Tady, u pana Jindřicha z Lipé, hejtmana na Moravě, se mohl cítit když už ne jako v Durbuy nebo Paříži, tak jistě aspoň jako v Lucemburku. Ostatně český hejtman, jeho syn, se jenom přiživoval na moci a lesku svého otce. Jistě se ani v Cechách bez jeho racly neudálo nic. Všichni jsou jeho. Vartemberk, syu a Rožmberk, švagr jeho nejlepšího přítele, Ronovci, Vítkovci, Drslavici, Markvartici, všechny panské rody i mocní páni beze slavných předků, jako byl třeba pan Oldřich Pluh. Sluha pana z Lipé královským podkomořím! Na tom úřadu si kdysi zakládal sám. To už je dávno. Dnes je pan z Lipé víc než král.

Budiž, Jan mu nezáviděl. I on byl strůjcem svého údělu a táhlo ho to jinam. České země byly pod vládou pana z Lipé v bezpečí. Co si mohl přát víc? Pokořující jednání v královské radě nikdy nevyšla na veřejnost a tady, v lesku dvorních slavooství, kde on byl doma stejně jako na bitevním poli, mu slávu královského jména neupírali.

Úsměvy žen patřily jemu. Byl cizokrajný pták. Své chotě, milence a bratry měly stále. On se zjevoval jen občas a přinášel s sebou vůni dalekých zemí, o kterých jenom slýchaly. Slávu turnajů, lesk korunovací.

Nikdo trž nemyslel na Elišku Přemyslovnu. Král marwotratně rozséval déšť milostí, zatímco vydíraná země potají proklínala. Každá

slavnostně zpečetěná úmluva

znamenala nehoráznou půjčku. Jeho vaky a truhly se zvolna plnily českým stříbrem. Den odjezdu už nebyl daleko.

Pan podkomoří, strůjce královské štědrostí, ještě nedorazil. Jan ho očekával značně netrpělivě. Byl zvědav na výsledky jeho jednání. Čím plnější budou jeho truhlice, tím déle nemusí pomýslet na návrat. S berní příští rok počítat nelze. Dceru už na svět nepřivedu. Aspoň ne se svou elrotí a na ty druhé se zemský záv-dzek nevztahuje.

Oldřich se neomeškal jenom pílí, š jakou se snažil vyplnit královská přání. Se svým jednáním byl hotov dávno dřív, dokonce dřív, *než* král opustil Prahu, ale chránil se mu to říci. Cestou do Bma si potřeboval vyřídit své věci a dobře věděl, že jakmile se objeví, král ho už nepustí. Na zpáteční cestě na odbočení nemohl ani pomyslet. Taktak se najde příležitost v Brně, aby mohl navštívit Zuzanku. A i když rnu po tom starém opilci moc nebylo...

Bez váhání odbočil ke Krarnolínu. Chtěi si l~ýt jist. Možná i tím, ie Zuzaoka tau~ není. Že zůstala v Brně u královny,

Zuzaněin otec mu vyběhl vstříc samá uctivost. Pít asi nepřestal, ale zchátrale nevypadal. Děvečky o něj pečovaly podle Oldiichových přÍSIrých piíkazů. „Dceruška," řekl podlézavě, „dceruška odjela teprve před neclávaem. Málem jste se tu, pane, setkali."

Přestože věděl, že je Oldřichovým tchánem, nikdy si netroufl ř-íci rnu jitrak než *kane.* Zlé zkušenosti ho naučily vážit si dohrého bydla. Žil si tu jako nějaký zeman. Na hospodářství sice dohlížel, ale na práci měl lidi. Sám nemusil htu>ut ani l)1-steIrl, *kdyby* ho to občas k tomu nepudilo. A ona samozřejmě také ne.

„Byla tu dlouho?" zeptal se Oldřich trochu nevrle.

Byl její otec, jistě. Ale mnoho dobra jí neprokázal. 'ro málo tnu rti Oáwu> sl~lmila. Byl by raději, kdyby na Kramolín zapomněla, jenie to nebyl asi jenom starý sedlák, co ji táhlo na místa vzpomínek. On sám vždycky ucítil tíseti a stesk, k<lyke>li sc=m vkuočil. Štěstí nenávratně ztracené. Pozdě, pozdě, pozclě. Zpátky nelze.

„Dlouho? Vlastně ano. Přijela podojit kravku." „Cože?!"

„Připouštěli jsme jalovičktr. Po prnrírn teleti byl~r jako vzteklá, žádná ze zclejšíuh holek si s ní neporadila. Ale Zuzanka má zlaté ruce. To byla vždycky bulka, 1~am, clo hospodářství_jako drak.'.

„Ona L2c dojila kráy~r"

„Neměl jsem to říkat?" polekal se tatík. „Je tecl' paní, já vím, ale

viclyi -je n> jenom mezi námi. Nikomu jinak bych...“

„Nechtěla tu zastat?“ „To neříkala. Ne.“

Oldřich se ke !a-álovské slavnosti dostavil značně rozrnrzc:lý. Z<It~c·I so, clc~ Iinta dorazil až za sownraku a vul>ec nezněl čas navštívit Zuzan ku, al>y se jí zeptal, w~ tu znamená. Piítotmu>st královmry nm dodala, i když ji vlastně čekal. l~roc-iru Im nkli<Inilo, když zjistil, že s sebou zná jen je<lcw slx~le<=ni<-i. Ještě že rrevLala celý framinu~r. Paní Richenze bylo podobné všechno. I představit Zuzanku,Janovi Lucemlxwskorm. Zuzanku, která ještě možná dneska dojila kravku v krarnulínskcn chlévě. Al~y Myla pro srnich té lesklé společnosti, která ocetiuje,jemm 1 hatství a r<ol.

- 230 - ~ - 231

Zamířil ke skupince kolem pana z Lipé - a ztrnul. Ta jediná královnina slaolečnice... Byla to ona, a vlastr~ě nebyla.

Znzanka ho zpozorovala, po chvilkovém zaváhání se zřekla úkrytu za královninýtn křeslem a popošla mu vstiíc.

„Hledal jsi mě?“

'Ještě ne, neměl jsem čas. Chtěl jsem tě navštívit zítra.“Díval se na ni a zaplavila ho tíleva. Ne, na prnú pohled nikomu nemohlo být zřejmé, že je to holka z vesnice. „Kde jsou děti?“ zeptal se.

„S chůvou. Královna chtěla, abych ji sem doprovázela. Hněváš se?“ „Naopak, jsem rád.“

Řekl to více méně ze zdvořilosti, ale vlastrič to byla pravda. Z jejích očí jakoby se tady ztratila zavilá nevraživost, kterou mu dosud nepřestala dávat najevo. Nedívala se na něj sice ani teď s nějakou zvláštní láskou, ale docela přátelsky. Děti jsou s chůvou.„Jak samozřejmě to řekla! Zuzanka svěi-uje svoje děti chůvě a sama odchází k slavtu~sti českého krále. A ještě před několika dny...

Potřásl hlavou a zasmál se. „Jen jsi rně překvapila, nic víc. Nikdy jsem nedoufal, že ti ještě stojím za to, aby ses snažila přizpůsobit se životu, který není tvůj a po kterém netoužíš.“

„Jsme manželé,“ přerušila ho s povzdechem. „Vím, co se patří. Královna mě už poučila.“

„Líbí se ti tu?“ zeptal se dychúvě a vzal ji za ruku.

Nevrle mu ji vymkla. „Líbí? W i nevím. Je to nezvyklé. Cítím se tady cizí a mám strach.“

„Byl jsem v Kramolíně.“ „Amo, já taky.“

„Já vím.“ Chvíli mlčeli. „Chceš se tam vrátit?“ zeptal se pak.

Nechápavě se na něj podívala. „Jak vrátit?“

„Do toho domu, kde se narodil Jind~íšek. Vrátit se doopravdy. Se mnou, jako tenkrát.“

Podívala se na něj s bezednyn smutkem. 'Jenomže to ty nedokážeš,“ řekla pak lez hněvu. Užuž chtěl rozhořčeně odpovědět, ale umlkl pod tím vědoucím, skoro soucitným pohledem.

„C:o trsám udělat?“ zeptal se bezradně. „Chtěl bych tě vidět šťastnou. Snažím se. Máš víc než kterákoli jiná. A vracel bych se častěji, kdybys... Jenomže ty o to nestojíš.“ Zaznělo to spíš jako otázka, ale jestli něco očekával, zklamala ho.

„Ne.“ Vzhlédla k němu a konečně se trochu usmála. „Nech mě jak jsem. Šťastná už net ulu, ale smířená, to snad. Už bych nejspíš byla, kdybys o tom pořád **IletnInVll.** Stejně pro to nic neuděláš.“

Tentokrát se vzbouřil. „A co když ano? I tenkrát jsem přece...“ Zchladl. Tenkrát? Uražený a odmítnutý. A dnes? Pan podkomoří, možná i budoucí český hejtman a...

„Jde o děti,“ dodal zamračeně. „Chci jim odkázat víc, než hromadu hnoje na dvoře selského stavení.“

Stáhla se do sebe. „Nemusíš vysvětlovat. Neptala jsem se.“ „Ty ode mne už nechceš vůbec nic?“

„Ale ano.“ Vzdychla. „Máš-li nějaký vliv na paní Richenzu, požádej ji, ať tně propustí.“

„Ty ji nemáš ráda?“ zeptal se s úžasem. „Ráda! Já ji? Děvečka královnu?“

Obrátila hlavu a zkoumavě se zadívala k nejvznešenější skul3ince, jako loy si sama chtěla něco ujasnit, a nakonec se usmála. „Vlastně ano, máta. Ona je jiná.“

„Než kdo?“

Potřásla hlavou. „Tomu bys nerozuměl.“ „A kam chceš jít?“

„K otci. Do Kramolína.“

„Prve jsi nechtěla,“ připomněl jí.

„O torn jsme přece nemluvili. Jen o tom, že ty nepůjdeš.“

„A co když ano?“ Mlčky se na něj podívala. Pohled byl výtnluwý. „l y chc-es,“ zašeptal zděšeně, „beze mne?“

„Ano.“ „Ztistati!“ zaprosil.

Vzdychla. „Když je to tvoje přání, samozřejmě.“

„Mé přání a moje největší touha.“ Sklonila hlavu a neoclpověděla. „Ty mi m nevěříš.“

„Ale ano. Potřebuješ mě tady.“

„Zuzanko! Přece mi pověz upřímně, co chceš doopravdy. Vždycky sotAtltaslš sc' vším, ale tváříš se, jako bych ti dělal násilí. I~o přece nechci. Kdybych reci' řekl, v noci k tobě přijdu...“

Zachvěla se. „Přece můžeš. Jsi tnůj muž.“ „Ale nemáš mě ráda.“

„Ne. „

Spolkl to. Nerad, ale přece. Kolikrát za m clulu se jí už ptal a vř<lycky mltxměcl<~la stejně.

„Tak proč?“

Sevřela ruce v klíně a zadívala se na ně. „Všectmo,je tvoje. Já nemám nic. Ještě sc~ pamatuje na ty roky tam. Se třemi dětmi v I>íeté, v hladu. Ne, to už nechci. Nikly. Kvůli nim, na mně už nezáleží. Kdybych byla tnnvá, bylo by mi líp.“

Zděšeně na ni zíral. „Já bych tě přece nevyhnal! I kdybys mě neposlechla. ~l~c>Irle~ si o mně myslíš?“

„Ne docela. Ale chci splácet dlah. Vím, že sca zachoval, pane= z Ral>štejoa, tak čestně jako málokdo.“

Nal~uhřelost zdvořilých slov se ho trapné dotkla. Asi to tak chtěla.

„Víc než čestně,“ pokračovala svým obyčejným hlasem. „Ani žáelná z těch tady nemá ve vzácné péči svého pána a chotě nic. Dávno si zvykly, že to Iná tak 1>ýt.,)<í nemtažu.“

„Ty?“ Vzpomněl si na tu holčičku s ustrašnýma očima, která se k manu tiskla s odd~urou něhou, vždycky jen připravená vylmvět jeho sel~etnenší~nu přání a mtoat se. „Tohle trsáš od paní Richenzy,“ řekl s tílevuu. „Zuzanko! PIY>slnl tě, InU' satnn sel~ott. Ty přece...“

-232- ~ -233

„Bývala jsem pokornější, já vím,“ pi-erušila ho. „Ale to jsem tě milovala, Oldřichu.'.

„A už lně nemáš ráda, vím.“ Naklonil se k ní. „Či přece trochu?“

„Prosím tě, neptej se,“ odbyla ho netrpělivě. „Budu se snažit, dobře víru, že jsme manželé a máme spolu děti. Už kvůli nim. Ale nenaléhej, prosím. Byl jsi beze rnne tak dlouho, ještě to vydržíš.“

„Nerad. „

Pokrčila rameny. „Chceš, abych ti Lhala?“ zeptala se s prchavým úsměvem. „Jako ty tady lžou svým manželům?“

„Co o tom víš, že lžou!“

„Myslím si to. Či je tu snad někdo, kdo při volbě poslechl hlas

svého srdce?“ 'Je. Přinejmenším pan z Lipé.“

Usmála se. '°Ten ano. Ale nejsou manželé.“

Král mezitím přerušil rozhovor s panem Heřmanem z Miličína a jeho chotí a w-átil se k svému hejdnanovi.

„Tanec by neškodil, co říkáš, Jindřichu?“ nadhodil. Se zlomyslným potěšením si všiml, jak Richenze zazářilo v očích. „I královna se jistě ráda poučí, co se dnes tančí v Paříži. Guillaume!“zavolal na svého sekretáře. „Dej příkaz hudebníkům. Pro potěšení krásné paní tu nejkr-ásnější melodii k tanci.“

„Ráda se podívám,“ řekla Richenza odtažitě a sklopila dychtivé oči, aby ji neprozradily.

„Podívají se jiní. Nikdo jiný to se mnou nedokáže než vy.“

Bleskla hbitým pohledem po Jindňchovi, který se na ni díval docela bez výrazu. „vaše Veličenstvo žertuje,“ zasmála se a znělo to tak přirozeně, jako by necítila ani špetku zklamání nad nedobrovolným odmítnutím. „Jsem stárnoucí vdova. Předvádět nové kroky se už pro mne nehodí.“

„Krása je vždycky mladá.“Jan se **k 11Í naklOnll.** „Pojďte přece. Pan z Lipé se hněvat nebude.“

„Nestarám se o to, co řekne pan z Lipé. Prostě nechci. Vždyť je tu tolik mladších paní a dívek! Každá z nich touží ukázat se s králem. Jen ať se Vaše Veličenstvo rozhlédne.“

Jan poslechl a přelétl rozlehlou síň lhostejným pohledem. Utkvěl očima na Irrnengardě a v koutcích mu cuklo. Vida, jedna dáma, která ovládá složité Machautovy kroky, tu přece jenom je. Ale ten poprask, kdyby mi rovnou při tanci porodila! To by Heřman neodpustil ani mně.

Najednou zpozorněl. „Kdopak je tohle?“ „Kterou má Vaše Veličenstvo na mysli?“

„Tu dívenku, které se dvoří pan podkomoří.“

„Dvoří se jí?“ Richenza sledovala jeho pohled a zasmála se. „To je moc dobře.“ „Proč dobře?“

„Protože to je paní z Rabštejna.“ „Paní...co?“

„Jeho choť přece. Vy ji neznáte?“

„Jak bych ji mohl znát? V životě jsem ji neviděl.“

„To snad ne, je u mne rrž dlouho. Nejspíš jste si jí nevšiml.“

„Nevšiml? Tak půvabné ženy? Já jsem, tná paní, všímavý. Jeho choť! Copak on není ženatý s pannou z Potštejna?“

„Vy to nevíte? To se málo staráte o rodinné štěstí svých úředníků.“

„Ale ano,“ vmísil se pan z Lipé nenadále do řeči. „To Jeho Veličenstw leží velmi na srdci. Zajímám ho já, Petr z Rožmberka, jednou nejspíš pan z Miličína a teď dokonce i Oldřich Pluh. Nech je být, můj králi, dlouho se neviděli.“

„Přece jen bych to rád zkusil,“ řekl Jan. **„Má** půvab Francouzky. Kde k ní přišel?“ „Francouzka? Kdepak,“ řekla Richenza honem. „Polka je. Moje příbuzná,“ dodala po kratičkém zaváhání, nedbajíc prudkého zamračení pana z Lipé.

„Příbuzná?“ užasl **král.** „Piastovna z knížecího rodu?“ „Jenom z vedlejší větve. Vzdáleně.“

„Přece. Pan Pluh má odvahu, na tnou čest. Myslel jsem, že míří vysoko, když se ucházel o pannu z Potštejna, a on hned Piastovnu! Neuvěřitelné. Doufám, že mě s ní seznámíte.“

Jindřich zvedl oči k nebi a pokrčil rameny na znamení, že se vLdává odpovědnosti. Richenza se přece jen zarazila.

„Až bude vhodná příležitost, ráda,“ řekla upjatě.

„Nevidím vhodnější příležitost, než je teď,“ vykřikl Jan. „Jen tahle dívka ze všech přítomných je schopná zvládnout francouzské kroky. Vidíte? Víla! Když tně odmítla první paní, žádná jiná se jí tu nevyrovná. Nechcete mě uvést, dobře, půjdu sám. Já přece smím, jsem král.“

Zamířil k podkomořímu a jeho choti, zatímco za jeho zády vypukla krátká vzrušená hádka, kterou už nevnímal.

„Dovolíte, pane Oldřichu?“ řekl vlídně. „Královna projevila přání shlédnout pařížské tance. Nemohu tančit sám, to jistě uznáte. Jako svou tanečnici jsem mezi všemi přítomnými vyvolil vaši choť.“

„Já nerozumím,“ špitla Zuzanka, kterou upřený králův pohled upozortril, že mluví o ní.

„To je naprosto nemožné, Vaše Veličenstvo,“ ozval se Oldřich místu ní. „Má žena rozumí jenom své rodné řeči. Nedomluvil byste se.“

„Jak to, že ne? Polsky neumím, to je pravda, ale česky jsem tak zcela nczatrennněl a obě řeči se přece podobají. Musíte to už nechat na aás, pane podkotne>ií.“

Jan nikdy česky pořádně neruněl a to málo, co se naučil, zapomnfel za léta bloudění po cizině. Ale teti' lovil z paměti

zatlomenutá slova, aby Zuzance vysvětlil, oč jde. Oldřich, vyvedený z míry zmínkou o polštině, už mlčel a jenom tnml, jak tc~ dopadne.

„Ale já neumím tančit," zasmála se Zuzanka, když pochopila, cc> c>cl ní král chce.

„Tomu bych neuvěřil, kdyby to netvrelila tak líbezná ústa. Ale tím líp. Znalost jiných kroku často ruší. Poj<l'tne. Vaše chot je **k** tanci stvořená," nstnál se aa Oldřicha.

Zrrzanka se odpoutala od manžela a přijala mku, ktercm jí král naloízcl. Sllcllc<wc~st ztichl. Paní z Rallštejna byla pro většinu z nich típlně neznámá a stríš se dmnnívali, že si svou tanečnici král t~řiveell rovnou z Paiíže. Zrrzanka chápala rychle, l~c>slušná víc než slov-jeho paže, která ji vedla a ollčas,ll **st)c)č111Ula** kolem pasu s ncvtíravcm

-234- I -235

dvorností. Tanec se dařil. Jan byl skvělý tanečník a Zuzanka se lehce přizpůsobovala. Skončili v kwuři nadšení.

Všichni to chtěli zkoušet po nich. Teď vedli spolu kolo. Oldřich přihlížel ze svého koutka a zmocnila se ho trudná žárlivost. Smáli se spolu s dětskou bezstarostností, chvílemi pohledem zachytil Zuzančinu tvář, která na sebe brala skřítkovský výraz *z doby* jejich první lásky. Udivená, upřímná, hned rozesmátá, hned zase smrtelně vážná, když s povyplazeným jazýčkem sledovala špičky jejich bot, které se pohupovaly v ladném souzwku.

Otočili se. Teď ji král sevřel pevněji, než bylo třeba, a oba se rozesmáli. Zase pluli dál a nemotorná společnost za nimi, jako když ošklivý mouřením podtrhuje svou piítomnosti půvab nekonečně krásné paní. Motýlci před stádem přeívy~avců.

Vlastně se k sobě hodili, holčička z vesnice a král. Prostomyslná lehkost srdcí, která dokážou zapomínat na tíhu íivota, třeba jen na chvíli. Proč se mnou ne? Proč se mnou to už nedokáže? Je půvabná nade všechno pomyšlení. Jestli jsem si někdy myslel, že ji rniluju... Byl jsem blázen! Jestli to byla láska, co je mé zbožr5ování teď?

A já jsem se bál, že tahle lehkonohá víla nedokáže, co každá zemanka! Dnes tančí s králem. Přišla Bern s královnou. Kdo by se staral, odkud? Jen trapný dotěravec, který mi závidí a chtěl by vědět, jak vysoko nad svůj stav se oženil pan Pluh. Pan podkomoří. Parchant od hnoje.

Pan z Lipé stanul vedle něho. „Taky,jsem měl strach," přiznal tiše. „Já blázen! A tak zbytečně. Richenza měla pravdu, je to vlastně

jasné.“

„Co je jasné?“

„Rozhlédni se. Všechny panny a paní svazuje závazek jejich starých rodů. Tváří se vznešeně. Vidíš? Ona jediná to nedělá. Nemá proč, není přece urozená.,Jenže tam je svět jiný, milý Oldřichu. Skutečná urozenost se nepotřebuje tvářit, ona je. Tak vznešená a netýkavá dívka, jako je kupříkladu panna Radmíla z Potštejna - nic ve zlém, že ti ji piipomínám -vznešená, chladná, upjatá, taková skoro budí dojem, že iná co skrývat. Každý hned začne přemýslet, jestli její rod je skutečně tak bez vady, jak se tváří. Zttzanka nepředstírá nic a proto jí každý věří všechno. Nevidíš? Piastowa! Nikdo nezapochyboval. Je tu ovšem i Richenzino slovo, ale ten boj vyhrála ona. Docela bezděčně. Král v ní nebudí respekt - je tedy urozená. Nenosí hlavu vzhůru asi to nepotřebuje. A s vlastním chotěm jedná s jernnýrn odstupem, ačkoli je to pan podkornoří. Jsou všímaví, nemysli si. Už se našel dobrák, který se rně ptal, jestli by tu paní neměl upozornit, že jsi pán teprve od nedáwa.“

Tanec skončil. Král vzal Zuzanku za ruku a odvedl ji zpátky k Oldřichovi. „Očekával jsem tě netrpělivě, pane podkornoří,“ řekl. „Ted už víru, proč. Prostě vnuknutí. Así jsem tušil, že tvou zásluhou poznám jedinou ženu, kterou bych si z Čech troufl přivést na pařížský dvůr.“Ještě jednou políbil Zuzančinu ruku a usmál se na Jindřicha. „S jedinou vý~irnkou ovšem. Jenomže královna mi už naznačila, že společenský obdiv nehledá. Omluvte rně, musím k ní. Už dlouho ji zanedláváirn.“

Zmzanka se za ním dívala, jak odchází, zrůžovělá a zadýchaná. „Smála ses na něj,“ řekl Oldřich s hořkou výčitkou.

„To jsem neměla?“ polekala se. „Neboj se, neprozradila jsem nic. Ostaurc'~ se mě neptal na rodinu, rozuměli jsme si jen taktak. Bylo to velice směšné.“

„Líbí se ti?“

„Je milý, chlapecký a prostý. Chvr'lemi jsem zapomínala, kdo to je,“ „Byla jsi k němu velmi vlídná.“

„Samozřejmě, je to přece král. Myslela jsem, že si to přeješ.“ „Tohle si o mně myslíš? Že si přeju, abys ty...'

„Jsi přece dvořan, ne?“

Jindřich zasáhl. „Myslím, že královna tě volá, paní Zuzanko,“ řekl mírně. „Měla bys jít k ní.“

Oldřich se na něj vztekle podíval. Víceméně se mu zdálo, že pan z Lipé chce jen pro svůj klid porušit královskou samotu ve dvou.

„Chtěl jsem ji už odvést," zahučel.

„To bys chybil. Jednou jsme zvolili svůj úděl, musíme ho nést. Jsi podkomoří. Vzdal ses právě téhle ženy kvůli tomu úřadu. Bál ses, že v sobě prozradí holku ze selské usedlosti a ona zatím slaví úspěchy. Vaí si toho a zvykej si."

„Ty jsi si zvykl?" dovolil si pan Pluh všetečnou otázku. „Musel jsem."

Oldřich si povzdechl. „Na tvém místě bych moíná taky... Jeníe ona mě nemá ráda, pane z Lípé."

„Taky jsem myslel, že mě nemá ráda, a myslel jsem si to deset let. Deset let, Oldřichu. A podívej se na nás dnes. Snad se také dočkáš."

„Nemám čas čekat."

„Ale máš. Stojí to za to i těch deset let. Věř mi." Podíval se ke skupince, kterou tvořila Richenza se Zuzankou a králem, a potřásl hlavou. „Sehnals rnu peníze?" zeptal se.

„Ano, něco jsem..." „Dost?"

„Ne víc, neí bylo možné, pane," odpověděl Oldřich odměřeně.

Jindřich se rozesmál. „Budeš se divit, ale nechci tě tentokrát kárat za štědrost. Čím víc tím lip. Už ať je miláček pryč. Mám ho z té duše rád, ale... Ano, rná v sohě něco, proč ho lidé mají rádi. Proto *bych* ho radši viděl daleko od Brna. Rozumíš?" Oldřich rozuměl moc dobře.

„Jenže on nemá nikdy dost," řekl smutně. Měl pravdu. I na to myslel král, zatímco se rozplýval dvorností.

„Rád bych učinil věnování i vašemu klášteru," řekl královně a zblízka se jí podíval do očí s nebeskou upřímností. „Bohužel rni páni nepovolili berní. Nejen v Cechách, ale ani na Moravě."

Richenza se rozesmála. „Vaše Veličenstvo potřebuje půjčit?" zeptala se přímo. Jana se to dotklo, přestože měl v úmyslu právě to. „Jak si můžete myslet, íe hyclt já, od vás..."

„Jistě, mezi mámi se to nehodí." Kcinejšivě se usmála a položila ruku na,jeh<> paži. „Pošlu k váru zítra komorníka, zná moje možnosti. Už se domluvíte."

Jan se ani nepokusil odporovat. „Odmítnout laskavost z tak krásných rísť," řekl procítěně, „to by byl hřích." Chopil se Richenziny ruky a vřele k ní přitiskl rty. Richenza zachytla pohled pana z Lipé, ktery zanechal rozhovoru s Oldřicheur

a pro jistotu zamířil honem zpátky. Podívala se na Janow skloněnou hlaw a najeclnon jí pívšlo všechno k smíchu. Ryc hle zvážněla. K veselosti vlastně ani nebyl <luvod.

-236- (-Y37

„si okouzlující, roztomilý chlapec, královský rytíři. Dovedu si představit žehy, které vzdychají, *když* se jen objevíš v dohledu. Mám tě ráda, samozřejmě. Kdopak by neměl?,Jenomže trápíš mého Jindřicha. Jednom se podívej, jak se tváíí. Já ho znám. Kdysi rně bavilo probouzet jeho žárlivost. Jenomže teď už nezuří, spíš trpí. Vzal si do hlavy, že je starý, a žárlí docela smutně a beznadějně. Jako bych já omládla! Co je to za rozdíl deset let mezi mužem a ženou?

Můj sličný žebráčku, to stříbro ti nedávám z lásky k tobě, ba ani z pouhé útrpnosti. Je to vylcupné, víš? Odjeď a nevracej se. Dlouho, co nejdéle. Půjčím ti hodně. Tolik, abys tam vydržel aspoí5 o rněsíc déle. Abych nemusela provinile líbat ustaranou hlavu svého miláčka.

Čertví, čím to je. Vždycky se cítím provinilá, když se mi někdo dvoří. Jako bych za to mohla. Už za to nemůžu. Dťív ano, to jistě. To jsem uměla. Snad proto mi nikdy neuvěří, že už mě dávno netěší, když se mi vnucuje někdo jiný, i kdyby to byl sám král. Mladý. Krásný. Žádoucí pro každou rozkvétající pannu. Natož pro stárnoucí vdowr. Myslíš, že se chci zesměšnit? Ne, nikdy, takhle je to dobře. Ta půjčka mě dokonce těší staví mezi nás *hráz.* Ui nikdy se na mne nemůžeš podívat jako muž na milenku. LJž nikdy. Jsem tvůj věřitel.

„Mluvili jsme o mém klášteru," řekla přicházejícímu Jindřichovi horlivě. Zamračil se. „Vidyť se neptám."

Jan zvedl oči. „Měl bys," řekl a konečně se odpoutal od Richenziny ruky. „Chystám pro *Síň Mariinu* dar."

Jaký dar?"

„To je překvapení. Zbožnost a píle naší paní si to zaslouží."

Jaký dar? Samozřejmě, dlužník nezůstanu. Ale jak můžu vědět, co ještě mám? Zeptám se pana Pluha. Ten jediný ví, jestli mi zbyla ještě nějaká nemovitost. Bez těch lze žít, tady v Čechách a na Moravě pro mne nemají význam. Jenomže pro ně, zdá se, ano a zásadní. Horlivě půjčují na kdejakou píď země. No, paní Rejčka si zaslouží víc. I kdyby komorník přinesl jenom pár hřiven. Je krásná. Krásně~Š1 ženu jsem snad nepotkal-ani tam.

Ohlédl se po Oldňchovi, ale rozmyslel si to. Dost času do zítra. Když překvapení, tak přece nemusím odpovědět, budou-li ptát. Znovu

se obrátil ke královně.

„Měl jsem přffežitost pozorovat stavbu, která přiléhá k vašemu klášteru. Myslel jsem, že už je hotov."

„Nikdy nebude hotov," prohlásila usměvavě. „Dokud budu žít, budu ho zvelebovat. Budova kláštera ovšem už stojí, sám víte, že dva roky jsou v něrn i jeptišky. Teď stavím chrám."

„Ve tvaru kííže, jak jsem viděl v základech, a z červených cihel. Velice nezvyklé, aspoň tady."

„Bude červený jako krev našich srdcí," řekla a usmála se na Jindřicha. „Je to náš klášter a náš chrám."

„*Síň Mariina* patří Matce Boží," nadhodil Jan. „dáš klášter! Ať si jakkoli vážím vlivu pana z Lipé, nemůže se přece usadit v ženském klášteře. A vy, vy jako í-etrolnice? Ne, neumím si to představit."

„Až umřu," řekl najednou Jindřich docela vážně, „chci tam být pochován. Až i ji jednou omrzí svět a uchylí se tam, bělovlasá stářím, al>y, jdouc kolem mého

-238

hrobu, o mne zavadila aspoň vzpomínkou. A aby se i její milovaný hlas připojil k zpěvu svatých panen, až kněz bude sloužit mši za duši.mou i všech, kterým jsem ublížil, ať už na majetku, nebo na životě."

„Neublížil jsi nikomu," řekla tiše, pobledlá náhlým leknutím, a zadívala se na něj s bázlivou otázkou v očích.

„Ale ano. Byl jsem bezohledný a ještě jsem. Copak lze jinak? Cítím se docela zdravý, neměj strach. Jenomže vzduch pro mne někdy voní podzimem, i kdys se blíží jaro. Žádný vladař v Čechách se nedožil padesátky už sto let. Žádný král ani Falkenštejn. Nikdo."

Ovšem, už mu nechybí tak moc, uvědomil si s podivem Jan, pro kterého padesátka byla tak vzdálený a směšný pojem, že smutnou úvahu pana z Lipé vůbec nevztáhl na sebe. A přece on byl král.

„Nepoznávám tě, Jindřichu," zasmál se. „Jsi někdo jiný. Vyměnili tě. Jiný na tvém místě by si žil a..."

„Žiju si," přerušil ho pan z Lipé s úsměvem. „To ano. Dokud to jde, rád." Richenza se chopila jeho ruky. „Doufám, že nikdy nevstoupím do svého kláštera," řekla, zápasíc se slzami. „Doufám, že osamělá nikdy. Stavím ho proto, abychom i ve věčnosti měli kde spolu spočinout."

Jan na ně pohlédl, jak sedí spolu s prsty propletenými, jako by

chtěli vnžst jeden do druhého, a odvrátil oči. Skoro bylo neslušné se dívat. V jejich tvářích byla nahá vášeri, jak je náhle přepadla dychtivá touha být spolu o samotě. Těžko~i skrývali.

Po patnácti letech! Panebože! Ano, celou dobu, co byl králem v Cechách, byli oni dva milenci. Klášter pro věčný spánek v znovunalezeném objeti. Nestydatě pošlapali všechny světské řády a nelekají se ani božích. Láska? Ano, totrle-je. Až odejde jeden z nich, druhý si vypláče oči do krvava a od té chvíle bude mrtev sám, i kdyby žil ještě sto let. Bude to ona, kdo bude bloudit opuštěná chodbami kláštera, anebo bude on, smutný, zapomenutý rytíř, sedět u jeho bran a čekat na okamžik svobody, až se otevřou před jeho rakví?

Nejbližší bytost. Kdo je to pro mne? Eliška? C:erUuda? Vy, prchavé lásky, milenky, které střídám z města do města, od hradu k hradu? Patnáct let! I já tak dlouho žije se svou chotí, ale ve zkoušce časem jsme neobstáli. Cizinka pro mne, pro ni cizinec já. Jako pro zemi, kterou tni přinesla věnem. Umírá. Už vlasn~ě umřela, pro rnrle ano. A necítím nic, jen smutný soucit. Snad mezi námi bývalo víc lásky, dokud jsme byli nepřátelé. Lhostejnost je horší než nenávist. Skutečně nemám nikoho?

Ano, tnám syna, vzpomněl si najednou a tísnivý pocit rázem zmizel. Bucle vše·c-hno, co jsem já, i co jsem já nikdy nedokázal být. Mám syna. Zabránil jsem, aby mi h« vzali, je jenom můj. A zůstává-li moje srdce v Paiíži, je i u něho.

Jsern na tom dobře, pane z Lipé. Vy dva nevíte, kdo koho t~u<le pochovávat.„Já tc~ vítu. Synové zřídka umírají před otcem. A ten nrůj ponese lesk císařského jména, který na runě jaksi zvetšel a zvolna se pokrývá rzí. Snad proto jsem vykořenil m všech zemí, abych srdcem obsáhl celý svět pro jeho větší slávu.

Rád by se s dávným přítelem podělil o ten záblesk štěstí nad vzpolnínkem na vzdáleného synka, ale včas si uvědomil, že se to nehodí. Unesl ho, vlastně vzal to zemi i stopu jistoty, výhled do budoucna. Nejen to, dovolil změnit-jeho,jrnénu, jméno svatého patrona Václava. Při biřmování mtr byl kmotrem francouzský král

a dal mru své jméno, jméno císaře Karla Velikého. Jak by ho mohl neužívat můj syn? Llž proto, že v zemi, ve které žije, ho těžko někdo nazve Václavem. Václav jako

jeho děd Přemyslovec. Proč jako někdo? Proč chtít srovnávat?

Přemyslovec, Lucemburk. Ne, je to Karel, můj syn. První toho jména. Docela první na trůnu českých králů, zrovna jako já. Je to rná krev. Ano, bude všechno, co jsem a čím jsem kdy toužil být.

Popadl za ruku choť Oldřicha Pluha a znovu ji vedl do kola. Všichni se nakazili jeho smíchem. Ostatní páry se k nim připojily v bláznivé čtverylce, která se právě zrodila v neklidné fantazii krále a Guillauma de Machaut. Heřman s Irmengardou aspoň podupávali do rytmu v koutku. Jenom pan z Lipé a Richenza zůstali sedět, prostoupeni mučivým vědomím své blízkostí, o nic milosrdnějším než před patnácti lety.

„Pojď," řekla tiše, „nebudou nás postrádat. Každý si hledí svého." „Král ne," zasmál se a vstal. „Král si hledí spíš Oldřichova."

Vytratili se. Vede se za ruce po svahu od Špilberku k městu jako milenci, kradoucí se ke své prvtí schůzce.

„Chudák Oldřich," zašeptal Jindřich a přitáhl ji k sobě blíž ve stínu velikého stromu. „Je zrovna tak nešťastný, jako jsem býval já."

„Žehy jsou vždycky nešťastnější," podotkla a oplatila jeho polibek. „Ona stěží. Ani ty jsi nebyla."

„Já ano. Nepamatuješ se? Kvůli Elišce."

Vzpomněl si na ledovou samotu, která už nadosmrti obklopila Eliščinu opuštěnost, a zachvěl se. Přitiskl se pevněji k teplému živoucímu tělu, které rnu patřilo stejně jako jeho vlastní, a v nedočkavém, těsném objetí klopýtali dál k jejímu domu.

Jarní noc je přikryla.

Jarní noc, která svým dechem stejně ovívala čelo opuštěné královny v okně Pražského hradu. I ten byl opuštěný. Dávno ne sídlo krále. Nic jsem nezachránila z dědictví svého otce. Ale jednou ho zvelebí rnůj syn.

Vzdychla, nastavila tvář západnímu větru a na chvíli se cítila lip. Jakoby jí dítě, spící kdesi v dáli, poslalo polibek a slib.

Vzdálené nokturno Otce vlasti

Malý Václav-Karel právě usínal, když ho vzl>tulilo to divné *cosi*. Nejspíš to byl stesk. Stávalo se mu to častěji. Vst"tl a jako vždycky se vydal potichu za svou drobnou chotí.

„Blaničko, spíš?" zašeptal na prahu.

Nic. Tichoučké oddychování ze tmy znělo stejně pravidelně jako di-ív. <)pakoval svou otázku hlasitěji. Nakonec se rozkřikl skoro pVaěky: „Tak nespi!“ Rozběhl k ní a zatřásl dívčím ramínkem.

Tecl' se probudila. „Kclo je to?“ „já, Karel.“

„A co chceš?“

„Chtěl jsem se zeptat, jestli spíš.“

„To víš, že ne, když jsi mě vzbudil,“ odsekla rozmrzele. „Jcli, já jse m strašně ospalá. „ ,

Když mně je smutno a je mi zima. Pusť mě k sobě. Zahřejeme se.' „Ne. V nocí selaou *házíš a* kopeš mě.“

„Nebudu. Vážně.“

„A ráno se nám budou zase smát.“ „Odejdu dřív, než tě přijdou probudit.“ „Jdi ty. Přece budeš spát.“

„Ne, vzludím se, na mou duši. Vezmi mě k scrl~ě!“ „Tak pojď,“ řekla konečně a odsunula se stranou.

Malý český princ vklouzl na uprázdněné místo a spokojeně se zachmnlal cl« pokrývky. „Já znám jen tebe, víš?“ řekl. „*Kdybys* mě vyhnala, tak nevím, oo si l~<>čmu. Dobrou noc.“

Blanka se mezitím vzbudila úplně a teď měla spíš chuť na zál>avn. „Pojil', Inulem~° si radši povídat.“

„Když mně se chce spát.“ , „Mně se chtělo prve a taky jsi mě vzlnulil. Slyšíš? Tak povídej tni.' „O čem?“

„Třeba o totn,.lak.Je<lnou Inuleme královna a Iwál.“

- 241

Chlapec se zamyslel. „AŽ budeme králova a král, tak~se už nikdo nebude smát, když mě ráno najdou u tebe,“ řekl přemoudřete.

„°To jistě nebudou. Dobře. A co ještě?“

„Budeme mít spoustu věcí a na hlavách koruny, jako zněla teta Marie při naší svatbě.“

„V korunách nemůžeme chodit pořád. Bolela by mě hlavička.“ Blanka se odmlčela a přitulila plavou hlav ke Karlow rameni. „A zůstaneme v Paříži, viď?“ „Proč v Paříži? Můj hrad je přece Praha.“

„Ale Paříž je mnohem hezčí a jsem tady zvyklá.“ „To nepůjde, až budu český král.“

„Proč by to nešlo? Tvůj otec je taky český král a skoro pořád je tady. ~I~a tvu_je Praga asi může být docela dobře bez la-ále.“

„Ne Praga. Praha.“

„Jak? To je divné slovo. Jako by to ani nebylo francouzsky.“

„Taky není. Proč by to mělo být francouzsky? U nás se mluví česky.“ „Francouzsky se přece mluví všude,“ řekla plačtivě. „Na celém světě. Na papežském dvoře v Avignonu, v Neapoli, v Anglii a dokonce i poslové uherského krále...“

„~ Neapoli vládnou Anjouovci z francouzského královského rodu, tvoji příbuzní,“ řekl s přehledem. „Angličtí Plantageneti jsou taky Axxjouovci, krom toho je anglická královna tvoje sestřenice. A uherský král je bratranec neapolského krále, vynxstal tatra. On francouzsky samozřejmě mluví a jeho celá družina určitě taky. Ale český král je prostě český král. Já jsem po matce Přemyslovec.“

„Pšemisloves?“ řekla s hrůzou. „Co je to za strašné slovo?“ „O nic horší než Valois,“ odsekl vztekle.

Začínal dostávat zlost. Francii miloval a ctil a Blanku měl strašně rád, alc° její velkopanská přezíravost ho teď popudila. Sátn přece viděl, kdo je to český l~-ál. Jeho otce všude zahrnovali obdivem a tíctcm. Byl praní mezi rytíři. I na fraacc>uzskétn dvoře layl pmaí, král si ho vážil jako nikoho, pořád, i teď, když měl ttcn-uu žen u.

„„Jsi prostě nevzdělaná.“

„Já? Já že jsem... Náhodou! Nevzdělaný jsi ty. Jinak bys věděl, že tvt~j otec- je leník francouzského krále.~ako *každý* jiný.“

.“Leda jako hrabě z Lucemlnxrku. Alc.lakm i-eský král?“ Najeclnun rmt píišlm lín>, že se hněvají. Vzal Blanku za ruku a mazlivZe přitulil-jtjí dlab ke své tvW i. „(:yrck I~y vnučku frauconzských králů mohli Ino>vclat za syna nějakého hraUčtc~?“ zašeptal. „I-o přece víš, že není možné. Jsi čc=ská královna, má c-hot'.“

„Chuť!“ vyprskla. „To nejsem, <loktul tu ležíme *j~re* tak.“

Karel se ve zrně začervenal. I~lanka byla Imoliwhodně zasvěcena clo imimaích věcí dospělých a uváděla ho svými puznámkami čistu do rozpaky°~.

„Ještě nám není ani devět,“zahal cl v sc=I>cul>raně. „Co bys chtěla?“

..(:o Itych chtěla?° Ani Blanka se nehněvala ráda a zvlášť ne s Karlem. „'l~řulru altys mě naW il česky, když Ixxdu českou královnou.“

„Česky?“ Karel se zarazil. Najednou si nedokázal vybavit ani jeclincm scmvislou větu ve své mateřštině..Za dva ruky, krom krátké nepoclařcaé návštěvy

pana z Lipé, nezněl příležitost s někým promluvit. „Už jsem zapomněl," přiznal zahanbeně. „Ne všechno, ale dost. Učit tě nemůžu. Nikdo by ti pak nerozuměl, jenom já.'.

„To přece nevadí," zasmála se. „Budeme mít svou vlastní řeč."

Políbil ji zlehka do vlasů a pokračoval zasněně: „Naučíme se *brzy*, to přece nic není. Ještě jsi nevytáhla paty z Francie, ale u nás se ti určitě bude líbit. Praha je tisíckrát krásnější než Paříž."

„Chceš mě rozplakat," urazila se.

„To vůbec ne," řekl honem. Jenom chci, aby ses těšila. Víš, náš Hrad stojí vysoko nad dvěma městy, ne jako tady dole u řeky. Naši řeku, Vltavu, tu vidíš hluboko pod sebou jako stříbrnou stužku. Hrad je obrovský. Město taky a je tam sto zlatých věží. „

„Vždyť se nemůžeš pamatovat. Vůbec jsi na Hradě nežil už od tří let. Tvůj otec to říkal."

„Pamatuju se," zašeptal.

Ano, jedna vzpomínka mu zůstala. Matka ho držela v náručí a dívala se s ním z hradeb dolů. Víc nevěděl. Viděl jenom tu hloubku pod sebou, obrovský hrad, rozlehlá města. Nechápal, že co děťátku připadá nesmírné, je směšně malé pro dospělého.

Jeho Praha měla sotva pár věžiček, stísněná do hradeb, s křivými uličkami, neudržovaná, zašlá, omšelá, domy pustly, jak se měšťáné báli dát najevo své bohatství, aby neupoutali chtivé oko královských úředníků. A panská sídla pod Hradem? Kdo by dbal jejich výstavnosú, když královské město dávno ztratilo svůj lesk!

Kde byly dvorské slavnosti? Hrad, zpustošený lítými požáry, že z něho zbývala jediná ohořelá věž a několik zchátralých sídel hradských úředníků... Ne, Praha byla maličká, ošklivá, dáwo vyřazená ze světového dění, ale on ji viděl dětskýma očima, velikou, slavtxou, stověžatou.

„Pamatuju se," opakoval. „Maminka mi ji ukázala. Město našeho rodu. Město Přemyslovců."

„Jaká je tvoje maminka?" zeptala se Blanka zvědavě. „Krásná," odpověděl váhavě. „Přece králova."

Matčinu tvář si nevybavil. Jenom to, co ji obklopovalo z majestátu, který ho od narození učili ctít. Ne, marně pátral v paměú. Otočil se k Blance a pevně ji objal oběma rukama.

„Proč pláčeš?" vydechla soucitně.

„Nemůžu si vzpomenout, jak vypadá moje maminka," vzlykl.

„Jsem sirotek.“ „Jdi ty. Vždyf máš rodiče oba.“

„Ale nemají mě rádi. Jsou daleko a mne tu nechávají.“

Ukřivdil vzdáleným rodičům, ale zlá myšlenka byla přece jen soucitnější, než královská křivda, kterou na něm oba páchali.

„Nemají mě rádi,“ opakoval v slzách. „Vůbec nikdo mě nemá rád.“

„~d tě znám ráda,“ zašeptala Blanka a vzala ho kolem krku. „Vždycky tě hudu mít ráda. To přece víš.“

„Já vím. Ty jsi hodná.“ Popotáhl a dodal: „Ne, nejsi jen hodná. Jsi moje. A já tě jednou přivedu do svého nádherného města se stem věží a budeš tam královnou.

-242- -243

Na Hradě, který je tak krásný, že to nikdo nikde na světě neviděl. Paříž ti bude připadat ošklivá, malá a bezvýznamná, až to všechno uvidíš.“

Blanka potlačila hněvivý protest. Bylo jí líto plačícího chlapce a přemýšlela, jak ho utěšit.

„Aspoň to jedno slovo mě nauč říkat,“ usmála se a pohladila ho po vlasech. „Pořád si nemůžu zapamatovat, jak se jmenuje ten tvůj hrad.“

„Praha,“ řekl.

Jak?Ještě jednou! Přece to musím znát, když budu královna.“ „Pra-ha.“

„Prá'a,“ opakovala po něm.

Oba se rozesmáli a honem se schovali pod pokryvku, když po chodbě kolem dveří přecházely čísi pomalé kroky. Teplá trna je uspala. Holčička s rukama ovinutýma kolem jeho šíje usnula tvrdým spánkem beze snů. Karel se Ze sl)anl usmíval. Před zavřenýma očima mu tančil přelud jeho vybájeného města se stem zlatých věží.

Venku se zvolna šeřilo k svítání.

© Ludmila Vaňková, 1993, c/o Aura-Pont Praha Illustrations © Marie Preclíková, 1993

ISBN 80-901539-2-5